

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

DERYA SAZAK

**28 Şubat'tan 15 Temmuz'a,
Darbeye, Diktaya, Medyaya**

İTİRAZIM VAR

**FİKRET İLKİZ'İN
SONSÖZÜYLE**

Ücretsiz

İletişim

ey.c

DERYA SAZAK Ankara 1956 doğumlu. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi 1978 mezunu. Gazeteciliğe Rüzgarlı Sokak'ta *Yeni Ulus* gazetesinde 1975 yılı sonunda muhabir olarak başladı. ANKA Ajansı'nda 1978-82 yılları arasında Parlamento muhabirliği yaptı. 1983 yılında *Milliyet* gazetesi Ankara bürosuna geçerek otuz yıl çalıştı. Sırasıyla büro şefi, Ankara temsilcisi, genel yayın yönetmeni oldu. Yirmi yıla yakın "Siyaset Günlüğü" köşesini yazdı. *Milliyet* gazetesi Erdoğan Demirören - Ali Karacan ortaklığına satıldıktan sonra 2013 yılında ikinci kez genel yayın yönetmenliğine getirildi. 2013'te "İmralı Zabıtları" ve "Gezi Direnişi" haberleri nedeniyle siyasi iktidarın baskısıyla otuz yıl emek verdiği gazetesinden ayrılmak zorunda kaldı. *11 Eylül Gölgesinde Saddam* (Doğan Kitap, 2002), *Batsın Böyle Gazetecilik* (Boyut Yayıncılık, 2013) adlı iki kitabı bulunuyor. 1990-91 Körfezi Savaşı sırasında Bülent Ecevit'le gerçekleştirdiği "Saddam röportajları" uluslararası yankı uyandırmış, "Yılın Gazetecilik Olayı" olarak ödüllendirilmişti.

İletişim Yayınları 2465 • Bugünün Kitapları 220

ISBN-13: 978-975-05-2178-2

© 2017 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2017, İstanbul

EDİTÖR Ahmet Insel

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Selahattin Sönmez, "30 Ağustos törenleri, Anıtkabir, 2016"

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Remzi Abbas

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11

Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

ÇİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212. 445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

DERYA SAZAK

28 Şubat'tan 15 Temmuz'a
Darbeye, Diktaya, Medyaya
İtirazım Var

*Cezaevindeki gazeteciler, milletvekilleri
ve barış akademisyenlerine...*

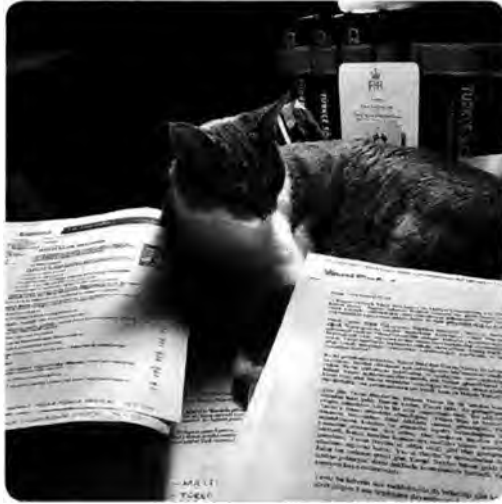
İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	13
BAŞKANLIĞA DOĞRU, ELVEDA ANAYASA	19
KUVVETLER AYRILIĞI YOKSA HÜRRİYET DE YOKTUR	20
15 TEMMUZ DARBE SABAHİ.....	23
DARBENİN AKIŞINI DEĞİŞTİREN TARİHİ YAYIN	25
MECLİS BOMBALANIYOR.....	27
İMRALI'DAN "PARALEL DEVLET" UYARISI.....	28
15 TEMMUZ DARBE KOMİSYONU GÖREVDE	30
BRÜKSEL KAYNAKLI 15 TEMMUZ İSTİHBARAT RAPORU	53
GELECEĞE DÖNÜŞ.....	55
ERBAKAN'A YAZILAN MEKTUP.....	57
YETER SÖZ MEDYANIN PARTİSİ.....	60
ÖZAL'LI YILLARIN SONU	62
MERKEZ SAĞ VE SOLUN KOALİSYONU.....	64
LEYDİNİN TOPUK SESLERİ.....	65
SARIŞIN GÜZEL KADIN.....	66
GENELKURMAY BAŞKANI'NIN CEBİNDEKİ FOTOĞRAF	67
CLİNTON: "SHE IS HOT"	68
MUMCU'DAN MADIMAK'A SUİKASTLAR, KATLİAMLAR.....	69
"TEMİZ TOPLUM" KAMPANYASI VE SUSURLUK.....	70
SABANCI CİNAYETİ.....	70
ÇATLI İZLERİ.....	71
İTİRAFÇININ ÖLÜMÜ.....	72
10 YIL SONRA AÇIĞA ÇIKAN İSİM.....	73
ÇETE VAR DİYEN ÇETİN ALTAN'A DAVA.....	74
YÜKSELİŞ VE DÜŞÜŞ YILLARI.....	75
UĞUR MUMCU <i>MİLLİYET</i> 'TE.....	76
MIT MÜSTEŞARI KOMAN: "ÇİNİZDEN BİRLENE OLDURULACAK"	78

MUMCU'NUN ABD BÜYÜKELÇİLİĞİ'NE BAKAN ODASI.....	79
KENNEDY'DEN ÖZAL'A BİR DEVRİN SONU.....	80
SİVAS MADIMAK KATLİAMI	81
RADİKAL İSLÂMCİ KALKIŞMA.....	82
AYDINLARINI YAKAN ÜLKE	82
UMUR TALU'DAN GÜLDEMİR'E MİLLİYET FARKI.....	83
ANITKABİR BOŞALTILDI	85
TANSU HANIM'IN "GAF" LARI, BASINDA DEĞİŞİM RÜZGÂRLARI	86
"MEŞİN CEKETLİ" ZAFER MUTLU	88
PATRONUN UYARISI: BIRAKIN YAKAMI	89
MESUT YILMAZ'IN DIŞLERİ	91
YA BİTECEK YA BİTECEĞİZ. ASKERDEN "TÜRK TİPİ EL İŞARETİ"	91
ATAKÜRT YAZISI: AHMET ALTAN GİDİYOR	92
SEÇİM GECESİ MİLLİYET KALAŞNIKOF LA TARANIYOR	94
ANAP ÖNDE ANKETİ.....	95
SEÇİM YASAĞINA RAĞMEN.....	97
BİZANS DÜŞERKEN MELEKLERİN CİNSİYETİ	98
ÖRTÜLÜ ÖDENEK'TEN 500 MİLYAR KAYIP.....	99
TANSU HANIM: HAINLIK, YALAN.....	102
BAYKAL, ALTAN ÖYMEN'İ İSTİYOR	103
ÇAMLICA'DA DARBE UYARISI	104
MARMARA FERİBOTU KAÇIRILDI	106
KARDAK'TA SAVAŞ ÇIKARTAN HABER.....	107
KABİL'DE NECİBULLAH ASILIYOR, KANLI DİYE VERMİYORUZ.....	108
ARAP BAHARI'NA DARBE	110
DARBeye VE DARBEÇİLİĞE HAYIR.....	110
CAN DÜNDAR'IN SON YAZISI: ÜÇ MESLEKTAŞ.....	111
METİN GÖKTEPE CİNAYETİ	113
IŞIK YURTÇU'YA ÖZGÜRLÜK	114
MANİSALI GENÇLER VE "AL SANA ÇETE"	115
PROMOSYON ÇILGINLIĞI	115
İNTERNETTE ÇAĞ ATLIYORUZ.....	116
YAŞAR KEMAL'IN ROMANINI "TEFRİKA" EDİYORUZ	118
İNCE MEMET'İN MEZARI	118
EŞKIYA, YOLLARA DÜŞÜYÖR.....	119
ÇİLLER'İN KUŞADASI'NDAKİ ÇİFTLİĞİ	119
MİLLİYETSPOR'U ARKA KAPAKTAN DÜŞÜRME!	120
FİKRET BİLA'NIN KAZASI	121
CİNE 5 KAVGASI, MAÇ YAYINLARI.....	123
SOKAĞA ATILAN 30 MİLYON DOLAR.....	125
DİNÇ BİLGİN'İN YATINDA.....	126
İNGİLİZ MÜRETTEBATLI YATTAN KARTAL CEZAEVİ'NE	127
EROL AKSOY'DAN HAYALİ İHRACAT KIL KEÇİSİ.....	127
UZAN'IN STAR'INDAN AYDIN DOĞAN'A BÖCEK.....	128
MİLLİYET'İN KORKMAZ YİĞİT'E SATIŞI.....	128
VEDA TÖRENİ.....	131
ÇAKICI-KORKMAZ YİĞİT KASETİ.....	132

RAYDAN ÇIKAN BÜRO.....	134
GECE MANŞETİ DEĞİŞTİRİYORUZ.....	134
ECEVİT DEVREYE GİRİYOR.....	135
SON MANŞET, ECEVİT BAŞBAKAN.....	136
28 ŞUBAT'TA DARBEYE HAYIR.....	137
ÇEVİK BİR: "ORAYA DA İKİ GENERAL Mİ GÖNDEREYİM?".....	140
28 ŞUBAT'TA DEVRİLMEK... ÇİLLER CEPHESİNDE DARBE GECESİ.....	141
AMERİKA VE DARBE.....	143
AYDIN DOĞAN DİRENİYOR.....	145
ANKARA TEMSİLCİSİ HEYETTEN ÇIKARILIYOR, <i>MİLLİYET</i> 'E AMBARGO.....	146
DARBE GÜNLERİNDE BRİÇ.....	147
ANDIÇLANAN GAZETECİLİK, AKIN BİRDAL SUİKASTI.....	148
28 ŞUBAT'IN KRİPTOMANLARI.....	150
OKTAY EKŞİ FACİASI VE AKIN BİRDAL VURDURULUYOR.....	150
ANDIÇ DEŞİFRE OLUYOR.....	152
AKIN BİRDAL DARBE KOMİSYONU'NDA.....	154
TAKRİR-İ SÜKÛN'DAN ANDIÇ'A.....	155
<i>HÜRRİYET</i> 'TEN AL HABERİ.....	157
SONUN BAŞLANGICI.....	158
HRANT DİNK <i>MİLLİYET</i> 'E "BU ÜLKEDEN GİTMEDEN ÖLÜRÜM" DİYOR.....	160
<i>HÜRRİYET</i> 'İN SABİHA GÖKÇEN MANŞETİ.....	163
OLLI REHN VE ORHAN PAMUK İLE CİHANGİR'DE.....	164
YENİ ŞAFAK'IN MANŞETİ.....	166
10. YIL ANMASINDA RAKEL'İN ÇİĞLIĞI.....	166
SONU GELMEYEN "YANLIŞ ANLAŞILMALAR": TAHİR ELÇİ'NİN SUR'DA ÖLDÜRÜLMESİ.....	167
BİR ROL MODELİ OLARAK ERTUĞRUL ÖZKÖK: UĞUR MUMCU, İPEKÇİ GAZETECİLİĞİ MÜZEYE.....	168
HUYLU HUYUNDAN VAZGEÇMEZ: <i>HÜRRİYET</i> 'TEN ORHAN PAMUK'A REFERANDUMDA "HAYIR" SANSÜRÜ.....	169
MESUT YILMAZ VE GÜNEŞ TANER'İ YÜCE DİVAN'A GÖNDEREN TBMM SORUŞTURMA KOMİSYONU RAPORU.....	170
PLAZALARIN EFENDİSİ AYDIN DOĞAN KİTABINDAN <i>MİLLİYET</i> 'İN SATIŞI.....	173
KORKMAZ YİĞİT ADLI BİRİ... AYDIN DOĞAN'IN VEDA MESAJI.....	174
BODRUM'DA GERÇEKLEŞEN SATIŞ.....	176
BU İŞTE YANIK VAR!.....	177
PATRONU YİYEN DÖNEM.....	180
VE SON KASET: SATIŞ SUYA DÜŞÜYÖR.....	181
AYDIN DOĞAN'IN DÖNÜŞÜ.....	182
KADDAFİ'NİN ÇADIRINDAKİ ERBAKAN.....	183
MESUT YILMAZ'A 20 MART MUHTIRASI.....	184
GÜLEN'İN PAPA ZİYARETİNDEN RAHATSIZLIK.....	185
TİFLİS GEZİSİNDE "SESSİZ FİLM" OYNAYAN BAŞBAKAN.....	185
KONUTTA BAŞBAKANA DESTEK.....	187
MESUT YILMAZ: MUHTIRAYDI!.....	188
ROMA'DA ÖCALAN RÖPORTAJI.....	189
KANAL 7: KARTEL SAVAŞLARI.....	192
AYDIN DOĞAN KUCAKLIYOR.....	195

28 ŞUBAT ORTAMINDA DEMİREL'E AMBARGO	196
KELKİT HAMAMI'NDA TER ATILIYORUZ	198
ŞARK'I SÖYLÜYORUZ KAMPANYASI	200
DEMİREL'İN AYDIN DOĞAN'A MEKTUBU	202
BİR SANSÜR HİKÂYESİ	203
HER ŞEY Mİ 28 ŞUBAT'TA OLUR? MİLLİYET'TE TASFİYELER	206
"SOHBET ODASI", RÖPORTAJLAR	208
AKP'NİN KURULUŞU: ERDOĞAN, "BİAT DÖNEMİ BİTTİ"	209
LİDER HEGEMONYASI İSTEMİYORUZ	210
ABDULLAH GÜL: LAİKLİK TAYYİP BEY'İ BAĞLAR	211
NECİP FAZIL İLE NÂZİM HİKMET'İN ÇOCUKLARI	212
TİMSAH GÖZYAŞLARI DÖKMÜYORSANIZ	213
SON FAZILCI YAZAR PAKDİL'E AKAR VE FİDAN ZİYARETİ	214
OMBUDSMAN KRİZİ: YAVUZ BAYDAR ATILIYOR	214
HANZADE DOĞAN'IN MEKTUBU	215
OMBUDSMAN OLUYORUM	217
FETHULLAH GÜLEN DİZİSİNE TEPKİLER	219
BİTMEYEN KAVGA: "KAOSA KALKAN 411 EL"	221
BAŞBAKAN'A TELEFONDA AĞLAYAN GAZETE SAHİBİ	223
15 TEMMUZ DARBESİ SONRASI SIZAN MEHMET ALİ YALÇINDAĞ JURNALLERİ	225
AYDIN DOĞAN'A SARAYDAN RANDEVU	226
HÜRRİYET'İN İÇİ AHMET HAKAN	227
UTANÇ YAZIŞMASI: DÜŞMAN GAZETECİ	228
BAŞKANLIK REJİMİNE AÇIK DESTEK	229
DOĞAN'DA KAYBETTİ, TRUMP'LA KAZANDI	229
YA SEV YA TERK ET	230
AYDIN DOĞAN GİTSİN, YALÇINDAĞ GELSİN	232
SEDAT'I GÖTÜREN MANŞET: "KARARGÂH RAHATSIZ"	232
SONSÖZ: DEMOKRASİ İÇİN MEDYA İNŞASI	236
NAMİK KEMAL'İN İSYANI	236
GAZETECİLER VE ZAVALLILAR • FİKRET İLKİZ	239
EKLER	251
Ek 1 28 Şubat Medyası Patron ve Yöneticileri TBMM Darbeleri Araştırma Komisyonu'nda	253
Ek 2 Tansu Çiller Yalıda 28 Şubat'ı Anlatıyor	287
Ek 3 Erol Özkasnak: "Batı Çalışma Grubu Çevik Bir'in Fikriydi"	291
Ek 4 27 Nisan E-Muhürası, Yaşar Büyükanıt'a Dolmabahçe Soruları	293
Ek 5 Kanal D'de Uğur Dündar'ın Çakıcı-Korkmaz Yiğit Kasetleri Üzerine Yaptığı Özel Program	299
Ek 6 Karadayı Savcılıkta Sorgulanıyor, Tutuklanması İsteniyor	301
Ek 7 Korkmaz Yiğit'in TBMM Soruşturma Komisyonu'nda Dinlenmesi (8.04.2004)	305
Ek 8 Fikri Sağlar'ın TBMM Soruşturma Komisyonu'nda Dinlenmesi (20.04.2004)	307
Ek 9 Türkbank Gensorusu ve Mesut Yılmaz Hükümeti'nin Düşürülmesi	309

Asistan kedim Fırl'a 3 ay boyunca bilgisayar masası
yaşında dolaşarak gece gündüz kitabın tamamlanmasına
olan katkıları nedeniyle teşekkür ederim.

Bu kitabı neden yazdım? Öncelikle, meslekte kırk yıl aralıksız çalışmış, 1983 yazında muhabir olarak girdiği *Milliyet* gazetesinden otuz yıl sonra İmralı Zabıtları ve Gezi Direnişi haberleri nedeniyle ayrılmak zorunda kalan bir genel yayın yönetmeninin, “yazma özlemi” gibi basit bir niyete bağlamak gerekiyor kitabı.

Geçen yaz, 15 Temmuz darbe girişimi yaşanmamış olsaydı; muhtemelen yine yazmayacaktım! Bir kitap projesi vardı ama “28 Şubat postmodern darbe” sürecinde *Milliyet*’te yaşadıklarımızı temel alıyordu.

Üzerinden yirmi yıl geçmiş, yakın tarihimiz. Kenarda köşede kalmış anılar. Kavgalarımız. Günahlarımız. Daha iyi bir gazete yapma heyecanımız. Demokrasi mücadelemiz. Elimizden alınan mesleğimiz. Tutuklu meslektaşlarımız. Bıçak sırtı dengeler. Rejim tartışmaları. Darbeler, diktalar. Barış süreçleri. İç çatışmalar. Aydınların düş kırıklığı. Patlayan bombalar. Tankın üzerine çıkan insanlar. Paletlerin altında ezilenler. “Burası Türkiye” dedirten olaylar.

15 Temmuz 2016 gecesi, “artık darbeler döneminin sona erdiğine” inanılan bir ülkede nasıl oldu da, kanlı bir darbe teşebbüsü yaşandı? Ülke on dört yıldır “tek parti” yönetimi altındayken, istihbarat ve ordu iktidar gücünün sembolü halkın seçtiği cumhurbaşkanına bağlıyken!.. Ergenekon sürecinde “Kâğıttan Kaplan” denilen ordu, bir cuma gecesi Boğaz Köprüsü’nü keserek yönetime el koymayı nasıl düşleyebilir?

George Orwell’in 1984’te kurguladığı; Büyük Birader’in her şeye kadir olduğu bir düzende hiçbir bellek, yeniden yazılmış bir geçmişe, eski düşmanlıklara dayalı gerçekliklere, yeni söyleme dayanamaz. Giderek muhakeme

gücünü yitirir, ne doğru ne yanlış ayırt edilebilir hale gelir: “Geçmişin Gerçek Bakanlığı tarafından günün gününe çarpıtılması, düzenin varlığını korumak açısından Sevgi Bakanlığın’na yürütülen baskı ve istihbarat çalışmaları kadar gereklidir.”

Günlük haber-yazı kaygısıyla olayların peşinden koşan bir gazeteci için bile, Türkiye gibi, başka ülkelerde on yıla sığabilecek gündemi biraz soluklanmadan, geçmişe dönüp bakmadan anlayıp yorumlayabilmek kolay değildir. Üzerinden yirmi yıl geçtikten sonra 28 Şubat’ı yazacağım diye yola çıkar, kendinizi 15 Temmuz darbe girişimini izlerken bulabilirsiniz!

Bu kitabın serüveni de öyle oldu. Milliyet’le birlikte kendi bireysel tarihimizin sayfalarında dolaşmaya başlarken, eski geçmiş, yeni gerçeklik olarak karşımıza çıkıyordu.

Nereden başlamalıydık?

Sadece 7 Haziran 2015 seçimlerinden bu yana yaşadıklarımız bile umutla umutsuzluk arasında yeterince baş döndürücü bir yolculuktu. Şaşırtıcı, ür-kütücü ve korkutucuydu! Demokratik bir ülkede, sandıktan çıkan sonuçlar halkın iradesini yansıtır, hükümetler ona göre kurulur. AKP’nin oyları seçimde % 40’a düştü; parti “tek başına” iktidarı kaybetti, dört partili Meclis’te muhalefetteki partilerden CHP, MHP ve HDP ile birden çok koalisyon seçeneği doğdu. O günkü şartlara uygun olan “Büyük Koalisyon”du. AKP ve CHP’nin geniş tabanlı bir hükümet kurmasıydı. İstenmedi.

MHP lideri Devlet Bahçeli de, “Başbakanlık” dahil tüm seçeneklere kapıyı kapatınca, 1 Kasım’da yeniden seçime gidildi. Ve AKP 7 Haziran’da kaybettiği iktidarı yeniden kazandı! İki seçim arasında patlayan bombalar etkili oldu. “İstikrar” kazandı.

Ondan sonra yaşananlara bakalım: Güneydoğu’da hendek savaşları, Sur’da, Cizre’de, Batman’da, Nusaybin’de, Yüksekova’da tankların kuşatması altında Suriye’ye dönen, Halep’leşen kentler. Suroç’ta, Diyarbakır’da, Ankara Garı’nda, Genelkurmay kavşağında patlayan bombalar. Atatürk Havaalanı’nı, Beşiktaş Stadyumu’nu hedef alan terör saldırıları. Rusya Büyükelçisi’ne suikast. Yılbaşı gecesi Reina katliamı. Masum sivillerin ölümü, asker polis şehitler. Ve 15-16 Temmuz’da yaşanan kanlı darbenin bastırılması. İki yüzden fazla can kaybı! Marmaris’te tatilde olan Cumhurbaşkanı’nı öldürme timi. Tarihinde ilk kez Meclis’in darbeciler tarafından bombalanması. Ve hedefteki üç “terör örgütü”: FETÖ, PKK, DEAŞ.

Bunca olaya can dayanmaz!

Türkiye aımdı bir anayasa değişikliğine gidiyor. AKP-MHP (Türk-İslâm sentezli) “başkanlık rejimi”ne! Baharda OHAL altında yapılacak referanduma... 7 Haziran seçim kampanyasında % 13’le Meclis’e girmiş, “Seni Başkan yaptırma-yacağız,” diyen HDP Eş Genel Başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksek-

dağ'la (milletvekilliği de düşürüldü) birlikte, 10'dan fazla milletvekilinin, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Gültan Kışanak'ın cezaevinde olduğu, Mardin Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Türk'ün tutuklanıp serbest bırakıldığı, Güneydoğu'da seçilmiş belediyelerin "kayımlar" tarafından yönetildiği ortamda "başkanlığa" geçeceğiz. *Die Welt* muhabiri Deniz Yücel dahil 155 gazeteci yazar tutuklu. 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında, AB müzakere sürecinde, Kürt sorununun barışçı çözümünde, "askeri vesayet"i kaldırma, "sivilleşme", Ergenekon ve Balyoz davalarında, anayasa reformlarında "yetmez ama evet" diyerek AKP'ye destek olan gazetecilerin büyük bölümü cezaevinde.

Kimler yok ki? 28 Şubat'ta andıçlanan Ahmet, Mehmet Altanlar. Nazlı Ilıcak, Şahin Alpay, Ali Bulaç; yolu Cemaat'le bir şekilde kesişen aydınlar, akademisyenler. MIT turları haberini verdikten sonra Erdem Gül ile dört ay cezaevinde kalan, Çağlayan Adliyesi önünde suikast hedefi olan, can güvenliği kaygısıyla yurtdışına çıkmak zorunda kalan Can Dündar'dan sonra tutuklanan *Cumhuriyet* gazetesi yönetici ve yazarları. Murat Sabuncu, Kadri Gürsel, Musa Kart'la birlikte on *Cumhuriyet*'çi. Serbest bırakılan Aydın Engin, Hikmet Çetinkaya. Son olarak tutuklanan Ahmet Şık. Kapanan gazete ve televizyon kanalları, haber ajansları, internet siteleri. Tutuklanan gazetecilik. İşsizler ordusu. Havuzdan beslenen, ekranlardan taşan tetikçilik, jurnalcılık. 28 Şubat süreci mağduriyetlerini mumla aratan ağır bir tasfiye süreci. Yok sayma, yok etme. Teslim alma. Medyayı çokertme! Muhalif olanı susturma. Bir günde 330 akademisyeni, barış bildirisine imza atan hocaları üniversiteden ihraç etme!

Kitabı asıl bu nedenlerle, eski gerçekler "unutulmasın" diye yazdım. Bellekler silinmesin, hatırlansın, yeni gerçekler sorgulansın istedim. Beş yıl, on yıl, yirmi yıl, otuz yıl, kırk yıl önceye giderek anımsayalım ki, Gerçekler Bakanlığı'nın "yalanları" dünyaya hâkim olmasın! Yazalım, çizelim, fikirlerimizi özgürce ifade edelim ki, Oğuz Atay'ın *Tutunamayanlar* romanındaki "İnsanlık öldü!" haberine karşı, vicdanlarımızı harekete geçirebilelim, "Hayır ölmedi, insanlık ölür mü?" diyebilelim.

Milattan önceye gitmeyelim. 1 Şubat 2009. Aya İrini Müzesi. Başbakan Tayyip Erdoğan Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'nü düzenlenen törende gazeteci yazar Çetin Altan'a veriyor. Şu sözlerle: "Eleştiriye tahammül olmadan yol alamayız. Söz olmadan, yazı ve fikir olmadan uygarlık iddiamızı gerçekleştiremeyiz. Farklı düşünmek asla birbirimizi anlamaya, en azından anlama çabasına mani olmamalıdır. Demokrasinin temeli tahammül duygusudur. Eleştirel bakışı kastediyorum, ancak hakaret demiyorum. Farklılıklar arasında diyalogun geçerli olmasıdır. Bugün mutlulukla ifade ediyorum ki, Türkiye artık ne Çetin Altan'ı 300 kez mahkeme kapılarına çağıran ve düşünceli mahkûm eden bir Türkiye'dir ne de Nâzım Hikmet'i on iki yıl boyunca hapishanelerde tutan bir Türkiye'dir."

Erdoğan kürsüden bunları söylerken, Çetin Altan'ın oğulları da dinleyiciler arasındaydı. Altan kardeşler, 15 Temmuz darbe teşebbüsüne “subliminal iştirak”ten şimdi Silivri Cezaevi'ndeler. Ahmet Altan, “*Tarafı Taraf yapan*” unutulmaz manşetlerin yayın yönetmeni idi: Dağlıca, Aktütün Baskını, Paşasının Başbakanı, AKP ve Gülen'i Bitirme Planı, Kafes, Balyoz Darbe Planı, Ergenekon. *Taraf* “askerî vesayet”e karşı cephe açmıştı. İktidar, o dönemde gücünü Cemaat'ten alıyor, ordu emniyet ve yargıdaki yapılanmadan sızan, sızdırılan bilgi-belgeler, sonunda Genelkurmay Başkanı'nın tutuklanmasına dek giden davalarla ordudan gelecek olası darbelere karşı mukavemet oluştuyordu.

Bu ittifak 2011 seçimlerinden sonra çatırdamaya başladı, dersaneler krizi ve 17-25 Aralık rüşvet ve yolsuzluk operasyonu ile dağıldı. Tuzla buz oldu! Eski dostlar, düşman olmuştu. Gerçekler Bakanlığı eski kayıtları silip, belleği yeniden oluşturmak üzere harekete geçti. Bunun adı darbeydi! 2014 başından itibaren artık, devletteki “paralel yapılanmadan”, “FETÖ'cü darbeciler”den söz edilir oldu. Askerî vesayetin sona erdirilmesi adına açılan davalara da “kumpas” denildi.

15 Temmuz'da FETÖ'cüler bu kez tanklarıyla, uçaklarıyla darbeye kalkıştılar. Onca yıldır başbakanları, cumhurbaşkanlarını uyaran ordu hazırlıksız yakalanmıştı. Erdoğan ise Marmaris'teydi. Tarih tekerrür etmiş, 12 Mart'ı, 12 Eylül askerî darbesini Başbakan'a haber vermeyen MIT, saat 16'da aldığı istihbaratı Hakan Fidan'ın Hulusi Akar'ı ziyaretiyle Genelkurmay Başkanı'yla paylaşmış, nedense Başbakan ve Cumhurbaşkanı'na haber vermemişti. Cumhurbaşkanı Erdoğan, haberi “enişte”sinden alacaktı!

MIT Müsteşarı Hakan Fidan, Cumhurbaşkanı'nın en güvendiği kişilerin başında geliyordu. 7 Haziran seçimlerinde Davutoğlu tarafından milletvekilliği önerildiğinde, MIT'in başında kalması için Erdoğan tarafından bizzat ikna edilmişti. Ne oldu da MIT, “darbeyi haber alamadı?” Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar, karargâhta rehin düşme pahasına MIT'ten gelen istihbaratı önce kuvvet komutanlarıyla ardından da Başbakan ve Cumhurbaşkanı'yla paylaşmadı.

Darbe girişimi, meydanlara, köprülere çıkan halkın, tankların üzerine çıkmasıyla ve ordunun darbeciler tarafından teslim alınamayan unsurları tarafından önlenemese, Türkiye 16 Temmuz'da nasıl bir sabaha uyanacaktı? Her on yılda bir olduğu gibi, yine “tank sesiyle uyanmış”, iktidarın darbeyle devrildiği bir Türkiye mi olacaktı? O gece Erdoğan'ın CNN Türk ekranlarından, Hande Fırat'a “Face time”dan bağlanarak, halkı meydanlara çıkmaya çağırması, eski Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün “Burası Latin Amerika ülkesi mi, Afrika ülkesi mi?” diye tepki göstermesi, iktidar ve muhalefetin gece yarısından sonra Meclis'i açması, medyanın demokrasiden yana tavır almasıyla

darbe utancından kurtulduk. Gerçi kan döküldü, 200'den fazla kurban verdik ama sonuçta demokrasi kazandı!

İlginçtir. 2009 sonbaharında Ankara'da Islak İmza, Lav silahları gibi operasyonlar nedeniyle "darbe" söylentilerinin öne çıktığı günlerde, TRT'de yaptığımız Politik Açılım programında Başbakan Erdoğan'ı konuk etmiştik. Erdoğan, "Türkiye'de bir darbenin eşiğinde çalıştığınız hissiyatı var mı?" sorusu üzerine şöyle diyecekti: "Asla düşünmedim. Böyle bir siyasetin içerisinde ne politika yaparım ne devleti yönetirim. Bundan önce olduğu gibi kalkıp bırakıp gitmem. Gereğini yaparım."

Erdoğan, bu söyledikten yedi yıl sonra, üstelik cumhurbaşkanı olduğu sırada darbeyle karşılaşacak ve ölümü göze alarak döndüğü İstanbul'da gereğini yapacaktı. Darbenin henüz bastırılmadığı gece yarısı, Erdoğan kameralar karşısında halka şöyle seslenecekti: "Şu anda yapılan bir ihanet, bir ayaklanma hareketidir. Bedelini çok ağır ödeyecekler. (...) Bunu yapanlar Pensilvanya'dan talimat alıyolar. Her olanda hayır vardır anlayışından hareketle, eninde sonunda bu çıkış, bu hareket Allah'ın bize büyük bir lütfu. Neden büyük bir lütfu, çünkü tertemiz olması gereken Silahlı Kuvvetlerimizin temizlenmesine vesile olacak bir harekettir. Ağustos başında Yüksek Askeri Şura toplantısı var ve bunun öncesinde böyle bir adım atılmış olması manidardır. Türkiye'de şu anda milletin oylarıyla seçilmiş bir iktidar, cumhurbaşkanı vardır. Bizler görevimizin başındayız. Sonuna kadar da görevimizi yürüteceğiz, işgalcilere ülkemizi asla bırakmayacağız. Sonu iyi olacak."

Bütün bunların sorumlusu, "Bitsin artık bu hasret," diye, neredeyse yollarına gül dökerek memlekete çağrılan okyanus ötesindeki Cemaat lideri Fetullah Gülen ise, keşke yüzlerce insan ölmeden, binlerce insan tutuklanmadan, on binlerce insan işinden gücünden olmadan, "üst aklın hizmetinde", "FETÖ" diye anılmadan "Hocaefendi günleri"nde ülkesine dönseydi. Şimdi darbeye teşebbüs eden "terör örgütü" lideri olarak ABD'den "suçlu" olarak getirilmek isteniyor. Yargılanmak üzere!

Kitapta, 15 Temmuz darbe girişimiyle ilgili TBMM'de kurulan Araştırma Komisyonu'nda dinlenen askerî ve sivil yöneticilerin "o gece"ye ilişkin tanıklıklarına da yer veriyoruz. Akıncılar Üssü'nden yönetilen darbe sanıklarıyla ilgili "ana dava" açılmadı! Meclis Komisyonu, Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'ın rehin alındığı, kuvvet komutanlarından haber alınamayan gece, "darbenin akışını değiştiren" Birinci Ordu Komutanı Ümit Dündar başta olmak üzere bazı kilit isimleri dinledi. "Yurtta Sulh Konseyi" adlı cunta nasıl kuruldu, lideri kimdi? MIT'le Genelkurmay arasındaki 4-5 saatlik mesai-de neler oldu? Hâlâ karanlıkta çok soru ve boşluklar var!

Bunların bir kısmı mahkemede aydınlanacaktır. Tarihe not düşmek adına önemli gördüğümüz komisyon zabıtlarından özetleri kitaba aldık. MIT Müs-

teşarı Hakan Fidan ile Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'ın Meclis'e gelme-
yerek yazılı açıklamayla yetinecek olmaları eksiklik.

Kitap, 28 Şubat 1997 “postmodern darbesi”nin yirminci yılında, medya ve demokrasi tarihimizin tartışmalı dönemlerine de ışık tutuyor. TBMM Dar-
beleri Araştırma Komisyonu'nun 27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül, 28 Şubat, 27
Nisan e-muhtıra dönemleriyle ilgili raporunda yazılı tartışmalara uzanıyor.
Dönemin siyasi, askerî, medya aktörleri üzerinden altmış yıllık “demokra-
si ve darbeler tarihinin” arka planını sunuyor. 15 Temmuz 2016'daki darbe
girişiminin ardından düzenlenen 30 Ağustos törenlerinin fotoğrafları altmış
yıllık bu tarihin neresinde olduğumuzu gösteriyor. Törende ilk kez, Anıtka-
bir törenlerine katılan subay, astsubay ve diğer askerler ile cumhurbaşkanı-
nın bulunduğu kortej arasında Cumhurbaşkanlığı'na bağlı özel harekât po-
lisleri ellerinde ağır silahlarla önlem aldı. Bu çarpıcı fotoğrafın hem yaşanan
tarihi özetlediği hem de geleceği işaret ettiği için kapakta yer alması gerek-
tiğini düşündüm.

Milliyet özelinde ise, otuz yıllık anılardan kesitler var. 1990'ların yükse-
len sektörü medyada, gruplar arasındaki rekabet, iktidar muhalefet kavgala-
rı, güç savaşları, dönemin güçlü isimleri. Aydın Doğan'dan Dinç Bilgin'e, Er-
tuğrul Özkök'ten Zafer Mutlu'ya, Mehmet Ali Yalçındağ'a en üsttekiler. Ka-
zananlar, kaybedenler. Milliyet'in Korkmaz Yigit'e satılışının öyküsü! Demi-
rörenlere gidişi!

Keşke Aydın Doğan, beş milyarlık vergi baskısıyla Milliyet'i yok pahası-
na elden çıkarmak yerine, gazeteyi çalışanlara devretmiş olsaydı. Babıali'ye
kırk yılın sonunda mesleğin asaletine uyan bir miras bırakmış olurdu. Milli-
yet şimdi, dönemin başbakanına telefon açarak kadrosunu jurnalleyen, son-
ra da “Ben bu gazeteyi kimin için aldım?” diye ağlayan bir patronun elin-
de, suikasta kurban giden Abdi İpekçi'nin gazetesi olmaktan epeydir çıkmış
durumda! Sezen Aksu'nun şarkısındaki gibi, belki, “masum değiliz hiçbiri-
miz” ama ömrümüzü verdiğimiz Milliyet'i kırk yıllık okur sadakatiyle bayı-
den alabilmeliydik. Tabii ki “basında güven” ilkesi uyarınca, olayları karart-
madığına inanarak.

O Milliyet tarih oldu!

Mart 2017, Beykoz

BAŞKANLIĞA DOĞRU, ELVEDA ANAYASA

Türkiye şimdi tarihin yeni bir eşiğinde. Anayasa değişikliğiyle, Prof. Kemal Gözler'in deyimiyle, "Elveda kuvvetler ayrılığı, elveda anayasa," demeye hazırlanıyor. 2016 yazında darbecilerin bombaladığı Gazi Meclis, "yetkilerini" cumhurbaşkanlığı sistemi görünümlü başkanlık rejimine büyük ölçüde devretmeye hazırlanıyor. Darbenin bastırılmasından sonra "Yenikapı ruhu" ile iktidar ve muhalefet demokrasiyi güçlendirmeye çalışırken, Devlet Bahçeli'nin "makas değiştirmesi"yle gündem birdenbire başkanlığa döndü!

Bahçeli anlaşılmaz şekilde, Tayyip Erdoğan'ı "tek adam" olmaya yönlendirdi. Türkiye Cumhuriyeti yüzüncü yıla doğru, parlamenter sistemin gereği meclisten çıkan hükümetler yerine, beş yılda bir seçilecek cumhurbaşkanlarınınca yönetilecek. Hükümet, dolayısıyla başbakan olmayacak. Bakanları, meclis dışından cumhurbaşkanı atayacak. Bütçeyi o sunacak! Meclisi feshedebilecek. OHAL ilan kararnameleri çıkartacak. Rektörleri, yargıçları atayacak. Üstelik "partili cumhurbaşkanı" olarak bu yetkileri kullanacak. Türkiye, 1930-40'larda olduğu gibi, "tek parti, tek şef" dönemine dönüyor.

Uludağ Üniversitesi'nden Prof. Kemal Gözler, "Anayasa değişikliği teklifi'nin asıl hedefinin başkanlık sistemi veya Türk tipi başkanlık sistemi kurmak değil, Türkiye'de bir kuvvetler birliği kurmak" olduğunu savunuyor.

KUVVETLER AYRILIĞI YOKSA HÜRRİYET DE YOKTUR

Prof. Kemal Gözler demokrasiyi bekleyen tehlikeyi şöyle irdeliyor:

Bundan 268 sene önce, Montesquieu'nün söylediği gibi, yasama, yürütme ve yargı kuvvetlerinin tek elde toplandığı sistemde hiçbir şekilde hürriyet olmaz. Montesquieu şöyle diyor: “Eğer aynı idarenin kişilik veya yapısında, yasama erki yürütmeyeyle birleşmişse, hiçbir şekilde hürriyet yoktur. Çünkü aynı monarkın veya aynı senatonun, zalimce yönetmek için zalimce kanunlar yapmasından korkulur. Yargı erki de yasama ve yürütme erklerinden ayrılmış değilse, gene hürriyet yoktur. Bu üç erki de aynı kişi veya kurullar kullanırsa, her şey mahvolur.”

Avrupa'nın çoğu krallıklarında hükümet hafifletilmiştir. Bu üç erkin padişahın kişiliğinde birleştiği Türk ülkesinde ise korkunç bir istibdat hüküm sürer. Bu cumhuriyetlerde artık vatandaş ne durumda bulunur, artık siz düşünün.

Korkulan odur ki, Montesquieu'nün 1748'de “Türk ülkesi” için yazdığı şeyler, 2016'da Türkiye Cumhuriyeti'nde gerçekleşmek üzeredir. Yetkileri elinde toplayan kişinin kim olduğunun bir önemi yoktur. Bu kişi, bir “bilde kral” veya halk tarafından seçilmiş bir başkan olsa bile fark etmez. Halk tarafından seçilmiş olması, bu kişinin yetkilerini kötüye kullanmayacağı anlamına gelmez. Her kuvvetin doğasında kötüye kullanma eğilimi vardır. Bundan 129 sene önce Lord Acton'un söylediği gibi, “iktidar yozlaştırır, mutlak iktidar mutlak yozlaştırır. İktidar iktidarla sınırlanır. İktidardakilerin insafıyla değil. Kuvvetler ayrılığının olmadığı yerde hürriyet de, anayasa da olmaz.”

Adı partili cumhurbaşkanlığı da olsa, Ortadoğu'ya özgü başkanlıklarda rejimin sonuçta “dikta”ya kaydığı ve bedelini de halkın topyekûn ödediği çok açık. Saddam'ın Irak'ı, Esad'ın Suriye'si ortada. Üstelik Esad beş yıl süren acımasız bir iç savaşın sonunda, yüzbinlerce can kaybı ve dört-beş milyon mülteciyle başkanlığını korumasını bildi.

Türkiye'nin bu coğrafyada meclisi fiilen ortadan kaldıran, seçimlerden çıkacak sonuçlara göre tek parti iktidarı ya da koalisyonlarla yönetilen, alternatifli olan, denetlenebilen hükümetlerle yönetilmek yerine “tek adam” rejimine yönelmesi bir meçhule gidiştir.

Bu macerada en büyük sorumluluk Devlet Bahçeli'nindir. Erdoğan da darbe sonrası demokrasiye sahip çıkılmasını fırsata çevirmeye çalışmaktadır ama Bahçeli olmasa bunu yapamazdı. “Bindik bir alamete gidiyoruz kıyamete!” Üstelik, medyası özgür olmayan, “biat” etmiş bir ülkede yaşıyoruz.

Bir İhtilal Daha Var

27 Mayıs'tan önceki son hafta. Yenişehir'de bir öğle vakti. Ankara Gazeteciler Cemiyeti Lokali...

Burunsuz Tevfik, hiçbir zaman kapanmayacak olan veresiye hesabına yazdırdığı rakısından bir yudum aldı. Bir çift nazar boncuğunu andıran maviş maviş gözleriyle Atatürk Bulvarı'ndaki manzaraya karamsar bir bakış attı. Sonra, bulutlardan hava durumunu çıkartan ihtiyar balıkçılar gibi, kırıksık yüzünü daha da buruşturarak:

– Eh, dedi. Galiba bir ihtilal daha var!

Yaşadığı en son ihtilalin üzerinden neredeyse yarım yüzyıl geçmişti. Enver Paşa'nın Bab-ı Ali baskını Meserret Oteli Kahvesi'nden izlediği günü anımsadı. Burunsuz Tevfik'e göre, “zabitan sınıfı, hele bir kışlasından çıkmaya görsün” dü! Artık bundan sonrası ihtilal paklardı! Al işte, “zabitan sınıfı” şimdi gene sokaklara dökülmüştü!

“Zabitan sınıfı” dediği, o 21 Mayıs'ın öğle vaktinde, Atatürk Bulvarı'nda toplanıp iktidara karşı sessiz yürüyüş yapan Harp Okulu öğrencileriydi. Bulvarın karşı yakası adeta haki bir renge bürünmüştü. Üniformalı öğrencilerin başında bir de albay vardı. Açık bir cipin üzerinde ayağa kalkmış, sağa sola buyruklar veriyor, yürüyüşün düzenini sağlıyordu.

Cemiyet Lokali'nin garsonu Yunus da, cipin üzerindeki albay olduğunu görünce: “Bu iş burada biter!” dedi. Kardeşi Adem, kahve ocağından seslendi: “Hangi iş?” “Hangi iş olacak, ihtilal iş!”

Burunsuz Tevfik, rakısından bir fırt daha aldı, çatallı sesiyle karşılık verdi: “Bitmesine biter de, bittiği yerden yeniden başlar!”

Burunsuz Tevfik, bir zamanların Bab-ı Ali'sinde gümüş kakmalı bastonu ile ünlü, bir Meclis-i Mebusan muhabiriydi. Şimdi, Ankara'nın İtfaiye Meydanı'nda belediyenin Güçsüzler Yurdu'na düşmüştü. Yaşamının son demlerini, Gazeteciler Cemiyeti'nin bağladığı üç beş kuruş aylıkla demlenerek geçiriyordu. Pembe, kırs kırs bir yüzün ortasında, sevecen bakışlı bir çift mavi göz ve alkolün kızarttığı ham bir çilek irisini andıran acayip bir burundan ibaretti Burunsuz Tevfik. İyice yaşlanmıştı. Alkolü fazla aldığı zamanlarda artık altını da tutamaz olmuştu. Dağarcığındaki Meşrutiyet dönemi öykülerine pek dinleyici bulamayışı biraz da bundandı.

Ama “ihtilal” sözcüğünün Adem'in kahve ocağına kadar girdiği 1960 baharında, Burunsuz T. vfik'in ihtilal anılarını dinlemek, biz genç gazeteciler için ilginç olmaya başlamıştı. Hele “zabitan sınıfı” da Atatürk Bulvarı'na dökülüp, ihtilal provalarına başladık-tan sonra.

“Madem artık subaylar da sokağa döküldü, bu iş burada biter! Bittiği yerden yeniden başlar,” diyen Burunsuz Tevfik ise, geçmişini düşünüyordu: “Biz de bir zamanlar böylesi bayraklar asmıştık,” diyordu. “Sonra ne oldu?”

“Talat, örgüt kurmuştu. Kolağası Niyazi ile Binbaşı Enver dağa çıkmıştı. Bugünkü gibi ‘Hürriyet isteriz’ diye bağırılıyordu, Selanik'te, Manastır'da, şurada burada. Hürriyet

ilan edildikten sonra ne oldu? Enver'le ötekiler kışlaya mı döndü? Yooo... Haydi bir ihtilal daha... Küt, Bab-ı Ali Baskını. Kamil Paşa aşağı, Mahmut Şevket Paşa yukarı. Enver Paşa, Cemal Paşa, Talat Paşa... Taş yarıldı baştan başa... Taş ne? Ne olacak, koskoca imparatorluk! Sondan bir önceki son Türk Devleti!"

Burunsuz Tefvik'in sözleri, bizim gibi genç kuşak gazetecilere ters geliyordu. Bizce bu ihtiyar, turşucunun biriydi. Meşrutiyet Meclisi'ni muhabir olarak izlemiş, İttihat Terakki ile içli dışlı olmuştu ama sorunların özünü hiçbir zaman kavramamıştı. Değerlendirmeleri hep yüzeysel kalıyordu. Bulvardaki Harbiye yürüyüşüne bakıp da, "Artık kumandanlar altını tutamaz, bu işin sonu yaşıtır!" gibisinden laflar edeceğine, kendi altını tutmaya baksa daha iyi ederdi.

Böyle düşünürdük ama yaşına başına saygımızdan yüzüne karşı bir şey diyemezdik. Hem o günlerde -hükümet organlarında çalışan tuzu kuru meslektaşlar hariç- gazeteci olup da ihtilalden yana çıkmayan var mıydı?

"Muhalefet ve bir kısım basının yasadışı eylemlerini" soruşturmak üzere kurulan ünlü Meclis Tahrîkat Encümeni üç başlı bir ucube gibi rejimin başına oturmuş, yürütmeyi de, yargıyı da, yasamayı da tekeline almıştı. Bu tekelin ipleri Çankaya'da idi. Gazeteler kapatılıyor, gazeteciler içeri atılıyordu. İsmet Paşa, Encümen'in yetkileriyle ilgili, Anayasa'ya aykırı yasanın görüşüldüğü kavgalı gürültülü oturumda ne demişti? Yayını yasaklanan (ayrıca yasaklandığı haberinin yayınlanması da yasaklanan) ünlü konuşmasında şöyle konuşmuştu:

"Şimdi, iktidarda bulunanların, milletleri ihtilale nasıl zorladıkları, insan hakları beyannamesine bile girmiştir. Eğer bir idare, insan haklarını tanımaz, baskı rejimi kurarsa, o memlekette ayaklanma olur! Behemehal ihtilal olur! Beni dinleyin (soldan gürültüler). Biz böyle bir ihtilalin içinde bulunmayız. Bulunamayız! Böyle bir ihtilal bizim dışımızda, bizimle münasebeti bulunmayanlar tarafından yapılacaktır. Demokratik rejim istikametinden ayrılıp, baskı rejimine girmek, tehlikeli bir şeydir. Bu yolda devam ederseniz, ben de sizi kurtaramam!" (soldan gülüşmeler). Böyle devam eden Meclis tutanaklarında, İsmet Paşa'nın salonu terk etmesiyle birlikte iktidar partisinden Osman Kavrakoğlu'nun sözleri yer alıyordu: "Gidiniz, ebediyen gidiniz! Büyük Allah size bu kürsüye çıkmayı bir daha nasip etmesin! Paşa, Paşa. Asıl biz seni mukadder akibetinden kurtaramayacağız!.."

Ben o zaman İsmet Paşa'nın parti organı *Ulus* gazetesinde muhabirdim. Polis, önce biz gazetecileri Meclis'ten atmıştı. Sonraki oturumlarda da Halk Partili parlamenterleri. Paşa'nın konuşmasını, yayın yasağına rağmen basınca, gazetemiz kapatıldı.

Menderes 1 Mayıs günü radyodan bir konuşma yapmıştı. Bulvardaki gösterileri şöyle değerlendiriyordu: "Bu bir ihtilal mı? İhtilali kim yapıyor? Üç dört gündür köşe kapmaca oynar gibi, sokaktan sokağa dağılan, meydandan meydana kaçışan, dağılıp sonra tekrar toplanan, sanki bir gerilla teşkilatı gibi bir miktar avare insan... Bu mu ihtilal?"

Burunsuz Tefvik'in burnu doğru koku almıştı.

İhtilali kim yapmıştı? Koşa koşa gittiğimiz Cemiyet Lokali'nde, Burunsuz Tefvik'e sormuştuk: "Bab-ı Ali'den geçeceğiz, diyorlar, sizin dönemindeki ihtilallerde de geçerler miy-

di?” Rakısından bir yudum aldıktan sonra kahkahayı basmıştı: “Ohooooo, Bab-ı Ali’den geçmeyen ihtilal mi olur uş?” Ve başlamıştı anlatmaya: “Bir gün Yenibahçeli Kemal ile Meclis-i Mebusan’dan çıkıp da Meserret’e doğru giderken...”

Adına ne dersiniz deyin, ister ihtilal, ister darbe, ister inkılap, ister “Koruma ve Kollama”, Türkiye’de askerî müdahaleler tarihi, bir bakıma övünen, sövünen ve dövünen yurtseverlerin dramını da sergileyen bir tarihtir.

(Örsan Öymen, *Bir İhtilal Daha Var*)

15 TEMMUZ DARBE SABAHİ

Burunsuz Tevfik’in Yenişehir’de bir öğle vakti; rakısından bir yudum alıp, ihtiyar balıkçılar gibi havayı kokladıktan sonra, “Galiba bir ihtilal daha var!..” dediği zamanlardan çok sonra, Türkiye’de “darbeler döneminin sona erdiğine” inanılan biryaz günü, 15 Temmuz 2016 sabahı erkenden denize açılıyorum.

Orhaniye Martı’da güneşin ilk ışıkları, bulut rengi bir deniz. Tek tük balıkçı motorları. Hisarönü Körfezi’nde, “tek başına”, Kocabahçe’ye yol alıyorum. Sis kalkıyor, orman ve deniz birleşiyor, “efsane” denizci Sadun Baba’ya Gökova’dan duyacağı bir selam gönderiyorum. Nâzım’ın coşkusu dilimde, “Motorları maviliklere süreceğiz çocuklar...” Birazdan Kocabahçe’de Fisher Mehmet’in tonozlarından birine bağlanacağım. Keçiler, keklik sesleri, Taşlıcalı Bayram’ın klarneti, günbatımında Tarık’ın botuyla karaya çıkıp rakı balık keyfi. “Yaşamak güzel şey be kardeşim,” diye söylenerek gidiyorum. Uyandırma servisi gibiyim. “Tekneden resim çekip” eziyet olsun diye İstanbul trafiğinde işe giden arkadaşlara geçiyorum.

Eski alışkanlık, Ankara’yla konuştum; iflah olmaz bir parlamento muhabiri (PMD Başkanı) Göksel Bozkurt’u aradım. “Anayasa değişikliği sonbahara kalıyor, Meclis tatile girecek,” dedi. Zaten Twitter dışında “yazacak” yer de yoktu!

Hiç olmazsa denizciliğimi ilerletirim diyordum. Sabahtan beri “içim içime sığmıyordum”! Gazeteden ayrıldığım günlerde, Hemingway düşleri kuruyordum. Karaköy’de bir olta almakla işe başlayacaktım. Olta takımlarına bakılırken, fazlasıyla amatör bir imaj çizmiş olmalıyım ki; mağaza sahibi kasayı bırakıp yanıma geldi. “Balığa mı çıkacaksınız?” diye sordu. Ben de Haliç’teki oltacıardan farklı, “Sırtı bakıyorum,” dedim. Mevki de verdim, Güney Ege, Datça-Simi açıkları diye... “Yer yer 5-6 kuvvetinde esen” rüzgârdan söz

etmeme gerek kalmadı, havalı bir olta takımıyla geldi satıcı. Ödemeyi yaparak ayrılmak üzereyken dayanamadı, sordu: “Hayırdır abi, sizin oralarda ne oluyor? Geçenlerde üstatlardan biri daha geldi, televizyona da çok çıkar, ona da olta hazırladık. Gazeteciler balığa niye merak sardı?!”

Anlattık, gazeteci milletin halini.

“Aman abi,” dedi, “deniz bu, gazeteye benzemez; sen yine de dikkat et sırtı çekerken, tekneden düşmemeye bak!” Uyarısına teşekkür edip ayrıldık.

Bu yaz Marmaris’te Parakete Şevket’e gittiğimizde hâlâ tek bir balık yakalayabilmiş değildik. Şevket, halimize acıyarak, “En iyisi size Kıbrıs bombası hazırlayayım!” dedi. “Olmaz,” dedim, “bizi bozar, oltaya gelmiyorsa orantısız güç kullanamayız. Kaldı ki ben dalgıcım, zıpkın bile kullanmam.”

Güldü, “Yok yahu ne bombası, bir ekmeğin etrafına 8-10 iğne saracağız, balıklar ekmeği yerken yakalanacak!” Etik yönden daha az sorunluydu. Ekmeğin denizde dağılmasıyla balıklar kazançlı çıkacaktı. Simi koylarındaki ilk denememizde komşunun balıklarını besledik!

Kocabahçe’de akşam Hemingway rollerinde rom puro tütürürken, sabah erken kalkmanın mahmurluğuyla tekneye gittim. Gece olmuştu. Saat 9’a doğru Ankara’dan kardeşim aradı. Serdar, heyecanlı bir sesle, “Abi, Anıtkabir’in üzerinde uçaklar alçak uçuş yapıyor, darbe oluyor!” demez mi. “Ne darbesi?” diye ayaklandım. Mehmet’in oraya lokantaya baktım. Kimsede bir telaş yoktu. Senelerce Bahçelievler’de Anıtkabir’e bakan Akdeniz Caddesi’yle Birinci Cadde’nin kesiştiği köşede oturmuştuk. Uçakların alçaktan uçuğu son tarih, 12 Mart’tan çıkılırken (1973) Faruk Gürler’in Genelkurmay Başkanı üniformasını çıkarıp cumhurbaşkanlığı adaylığının Meclis’e dayatıldığı TBMM oturumlarıydı.

Serdar’a “Anıtkabir’e bir saldırı olmasın?” diye aklıma ilk gelen şeyi söylerken telefonu kapattım. 24 saat öncesine dek yan yana olduğumuz denizci-gazeteci arkadaşımı aradım. Samsun’a gitmişti o sabah bir bakanın davetiyle, aradım açmadı. Israrla çaldırınca açtı, kapattı. Belli ki konuşamıyordu. “Darbe oluyor!” diye mesaj attım. Ankara’yı aradım, Göksele Bozkurt’u. Meclis o saatte kapalıydı ama Ankara semalarında F-16’lar uçuyordu. Göksele, “Darbeye benziyor, Genelkurmay’dan çatışma haberleri geliyor,” dedi.

Ayşe İstanbul’daydı Onur’la. Birkaç gün önce dönmüşlerdi. Beykoz tepelerinde Fatih Sultan Mehmet Köprüsü’ne yakın oturuyorduk. Ayşe, “Helikopter ve uçaklar uçuyor, ne oluyor?” diye sordu. “Darbe başlamış,” dedim. Marmaris’te bir koydan “darbe”yi haber vermek tuhaf bir durumdu. Daha da ilginç ve tuhaf olanı, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan da Marmaris’teydi. Ve darbeyi –sonradan açıkladığı gibi cumhurla eş zamanlı– “eniştesi”nden öğrenecekti!

Daha fazla oyalanmadan kıyıya çıktım. Kocabahçe ahalisi televizyonun başındaydı. İstanbul görüntüleri ekrandaydı; tanklar, Boğaziçi Köprüsü’nün

üstündeydi. Telefonlar susmuyordu. *CNN Türk* altyazı geçmeye başladı, “Cumhurbaşkanı birazdan açıklama yapacak” diye. Gecenin karanlığında koyda “tek başına” sağa sola telefon açarak, “Bu çağda ne darbesiymiş?” diye ne olduğunu anlamaya çalışıyorduk.

12 Eylül Darbesi sabaha karşı 4’te olmuş, Anka Ajansı sahibi Müşerref He- kimoglu, “Kalkın kuzum darbe oldu!” diye telefonla aradığında, ordu yöne- time el koymuş, liderler evlerinden alınarak askerî uçaklarla Ankara dışına götürülmüşlerdi.

15 Temmuz darbe girişimi, bir cuma akşamı henüz insanlar trafikteyken İstanbul’da köprüler kesilerek, erken denebilecek bir saatte başlatılmıştı. Ge- nelkurmay’da çatışmalar sürüyor, darbeye kimin kalkıştığı anlaşılmıyordu. Başbakan, bakanlar, Cumhurbaşkanı Erdoğan ortada yoktu. Tayyip Bey’in Marmaris’te olduğu, ekrana çıkana dek bilinmiyordu. Hatta ilk haberler, “Aksaz Üssü’ne götürüldü” şeklinde geliyordu.

Marmaris’e karadan bir saat uzaklıktaydım. Bir gazetem olmasa da, bir ga- zeteci olarak Cumhurbaşkanı’nın kaldığı otele en çabuk nasıl ulaşırım di- ye düşünüyordum. Erdoğan’ın Okluk’ta, Özal döneminden kalma Cumhur- başkanlığı’na ait yazlıkta olduğuna dair söylentiler de vardı. Birkaç gün önce Okluk ve İngiliz limanındaki tekneler valilik emriyle Sahil Güvenlik tarafın- dan koyu boşaltmaya zorlanırken, Cumhurbaşkanı’nın geleceği söylenmişti.

DARBENİN AKIŞINI DEĞİŞTİREN TARİHİ YAYIN

Erdoğan, *CNN Türk*’te Hande Fırat’a bağlanana dek, yeri belli olmadı. O ara- da TRT’yi basan darbeciler, “Yurtta Sulh Konseyi” adına hazırlanan bildiriye spiker Tijen Karas’a zorla okutmuşlardı.

Saat 00.24’te, Hande Fırat, elinde tuttuğu telefondan Cumhurbaşkanı Er- doğan’ı görüntülü olarak ekrana getirmeyi başarmıştı. Hande Fırat’ın 24 Sa- at kitabından o tarihi yayın:

Recep Tayyip Erdoğan: Alo...

Hande Fırat: Buyurun Sayın Cumhurbaşkanım, dinliyoruz sizi.

Recep Tayyip Erdoğan: İyi akşamlar.

Hande Fırat: İyi akşamlar efendim, buyurun.

Recep Tayyip Erdoğan: İyi akşamlar, tabii bugünkü bu gelişme gerçek- ten silahlı kuvvetlerimizin içindeki bir azır lığın ne yazık ki kalkışma ha- reketidir. Ve bu malum yapıya ait paralel yapılanmanın teşvik ettiği üst akıl olarak onların kullandığı bir harekettir. Şu anda bu milletin imkânla- nıyla ortaya konmuş olan tankı, topu vesaireyi uçağını, helikopterini kul-

lanarak milletin üzerine gelmenin bedelini bunlar çok ağır ödeyeceklerdir. Ve bu konuda gerek cumhurbaşkanı olarak gerek başbakanımız, hükümetimiz olarak bizler atılması gereken adımlar neyse, dik durmak suretiyle bu adımları atacağız. Meydanı da onlara bırakamayız. Şu anda yapmış oldukları işgali de çok kısa zamanda ortadan kaldıracığıma inanıyorum.

Hande Fırat: Sayın Cumhurbaşkanım...

Recep Tayyip Erdoğan: Bu arada tabii milletime de bir çağrı yapıyorum. O da şudur: Milletimizi illerimizin meydanlarına davet ediyorum. Ve milletçe meydanlarda, havalimanında toplanalım, bunların o azınlık grubu tanklarıyla toplanmalarıyla gelsinler, ne yapacaklarsa halka orada yapsınlar. Halkın gücünün üzerinde bir güç ben tanımadım bugüne kadar, bundan sonra da zaten böyle bir şey tanımamız söz konusu değil.

Abdülkadir Selvi: Sayın Cumhurbaşkanım, bugün demokrasiye sahip çıkma günü, bu hareket emir komuta zinciri içinde mi? Bu yönde bildirimler yayınlanıyor. Ülkenin Cumhurbaşkanı olarak ne diyeceksiniz?

Recep Tayyip Erdoğan: Kesinlikle burada emir komuta zinciri filan çalışmamaktadır. Şu anda emir komuta zinciri tamamıyla askıya alınmıştır, çığnıdır. Emir komuta zinciri içinde olanlar şu anda ne yazık ki astın üste yönelik burada atılmış adımlar söz konusudur. Zaten bu ülkede cumhurun başı olarak ben cumhurbaşkanıyım. Başkomutanım aynı zamanda, başkomutan olarak benim haberimin olmadığı böyle bir adımı atanlara da yargı zaten hemen cevabını verdi. Gereği neyse bunu da yapacağız, yapılacaktır. Bundan kimsenin endişesi olmasın.

Hande Fırat: Sayın Cumhurbaşkanım, Genelkurmay Başkanı'nın rehin tutulduğu, bazı komutanlarla birlikte bir haber dolanıyor. Anadolu Ajansı da geçti...

Recep Tayyip Erdoğan: Bu tür haberleri ben de duydum ama şu an ne denli sağlıklıdır onu bilemiyoruz. Şu anda bulanık bir hava söz konusu. Bu havayı bulanık hale getirenler bunun bedelini ödeyeceklerdir. Şimdi milletime çağrı yapıyorum. Meydanlara gelin ve bunlara cevabı hep beraber verelim.

Abdülkadir Selvi: Sayın Cumhurbaşkanım siz de...

Recep Tayyip Erdoğan: Ben de başkomutan olarak meydana geliyorum.

Abdülkadir Selvi: Darbeciler başarılı olacak mı halk bunu soruyor. Bu yönde kaygılar var.

Recep Tayyip Erdoğan: Kesinlikle bu darbecilerin başarılı olacağına inanmıyorum. Tarih boyunca darbeciler başarılı olamamıştır. Er veya geç onlar yok olmuşlardır.

Erdoğan: Allah'ın Büyük Lütü

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Atatürk Havaalanı'na indikten sonra, darbeye karşı Türkiye'ye ve dünyaya şöyle seslendi: "Bugün bildiğiniz gibi öğleden sonra bir hareketlilik silahlı kuvvetlerimizin içinde mevcuttu. Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde bir azınlık, ne yazık ki ülkemizin birliğini bütünlüğünü hazmedemeyen bu grup, paralel devlet yapılımasının ta kendisiydi. Bu yapılanma 40 yıllık bir sürecin neticesinde, Türk Silahlı Kuvvetleri içinde, emniyette, devletin diğer kurumlarında kendine yer bulmuş, her türlü kılığa, kılıfa girmiş ve bugünlere gelmiştir. Şu anda yapılan bir ihanet hareketidir, bir ayaklanma hareketidir. Bu vatana ihanet hareketinin bedelini çok ağır ödeyecekler. Her olanda hayır vardır anlayışından hareketle, eninde sonunda bu çıkış, bu hareket Allah'ın bize büyük bir lütü. Neden büyük bir lütü çünkü bu tertemiz olması gereken silahlı kuvvetlerimizin temizlenmesine vesile olacak bir harekettir.

Ağustos başında Yüksek Askeri Şura toplantısı var ve bunun öncesinde böyle bir adım atılmış olması manidardır. Çünkü birileri ne olacağını çok iyi biliyorlardı, böyle bir adım attılar. Onlar Pensilvanya'dan talimat alıyorlardı. Dünya medyası da kalkıp asker Türkiye'de duruma el koydu diyor. Nereye el koydu? Askerin içinde bunlar bir grup azınlıktır.

Türkiye'de şu anda milletin oylarıyla seçilmiş bir iktidar vardır, milletin oylarıyla seçilmiş bir cumhurbaşkanı vardır, bizler görevimizin başındayız. Sonuna kadar da görevimizi yürüteceğiz, işgalcilerle ülkemizi asla bırakmayacağız. Sonu iyi olacak."

MECLİS BOMBALANIYOR

Cumhurbaşkanı Erdoğan Marmaris'ten halkı meydanlara çağırırken, Başbakan Binali Yıldırım da bunun bir kalkışma olduğunu açıklıyor, darbe teşebbüsünü bastıracaklarını söylüyordu. O gece Abdullah Gül'ün çıkışı da önemliydi. CHP de darbeye karşı tutum almış, iktidar ve muhalefet demokraside birleşmişti. Ancak bundan önceki askerî darbelerde rastlanmayan bir gözü karalıklı uçaklar Meclis'i bombalıyordu. Tankların üstüne yürüyen halka ateş açılıyordu. 15 Temmuz gecesi iki yüzden fazla sivil "kanlı darbe"nin kurbanı oldu.

Darbeler, Erdoğan'ı öldürmek üzere Marmaris'teki otele Çiğli'den birlik indirecek, Cumhurbaşkanı İstanbul'a hareket ettiği için operasyon sonuçsuz kalacak, SAT komandoları günlerce arandıktan sonra, saklandıkları bir menfezde bulunacaklardı.

Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'ın "darbecilerin başına geçmeyi" red-

dettiği için karargâhtan alınıp Akıncılar Üssü'ne götürüldüğü ve darbe ön-
lendikten sonra serbest bırakıldığı anlaşılacaktı.

15 Temmuz'u "demokrasi nöbetleri" izledi ve "Yenikapı ruhu" adı veri-
len CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun da katıldığı İstanbul mitingiyle hayat
normale döndü. Erdoğan meydanda milyonlara seslendi. Türkiye, 80-90'lar-
da solun jargonu olan darbelere karşı "tankın üstüne çıkma" pratiğini hiç
beklenmedik bir zamanda muhafazakâr iktidar döneminde yaşamıştı.

İspanya'da Franco sonrası Kral'ın demokrasiye sahip çıkması, Rusya'da
Gorbaçov'a karşı yapılan darbeye Duma'nın bombalanması sırasında tankın
üstüne çıkan Yeltsin gibi, Türkiye'de de tanklara dur denilmiş, paletler altın-
da ezilme pahasına, köprülere, caddelere, meydanlara çıkılmıştı. Ateş altın-
da can vermişti insanlar.

Gezi'de TOMA'ların biber gazıyla, polis kurşunuyla, fişekleriyle yüzü gö-
zü dağılan, dövülen, öldürülen "çapulcu" gençliğin 2013 yazında açtığı yol-
da, 15-16 Temmuz'da tarih yazılmış, iki yüzün üzerinde "demokrasi şehi-
di" verilmişti.

İMRALI'DAN "PARALEL DEVLET" UYARISI

Darbeciler tutuklanıp, darbenin arkasında ABD'de bulunan Fethullah Gü-
len'in olduğu anlaşıncı, "FETÖ" davaları peş peşe gelmeye başladı. Onca
yıldır kimsenin aldırmadığı uyarılar, Askeri Şura kararları akla geldi. Cum-
hurbaşkanı ile Genelkurmay Başkanı yaverlerinin de "FETÖ bağlantılı" çık-
tığı görüldü.

On dört yıldır ülkeyi yönetenlerin "Ne istediler de vermedik, bitsin bu has-
ret..." diye okyanus ötesine yaptığı çağrılara 15 Temmuz darbe girişiyle
en acı yanıt gelmiş, kan dökülmüştü. Mısır darbesine benzer bir kalkışma da
Türkiye'de gerçekleşmişti. Neyse ki başarısız kalmıştı girişim. Gülen, orduya
bu denli sızarken, 17-25 Aralık 2013 Rıza Zarrab ve bakanlara rüşvet operas-
yonuna kadar "yedikleri içtikleri ayrı gitmeyen" iktidar çevreleri nasıl uyu-
muşlar, neden göz yummuşlardı? Devlette "paralel yapılanma"nın görülmesi
için, Erdoğan'ın "Ergenekon'un savcısıyım," diye arka çıktığı, zırhlı araç tah-
sis ettiği Zekeriya Öz'lerin evinin kapısına dayanması mı gerekecekti?

Oysa Tayyip Bey'in "17-25 Aralık Darbesi" diye nitelediği skandal patla-
madan bir yıl önce Abdullah Öcalan, Oslo sürecinde MIT Müsteşarı Hakan
Fidan üzerinden Başbakan'ın üzerine gidilmesi karşısında (7 Şubat Darbe-
si) Meclis'ten gelen HDP heyetini uyaracaktı. O sırada, paralelin p'si yoktu!

Öcalan şunu söylüyordu: "Bir darbe var, fakat derinliğini tam fark edemi-
yorum. MIT'i düşürseydiler, Türkiye'de tüm kaleler düşmüş olacaktı. Ha-

kan Fidan tutuklansa sonra sıra Başbakan'a gelecekti. On bin kişiyi (KCK) içeriye aldılar. Bu güç MİT'e de darbe planladı. Ben hemen devreye girdim, 'Bu darbedir,' dedim. Ergenekon'dan farkı yok. Başbakan vatana ihanet suçundan tutuklanacaktı. Genelkurmay Başkanı'nın (İlker Başbuğ) tutuklanması da budur. O güce Cevat Öneş 'Darbe,' dedi." Öcalan bunları söyledikten üç yıl sonra, 2016 yazında MİT'e giden bir binbaşının "Hakan Fidan'ı kaçıracaklar" ihbarıyla çözölen 15 Temmuz darbe girişimi, Apo'nun kehanetini doğrulayacaktı!

Milliyet'te yayımladığımız için "kıyamet koparılan" 23 Şubat 2013 tarihli zabıtlardan Öcalan'ın Gülen cemaatiyle ilgili (FETÖ) değerlendirmesini aktaralım:

Türkiye'de üç koldan "paralel devlet" çalışması var. Bu ilişkiler sabote edilmeye başlandı. Sıradan lobiler değil. ABD'de Yahudi, Ermeni ve Rum lobileri stratejik ve taktik mücadele ediyorlar. Her üçü de Anadolu çıkışlıdır. Sözde bir hükümet var, sözde bir parlamento var. CHP ve MHP paralel devletin izdüşümleridir. AKP'ye de, medya ve iş adamlarına da sızmışlar. Sadece MİT kalmış, hedeflenen bizim geliştirdiğimiz diyalogdur. MİT Müsteşarı düşürölmek isteniyor. Emre Uslu, Mehmet Baransu MİT'i hedef aldılar. Arkalarında devasa bir güç var. Florida, kontrgerilla merkezidir. Abdullah Çatlı iki kez gitti. Papa, Palme, Sakine... Bu tür grupların işidir. Yeni Gladyo tam anlaşılıyor. Çözüm adına her şeyi sabote ettiler.

Cemaatin merkezi ABD'dir. Fethullah bana göre bir zavallıdır. Benim buraya alınmamla birlikte, Fethullah da ABD'ye alındı. Bir yazar "Fethullah, Nur hareketine sızdı," diyor. "Kemalistlerin sızması," diyor. Fethullah Gülen ABD'de yaşıyor. Yüz yirmi devlette okul açmış. Para nereden? Florida, kontrgerillanın eski merkezidir. Yeni merkez ise Utah'dır. Emre Uslu orada eğitildi. Kontrgerilla ABD merkezlidir. Yargı ve emniyeti ele geçirdiler. MİT askerlerden güçlü çıktı, savcı çağırdı, gitmediler. Bana göre bir direniştir. Erdoğan bunların burnundan fitil fitil çıkarır. İnşallah diyelim.

7 Haziran 2015 seçim kampanyasında Selahattin Demirtaş, Erdoğan'a "se-ni başkan yaptırmayacağız" demese, Başbakanlık ofisinde İmralı müzakerelelerini yürüten bakanlar Yalçın Akdoğan ve Efkân Ala'nın gözetiminde HDP heyetiyle yapılan "Dolmabahçe mutabakatı"ndan vazgeçilmeyip, masa devrilmese, tarih başka türlü yazılır mıydı?

15 TEMMUZ DARBE KOMİSYONU GÖREVDE

Meclisin F-16'lar tarafından bombalanan duvarları, galerileri onarılmadan TBMM'de 15 Temmuz Darbe Komisyonu işbaşı yaptı. 28 Şubat Komisyonu Raporu'nun mürekkebi kurumadan, "Artık darbe olmaz," denilirken, 15 Temmuz Komisyonu kuruluyordu.

Ana dava açılmadan, Gazi Meclis'in üyeleri darbeyi araştırmaya başladılar:

7 EKİM 2016 CUMA

BAŞKAN: REŞAT PETEK (BURDUR)

BAŞKAN: Geçmişte darbeler gördük. 15 Temmuz'da olduğu gibi kanlı darbe teşebbüsünü aziz milletimizin topyekûn püskürttüğü bir vakia tarihimizde tektir.

(İlk tartışma AKP'li başkanın komisyonun görsel medyaya kapatılması isteği üzerine çıkar)

MEHMET ERDOĞAN (MUĞLA): 15 Temmuz'da basın mensupları yayınlarını kesseydi; Başbakan'ın, Cumhurbaşkanı'nın açıklamasını verneseydi, toplumun bu darbeye direnmesi nasıl sağlanacaktı? Dolayısıyla o günün en önemli kahramanlarından birisi de basındır. Komisyon faaliyetlerinde basını sınırlandırmamız doğru olmaz.

MİTHAT SANCAR (MARDİN): Darbe girişimi nasıl hayata geçti? 15-16 Temmuz'da ne oldu?

Üç farklı yaklaşım var. Bir yaklaşıma göre "O gün olan biten her şey işte FETÖ denilen örgütün kalkışmasıyla" açıklanır. Her şey ordu içindeki FETÖ örgütlenmesi tarafından gerçekleştirilmiştir.

Diğer yaklaşım bunun bütünüyle senaryo olduğunu söylüyor. Üçüncü yorum da şu: Sayın Cumhurbaşkanı'nın ve Hükümet'in en azından belli bir kanadının darbeden erken zamanda haberdar olduğu, bunun önlenmesi yerine harekete geçtikten sonra bastırılması yöntemini tercih ettiğini iddia eder bu görüş.

Şimdi ilk etapta araştırmayı buradan başlatma önerimiz var. 15-16 Temmuz'da ne yaşandı? İstihbarat bilgisi Cumhurbaşkanı'na kaçta gitti? Kim tarafından iletili? MIT Müsteşarı hangi saatte Genelkurmay'a gitti? Ne kadar kaldı? Kiminle görüştü?

Öncelikle Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın dinlenmesini talep ediyorum.

SERKAN BAYRAM (ERZİNCAN): 15 Temmuz darbe girişimini üst akılla birlikte gerçekleştirmiş olan FETÖ'nün de ben dinlenmesini talep ediyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (MANİSA): 1999 yılı bir kırılma noktası. Abdullah Öcalan'ın ABD tarafından Türkiye'ye teslimi, Fethullah Gülen'in Ame-

rika'ya göçü... Kim götürdü, nasıl gitti? Burayı da araştırmamız gerekiyor.

HÜSEYİN KOCABİYİK (İZMİR): Darbelerde “dış mihrak” dediğimiz şey var. 15 Temmuz'dan önce Michael Rubin “Darbe olacak,” diye yazdı. Darbeden 33 gün önce, 3 Haziran 2016'da *Foreign Affairs* dergisinde yazdırdılar ona. Makalenin adı, yanlış hatırlamıyorsam “Türkiye'nin önündeki seçenek: Darbe” idi. ABD Dışişleri Bakanı'nın iki buçuğa kadar beklemesi, o saatte yaptığı açıklamada istikrara vurgu yapması, Batı'nın sessizliği. Dolayısıyla dış bağlantıların üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İSTANBUL): Dış bağlantı meselesine ben de çok önem veriyorum. İncirlik Üssü var, kamera kayıtları, giriş çıkışlar, ABD, İngiliz Büyükelçiliği. Kim gelmiş, kim gitmiş. Mesela bu tanker uçak meselesi. Ondan sonra da çıkıp BM Genel Kurulu'nda “Bakınız bizim ülkemizde böyle şeyler oldu, bizi şüphelendiren şöyle bir durum söz konusudur,” diyebilecek duruma gelmeliyiz.

MİTHAT SANCAR (MARDİN): Mesela, Türkiye'de çözüm süreci diye çok çok hayati bir mesele var, ayrıca Oslo görüşmeleri var, tutanakların sızdırılması var. İmralı'da devlet heyeti ve bizim parti heyetinin tanık olduğu konuşmalarda defalarca bu örgüt (FETÖ) ve bunun darbe yapma ihtimali gündeme geldi. (Öcalan'ın paralel yapı uyarısı. *Milliyet* İmralı Zabıtları – D.S.) KCK operasyonları var, Kürt sorunu ile bu örgütün ve darbe girişiminin bağlantısı da var.

11 EKİM 2016 SALI

BAŞKAN REŞAT PETEK (BURDUR)

BAŞKAN: FETÖ'nün biz görüşüne başvurmak değil, Türkiye'ye getirilip adalet makamlarına bu ihanetinin, darbe girişiminin hesabını vermesini hepimiz isteriz.

13 EKİM 2016

AYTUN ÇIRAY (İSTANBUL): Bu darbe girişimi nasıl oldu? MIT Müsteşarı'nın Genelkurmay'da kaldığı beş buçuk saatte ne oldu?

MEHMET ERDOĞAN (MUĞLA): 2004'te Milli Güvenlik Kurulu'na Fethullahçı terör örgütünün devletin içerisine yerleştiği, tehlike oluşturduğu konusunu kim getirdi? Oraya kendiliğinden gelmedi; orada Hükümet var, Genelkurmay, MIT var, Cumhurbaşkanı var... Şimdi mevcut Genelkurmay Başkanı (Hulusi Akar), MIT Müsteşarı (Hakan Fidan) dinlenmeden eski Genelkurmay başkanları dinlenmeden bize göre bir anlamı yok!

Şimdi Sayın Cumhurbaşkanı ve Sayın Başbakan “MIT Müsteşarı ve Genelkurmay Başkanı'yla irtibat kuramadık,” dedi. Ama bilinen bir şey

var, bir rivayete göre binbaşı ihbarda bulunuyor MIT'e, o kişi bekletilirken Müsteşar Genelkurmay'a, Diyanet'e gidiyor. Başbakan'ın haberi yok, Cumhurbaşkanı'nın haberi yok. Bunun sebepleri nedir?

DARBE SABAHİ AKAR'IN YERİNE VEKÂLETEN GENELKURMAY BAŞKANLIĞI'NA ATANAN ÜMİT DÜNDAR ANLATIYOR

18 EKİM 1016 SALI

BAŞKAN REŞAT PETEK (BURDUR): Şimdi ilk konuğumuz sayın Ümit Dündar Bey geldiler, davet ediyoruz. Hoş geldiniz sayın Dündar.

GENELKURMAY İKİNCİ BAŞKANI ORG. ÜMİT DÜNDAR: Sağ olun sayın başkanım, değerli komisyon üyeleri, değerli basın mensupları. 15 Temmuz gecesi menfur darbe girişimini yapan Türk Silahlı Kuvvetleri'nin şerefli üniforması arasına gizlenmiş olan bu teröristlerin TSK ile bir bağlantısı olmadığını ve onların bir mensubu olmadığını bir kez daha ifade etmek istiyorum. 15 Temmuz Cuma akşamı 18.15 sıralarında ordu karargâhından ayrıldım ve konutuma geçtim. Bir misafirimiz vardı. Saat 21.40 civarında İstanbul İl Emniyet Müdürümüz bana, Beylerbeyi ve Çengelköy bölgesinde bazı normal olmayan askerlerin de karıştığı olaylar olduğunu ifade etti. 22.00 civarında Boğaz Köprüsü'nün Anadolu yakasında buluşmak üzere sivil kıyafetli bir koruma ve şoförle yola koyuldum.

Tabii yolda giderken İstanbul'daki gelişmeleri rapor etmek üzere sırasıyla Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanımızı, Kara Kuvvetleri Komutanımızı, Genelkurmay İkinci Başkanımızı ve Genelkurmay Başkanımızı telefonla aradım. Ancak dört telefonda da cevap alamadım.

Çorlu'da 5. Ordu Komutanımızdan sahte emrin kendilerine ulaştığını duyunca karşımızda artık bir darbe girişimi olduğu yüzde yüz kesinlik kazandı. Eski Genelkurmay Başkanımız Necdet Özel Paşa'yla da görüştük.

Sabah 7'ye doğru doğru Sayın Valimizle Sayın Cumhurbaşkanımızın gelmiş olduğu havaalanına geçtik. Sayın Cumhurbaşkanımız ve Başbakanımızın direktifleri doğrultusunda Akıncı ve Mürted Hava Üssü'nün uçaklar tarafından kullanılamaz duruma gelmesi faaliyetlerini icra ettik. 11 gibi sıkıntı kalmamıştı.

BAŞKAN: Nasıl oldu da Silahlı Kuvvetler içinde asker elbisesi giymiş bir grup hain böyle bir girişimde bulundu? Bunlar nasıl organize oldu? Nasıl fark etmedik? Önceden bir bilgi istihbarat yok muydu TSK içinde?..

ÜMİT DÜNDAR: Açıkçası böyle bir ihtimal hiç düşünülüyordu. TSK içinde Fethullahçı terör örgütüne mensup kişiler olup olmadığı konu-

sunda zaman zaman istihbarat birimlerinden gelen duyumlar mutlaka oluyordu. Bu oluşumun darbeye dönüşeceği konusunda kimsede bir kanaat hasil olmamıştı.

BAŞKAN: 94'lü subaylar, generaller bir cunta olarak darbeye teşebbüs etti diyebilir miyiz?

ÜMIT DÜNDAR: Öyle bir kanaate varmak yanlış olur diye değerlendiriyorum.

BAŞKAN: Havaalanına giderken Sayın Cumhurbaşkanı'nı telefonla arayarak İstanbul'a davet ettiğiniz şeklinde bir görüşmeniz oldu mu?

ÜMIT DÜNDAR: Hayır, Sayın Cumhurbaşkanımızla böyle bir görüşmemiz olmadı. Sayın Cumhurbaşkanımızla 16'sı sabahı havaalanına gittiğimizde yüz yüze arızım oldu. Bir de havaalanına giderken Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından Genelkurmay Başkanlığı'na vekâlet edildiğim konusu telefonla emredildi.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Öncelikle, darbeyi Türk milletiyle birlikte önleyen Türk askerlerine şahsınızda teşekkür ediyoruz. Sayın Cumhurbaşkanıyla –basının yazdığı gibi– Sayın Cumhurbaşkanımızın İstanbul'a gelmesi konusunda Sayın Bahçeli'yi referans (Beni Bahçeli'ye sorun) gösterdiğinizde dair haber de doğru değil?

ÜMIT DÜNDAR: Doğru değil, o konuda da herhangi bir arızım olmadı Cumhurbaşkanımıza.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Akar'ın kurtarıma operasyonu (Genelkurmay Başkanlığı'na vekâleten) atanmanızdan sonra mı olmuştu?

ÜMIT DÜNDAR: Herhalde öyle diye düşünüyorum.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Ona bir müdahaleniz oldu mu, kurtarılması konusunda?

ÜMIT DÜNDAR: Hayır, olmadı.

MEHMET ERDOĞAN (MUĞLA): Sayın Paşam, 15 Temmuz gecesi okunan bir bildiri var, "Yurtta Sulh Konseyi" diye... Kimlerden oluştuğunu biliyor musunuz?

ÜMIT DÜNDAR: "Yurtta Sulh Konseyi"nin kimlerden meydana geldiği konusunda hiçbir bilgim yok. Şu ana kadar da açıklığa kavuşmadı. Darbe girişimi konusunda önceden herhangi bir bilgimiz yoktu.

AYKUT ERDOĞDU (İSTANBUL): Kara Kuvvetleri Lojistik Komutanı Yıldırım Güvenç, "Bana Genelkurmay Başkan Vekili olarak atanan Orgeneral Ümit Dündar Akıncı'ya gitmemi emretti," dedi. Şu anda da tutuklu, eğer darbeyle bu kadar aktif olarak mücadele etmişse o korgeneral niye tutuklu?

ÜMIT DÜNDAR: Yıldırım Güvenç'le ilgili, korgeneralimizle şunu ifade edebilirim: Saat kaçta görüştüğümü bilmiyorum. O akşam kendisi be-

ni aradı, Genelkurmay karargâhındaki çatışmaların devam ettiğini ifade etti. Ankara’da benimle temas eden korgeneraller arasında en kıdemlisiydi. Oradaki faaliyetleri koordine etmesi emrini verdim. “Neden içerde?” diye soruldu, onu bilmem ve değerlendirmem mümkün değil.

SEZGİN TANRIKULU (İSTANBUL): Düşünden haberiniz var mıydı? Hava Kuvvetleri Komutanı falan düşündelermiş...

ÜMİT DÜNDAR: Yok, düşünden haberim yoktu, davetli olmadığım için de bilmiyordum.

SEZGİN TANRIKULU (İSTANBUL): Bütün komutanların yaverleri, hatta Cumhurbaşkanı’nın yaveri de sonuçta örgüt üyesi çıktı. Sizin yaverlerinizden tutuklu olan, aranan var mı?

ÜMİT DÜNDAR: Benim emir subayı da firar etti, öyle söyleyeyim. Şu ana kadar da yakalanmadı, öyle biliyorum.

MİTHAT SANCAR (MARDİN): Acaba darbe günü ve sonraki bir iki günde çeşitli pazarlıklar mı yapıldı? Yani bazı generalleri vazgeçirmek için komuta kademesiyle siyasi otorite arasında pazarlıklar mı oldu?

ÜMİT DÜNDAR: Benim içinde olduğum hiçbir pazarlık konusu yok. Komutanlara yönelik de böyle bir pazarlık olabileceğini değerlendirmiyorum, bu benim şahsi düşüncem, herhangi bir şey söylemem mümkün değil. Genelkurmay Başkanlığı’na vekâlet etmemi nasıl değerlendirmek lazım? Daha kıdemli bir kimse olmadı, Silahlı Kuvvetlerin de başı boş kalmasın, dolayısıyla en kıdemli olarak beni görevlendirdiler diye düşünüyorum.

Gene hukuk kararını verecek ama biz sadece cemaate mensuptur kelimesinden ziyade darbeye iştirak etmiştir veya etmemiştir şeklinde kanaatlerimizi hazırlıyoruz.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Sayın Cumhurbaşkanı o gece Ankara’ya mı İstanbul’a mı gelmesi konusunda güvenlik nasıl garanti edildi ve hangi şartlarda havaalanına gelebildi?

ÜMİT DÜNDAR: Sayın Cumhurbaşkanımız karar verdi, nasıl karar verdiğini bilmem mümkün değil ama o karar süreci içinde ben yoktum, onu söyleyeyim. Sayın Cumhurbaşkanımız büyük bir risk alarak oraya indi.

ZEYNEL EMRE (İSTANBUL): Bundan sonra bir risk var mı?

ÜMİT DÜNDAR: Şimdi bir darbe riski kalmadığını değerlendiriyorum.

SERKAN BAYRAM (ERZİNCAN): Darbe planı gece 02-03 sularında uygulamaya konulacakken neden öne çekilerek saat 22.00 sularında harekete geçildi?

ÜMİT DÜNDAR: “Neden öne alındı?” dersek bunda sayın Genelkurmay Başkanımızın vermiş olduğu emrin etkili olduğunu düşünüyorum. Karargâh içinde bu emirlerin verilmiş olması (uçakların yere inmesi, ha-

va sahasının kapatılması, zırhlı birliklerin kontrolü) darbecileri, darbenin ifşa olduğu, dolayısıyla bir an önce harekete geçmenin bu tedbirleri izleyen başka tedbirlerin olabileceği konusunda endişeye düşürdüğünü değerlendiriyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (MANISA): Her on yılda bir darbe oluyor, nasıl emin olacağız bir daha darbe olmayacağını.

ÜMIT DÜNDAR: Ona bir şey söylemem tabii ki mümkün değil.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İSTANBUL): Sahte bir emirden bahsettiniz. Bu emri kim vermişti?.. Öldürülen darbeci subay sayımız (sayısı) ne kadar?.. Ben Dilekçe Komisyonu başkanım, “Emir komuta zinciri içinde emir verildi, biz yaptık,” diyen subaylar var.

ÜMIT DÜNDAR: Sahte emir sıkıyönetim ilan edildiği ve Silahlı Kuvvetlerin yönetime el koyduğunu belirten yaklaşık 2,5 sayfalık bir mesaj emri. Altında da “Yurtta Sulh Konseyi Başkanı” tabiriyle, Tuğgeneral Mehmet Partigöç tarafından imzalanmış bir evrak... Partigöç şu anda tutuklu.

Darbeci subay sayısını isterseniz şu an yanımda olmadığı için yanlış bir rakam vermek istemiyorum, Komisyon’a yazılı takdim edebilirim.

Mağdurlar konusu; Sayın Cumhurbaşkanımız, Başbakanımızın da üzerinde hassasiyetle durduğu bir konu. Genelkurmay ve kuvvet komutanlıkları bünyesinde mektupları incelemeyle ilgili bir kurul kurduk. Tabii son sözü söyleyecek olan adli makamlar.

BURHANETTİN UYSAL (KARABÜK): Siz 15 Temmuz akşamı darbeyi “Fethullahçı Terör Örgütü yaptı” (FETÖ) diyebildiniz mi?

ÜMIT DÜNDAR: Kendi şahsi fikrimi ifade edeyim. Bunun Fethullahçı Silahlı Terör Örgütü tarafından yapıldığı kanaati bende hasıl oldu. Ortaya çıkan tabloya baktığımızda gelen duyumlarla da örtüştüğüümüz zaman “Evet, bunu Fethullahçı Terör Örgütü yaptı,” diyebiliyoruz.

EKMELEDDİN İHSANOĞLU (İSTANBUL): Sayın Bahçeli meselesi... Siz dediniz ki “Böyle bir konuşmam olmadı”... Niye böyle bir şehir efsanesi çıktı?

ÜMIT DÜNDAR: Neden olduğunu ben de bilmiyorum, gerçekten bilmiyorum, samimi olarak bilmiyorum.

MEHMET ERDOĞAN (MUĞLA): Genelkurmay’ın Yurtta Sulh Konseyi’nin tespiti konusundaki tavrı nedir?

ÜMIT DÜNDAR: Şu anda Genelkurmay Başkanlığı’nın da Yurtta Sulh Konseyi’nin kimlerden oluştuğu konusunda bir fikri yok. Bir şema üzerinde çalışılıyor, burada dominant rolü oynayacak olan savcılıklar.

EKMELEDDİN İHSANOĞLU (İSTANBUL): Ama üç ay geçti paşam.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): MİT’e ilk gelen istihbaratın darbe istihbaratı olmadığı, kendisine Silahlı Kuvvetlere sızmış bir grup tarafından suikast

yapılacağı –helikopterlerle– söylendi. Bu konuda ne diyorsunuz?

ÜMİT DÜNDAR: Şimdi, iki kişi arasında geçen konuyu tam olarak bilmem mümkün değil. Belki şöyle bir yorum yapabilirim. Gelen bilgi herhangi bir darbeye yönelik olmuş olsaydı Sayın Genelkurmay Başkanı tarafından daha farklı emirlerle bunun destekleneceğini değerlendireyordum.

DARBE SIRASINDA İÇİŞLERİ BAKANI OLAN EFKAN ALA’NIN TANIKLIĞI

BAŞKAN REŞAT PETEK (BURDUR)

EFKAN ALA (BURSA): Ben Erzurum’daydım. Sağlık Bakanımızın abisi vefat etmişti, THY’nin tarifeli 21.20 uçağıyla Ankara’ya hareket ettik. Gece 11 sularında indik –uçakta telefonlar açılıyor– hemen Koruma Müdürüm, “Efendim, darbe oluyormuş, böyle haberler var,” dedi. Tam onu bana gösterirken MİT Müsteşarımız aradı, “Sayın bakanımız, neredesiniz?” dedi. “Darbe oluyor,” dedi.

Gece boyunca Başbakanımızla, Sayın Cumhurbaşkanımız İstanbul’a indikten sonra sürekli diyalog halinde onların talimatlarını da alarak durumu yönetmeye çalıştık. Benim kanaatim Askeri Şura’da ciddi bir kendilerine yönelik tasfiyelerin olacağı değerlendirmesi yaparak harekete geçmiş olabilirler.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Adil Öksüz’ü tanıyor musunuz, bırakılmasında rolünüz oldu mu?

EFKAN ALA (BURSA): Sayın başkan, ben de milletvekiliyim, bu tür üslubu doğru bulmadığımı belirtmek istiyorum. Burada sorgulanan ben değilim. “Adil Öksüz’ü tanıyor musunuz? Bıraktırmamızda filan...” Arkadaşlar, bu soruyu çok ayıplıyorum.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Peki bırakılmasından bilginiz var mıydı?

EFKAN ALA (BURSA): Hayır kardeşim. Emniyet, jandarma bize bağlı, onu gözaltına alan biziz.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Peki, nasıl bırakıldı?

EFKAN ALA (BURSA): Onu da Adalet Bakanlığı’na soracaksınız. Orada soruşturma açıldı. Birisi bırakıyor, savcı itiraz ediyor, hâkimler hakkında da soruşturma açıldı. Ben kendisini bilmem, hiç tanımam.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Hayır, istihbarat görevlisi olabilir Sayın Bakan.

EFKAN ALA (BURSA): Sürekli darbe üreten bir sistem var.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): 15 Temmuz’dan sonra niçin hemen görevden alınıyorsunuz?

BAŞKAN: Orası sanık sandalyesi değil Aytun Bey.

EFKAN ALA (BURSA): Bu soruyu niye sordunuz anlamış değilim. Yani bugün buradayız, yarın başka görevde oluruz.

MEHMET ERDOĞAN (MUĞLA): Sayın Cumhurbaşkanlığı'nın darbe için "Allah'ın lütfu" nitelemesini yorumlamanızı talep ediyorum.

EFKAN ALA (BURSA): Cumhurbaşkanımızın "Allah'ın lütfu" demesi, işte yeni yeni anlaşılıyor. 17-25 Aralık'tan sonra hepimiz oradaydık. Mecliste, getirdiğim yasaya karşı çıkmadı mı; bu örgütün nasıl bir örgüt olduğunu, terör örgütüne nasıl dönüştüğünü herkes gördü. Ha, Cumhurbaşkanımızın "Kandırıldık," dediği... Arkadaşlar, "Bir yanlışlık yaptık," demek erdemdir, önemli olan o yanlışın da gereğini yapmaktır, yapıyoruz.

SEZGİN TANRIKULU (İSTANBUL): 17-25 Aralık tartışmasına girmiyorum, yolsuzluk, rüşvet...

EFKAN ALA (BURSA): O darbedir bize göre.

ZEYNEL EMRE (İSTANBUL): Davos'taki "one minute"ten sonra mücadele başladı diyorsunuz. Başka bir sorum da şu: 15 Temmuz'da "İstihbarat zafiyeti var," dendi, Başbakan tarafından, "MIT Müsteşarı bize bilgi vermedi," diyor. Sizinle iletişim oluyor da Başbakan'la Cumhurbaşkanlığıyla niye kurulamıyor?

EFKAN ALA (BURSA): Gece 23.00'ten sonraki konuşmayı söylüyorum. Sayın Cumhurbaşkanımız ve Başbakanımızın dediğiye öncesinde, yani darbe öncesindeki bilgilendirmeden bahsediyorlar, ayrı zaman dilimleri. "One minute"ten sonra bunlar başlamış. Dinlemeleri falan yapmaya.

AYKUT ERDOĞDU (İSTANBUL): Bu Fuat Avni sistemiyle ilgili bir çalışma yapıldı mı? Fuat Avni havuzunda kimlerin olduğu tespit edildi mi? Bu "Kısa Seyfi" denilen olay doğru mu?

EFKAN ALA (BURSA): Fuat Avni... O bir grup, işte bulunanlar da alındı. O bir kişi değil. Bu kadar devlet bilgisini oradan buradan bir kişi vermiyor.

AYKUT ERDOĞDU (İSTANBUL): Fuat Avni Cumhurbaşkanlığı'nın yanındaki o kurmay başkanı mı diyorlar, dinleme cihazını koyduğu yazıldı.

EFKAN ALA (BURSA): O değil, o değil. Katkı olsun diye bir şeyi paylaşmak istiyorum. Amerika'da bir toplantıya gitmişiz, Dışişleri Bakanlığı'nda bir sunum yaptılar, orada Milli Savunma Bakanlığı'na karşı gelecek sekreterin de (Pentagon) Başkan'a bağlı olduğunu anlattılar. "Bunu böyle yaptık ki darbe olmasın," diye bitirdiler. Yani arkadaşlar, sistem, sistem, sistem, sistem.

Onun için diyoruz ki anayasayı gelin beraber değiştirelim.

20 EKİM 2016

BAŞKAN REŞAT PETEK (BURDUR)

FEHMI KORU: 18 Aralık akşamı Cumhurbaşkanı Gül ile kendisinin ikametgâhında görüştüm. Görüşmenin sebebi de bir gün önceki olaylar (17 Aralık operasyonu). Daha ilk gün cemaatle bir şekilde ilişkili olay mı diye sordu bana. Benim o anda aklıma geldi. En iyisi ben gideyim bunu direkt olarak kendisine sorayım. Cumhurbaşkanı da, “İyi olur,” dedi. “Ben bunu yapabilirim ama bir de Başbakan’la görüşeyim,” dedim. Aradım, ertesi sabah Kısıklı’daki konutunda randevu verdi Tayyip Bey. “Hemen gidin, görüşün,” dedi.

AYKUT ERDOĞDU (İSTANBUL): “Devletin uçağı tahsis edilebilir,” denildi.

FEHMI KORU: Evet ama ben böyle bir şey arzu etmedim. Gittim o görüşmeyi yaptım. “Bizim bu işlerle hiç alakamız yok, Fehmi Bey,” dedi, Fethullah Gülen. Yarım saat, bilemediniz kırk dakika sürdü görüşme. “Ben bunları sıcaklığına geçeyim, yan tarafta not alayım, isterseniz sonra bir daha karşılaştıralım bu notları,” dedim. O da bana, “Daha iyisini yapalım, ben bir mektup vereyim Sayın Cumhurbaşkanı’na iletirsiniz,” dedi. Ayrıldım ve New York’a geçtim, mektup bana ertesi gün ulaştırıldı, kaldığım otele getirip bıraktılar.

Döndüğüm gün 24 Aralık’tı, Türkiye’ye ayak bastığım gün, yani 17 Aralık olmuş. Doğru tabii, sayın Gül’e hitap eden o mektubu kendisine o akşam ilettim. O açtı, okudu mektubu. Gayet makul şeyler, siyaseti etkileyecek şeyler yapınama gibi kararlılıkta olduklarını bir daha yineliyor. Ertesi gün 25 Aralık oldu ve daha kapsamlı bir operasyon gerçekleşti. Başbakan da beni bekliyordu. Sayın Başbakan’la o zamanki resmî konutunda saat üç civarında görüştüm. Tabii, bende mektup yoktu, genel hatlarıyla aldığım notları kendisine aktardım.

“Birazdan ben çıkacağım, Abdullah Bey’le görüşeceğim, mektubu orada okurum,” dedi. “Ama her şeyden önce bunlar bu anlattığınız samimi hava içerisindeyseler bugün ne oldu böyle? Benim oğluma kadar, en yakınım dediğim insanlara kadar tutuklama amaçlı böyle bir girişimde bulunuldu bugün,” dedi bana.

Benim aklıma gelen bir şey var, hâlâ da anlayamadığım bir olaydır. Orada öyle bir irade var ama başka bir irade de burada o operasyonları düzenliyor. Ama Tayyip Bey o kanaatte değildi. Zaten Çankaya’da Abdullah Gül ile görüştü. Mektup olayı bu.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): 17-25 Aralık’ı tek başına bir yolsuzluk ope-

rasyonu olarak mı görüyorsunuz, darbe olarak mı? Yoksa siyasi darbe için bir fırsat olarak kullanıldığını mı düşünüyorsunuz?

FEHMI KORU: Tabii, çok kritik bir soru sordunuz. O dönemde yazılarımda da aksettirmeye çalıştım. Birtakım yanlışlıkların, siyasilere asla yakışmayan yanlışların yapıldığını görmemize yaradı 17-25 Aralık. Bundan hükümeti devirmeye kadar varacak bir sonuç çıkarma girişimini, bugünden geriye baktığımda böyle bir niyetin önemli bir unsuru olarak görüyorum. Masum bir operasyon olarak görünmüyor bana.

“Darbe” lafını başka telaffuz eden de yoktu zannediyorum, Tayyip Bey’in ağzından da 29-30 Aralık’ta çıktı, sonradan o kanaate vardı, bugün haklı olduğunu görüyoruz, hiç değilse ben öyle görüyorum.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Gerçekten darbeyse adı geçenleri, yolsuzluk yapanları tutuklayarak devleti nasıl yıkacaklar, yönetimi ele geçireceklerdi?

FEHMI KORU: Tamamen spekülasyon.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Dokunulmazlığı olan Başbakan’ı tutuklayarak darbe yapmak mümkün mü?

FEHMI KORU: Vallahi bu söylediklerinizi o günlerde konuşuyor olsaydık herhalde ben de mümkün değil cevabını verirdim ancak 15 Temmuz’dan sonra ben şahsen şöyle bir senaryonun parçası olarak görüyorum onu: Eğer o büyük yaygara “daha bunlar bir şey değil, turpun büyüğü heybede” gibi bir siyasal depreme dönüşseydi, ondan sonrası için bir hazırlık vardı. Bugün belki 15 Temmuz’u yaşamayacağımız ama 15 Temmuz’la neyi amaçlıyorlarsa onun başka bir yöntemle gerçekleştiği bir senaryonun parçası gibime geliyor. Öte yandan Osmanlı döneminden beri sürekliliği olan bir ülkenin istihbaratının 15 Temmuz hazırlığından hiç bilgisi olmaması benim aklımı zorluyor. Kuşkularım var.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İSTANBUL): Pardon, yani “Bir karşı darbe planı vardı,” diyorsunuz.

FEHMI KORU: Olmalıydı diyorum.

BAŞKAN: Fethullah Gülen 1999’da gitti ABD’ye. Bugüne kadar niye dönmedi? Sizin 15 Temmuz’dan sonra “Darbenin beyni Gülen olabilir mi?” diye bir yazınız var. Sonunda “Hiç tereddüdünüz olmasın, bu darbe Gülen’e ve sempatizanlarına indirilmiş bir darbeye dönüşecek. Parmakları olsa da olmasa da,” diyorsunuz. Darbenin kimin tarafından yapıldığına dair tereddüt ve komplo içeren yazınızın sebebi nedir? Darbenin başkaları tarafından yapıldığına dair bir bilginiz var mı?

FEHMI KORU: Gülen niye dönmedi? Oraya giden ve kendisine “Dön artık” diyenlere hep verdiği cevabın şu olduğunu biliyorum: “Dönüp ne yapacağım, Türkiye benim dönmeme müsait mi, Türkiye karışır.” Niye-

tı neydi dersanız, 15 Temmuz'dan geriye dönerek bir değeriendirme yapılınca gerçek niyetin daha farklı olduğu anlaşıyor. Orasını kendisi için daha emin gördüğü anlaşıyor.

Darbenin beyni Gülen olabilir mi? .. yazısı. Siz benim onların bu işte olmadığını kanaatimi, o sonucu çıkarıyorsunuz.

BAŞKAN: Doğru.

FEHİM KORU: Onlara yakın olanlar da –daha tazeydi, darbe olalı üç gün olmuştı– tam tersini çıkardılar. FETÖ'nün işin içinde olabileceğine inanmıyorlardı ama tasfiye edilecekleri belliydi. Gerçekleşmiş bir öngörüm olarak önemsiyorum.

BAŞKAN: İkinci bir darbe olabilir diye de yazdınız...

FEHİM KORU: 15 Temmuz'a kadar Türkiye'de bir daha askerî darbe olmayacağına inananlardanım. (Oldu işte!) Bundan sonra da olabilir mi? Olabilir.

GÜLTAN KIŞANAK,

MECLİS DARBE KOMİSYONU'NDAN CEZAEVİNE

25 EKİM 2016

BAŞKAN REŞAT PETEK (BURDUR)

DIYARBAKIR BELEDİYE BAŞKANI GÜLTAN KIŞANAK: 28 Aralık'ta Roboski'de 35 insanımız savaş uçaklarıyla bombalanarak öldürüldü. Bir muamma... Defalarca sorduk. Bu istihbaratı kim verdi? MIT vermediyse, ABD göndermediyse kim bunu size verdi diye Meclis kürsüsünden konuşmam var. Askerî vesayetten hani kurtulacaktınız?

Hükümet buna kulağını tıkadı, bütün bunlar yaşandı, şimdi geriye dönüp “Fethullahçı terör örgütü yaptı” demek durumu yeterince kurtarıyor. Neden bu provokasyonlara sahip çıkıldı, hesap sorulmadı? Ki zaten çözüm sürecini tamamen rafa kaldırmak için Oslo'daki görüşmelerin ses kaydı medyaya servis edildi. Bugün Fethullahçılar yaptı demenin kıymeti harbiyesi yok.

Ben gene de umutluyum, onun için geldim Komisyon'a. Gerçekten bunlarla samimi şekilde yüzleşmek, barışçı bir geleceğe kendimizi hazırlamamız gerekiyor, bu ülkede her gün oluk oluk kan akıyor.

BAŞKAN: FETÖ'nün özellikle barış sürecine zarar verdiğini ifade ettiniz. O zaman Ekrem Dumanlı ile (*Zaman* gazetesi genel yayın yönetmeni) görüşmeniz neyin nesiydi? Gizli bir görüşme miydi, sizin iradeniz dışındamı deşifre oldu? FETÖ'den önemli yazarlar bir baktık ki, HDP'ye destek açıklaması yaptılar. Mesela Nazlı Ilıcak, Şahin Alpay, Seyfettin Gürsel, Ali Yurttagül, Ali Bulaç, Ahmet Turan Alkan gibi yazarlar “Oyumuz

HDP'ye" diye yazılar yazmaya başladılar. Bu değişimi neyle izah ediyorsunuz?

GÜLTAN KIŞANAK: Bu ülkede gerçekler üzerinden konuşmak yerine sürekli bir algı operasyonu, sanal bir âlemin içinde bu ülke uçurma doğru sürükleniyor. Benim Ekrem Dumanlı ile yaptığım görüşme gizli saklı değildi. Benim Fethullahçı yapının herhangi bir kişisiyle bir yerde selam vermişliğim, selam almışlığım dahi yoktur.

Sızdırma diye de bir şey yok. *Zaman* gazetesinde "Kışanak'a nezaket ziyareti" diye fotoğrafıyla beraber haber yapmışlar. Yani Fethullah'la, cemaatle uzaktan yakından ilişkisi olmayan, selam dahi vermemiş bir insan üzerinden bu algıyı yaratmak isterseniz sokakta herkes size güler.

BAŞKAN: Sayın Kışanak, mesela Ekrem Dumanlı'ya, "KCK operasyonlarıyla barış sürecine darbe vurulmasında gazeteniz çok önemli bir rol oynadı, bunu nasıl yaptınız?" diye sordunuz orada.

GÜLTAN KIŞANAK: Aynen söyledim yüzüne, aynen söyledim. Topu topu on beş dakika kaldılar belediyemizde, bir çay içip gittiler.

ZEKERİYA BİRKAN (BURSA): O ne söyledi?..

GÜLTAN KIŞANAK: Ben şimdi onun ne söylediğini söylesem burası karışacak, "Hükümet bizi kandırdı," dedi. Ben de dedim ki, "Hükümet de diyor ki, FETÖ bizi kandırdı, arada biz mağduruz, canımıza okudunuz, yeter artık düşün bu milletin yakasından!.." Kalktı, gitti, hepsi bu kadar.

BAŞKAN: Sayın Kışanak 15 Temmuz darbesi ve devamı günlerde PKK terör örgütü adeta eylemlerine ara verdi. Bunu bir siyasetçi ve bir belediye başkanı olarak, ayrıca kamuoyunda da bu konudaki terör örgütü ve HDP'ye yakın ilişkiniz nedeniyle nasıl izah edersiniz?

GÜLTAN KIŞANAK: Böyle bir soruyu sorduğunuz için gerçekten ben esefle karşılıyorum. Benim de mensup olduğum partiyi bu şekilde itham edemezsiniz. PKK'nın hangi saikle eylemlerine ara verdiğini bilemem.

BAŞKAN: Bir de 15 Temmuz darbe girişimini önlemek için Türkiye'de halkımız sokaklara döküldü. Darbecilerin kışladan çıkmasını engellemek için. Siz Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı olarak, darbe girişiminin başarısız olması konusunda nasıl çalışmalar yaptınız?

MERAL DANIŞ BEKTAŞ (ADANA): Bu nasıl soru ya?

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Şimdi burada, sokağa çıkıp tankın önünde duran vatandaşlarımızı, şehitleri, gazileri rahmetle, minnetle anıyorum ama eğer parametre sokağa çıkıp çıkmamaksa AKP fena sınıfta kalır. Onun için yani, "Kim sokağa çıktı, kim tankın önündeydi, kim lastik patlattı?" diye bu işi parametre olmaktan çıkaralım, büyük bir meseleyi konuşuyoruz. Gültan Hanım, Dumanlı size geldiği zaman PKK'ya sıranı istihbarat elemanlarının listesini vermiş, bu doğru mu? (Gülüşmeler)

GÜLTAN KIŞANAK: Şimdi burası ciddi bir platform.

MIHRİMAH BELMA SATIR (İSTANBUL): Ama siz ciddi değilsiniz.

MİTHAT SANCAR (MARDİN): Böyle konuşamazsınız siz de, siz ciddi değilsiniz.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İZMİR): Sen nasıl konuşuyorsun ya?

MIHRİMAH BELMA SATIR (İSTANBUL): Gülünecek bir şey yok ki bunda.

GÜLTAN KIŞANAK: Sayın Başkan, burada belli bir düzey olması gerektiğini düşünüyorum... Neye güldüğümü izah etmek istiyorum.

ZEKERİYA BİRKAN (BURSA): Sözüünüzü geri alın.

GÜLTAN KIŞANAK: Sayın Başkan, eğer bir yanlış anlaşılma olduysa özür dilerim. Ben bu ithamın, algı operasyonunun kendisine güldüm. Ekrem Dumanlı'nın 20 kişinin içerisinde bana devletin MIT ajanlarının listesini vermiş olduğuna inanmak gerçekten akla ziyan bir durumdur. Böyle bir liste söz konusu değildir.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): 24 Ağustos 2015'te T24'te Hazal Özvarış ile konuştunuz. 7 Haziran-1 Kasım seçimleri arasındaki döneme denk düşen bir konuşmaydı. Burada odaklandığınız mesele, bölgede yükselen terörün AKP'nin bir seçim stratejisi olduğuydu. Yani terörün yükselişini sadece paralele değil, iktidarın HDP'yi baraj altında tutma stratejisinin bir sonucu olarak görüyordunuz. Bunu neye dayandırdınız, bugün de böyle düşünüyor musunuz?

GÜLTAN KIŞANAK: 2013 yılının Ocak ayında BDP'nin bir heyeti İmralı'ya Öcalan'la görüşmeye gitti. Barış çabalarının yeniden başlatılması ve parlamentonun da milletvekilleriyle bunun içinde yer alacağı bir sürece daha kuvvetli girelim diye çaba sarfettik. 3 Ocak'ta barış konusunda umutlarımız böylesine yeniden yeşermişken 9 Ocak'ta Paris'te bir cinayet işlendi. 3 Kürt kadın bir enformasyon binasına giren eli silahlı bir kişi tarafından katledildi. Sakine Cansız ve 2 arkadaşı. Bu cinayetin perde arkası aydınlatılmadı. Kamuoyuna sızan bilgi ve belgeler cinayetin bir MIT ajanı, Ömer Güney adlı bir ajan tarafından işlendiğini gösteriyor... Ama Hükümet...

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Sorumuza gelmesi lazım.

GÜLTAN KIŞANAK: Bana, "AKP Hükümeti ile cemaat arasında KCK operasyonları vesilesiyle bir işbirliği var mı?" diye soruyorsunuz. Ben size çok daha büyük bir olaydan bahsediyorum. Paris cinayeti işlendiğinde olayı Hükümet'in aydınlatması gerektiğini söyledim. Hükümet için dert değilse başka ne konu olacak. Paris cinayetinde yakalanan Ömer Güney kimlerle irtibatlıydı? Bu cinayeti kimin talimatıyla gitti, işledi?

BAŞKAN: FETÖ'nün bir parnağı var mıydı?

GÜLTAN KIŞANAK: Zaten şu anda cumhurbaşkanı olan dönemin başbakanı Sayın Erdoğan'ın beyanları var, “Bunu Fethullah'a bağlı kişiler yapmış olabilir,” diye. Ama bunu ne zaman söylüyor, AKP Hükümeti'nin kendisi için bir milat olarak yolsuzluk operasyonlarını kabul etmesi, ben bunu eleştiriyorum.

Çatışmalar konusunda da... Evet ne yazık ki Hükümet'in, çatışmaların olduğu bir ortamda daha çok milliyetçi oy alarak daha yüksek bir oyla seçimden çıkabileceğini ve çatışma stratejisinin HDP'yi zora düşüreceğini düşündüğünü, o nedenle de görüşmelerin akamete uğramasına göz yumduğunu düşünüyorum.

“Paralel devlet yapılanması” tanımını ilk biz kullandık. KCK'nin... darbe olduğunu, bunların darbeci olduğunu ilk kez biz söyledik. Allah'a çok şükür ki zerre kadar kandırılmışlığımız yok.

Dönemin başbakanı Sayın Erdoğan'ın, “Sulhta hayır vardır” sözü üzerine okyanus ötesine nasıl kucaklar dolusu selamlar gönderdiğine dair kendi konuşması var.

AKP'nin milat olarak kabul ettiği 17-25 Aralık sonrasında bizim parti grubu paralel devlet yapılanmasının ortaya çıkarılması için araştırma önergesi verdi ve reddettiniz.

MIHRİMAH BELMA SATIR (İSTANBUL): 15 Temmuz'da evde oturmayı kendinize nasıl yedirdiniz?

GÜLTAN KIŞANAK: O gece sokağa çıkan kişi sayısını bile size söyleyebilirim. Diyarbakır'da darbecilerle bir çatışma hali yoktu. Diyarbakırlılar bütün darbelere karşı.

NURETTİN YAŞAR (MALATYA): Dedğiniz konuda haklısınız, Abdullah Öcalan'dır ilk “paralel devlet yapılanması” tabirini kullanan kişi ama 1999'da “Beni getiren irade Fethullah Gülen'i de götürmüştür,” diyen de Abdullah Öcalan'dır... Bunları bir araya getirdiğimiz zaman son seçimlerde Diyarbakır'daki sandık sayıları da bir vakıa... Sizin de o hareketin önemli bir aktörü olduğunuzu bildiğimizden başka ne sorabiliriz darbeyle ilgili?

GÜLTAN KIŞANAK: Bu ülkede eğer biz darbe mekanizmasını, yani bu darbeleri tetikleyen süreçleri ortadan kaldırmak, bir daha ülkede darbeler yaşanmasın istiyorsak bu ülkenin bütün yurttaşlarıyla barışmak zorundayız.

MİTHAT SANCAR (MARDİN): Eş Genel Başkanımız Sayın Demirtaş'ın yaptığı bir açıklamanın bir iki satırını okuyayım: “Bakın, bu darbecidir, darbeyi destekledi 12 Eylül'de –Fethullah Gülen için söylüyor– 28 Şubat'ta destekledi,” diyor. 14 Nisan 2012. “Siz şimdi ülkenin yönetimini Fethullah Gülen'e bıraktınız, vazgeçin bundan.”

[Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Gültan Kışanak, “Hakikatten korkmadan gerçeği arama” temennisiyle sözlerini tamamlayıp Komisyon üyelerine teşekkür edip Meclis’ten ayrıldıktan sonra gözaltına alınıp tutuklandı. Kışanak halen cezaevinde! Yargılanmayı bekliyor – D.S.]

HİLMİ ÖZKÖK 2004 MGK’SINDA GÜLEN’İ BİTİRME PLANINI ANLATIYOR

19 EKİM 2016

BAŞKAN: REŞAT PETEK (BURDUR)

GENELKURMAY ESKİ BAŞKANI HİLMİ ÖZKÖK: 2004 Ağustos ayında Milli Güvenlik Kurulu’nda Silahlı Kuvvetler olarak dedik ki, “Bu örgüt (FETÖ) çok büyük bir imkân kabiliyete kavuştu. Imkân, kabiliyet yıllar içerisinde oluşur, niyet bir gecede değişir.” “Bir icra planı yapılsın, bu iş takip edilsin.” *Taraf* gazetesi bunu nasılsa ele geçirmiş. Hükümet’i kesin olarak orada bilgilendirdik, “Durum iyi değil.”

MGK’da bir karar alındı ve Hükümet’e tavsiye ediyor tabii kurul. Ondan sonrası bizim elimizde olan bir şey değil. Bir adım atıldığını görmedim. 2006 yılında ben emekli oldum, on senedir emekliyim.

Şimdi güya Fethullah’a sormuşlar: “Ordunun demokratikleşmesi ne zaman olacak?” Güya Fethullah diyor ki, “Hilmi Paşa Genelkurmay Başkanı olduğu zaman.” Ondan sonra “Çünkü biz onun albay olduğuna da şaşırdık.” Sonra bunu çok okunan bir gazeteciye gönderdiler, yazdı. “Böyle bir şey olmadı, Hilmi Paşa’ya komplo kuruluyor,” dediler.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): FETÖ örgütü niçin sayın İlker Başbuğ’u hedef olarak aldı, tutuklattı?

DURSUN ÇİÇEK (İSTANBUL): Tek alınan genelkurmay başkanı o.

HİLMİ ÖZKÖK: Bence bir genelkurmay başkanı alarak güç gösterisi, şov yaptılar.

İSTİFA EDEN GENELKURMAY BAŞKANI IŞIK KOŞANER

26 EKİM 2016

BAŞKAN REŞAT PETEK (BURDUR)

GENELKURMAY ESKİ BAŞKANI IŞIK KOŞANER: Ben 2010-2011 döneminde Genelkurmay Başkanı’ydım. Son sekiz, dokuz yıldır Silahlı Kuvvetler kendini koruyamaz duruma geldi. Koruyamaz duruma gelince ne oldu? Bu kişiler yerleştiler, rütbe aldılar, yetkili makamlara da geldiler. Tabii ki yetkili makamlara gelmeleri örgüt tarafından üretilen sahte bilgi ve belgelere dayalı açılan davalar sayesinde Türk Silahlı Kuvvetleri’nin

önemli kadrolarının göz göre göre tasfiye edilmesiyle oldu. Ergenekon, Balyoz, İrticayla Mücadele Eylem Planı, Poyrazköy, Kafes, Askerî Casusluk, Amirallere Suikast davaları ben göreve geldiğimde devam ediyordu.

Askerî terbiye kuralları içinde sorumlu makamlara ısrarla bunun mahzurunu “Nereye gidiyoruz? Bu işin amacı budur,” diye anlatmaya çalıştım. Tutuklu olan personelin 2011 Yüksek Askerî Şura toplantısında emekli edilmelerinin isteneceğini biliyordum. “Bunları YAŞ’ta emekli et,” diyeceklerdi bana. İstikballeri kararacaktı, kadrolar zaten boşalmıştı, ilerde başımıza gelecek büyük bir felaketin temellerinin atıldığı o günlerde buna ortak olacaktım. Ortak olmadım ama izah etmekte de başarılı olduğumu pek söyleyemeyeceğim. O yerleştirilenlerin çoğu (15 Temmuz darbe girişimini yapanlar) şimdi hapiste.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Sayın Paşam, siz istifa ettiniz, kuvvet komutanlarıyla istifa etmeyen tek isim dönemin Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Necdet Özel’di. Başbakanlık merdivenlerinden çıktı, indiği zaman Genelkurmay Başkanı’ydı. “Arkadaşlar istifa ederken Türk Silahlı Kuvvetlerine beni nöbetçi bıraktılar,” dedi. Bu gerçek mi?

İŞİK KOŞANER: Efendim, o konuda ne kimseye istifa edin—kuvvet komutanlarımız dahil— ne de etmeyin gibi en ufak telkinim olmamıştır. Verilen kararlar herkesin kendi şahsi kararıdır.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Kozmik Oda soruşturmasında Kara Kuvvetleri Komutanı’ydınız. Genelkurmay Başkanı ile birlikte Cumhurbaşkanı ve Başbakan’a gittiniz. Orada ne konuşuldu?

İŞİK KOŞANER: Ben uzun yıllar Özel Kuvvetler Komutanlığı’nda çalıştım, en son Kurmay Başkanlığı’nı da yaptım. Ne var ne yok biliyorum. Orası Özel Kuvvetlerin arşivi değil, Ankara bölgesinin bir binası. Oraya girilerek, karıştırılırsa çıkacak mahzurları anlattık.

Basına yansıdığı gibi bir hâkim geldi, ısrarla karar aldırdı. Orada bazı personel isimleri falan sonradan çıktı. O biraz mahsurlu oldu ama Seferberlik Tetkik Kurulu dediğimiz kuruluş, memleketin bir bölümü işgal edilirse burada kalıp görev alacak insanların eğitimiyle ilgili birliğin personeli.

NAMIK HAVUTÇA (BALIKESİR): Cumhurbaşkanı’nın yaverinin girişimin (15 Temmuz darbe girişimi) manifestosunu (Yurtta Sulh Konseyi bildirisi) yazdığı bir durumu nasıl değerlendiriyorsunuz? Düşünün ki Genelkurmay Başkanı yaveri tarafından rehin alınıyor. Meclis bombalanıyor. Bu noktada devletin istihbarat örgütlerinin, MİT’in, Emniyet’in sorumluluğu nedir?

İŞİK KOŞANER: Esas sıkıntı burada zaten. Bu insanların tespit edilememesi, tanınamaması, kendilerini çok iyi gizlemiş olmaları ve belki de bi-

rileri tarafından Genelkurmay Başkanı'nın yanına "emir subayı" diye tayin edilmeleriyle söz konusu olabilir. Tabii bu hepimizin utanç vesilesidir.

Efendim, "Meclis bombalandı, siz olsanız ne yapardınız?" Müsaade ederseniz buna ben cevap vermeyeyim.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (KONYA): Şimdi, devleti bu kadar ele geçirmiş bir örgüt 326 generalin 160'ının katıldığı bir darbe... Bu bir "darbe" tanımına uyuyor mu?

İŞİK KOŞANER: Bu yapılan hareket "darbe" tanımına tabii ki planlama bakımından da kesinlikle uymuyor. Askerlikte büyük bir prensip vardır, "emir-komuta birliği". Bunu bozduğunuz zaman sonu felakettir.

İLKER BAŞBUĞ ANLATIYOR: FETÖ'CÜ DARBE

3 KASIM 2016

BAŞKAN REŞAT PETEK (BURDUR)

GENELKURMAY ESKİ BAŞKANI İLKER BAŞBUĞ: 15 Temmuz, Fethullah terör örgütünün silahlı darbe girişimidir, Fethullah Gülen'in talimatı çerçevesinde gerçekleştirildiğine inanıyorum. Neden mi? Bir: Genelkurmay Başkanı dedi ki, Akıncılar Üssü'nde bulunduğu süreçte, "Biri si bana geldi, isterseniz sizi kanaat önderimizle görüştürürüz." Bu önemli bir cümledir. Artı, bir Adil Öksüz olayı var, bu yetmez gibi bir de Kemal Batmaz diye bir adam çıktı. İkisi de Akıncılar Üssü'nde. İkisinin de cemaatin üst düzey elemanları olduğu aşikâr, resimler ortada, konuşmalar ortada. 15 Temmuz'da yaşananların geçmiş darbelerle aynı kapsamda düşünülmesi de yanlış olur.

Evet, 15 Temmuz olayı da bir cunta. Silahlı Kuvvetler içinde bir cunta ama Fethullah Gülen'den emir alıyor. Gülen'in orduya sızdırdığı insanlar bunlar. 15 Temmuz bir askerî darbedir, hayır. 15 Temmuz askerî darbelerden biridir. Türkiye Silahlı Kuvvetlerine büyük haksızlık olur.

Peki bu yapılanma, bu cunta nasıl oluştu, neden tespit edilemedi? Çünkü yıllardan bahsediyoruz. İstihbarat birimleri darbe girişimi hazırlığını nasıl göremediler?

Özellikle 2008-2010 dönemiyle ilgili olarak YAŞ toplantıları, MGK'da Türk Silahlı Kuvvetlerine karşı yürütülen komploların arkasında Cemaat olduğunu net olarak ifade ettik. Sayın Başbakan'la şimdiki cumhurbaşkanı bir görüşmemiz sırasında kendisine şunu söyledim: "Bakın efendim, bu Fethullah Gülen Cemaati bunu yapan organdır. Bu tehdit bugün bize yarın size." Bana dedi ki, "Komutanım siz bunları çok büyütüyorsunuz."

Şimdi, 25 Aralık 2009'a geliyoruz. Bu kozmik oda faaliyeti başladı. On dan önce Dursun Çiçek olayı var. Ali Tatar tutuklandı, maalesef intihar

etti. Kozmik odaya arama için hâkim Kayan geldi. Kimdir Kadir Kayan? Nerede? Fırar, herhalde kaçmıştır. Kadir Kayan aynı zamanda Fethullah Gülen'in beraatine karar veren mahkemenin üyesidir. Sonradan Yargıtay üyesi yapıldı.

Arama öncesinde Başbakan'la bir toplantı yapıldı. "Yasal değildir," dedik. Ülke güvenliği açısından da sakıncalı durumlar ortaya çıkabilir. Sonuç alamadık. 25 Aralık'ta başladı, 20 Ocak'ta bitti.

Kadir Kayan oradan belge çıkartmamıştır. Müsaade etmedik. Sadece bakmıştır, bir iki şeyi not almıştır, çoğu da dijital şeyler zaten. "Kozmik odadan evraklar çıktı çuval çuval." Yalan bunlar...

Bakın, Kozmik odada esas aranan, istenilen nokta şuydu. Bizim elimizde kod kelimeler var. Basına da verdik. İsimleri mi sayalım? Uğur Mumcu mesela benim aklıma gelen, Ahmet Taner Kışlalı gibi faili meçhul cinayetlere giden kişiler vardı listede ve bunlar arandı orada. Yani, istenilen şuydu: Acaba bu faili meçhul cinayetlerle Türk Silahlı Kuvvetlerinin ilgisi var mıdır, yok mudur?

Zaten kozmik odaya girilmesine müsaade edilmesinin ana nedeni budur. Sorumluluk varsa Genelkurmay Başkanı olarak ben verdim bu emri. Niye verdim? Eğer izin vermezsek yarın diyecekler ki, "Bütün faili meçhul cinayetler burada işlenmişti, burada kayıtları vardı. Bize müsaade etmediler ve yok ettiler." Silahlı Kuvvetler üzerinde söylemeyeceğimiz bir şaibe olarak kalacaktı!

Şimdi bakın, kozmik oda 20 Ocak 2010'da bitiyor. O kadar senkronize bir tehditle, kemploya karşı karşıyayız ki... Ya, bu tesadüf mü? Hayır efendim, her şey planlı. Aynı gün *Taraf* gazetesinde Balyoz güvenlik, harekât planıyla ilgili haber yayınlanıyor. *Taraf* gazetesinin manşetini hatırlayın: "Askerler camiye bombalayacak."

Biz o gün bu adamların neler yapabileceğini hiç düşünememiştik, görememiştik. Bizi camiye bombalayacaklar diye suçlayan bu insanlar, Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni meğerse bombalamayı bile o günlerde düşünüyorlarmış. Ha biz görebildik mi? Göremedik. Hakikaten göremedik.

Bakın, benimle ilgili bir iddianame var, mahkemede savunma yapmadım, işgal ettiğim makama saygısızlık olurdu. "Bu Başbuğ, Türk Silahlı Kuvvetlerine sızan bir kişidir." Bunlar hakikaten sızmışlar.

Sonra "kâğıt parçası, boru" olayları. "Cemaat, FETÖ, işlenen bu hukuk cinayetlerinin asli failidir."

Ha, siyasi iktidar, sayın Başbakan da söyledi, "Ne istediler de vermedik, aldatıldık." Evet, bu dönemde Fethullah Gülen terör örgütüne, Silahlı Kuvvetlere yönelik komploolar hakkında destek verilmiştir, bu gerçektir.

Dış desteğe gelirsek, ABD'nin rolü vardır. Bush döneminde... 15 Temmuz sonrası Brzezinski bir yazısında diyor ki, "Türkiye'de yapılan bu darbe girişiminin Amerika tarafından *backing*... desteklenmesi büyük bir hata olmuştur!" Medyayı da söylememiz lazım, asimetrik savaş yaptılar.

ZEKERİYA BİRKAN (BURSA): *Taraf*.

İLKER BAŞBUĞ: Evet. Gazete midir, o... değildir. Misyon yapmıştır. Silahşorluk yapmıştır. Ama diğer gazeteler, hepsi, kimseyi ayırmıyorum, bu silahşor gazetesinin yazdığı haberi ertesi gün manşetlerine taşımıştır.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Peki Sayın Erdoğan tehlikeyi neden geç gördü?

İLKER BAŞBUĞ: FETÖ terör örgütünün devlet içindeki güçlenme dönemine baktarsak 2002-2012 diyorum. Ben, 2012 yılımı milat olarak alıyorum. Bazıları 2014 diyor. 2007 dönüm noktasıdır, siyasi iktidarın Gülen Cemaati'yle tam ittifak haline girdiği, beraber hareket ettiği, Silahlı Kuvvetlere karşı komplolara tam destek verdiği dönemdir.

Kırılma notası ise 2011 seçimleridir. Cemaatin iktidar partisinden ciddi oranda milletvekili istediği yazıldı, çizildi. 2014-2016 arasında Sayın Cumhurbaşkanı tek başına mücadele etti. 2002-2012, biz kimseyi Silahlı Kuvvetlerden MIT raporu olmadan uzaklaştırmadık. Zaten MIT'ten de benim personelimle ilgili cemaatçi olduğuna dair hiçbir istihbarat gelmedi. İsim bazında.

SELÇUK ÖZDAĞ (MANISA): Darbeleri, 1971, 1980, Başbakan'a Cumhurbaşkanı'na haber vermeyen bir MIT var. Şimdiki olayı da...

İLKER BAŞBUĞ: Valla, onu MIT Müsteşarı'na sorun. 15 Temmuz öncesinde medyada çıkan yazılar var, "Türkiye'de Silahlı Kuvvetler içine sızmış Fethullah Gülen cuntası tarafından bir darbe yapılacak," diye yazılmadı mı dış basında. Ha, açık söyleyeyim, ben o yazılanları ciddiye almadım. Efendim, 15 Temmuz gecesi yaşanan olaylarda biraz tuhaf gelen olaylar yok mu? Ben bunun bir oyun, senaryo olarak değerlendirilmesinin yanlış olduğunu düşünüyorum.

MİTHAT SANCAR (MARDİN): Siz kendi döneminizde ordudaki darbecilik kültürüyle, geleneğiyle hesaplaşmak için bir çalışma yürüttünüz mü?

İLKER BAŞBUĞ: Böyle bir gelenek yok. Biz Mustafa Kemal'in öğrencileriyiz. 1908 olayından sonra verdiği bir nasihat var: "Ordu siyasetin dışında kalacak." Babıali baskını olduğu zaman Mustafa Kemal binbaşı. Sadrazama mektup yazıp, "Bu bir darbe girişimidir, yanlıştır. Niye sessiz kaldınız?" dediğini biliyor musunuz?

Hali hazırdaki komuta kademesinin 15 Temmuz darbe girişimine karşı koymasını nereye koyacaksınız? Ben 25 Ocak 2010'da Genelkurmay Başkanı olarak diyorum ki, "Türkiye'de darbeler dönemi kapanmıştır, bitmiştir!"

Ha, daha önceki dönemlere giderseniz, elbette yaşanmış olaylar var. Biz onların olmadığını söylemiyoruz. Ama bugün için lütfen hâlâ, “Silahlı Kuvvetlerde darbe geleneği var,” demeyin, haksızlık olur.

Asker sivil ilişkileri önemli bir konu. Karşılıklı güven olması lazım. Bakınız ABD’de 11 Eylül’den sonra yazılan rapor var. “2003’teki Irak Savaşı’nda ABD’nin bu bataklığa saplanması askerlerin sivil otoriteye söylediği hususların dikkate alınmamasındandır.”

JANDARMA KOMUTANI MENDİ’NİN ADİL ÖKSÜZ YORUMU

1 KASIM 2016

BAŞKAN REŞAT PETEK (BURDUR)

JANDARMA ESKİ GENEL KOMUTANI GALİP MENDİ: 15 Temmuz normal bir mesai günüydü. Bir tümgeneral arkadaşımın Gazi Orduevi’ndeki düğününe gittim. Saat dokuz otuz gibi emir astsubayım Genelkurmay kapısı önünde, silah sesleri geldiğini ifade etti. Beş dakika sonra, “Komutanım çatışma varmış,” diye geldi. Jandarma Genel Komutanlığı Harekât Merkezi’ni ve Genelkurmay’ı aradım, cevap alamadım.

Kurmay başkanlığına o sırada vekâlet eden Tümgeneral Arif Çetin’i aradım. Olağanüstü bir şeyler oluyor. Atla git, ben de üstümü değiştirip geleceğim dedim. On beş, yirmi saniye sonra, benim yaklaşık sekiz sene-den beri emir subayım olan yarbay arkadaşımız heyecanla koşarak yanına geldi, sivil giysili, tişörtlü, “Komutanım sizi Genelkurmay Başkanı ile 2. Başkan bekliyor,” dedi. Yarbay tutuklu şu anda, Murat Yılmaz.

Arabaya bindim, emir subayı da bindi ön tarafa. Birden araba hareket etmeden bir saniye sonra Konya Jandarma Bölge Komutanı Tuğgeneral Timurcan Ermiş –bu da tutuklu şu anda– diyerek sol taraftaki kapıyı açtı. Öndeki emir subayına tabanca çekmiş, “Süratle yürü,” demiş. Ben doğal olarak tepki gösterdim: Ne arıyorsun burada? Ne işin var? (Eğitim elbiseli) Bu kıyafet ne? Dedi ki, “Size Akıncılar Üssü’nde bilgi verilecek!”

Ne Akıncılar’ı? Sen manyak mısın? –affedersiniz– buna benzer tepkiler gösterdim. Bu tepkiler üzerine “Sizi de yanımızda görmek istiyoruz,” dedi. Şiddetle karşı çıkarak “Niye senin yanında olayım?” dedim.

Bu kişi iki senelik generaldi ve muhtemelen de normal bir Yüksek Askerî Şura toplantısı olsaydı 3-5 Ağustos’ta emekli edilecekti. Milli İstihbarat Teşkilatı’ndan paralel devlet yapılanması içinde olduğuna dair iddia olduğu için. Bu arada emir subayına söylendim. “Yanımda yılan beslemişim,” diye... Akıncılar Üssü’ne yaklaşırken birden önümüze bir VIP minibüsü geçti. Tuğgeneral inerek minibüsün yanına gitti, içerde 2 sivil takım elbiseli kişi varmış, ertesi gün beni kurtaran kişi söyledi, birinin saç-

ları “yana taralı” dedi. Benim değerlendirmem şu: Orada kafa adamlardan biri vardı, yani “İmam” dedikleri veya ne bileyim, belki de Adil Öksüz.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): O gün saat 16:00’da MİT Müsteşarı’nın Genelkurmay Başkanı’na gelerek bu darbeyi haber verdiğine dair bilgiler var. Genelkurmay 2. Başkanı Ümit Dündar’ı dinledik, o istihbaratın “su-ikast ihbarı” olduğunu söyledi. “Eğer Genelkurmay Başkanı’na böyle bir darbe ihbarı gelmiş olsaydı emirlerin şekli değişirdi,” diye... 16.00’da böyle bir istihbarat geldiyse size bildirilmiş olması gerekmez miydi?

GALİP MENDİ: Tabii, son söylediğinize şöyle katılıyorum: Eğer öyle bir darbe girişimi haber aldıysa Genelkurmay otomatikman bütün kuvvet komutanlarını haberdar etmesi gerekir. Öyle bir şey olsa düğüne gitmem mümkün değil.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Şimdi bu darbecilerin bir listesi yayınlanmıştı. Görevlendirme listesi. O listede Genelkurmay Başkanlığı bölümü boş bırakılmış, daha doğrusu Hulusi Akar’ın ismi yazılmış, karşısında yeni görevinin ne olacağı boş bırakılmış. Bu konuda bir yorumunuz, bilginiz var mı?

GALİP MENDİ: Vallahi, bu konuda benim yorum yapmam mümkün değil. O görevlendirme listesinde bu darbeyi planlayan grup herkese bir görev vermiş, vermemiş! Vermedikleri de var, neyi düşündü darbe teşebbüsünde bulunan bu grup. Bilmem mümkün değil.

MEHMET ERDOĞAN (MUĞLA): Yurtta Sulh Konseyi’nin oluşumuyla ilgili bilginiz var mı, onu merak ediyorum?

GALİP MENDİ: Kesinlikle yok, ancak ertesi gün, derdest edildikten bir gün sonra o mesajı gördüm. Görevlendirme şeyini de o zaman gördüm.

MEHMET ERDOĞAN (MUĞLA): O görevlendirme listesinde sizin göreviniz devam ediyor mu?

GALİP MENDİ: “Devam,” diyor.

MEHMET ERDOĞAN (MUĞLA): “Devam,” diyor. Yine aldığımız bilgilere göre 17 Temmuz Pazar günü bir toplantı yapıyorsunuz bütün generallerle...

GALİP MENDİ: Evet.

MEHMET ERDOĞAN (MUĞLA): Bu toplantıda FETÖ’yle ilgili hangi değerlendirmeleri yaptınız o zaman? O toplantının sonucunun Jandarma’nın içindeki yapılanma, emekli, tutuklu vesaireyle ilgili bir etkisi var mı?

GALİP MENDİ: Ne için etkisi var mı o toplantının?..

MEHMET ERDOĞAN (MUĞLA): O gün, arkasından Askerî Şura yapılıyor. O toplantıda bulunanların önemli bir kısmı emekli ediliyor.

GALİP MENDİ: O toplantı öyle Fethullah Gülen’le ilgili değil de darbeyle ilgili elbette, değerlendirme. Darbe teşebbüsüne kimler katılıyor, toplantının seyri bu. Darbeye iştirak eden, etmeyen, elimizdeki listeler.

MİTHAT SANCAR (MARDİN): Bazı iddialar dolaşıyor. Birincisi zaten teyit edildi, siz söylediniz, isminizin karşısında “devam” yazması. Darbeden on beş gün sonra şöyle bir bilgi dolaştı, görmüşsünüzdür: “Darbe fikrini ilk ortaya atan Galip Mendi’dir. Başta Genelkurmay olmak üzere bütün kuvvet komutanları Mendi’yi desteklemişler,” gibi...

GALİP MENDİ: Benim eğer böyle bir ifadem varsa, muhtemelen Genelkurmay Başkanı’nı, kuvvet komutanlarını da davet edeceksiniz –bilmiyorum tabii, plan nedir?– onlara rahatlıkla sorabilirsiniz. Bunu ispat etsinler. İspat edemeyeni ben lanetle kınıyorum. Asla böyle bir şey söylemedim.

MARMARİS GRAND YAZICI’DA YAŞANANLAR

22 ARALIK 2016

BAŞKAN REŞAT PETEK (BURDUR)

BAŞKAN: Komisyonumuzun 22’nci toplantısını açıyorum.

Başlangıçta, iki gün önce Dalaman ve Marmaris’e yapmış olduğumuz yerinde inceleme ve müzakere toplantılarıyla ilgili kısa bir raporu komisyonumuza açıklamak istiyorum. Öncelikle Dalaman Havalimanı’nda, Fethullahçı terör örgütünün darbedeki hedeflerinden olan Cumhurbaşkanımızın kalmakta olduğu Marmaris Grand Yazıcı’da etkisiz hale getirilmesi, öldürülmesi, bir suikastla veya kaçırılması hedeflerine yönelik iki mekân. Darbecilerin girişimleri, daha sonra da Cumhurbaşkanımız orada kalıyor zannederek yapmış oldukları saldırı yerinde incelendi.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Sayın Başkan saat kaçta inmişler?

BAŞKAN: Cumhurbaşkanımızın ayrılışında...

SELÇUK ÖZDAĞ (MANİSA): Elli, elli beş dakika sonra.

BAŞKAN: Orada Cumhurbaşkanımızın kalmış olduğu villaya saldırarak suretiyle, banyosundan çalışma odasına, girişinden güvenliklerin bulunduğu bölümlere kadar kurşun izleriyle, nasıl etrafın dağıtılıp parparça edilmek suretiyle bir darbeci operasyonu olduğunu heyetimiz yerinde gördük arkadaşlar.

Cumhurbaşkanımızın, otel sahibi Sayın Serkan Yazıcı’ya veya Yazıcı tarafından “Adalara gidebilir miyim?” veyahut da “Adalara gidilebilir mi?” şeklinde beyanlarından bahsedildi. Bu tip ifadeler basında yer aldı. Bunu özellikle Komisyon üyelerimiz sordu ve Serkan Yazıcı dedi ki, “Cumhurbaşkanımız bana ‘Buradan İstanbul’a nasıl intikal edebilirim?’ Helikopter var, deniz yolu araçları var, hangi alternatifler var, bunu sordu bana ama kafasındaki düşünce, bana ifade ettiği hep İstanbul’du. Benim bir an önce İstanbul’a gitmem lazım,” dedi. Diğer söylentilerin tamamı yalandır!

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Okluk Koyu'yla ilgili, 10 Temmuz gecesi için tamamen boşaltılmış ve...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İSTANBUL): Gelseydiniz, sorardınız.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Çağırsaydınız...

BAŞKAN: Okluk Koyu'yla ilgili bir...

AYKUT ERDOĞDU (İSTANBUL): Akıncılar Üssü'nden de geldi mi görüntüler? Kamera kayıtları?

BAŞKAN: Geldi efendim.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Sayın Cumhurbaşkanı diyor ki, 15 Temmuz'u kastederek "öğle saatlerinde hareketlenme başlamıştı". Sonra eniştesinden duyduğuna dair bir ifade var. Yaveri var mıymış yanında?

SELÇUK ÖZDAĞ (MANİSA): Hayır, yok.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Sayın Cumhurbaşkanı için o gün cuma namazına gitmesi konusunda Çamlı Köyü Camii'nde hazırlık yapılıyor. Ki, cuma namazlarını ihmal etmez, gitmiyor! Bize gelen bilgiler böyle. Sayın Cumhurbaşkanı on on beş dakika sonra oranın basıldığını söylüyor, bombalandığını ama bu bahsettiğiniz kuvvetler 03.15'te oraya ulaşıyor, çatışma oluyor, şehit veriliyor. Bu sefer 04:00'te tekrar geliyorlar boş olduğu bilinen yere. Bütün bunların aydınlanması şart. Karanlık noktaların aydınlanması lazım.

BAŞKAN: Cumhurbaşkanı ve Başbakan'a sorulması gereken sorular varsa... bunları iletmeniz.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): Eğer Sayın Akar'ı Başbakan buraya gönderseydi hangi soruları soracağımı kayıtlara geçirmek istiyorum: 15 Temmuz 2016 günü MIT'ten –kalkışma, isyan, darbe, adına ne diyorsanız– istihbarat geldiğine göre Genelkurmay Başkanı olarak deniz, hava ve jandarma genel komutanlarına neden bilgi vermediniz anında?

Deniz, hava kuvvetleri komutanları İstanbul'da Jandarma Genel Komutanı Ankara'da düğünde... Bunlara doğrudan neden emir verilmedi?

Birinci Ordu Komutanı'nın haberi olsaydı İstanbul'da tankların çıkışına izin verilir miydi, verilmez miydi? Binbaşı H.A. MIT'e saat 14.45'te gelerek darbe bilgisini iletiyor.

SELÇUK ÖZDAĞ (MANİSA): MIT Müsteşarı'na yapılan operasyon, darbe değil.

AYTUN ÇIRAY (İZMİR): MIT Müsteşarı'na da sorum şu: İstihbaratı saat 16.00'da Genelkurmay'a bildiren MIT doğrudan Başbakanlığa bağlıdır. Genelkurmay'dan hemen sonra, önce Başbakan'a, Cumhurbaşkanı'na durumu bildirmesi gerekmez miydi? Neden bildirmediniz?..

Mehmet Dişli ifade vermiş, diyor ki: "Ben başından itibaren Sayın Genelkurmay Başkanı'nın yanıdaydım. Krizi yönettik. En son, kendisiy-

le Çankaya'ya sayın Başbakanımızın talimatıyla gittik .. Oradan da krizin kapanmasını birlikte yönettik.” Yani Sayın Başbakan tarafından çağrıldığını iddia ediyor. Darbe ya da kalkışma yapmaktan şu anda tutuklu, yanlış mı biliyorum?

BAŞKAN: Tutuklu.

BRÜKSEL KAYNAKLI 15 TEMMUZ İSTİHBARAT RAPORU

İngiliz *The Times* gazetesi 15 Temmuz darbe girişiminden aylar sonra Bruno Waterfield imzalı Brüksel kaynaklı bir “istihbarat raporu” yayımladı. Gizli AB istihbarat raporuna göre, “Cumhurbaşkanı Erdoğan ordu içindeki muhalif güçleri Temmuz Darbesi öncesinde tasfiye etmeyi planlıyordu”. AB istihbaratı, Türk hükümetinin darbenin arkasında Fethullah Gülen'in olduğuna dair iddialara tezat oluşturunuyordu. Ankara ise, ABD'nin Gülen'i iade etmesini istiyordu. AB İstihbarat Merkezi İntcen'in raporuna göre, darbe geniş bir Erdoğan ve AKP muhalifleri tarafından planlanmıştı.

The Times'ın ulaştığı 24 Ağustos 2016 tarihli rapor darbeye ilgili şu gözlemi içeriyor: “Darbeye kalkışma kararında yaklaşan tasfiyeyle ilgili kaygılar etkili oldu. Bu kalkışmanın ardında ordudan tasfiye edileceklerini düşünen Gülençi, Kemalist, AKP karşıtı ve fırsatçı subayların olduğu muhtemel. Gülen'in kendisinin bir rolü olduğu olası gözüküyor. (...) Darbenin tezahür etmesi, icrası çok önceden planlanan tasfiyenin fitilini ateşledi.”

AB istihbaratına göre Gülen'in müritleri kendi adamlarını polis, yargı ve bürokraside etkin pozisyonlara yerleştirerek, gerek ülkenin durumunu etkilemek, gerekse Erdoğan'ın hareketlerini kontrol edebilmek için on yıllar boyunca güçlü ağ örmüşlerdi. Fakat bu durum Erdoğan'ın 2014'te polis ve yargıda tasfiyelere başlamasıyla değişmiş; zamanla hem Gülençilerin hem de Kemalistlerin, sivil aktivistler gibi diğer muhalif grupların gücü zayıflamıştı.

AB istihbaratının Gülen'in darbenin “üst akli” olduğuna dair iddiaları zayıflatan bir diğer bulgusu ise İslâmcıların ordu içinde güçlerinin son yıllarda iyice azalmış olduğu tespitidir. Rapor bu konuda şöyle diyor: “Gülen'in böyle bir adım atabilecek kapasiteye ve kabiliyete sahip olması az bir ihtimal. Laikliğin bekçisi olan orduda, Gülençilerin ve laiklerin Erdoğan'ı devirmek için bir araya geldiklerine dair hiçbir kanıt bulunmuyor. Gülen hareketi laik kesimden ve Türk ordusundan son derece uzakta ve neredeyse kopuktur.”

AB istihbarat kurumlarına göre darbe, 15 Temmuz'a uzanan günlerde ordu içinde yaygınlaştırılmaya başlanan bir kapsamlı tasfiye raporuyla başladı. Tasfiye beklentisi, Erdoğan karşıtı laikleri ve iktidarın Suriye ve Kürt politikalarından memnun olmayan kesimleri bir araya getirerek cesaretlendirdi.

2013-2015 barış sürecinde hükümet; silah yığınağı yapan PKK'yı görmezden gelmesini orduya emretmiş, çatışmalar tekrar başladığında ise bu silahlar orduya karşı kullanılmıştı. Ayrıca, ordu içinde bazı yüksek rütbeli subaylar Erdoğan'ın Suriye'ye müdahale taleplerine karşı çıkıyorlardı. Darbe sonrasındaki tasfiyenin hemen ardından, Ağustos'ta, Suriye kara harekâtı başladı.

AB İstihbarat Raporu'na göre, "Tasfiye korkusu yüzünden Gülençi subaylar bir an önce harekete geçmek için büyük baskı altındaydılar. Darbe aynı zamanda hâlâ orduda kalan Kemalist subaylarca ve AKP'nin özellikle Suriye ve Kürt politikalarından memnun olmayan gruplarca desteklendi."

24 Ağustos 2016 tarihli rapor ayrıca şu sonuca varıyor:

"Erdoğan başarısız darbeyi ve olağanüstü hali kullanarak AKP teşkilatının bütün muhaliflerine karşı kapsamlı bir bastırma hareketi başlatmıştır."

Dokuz ay sonra mart başında açıklanan Ankara'daki "çatı" davanın iddiası de Genelkurmay karargâhında 15 Temmuz gecesi yaşananları aydınlatamadığı gibi yeni sorular ve kuşkulara da yol açtı!

Darbe girişimi o gün H. A. adlı binbaşının MİT'e giderek, Hakan Fidan'a bir operasyon hazırlığını haber vermesiyle açığa çıkmıştı. Hakan Fidan Genelkurmay Başkanlığı'na giderek ihbarı Hulusi Akar'a anlatmıştı.

Akar ve Fidan'ın değerlendirmesi sonucu genelkurmay başkanı, bir emir yayınlarak o gece askeri uçakların kalkışını yasaklamıştı. Nedense bu "olağanüstü" durum ve alınan önlemlerden ne kuvvet komutanları ne de başbakan ve cumhurbaşkanı haberdar edilmişlerdi.

Sadece Marmaris aranmış, Hakan Fidan cumhurbaşkanı ile görüşmek yerine koruma müdürüne üstü kapalı bir saldırı halinde kaç adamı olduğunu sormuştu.

Fidan, Genelkurmay'dan ayrıldıktan sonra karargâh darbeciler tarafından basılmış, Hulusi Akar rehin alınarak Akıncılar Üssü'ne götürülmüştü.

Gecenin kilit isimlerinden Özel Kuvvetler Komutanı Korgeneral Aksakallı, darbeci general Semih Terzi'yi öldürme emri verdiği Astsubay Ömer Halisdemir'in şehit edilmesi davasında verdiği ifadede şöyle diyecekti:

"TSK'da kriz ve olağanüstü durumlarda haber alınır alınmaz ilk tedbir olarak 'Personel kışlayı terk etmesin' emri verilir. Birlik komutanları kışlalarında, mesaiye devam edilir. Her zaman uygulanan bu kural 15 Temmuz'da ilk haber alındığında uygulanmamıştır. Uygulansaydı, darbe baştan açığa çıkardı."

İlginçtir. Genelkurmay'da Akar ve Fidan'ın MİT'e saldırı ihbarını değerlendirdiği 4.5 saatlik zaman diliminde Aksakallı da bir "terör toplantısı" nedeniyle karargâhta bulunuyor ama nedense Özel Kuvvetler Komutanlığı'ndan bu bilgi gizleniyor.

Başbakan cumhurbaşkanından gizlendiği gibi.

Erdoğan darbeyi "eniştesi"nden öğreniyor!

GELECEĞE DÖNÜŞ

Bodrum Torba Tatil Köyü, 1996 yazı. Refahyol Hükümeti'nin programı Meclis'e sunuluyor. Kürsüde Başbakan Necmettin Erbakan. Hoca'nın otuz yıllık başbakanlık rüyası nihayet gerçek oluyor. Aydın Doğan yazlarını geçirdiği Bodrum'da sabah yürüyüşü ve yüzmenin ardından, Ankara'dan gelecek haberleri bekliyor.

Milliyet'in genel yayın yönetmeniyim. Gazetede ki son dönem hayli gergin; 1995 seçimlerinden birinci parti çıkan Refah'ın yükselişi karşısında merkez sağda ANAP-Doğru Yol koalisyonunun tutunma mücadelesini izlemekle geçmiş, hükümet dağılınca Tansu Çiller'in desteğiyle Refahyol kurulmuştu. Çiller'le Doğan Grubu arasında adeta "kan davası"na dönüşen güç çatışması vardı. Medya da buna göre konumlanmış, *Sabah* Grubu Çiller'i desteklerken, Doğan Grubu ve ağırlıklı olarak *Hürriyet* gazetesi Mesut Yılmaz'ın yanında duruyordu!

Erbakan da başbakanlığının önündeki engel olarak "bir kısım medya"yı görüyordu!

1994 yerel seçimlerinden İstanbul zaferiyle çıkan Refah Partisi lideri, "İktidara geleceğiz, kanlı da olsa..." diyordu. Hoca'nın "iktidar serüveni", başbakan olduktan sonra 28 Şubat "postmodern darbesi" ile son bulacaktı.

Aydın Bey yaz sezonunu açmıştı. Hükümet programının Meclis'te görüşüleceği hafta sonu beni de çağırdı. Yaz aylarını –tatil fırsatı buldukça– Datça'da geçirdiğim için, "Bodrumcu" değildim. Ankara gazetecisi olduğum için, İstanbul'a senelerce kurduğum iyi ilişkileri koruyarak gelmiştim. Erbakan Hoca'yı 1970'lerin ortasında Rüzgârlı Sokak'ta *Yeni Ulus* gazetesi muhabiri olarak izlemeye başlamıştım. 1980 öncesi Hoca, renkli kişiliğiyle parlamento muhabirlerine eşsiz manşetler sunardı.

Milliyetçi Cephe (MC) hükümetlerinde Erbakan'ın liderliğindeki Milli Selamet Partisi (MSP) koalisyon ortağıydı. Demirel başbakan, Necmettin Erbakan Türkeş'le birlikte başbakan yardımcısıydı. Ancak 1975-77 yılları arasında Demirel'i canından bezdirmişti. Süleyman Bey seçime giderken "70 cent'e muhtaç Türkiye'den" söz ederek, "bitli yorgan" diye nitelediği MC'den kurtulmaya çalışıyordu.

Erbakan her hafta Meclis'te mutlaka basın toplantısı yapıyordu. Pazar filesi, odun küfesi, pahalılığı simgeleyen ne varsa, onunla kameralar önüne çıkıyor, ülkeyi yönetemediği gerekçesiyle Demirel'i eleştiriyor, bunalıyordu! Bir seferinde Parlamento Muhabirleri Derneği Başkanı Rafet Genç, Erbakan'ın muhabirlerin tümünü gruba davet ettiğini söyleyerek, sinemaya götürür gibi önümüze düşmüştü. Grup sözcüsü Şener Battal'a göre Hoca yine bir sürpriz yapacaktı. Grup Yönetim Kurulu'ndaki masanın etrafı panayır yeri gibiydi. Hoca'nın şovunu bekliyorduk.

Erbakan büyük bir ciddiyetle geldi, “TRT burada mı?” diye sordu. (O zamanlar TRT tek resmî kanaldı ve koalisyon pazarlıklarında birkaç bakanlığa bedeldi.) Kamera ışıkları yandığında MSP liderinin arkasındaki kapı açıldı. Koca bir tepsi kadayıf getirilmişti.

Hoca, “Bakalım kadayıfın altı kızarmış mı?” diye basın toplantısını açtı. 1970’lerin kadayıf metaforu; 15 Temmuz sürecinde Ahmet-Mehmet Altan’ların televizyonda “subliminal” mesajlarla bilinçaltını harekete geçirmek ve darbeye teşebbüsten gözüaltına alındıkları günümüze oranla daha anlaşılırdı. Erbakan “Kadayıfın altı kızardı,” diyerek, Demirel’in sonunun geldiğini haber veriyordu!

Nitekim Türkiye 12 Eylül Askerî Darbesi’ne sürüklendi. 1980 başında ordu “uyarı mektubu” verdiğinde, bu kez Demirel, MSP-MHP dışarıdan destekli azınlık hükümetinin başbakanıydı. Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen İsrail’i desteklediği gerekçesiyle MSP’nin gensorusuyla düşürülmüştü.

80 darbesinden sonra Ankara gazetecilerinin “yasaklı liderlerle” ilişkileri daha da gelişti. Generallere inat “eski siyasilere” demokrasiyi simgeliyordu. MSP davasında Erbakan ve milletvekilleri tutuklandılar, parti kapatıldı. Hoca serbest kaldıktan sonra Ayrancı Güvenlik Caddesi’ndeki evinde dostluğuna güvendiği gazetecilerle “mantı günleri”nde bir araya geliyordu. Uğur Mumcu, Uluç Gürkan, Teoman Erel, Mümtaz Soysal gibi dönemin sol yazarları ve bizler gibi genç muhabirlerle “demokrasiye geçiş” üzerine görüş alış-verişi yapıyordu. En çok Uğur Mumcu’ya takılırdı.

Uğur Ağabey de Hoca’nın mantıya çağırdığı grubu “MSP-ML”, Milli Selamet’in Marksist Leninist kolu olarak adlandırır, keyifli sohbetler yapılırdı. Erbakan 1990’ların başında Cezayir’deki siyasal İslâmcı rüzgâr ve İran Devrimi’nin etkileriyle Refah Partisi’nin makûs talihini değiştirmeyi başardı. 1990’da Saddam’ın Kuveyt’i işgali üzerine patlayan Körfez Savaşı üzerine “anti-Amerikancı” dalganın da etkisiyle, gücünü artırdı. O dönemde Bülent Ecevit’le Bağdat’a giderek, Irak lideri Saddam’la röportajlar yapmış, *Milliyet*’te yayımlamıştı.

Milliyet 1979’da Genel Yayın Yönetmeni Abdi İpekçi’nin siyasi suikast sonucu Mehmet Ali Ağca tarafından öldürülmesiyle sarsıntı geçirmiş, gazetesinin Aydın Doğan tarafından satın alınmasıyla, 1980’lerin ortalarından itibaren önemli gazetecilik olaylarına imza atarak, eski prestijli günlerine geri dönmüştü. “Evren’in anıları”, “Saddam röportajı”, Bağcılar’da kurulan yeni baskı tesisleriyle milyonluk tirajlara erişmişti. Nitekim o hızlı yükselişin sonucu *Hürriyet*, *Milliyet* ve *Sabah* arasındaki müthiş rekabet, Aydın Doğan’ın *Hürriyet*’i satın almasıyla taçlanmıştı.

Ancak *Milliyet*’in on yıla varan inanılmaz gazetecilik departıyla gelen başarı, *Hürriyet*’le birlikte “sahada kazanılan savaşın masada kaybedilmesi” gi-

bi, *Milliyet*'in aleyhine döndü. Doğan ailesinin aklına *Hürriyet* gibi bir medya devine sahip olunduktan sonra, *Milliyet*'in satılması düşüncesi sokuldu!

Gazete 28 Şubat sürecinde (1997) önce Korkmaz Yiğit'e satıldı. Satışa mafya gölgesi düştü. Korkmaz Yiğit'in Türk Bank ihalesinde Alaattin Çakıcı ile telefon görüşmelerinin ortaya çıkması üzerine, operasyon sonuçsuz kaldı. Aydın Doğan *Milliyet*'e döndü. 2012 yılında bu kez AKP iktidarının vergi baskısıyla gelen beş milyar liralık görülmemiş ceza üzerine gazete, Ali Karacan - Erdoğan Demirören ortaklığına satıldı. "Basında güven" diye anılan *Milliyet*, saygın yerini hızla kaybetti. Gazete sahipliğini hak etmeyen sermayenin elinde Abdi İpekçi'yle simgelenen *Milliyet* kimliği erozyona uğradı.

Oysa gazete 1990-2000'li yıllarda siyaset, iş dünyası, bürokrasi, ordu, yargı ve akademik çevrelerin "referans" gazetesi olarak görülürdü. Doğru haber, özgür yorum, tüm siyasi partilere eşit mesafe, güç odaklarına karşı bağlantısızlık, yolsuzluklara karşı "temiz toplum" anlayışı, *Milliyet* anayasasının değişmez ilkeleriydi. O nedenle liderler *Milliyet*'ten gelen önerilere açık olurlardı.

Ecevit'ten sonra, Erbakan da Körfez Krizi'nde Bağdat'a gitti. Dönüşte *Milliyet*'te yazı dizisi yayımladık.

ERBAKAN'A YAZILAN MEKTUP

Bodrum o yaz denize girmek için fazla sıcak, Torba'da tatil ise zamansız ve yorucuydu. Eşim Datça'da kalıyordu, Aydın Doğan'ın davetiyle iki günlüğüne geldi. Sabah erkenden kalkıp Aydın Bey'in yürüyüş kafilesine katıldım. Dört, beş kişi bir saate yakın yürüdük. Dönüşte ekipte bir huzursuzluk vardı. Doktoru da yanındaydı; o sabah Aydın Bey'in tansiyonu hayli yüksekti ve dinlenmesine karşın düşmüyordu. Tatil köyünde bir elektro cihazı aranmaya başlandı. Aydın Bey'i *Milliyet*'e girdiğim 1983 ve Ankara Büro Şefi olduğum 1986'dan itibaren yakından tanıdığım ve neredeyse hemen her gün konuşup görüştüğüm için evhamlarını da iyi bilirdim. Tansiyonu olan herkesin yaşadığı gibi, tansiyona takıldığın anda yükselir! Aydın Bey de, Vehbi Koç gibi, öğle uykusuyla günü böler, bir saatlik siesta iyi gelirdi. Öğleden sonra hayat normale döner diye yüzmeye gittim. Aydın Bey soruyor dediler, şort tişört gittim yanına. "Kaybolma, 3'te gel Erbakan'ın izleyelim," dedi. Eyvah!.. Olacakları tahmin ediyordum. Erbakan medyaya çatacak, biz de karşılık verecektik. Daha ilk günden savaş çıkacaktı!

"Seyretmeyelim, isterseniz akşama haberlere bakarız," dediysem de nafi! Meclis gongu Torba'da çaldı. Erbakan hükümet programını sunarken sözü "bir kısım medya"ya getirdi: "Gazete sahipleri güvenoyu aldıktan son-

ra gelip elimizi öpecekler!” tarzı şeyler söyledi. Aydın Bey ayağa fırladı. “Ne diyor, duydun mu?” diye tepki gösterdi. Çok sinirlenmişti: “Böyle şey olur mu? Şimdi oturup bir mektup yazacaksınız, güvenoyundan önce o mektup Başbakan’a gidecek!” “Yazarız, sakın olun..” derken, kolunu tutmaya başladı. Tansiyonu yükselmişti. “Ertuğrul’u da (Özkök) çağır,” dedi.

Salondan çıktı, ben odalardan birine geçtim. Aydın Bey aramış Özkök’ü. “Ne oluyor?” diye telefon etti. Anlattım, “İlk uçakla geliyorsun,” dedim, “Bodrum’dayız”.

Ankara’dan Başbakan’ın konuşmasının tam metnini istedik. Aydın Bey birkaç saat uyumuş, gerilimi atmıştı üzerinden. Daha iyi gözüküyordu. O arada ben bir taslak metin hazırlamıştım. Akşam haberlerden sonra Aydın Doğan’la elde kâğıt kalem mektubu yazdık. Ertuğrul Özkök de geldi. Aydın Bey mektubun *Hürriyet* Ankara Temsilcisi Sedat Ergin tarafından Başbakanlık Özel Kalem’ine elden teslim edilmesini istedi. Güvenoyundan önce mektup Başbakan’a ulaştırıldı.

Özetle o mektup:

Sayın Başbakan,

Cumartesi günü Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde yaptığınız konuşmayı dikkatle izledim. Medyaya yönelik sözleriniz, bu konuda yanlış bilgilerden kaynaklandığına inandığım görüşlerinizin giderek tehlikeli bir “önyargıya” dönüştüğü izlenimini veriyor. Yeni bir dönemin başlangıcında bu önyargılarınıza temel olan yanlışlıkları bir defa daha bilgilerinize sunmak ve tecrübelerime dayanan görüşlerimi iletmek istedim.

Önce beni bir vatandaş olarak en fazla rahatsız eden noktadan başlayayım. Diyorsunuz ki, “Medyanın bir eli devlet kasasında, öteki eli ülkenin direksiyonunda.” Yanılıyorsunuz.

Medya, ülkedeki bütün sanayi kuruluşları gibi kredi kullanır. Kredi, ticari sistemin vazgeçilmez bir aracıdır. Hemen belirteyim. Biz de kredi kullanıyoruz. Önemli olan bu kredilerin haksız mı, yoksa piyasa kurallarına uygun mu alındığıdır. Artık hükümettesiniz. Kamu bankaları, devletin denetim kurumları size istediğiniz her bilgiyi anında verebilir. Kim, hangi kamu bankalarından siyasi nüfuz kullanarak kredi çekmiş, hangi avantajları sağlamış, hiç durmayın hemen kamuoyuna açıklayın.

Grubumuz yılda bir milyar dolar üzerinde ciro yapmakta, sekiz bine yakın insan çalıştırmaktadır. 1995 yılında ödediğimiz vergi 5,5 trilyonun üzerindedir. Meclis kürsüsünde, medyanın promosyon faaliyetlerini biraz da aşağılayıcı bir üslupla eleştirdiniz, “incik boncuk dağıttığımızdan” söz ettiniz.

Sayın Başbakan,

Bugün milyonlarca Türk ailesinin evindeki ansiklopediler, bilgisayar ve Kuran-ı Kerim'in Türkçe meali gibi dini yayınlar da bizim kültür amaçlı promosyon ürünlerimiz arasında bulunmaktadır. Gazetelerimiz, Çanak-kale Şehitleri Abidesi'nin yapılması, Güneydoğu gazilerine yardım, Mostar Köprüsü'nün onarımına kadar sosyal amaçlı kampanyaların da öncüsüdür.

Hiç kuşkusuz bizim asıl işimiz gazeteciliktir. Bunu da iyi ve ülke yararına halkın hizmetine uygun biçimde yaptığımıza inanıyoruz. Acaba asıl gayeniz, promosyon bahanesine sığınıp, bunun ardından basının yolsuzluk ve usulsüzlüklerin üzerine gitmesini engelleyecek bir düzen getirmek midir?

Üzülerek belirtiyim ki, Cumartesi günü Meclis'te yaptığınız o konuşmadan sonra bu ihtimal güçlenmeye başlamıştır. Basına yönelik ağır bir suçlamanız da dağıtımda tekel kurduğumuz iddiasına dayanıyor. Yaptığımız işin tekelcilikle ilişkisi yoktur, inançları ve içerikleri ne olursa olsun yasalara aykırı olmayan tüm yayınlar dağıtım şirketlerince eşit koşullarda dağıtılmaktadır.

Konuşmanızda, medyanın şerefli insanlara "yargısız infaz" yaptığından söz ederek, "bunun önleneyeceğini" söylediniz. Elbette kimsenin namuslu insanların şeref ve haysiyeti ile oynamaya hakkı yoktur. Basının yargısız infaz yapmaması gerekir. Ama hür dünyanın bütün öteki ülkelerinde olduğu gibi, Türkiye'de de basının bu rolünü demokrasinin vazgeçilmez kuralı olarak kabul etmek zorundayız.

Biz, İran gibi, Suriye gibi, Irak gibi ülkelerde görülen "kapalı rejim basını" olamayız! Biz, birinci sınıf demokrasilerin basını oluruz. Mevcut yasalar kişinin haklarını yeterince koruyamıyorsa elbette meslek kuruluşlarının görüşleri de alınarak düzenlemeler yapılabilir. Ancak bu düzenlemeler basına karşı tehdit, onun faaliyet alanını sınırlama haline dönüşürse emin olunuz ki buna karşı çıkacağım. Bu, yarım asırdır bütün gücümüzle korumaya çalıştığımız demokrasimizin bize yüklediği bir görevdir. Tabii aynı zamanda bu ülkenin başbakanı olarak sizin de görevinizdir. Üzülerek ifade edeyim ki, Cumartesi günü yaptığınız konuşmada gerçek niyetinizin kişi hak ve çıkarlarını korumaktan çok, "canınızı sıkın bir basını susturmak" olduğu hissine kapıldım.

Diyorsunuz ki, "Biz güvenoyu aldıktan sonra bunlar 180 derece döner, bizi överler." Hiçbir tehdit, hiçbir menfaat, hiçbir güç odağı, hiçbir baskı grubu bizim hür ve bağımsız yayın yapmamızı engelleyemez. Bütün hayatım boyunca şuna inandım: "Bir ülkede hür basın yoksa o ülkede demokrasi de yoktur." Meclis kürsüsünden o konuşmayı yaparken gerilere, 1980'lere döndüm. Sizin, şu anda Çankaya Köşkü'nde oturan Cumhurbaşkanı Demirel'in, Ecevit'in, Baykal'ın, Türkeş'in yasaklı günlerini hatır-

ladım. O günlerde sizlerin siyasi hakları için mücadele eden yine bizlerdik. O günlerde de bizden şikâyet edenler vardı. O günlerde de tehditler alıyorduk. Gazetelerim kapatıldı. Gazetecilerimiz tutuklandı, hapse girdi. Yılmadık.

Sayın Başbakan, demokrasi neredeyse siz ve biz orada olmalıyız. Demokrasi ortadan kaldırılmazdı, bizler de ortadan kaldıramayız. Siz de demokrasinin ürünü değilsiniz?

Son sözüm şu olacak: “Biz özgür basın olarak doğruların peşinden gitmeye devam edeceğiz. Bu, sizin ve ortaklarınızın hoşuna gitmese de böyle yapmaya devam edeceğiz.” Hepimizin demokrasiye ihtiyacı var. Siz de her yerde baskıcı bir rejimin değil, demokratik bir ülkenin başbakanı olmakla övünmelisiniz.

Bu vesile ile saygılar sunar başarılar dilerim.

YETER SÖZ MEDYANIN PARTİSİ

Bodrum-Torba tatili, Erbakan’a yazılan mektup ve Aydın Doğan’ın düşmeyen tansiyonuyla istenmedik şekilde kesintiye uğradı. Elektrosu sorunluydu. İstanbul’a dönüş kararı verdi aile. Sema Doğan ve Aydın Bey’le o akşam döndük. Ertesi gün teşhis konuldu. Dört damarı tıkalıydı Aydın Doğan’ın ve bir an önce bypass ameliyatı gerekiyordu. Süratle karar verildi. ABD’de Cleveland Clinic seçilmişti. Dr. Murat Tuzcu’nun orada olması da etkendi. Ameliyat başarılı geçti, herkes rahatlamıştı!

Birkaç gün sonra Aydın Bey’e geçmiş olsun ziyareti için ABD’ye uçtuk. Mehmet Ali Yalçındağ, Ertuğrul Özkök, Taylan Bilgel. Cleveland Clinic’e ulaştığımızda hava kararıyor. Otel bölümüne yerleşip hastaneye geçtik. Aydın Bey yoğun bakımdan çıkmıştı. Sema Hanım ve özel doktoru yanındaydı. Bizleri görünce hafif bir tebessümle doğruldu. “Gelin bakalım,” dedi. Sarılmıştı. Önce damadı Yalçındağ geçmiş olsun dileklerini ilettiler. Sırayla bizler de. Sema Hanım, “İyiyiz,” dedi.

Fazla rahatsız etmemek için Ertuğrul’la izin istedik. Aydın Bey, “Durun bakalım,” diye seslendi. “Memlekette işler nasıl?”

Patronun siyaset sevdası nedeniyle bu sorunun ne anlama geldiğini biliyorduk. Sizi yormayalım falan diye geveleyip odadan çıkmaya hazırlanırken, Aydın Doğan adeta gürlledi: “Gazetelerinizi bırakıp, niye geldiniz buraya?” Donup kalmıştık! Ertuğrul Özkök *Hürriyet*’in, ben *Milliyet*’in başındaydım. *Sabah*’la ölesiye rekabet halindeydik. Ancak sorun gazeteler değildi. Aydın Doğan, “Türkiye’yi Tansu’yla Erbakan Hoca’ya bırakıp niye geldiniz? Ne işiniz

var burada, gazetelerinizin başına dönün!” diye ameliyatlı haliyle sıkı bir fırça atıyordu. Şoke olmuştuk, kendisi de elini göğsüne götürüp derin bir ah çekti. Sema Hanım ve doktor fırladı. Mehmet Ali külgibi oldu, yeni bir kalp krizi mi diye korkuyla zor attık kendimizi dışarı. Gelmekle hata yapmıştık. Soran gözlerle otel bölümüne geçtik. Jet lag etkisiyle dağılmıştık. Yarım saat geçmedi telefon geldi, “Aydın Bey sizi bekliyor,” dediler! Adımlarımız geri gidiyordu ama sonuçta patron çağırıyordu. Odaya girerken, Sema Hanım, “Çocuklar ameliyatın etkisi, yoksa size değildi tepkisi,” diye havayı yumuşattı.

İçeri girerken, Yalçındağ ve Özkök’e, “Bu defa bana bırakın,” dedim. Aydın Bey’le yıllara dayalı sevgi bağları oluşmuştu. Bizi görünce doğruldu, “Çocuklar bypass böyle yapıyormuş, asıl kahrımı doktor çekiyor, sabaha kadar memleketin halini konuşuyoruz,” dedi. “Tirajlar iyiymiş, Mehmet Ali anlatı,” diye ekledi.

Rahatlamıştık. Gazeteler üzerinden devam etmek isterken birden, “dejavu” oldu, aynı sahne canlandı. Aydın Bey, “Siyasi durumlar nasıl, iktidarla aranız?” diye sormaz mı? Artık sırasıydı:

“Buraya aldığımız bir kararı size açıklamak üzere geldik,” dedim.

“Ne kararıymış?”

“Gazetelerle siyaset olmuyor, başka şeyler yapmalıyız.”

“Nasıl?”

“Bir parti kuralım!”

Aydın Bey şaşırınıştı:

“Ne partisi!”

“Yeter Söz Medyanın Partisi.”

“Allah iyiliğinizi versin,” diye gülmeye başladı. Ertesi gün gazetelerimizin başına döndük.

Aydın Doğan birkaç hafta sonra sağlığına kavuşmuş ve moralli olarak İstanbul’a geldi. O yıllarda haftanın neredeyse tamamını Milliyet’te geçirirdi. Geçmiş olsun ziyaretleri başladı. Türk-İş Başkanı Bayram Meral geldi, öğle yemeği yenildi. Kahvelere geçildiğinde, “Hayırlı olsun parti kuruyormuşsunuz!” demez mi! Aydın Bey rahatsız oldu. “Ne partisi, nerden çıkarıyorsunuz, ben gazete sahibiyim, ne işim var siyasette,” diye tepki gösterdi. Bayram Meral açıklık getirdi: “Tansu Çiller söyledi.” “Çiller mi?” Şaşırına sırası bize gelmişti.

Türk İş Başkanı, “Başbakanlığa gitmiştik, yeni hükümete hayırlı olsun demeye. Tansu Hanım’la görüşürken medyadan yakındı; lafı size getirerek, ‘Aydın Doğan da bize karşı parti kuruyormuş, Amerika’dan haber geldi bana,’ diye, Ankara’da yaşadığı olayı anlattı. ABD deyince Aydın Bey, ‘Yahu ben canımın derdindeydim, ameliyata gittim, ne işim olur partiyle?’ tepkisini gösterdi.

Cleveland Clinic’de yapılan şaka ciddiye alınmıştı. “Araştırın bakalım, bu laf nereden çıktı?” dedi ama canı sıkılmıştı.

İşin aslını öğrendik. *Son Havadis*'in sahibi Mustafa Özkan Yeniköy'de Tan-
su Çiller'in komşusuydu. Cleveland'da yapılan şakayı Özer Uçuran Bey'e
uçurmuştu!

ÖZAL'LI YILLARIN SONU

1987 Referandumu'yla Turgut Özal, 80'lere damgasını vuran ANAP için "so-
nun başlangıcı" olabilecek siyasi hatayı yapmıştı. 12 Eylül Darbesi'yle es-
ki siyasilere getirilen 5-10 yıllık siyasi yasakları kaldıran anayasa değişikli-
ği TBMM'de kabul edildikten sonra, Özal'ın istemiyle referanduma götürül-
dü. Turgut Bey yasakların kaldırılmasına "hayır" kampanyası açtı ve Anado-
lu yollarına düştü. SHP lideri Erdal İnönü ile Demirel'in "emanetçisi" Doğru
Yol lideri Hüsamettin Cindoruk "evet"çiydiler ve referandumu "demokrasi-
ye evet"e çevirmeyi başardılar. Özal'ın Amerika görmüş prenslerinden Güneş
Taner mitinglere turuncu renkte "No No" tişörtüyle çıktı. Liberal Özal sivil-
leşme ve normalleşmeye karşı askerî demokrasinin devamından yana çizgi-
ye düşmüştü. Turgut Özal aslında gidişi görmüş, referandum sonuçları açık-
lanmadan her zamanki pragmatizmiyle "erken seçim" kararı almıştı. Yasak-
lar kalkmış, ancak Ecevit ve Demirel gibi eski liderlere seçimlere katılma sü-
resi tanınmamıştı. ANAP 1987 seçimlerinden de iktidarını koruyarak çıktı.

Kuşkusuz Özal bir taşla birden çok kuş vurmuştu. 12 Eylül Darbesi'nin
yasaklı liderlerinin hayaleti "dört eğilimi" birleştiren ANAP üzerinde Güniz
Sokak odaklı büyük bir tehdit oluşturunuyordu. Türk siyasetinin muhtıra ve
darbelerle "altı kez gidip, yedi kez gelen" dokuz canlı aktörü Süleyman De-
mirel'le askerler bu defa da baş edemeyecekti.

24 Ocak kararlarının mimarı Özal, 80 darbesinde son başbakan Demi-
rel'in müsteşarıydı. Demokrasiye geçiş sürecinde Süleyman Bey'in Özal'ı "O
benim dava arkadaşım değil bürokratım," diyerek küçümsemesine karşın;
Evren'in Bülent Ulusu başkanlığında "merkez parti" projesine takoz koyun-
ca, Turgut Özal'a 1983'te iktidar yolu açılmıştı. Özal 87 seçimlerini de kaza-
narak Çankaya hedefine tam yol ilerliyordu. 1989'da Kenan Evren'in cum-
hurbaşkanlığı dönemi sona erecekti. Turgut Özal'ın önünde sadece "yerel
seçim" engeli kalmıştı. 1989 baharında ANAP dramatik bir oy kaybına uğ-
ramazsa, Meclis'teki milletvekili çoğunluğuyla sonbaharda Evren'in yerine
Köşk'e çıkacaktı. Özal son engeli kaldırmak üzere 1988'de ülkeyi bir kez da-
ha referanduma götürdü. Yine kaybetti! Belediye seçimleri zamanında yapı-
lacaktı. Korktuğu başına geldi. İstanbul, Ankara gibi büyükşehir belediyele-
rini ANAP kaybetmiş, oyları % 21.60'a düşmüştü. Dalan efsanesi yıkılmıştı.
Özal yaralıydı. Ülke 12 Eylül atmosferinden tümüyle çıkıyordu. ANAP'ın bir

daha iktidara gelme şansı yoktu. Turgut Bey'in tek hedefi Çankaya'ya kazasız belasız çıkabilmektir.

O zamanlar gazeteciler liderlere basın toplantılarında soru sorabilecek serbestiye sahiptiler. Başbakanlık'ta Özal'a "Çankaya planı"nı sorunca, "sen zaten senaryocusun" diye sert tepki gösterdi, ancak Cumhurbaşkanlığına "hayır" diyemedi. 1989 sonbaharında Turgut Bey beklendiği gibi Evren'in yerine Çankaya'ya çıktı. Merkez sağda taşlar yerinden oynamıştı.

Özal, partisindeki başbakan adayı "Türk büyüklerine" karşı, koltuğunu beklenmedik bir isme, TBMM Başkanı Yıldırım Akbulut'a bırakarak Cumhurbaşkanı seçildi. Niyeti zayıf bir başbakanla ülkeyi Çankaya'dan yönetmekti. 1990 Ağustos'unda Saddam'ın Kuveyt'i işgaliyle "Körfez Krizi" patlamıştı. Özal, ABD Başkanı George Bush'la telefonla konuşarak ülkeyi Körfez Savaşı'na zorluyordu. İncirlik Üssü'nü kullanıma açmak, "koalisyon güçlerine" karadan destek sağlamak, böylece Kuzey cephesinde Saddam'ın gücünü bölmek istiyordu. Akbulut bu senaryoya uygun bir başbakandı. Özal öyle sanıyordu!

2014 Türkiye'sinde, Suriye iç savaşının patladığı ortamda Başbakan Erdoğan, Özal gibi cumhurbaşkanı seçilirken, Esad rejiminin devrilmesini kolaylaştırmak adına, bu politikanın mimarı Ahmet Davutoğlu da başbakan oluyordu. Farklı olan, Atatürk Orman Çiftliği arazisine inşa edilen Cumhurbaşkanlığı Sarayı'dı.

Tayyip Erdoğan, Atatürk'le simgeleşen, on bir cumhurbaşkanına ev sahipliği yapan Çankaya Köşkü'ne veda ediyordu. Artık yönetim yeri Beştepe'deki saraydı. Ve yine tarihin cilvesi, Özal'ın Körfez Krizi'nde başbakanlığa getirdiği Akbulut'tan vazgeçmesi gibi, Erdoğan da Ahmet Davutoğlu'nu görevden alacak, yerine Binali Yıldırım'ı getirecekti.

90'lı yıllar Güneydoğu'da Kürt sorununun iç çatışmaya dönüştüğü tarihsel eşikti. PKK'nın 1984 Şemdinli ve Eruh baskınıyla başlattığı terör, Bekaa Vadisi'nde üslenen Apo'nun köy katliamlarıyla adını duyurmasında etken oluyor, Körfez Savaşı'nın Kuzey Irak'ta oluşturduğu otorite boşluğu "Öcalan tehdidi"ni uluslararası boyuta taşıyordu.

Öcalan 1999'da Kenya'da CIA operasyonu ile paketlenip, Türkiye'ye verilip, İmralı Adası'na konulduğunda, on beş yılda kaybedilen insan sayısı kırk binin üzerindeydi. Güneydoğu yaşanılmaz hale gelmiş, terör İstanbul, Ankara gibi metropollere yayılmış, katliamlar, suikastlar birbirini kovalamıştı. Ülkenin içine sürüklendiği PKK terörü, Türkiye siyasetinin "bir numaralı" sorunu haline gelmiş, iktidarların geliş gidişinde "tayin edici" olmuştu. Örneğin 28 Şubat sürecinde azınlık hükümeti kuran Ecevit, Öcalan'ın yakalanıp Türkiye'ye getirilmesiyle 1999 seçimlerinden birinci parti olarak çıkmış, 2002 erken seçimlerine kadar başbakanlık yapmıştı.

Özal Kürt sorununun çözümünde "federasyon" düşüncesini ortaya atan

ilk liderdi. Üstelik cumhurbaşkanıydı. 1990'da ABD ve koalisyon güçlerine destek olurken, 89 seçimleriyle ANAP'ın % 20'lere düşen oylarını Çankaya üzerinden konsolide etmeye çalışıyordu. 1991 seçimlerine gidilirken ANAP liderini yeniledi.

MERKEZ SAĞ VE SOLUN KOALİSYONU

Eski Dışişleri Bakanı, partinin genç yüzü Mesut Yılmaz seçimi “erkene alarak” sandığa gitti. 89 yerel seçimlerindeki rüzgâr 80'lerdeki darbe süreci ve Özal'ın “Evren'in devamı gibi algılanması” iktidarın artık sola geçme zamanının geldiğine işaret ediyordu. Ancak solda eski hastalık depresmiş, SHP'de İnönü-Baykal kurultay savaşları başlamıştı. SHP enerjisini içe dönük “hizipçilik”le tüketiyordu.

Oysa Erdal İnönü “devrim gibi” bir kararla Kürt milletvekillerini 1991 seçimlerinde SHP listelerinden Meclis'e taşımaya çalışıyordu. Bu ittifak sonucu Ahmet Türk, Leyla Zana, Orhan Doğan, Sırrı Sakık gibi günümüzün önde gelen Kürt siyasileri milletvekili seçildiler. Zana'nın Kürtçe yemini ise Meclis açıldığında büyük kriz yarattı. Ne yazık ki; o dönemde Kürt siyasetini silahtan, PKK'dan kurtarma adına İnönü'nün attığı tarihî adım, Paris Kürt Konferansı'na katılmak isteyen milletvekillerinin SHP'den ihracı, 1994 yerel seçimleri öncesinde Başbakan Çiller'in baskısıyla dokunulmazlıklarının kaldırılması ve cezaevine atılmalarıyla son bulacak, “terör tırmanacaktı”.

SHP'deki parti içi mücadele, seçimlere “Kurtar bizi baba!” sloganıyla giren ve ileri yaşında meydanlarda inanılmaz bir performans sergileyen Demirel'in sandıktan birinci parti çıkmasına yaradı. Böylece darbenin yasakladığı eski merkez sağ ve sol, DYP-SHP koalisyonuyla tarih sahnesine yeniden “büyük koalisyon”la çıkıyorlardı.

Olmaz denilen olmuştu. Demirel başbakan, İnönü başbakan yardımcısıydı. Geniş tabanlı koalisyon Özal'ın “tek adam” rejimine karşı toplumsal uzlaşma, demokratikleşme ve reform vaat ediyordu. ANAP liderini yenilemiş ancak seçimi kaybetmişti. Mesut Yılmaz geleceğe oynuyordu. Özal Çankaya'da yalnızlığa itilmişti. Baykal hükümete girmeyerek Erdal İnönü'nün alternatifi olmayı planlıyordu.

Geleceğin başbakanı Tansu Çiller de, Baba'nın siyasete kazandırdığı Boğaziçili iktisat profesörü olarak sahneye çıkıyordu. Hükümette Hazine Bakanlığı Çiller'e verildi. ANAP'ı ve Özal'ı aşmak, yolsuzluklardan hesap sormak iddiasıyla kurulan DYP-SHP koalisyonu, ilk aylarını Başbakanlık'ta “davul zurnalı” kutlamalarla geçirirken, beklentiler zamana yayılıyor, umudun yerini düş kırıklığı alıyordu.

LEYDİNİN TOPUK SESLERİ

Demokrat Parti/Adalet Partisi geleneğinin son temsilcisi Doğru Yol Partisi, 12 Eylül Askerî Darbesi'nin yasaklı ortamında Demirel tarafından kurulmuştu. Süleyman Bey yasaklıydı; parti "emanetçi" genel başkanı Hüsametdin Cindoruk eliyle Güniz Sokak'tan yönetiliyordu. Cindoruk Yassıada'da Menderes ve eski Demokratları savunmuş, ağzı iyi laf yapan nüktedan bir avukattı. 1987 referandumunda "evet" oyu çıkmasında büyük rolü olmuştu. Censurdu. Ancak Demirel'in varlığı siyasi misyonunu sınırlandırıyordu. Nitekim yasakların kalktığı gece, Özal erken seçim hamlesini yaparken, Cindoruk Güniz Sokak'a giderek emaneti Demirel'e verdi. Ankara kulisleri o gece Cindoruk'un istifasıyla çalkalanıyordu!

Demirel yedi yıldır ekranlardan, meydanlardan uzaktı ve iki ay sonra yapılacak seçime katılmak zorunda bırakılıyordu. Doğru Yol'u 87 seçimlerine götürmek Cindoruk'a düşerdi. Emanetçi olmanın dayanılmaz ağırlığıyla mührü Süleyman Bey'e bıraktı. Hüsametdin Cindoruk için "tarihi" fırsat 1993 baharında Özal'ın ölümüyle doğacaktı. Cindoruk 1991 seçimlerinde DYP-SHP koalisyonu kurulurken TBMM başkanı seçilmişti. Bir hukuk adamı olarak o makamı dolduruyordu. Çankaya boşalınca Cindoruk adı öne çıktı. İsteseydi muhalefetin de desteğiyle cumhurbaşkanı seçilebilirdi. 1987 referandumunda Demirel'e siyaset yolunu açarak sergilediği "etik" davranışı bir kez daha gösterdi. "Çankaya Süleyman Bey'in hakkı," diyerek adaylık telkinlerine kapandı.

Demirel Başbakanlık'tan ayrılarak Köşk'e çıktı. Başbakanlık doğal olarak Cindoruk'un hakkıydı. Nitekim meclis grubundaki milletvekilleri de imza toplamaya başlamışlardı. Hüsametdin Cindoruk'a Başbakan gözüyle bakılıyordu. Ancak Hüsametdin Bey parti grubunun desteğine rağmen isteksiz davrandı ve Demirel'in koltuğunu elinin tersiyle itti. Nedeni Güneydoğu'da yaklaşan iç savaşın ayak sesleriydi.

1993 yazında Kürt sorunu tümüyle şiddete savrulmuş, Nevruz ateşi Güneydoğu'yu yakarken, PKK savaşı Kuzey Irak'tan Türkiye sınırlarının içine taşımıştı. Öcalan, Barzani ve Talabani kadar etkin bir aktör haline gelmişti. Ordu Güneydoğu'da "düşük yoğunluklu çatışmanın" içindeydi. Cindoruk savaşın başbakanı olmak istemedi!

Demirel, "Arkama bakmam," diyerek Köşk'e çıktı, Doğru Yol Partisi Kongre'ye gitti. "Babanın adamları" bölünmüştü. Süleyman Bey son güne dek mührü kime vereceğini açık etmedi. Özal döneminde tercihini Demirel'den yana yapan, Anadolu gezilerini uçak ve helikopteriyle finanse eden, medyayla iyi ilişkileri olan Bursalı işadamı Cavit Çağlar "Babanın kendisini seçeceğine" inanıyordu.

Sonunda Kongre'ye gidildi. Tansu Çiller, İsmet Sezgin ve Köksal Toptan ile

girdiği seçimi kazanarak, DYP Genel Başkanı seçildi. Başbakan oldu. Doğru Yol gibi sağ muhafazakâr “köylü partisi” Çiller gibi kentli bir profesörü, “sarışın güzel kadını” lider seçmişti. Babanın kızıyla arası hiç iyi olmadı. 28 Şubat sürecinde Demirel’in Çankaya’da oynadığı rol, biraz da 93 Kongresi’nin rövanşıydı. Tansu Hanım siyasette yeni olmanın cahil cesaretiyle Güneydoğu’da patlayan savaşın başbakanı olmaya talipti. Cindoruk’un arkasındaki grup desteğiyle, Necmeddin Cevheri’yi de yanına alarak, kongreden zaferle çıktı.

SARIŞIN GÜZEL KADIN

Milliyet’te Abdi İpekçi’nin seçim ve kurultay dönemlerinde yazar çizerleriyle Ankara kulislerini izleme geleneği, 80’lerde Örsan Öymen ve Bedri Koraman’a geçmişti. Usta karikatürist Koraman’ın fırçasıyla Sanço Panço, Donkişot rollerinde Örsan, Bedri’nin başkent turları büyük ilgi görürdü. Koraman’ın karelerindeki mesajlar bulmaca gibi çözüldü. Örsan Ağabey Bodrum’da rahmetli olunca, Bedri Koraman çoğu zaman isteksiz Ankara’ya tek başına gelir oldu.

1993’te Özal’ın ölümüyle altüst olan ülke gündemini ve Doğru Yol kongresini izlemek üzere Paris Caddesi’ndeki büroda “kerhen” kamp kurdu. Kongreye birkaç gün klasik formatıyla çizmeye başladı. Aday figürleri üzerinden her gün yayımladığı karelerle Kırat’ın yeni süvarisini kongre sabahı açıklayacaktı. Sezgin, Cevheri, Toptan figürleri üzerinden okuru meraklandırıyordu. Büro şefi olduğum için, usulen bana da soruyordu. “Niye Tansu Çiller’i çizmiyorsun?” diye sordum. “Yok yahu o kadın seçilemez,” diye kestirip attı. Israr etmedim.

Ertesi gün kendisi geldi. “İstersen gidelim, ayıp olmasın, ne de olsa aday!” dedi. “Kazanacak,” dedim. Danışmanını aradım, Koraman’ın görüşmek istediğini söyledim. Oran’daki milletvekili lojmanlarında oturuyordu. Bedri Ağabey, “Sen de gel,” dedi. Bu defa ben gönülsüzdüm! O gün Beşiktaş’ın maçı vardı, şampiyonluğa gidiyorduk. “İyi o zaman, siz görüşürken ben de maçı izlerim,” dedim.

Oran’a gittik. Görüştüler. Pazar sabahı kongre toplanırken, Bedri Koraman sonucu ilan etti. Kareler tamamlanmış, sandıktan İsmet Sezgin çıkmıştı. Koraman gibi tecrübeli siyasi çizer niye böyle yapmıştı? Üstelik Çiller’i pembe tayyörülle “vamp” bir kadın olarak çizmişti!

Sandıklar açıldı, “sarışın güzel kadın” seçilmişti. Milliyet birinci sayfadan ters köşe olmuştu! Gazete İsmet Sezgin’e yatmış, Çiller kazanmıştı. Aslında benzer durum Akbulut’la kongre yarışına giren Mesut Yılmaz’ın kazandığı ANAP kongresinde de yaşanmıştı. Aydın Doğan, 28 Şubat sürecinde, ünlü “pijama karşılama” –gerçekte spor– kıyafetiyle Çamlıca’da ağırladığı Me-

sut Yılmaz'ı başbakanlığa getiren medya patronu olarak anılsa da, *Milliyet*'in 1991 kongresindeki desteği Akbulut'a idi. Mesut Yılmaz öndeydi. Ankara olarak uyarmıştık!

Çiller başbakan olmuştu. Akşam ilk demeci almak üzere Oran'a gittik. Bedri Koraman da geldi. Tansu Hanım eşi Özer Çiller'le birlikte kutlamaları kabul ediyordu. Ana baba günüydü. Bedri Ağabey, "Hanımefendi, hayırlı olsun," dedi. Çiller, "Bedri Bey karikatürünüzü gördüm, ben hiç pembe giyemem," dedi. Koraman'ı fena bozmuştu.

Çiller döneminde *Milliyet*'le ilişkileri her zaman inişli çıkışlı, sorunlu oldu. Başlangıçta arası çoğumuzla iyiydi. Aydın Doğan'ın yakın dostu, Demirel'in has adamı Taylan Bilgel Çiller'i *Milliyet* Ankara Bürosu'na getirerek bizlerle tanıştırmıştı. Tansu Çiller o gün çalışanlarla yemek salonunda elinde tepsi sıraya girmiş, büyük sempati toplamıştı. İş dünyası da başlangıçta büyük destek vermişti Çiller'e.

Aydın Doğan'ın Çamlıca tepesindeki köşkünde, Boğaziçi'nin ışıltısı altında, Altın Kızlar topluluğu eski İstanbul şarkıları icra ederken, Çiller onuruna verdiği daveti anımsıyorum. *Hürriyet* "Leydinin Topuk Sesleri" manşetiyle Çiller'in gelişini duyurmuştu. Güzel başlayan bu ilişki, *Milliyet*'in Tansu Çiller'in ABD'deki mal varlığını ortaya çıkaran Salem'deki evini manşet yapan yayınıyla "bitmeyen" bir kan davasına dönüşecekti! 1994-95 döneminde gazeteyi yöneten Umur Talu'nun genel yayın yönetmenliği de bu yayının artçı şoklarına bağlı olarak son bulacaktı.

GENELKURMAY BAŞKANI'NIN CEBİNDEKİ FOTOĞRAF

Çiller'in başbakanlığı tahmin edildiği gibi PKK ile çatışmaların doruğa çıktığı kanlı dönemin de miladı oldu. Başbakan yetkiyi askere verdi. Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş'ti. Çiller bir uçak dolusu gazeteciyle gezisini Güneydoğu'ya yaptı. Skorsky'lerle Hakkâri'ye gidildi. PKK'nın savaştığı vadilere inildi. Tansu Hanım topuklu ayakkabılarını çıkarmış, oğlunun botlarını giyerek helikoptere binmişti. Zamanla "Demir Leydi" rollerine soyunacak, Falkland Savaşı'ndaki Thatcher karakterinde Bosna'ya gidip zırhlı araçta kasklı resim verecekti.

Sınırın "sıfır noktasında", kamufle edilmiş obüslerden birinin başına geçen Doğan Güreş, Başbakan Tansu Çiller'den emir bekler şekilde askere, "Oğlum bu top nereye çevrili?" diye sordu. Asker olanca gücüyle "Irak'a komutanım!" diye bağırdı. Güreş Paşa menzili sordu. "15 kilometre," dedi, asker. Güreş Çiller'e döndü, "At bakalım bir tane," dedi. Kulakları patlatan bir sesle obüs topu ateşlendi. İyi gösteriydi.

Aylar sonra Güreş Paşa'dan bir davet aldık. Emin Çölaşan, Bekir Coşkun ve ben gittik. Sıhhiye Orduevi'nde birkaç gazeteciyle yemekte sohbet etmek istemiş. Birinci Ordu'dan geldiği için kendisini henüz tanıımıyorduk. Resmî ve otoriterdi ve bizlere karşı da oldukça mesafeliydi. Dört kişilik masa hazırlanmıştı. Doğan Güreş geldi, PKK ile mücadele stratejisi üzerine bilgiler verdi. Sorular sorduk. Gece ilerlemişti. ABD'den, NATO'dan gelen desteği anlatıyordu. "Size bir şey göstereceğim," dedi. Soran gözlerle birbirimize baktık. Çölaşan belgeli gazeteciliğe bayılırdı. Özel haber geliyor diye sessizce bekledik.

Güreş Paşa elini arka cebine götürdü, cüzdanını çıkardı. İyice meraklanmıştık. Cüzdandan ne çıkabilirdi ki? Günümüz darbe teşebbüslerindeki 1 dolarlar o zaman dolaşımda değildi! Vesikalık bir fotoğraf çıkardı. Sarışın güzel kadın, Tansu Çiller! "Bakın," diye açıklık getirdi, "ben NATO'da Tansu Hanım'ın resmini komutanlara gösteriyorum. İşte bizim Başbakanımız, modern Türkiye'nin güzel kadını." Âşık olmuştu Paşa!

CLINTON: "SHE IS HOT"

Tansu Hanım'ın "aura"sı dalga dalga yayılıyordu. İçerisi dışarısı "sarışın güzel kadın"dan etkilenmeye başlamıştı. Ankara'da bir "güzelleme" başlamıştı. Çiller'le ABD'ye gittik. Bill Clinton başkandı ve dünyanın en etkin lideriydi. Bush'un Körfez Savaşı zaferine karşın Cumhuriyetçi Parti'yi iktidardan indiriniş, genç ve parlak Arkansas valisi olarak Beyaz Saray'a seçilmişti. Demokratların yeni Kennedy'siydi.

Ankara Clinton ziyaretinden çok şey bekliyordu. Çiller de Bill Clinton'dan alacağı desteğin gelecekte bir seçim daha kazandıracağına inanıyordu. Ayrıca kafasında PKK'yı bitirmek, Öcalan'ı "ölü veya diri" ele geçirmek vardı.

Washington'a varıldığı gün, daha otele yerleşmeden Diyarbakır'dan haber geldi. Öcalan gazete bürolarının kapatılmasını, devlet bürokrasisinin şehri terk etmesini istiyordu. Bağımsızlık ilanı gibiydi!

Tansu Çiller TSK'yı en sert biçimde PKK'nın üzerine sürerken, öte yandan Başdanışmanı Volkan Vural üzerinden "Bask modeli"ni tartışmaya açıyordu. Clinton'la görüşme tarihi önemdeydi. Beyaz Saray ziyaretlerinde süre önemlidir. Süre uzadıkça diplomatlar ve danışmanlar içeride "tarih yazıldığını" medyaya anlatırlar. Bizim liderler ABD başkanlarını mest ederler. Özal'dan beri böyledir. Tansu Hanım'da ise bir ilk yaşandı. Görüşme uzamakla kalmadı, iki liderin ortak basın toplantısı yapacağı açıklandı. Gazeteciler salona alındı. Tansu Hanım göründü, gülümseyerek geliyordu. Birkaç adım gerisinde Bill Clinton gömlek yakası açık, elinde bir kravat bağlamaya çalışarak. Yüzü beyaz ve teni alerjik olduğu için ekranda gördüğümüzden daha fazla kızarmıştı.

Kürsüye yaklaştığında, “Türk Başbakan’ın hediyesi kravatı (Vakko) takarak gelmek istedim,” dedi. Tamam öyleyse, Beyaz Saray fethedilmişti. Tansu Hanım Washington’u akıcı İngilizcesiyle ve ABD’de kariyer yapmış Boğaziçili profesör olarak etkilemişti. Kulislere Clinton’ın Tansu Hanım’ın güzelliği ve müzakereci yapısına ilişkin, “*She is hot,*” dediği söylentisi yayıldı.

Kapalı kapılar ardında tevatür farklıydı. Oval Ofis’te başlayan görüşmeler, heyetler halinde sürerken bir ara Hillary Clinton’ın da gazetecilerin yanına gelip, “İçerde kim var?” diye sorduğuna tanık olduk. O sırada Monica Lewinsky skandalı henüz patlamamıştı!

MUMCU’DAN MADIMAK’A SUİKASTLAR, KATLİAMLAR

Türkiye’nin siyasal tarihinde 90’lar; salt PKK ile düşük yoğunluklu savaşın tırmanmasının ötesinde, izleri günümüze dek süren faili meçhullerin, siyasal cinayetlerin, toplu katliamların miladıdır. Bu miladı 1990 başında Çetin Emeç, Muammer Aksoy, Bahriye Üçok’la başlayan, 24 Ocak 1993’te Uğur Mumcu suikastıyla devam eden, Özal’ın ani ölümü, Madımak Otel’inde 37 aydının yakılmasıyla zirveye çıkan “karanlık tarih” olarak anmak gerekiyor.

Siyasal suikastlar süreci bizi 1996’da Susurluk skandalına getirdi. Ne yazık ki; dönemin iktidarı, Susurluk’ta ortaya dökülen “derin devlet”in kirli çamaşırlarını Erbakan’ın “fasa-fiso” söylemiyle örtbas etmeye çalıştı. Tansu Çiller “Devlet için kurşun atan da yiyen de şereflidir,” diyerek, Susurluk kazasında ölen Abdullah Çatlı’yı kutsadı.

Çatlı, Susurluk’ta yola çıkan bir kamyonun çarptığı Mercedes arabada bir polis şefi ve bir kadın arkadaşıyla ölmüştü. Tansu Hanım Çatlı’yı tanır mıydı bilinmez ancak bakanları Mehmet Ağar’dan Hayri Kozakçıoğlu’na eski polis şefleri olduğu için, “sahte kimlikle” kazada ölen Çatlı’yı yüceltmek ona düşmüştü. Mercedes, DYP Şanlıurfa milletvekili Sedat Bucak’a aitti. Bucaklar, PKK’nın henüz adının konulmadığı, “Apocular” diye bilindiği 1980 öncesi Abdullah Öcalan’la kan davası olan Urfalı aşiretti. Ailenin son temsilcisi DYP milletvekiliydi.

Susurluk’ta üç kişinin öldüğü kazadan Sedat Bucak sağ kurtuldu. Arabanın bagajından suikast silahları çıktı. Abdullah Çatlı’nın gerçek kimliği ise sonradan adı “Ergenekon”la özdeşleşecek jandarma general Veli Küçük tarafından deşifre edilmişti.

Skandal, medyanın kararlı tutumu sayesinde, Refahiyol’u sallayan yurttaşların “Sürekli aydınlık için bir dakika karanlık” eylemiyle her gece 9’da ışıkları söndürdüğü sivil toplum hareketini tetikledi.

Susurluk, 2013 yazındaki Gezi Direnişi’nin öncüsüydü!

"TEMİZ TOPLUM" KAMPANYASI VE SUSURLUK

Susurluk kazasının olduğu pazar günü bir mini seçim vardı. Seçim sonuçlarını beklerken, İstanbul Haber Müdürü Tunca Bengin Mercedes kazasını haber verdi. Bir milletvekili de yaralandığı için, trafik kazasının ötesinde siyasi yönüyle de ilgilendik. DYP'li Sedat Bucak yaralanmıştı. Birkaç saat sonra yeni bilgiler gelmeye başladı. Abdullah Çatlı'dan söz ediliyordu. Çatlı da kimdi? Arşivler bizi 1980 öncesine, Abdi İpekçi suikastına götürüyordu. Abdi Bey'i silahlı sağ eylemci, ülkücü Mehmet Ali Ağca öldürmüştü. Tarih 1 Şubat 1979'du. İpekçi, gazeteden çıkıp Nişantaşı'ndaki evinin önüne geldiği akşam saatlerinde arabasında suikasta uğramıştı. Ecevit hükümeti işbaşındaydı. Ülke sağ-sol çatışması diye adlandırılan süreçte 80 darbesine sürüklenirken toplumda saygınlığı olan akademisyen, gazeteci, sendikacı, siyasetçiler teker teker öldürülüyordu.

"Bir sağdan bir soldan", Gün Sazak'tan Kemal Türkler'e cinayetler işleniyordu. Ağca nasıl olduysa yakalandı! İpekçi'yi öldürdüğünü itiraf etti. Maltepe Askeri Cezaevi'nde tutukluymken sıkıyönetime rağmen kaçırıldı. Sonradan ortaya çıkacaktı; Ağca, Abdullah Çatlı'nın evinde saklanmıştı. Çatlı, Nevşehir Ülkü Ocakları Başkanı, "Reis" diye anılan Ağca gibi, silahlı sağ eylemciydi. Ankara Bahçelievler'de 7 TIP'li öğrencinin eterle bayıltılıp telle boğulduğu katliam sanığı olarak aranıyordu.

Ağca ve Çatlı İstanbul'da aynı evde saklanıp korunduktan sonra yurtdışına çıkarıldılar. İkilinin yolları Papa suikastında kesişecekti. Mehmet Ali Ağca Vatikan'da Papa'ya ateş açarak öldürmeye çalışırken yakalanmıştı. O davada İtalyan mahkemesi Çatlı'yı da sorguladı. Çatlı'nın fotoğrafı son olarak o mahkemede görülmüş, sonraki yıllarda Türkiye'ye dönerek, başka bir kimlikle yaşamaya başlamıştı. Abdullah Çatlı'nın varlığını 1993'te suikast kurbanı olan Uğur Mumcu "Saklı Devletin Güncesi" yazılarıyla ortaya çıkarcaktı. Kastedilen "derin devlet"ti. Ve devlet, Soğuk Savaş döneminde Gladio tarzı örgütlenmeyi komünizme karşı ülkücüler üzerinden hayata geçirmişti. 80 darbesiyle askerler "bir sağdan bir soldan" diyerek idam sehparalarını kurduğunda, "kanlı senaryo" nun tarafları "kullanıldıklarını" anlasalar da, binlerce genç insan acımasızca öldürülmüştü. Çatlı adı 96'da bu kez Susurluk'ta karşımıza çıkıyordu.

SABANCI CİNAYETİ

Siyasal İslâm'ın yükseldiği, Refah'ın 1994'te Tayyip Erdoğan'la İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nı kazanıp, 1995 genel seçimlerinden birinci

parti olarak çıktığı dönemde, “devlet erki” Erbakan’sız iktidar peşindeydi. Refah’ı dışarıda tutmanın yolu ise “merkez sağ” koalisyondan geçiyordu. Zor ama imkânsız değildi. Çözüm, merkez sağın iki lideri Tansu Çiller ve Mesut Yılmaz’ı bir araya getirmektir. Medya, iş dünyası, askerler devredeydi. Çankaya’da Demirel vardı. Hükümet kurma görevini Erbakan’dan çok merkez sağa vermekten yanaydı. Ancak iki lider arasında aşk değil, nefret ilişkisi vardı. İkisi de diğerini tasfiye için Refah’la ortaklık peşindeydi. Oysa seçimde Erbakan karşıtı kampanya yürütmüşlerdi. Mesut Yılmaz daha net söylemle Refah’la hükümet kurmayacağını ilan etmişti. Tansu Çiller, Bosna’ya yardım adına Mercimek tarafından toplanan paraların “iç edildiğini” meydanlarda anlatıyordu. Neler söylemiyordu Hoca’nın aleyhinde: “Erbakan’ın Apo’dan ne farkı var? Erbakan’a karşı göğsümü siper ederim. Erbakan bizi koalisyona zorlayamaz. Ülkem satılık değildir.”

Buna rağmen ilk hamle bayramda Mesut Yılmaz’dan geldi. Erbakan’la bir koalasyon protokolünde anlaştıklarını açıkladı. O gün Milliyet’in yazı işleri masasına bağlanan telefonda Tansu Çiller’in tepkisini hatırlıyorum: “Nasıl olur, Mesut Bey bunu nasıl yapar?” diye tepki gösteriyordu. (Sonradan kendisi Yüce Divan korkusuyla Kur’an’a el basarak Hoca’yla hükümet kuracaktı!) Çiller Uludağ’daydı ve dönemin Genelkurmay Başkanı Karadayı ile görüştüğü haberleri geliyordu. Hava birden değişti. Ve ANAP, bakanlık dağılımını öne sürerek Erbakan’la koalisyondan vazgeçti.

Artık “merkez sağ” koalasyonun yolu açılmıştı. Ve o belirsizlik ortamında, Türkiye şok bir suikastla sarsıldı. Levent’teki Sabancı kulelerinde Özdemir Sabancı öldürüldü. DHKP-C militanları güvenlik kapısından “kamera kayıtları” altında Sabancı Holding’e girmişler, Fehriye Erdal adlı çaycı kızın yardımıyla yönetim katına girerek, Özdemir Sabancı’yı ve özel sekreterini öldürerek kaçmışlardı.

ÇATLI İZLERİ

Kamuoyu dehşet içindeydi. Adana’da yapılan cenaze töreninde siyaset ve iş dünyası Sabancılar taziyelerini sunarken, Tansu Çiller ve Mesut Yılmaz da bir araya geliyorlardı. Anayol Hükümeti’nin Sabancı suikastını izleyen günlerde kurulması, acı ama gerçektir. İlginç olan, sonradan Fehriye Erdal’ın Sabancı Kuleleri’nde işe girmesinde aracı olan polis şefi Hüseyin Kocadağ’ın Susurluk kazasında Çatlı’nın yanında bulunması ve ölmesiydi.

2007’de Ergenekon davası açıldığında, Çatlı’nın Sabancı operasyonunu Levent’teki bir otoparktan yönettiği öne sürülecekti. Elbette bunların hepsi “kumpas” da olabilirdi. Tuhaf ama gerçek olaylar dizisinde karanlık bir sayfa

da, Sabancı suikastı tetikçilerinden Mustafa Duyar'ın Suriye'de konsolosluğa teslim olduktan sonra, Afyon Cezaevi'nde "çete" tarafından öldürülmesiydi.

Derin devletin yasası işliyor, Susurluk'taki gibi tetikçiler bir kamyonun çarpmasıyla sırlarıyla "tehdit" olmaktan çıkarılıyordu. Dönemin Cumhurbaşkanı Demirel, "Devlet bazen rutin dışına çıkar," diyerek, Susurluk'u tarihe gömecekti.

İTİRAFÇININ ÖLÜMÜ

Özdemir Sabancı suikastında, Sabancı kulelerine giren iki tetikçiden biri olan Mustafa Duyar Afyon Cezaevi'nde öldürüldü. Duyar, cezaevinde çıkan isyanda öldürülmeseydi, Can Dündar'a konuşacaktı. 24 Şubat 1999 tarihli *Milliyet*'te "İtirafçının Ölümü" başlıklı bir yazı yazdım:

Sabancı cinayeti itirafçısı Mustafa Duyar'ın Afyon Cezaevi'nde öldürülmesi olayı, Susurluk dosyasını yeniden gündeme getirdi. Can Dündar'ın, banka reklamındaki gibi "Komplo teorilerini hiç sevmem," diyerek kaleme aldığı yazı, Apo'nun yakalanmasıyla "gündem dışı" kalan suikasta ilişkin bilinmeyenleri yeniden anımsamamıza yol açtı. Nelerdi bunlar?

Önce Susurluk Komisyonu tutanaklarına göz atalım: ANAP'lı Eyüp Aşık, 29 Ocak 1997 tarihli toplantıda Özdemir Sabancı'nın öldürülmesiyle ilgili bilgi veriyor. Daha doğrusu kendisini arayan bir kişinin suikast hakkında itiraflarda bulunduğunu anlatıyor. Aşık, bu kişinin Duyar olabileceğini düşünüyor. Telefondaki ses, cinayet günü Sabancı Center'da dördüncü bir kişinin varlığından söz ediyor. Eyüp Aşık'a göre Duyar olduğu tahmin edilen itirafçı, sözü Susurluk kazasına getirerek araçtan çıkan silahlardan biriyle Özdemir Sabancı cinayetindeki suç aletinin aynı olduğunu öne sürüyor ve bu cinayete "Devlet arkanızda... Sizi koruyacağız," diyen kişilerce özendirildiklerini söylüyor.

Bu iddianın kanıtlanması kolay değil.

Mustafa Duyar, cinayetin öteki sanıkları gibi yurtdışına kaçıp izini kaybettirdikten sonra, günün birinde Şam Büyükelçiliği'nin kapısını çalarak ortaya çıkıverdi. Tuhaf değil mi? Can Dündar, öldürülmeden önce Duyar'la görüşme çabalarından olumlu sinyaller aldığını söylüyor. Afyon Cezaevi'ndeki isyan olmasa, Duyar vurulmasa, belki de konuşacaktı.

Mümkündür ki, konuşmasın diye öldürüldü. Adalet eski Bakanı Hasan Denizkurdu röportaj istemini doğruluyor. Dündar ise, Duyar'la görüşme girişiminin bakanlıktaki bir bürokrat tarafından engellendiğini belirterek, bunun çete bağlantılı olabileceğini düşünüyor. Can'ı kendi deyimiyle böy-

lesine komplosal düşünmeye iten asıl etken ise, Eyüp Aşık'ın Susurluk Komisyonu'nda anlattıkları oluyor. Dehşet verici iddia, Sabancı suikastındaki tetikçilerin devlet içindeki çetelerce "taşeron" olarak kullanıldıklarıdır.

O günlerde peş peşe yaşanan "şok"ları anımsayalım. Seçimlerden yeni çıkmıştı. Hükümet kurulamıyordu. ANAP-DYP koalisyonu için bastırılan çevreler, liderlerin inadını aşamıyorlardı. Sabancı cinayeti o günlerde işlendi. Hemen öncesi ve sonrasında bir dizi tuhaf olay yaşandı. Avrasya feribotunun kaçırılması gibi...

Keşke, Mustafa Duyar, zamanında Pişmanlık Yasası kapsamına alınmış olsaydı da sırlarıyla ölüp gitmeseydi. Devlet, çok önemli bir sanığı koruyamayıp "susturulmasına" seyirci kalmakla Özdemir Sabancı olayındaki gizi toprağa gömmüş oluyor. Çetelerin gözü aydın!

10 YIL SONRA AÇIĞA ÇIKAN İSİM

Milliyet'te yazdığım "İtirafçının Ölümü" üzerinden hayli zaman geçmişti. Bir gün Sorumlu Yazı işleri Müdürümüz rahmetli Eren Güvener geldi. Senelelerdir savcılara gide gele Adalet Bakanları'ndan daha deneyimli hale gelmişti. İstanbul Başsavcısı'nın bir kahve içmek için makamına davet ettiğini söyledi. Gerekçe belli değildi. Eren Güvener'le birlikte gittik ve önemli bir sürprizle karşılaştık. Adalet Bakanlığı'nca bir soruşturma açılmıştı. Gerisini 25 Temmuz 2009 tarihli Siyaset Günlüğü köşesinden "Sabancı Cinayeti" yazısından okuyalım:

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'ndaki Ergenekon savcılarıyla ilgili "direniş" on yıl önceki bir cinayetle ilgili tartışmaları tetikledi. Zekeriya Öz başta, Ergenekon savcılarıyla ilgili değişiklik önerisi hazırladığı öne sürülen HSYK üyesi Ali Suat Ertosun, eski Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürü'ydü. (F tipi cezaevleri ve ölüm oruçlarıyla özdeşleşen isim. D.S.) Alper Görmüş, *Taraf'ta* on yıl önceki bir olayı hatırlatarak, Özdemir Sabancı cinayetinin faillerinden Mustafa Duyar'la Afyon Cezaevi'nde öldürülmeden önce röportaj izni alan ancak görüşmesi engellenen Can Dündar'a, "O direnişçi bürokrat Ertosun muydu?" diye sordu. Can da *Milliyet'te* "Evet, oydu," diye yazdı!

Sabancı kulelerindeki katliam sonrası, turnikelerden çıkarken görünlünen iki tetikçiden birisi Mustafa Duyar'dı. Çaycı kız Fehriye Erdal'ı, Susurluk kazasında Çatlı ile Mercedes'te ölen Emniyet Müdürü Hüseyin Kocadağ işe yerleştirmişti. Ergenekon iddianamesinde, Sabancı suikastını Abdullah Çatlı'nın Sabancı Center'ın karşısındaki İETT garajından yö-

nettiği öne sürüldü. Güvenlik kameralarında gözükken kişiler piyundu. Asıl tetikçi başkasıydı.

Mustafa Duyar, aylar sonra Şam Büyükelçiliği'nden Türkiye'ye giriş yaptı. İdama mahkûm edildi. Konuşmak istiyordu. Adalet Bakanlığı'nın Can Dündar'a röportaj izni verdiği sırada "Karagümrük çetesi" olarak bilinen Ergin kardeşler tarafından öldürüldü. Uşak Cezaevi'nde çıkan isyanda Nuri Ergin çatıdan "Bu devlet bana Mustafa Duyar'ı öldürttü," diye bağınyordu. Kardeşi Vedat Ergin de "Veli Küçük'ü arayın beni sorun" diye meydan okuyordu.

O bürokratla ilgili yazılanları okuyunca, on yıl önce aldığım bir "davet" aklıma geldi. Davet deyince, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na ifade çağrısı... Adalet Bakanlığı'ndan bir müfettişin geldiği, "gizli bir soruşturma" için ifademize başvurulacağı söylendi. Özel bir odaya alındık. Müfettiş, 24 Şubat 1999 tarihli, "İtirafçının Ölümü" yazımı gösterip, okumaya başladı. Mustafa Duyar cinayeti üzerine Adalet Bakanlığı bünyesinde soruşturma açılmıştı. "Siz neden öldürüldüğünü biliyor musunuz?" diye sordu.

"Nereden bileyim? Cinayeti aydınlatmak devletin görevi değil mi?" yanıtını verdim. Müfettiş, "Siz de devleti sorumlu tutmuşsunuz. Biz de devletin içinde birileri mi var, onu soruşturuyoruz," dedi. "O zaman Can Dündar'a soracaksınız," diye karşılık verdim. "Tam görüşmeye giderken Mustafa Duyar'ın öldürülmesi tuhaf değil mi? Duyar konuşsaydı, Sabancı cinayeti aydınlanacaktı." 15-20 dakika sürdü sorular, ifade tutanağını imzalayıp ayrıldım.

Adalet Bakanlığı, cinayetin onca tarafını bırakıp nedense beni sorgulamıştı. Can Dündar'a sordum: "20 Şubat 1999 tarihli yazın nedeniyle ifaden alınmış mıydı?" "Hayır," dedi. Adalet Bakanlığı'nın on yıl önce açtığı "derin devlet" soruşturmasından ne çıktı, merak ediyorum. Sabancı suikastı neden işlendi? Eski Susurlukçuların yeni Ergenekoncuların marifeti olmasın?!

"ÇETE VAR" DİYEN ÇETİN ALTAN'A DAVA

Susurluk skandalı patlamadan bir süre önce *Milliyet*'te Çetin Altan'la yapılan bir söyleşiyi yayımlamıştık. Altan *Sabah*'ta yazıyordu. Nilgün Cerrahoğlu Pazar röportajında Türkiye'deki hukuksuzlukları konu etmiş, Çetin Altan da "Devlette çete var," demişti. Savcılık dava açmakta gecikmedi. Ömrü mahkeme koridorlarında geçen, TIP milletvekili iken Meclis'te fiziki saldırıya uğrayarak bir gözünü kaybetme noktasına gelen, 12 Mart'ta hapse atılan Çetin Ağabey'in başını derde sokmuştu.

Hazindir. Çetin Altan'ın iki oğlu Ahmet ve Mehmet kardeşler, 15 Temmuz

öncesi katıldıkları bir TV programında “subliminal” mesajla bilinçaltını harekete geçirerek “darbeye teşebbüs”ten gözaltına alınmışlardı. Ahmet Altan, Ergenekon ve Balyoz davalarının açılmasında büyük rol oynayan *Taraf* gazetesini yönetmişti. Darbeler ve “askerî vesayet”e karşı gazetenin aldığı tavır, AKP hükümetince de desteklenmiş, Başbakan Erdoğan, dönemin Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ’a kadar uzanan tutuklamalar başladığında, “Bu davanın savcısıyım,” demişti. Ergenekon Savcısı Zekeriya Öz’e başbakanlığın zırhlı araçlarından biri tahsis edilmişti.

Erdoğan, Çetin Altan’a hukuk ödülü verirken “Nâzım’ı on iki yıl cezaevinde yatan, Çetin Altan’ı üç yüz defa mahkemelere düşüren adaletsizlikten” söz ediyordu. Burası Türkiye idi. *Milliyet*’te Çetin Altan’ı savunmak üzere hukukçuları seferber ettik. Gazete içinden de abuk sabuk öneriler geliyordu. Çetin Altan’ın “Çeteleşti,” derken “şehirlerin düşman işgalinden kurtarıldığı” törenlerdeki çeteleri kastettiğini öne sürebilirdik! Antep’in kurtuluşu için Fransızların “isot” tarlasına girdiğini söylemekle eşdeğer bir saçmalıktı.

Susurluk kazası imdada yetişti. Savcılık “milletvekili, mafya lideri ve polis şefinin” suikast silahlarıyla Mercedes’te ortaya çıkması üzerine “çete” davası açtı. Çetin Altan davası da düştü.

YÜKSELİŞ VE DÜŞÜŞ YILLARI

Milliyet, Susurluk skandalını ilk gece fark eden, ertesi gün 9 sütun manşetten veren gazeteydi. Çoğu gazetede haber ya yok ya da etekten birkaç sütun görülmüştü. Sonuna kadar üzerine gittik. Aylarca kovaladık soruşturmayı. Siyasi ayağını, jandarma boyutunu sorguladık. Susurluk aynı zamanda *Radikal*’in yayın hayatında, varoluş ve yükselişinde dönüm noktası oldu. *Hürriyet* gazetesi *Milliyet* tarafından satın alındıktan sonra Aydın Doğan tekel olmuştu. Doğan grubunun altın yıllarıydı.

Türk Basınının Amiral Gemisi denilen *Hürriyet* ile Basında Güven’in simgesi *Milliyet*, saygın fikir ve kitle gazeteleri olarak, yüksek satış ve kârlılıklara ulaşmışlardı. Doğan Grubu sürekli atak halindeydi. *Kanal D*’den sonra *CNN Türk*’ün temelleri atılıyordu.

Aydın Bey, 1990’ların başında hayli temkinli baktığı televizyon sahipliğinden sınır tanımıyordu. Medyayla yetinmek istemiyordu. Gazetelerin kârlı olmasını isterken, Koç’un bayiliğinden gelen servet ve gücünü, hızla medya dışı alanlara yayıyordu. Özal döneminde Alternatif Bank’ı kurmuştu. Demirel-Çiller döneminde Dışbank’ı satın aldı. 28 Şubat sürecinde Petrol Ofisi’yle enerji sektörüne girdi. Tayyip Erdoğan’la “rafineri pazarlığına” girdi. Bankasını satarak Hilton Oteli’ni aldı. Uzanların *Star* televizyonu Doğan’a geç-

ti. NTV'yi istedi, Çağlar'ın tercihi Şahenk oldu. En büyük rakibi Dinç Bilgin hapse girdi. Zafer Mutlu ve *Sabah* ekibi Doğan'a geçerek *Vatan*'ı çıkardılar.

Aydın Doğan 2000'lerde medyanın tartışılmaz imparatoruydu. AKP lideri Tayyip Erdoğan'la girdiği kavga ve *Hürriyet*'in türban oylamasında attığı "Kaosa Kalkan 411 El" manşeti imparatorluğun sonunu getirecekti. Aydın Bey beş milyar liralık vergi cezasıyla az daha her şeyini kaybedecekti. Medyadaki varoluş nedeni *Milliyet*'i elden çıkardı. *Star*'ı Doğuş'a sattı. *Radikal*'i kapattı. Yirmi yıllık bir gazetenin "ekonomik" gerekçelerle kâğıt baskısına son verilip dijitalle geçtikten sonra kapatılması dramatiktir. Son dönemde "Kaba-taş yalanı" gibi polemiklerin odağı haline gelse de, İsmet Berkan ve Mehmet Yılmaz'ın emekleri sonucu, özellikle Susurluk sürecinde tarih yazmıştı *Radikal*. Doğan Grubu için bir başarı öyküsüydü. Mehmet Ali Yalçındağ'ın desteğiyle Mehmet Yılmaz *Posta* ve *Radikal*'i çıkarmıştı. Susurluk'ta "çete davası" açıldığını haber veren Abdullah Çatlı'nın Mehmet Ağar'la bir düğünde oynadıkları resmi basan da *Radikal*'di.

Tuncay Özkan o dönemde MİT kaynaklı haberleriyle ortalığın tozunu atıyordu. *Milliyet*'te kimi zaman tek bir haber ya da fotoğraf nedeniyle *Radikal* Yayın Yönetmeni Mehmet Yılmaz'la birbirimize girdiğimiz olmuştu. O zamanlar gazetecilik, haber demekti! Habercilik adına kavga verilirdi. *Radikal*'in atlatma Susurluk haberlerinden birinde Tunca Bengin'den Susurluk adına Adliye'de ne varsa toparlayıp getirmesini istemiştin. *Sabah* gazeteye geldiğinde odamın ortasında insan boyunda iki çuval duruyordu. Ne bunlar diye temizlik yapan görevliye çıktım. "Bomba falan olmasın, güvenlikten geçti mi?" diye sordum. Tunca Bey getirdi, dediler. Bir gün önce söylediklerimi o sinirle tümüyle unutmuştum.

Çağırırım: "Nedir bunlar?" "Susurluk dosyalarını istemiştiniz!" diye güldü. Adliyede ne varsa getirmişti! Evet; medyada sermaye yapısı giderek değişse de, 90'lı yıllarda gazeteciler meslekleri adına sınırları zorluyorlardı. İktidarlar bugünkü gibi baskıcı değildi. Patronlar daha cesurdu!

UĞUR MUMCU MİLLİYET'TE

Rahmetli Uğur Mumcu hiç tartışmasız 1970-80'ler Türkiye'si'nin basın hayatına kazandırdığı cesur bir kalem, gerçek manada araştırmacı gazeteci yazardı. Makale ve kitaplarını sağlam bir hukuk mantığına dayandırır. Bilgi belge yorumdan önce gelirdi. "Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olanlar" sözü onundu. Hukuk fakültesinde genç bir asistanken, 12 Mart'ta yolu Mamak Askerî Cezaevi'nden geçmiş, Anayasa doçenti Mümtaz Soysal'a avluda buz kırdırıldığına tanık olmuştu.

ANKA Ajansı'nda çalışırken, Altan Öymen'le birlikte, dönemin başbakanı Süleyman Demirel'in yeğeni Yahya Demirel'in "Mobilya yolsuzluğu"nu ortaya çıkarmıştı. Yeğen Yahya mobilya diye sunta satıyor ve "hayali ihracat" karşılığı teşvik primi alıp devleti dolandırıyordu. Demirel'in 70'lerdeki siyasi hayatı Yahya Demirel kamburunu üzerinden atmaya çalışmakla geçti.

12 Eylül Darbesi sonrası Demirel "demokrat baba" rolüne soyunurken, *Cumhuriyet* gazetesinde İlhan Selçuk ve Uğur Mumcu Kemalist solun Süleyman Bey'e bakışı 1980 öncesi yargılardan arınıyordu. Uğur Mumcu, Evren cuntasının hukuksuzluklarına da karşı çıktı. Suudi sermayeli tarikat ve cemaatlerden, vakıflardan güç alan 12 Eylül cuntasının, Türkiye'deki İslamcı örgütlenmeye nasıl zemin hazırladığını yıllar önce görmüştü. Özal'la da yıldızları barışmadı. Savunma Bakanı Ercan Vuralhan döneminde diplomatları korumaya yönelik zırhlı araç alımlarındaki yolsuzluğu ortaya çıkardı. Yüce Divan'da yargılanan Vuralhan hapse girdi.

Uğur Mumcu *Cumhuriyet*'in İlhan Selçuk'la birlikte en etkili ismiydi. Gazeteden ayrılması düşünülemez, teklif dahi edilemezdi! Sedat Simavi Ödülü'nü kazandığı 1980'de *Hürriyet*'in sahibi Erol Simavi tarafından gazeteye davet edilmiş ancak büyük rakamlara karşın ilkesel olarak reddetmişti teklifi. Ankara'da oturur, hayatı eviyle büro arasında geçirdi. Önemli günlerde Meclis'e gelmeyi, kuliste dolaşmayı severdi. 12 Eylül öncesi kavgalı Meclis oturumlarında locada oturum izler, MHP'li Yaşar Okuyan geldiğinde "Bugün kaç kişi öldürecek?" diye takılırdı.

1990'da Körfez Savaşı patladığında, "gizli oturum" nedeniyle kulis parlamento muhabirlerine kapatılıp dışarı çıktığımızda, Uğur Mumcu'nun da bizlerle Meclis bahçesinde top oynadığını anımsıyorum.

Çetin Emeç öldürüldükten sonra suikastlar Ankara'ya sıçradı. Bir gece Muammer Aksoy'un öldürüldüğü haberi geldi. Bahçelievler'de Deneme Lisesi'nin yanında oturuyorduk. Muammer Hoca da pazaryerinin köşesinde otururdu. O dönemde parlamenterler halkın içindeydi. Muammer Aksoy'u, Kasım Gülek'i belediye otobüsünde görürdünüz. Hoca daha çok yürürdü. CHP'li yıllarda çok etkin bir milletvekiliydi. Turan Güneş, Necdet Uğur, Mustafa Üstündağ gibi partinin ağır toplarındandı. Anayasa hukuku profesörüydü. Kürsü adamı olduğu kadar, sokağa inen güçlü bir hatipti. Öldürüldüğünde Atatürkçü Düşünce Derneği Başkanı'ydı. Ne acıdır ki on yıl sonra Prof. Ahmet Taner Kışlalı da aynı görevi yaparken arabasına konulan bombalı paketin patlaması sonucu hayatını kaybedecekti.

Koşarak pazar yerini geçtim, polis araçları evin önündeydi. Apartman boşluğunda yüzüstü yatıyordu. Katil arkadan yaklaşmış, gecenin karanlığında silahla Hoca'yı öldürmüştü. Birkaç dakika sonra Uğur Mumcu geldi, ağlamaktaydı. "Nasıl yaparlar?" derken boğazı düğümlenmişti. "Kim ne ister ha-

yatı boyunca karıncayı incitmemiş yaşlı bir insandan,” diye yaklaştı Hoca’ya. Hukuk fakültesinden hocası Muammer Aksoy’u yerde kanlar içinde görmek onu perişan etmişti.

Karıncayı incitmemiş... Siyaseten hedef değildi. 80 öncesi kutuplaşmada belki akla gelebilirdi. O zamanki sağ sol çatışmalarında piyango herkese vurabilirdi. Şimdi niye? Üstelik katiller yakalanmıyordu. Kader ağlarını örüyordu.

Uğur Mumcu gibi “derin devlet”in tarihini yazmış, Abdi İpekçi’den Papa suikastına terörün karanlık yüzünü araştırmış çok tecrübeli bir ismin, Çetin Emeç’ten sonra Muammer Aksoy’un da öldürülmesi üzerine, cinayetlerin arkasının geleceğinden endişe duymaması beklenemezdi.

Acıyla, kim yapmış olabilir diye söylenirken, olay yerine Mehmet Ağar geldi. Ankara Emniyet Müdürü’yü. Özal döneminde genç bir polis şefi olarak yıldızı parlamıştı. Ankara Palas’ta bir davette *Cumhuriyet* yazarı Ahmet Tan tanıştırmıştı. Mülkiye’den arkadaşım, demişti. Ankara Siyasal (SBF) mezunu bir polis şefi az rastlanır bir durumdu.

Siyasal ve hukuk fakülteleri Cebeci’de yan yanaydı. Solun elindeydiler. O gece Bahçelievler’de Muammer Hoca yerde yatarken, Uğur Mumcu ve Mehmet Ağar ayaküstü konuşuyorlardı.

Uğur Mumcu’nun Gaziosmanpaşa Kader Sokak’ta bir pazar günü arabasıyla havaya uçurulması için sadece iki yıl geçecekti. Ve Mehmet Ağar, suikast sonrası “Neden aydınlatamıyorsunuz cinayeti?” diye soran Guldal Mumcuya, “Bir duvar var,” diyecekti. O duvardan çekilecek bir tuğla her şeyi çözebilirdi. “Çekin o zaman,” diye üstüne gitti Uğur Mumcu’nun eşi. Ağar’ın yanıtı “Yapamam,” oldu.

Nasıl yapacaktı? Uğur Mumcu suikastından üç yıl sonra Susurluk skandalı patladığında Mehmet Ağar İçişleri Bakanı’ydı. Sustu sustu... RefahYol bakanıyken istifa etmek zorunda kaldı.

MİT MÜSTEŞARI KOMAN: “İÇİNİZDEN BİRİLERİ ÖLDÜRÜLECEK”

Aksoy’dan sonra sıra Bahriye Üçok’a geldi. O da Cumhuriyetçi Atatürkçüydü. Evine gönderilen bombalı bir zarfı açarken hayatından oldu. Faili meçhullerin Ankara’sında MIT’ten bir davet aldık. MIT Müsteşarı Teoman Koman gazetecilerle bir araya gelmek istiyordu. Pek alışılmış bir durum değildi. Koman Paşa askerdi. Korgeneraldi. 28 Şubat sürecinde Jandarma Genel Komutanı olacaktı. Kapalı kutu MIT’i suikastlar ortamında basına açmak için mutlaka bir mesajı olmalıydı. Davet yeri Meclis’in karşısında, Kızılay’a yürüyüş mesafesindeki Bulvar Palas’tı. Yemek yenecek ve MIT Müsteşarı Koman

gazetelerin Ankara büro şefleri, temsilciler ve yazarlarla sohbet edecek, soruları yanıtlıyacaktı.

Gecenin bir vakti söz döndü dolaştı, suikastlara geldi. Uğur Mumcu ön masalardan birinde oturuyordu. Teoman Koman, “İçinizden başkaları da öldürülebilir,” demez mi! Bunu söyleyen MİT Müsteşarı olmasa, soğuk bir şaka deyip geçebilirsiniz. Askerler genelde kışla ağzıyla konuştukları için lafı gevelemeyiz, bazen patavatsız da olurlar. 12 Eylül’ün 83 seçimlerinde başbakan adayı olan MDP Genel Başkanı Turgut Sunalp örneğin, her konuşması skandaldı. Evren de öyleydi “netekim!” Kimsenin duymadığı şeyleri, bunlar konuşuluyor diye, meydanlarda açıklardı. “Asmayalım da besleyelim mi?” sözüyle tarihe geçti!

Teoman Koman, “İçinizden biri de...” diyerek kimi işaret etmişti?

Baba filmlerini aratmayacak yemek, muhtemeldir ki o mesajı vermek için düzenlenmişti. O yemekteki en önemli isim Uğur Mumcu, arabası havaya uçurularak öldürülecekti.

MUMCU’NUN ABD BÜYÜKELÇİLİĞİ’NE BAKAN ODASI

Uğur Mumcu’nun *Milliyet*’e geçişi Babıali’de büyük yankı uyandırdı. *Cumhuriyet*’le özdeşleşmiş dönemin en şöhretli gazeteci yazarı *Milliyet*’e geliyordu. Klasik bir transfer değildi Mumcu’nun gelişi. *Cumhuriyet*, 1971 muhtırası sonrasında İlhan Selçuk’ların gazeteden uzaklaştırılmalarına benzer bir kriz yaşıyordu. İlhan Selçuk ve kimi yazarlar *Cumhuriyet*’ten ayrılmışlardı. Aydın Doğan’ın *Cumhuriyet*’le yakın dostluk ilişkileri vardı. Uğur Mumcu’yu *Milliyet*’te yazmaya ikna etmişti. Büyük başarıydı. Mumcu’yla birlikte Oktay Akbal ve Ali Sirmen de geliyorlardı.

Uğur Ağabey Ankara’da çalıştığı için, en çok bizler seviniyorduk. Ankara Büro, çok daha güçlenecekti. Paris Caddesi’ne taşınalı birkaç yıl olan Ankara Büro’nun ikinci katı temsilci ve yazarlara aitti. Mümtaz Soysal 1991 seçimlerinde milletvekili olunca *Milliyet*’e veda etmişti. Mümtaz Hoca’nın odası boştu. Uğur Mumcu orada yazmaya başladı ama ABD Büyükelçiliği’ne bakan penceresinden dalgalanan ABD bayrağı nedeniyle, “Her sabah Amerika’yı selamlamak zorunda mıyız?” diye takılmadan edemezdi.

Milliyet’te sekiz ay yazdı ve etkili oldu, iyi zaman geçirdi Uğur Mumcu. *Cumhuriyet*’teki kavgalardan yorulmuştu. *Milliyet* okurlarıyla da kaynaşmıştı. O yıllarda *Milliyet*’le *Cumhuriyet* arasında büyük çizgi farkları da yoktu. Aydın Doğan’ın deyişiyle, *Milliyet* “mek parmak soldaydı”. *Cumhuriyet* daha soldaydı. İki gazetenin okur tabanlarını laik cumhuriyetçi Atatürkçü kesimler oluşturunuyordu.

Uğur Mumcu köşe yazıları dışında, bazen röportaj ve dosya haberleriyle de manşetleri süslüyordu. Hepimiz mutluyduk. Ankara'da akşamları elçilik resepsiyonları olurdu. Bu davetlerden birine Uğur Mumcu'yla birlikte katılmıştık. Gazetenin arabasıyla gideriz diye düşünmüştüm. Bürodan çıkmak üzereyken, "Alma arabayı, benimkiyle gideriz," dedi. Uzağa gitmeyecektik. Tamam dedim.

Gece ayrılırken kaldırıma park ettiği Reno'yu kullanmakta zorlandığını gördüm. Gözlük takıyordu, kiloluydu ve çelik yelek giyiyordu. Direksiyona geçti, ben de ön koltuğa oturdum. Ancak karanlıkta arkayı görmekte zorlanıyordu. Güç bela hareket ettik. Söylendim biraz. "Abi niye inat ediyorsun, gazetede araba mı yok, birisi silah çekse ne olacak? İstanbul'dan korumalı bir araç isteyeyim, bu şartlarda can güvenliğini sağlayamayız," dedim. Her zamanki muzipliğiyle, "Yok yahu beni silahla öldürmezler," deyiverdi.

24 Ocak öğlene doğru, Özal'la ABD'ye gideceğimiz günün öncesi, Oran'daki evimizden duyulan korkunç patlama, ne acıdır ki; Uğur Ağabey'i haklı çıkaracaktı. Arabasıyla havaya uçurmuşlardı acımasızca. Dönemin Başbakanı Demirel'in "devletin namus borcudur" dediği failerin bulunması lafta kaldı. O sözler de patlamadan sonra "protokol"e mensup zevatın makam arabalarıyla üzerinden geçtiği Mumcu'nun bedeninden parçalar gibi, Türkiye'nin Faili Meçhul Cinayetler tarihinin sayfalarına kazındılar. Ezik vicdanlarımızı za gömüldüler.

Uğur Mumcu, İlhan Selçuk'un *Cumhuriyet*'e dönmesi üzerine ilkesel ve etik bir kararla *Milliyet*'ten ayrıldı. Hayata, çok sevdiği gazetesi, okurları ve ailesiyle *Cumhuriyet* yazarı olarak veda etti. Yağmurlu bir Ankara sabahında milyonlar "Gözlerimin yaşına bak," diye uğurladılar. Mumcu suikastı 2000 yılında saman alevi gibi yanıp sönen, "Umut operasyonu"na rağmen aydınlatılamadı. Benzerleri gibi "faili meşhur" kaldı!

KENNEDY'DEN ÖZAL'A BİR DEVRİN SONU

1993 yılına "uğursuz" girmiştik. Nisan'da Özal rahmetli oldu. Mumcu suikastını ABD'ye ayak basar basmaz Turgut Bey'e sormuştuk. Cumhurbaşkanıydı. Devletin istihbarat olanaklarına en üst düzeyde sahipti. Kennedy suikastını hatırlatarak, "Bunları aydınlatmak zordur," diye geçiştirdi. Üç ay sonra Çankaya'da sabah jimnastiğinde kalp krizi geçirerek yaşamını kaybettiğinde ailesi "zehirlendiği"ni savunacaktı!

Alakası yoktu! Zehirlenme iddiası Özal'ı siyasi malzeme yapma basitliğinin sonucuydu. Daha çok da Ahmet Özel kullandı bu savı. Oysa Turgut Bey'in son dönemine tanık olan biz gazeteciler "yaklaşan son"u görüyorduk.

Özal bypass'lı idi. Prostat kanseri tedavisi görmüştü. Aşırı kiloluydu. Özel doktoru Cengiz Aslan dahil, kimse Özal'ı kontrolde tutmayı başaramıyordu. Okyanus aşırı seyahatlerin arası giderek kısalıyordu. On günlük ABD seyahatinin yorgunluğu atılmadan, Orta Asya Türk Cumhuriyetlerine gidilmişti. Ağır protokol, gece yarılarında dek süren yemekler. Esenboğa dönüşü Özal'ın uçağın merdivenlerindeki fotoğrafı olacakların habercisiydi. Turgut Bey son olarak Ankara'da bir sergi açılışına katıldı. Komplo teorilerine göre kendisine uzatılan bir limonatadan zehirlenmişti.

Kurt kılığındaki babaanne gibi Ankara yıllarca bu masala inandırılmak istendi. Özal ölmeseydi, Köşk'ten incek, yeni parti kuracaktı! Kürt sorununu çözecek bir "plan"ı vardı. O yüzden öldürülmüştü! Hikâye! Gerçek olan, Özal'ın 1979'da 24 Ocak kararlarıyla adım attığı siyasetin raf ömrü 1991 seçimlerinde ANAP'ın iktidardan düşmesiyle dolmuştu. "Alternatifim yok", "muhalafette olmam" diyen bir liderdi. 1989'da Evren'den sonra cumhurbaşkanı olduğunda ülkeyi Çankaya'dan yönetme inadını sürdürmese hayatı uzayabilirdi. Nedense Türkiye'ye özgü bir liderlik geniyle Ecevit, Demirel gibi, Özal'ın da "emeklilik" planı yoktu. Siyasi mücadeleden, kavgadan yarıydı. 1990 Körfez Savaşı'nı günümüzün "yeni Osmanlıcılar" gibi "imparatorluk bakiyesi" dediği ülkeyi Ortadoğu'da genişletmek, "Saddam sonrası" Irak'ta Kürtleri de içine alacak federasyon yaratmak hayali vardı.

Yapamadı. Askerler direndi. Dönemin Genelkurmay Başkanı Necip Torumtay istifa etti. Ordu savaşa girmede. Kurduğu parti de artık eskisi gibi değildi. Akbulut'tan sonra Mesut Yılmaz'la da arası açıldı. Demirel'le mücadelesi de onu yormuştu!

17 Nisan sabahı artık Özal yoktu! Bir devrin sonuydu!

SİVAS MADIMAK KATLİAMI

Büyük felaket 1993 yazında geldi. Aziz Nesin ve bir grup yazar çizer, sanatçı, şair, müzisyen Pir Sultan Abdal Şenliklerine, Sivas'a gitmişlerdi. Madımak Oteli'nde kalıyorlardı. Ankara sakindi. Demirel Çankaya'ya çıkmış, İnönü Tansu Çiller'le çalışamayacağını görüp, "siyasete veda" kararı almıştı. Deniz Baykal'ı kurultayda üç kez yenilgiye uğrattıktan sonra, liderlikten çekiliyordu. 1991 seçimlerinde Kürt milletvekillerini SHP listelerinden Meclis'e getirmesine benzer bir hizmeti de sessizce gerçekleştirmişti. Mustafa Kemal önderliğindeki İstiklal Savaşı ve Devrimlerin sembolü Türkiye'nin kurucu partisi CHP'yi kapatan 12 Eylül cuntasını tümüyle tarihin çöp sepetine atmak üzere, babası İsmet Paşa'dan miras Ecevitlerin, Baykalların partisini yeniden açmak için atılan adımlara Meclis'te destek veriyordu.

1983'te darbeden sonra seçimlere gidilirken siyasete atılmış, kurucusu olduğu parti SODEP veto edilmiş, rahmetli Aydın Güven Gürkan'la Halkçı Parti'yi SHP çatısı altında birleştirdikten sonra, 1993'te Özal'ın ölümü, Demirel'in Çankaya'ya çıkışıyla, "misyonu"nu tamamladığını düşünüyordu. SHP Kurultayı'nda "Bir şarkısın sen ömür boyu süreceksin," Samanyolu eşliğinde uğurlandı.

Bir fizik profesöründen beklenenin ötesinde, Türkiye'nin demokrasiye geçiş sürecine katkı sundu. Klasik siyasetçilere göre "başarısızdı". En acısı da Uğur Mumcu gibi, 37 aydının Madımak'ta yanarak katledilmeleri de, Erdal Bey'in tarihine yazıldı.

SHP'nin yeni genel başkanı Ankara Belediye Başkanı Murat Karayalçın oldu. Karayalçın Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı, Tansu Çiller Başbakan'dı. Çiller-Karayalçın ikilisi, ülkeyi bir yıldan az sürede büyük bir ekonomik krize sürükleyecek, faizi düşüreceğiz diye doları patlatacak, Türkiye 4 Nisan 1994 kararlarıyla ağır bir bedel ödeyecekti.

RADİKAL İSLÂMCI KALKIŞMA

Nâzım Hikmet, "Biz yanmasak, sen yanmasan, nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa?" diye isyan ediyordu! Onun isyanı, 1940-50'li yılların yoksulluğuna, eşitsizliğine, siyasal baskılarına daydı. Cumhuriyet "sınıfsız imtiyazsız bir toplum yaratma" iddiasındayken, tuzu kuruların rejimi olmaya yönelmişti. "Büyük insanlık" şosesinde yaya, vapurda üçüncü sınıf olmak demekti. Ekmek de, şeker de, kumaş da lükstü! Muhalif olmanın bedeli zindanlarda çürümek, vurulmak, öldürülmek, ülkesini terk etmeye zorlanmaktı.

Sabahattin Ali'nin, Nâzım'ların başına gelen oydu. 2007 yılında AGOS'un önünde kahpece öldürülen, üzerine serili gazeteden tabanı yırtık ayakkabıları görülen Hrant Dink'in yazgısı da aynıydı.

Ermeni gazeteci düşüncelerinden ötürü hedef haline getirilmiş, "yurtdışına çıkma" tekliflerini, "güvercine dokunmazlar" diye geri çevirmişken, acımasızca katledilmişti. 2016'da bu kez Diyarbakır Baro Başkanı Tahir Elçi Sur mahallesinde barış için açıklama yaparken öldürülecekti.

AYDINLARINI YAKAN ÜLKE

Yıllar geçiyor, muhalif aydınların kaderi değişmiyordu. Devletin gücü muhaliflere yetiyordu. Aziz Nesin'in mizah romanlarıyla kaç kuşak yetişmişti. Türkiye'nin sosyal dokusunu onun kadar güzel hicveden kaç yazar vardı?

Ömrünü hikâyeler, romanlar yazarak geçirmiş bir insan, ileri yaşında gözü dönmüş kitlelerin linç girişimiyle Sivas'ta bir otelin katlarına sıkışmış, Madımak ateşe verilince itfaiye araçlarının merdiveninden güç bela inerek canını kurtarabilmişti. İçerde kalanlar dumandan boğularak korkunç bir katliamın kurbanı olmuşlardı.

Sivas'ta gergin saatler geçirilirken, Ankara'da hayat oldukça sakindi. Kala-balığın dağılacağına yönelik "naif" bir inanç vardı. Jandarmanın otelin etrafını kuşatan yobazlarla aydınlar arasına bir barikat kurmuştu. Ancak cami dağılıp kalabalık kontrolden çıktığında çok geç olmuştu. O anda bile kentin üzerinde birkaç tur atacak uçaklar caydırıcı olabilirdi. Herkesin basireti bağlanmıştı.

Başbakanlık'ta CHP'li bakanlarla haberleşiyorduk. Onlar birkaç saate kalmaz Aziz Nesin ve grubun Sivas'tan çıkarılacaklarını anlatıyorlardı. Hikâye! ABD Büyükelçiliği'nde 4 Temmuz Bağımsızlık Günü resepsiyonu vardı. Çankaya'da elçinin evine akşamüzeri biz de davete gittik. Elde kadehler Sivas konuşuluyordu. Bakanlar gelmeye başlamıştı. Yüzlerde bir tedirginlik vardı ama... derken telefonlar gelmeye başladı. Büro'yu aradım. Madımak ateşe verilmiş, insanlar ölüyordu.

Gece fotoğraflar gelmeye başladı. Felaket!.. Karanlıkta merdiven basamaklarında onlarca insan yatıyordu. 37 can gitmişti. Madımak davası açıldı. 28 Şubat sürecince Refahiyol'un Adalet Bakanı olan Şevket Kazan katliam sanıklarının avukatlığını üstlendi. Kitleyi kürsüden provoke eden Sivas Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu kurtuldu. Aziz Nesin otelden çıkartılırken linç çığlıkları atan Refahlı Belediye Meclisi üyesi ortadan kayboldu. Kaçtı ya da kaçırıldı. Madımak Otel'i'nin alt katı uzun yıllar kebapçı olarak hizmet gördü! Madımak'ın müze olması, eski CHP'li Ertuğrul Günay'ın AKP'den milletvekili seçilip Kültür Bakanı olduğu 2007 sonrası gerçekleşti.

UMUR TALU'DAN GÜLDEMİR'E MİLLİYET FARKI

Ankara Büro Şefliği ve Temsilciliği'nde geçen sekiz yılın sonunda, *Milliyet*'te çalışmaya başladığım günden beri idealize ettiğim Abdi İpekçi'nin koltuğuna nihayet oturmuştum. 1995 sonbaharında artık Genel Yayın Yönetmeni'ydim. Aydın Doğan çağırdı ve görevi verdi. Gazetenin "türbülanslı" dönemi idi. Çiller'in ABD'deki mal varlığı haberini kapak yapan Umur Talu, bir süre sonra beklenmedik biçimde istifa etmişti. Umur'la rahmetli Çetin Emeç'in yayın yönetmenliği döneminde başlayan arkadaşlığımız vardı. Yazı işlerinin en parlak ismiydi. Geleceğin yayın yönetmeni olarak görülüyordu. Manşetleri Ankara Büro veriyordu. Kemal Balcı, Fikret Bila, Nur Batur, Zülfikar Doğan, Mustafa İstemi, Bülent Hiçyılmaz büronun aslarıydı. Sonradan Oktay Pirim'in ya-

nı sıra Şamil Tayyar, Tayfun Talipoğlu, Barçın Yinanç, Serpil Çevikcan, Tolga Şardan, Mete Belovacıklı, Utku Çakırözen, Güven Özalp, Namık Durukan gibi daha genç isimler eklenecekti kadroya. Mirgün Cabas, Serdar Cebe, Sedat Laçiner, Mithat Bereket mesleğe kazandırdığımız, geleceğin ekran yüzleriydi. Otuz günde otuz manşet olan bir gazetenin Ankara bürosunu yönetmek, Süper Lig'de her sene şampiyonluğa koşmak gibiydi.

Eğlenceli bir ekiptik. Yemekler, halı saha maçları, seyahatler. Hava kurşun gibi ağırdı ama biz güle oynaya çalışıyorduk. Zamanla aramızdan kopmalar da oldu. TGS'den ayrılma sürecinde Kemal'le yollarımız ayrıldı. Fikret'in önü açıldı. Zülfikar Doğan, "Temiz Toplum" gibi *Milliyet*'in şiarı olacak yolsuzlukla mücadele haberlerine imza atmıştı, ayrıldı. Nur Batur, diploması bayrağını Nilüfer Ablamızdan (Yalçın) almış, Benazir Butto röportajıyla zirveye taşımıştı. *Kanal D* kurulduktan sonra televizyonu seçti.

Geçmişe bakınca Babıali'yi sendikasızlaştırmanın medya çalışanlarının aleyhinde olduğunu düşünüyorum. *Milliyet*'te sendikayı bitiren kişi Kemal Kınacı oldu. Sendikadan kurtulmak başlangıçta patronların işine gelse de, sektörün giderek zayıflamasında, iktidarlar, güç odakları ve toplum nezdindeki etkinlik ve yerini kaybetmesinde, çalışanlarla gazete yönetimleri arasındaki dayanışmanın, sendikal ve sosyal bağların kopmasının payı büyük.

1970-80'lerin toplu sözleşme dönemlerinde ücret ve sosyal haklar birlikte ele alınırdı. *Hürriyet*, *Milliyet*, *Cumhuriyet*'te çalışmak ayrıcalıktı; 212 ya da 1475 kapsamında çalışanlar sendikasız işyerlerine göre daha yüksek ücret ve ikramiye alırlardı. Meslek ve işyeri kıdemi dışında gazeteciler arasında uçurum yoktu.

Ayrıca toplu sözleşmenin imzalandığı dönemler yeni bir motivasyon olur, daha iyi gazetecilik yaparak ve gazeteyi daha çok sattırarak, ücret ve ikramiyelerin zamanında ödenmesinde payımız olurdu. Müessese CEO'lar üzerinde değil, çalışanların omuzunda yükselirdi.

ANKA Ajansı'nda Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın (TGS) işyeri temsilcisi olduğum 1978-82 yılları arasında yapılan toplu iş sözleşmelerini hatırlıyorum. Sözleşme yükünü paylaşmak üzere ajansa gelir getirici yeni bültenler çıkarır, gazete ve radyo aboneliklerini ve ücretlerini artırırđık. Bu da İstanbul'daki gazetelere daha iyi ve daha çok özel haber servisi demekti. Toplu sözleşme düzeni böylece 500-600 kişinin çalıştığı gazetelerin yanı sıra 40-50 kişinin çalıştığı ajansları da "zincirleme" finanse ederdi.

Sendikadan çıkılmasında Babıali'den plazalara geçişin, teknolojinin emeğin yerini almasının ve hiç kuşkusuz patronların daha fazla kazanma hırslarının, mesleki rekabetin giderek daha fazla ticari rekabete dönüşmesinin etkisi var. Tepedeki bu kavga zamanla çalışanlara da yansdı. O arada *Tercüman*, Akajans gibi dönemin güçlü gazete ve ajanslarının zora girmesi, Sa-

bah'ın yükselişi ve piyasaya kendi kurallarını dayatması (*Bayram* gazetesinin kaldırılması gibi) gelişmelerin de TGS'den kopuşta rolü oldu.

Milliyet'te çalışanlara sendikadan ayrılma sürecinde söylenen şuydu: "Sendika bizi gücümüzü aşan toplu sözleşmelere zorlarken, TGS'nin giremediği onlarca müessese var. Ve bu durum haksız rekabete yol açıyor."

Aydın Doğan, o yıllarda Ankara'ya her gelişinde, "Sendika bizi batıracak," diye yakınırđı.

ANITKABİR BOŞALTILDI

Bir akşamüzeri büroda sohbet ederken, bir telefon geldi. Israrla benimle görüşmek isteniyordu. Arayan ismini vermiyordu! Yazım yeni bitmişti, yorgundum. Sekreterime "Arkadaşlardan birine bağla," dedim. İkn olmayınca, aldım telefonu. Gizemli bir ses, "Yarın sabah Anıtkabir'e erkenden bir foto muhabir-i gönderin," diyordu. "Nereye?" diye sormama zaman bırakmadan kapattı.

Birisi işletiyor olabilir. Emin Çölaşan severdi telefonla işletmeyi ama o değildi. İstihbarat veriyor olsa, niye açıkça söylemedi diye düşünürken, Bülent Hiçyılmaz'ı aradım. Mustafa İstemi ile birlikte gözünü budaktan esirgemeyen tecrübeli foto muhabiriydi. Hiçyılmaz'la Körfez Savaşı'nda Irak'a gidecek, Ecevit ve Saddam röportajına imza atacaktık. Bombalar altında harabeye dönen Bağdat'ta, Ecevit'in bisikletli bir Iraklıyla birlikte çektiği fotoğrafını dün gibi hatırlıyorum.

Bülent'e telefondaki sesi anlattım, "Git bak istersen," dedim. Sabahın köründe Hiçyılmaz'ın sesiyle uyandım: "Şef burada bir şey yok, in cin top oynuyor." "Neredesin?" diye sordum, uyku sersemi. "Anıtkabir'e gönderdin," dedi bozuk bir sesle. "İyi," dedim, "sakın gelme, dolaş oraları, resmî bir tören var mıymış sor askerlere," diye söylenerek kapattım. Büroya geçtim. Günün hayhuyu içinde Bülent'i tamamen unutmuşum. Akşamüstü kan ter içinde yanıma geldi. Gözlerinin içi gülüyordu. "İnanamayacaksın şef," dedi, "Anıtkabir'de neler oldu?" 27 Mayısçıların cenazeleri Anıtkabir'den alınmış, Cebeci Şehitliği'ne götürülmüştü. Mezarlar kazılmış, kemikler torbalara konulmuş, top arabalarıyla Cebeci'ye götürülmüştü.

Koşarak karanlık odaya gittik. O yıllarda fotoğrafı çekmek değil, banyo etmek ve içindeki resimleri kazasız belasız basmak önemliydi. Foto muhabirleri kritik zamanlarda genellikle "tek kare" bastık derlerdi deklanşöre ve genellikle o tek kare boş çıkardı. "Kaç kare çektin?" diye sordum. Hiçyılmaz, ne karesi, sekiz on makara film var diye dalgasını geçiyordu. Umur Talu'yu aradım, haber verdim. "Hemen geç," dedi.

Ertesi sabah "Anıtkabir Boşaldı" manşetiyle çıktı *Milliyet*. Kapak yapmış-

tı ve sayfanın tamamı Arlington'daki Vietnam mezarlığı gibiydi. Tören kıtası Anıttepe Kızılay üzerinden halkın meraklı bakışları arasında Cebeci'ye gidiyordu. Haber tam Çetin Emeç'likti. *Hürriyet*'in başındaydı. Ankara Büro'yu arayıp, "Atatürk'ü götürseler haberiniz olmayacak," diye sıkı bir fırça attığını duymuştuk.

Umur'un sıkıntılarını biliyordum, kimi zaman dertleşiyorduk. Tansu Çiller'in ABD'deki mal varlığı haberi, kulislerde konuşulan, kıyısından köşesinden yazılan, ancak bu çapta görülmemiş bir olaydı. Muhalefet kıyameti kopardı.

TANSU HANIM'IN "GAF" LARI, BASINDA DEĞİŞİM RÜZGÂRLARI

Bu kavga, Tansu Hanım siyaset sahnesinden çekilene dek, gelgitler halinde sürüp gidecekti.

Başbakan Çiller dış gezilerine daha çok Ankara temsilcilerini davet ederdi. İsrail-Filistin ve Mısır seyahatine gittik. Çiller'e Gazze'de büyük ilgi gösterildi. Kudüs'te Soykırım Müzesi'ne gidildi. Denge kuracağız derken, her adım ayrı bir skandala yol açıyordu. Çiller konuşma metinlerini ezbere okuyor, "Promise land" diye "Vaat Edilmiş Topraklar" dan söz edince, Filistinliler kıyameti koparıyordu. Orient House'u ziyaret edince, Yahudiler ayağa kalkıyordu. Mescidi Aksa'da başörtüsüyle ibadet eden Türkiye'nin kadın başbakanına Filistin cephesinden övgüler yağdırılıyordu.

Piramitleri gezdik. O kadar çok pot kırılmıştı ki, develerin gölgesinde Kahiye'ye dönerken arkamıza bakıp "piramitlerin duruyor olmasına" sevinmiştik!

Gazeteyle konuşuyordum. Umur bir süredir logo değişikliği ve köklü bir mizanpaj hazırlığı içindeydi. Güzel Sanatlar Ajansı'yla çalışıyordu. Heyecanla bekliyorduk yeni "layout"u.

Tüm sayfalar yenilenecek, köşeler değişecekti. Yazar resimleri, sütunlar!

Uçağa binmeden Umur Talu'yu aradım, çıkmadı telefona. Mizanpaj değişikliğine bağladım. Yazı işlerine bir takdim yapmış, "artık kim uygularsa" diye ayrılık mesajı vermişti. Fikret'i aradım "Ne oluyor İstanbul'da," diye. "Umur'un istifası konuşuluyor," dedi.

Uçağa geçtik. *Milliyet* yeni logosu ve mizanpajıyla elimizdeydi. Ufuk Güldemir *Show TV*'nin başında, Sedat Ergin ise *Hürriyet* Ankara Temsilcisi. Gazete üçümüzün arasında, sayfaları çeviriyoruz. Sedat'la tam Ankaralı olduğumuz için bize fazla renkli geldi. Ufuk çok beğenmişti, "Güzel olmuş," dedi. Ve benim fark etmediğim bir değişikliği anında gördü. "Bak," dedi, "senin köşeyi orta sayfanın soluna, Taha'yı (Akyol) da sağına koymuş. Abdi Bey tarzı dengelemiş!"

Uçak stresiyse fazla bakamadan yanıma aldım gazeteyi. Ankara'ya indik, büroya geçtim, Umur'u aradım, yoktu. İstifa haberi doğrulanıyordu. Umur Talu ile birlikte yayın koordinatörü olan Yalçın Doğan da ayrılıyordu. Aydın Bey yeni yönetimi akşama açıklayacak dediler.

Gazetenin en güçlü bürosu "kulis alamıyordu!" Ve karar açıklandı. Ufuk Güldemir *Milliyet* Genel Yayın Yönetmeni olmuştu! İnanamadım. Birkaç saat önce uçakta yan koltukta, gazetede ki değişikliği konuştuğumuz Ufuk, *Milliyet*'in başına geçmişti. Ağır bir darbe yemiştım. Ufuk gazeteciliğe başladığım *Yeni Ulus*'tan bu yana arkadaşımı dı, parlak bir gazeteci ydi. 12 Eylül 1980 öncesi ben ANKA Ajansı'nda, Ufuk Türk Haberler Ajansı'nda çalışıyorduk. Rafet Genç'in takımıydık. İkimiz de ajans muhabiri olduğumuzdan, gazeteleri atlatmak için paslaştığımız olurdu. ABD ile yapılan Savunma İşbirliği Anlaşması onay için Meclis'e geldiğinde ikimiz aynı anda komisyon salonuna girmiş, 30-40 sayfalık gizli anlaşmanın bir kopyasını raportörden almıştık. Ancak ikimiz de kâğıt tomarını çekiştiriyorduk. Yırtacaktık. Öteki muhabirler de gelmek üzereydiler. Meclis'ten çıkmayı teklif ettim. Fotokopi çektirip bürolara gidebilirdik. THA, Meclis'in karşısındaydı. ANKA, Çankaya Portakal Çiçeği Sokak'ta. Avantaj ondaydı. Tamam, dedi ve bir taksiye atlayıp Meclis'ten çıktık. SEİA haberi telekslerinden dönmeye başladığında ikimiz de kutlamaları kabul ediyorduk.

Ufuk eğlenceli bir kişilikti. Hasan Cemal döneminde *Cumhuriyet*'e geçmişti. *Güneş* gazetesi yeni kurulmuştu ve Cüneyt Arcayürek beni *Güneş*'e almıştı. Banker skandalı üzerine Hisarbank batıp *Güneş*'te işler bozulunca, Cüneyt Ağabey, "seni istiyorlar," diye Meclis'in önünde beni mavi Vosvos'undan indirip *Cumhuriyet*'e göndermişti. Yalçın Doğan, Ankara Büro Şefi'ydı. On beş günlük mesaiden sonra, Arcayürek'in *Milliyet*'e geçişiyle, *Cumhuriyet*'ten ayrıldım.

Sedat Ergin'i de Çetin Emeç transfer edip, *Hürriyet* Washington Temsilcisi yaptı. *Cumhuriyet*'in bu hamleye karşılığı, Ufuk'u ABD'ye göndermek oldu. *Milliyet*'in Washington Temsilcisi Turan Yavuz'du. Bu üçlü arasındaki haber rekabeti, Türk basınının 1980-90'lar başındaki çitasını hayli yükseğe çekti. Liderlerle Washington'a gittiğimizde, Sahir Erozan'ın Cities'inde takılan üç gazetecinin *Washington Post*'un ertesi günkü baskısını geceden alıp haberleri geçmeden ışıkları söndürmediklerine tanık oluyordum. O kuşağın son temsilcisi Yasemin Çongar olacaktı.

Gece yarısı gazetelerin ilk baskılarını matbaalardan toplatmak o yıllarda Ankara gazeteciliğinin de "olmazsa olmazı"ydı. Uyumazdık. Sabahları her gazetede mutlaka ortalığı karıştırarak bir manşet olurdu. Atlamak, atlatmak, gazeteciliğin keyfi buydu. Mısır uçağında yanımda oturan Ufuk Güldemir, "bir Ankara temsilcisine atılacak en büyük golü atarak" yayın yönetmeni olmuştu. Atlamıştı, helal olsun!

Ufuk'u arayıp kutladım. Ankara Büro olarak aynı enerji ve şevkle çalışacağımızı söyledim. Kaldı ki çok yakın arkadaşım. Açığa vuramasam da, moral bir çöküş yaşıyordum. Fikret'le dertleşerek eve gittim. İsrail-Mısır gezisinin yorgunluğu da vardı. Telefonları kapadım. Anlamaya çalışıyordum. Aydın Bey Ufuk'u neden getirmişti. Tarzı da değildi. Televizyondan gazeteye transfer alışık bir durum değildi. Ufuk'u Umur Talu'nun istediği de söyleniyordu. İkisine de kırgındım. Aydın Bey'e de, Umur'a da!

Ertesi gün büroya gitmedim. Aydın Bey arıyor dediler, aramadım!

"MEŞİN CEKETLİ" ZAFER MUTLU

Gecenin bir vakti Zafer Mutlu aradı. Zafer okuldan yakın arkadaşım. Rüzgârlı'da beraber çalışmıştık. *Sabah*'ın yayın yönetmeni. Öteden beri büyük hayalleri vardı Zafer'in. Onların peşinden başarıyla koşuyordu. Heyecanla anlatırdı, aklı İstanbul'daydı. 80 öncesi bir süre koptu gazetecilikten. Ali Dinçer'le Ankara Belediyesi'nde çalıştı. *Günaydın*'a geçti. En yakınında Selahattin Duman vardı. Selahattin Ağabey bana haber yazmayı, sayfa çizmeyi, başlık atmaya öğreten kişiydi. *Yeni Ulus*'ta yazı işleri müdürüydü. Kürttü, solcuymu ve mizah gücü yüksek bir entelektüeldi. Sinema ve tavla hastasıydı. Akşama kadar gazete yapar, tavla oynar, on bir ayrı gazeteyi basan Flaş Matbaası'na gider, gece yarısı bizim sayfalar sağcı gazetelere bağlanmasını diye kurşun kalıpları dağıtır, boyalı ellerimizle evin yolunu tutardık.

Zafer, Selahattin Ağabey'le *Günaydın*'da Haldun Simavi'yi etkilemeyi başardı. *Günaydın*'dan *Sabah*'a geçti. Rahmi Turan ve ekibi ayrıldıktan sonra, Dinç Bilgin'in prensi oldu. Beni de ısrarla *Sabah*'a çağırırdı. İkitelli'de yapılacak havuzlu binayı, saatte 50-60 bin basacak son teknoloji matbaayı anlatırdı. İstanbul'da ziyaretlerine gider, her seferinde "Tamam gel artık," sözleriyle ayrılırdık. Son olarak Davos'ta "Tamam" demiş, Ankara'ya dönüşte kararımı vereceğimi söylemiştim.

Benim için *Milliyet* her şeyin ötesindeydi. Saddam röportajlarıyla zirvedeydim. Ayrılmam imkânsızdı. Zafer Mutlu telefonda dostça ama alaycı şekilde, "Sana söylemiştim, Aydın Bey seni yayın yönetmeni yapmaz. Solcusun sen. İnadi bırak gel *Sabah*'a, istersen benim yerime geç. Yeni bir gazete çıkarıyoruz, kadroyu sen kur, ne istersen yap. Görüyorsun Ufuk'u getirdi senin yerine," diye benim çıkarlarıma uyan her şeyi söyledi. Allak bullak olmuşum. Zafer'in, "Sen solcusun, Aydın Doğan seni yayın yönetmeni yapmaz. Koçlar istemez," sözleri kulağımda çınlıyordu.

Aydın Bey'le Zafer birbirini sevmezlerdi. *Hürriyet*'le *Sabah*'ın güç birliği yaparak *Milliyet*'i dağıtmayı bir gecede durdurdukları günlerde, Zafer'in

lakabı “meşin ceketli” idi. Aydın Bey, Dinç Bilgin’den söz ederken Zafer’in adını ağzına almaz, “O meşin ceketli” diye geçiştirirdi. Sonraki yıllarda Dinç Bilgin *Sabah*’ın içini boşaltıp hapse girdiğinde, Zafer Mutlu da Aydın Doğan’ın himayesinde *Vatan*’ı çıkardı.

2010’larda hükümetin beş milyarlık vergi baskısı dayanılmaz hale geldiğinde *Milliyet* ve *Vatan*’ın patronajı Zafer Mutlu’da idi. *Sabah*’ın Turgay Ciner’den tekrar Dinç Bilgin’e geçişinde de Zafer Mutlu rol oynamıştı. Son satışta Doğan Grubu gazetelerinin ABD ve Avustralyalı medya tekellerine satışında hayli aktif gözüyordu.

Ufuk Güldemir olayında Zafer’e “Hayır,” dedim. Ertesi gün yeniden aradı. Maslak’ta bir otelin üst katını kapattığını söyledi. Sen gelmiyorsun ama *Milliyet* yazarları burada kuyruk oldular. *Yeni Yüzyıl*’ı çıkarıyoruz dedi. Öyle biri geliyor ki; dün anlaştık, duyunca inanamayacaksın diye devam etti.

Telefonu kapatınca yazarlar gözümün önünden geçmeye başladı. Kimler acaba derken uyandım. Altan Öymen *Milliyet*’in baş yazarıydı. Zafer’e de, Aydın Bey’in “sermuharriri”ni transfer yakıştırdı.

PATRONUN UYARISI: BIRAKIN YAKAMI

Ufuk Güldemir dönemi uzun sürmedi. Altan Öymen ve *Milliyet* yazar ve yazı işlerinden *Yeni Yüzyıl*’a gidenler oldu ama gazete etkilenmedi. O arada yeni isimler transfer ediliyordu. Ahmet Altan, Can Dündar, Yasemin Çongar. Ufuk’un İstanbul’da, “Gazeteye ortak oldum,” sözleri kulağıımıza geliyordu. Madımak katliamı davası için bir grup yazar Ankara’ya geldiler. Mahkemeden izlenim yazacaklardı.

Ahmet Altan’la ögle yemeği yedik. Gazetede ki açılımları anlattı. Kürt meselesi tabu olmaktan çıkacaktı. Federasyon dahil çözümçü yol izlenecekti. Siyasal İslâm’dan da ürkmeye gerek yoktu. Ufuk, Refah’ı “Büfeci İslâm” diye tiye alıyordu. Parti yerine, Gülen Cemaati desteklenebilirdi. Bu düşünceler Aydın Doğan’a anlatılmıştı.

“Ne diyor?” diye sordum. “Destekliyor,” dedi. Güldüm. Cem Boyner’in Yeni Demokrasi Partisi’ne de abartılı bir misyon yüklüyorlardı. YDH, iktidar alternatifi olarak görülüyordu. 28 Şubat sonrası Ak Parti’nin “muhafazakâr demokrat” tanımla Refah Partisi’nin küllerinden doğuşunda, YDH’nin liberal programından izler vardı.

2001 krizi sonrası, Ecevit’in davetiyle Dünya Bankası’ndan gelerek, ekonomi yönetimini üstlenen yeni bir siyasal aktör olarak, seçimler öncesi İsmail Cem ve Hüsamettin Özkan’la Yeni Türkiye Partisi’nin kurucu üçlüsünde başlangıçta yer alan Kemal Derviş de, 1994-95’te Boyner’in kadrosunday-

dı. Ufuk'la aramızdaki "soğuk savaş" sürüyordu. İstifa edecektim. Aydın Bey çağırıdı İstanbul'a. Kırgınlığımı anlattım, Ankara Temsilcisi'nden habersiz, dışardan birisinin Umur'un yerine atanmasından rahatsızdım. Ufuk arkadaşımı ama *Milliyet* ekolünün tam tersiydi. Olacakları açıkça söyledim. *Milliyet* çok satacağız diye İngiliz "tabloid" *Sun* gazetesine dönüştürülemezdi. Üstelik bunu denemiştik. Rahmetli Çetin Emeç *Hafta Sonu*'ndan gelmişti ama 80'lerin Türkiye'sinde değildik. Rahmi Turan'ın *Tan* gazetesi bile devrini tamamlamıştı. *Milliyet* Abdi Bey'den beri fikir gazetesiydi ve öyle kalmalıydı. Ağırlığını, ciddiyetini korumalıydı. Sansasyon yaratacağız diye gazete magazinleştirilip içi boşaltılmamalıydı. Televizyon haberciliğindeki renklerle *Milliyet* hafifler, yerini kaybederdi.

İtirazlarımı söyledikçe Aydın Bey de sinirlendi. Sonunda masadan kalktı. "Bak kardeşim," dedi, "Ufuk'la iki yakamdan tutmuş çekiştiriyorsunuz. Bu kavga devam ederse, benim ceketim yırtılır. Buna izin vermem. Ankara'ya işinin başına dön, eskisi gibi çalış, onunla da konuşacağım." Devam edecektim!

"Meşin ceketli" arkadaşım Zafer'in "Sen solcusun, seni yayın yönetmeni yapmazlar," sözlerine inat, Abdi Bey'in koltuğuna oturacaktım. Onca emekten sonra, o koltuğu hak ediyordum. Ufuk Güldemir Ankara'ya geldi. Hiçbir şey olmamış gibi konuştuk. İşimize bakacaktık. Liderlerle görüşmek istiyordu. Tansu Çiller'i gazeteye davet ettik. Başbakandı. Yazarlarla, Paris Caddesi'ndeki büronun çatı barında akşamüstü kokteyl düzenlemiştik. Rahmetli Orhan Tokatlı yaptırmıştı burayı. Anadolu Kulübü, Mola Otel, Ankara Otel gibi, milletvekilleri, bakanlar ve gazetecileri buluşturan bu ortamlarda kulis alınırdı. Tokatlı, İzmir Caddesi'ndeki eski Ankara Büro Paris Caddesi'ndeki yeni binasına taşındığında, çatı katını özel olarak düzenleterek işlevsel bir yer haline getirmişti.

Çiller'i makam aracından inerken karşıladım. Asansöre dek eşlik ettim. "Kimse gelmesin," dedi, birlikte çatı katına çıkarken. "Bugünkü manşeti gördünüz mü?" diye hayli sert söylendi. Washington seyahatinde Georgetown Üniversitesi'nce verilen fahri doktora karşılığında Başbakanlık'tan üniversiteye yüklü bir ödeme yapıldığı haberi manşetti. İngilizce bir doküman da konulmuştu. Tansu Hanım hışımla salona girdi. Ufuk Güldemir Genel Yayın Yönetmeni ve ev sahibi olarak, "Hoş geldiniz Hanımefendi," diyerek nezaketle elini uzattı. Tansu Hanım Basın Danışmanı Mehmet Bican'a, "Getirin o belgeyi," diye seslendi. Kıyamet kopmak üzereydi. Bican'ın getirdiği kâğıdı Ufuk'a, "İngilizce biliyorsun değil mi, oku bakalım!" diye uzattı.

Ufuk kıpkırmızı olmuştu. "Gazetenizde bu yalanları yazıyorsunuz, sonra da beni buraya davet ediyorsunuz," şeklinde söylendi. Hazırlıksız yakalanmıştık. Ufuk durumu kurtarmak adına, "Haberimiz doğru," diye George-

town'dan alınan yazıya göz atmaya başladı ama Tansu Hanım'ın siniri geçmemişti. Biraz daha kalıp ayrıldı.

MESUT YILMAZ'IN DIŞLARI

O gelişinde miydi, başka sefer mi... Ufuk, Mesut Yılmaz'dan randevu almamı istedi. Ankara Temsilcisi'nin "protokol" alanına giriyordu bu işler. Mesut Bey'in konutu Gaziosmanpaşa'daydı. Özel randevularını orada verirdi. Ufuk, "Sen de gel, bir şeyler konuşur, manşeti kurtarız," dedi. Gittik. Mesut Yılmaz bizi diplomatik nezaketle ayakta karşıladı. Ufuk Güldemir'i kutladı yeni görevinde. Fotoğraf çekildi. Mesut Bey böyle zamanlarda konuşkan değildir. Gündemde sıcak bir şey yoktu. Ufuk görüşmeyi istediğine göre kafasında mutlaka bir şeyler vardı. Onun konuya girmesini bekliyordum. Odada üç kişiydik. Birbirimize bakarak susuyorduk. Ufuk nihayet suskunluğunu bozdu.

"Beyefendi," dedi eliyle işaret ederek, "yeni mi?" Yakın mesafeli oturduğumuz için Mesut Bey üzerindeki elbiseyi mi soruyor diye düşünmüş olmalı ki, "Ne yeni mi?" diye mırıldandı. "Dişleriniz?" diye açıklık getirdi Ufuk. Bu absürtlük Mesut Bey gibi "poker face" siyasetçinin bile yüz hatlarını oynatacak türdendi. Yılmaz bozulmuştu: "Ne dişleri kardeşim," diye terslendi. Sohbet ilerlemedi, izin isteyip ayrıldık. Arabaya binerken Ufuk zevkten dört köşeydi. "Gördün mü, Mesut dişlerini yaptırmış! Sabah resmi geçersiniz!" Ertesi gün Milliyet'in manşetinde üç sütun ANAP lideri "yeni dişleri"yle gülümsüyordu. İyi iş çıkarmıştık!

YA BİTECEK YA BİTECEĞİZ. ASKERDEN "TÜRK TİPİ EL İŞARETİ"

Örneğin Çiller'in danışmanı Volkan Vural'dan özel röportaj mı istiyor, foto muhabirini uyarırdık. Evde kedisi varmış, çekmeden gelmeyin. Ertesi gün kedi manşet!

Daldan dala atlıyorduk. Bir sabah gazeteye geldim, hayli çarpıcı bir başlık. "Ya Bitecek ya Biteceğiz." Manşet Güneydoğu içerikliydi. PKK terörüyle ilgili fotoğraflar, istatistikler konulmuştu. Savaşın Türkiye'ye ekonomik maliyeti irdeleniyordu. Kaynak belirtilmiyordu ama o kadar iddialı sunulduğuna göre, bir rapor ya da araştırma haberdirdi.

Üzerinde durmadım. Büroda gündem toplantısı yaptık. Haber akışı başlamıştı. Olağanüstü bir durum yoktu. Öğlene doğru Fikret Bila alı al moru

mor odaya girdi. “Derya, Genelkurmay’dan tepki var!” dedi. “Hayırdır, otur önce,” derken Fikret anlatmaya başladı:

Genelkurmay’da bugün Genel Sekreter Ahmet Çörekçi’nin brifingi vardı. Çörekçi Paşa konuşmasını bitirince, “Milliyet’ten kim var?” diye sormuş. Bizim muhabir de ayağa kalkıp kendini tanıtmış. Paşa, “Gazetenin manşetini okudun mu bugün?” diye seslenmiş. Evet demiş muhabir. Neymiş, oku bakalım salondakiler de duysun, demiş. Gazeteyi açıp okumuş arkadaş: Ya bitecek ya biteceğiz! “Şimdi git Milliyet’teki patronlarına söyle: Bitmeyeceğiz.” Sonra da eliyle “Türk erkeğinin malum işaretini” en açık şekliyle göstermişti.

Fikret’e “Kal,” dedim, Ufuk’u aradım. Çörekçi Paşa’nın mesajını ilettim. “Hay Allah!” dedi. İlk kez sesinde endişe vardı. Böyle şeyleri umursamazdı. Birkaç saat sonra kendisi aradı. “Başka tepki var mı?” diye sordu. Ortalık sakinleşmişti. “Keşke bana söyleseydin, frene basardık,” dedim. Birkaç gün sonra gazeteye geldiğimde masamda büyücek bir zarf vardı, isim ve adresiz. Açtım, PKK’nın yayın organı Kürtçe dergi. Arkasına da Milliyet’in manşeti iliştirilmişti. Kürtçe başlık “Ya bitecek ya bitecekler”. Kaynak PKK’ydı, şoke oldum. Ufuk’a zarftan çıkan dergiyi anlattım. “Biliyor muydun?” diye sordum. “Nerden bileyim,” dedi. İstanbul’a gönderdim zarfı!

ATAKÜRT YAZISI: AHMET ALTAN GİDİYOR

Ufuk doludizgin gidiyordu. Ahmet Altan’ın “Atakürt” yazısı o tarihte yangına dökülen benzin gibiydi. Aslında yazının içeriğinde sorun yoktu. Başlık “provokatif”ti.

Atakürt

Mustafa Kemal, Selanik’te değil de Musul’da doğmuş bir Osmanlı paşası olsaydı, Kurtuluş Savaşı’nı Türklerle ve Kürtlerle birlikte gerçekleştirdikten sonra kurulmasına ön ayak olduğu cumhuriyetin adını “Kürdiye Cumhuriyeti” koysaydı, kendisi de Meclis kararıyla “Atakürt” adını alsaydı...

Kürdiye Cumhuriyeti’nin bütün vatandaşlarına “Kürt” deneceği için hepimiz “Kürt” sayılıydık; Taksim’e, Kadıköy’e, Kızılay Meydanı’na, Kordon’a “Ne mutlu Kürdüm diye-ne” pankartları asılıydı...

“Kürdiye”de Türk olmadığı, herkesin aslında Kürt olduğu söyleneceydi, kendilerini Türk sananların aslında “deniz Kürdü” oldukları iddia edilseydi...

Kürtlerin “yedi bin yıllık” bir tarihi bulunduğunu, Anadolu’nun esas sahiplerinin Kürt-

ler olduğunu, Moğolların, Hunların, Etrüsklerin aslında Kürtlerin atası sayıldığını, Osmanlı'daki Kürt paşalarının kahramanlıklarını derslerde okusaydık.

Teoman, Cengiz, Atilla, Osman gibi isimler almamız yasaklansaydı, Berfin, Beruj, Tiruj, Nevruz gibi isimler almak zorunda kalsaydık...

Türkçe televizyon kurulması yasak edilseydi, bütün televizyon yayınları Kürtçe yapsaydı...

Romanlarımızı, hikâyelerimizi, şiirlerimizi Kürtçe yazmak zorunda kalsaydık, yalnızca Kürt şarkıları dinleseydik, gazetelerimizi Kürtçe çıkarsaydık...

Okullarımızda yalnız Kürtçe okutulsaydı ve Türkçe okutulması yasaklansaydı.

"Biz Türküz, bizim bir tarihimiz, bir dilimiz var," dediğimizde sorgusuz sualsiz hapislere atılsaydık.

İstanbul'da, Ankara'da, İzmir'de, Bursa'da, Edirne'de polis sürekli olarak bizi izleseydi, "özel timler" bizim "Kürdiye Cumhuriyeti"ni parçalamak isteyen "aynılıkçılar olamazdan" kuşkulanıp, hepimize sürekli "suçlu" muamelesi yapsaydı, sırf Türk olduğumuz için hakaretlere uğrasaydık.

12 Eylül darbesinden sonra bütün batı bölgesindekiler hapishanelere doldurulsa, inanılmaz işkencelerden geçirilse, boğazlarına kadar çamurların içine battıkları hücrelere konsa, tazyikli sularla iç organları perişan edilse, azgın köpeklerle bacakları parçalansaydı...

Evlerimiz basılsa, aynılıkçı "Türk teröristlere" yardım ettiğimiz iddialarıyla apartmanlarımız yakılsa, biz evimizden bir eşya bile almadan çıkarılıp Diyarbakır'a, Hakkari'ye sürgüne gönderilerek, çadırlarda yaşamak zorunda bırakılsaydık...

Biz Türkler buna razı olur muydu? "İşte hepiniz Kürdiye Cumhuriyeti'nin vatandaşı olarak birer Kürtsünüz, ayrıca Türklük diye niye tutturuyorsunuz, isterseniz başbakan bile olabilirsiniz" sözlerini hakkaniyet işareti olarak kabul eder miydik?

Yoksa, Türk kimliğimizin, dilimizin, kültürümüzün, bu ülkenin "eşit" vatandaşları olarak kabul edilmesinde ısrarcı mı olurduk?

Bu ülkenin Türk ve Kürt vatandaşları var ve tarih "Türk" çizgisinden yürümüş, bugün bizim "Türk" olarak kabul edemeyeceklerimizi Kürtlerin kabul etmesini istemiştik, bu yersiz istek sonunda patlamış, ülke önce teröre arkasından bir iç savaşa yuvarlanmış.

Türkiye'nin bu kanlı karmaşadan "demokrasiyle" ve Kürt vatandaşlarının "kimliklerinin" kabulüyle kurtulacağına inanan insanlar, bu düşüncelerini dile getirdiklerinde, bizim yöneticilerle taraftarları hep aynı soruyu soruyor:

Nedir demokratik çözüm, nedir Kürt kimliği?

Biz Türkler, bir "Kürdiye Cumhuriyeti"nde yaşasaydık ne isteyeceksek, bu isteklerin bugün Kürtler tarafından dile getirilmesini kabul etmektir demokrasi.

Kendimiz için isteyeceğimizi, bizimle eşit olduğunu kabul ettiğimiz insanlara vermemek için bu kadar kan dökmeye, ülkeyi bir çıkmaza sürüklemeye değer mi?

Değmez diyenler "demokrasi" istiyor işte.

Demokrasiyi getirmek çok mu zor zanaat?

(17 Nisan 1995, *Milliyet*)

Sivas davasında Ankara'ya geldiğinde Ahmet Altan'dan dinlemişim. Aydın Doğan'ın Kürt meselesine ne denli demokratik çözümcü hatta federasyoncu bir açıdan baktığını. Yeter ki akan kan dursun, barış sağlansındı. Ufuk sözde Aydın Bey'i ikna etmişti.

"Atakürt" yazısını o başlıkla basmakla Güldemir Aydın Doğan'ı da köşeye sıkıştırıyordu. O dönemde bir yazarı fikirlerinden ötürü atmak kolay değildi. Kaldı ki o yazar Çetin Altan'ın oğlu Ahmet Altan'dı. Ankara'dan izliyorduk "krizi". Peş peşe ayrılıklar, istifalar gelmeye başlamıştı. Ahmet Altan'ın işine son verildi. Can Dündar istifa etti. Ufuk Güldemir gitti.

Milliyet hak etmediği biçimde yıpratılmış, yorulmuştu. Genel yayın yönetmenliğini geçici olarak gazetenin İpekçi'den sonra en uzun ömürlü yayın yönetmeni Doğan Heper yeniden devraldı.

SEÇİM GECESİ *MİLLİYET* KALAŞNİKOFLA TARANIYOR

Yedi ay sonra genel yayın yönetmeni olacaktım. Aydın Bey çağırdı, görevi verdi. Hafta sonu İstanbul'da kalıp Ankara'ya döndüm. Oran'da oturuyorduk. Oğlum TED Ankara Koleji'nde okuyordu. Liseyi bitirmesine bir yılı vardı. Ayşe ile, Onur'un okulu nedeniyle İstanbul'a taşınmayı sonraya bıraktık. Yeşilköy'de Polat Oteli'ne yerleştim. Bir yıl orada kaldım. Gerçekte "gazetede yatıp kalktım", pazarları dahil.

Gazeteye alışmaya başladım. Fena da gitmiyordu işler. Fikret Bila'yı Ankara Temsilcisi yaptık. Taşlar oturmaya başlamıştı. Yazı işlerinde değişiklik yapmayacaktım. Senelerce birlikte çalışmıştım. Mutfak deneyimim olmasa da, haberciliğimize güveniyordum. Ankara Büro'yla hallaç pamuğu gibi atacaktık Babıali'yi. Gerçi artık Bağcılar'da Doğan Medya Plaza'daydık ama "gazetecilik" hâlâ Babıali ölçütleriyle yapılıyordu. Zamanla "plaza gazeteciliği"ne geçtiğimizi anlayacaktım.

Türkiye 1995 seçimlerine gidiyordu. Başbakan, Çiller'di ve Gümrük Birliği Anlaşması'nı imzalamıştı. Hedef AB tam üyeliği idi. Brüksel'den kahraman gibi döndü Tansu Hanım. Gazetede Gümrük Birliği onuruna bir davet verildi akşamüzeri; pasta kesildi, şampanya kadehleri kaldırıldı.

28 Şubat'ta kavgı kıyamet kopunca, Tansu Hanım Aydın Doğan'ı, Koç'ların da etkisiyle Gümrük Birliği'ne karşı çıkmakla suçlayacaktı. Doğru değildi. Milliyet'te her zaman AB tam üyeliği perspektifiyle Gümrük Birliği'ni savunmuştuk. Elbette "Neden tam üyelik değil de Gümrük Birliği?" sorgulaması da yapılıyordu yazarlar tarafından. Ancak bu eleştirel bakış açısı 70'lerin sol jargonu, "Onlar üye biz pazar"dan çok uzaktı. Tersine siyasal İslâm'ın yükselişi karşısında AB yolunda atılmış adımlar demokrasinin güvencesi sayılıyordu.

Tansu Çiller'in Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nde yaptığı konuşmanın ayakta alkışlandığına tanık olmuştuk. Batı'nın o zaman da en büyük rezervi Kürt meselesiydi. Kürt milletvekillerinin Meclis'te dokunulmazlıkları kaldırılarak cezaevine atılmaları, Türkiye'nin Gümrük Birliği ve AB tam üyelik sürecinde en büyük engel görülüyordu. Teröre rağmen, demokratik reformlar ve insan hakları konusunda ilerleme bekleniyordu. 1995 seçimleri bu anlamda Türkiye'nin de önünü açacaktı.

ANAP ÖNDE ANKETİ

Seçim haftasına girilmişti. Kampanyanın odağında medya da vardı. Tansu Hanım seçim meydanlarında Aydın Doğan'ı doğrudan hedef alıyordu. "Kartel"e savaş açmıştı. Ankara'dan yeni gelmenin gücüyle dengelemeye çalışıyordum. Kavgayı *Milliyet*'e sıçratmamanın çabası içindeydim. *Hürriyet* ve *Milliyet*'in aynı çizgide görünmesinden rahatsızdım. Pazara sayılı günler kalmıştı. 5. katta toplantı var, dediler. Aydın Bey'in katıydı. Birkaç yazar odası ve toplantı salonu dışında, gazetenin en üst katı "patron"a göre dizayn edilmişti.

Hürriyet'e haftada bir gün giderdi. Ortak İcra Kurulları *Milliyet*'te yapılırdı. Olağanüstü hallerde Ertuğrul Özkök de çağırılırdı. Toplandık. Tarhan Erdem de gelmişti. KONDA adlı araştırma şirketinin sahibiydi. Cüneyt Arcayürek'le *Milliyet*'e geçtiğimiz 1983'te gazetede koordinatörlük yapmıştı. CHP İstanbul milletvekili olduğu 1980 öncesi Meclis'ten tanışırdık. Güven veren bir kişiydi. Kamuoyu yoklamalarına siyaset bulaştırmaz, seçim tahminleri genelde tutardı.

1983 seçimlerinde ben de tanık olmuştum. Özal'ı izleme görevi verilmişti. Medya, askerlerin etkisiyle Sunalp'e yatarken, *Milliyet* Özal'a da şans tanıyordu. Cüneyt Arcayürek Ankara Büro Şefi'ydi. Beni çağırıp "Hemen Esenboğa'ya git," dedi. Özal ABD'den yeni dönmüş, parti kurma çalışmaları için başkente geliyordu. Foto muhabiriyle çıktık. Küçük bir VIP salonu vardı. Oraya bakındık kimse yoktu. Yolcu salonuna çıktım. Kan ter içinde koşuşturuyordum. Özal'ı kaçırırsam Cüneyt Ağabey beni mahvederdi! Yoktu. Çaresizce etrafa bakınırken Özal'a benzeyen birisini gördüm uzaktan ama birkaç beden küçülmüş gibiydi. "O mu?" diye yaklaşırken eliyle "gel gel" diye işaret etti. "Tanıyamadın değil mi?" diye güldü muzipçe. Acayip kilo vermişti.

Turgut Özal'ı ilk kez 1980 darbesi sonrası Meclis'in Konsey tarafından kullanıldığı dönemde görmüştüm. Danışma Meclisi yeni açılmıştı, gazetecilere kulis yasaktı. Ancak izin alarak Anayasa Komisyonu'na çıkabiliyorduk. Rafet Genç'le Meclis'in labirent gibi koridorlarından birinde Turgut Özal

karşımıza çıkmasını mı? “Aaa Turgut Özal,” dedi, Rafet Ağabey. Kaybolmuştu. Konsey tarafını sordu. Eski Senato! Teşekkür edip gitti.

1982’de Özal başbakan yardımcısı ve ekonomiden sorumlu bakanken, *Güneş* gazetesi muhabiri olarak ilk yurtdışı görevimde Özal’ın Suriye gezisini izlemiştim. Şam’a gitmiştik. Hafız Esat’la görüşmüştü. THY’nin tarifeli uçağıyla dönüyorduk. Arka sıralarda birkaç genç gazeteci oturuyorduk. Heyet-ten birisi geldi. “*Güneş* muhabiri kim?” diye sordu. “Benim,” dedim. “Turgut Bey seni çağırıyor,” diye buyurdu. Neden acaba, diye takıldım peşine. Ön sıraya gittik. Özal bir şeyler okuyordu. Beni görünce kafasını kaldırdı. “Sen *Güneş*’ten misin?” diye sordu.

Gazete 12 Eylül sonrası Libya’da müteahhitlik işleri yapan Hisarbank’ın sahipleri Ahmet Kozanoğlu ve Ömer Çavuşoğlu sermayesiyle, *Tercüman*’ın eski yayın yönetmeni Güneri Cıvaoglu tarafından çıkarılmıştı. Milyarlık transferleriyle Babiali’de deprem yaratmıştı. *Hürriyet* ve *Milliyet*’in en önemli yazar çizerleri büyük paralarla *Güneş*’e geçmişlerdi. O zamana kadar Meclis koridorlarından biraz korku daha çok saygıyla baktığım Cüneyt Arcayürek beni çağırarak ANKA Ajansı’ndan aldığım ücretin üç katı maaşla *Güneş*’in parlamento muhabirliğine getirmişti. Ünlü Johnson mektubunu yayımlayan gazeteciydi. Idolümdü. Cüneyt Ağabey’in çömezi olmak meslekte hızla önümü açacaktı. Gece geç vakitlere kadar Arcayürek’le telefonla konuşabilen acar muhabirdim artık. İstihbaratı verir. Gün boyu haber kovalardım. Gece arar, haberi çıkaramadığımı anlayınca, “Dur bakım sen şimdi,” diye Vosvos’una atlar, dönüşte “Haber tamam, yarın büroda yazarsın,” derdi. Oğlum dediği geceler uyuyamazdım. *Güneş*’te havamız yerindeydi.

Özal “*Güneş*’ten misin?” deyince övgü dolu birkaç şey söyleyecek diye bekledim. Kızdığı zaman alnı morarırdı Turgut Bey’in. Büyük bir öfkeyle “İnince Güneri’ye söyle, Haydar Paşa’yla (Saltık) konuşup kapatacağım gazetenizi,” demez mi! Neye uğradığıma şaşırdım. Geri geri yerime gidip oturdum. Darbe günlerinde gazete kapatırmak askerlerin iki dudağı arasındaydı. Bunu Özal söylüyorsa yanmıştık. İlk yurtdışı seyahatimde Suriye’de gazeteyi kapatırmayı başarmıştım! Ankara’ya dönüşte kurşuna dizerlerdi artık.

Ne yapacağım diye karalar bağlamışken, Cüneyt Ağabey geldi aklıma. Ne pahasına olursa olsun sorardı. Gazetecilik soru sormak demekti. Demirel’in aylarca uğraşıp İkinci MC Hükümeti’ni kurduğu gündü. Bakanlar Kurulu listesini Çankaya’ya sunmuş ve onaylanmıştı. Kabinayı açıkladıktan sonra Köşk çıkışı soruları yanıtlıyordu. Erbil Tuşalp “Sayın Başbakan bu hükümetin ömrü ne kadar olacak?” diye sordu. Süleyman Bey kıpkırmızı oldu. “İnsaf be kardeşim, daha yeni açıkladık hükümeti,” diye öfkelenmişti. Cesaretimi toplayıp Şam-İstanbul seferini yapan uçağın ön sırasındaki Özal’ın yanına gittim. “Neden kapatıracaksınız gazeteyi?” diye sordum. Başını önün-

deki dosyadan kaldırmadan. “Sen Güneri’ye söyle, o bilir. Bugünkü manşete baksın. Çukurova haberine. Yayın yasağı var!” dedi.

Sevinmeli miydi, üzülmeli mi? Benim yüzümden değildi ama sonuçta kapatılacak olan gazeteydi. Altın kaçakçılığı, Berber Yaşar gibi haberler nede niyle. Dönüşte Gaziosmanpaşa’daki büroya gidip, Cüneyt Ağabey’e anlattım. O da Cıvaoglu’na. Birazdan Güneri Bey aradı, detaylı şekilde tekrar anlattım. Birkaç günlük tedirgin bekleyişten sonra konu kapandı.

Güneş Esenboğa’ya ASALA baskınının kanlı saldırı fotoğraflarını yayımladığı gerekçesiyle kapatıldı.

SEÇİM YASAĞINA RAĞMEN

Milliyet 5. katta Aydın Bey’in masası etrafında toplanmış, KONDA’nın 1995 seçim sonuçlarına ilişkin tahminini konuşuyorduk. Raporu henüz yazılmamıştı. Tarhan Bey notlardan kesin olmayan bulgular açıklıyordu. Refah yükseliyordu. Seçimden önde çıkacaktı. ANAP ve Doğru Yol başa baş gidiyordu. MHP barajın altında kalıyordu. Türkeş hayattaydı.

KONDA dışında birkaç şirketin daha yoklamaları vardı. Üzerinde birkaç saat konuştuktan sonra, Aydın Doğan “Bu seçimde ANAP’ı destekleyeceğiz”, dedi. Onca seçim geçirmiş Aydın Bey’den hiç böyle bir şey duymamıştık. Siyaseti sever, kendi görüşlerini açıklar, ama asla telkin etmezdi. Babıali gele neği, başyazı gazetesinin çizgisini yansıtır elbette. Eski başyazarlar gazetele rin de sahipleriydi. Yadırganmazdı. Başyazılar imzasız ya da imzalı gazeteyi bağlardı. Abdi İpekçi’nin başyazılarının Milliyet’i bağlaması, 12 Eylül Darbesi sonrası Milliyet başyazarı olan Mehmet Barlas’ın Evren’i desteklemesi gibi.

1995 seçimlerinde bir ilk yaşanacaktı. Aydın Doğan, Hürriyet ve Milliyet’in seçimde ANAP’ı, Mesut Yılmaz’ı destekleyeceğini, bunu yayın yoluyla yapacağını söylüyordu. Ertuğrul Özkök’le göz göze geldik. Nasıl olacaktı? Milliyet yayın hayatı boyunca tüm parti ve fikirlere açık olmakla biliniyordu. Seçim kampanyasında Genel Yayın Yönetmeni olarak, yazarların da katılımıyla, Erbakan’ın Adana mitingini izlemiştik. Erbakan Hoca’yla ellerimizi havada kenetleyip, Refah selamı bile vermiştik. Röportajlarda resimler her zaman renk verirdi sayfalara. 1999 seçimlerinde MHP lideri Devlet Bahçeli’nin kampanyasını Ruşen Çakır’la en yakından takip eden Milliyet’ti. Gazetenin “orta sol” sosyal demokrat kimliği buna engel değildi. Herkese eşit mesafedeydik.

ANAP’ı nasıl destekleyecektik? Anket yayınlayarak... Seçim yasağı ne olacaktı? Aydın Bey “Nuh diyor peygamber demiyordu”. “O zaman KONDA’yı ben alırım, Tarhan Bey’e güveniyorum, başka şirket beni bağlamaz,” dedim.

Ertuğrul da *Hürriyet*'in çalıştığı araştırma şirketini alacaktı. Dağıldık. Seçime birkaç gün vardı. Aydın Bey'in son anda gazeteleri ANAP'a angaje etmeyeceğini umuyorduk. Boşuna yıpranacaktık. Yargıyı da karşımıza alacaktık.

BİZANS DÜŞERKEN MELEKLERİN CİNSİYETİ

Pazar günü *Milliyet*'in manşeti, "ANAP Önde"ydi. KONDA'nın anketini yayınlamıştık. Genel yayın yönetmenliğinde ilk büyük hatamı yapmıştım. Hatanın ötesinde baskı yemiştım. Direnmeliydim ama yapamadım. Seçim sabahı kıyamet kopmuştu. Sandıklar açılmadan anket görünümü altında çıkmasını istediğimiz sonucu açıklıyorduk. Seçim Kurulu gazeteyi toplatma kararı almıştı. O sırada farkında değildik. MHP % 8-9'la barajın altında kalıyordu. Sorumluluk bize yıkılacaktı. "Nasıl olsa barajı geçemiyor!" diye oylar Refah'a karşı merkez sağda, ANAP'a ya da Doğru Yol'a yönelecekti. Öğlene doğru *Milliyet*'in Bağcılar'daki binasının girişinde kalabalık bir grup toplanmaya başladı. Otobüslerle geliyorlardı. Bidonlarda ateşler yakıldı. 2015 seçimlerinde *Hürriyet*'in basılmasına benzer bir olayı 1995'te yaşıyorduk. Gazete MHP'nin kuşatması altındaydı.

Emniyete haber verildi, güvenlik önlemleri artırıldı. Yazarlarla bir toplantı yapacaktık. Seçim gecesi kim nerede olacaktı, birer ikişer gelmeye başladılar. Melih Aşık "Niye toplandık?" diye sordu, "Seçim gazetesini konuşacağız," dedim. Müstehzi şekilde, "Kapıdakilerden haberiniz yok mu? Bizans düşerken meleklerin cinsiyetini tartışan Romalılar gibiyiz," dedi. Haklıydı. Dağıldık. Moraller bozuktı. *Milliyet*'i abluka altında tutan kalabalık giderek artıyor, bu arada "Sonunuz Abdi İpekçi'ye benzeyecek" tarzı tehditler geliyordu. Akşama doğru Aydın Bey 5. kata çağırırdı, aşağıdaki kalabalığa bakıp, "Kim bunlar?" diye sordu. MHP'liler, dedim. "Boşver, birazdan dağılırlar!" diye rahatlatı.

MHP'nin barajı geçmesini dilemekten başka yapacak şey yoktu. Tansu Çiller veryansın ediyordu. Ortalıkta gözükmeyen tek kişi Mesut Yılmaz'dı. Gazeteyi ANAP'a yatırmıştık, bina abluka altındaydı. Savcılık gazeteyi toplatıyor, sadece Mesut Bey'in sesi çıkmıyordu. Telefonla arattım, birkaç saat sonra buldular. Olanları anlattım. "Öyle mi?" dedi kapattı. Tepkisi (tepkisizliği demek doğru olur) bir Mesut Yılmaz klasiği idi.

ANAYOL-D koalisyonu kurulup, güvenoyu alındığında "çorbada tuzumuz olduğunu" düşünüp, *Hürriyet* ve *Milliyet* yayın yönetmenleri Özkök ve beni Paris'te katılacağı ilk uluslararası toplantıya davet etmişti. Güvenoyundan sonra özel uçakla Ankara'dan ayrıldı. Üç saat boyunca pencereden bulutlara bakmıştı. Ertuğrul Özkök'le karşısında oturuuyorduk. Havadan sudan laf

açıp Başbakan'dan ilk özel demeci almaya çalışıyorduk. Ağzını açmıyordu! Paris'e zoraki ettiği birkaç kelimeyle inmiştik.

Seçim gecesi... Sandıklar açılmaya başladı. Ne ANAP ne Doğru Yol. Benim derdim MHP'ydi. Barajı geçsinler diye dua ediyordum. Dışarıdaki kalabalık da dağılmıştı. Saat 23:00'e doğru sonuçlar belliydi artık. Refah seçimin galibiydi. Erbakan sandıktan önde çıkmıştı. MHP barajın altında kalmıştı. ANAP ve DYP arasındaki çekişme iki partiyi de aşağıya çekmişti. Umulan oyları alamamışlardı. Gazeteyi baskıya hazırladık.

Gece yarısına doğru 5. katta toplanmıştık. Aydın Doğan odanın dışında sekreterleri Arzu ve Elif'in karşısındaki koltuğa oturmuş, televizyondan seçim sonuçlarını izliyordu. Birkaç metre ötedeki toplantı odasındaki geniş masanın etrafında Mehmet Ali Yalçındağ'la oturuyorduk. Taylan Bilgel yanımızdaydı. Biz de televizyona bakınıyorduk. Birden şiddetli bir aydınlanma oldu, köşedeki cam şangırdayarak parçalandı ve duvara bir şey çarptı. "Silah" diye bağırılıyordu... Aynı anda Aydın Doğan'ın odasının camları da aşağıya iniyordu. Kalaşnikofla tarıyorlardı binayı.

Kısa dönem dört ay askerlik yapmış biri olarak, alçak sürünmeyle bir anda masanın altına nasıl da atmıştım kendimi. Sürünerek koridora çıktık. Mehmet Ali Yalçındağ, Taylan Bilgel... Şoka girmiştik. Aydın Bey kalkmıştı yerinden, korumalar koşuşturuyordu. "Neydi bu?" diye söylenirken, odaya girdik. Duvarda mermilerin açtığı delikler vardı. Aşağıya indik, girişteki camlar da tuzla buz olmuştu. Emniyet'ten geldiler. Susurluk kazasında ölen polis şefi Hüseyin Kocadağ'ı ilk kez orada gördüm.

İlk bulgular yolun karşısında durdurulan bir araçtan silah açıldığı yönündeydi. Binayı bilen birileri gözdağı vermek istemişti. Patron katında "kornere" odayı hedef almışlardı. Ancak o yükseklikten hedefi bulmak kolay değildi. Yine de seken bir kurşunla seçim gazisi olabilirdik. Ucuz kurtulduk. Birkaç gün sonra olay PKK saldırısı olarak geçirildi.

ÖRTÜLÜ ÖDENEK'TEN 500 MİLYAR KAYIP

Refah seçimi kazanmıştı ama İstanbul dukaılığı Erbakan'sız hükümet, merkez sağ koalisyon istiyordu. Sonunda Tansu Hanım'la Mesut Yılmaz'ı uzlaştırdılar. ANAYOL-D olarak adlandırılan koalisyon kuruldu. Mesut Yılmaz başbakan oldu. Sular biraz durulmuştu. Gazetede büyük bir davet verecektik. Başbakan, bakanlar, DYP kanadı, Mesut Bey ve Tansu Hanım aynı masada oturacaklardı. Tarihi bir resim olacaktı.

Aydın Bey dinlenmek üzere Almanya'ya Baden Baden'e gidecekti. Beni de çağırды. Yalçın Doğan da geliyordu. Gittik. Harika bir yerdi. Ormanın için-

de termal otel. Kuş sesleri. Cennete gelmiştik. Sabahları yürüyor, havuza giriyor, yazılar bitince akşam yemeğinde hayata dair konuşuyorduk. Ertesi sabah Aydın Bey koluma girdi. “Bütün gece uyuyamadım,” dedi. “Hayırdır, efendim?” diye sordum. “Gazeteyle konuştum, sıkıntılı bir şey gözüküyor.” “Öyle değil,” dedi, biraz daha yaklaştı. Vehbi Koç’un eliyle ağzını kapatarak konuşması gibi, mahcup, “Vuslat’ı Sabancılar istiyormuş. Sema söyledi. Sabaha kadar gözüme uyku girmede,” dedi. Anlatmaya başladı: “Çocuğun ismi Ali, Amerika’da tanışmışlar!” “Ne güzel işte, arkadaşlık, aşk evliliğe gidiyor,” dedim. Hayli duygusaldı Aydın Bey. Koçlarla anılan iş hayatından sonra, “Sabancı’ya kız verdi,” denilmesinden rahatsız gibiydi.

Vuslat Doğan, Bilkent mezunuydu. Üniversite yıllarında *Milliyet* Ankara Büro’ya gelir, gazetecilik üzerine sohbet ederdik. New York’ta Colombia Üniversitesi’nde master yaptı. *Milliyet* gazetesinin Korkmaz Yiğit’e satılışında en net ve karşı tutumu Vuslat sergilemişti. Ali Sabancı ile mutlu bir evlilik yaptı. *Hürriyet*’in başına geçti. New York’ta tanışık damat adayı ile. Ali ele avuca sığmayan, haşarı bir çocuk gibiydi; kısa sürede bankacılıktan sıkılıp, özel havacılık şirketi Pegasus’u kurdu. Doğan Grubu’nun vergi baskısıyla inletildiği dönemde, akıldanelerin çoğu “Sat kurtul,” derken Aydın Bey’in direnişinde en büyük etkendi, Vuslat Doğan.

Baden Baden’de iki gün kaldık. Ertesi gün Frankfurt’a geçecektik. Ankara’dan Yavuz Donat aradı. Yavuz Ağabey *Tercüman*’dan beri Ankara’nın en iyi kulis yazarıydı. *Cumhuriyet*’te Mustafa Ekmekçi’den sonra tek kaldı. Demirel’e yakındı ve 90’larda ondan habersiz “kuş uçmazdı” kulislerde. 28 Şubat’ın ilk sinyalleri de ondan geldi. Cumhurbaşkanı Demirel’e Genelkurmay’da uzun bir brifing verilmişti. Askerler, siyasal İslâm’ın ayak seslerinden rahatsızdı. Yavuz Donat telefonda, “Önemli bir haber var,” dedi. Ankara Büro’da her gün görüşürdük. İstanbul’da da yayın yönetmenliğim boyunca büyük destek verdi. Muhabir gibi gece gündüz haber kovaladı. Ters giden işlerde uyardı. Gazetenin Korkmaz Yiğit’e satışı sürecinde 5. kattaki yazarların Aydın Doğan sonrası paylaşım savaşındaki hallerini görüp *Sabah*’a geçti.

“Nedir haber?” diye sordum. “Örtülü ödenek! Kadın 500 milyar götürmüş!” “Tansu Çiller mi?” “Evet, Başbakanlık örtülü ödenek hesaplarını kapatırken, 500 milyar açık çıkmış. Mesut Bey’e söylemişler. Bugün yarın patlar!”

Ne iş?!.. Refah’tan önce son şans diye kurulan koalisyonun pimi çekiliyordu. Yavuz Donat’a “Yazabilecek misin?” diye sordum. “Belge yok” dedi. Kulis olarak birine dayandırabilir miydik? Tekrar konuşmak üzere kapattık. Haber bombaydı. Belli ki, Başbakanlık’taki devir teslim sonrası, ANAP tarafından sızdırılmıştı. Ancak örtülü ödenek sadece Başbakan’ın kullandığı, bütçede görünmeyen, adı üstünde “örtülü” bir hesaptı. Kayıt dışıydı. Harcamaları Başbakanlık Müsteşarı yapar, sonra da zaptı yırtar atardı.

Ecevit 1970'lerde, Milli Savunma Bakanlığı bütçe fasıllarına Seferberlik Tetkik Kurulu adına konulan bir milyon liralık ödenegin artırılmak istenmesi üzerine, Genelkurmay Başkanı'na "Nedir bu?" diye sormuş, "kontrgerilla" denilen gizli örgütlenmenin bu yoldan finanse edildiğini öğrenmişti. 1995'te 500 milyar lira, belki çok büyük bir rakam değildi ama Çiller'e yönelik ağır bir suçlamaydı. Nereye harcandığı da meçhuldü! Ter basmıştı.

Haberi vermeliydik ancak yalanlanmaya açıktı. Yavuz Ağabey'e güveniyordum. "Örtülü ödenek zaptını" bulursa, ferishtahı gelse dinlemez, basardım. Akşamüzeri Aydın Bey, gazetede bir şey var mı, diye sordu. Yavuz Donat'ın aradığını, "örtülü ödenek" skandalından söz ettiğini anlattım. "Kulislerde konuşuluyormuş ama belge arıyoruz," dedim.

Birkaç gün sonra *Milliyet*'te büyük davet vardı. Salt kulis haberi bile ortalığı ayağa kaldırmaya yeterdi. *Milliyet*'i koşturmaya çalışıyordum ama şansım tersine dönmüştü. Sabancı suikastı gecesi Ankara'da Mesut Yılmaz'la yemek vardı. Oraya giderek, Sabancı kulelerine giren katillerin kamera görüntülerini atlamıştım. Yayın yönetmeni olarak benim haneme yazılıyordu eksiler. İstanbul'a dönüşü bekleyecektim mecburen. Çiller ve Yılmaz'ı nasılsa görecektim o gece. İkisine de soracaktım örtülü ödenegi. Yavuz Ağabey de eninde sonunda bulurdu zaptı.

Aydın Bey de "Bekle," dedi. Güçbela kurulan koalisyonu sabote edemedik! Ancak birkaç ay sonra bunun tarihî bir hata olduğunu anlayacaktım. Ankara'da hayatı haber ve Meclis kulisleri olan gazeteci arkadaşım Muharrem Sarıkaya, örtülü ödenek zaptını bulacak, *Hürriyet* manşet yapacaktı. Altın kural, haber beklemezdi!

Sorumlu gazetecilik yapalım derken, "Örtülü Ödenek Skandalı"nı *Hürriyet*'e kaptırmıştık. İleride bunu Çiller'in "Kuşadası'ndaki Çiftliği" haberi izleyecekti. İstanbul'da ringe çıkmıştım ama peş peşe kontra yumruklar alıyordum. Kroke olmuşum. O yumrukları çıkarmam birkaç yılımı aldı.

Frankfurt'a geçtik, orada başka bir tuhaf haberin konusu olduk. "Gazeteci haber alır, haber olmaz" anlayışıyla yüzlerce özel habere imza atmışken, Frankfurt'ta bir otelde *Aydınlık*'ın bastığı bir resmin ve saçma sapan bir iddianın figürlerinden biri olmuştuk. Otele yerleşip gazeteyle konuştuktan sonra lobiye indim. Aydın Bey tavla oynuyordu. Hem de Özer Çiller'le! Gözlerime inanmadım. "Hoş geldiniz," dedim. Yanlarında biri daha vardı. Özer Çiller'in arkadaşısıymış Turizm Bakanlığı'ndan. Bizden Taylan Birgel, *Milliyet*'in Almanya Temsilcisi Bülent Zarif de oyunu izliyorlardı. Tavla bitince yemeğe geçildi. "Örtülü ödenek skandalını verseydim şimdi, ne olurdu?" sorusu zihnimi zorluyor, içimdeki şeytan "Özer'e sorsana," diyordu. Eğlenceli insandır. Bir defasında Çankaya'da bir resepsiyonda *Cumhuriyet* yazarı Ahmet Tan'ı Çiller'e gösterip, "Bak Tansu bugünkü yazısında sana nasıl geçirmiş?"

diye kahkahayı basmıştı. Japonya'da Şarık Tara'nın Kobe bifteği için kapattığı bir restoranda ocak başında dip dibe yemek yenirken, Şogun ciddiyetindeki aşçıya, "Enişteye çok ver, o Başbakan'la yatıyor," esprisine gülüp geçmişti. Şaka kaldırırdı. Ancak haber ciddiydi. Ortamı bozmamak adına örtülüğü pas geçtim. Bir gün daha bekleyebilirdim.

Almanya'da o gece çekilen bir kare "anı" fotoğrafı, aylar sonra *Aydınlık'ta* "Frankfurt'ta Nükleer Pazarlık" başlıklı haber olacaktı. O gece çekilen resimler, Özer Çiller'in arkadaşı Turizm Bakanlığı bürokrati diye tanıtılan kişinin gerçekte "nükleer madde kaçakçısı" olduğu iddiasıyla servis edilmişti. O zaman kimsenin cebinde akıllı telefonlar yoktu "selfie" çekecek. Fotoğraf makinesi sadece Bülent'te vardı. Haber yalandı ama gel de anlat!

Aydın Bey ve Özer Çiller Frankfurt'ta bir otel lobisinde ne görüşüyorlardı? Fotoğrafta "Eser Kale" olarak tanıdığımız kişiden "Hüseyin Duman" olarak söz ediliyordu. Adam mafyaymış! Yalanlamak için hayli uğraşmıştık. Doğu Perinçek'in de gazeteye geldiğini anımsıyorum.

TANSU HANIM: HAINLIK, YALAN

Görkemli parti başladı. Başbakan Mesut Yılmaz, DYP lideri Çiller, bakanlar düğün gibi süslenmiş masalara, koalisyon ortakları gibi serpiştirilmişlerdi. Gece çok iyi geçti. Sıcak bir ortamda sohbetler, masalar arasında dolaşımlar. Liderler ayrılmadan "örtülü ödenek" bulmacasını çözmeliydim ama nasıl? Önce Çiller'in masasına gittim. İzin isteyip yanına oturdum. Koalisyon üzerine "iyi gidiyor" tarzı birkaç cümleden sonra, lafı dolandırınadan "Ankara'da bir söylenti yayıyorlar, örtülü ödenek hesabında 500 milyar kayıp varmış," diyecek oldum. Tansu Hanım daha "örtülü" lafını duyar duymaz aramızdaki dört beş yıllık hukuka rağmen, o zamana kadar görmediğim bir hidetle, "Kim söylüyor bunları, yalan hainlik," diye tepki gösterdi. Kıpırmızı oldu. "Böyle şeylere inanmayın," dedi. Ben de kulislerde konuşulduğunu, o nedenle doğrulatma ihtiyacıyla konuyu açtığımı, yalansa zaten mesele olmadığını söyledim.

Yalan haber yapacak halimiz yoktu. ABD'deki mal varlığı haberinin yol açtığı kavga kıyametten sonra zaten yoğurdu üfleterek yiyorduk. Dakika bir, gol bir! Koalisyonu neden sabote edecektik. Çiller'in yanından ayrıldım. Başbakan Mesut Yılmaz 5. katta, Aydın Bey'in çalışma odasına geçmişti. Yanında bakanları, eşler, *Milliyet* yazarları sohbet ediyorlardı. Kalkmaya yakın Mesut Bey'in yanına gittim. Yalnız yakalamıştım. Biraz önce Tansu Çiller'e açtığım "örtülü ödenek" meselesini, ona da sordum. "Nereden çıkarıyorsunuz kardeşim?" diye tersledi. Mesut Yılmaz'ı 1983'te, ANAP seçimleri kazandıktan

sonra Meclis Başkanlığı adayını getiren bir grup çiçeği burnunda milletvekilinin en genci olarak, elinde zarfla hatırlıyorum. Necmeddin Karaduman'ı aday göstermişlerdi. Birazdan açıklanacaktı. Parlamento usulünü bilmedikleri için adayın gizli tutulacağını sanıyorlardı. Anlattık. Rizeliydi ve inatçıydı. Nuh der Peygamber demezdi. Ketumdu. Örtülü ödenek sorusundan hiç hoşlanmamıştı. "Hükümeti yeni kurduk. Yazmayın böyle şeyler," dedi.

Ertesi sabah Yavuz Donat'ı aradım. Gece olanları, Tansu Hanım ve Mesut Bey'le konuşmalarımı anlattım. "Yazmak istiyorsan yaz istersen ama köşede kalsın, ilerde haber patlarsa yazmıştık," deriz (eski Babıali geleneği). Ya da örtülü zaptını aramaya devam edeceğiz. Bulamadık. Haber elimizden uçmuştu!

BAYKAL, ALTAN ÖYMEN'İ İSTİYOR

Büyük hayalim, idealim olan İstanbul'a genel yayın yönetmeni olarak gelmiştim ama bir süre sonra "haber müdürü" olarak çalışmaya başlamıştım. *Milliyet* aynı zamanda etkili bir fikir gazetesiydi. Fikir kulvarındaki ağırlığımızı sürdürerek, dinamik bir habercilik yapmalıydık. Mutfak sorunluydu. Geçen 3-4 yıla sığan yönetim değişiklikleriyle gelen ekiplerin bir kısmı kalmış, "eskiler-yeniler" arasında bölünmeler olmuş, yazı işlerinin yükü birkaç kişinin üzerinde kalmıştı. Gazete KIT gibiydi. Bazıları iyiniyetli ama yetersizdi. Olan malzemeleri sayfalara dağıtıyorlar, yaratıcılıktan uzak, soğuk sıkıcı başlıklarla günü kurtarmaya çalışıyorduk. Haftanın neredeyse her günü "taşra baskısını" akşam 7'ye yetiştirmekte zorlanıyor, hat kaçırıyorduk.

Milliyet, *Sabah* ve *Hürriyet*'ten sonra Bağcılar'da müthiş bir gazete binası yapmıştı. Mimarı Hayati Tabanlıoğlu'ydu. Aydın Bey'in vizyonuyl, devasa matbaa makinesi şeffaf bir camla ofis ve salonları görececek biçimde yerleştirilmişti. Gazete hazırlanınca gözümüzün önünde dönmeye başlıyordu. Yürüyen bantların ışıltısı içinde *Milliyet*'in kırmızı logosu uzaktan seçiliyordu. Baskıya geçtiğimizde Haliç'te denizi seyredenler gibi köprü üstünden izlerdik üretimi.

Haftalar aylar geçip, gece gündüz farkının kalktığı loş salonlarda gazete yaptığımız ortamlarda, Uzay Yolu mürettebatına benzediğimizi düşünürdüm. Tarihlerin önemi kalmamıştı. Aşık Veysel'in dediği gibi, "gidiyorduk gündüz gece!"

Gazete sayfaları tümüyle hazırlanıp köşe yazıları tamamlanıp manşeti de attıktan sonra, 6'ya doğru işimiz biterdi. Sadece başyazıya kalırdık. Başyazarımız Altan Öymen'di. 1995 seçimleri öncesinde Aydın Doğan'la Almanya'ya gitmişlerdi. Aydın Bey çok değer verirdi Altan Ağabey'in fikirlerine, sağdu-

yusuna. Gazetenin bir anlamda “akil adamı”ydı. ANKA Ajansı’na uzanan “usta çırak” ilişkimiz ve güçlü dostluk bağlarımız vardı. 1980 öncesi Ecevit’in isteğiyle CHP’den milletvekili seçilmiş, Meclis Grup Başkanvekili olmuş, darbe sonrası siyasi yasaklı durumuna düşünce *Cumhuriyet*’te yeniden mesleğe dönmüştü. 1983’te *Milliyet*’e geçmişti. Cüneyt Ağabey’le *Milliyet*’e gelişimizde etkili olmuştu. 1986’da Ankara Büro Şefi olurken, Aydın Doğan’a beni Altan Öymen takdim etmişti. Genel yayın yönetmenliğimde Altan Ağabey’e güveniyordum.

Aydın Bey gece vakti telefonda, “Bak sana kimi veriyorum,” dedi. “Altan Ağabey...” demeye hazırlanıyordum ki, Deniz Baykal’ın sesini tanıdım. Telefonda. “Kulaklarını çınlatıyoruz, gazete iyi gidiyor,” tarzı nezaket cümleleri söyledi. Deniz Bey’i çok iyi tanırdım. Dostluğumuz 12 Eylül öncesine uzanırdı. Yasaklı dönemde ANKA Ajansı’na geldiğinde sohbet ederdik. 1983 seçimleri öncesinde Demirel gibi Baykal da Zincirbozan’a sürülecekti.

SHP-CHP birleşmiş, Deniz Bey CHP’nin genel başkanı olmuştu. 1995 seçimlerine yeni bir vitrinle girmek istiyordu. Telefonda “Altan’ı almak istiyorum,” dedi. Şaşırmıştım. *Milliyet* başyazarı, CHP’den milletvekili olmak üzereydi. Mümtaz Soysal da gazeteden kopmuş, milletvekili ve Dışişleri Bakanı olmuştu. Ancak yazarlıkları siyasetin üstünde ve ötesinde olan Soysal, Öymen gibi isimlerin *Milliyet*’ten ayrılmaları bana hiçbir zaman doğru gelmedi. Boşlukları dolmadı. Hele Mümtaz Hoca... Aydın Bey kendisine “*Milliyet*’in vicdanı,” derdi. Abdi İpekçi fikirleriyle her zaman Ecevit’in yanında olmuş, sosyal demokrasiyi desteklemiş, ama CHP’den milletvekili olmayı aklından geçirmemişti.

Deniz Bey’e, “Siz orada karar vermiş gözükyörsünüz, hayırlı olsun,” dedim. Altan Öymen başyazarlıktan ayrıldı, milletvekili seçildi. Daha sonra *Sabah*’tan Güneri Cıvaoglu’nu transfer etti Aydın Bey. *Sabah*, *Hürriyet*, *Milliyet* savaşının orta yerinde Cıvaoglu başyazar oldu. Altan Ağabey de, Güneri Bey de, bazen yazıları geciktirirlerdi. Gazete hazırlanır, Aydın Bey sorardı: “Gazeten basıldı mı?” diye. Almadan çıkmazdı. “Tamam, şimdi...” diyerek sağa sola telefon yağıdırırken, “Geciktin yine,” diye tebessüm ederdi.

Ankara yılları geride kalıyordu. Aydın Doğan “patron” yüzünü gösteriyordu.

ÇAMLICA’DA DARBE UYARISI

Bir akşam gazeteden ayrılırken, “Yarın sabah Çamlıca’ya gel, yürürken biraz konuşuruz,” dedi. Yeşilköy’de Polat Oteli’nde kalıyordum. Her sabah saat 6’da zil sesiyle uyanıp, 7’de kahvaltıda BBC’den arkadaşım, yayın danışma-

nı gibi çalışan Edip Öymen'le buluşuyor ve bir saat iç dış gazeteleri konuşup, birlikte Bağcılar'a geçiyorduk.

O sabah erkenden Çamlıca'ya gittim. Aydın Bey de uyanmıştı. Köşkün içinde yürümeye başlamıştık. Yürüyüşü sevmezdim. Ankara Oran'da oturmama rağmen, Deniz Baykal'la bir kez röportaj amaçlı olmanın dışında, yürüyüş gruplarına katılmazdım. Deniz Bey de beni Mogan'a indirip dönüştürüp perişan etmişti. Keçi gibi tırmanıyordu çamlı yamaçta!.. Yine röportaj sevdasına, Özal'ın Okluk'tan İngiliz Limanı'na günde 3-4 saat yüzdüğü haberleri üzerine kendi kullandığım arabayla Ankara'dan Marmaris'e gitmiş, görüşmeden sonra Turgut Bey'in yüzme çağrısıyla akşamın 7'sinde denize atlamıştım. Beş on dakika sonra nefesim kesildi. Özal'ı yakalamak ne mümkün, "Nasılmış?" diye dalga geçmişti dönüştür.

Neyse ki; Aydın Bey'le köşkün içinde tur atıyorduk. 40 yaşında bile değildim ve tenis oynuyordum. Maksat yürüyüş değilmiş. Aydın Doğan biraz sonra durdu. "Sen bize darbe mi yapacaksın?" dedi. Hayli sertti. Anlamadım neyi kastettiğini. "Ne darbesi?" "Fikret'i İstanbul'a getiriyormuşsun," dedi. İster istemez savunmaya geçtim: "Nereden çıkardınız, Fikret'le benim yakınlığımı biliyorsunuz. *Nokta*'dan gazeteye getiren benim. Temsilci olunca tartışmasız Büro Şefi oldu. Zirveye tırmanmak böyle bir şeydir. Benim hayata bakışım, bir üste çıkınca ekibi de yukarı taşıyım. Yayın yönetmeni oldum. Fikret de Ankara temsilcisi. Ne darbesi yapacakmışım, kim söylüyor bunları size?" diye tepki gösterdim.

Fikret'i karşıma sürüp, yazı işlerinde yapacağım değişikliklere "bariyer" koyacaklardı. Antenlerim hiçbir zaman "içe dönük" çalışmazdı. Plaza "bina-sına" dediğim dedikodudan nefret ederdim. Adları "Beşinci kat çetesi"ne çıkan kimi yazarların, Nasrettin Hoca'nın "Sağlığımda bu yoldan giderdim," demesi gibi, eski yöneticilerin "gazeteyi ben olsam böyle çıkarırdım" laflarına güler geçerdim. Bu zevat Aydın Doğan'ın baş köşede oturduğu öğle yemeklerine günlük tiraj raporlarıyla gelir, patron "Bugün satışlar nasıl?"... diye sorduğunda, üç dört koldan kâğıt parçasına yazdıkları tirajları okurlardı. Üç-beş bin düşüye yüzler gülerdi.

O sayede kırk yıl gazetecilik yaptım. Otuz yıl kesintisiz *Milliyet*'te çalıştım. Aydın Bey'e Fikret Bila'yı yayın koordinatörü olarak İstanbul'a getirmeyi düşündüğümü söyledim. Umur Talu da, Yalçın Doğan'la böyle çalışmıştı. Sadece bir düşünceydi. "Darbe" suçlamasının ağırımaya gittiğini söyledim ve ayrıldım.

1998 yazında Aydın Bey tarafından yayın yönetmenliğinden alındıktan sonra da, Fikret on beş yıl boyunca Mehmet Yılmaz (*Radikal*), Sedat Ergin (*Hürriyet*), Tayfun Devecioğlu (*Vatan*) gibi dışardan genel yayın yönetmeni atanmalarına karşın yayın yönetmeni olamadı. Ankara'da artık Orhan Tokat-

lı gibi “kıdemli temsilci”ydi. O Bodrum’da, ben Datça’da yaşamaya hazırlanırken, *Milliyet* satıldı. Demirören ailesi beni Abdi Bey’in *Milliyet*’ine dönüş özlemiyle genel yayın yönetmeni yaptı. Dokuz ay sonra olaylı biçimde gazeteden ayrılırken, tereddütsüz Fikret Bila’yı önerdim. Kabul ettiler.

Fikret ancak Aydın Doğan *Milliyet*’i sattıktan sonra, benim isteğimle yayın yönetmeni oldu. “Darbe” teşebbüsünde on beş yıl gecikmeli de olsa, başarılı olmuştum. 2013 yazında yayın yönetmenliği görevini Fikret’e bırakarak ayrıldım. Fikret Bila üç yıl sonra yazar olarak *Hürriyet*’e geçti. 15 Temmuz darbe sürecinde, müthiş bir öngörüyle orduya yakın bir ismin *Hürriyet*’e transferi gerçekleştirildi.

Fikret Bila, 2017 Şubat sonunda *Hürriyet*’in “Karargâh Rahatsız” manşetinin Hükümet ve Saray cephesinde yol açtığı tepkiler üzerine “28 Şubat’ın laneti” denebilecek şekilde Sedat Ergin’in ayrılmasıyla *Hürriyet*’e genel yayın yönetmeni oldu.

MARMARA FERİBOTU KAÇIRILDI

Tuhaf zamanlardı. İnanılmaz şeyler oluyordu. Sabancı suikastından, Vehbi Bey’in ölümünden sonra mezarının açılması, bedeninin çalınmasına kadar!.. Sanki İstanbul’a gelişim beklenmişti.

Akşam üzeriydi. Trabzon’dan kalkan Marmara Feribotu kaçırıldı haberi geldi. Çeçen gerillalar gemiyi basmış, yolcuları rehin aldıktan sonra, Karadeniz’den İstanbul’a doğru geliyorlardı. “Korsan manifestosu”yla istekleri yerine getirilmezse yolcuları öldüreceklerdi. Alarına olduk.

Yurt Haberler Servisi’nin başında Taner Atilla vardı. Çağaloğlu’ndan ve Ankara Büro’nun telekonferansla bağlandığı gündem toplantılarından tanır-dım. Sabahları tuğla kalınlığında, Anadolu’dan gelen çoğu ajans derlemesi haberlerle göz dolduran gündemle gelirdi. Üçüncü sayfalık şeyler. Sonradan *Milliyet* internetin başına geçecek olan Ercüment İşleyen, Atilla’nın yardımcısıydı. Aylarca o tuğla hacimli gündemden güncel sıcak haberlere geçmeleri için uğraştım. Boşuna kâğıt israfı, fotokopi makinası başında zaman kaybıydı. Öteki servis şeflerine dağıtılmak üzere, görüntüsüyle bile hantal olan gündemle oyalanıyorduk.

Sonunda yığını üç-dört sayfaya indirmeyi başaracaktım. Taner Atilla’yı çağırdım. “Feribotu ne yapacağız?” diye sordum. Haber, fotoğraf, operasyon yapılması kaçınılmazdı, “Atlamayalım,” dedim. “Merak etmeyin,” deyip gitti. Sinop’a ekip göndereceğini söyledi. İstanbul Boğazı girişinde şimdiki üçüncü köprü’nün iki yakasında Poyrazköy açıkları ve Sarıyer’de önlem alınmıştı. Muhabirler ve ne kadar foto muhabiri varsa!

Televizyonlar açık, canlı yayındaydılar. Yazı işlerinde topluca izliyorduk. Feribot Boğaz'a girmek üzereydi. Bir de baktık; geminin üzerine helikopterden inmeye çalışan birileri var. Operasyon başladı diye ekranın önünde toplandık. Uğur Dündar güverteye atlamış, korsanlarla *Kanal D* canlı yayında. Yine atlamıştık. Neyse ki bu kez, kardeş kuruluş *Kanal D* atlatmıştı. Uğur Dündar'dan resimleri aldık. O yükseklikten gemiye atlamak cesaret isterdi. İyi iş çıkarmıştı.

KARDAK'TA SAVAŞ ÇIKARTAN HABER

Ne yapsam olmuyordu. İyice gerilmiştim. Sürekli gol yiyordum. Beşiktaşlı olduğum için, Sanlı kaptana benzetiyoordum kendimi. Bükreşe tur atlamaya gitmişken, maçın son beş dakikasında rakip golü attıkça efsane kaptanın, "Kaleden topu çıkarıp bir gol de biz atarız," diye santraya koşması gibi... Beşiktaş maçı başlatıyor, Romenler atıyordu. Beş dakikada Beşiktaş olmuş, elenmiştik. "Vay anasını sayın seyirciler", radyo günlerinden kalma sloganıydı. Milliye'te bir gol de biz atacaktık. Atmalıydık.

Sonunda attık ama "ofsayttan". Sadri Alışık'ın "bu da ofsayt abiler"ine benziyordu halimiz. Kardak diye başka adaya çıkmıştık! Az daha savaş çıkarıyorduk! Haber şöyle gelişti: Ankara muhabirliği alışkanlığıyla satır arası okuyor, kıyıda köşede gözden kaçmış haberlere bakıyordum. Cumhuriyet'te tek sütun bir haber gözüme ilişti. Bodrum açıklarında Kardak kayalıkları olarak anılan küçük bir kara parçası vardı. Yunanistan'la Türkiye Dışişleri, Kıbrıs savaşıandan beri bitmeyen 6-12 mil kıta sahanlığı krizi nedeniyle, Kardak yüzünden kapişıyordu. Yunan Sahil Güvenliği adanın etrafındaki balıkçıları taciz ediyordu. Aradığımız "büyük balık" Kardak haberi olabilirdi.

Denize meraklıydim. Yarı Datçalı sayıldığım için, Reşadiye yarımadasını, Gökova'yı, Bodrum kıyılarını bilirdim. Karaada'ya gitmiştim de, Kardak diye bir ada hiç duymamıştım. Sonradan ada değil, kayalık olduğunu öğrenecektik. Ankara Büro'ya, "Dışişleriyle konuşulsun," dedim. Bakıtlar, "Kardak krizi" dillendiriliyordu ama büyütülecek bir şey yoktu. Takılmıştım bir kere. Mümtaz Hoca'yı aradım. Eskiden beri Bodrum'da ahşap teknesiyle denize çıkardı Mümtaz Soysal. Halikarnas Balıkçısı kadar iyi bilirdi kıyıları. Kıbrıs davasının asli savunucusu Denktaş'ın danışmanıydı. Dışişleri Bakanlığı yapmıştı.

O sırada dış politikada ipler Başbakan Tansu Çiller'in elindeydi. Dışişleri Müsteşarı da Onur Öymen'di. Onur Bey, Konut'ta Tansu Hanım'ın gölgesi gibiydi. Mümtaz Soysal'a "Hocam, Kardak haberini gördünüz mü?" diye sordum. "Abartmayın, bir şey çıkmaz," dedi. Henüz akıllı telefon çılgınlığı başlamadığı için, "Konum atar mısınız?" diyemezdim. Neresi olduğuna iliş-

kin tahmini bir yorum istedim. Haritaya baktık. O zaman gazetenin olanakları habere para harcamaya elverirdi. Televizyon da olduğu için, birlikte helikopter tutardık.

Taner Atilla'yı çağırarak, İzmir'le konuşmasını, Kardak adasına gidilerek havadan fotoğraf çekilmesini istedim. Resimler görkemli olmalıydı. Kuşba-kışı... İnsanlar, keçiler ne varsa! Ekip geldi, resimler harikaydı. Ertesi gün "İşte Kardak Adası" manşetiyle çıktık. Yarım sayfa kapak resmiyle sonunda öne geçmiştik. "Kardak krizi" patlamıştı. Dışişleri sözcüleri arasındaki düelo da kızışıyordu. Sahil güvenlik botları adanın etrafında cirit atıyordu.

Öğlene doğru Mümtaz Soysal aradı. "Gazeteyi gördüm," dedi. "Sağol Hocam, sayenizde," derken, Hoca gürlledi: "Derya yanlış adaya çıkmışsınız, orası Kardak değil." Kaynar sular başımdan aşağı indi. "Aman Hocam..." diyordum ama masaya yığılmak üzereydim. Odadan çıktım, "Taner'i çağırın," diye bas bas bağıryordum. "Yahu yanlış adaya çıkmışız, kim dedi orası Kardak diye?" çıkışmak da sakinleştirememişti beni. Özür metni hazırladık. Yazı işlerini terk ettim, ağzımı bıçak açmıyordu. Kızmaya hakkım yoktu. "Kardak belasını" başımıza açan bendim!

Nereden bileceklerdi... Bodrum'a yakın adanın birini çekip gelmişler. O arada kriz tırmanıyordu. Savaş gemileri de Ege'ye çıkmıştı. Kasvet çöktü üzerime. Tek sütunluk haberden manşet çıkaracağız derken, hedeften uzaklaşmıştık.

Ertesi gün bu defa *Hürriyet* adaya çıkmış, bir de bayrak dikmişti. Onlar ayrılınca Yunan hücumbotlar adaya Yunan bayrağı dikmişlerdi. Başbakan Çiller, "O bayrak ya incek, ya incek," demez mi! Kardak'ta savaş an meselesiydi. Gemiler Bodrum çevresindeydi. Atina-Ankara gerilimi NATO'ya, ABD'ye uzanmıştı. Teyakkuzdaydık. Sabaha karşı SAT komandoları Kardak'a çıktılar, bayrak indi. Yunanistan da geri adım attı. Kayalık krizinin savaşa dönüşmesi son anda önlendi.

Yunanistan da adaya çıksa çatışma kaçınılmazdı. Derin bir nefes aldık. Ancak *Hürriyet* "manşet savaşı"nı net olarak kazanmıştı. Fatih Altaylı da SAT komandolarıyla adaya çıkmayı başarmıştı. Ah Sanlı kaptan, yine gölü yemiştik!

KABİL'DE NECİBULLAH ASILİYOR, KANLI DİYE VERMİYORUZ

Yayın yönetmeni olunca, gazete sayfalarındaki "kan"ı temizleyeceğime söz vermiştim. O zaman İstanbul gazeteciliğinde karşı konulmaz bir "üçüncü sayfa" hastalığı vardı. Birinci sayfalar da "üçüncü sayfa" gibi çıkardı. Yazlık-

ta sürat motorunun çarptığı kafası kopan genç, kasapta kolunu kıyma makinesine kaptıran çocuk, banyoda şofbenden zehirlenen kadının çıplak bedeni, trafik kazasında orasından burasından demir çıkan insanlar, tecavüz, intihar haberleri. Sözde uyarma adına, bu vahşet görüntüler manşetlere çıkarılıyor, Babıali’de “meyhane baskıları”ndan kalma bir alışkanlıkla gazeteler birkaç bin fazla satıyordu.

Eski *Hürriyet*, *Günaydın* tarzı “sansasyonel” gazetecilikti bu. *Milliyet* o ligde değildi, ama gazete hızla o kulvara doğru kayıyordu. Sert uyarılar, yazı işlerinde her gün “atlama pahasına” kanlı fotoğraf basmayacaksınız, sorumlusu benim talimatları sonucu, sayfalar “kan”dan temizlenmiş, haber ve fotoğraf servisleri, editörler “rehabilité” olmaya başlamışlardı. Birinci sayfayı “üçüncü sayfa haberleri”nden arındırılmış, gazetede insan bedeninin saygısızca teşhirine son vermiştik.

Tek tük gözden kaçan bir şey olursa, okurlardan özür diliyor, terör ve intihar saldırılarını, canlı bomba eylemlerini, kurbanların resimlerini mozaikleterek veriyorduk. Bir gece yarısı telefonum çaldı. O sırada Polat Otel’inde kalıyordum. Uyanmaya çalışırken saate baktım, biri geçiyordu. Arayan gece sorumlusu Hikmet Şenol’du. İşini son derece iyi yapan, tecrübeli bir arkadaşımızdı. “Hayırdır!..” demeden, heyecanla Afganistan’da darbe (devrim) olduğunu, Devlet Başkanı Necibullah’ı Kabil’de astıklarını söyledi. “Ajanslar resim geçiyor, Taliban Kabil sokaklarında gösteri yapıyor,” diye ekledi. “İyi verin haberi,” dedim. “Manşet yapalım mı?” diye sordu Hikmet. Uykum hâlâ dağılmamıştı. “Dış haberlerle konuştun mu, ne diyorlar?” diye sordum.

“Manşet yapacağız ama görüntüler biraz kanlı.”

“Nasıl kanlı, çok mu?”

“Adamı asmışlar, vincin ucunda sallanıyor!”

“Ben size gazetede kan görmeyeceğim demedim mi, koyma o zaman!” diye kapattım.

Sabah gazeteye geldim. Yazı işlerine “Bir şey var mı?” diye sordum. “Afganistan’da darbe olmuş!” dediler. “İyi,” diyerek odama geçtim. Hâlâ uyandırmamıştım habere! O dönemde *Hürriyet* ve *Sabah*’la rekabette “kanlımız” gazetelere şöyle bir göz attım. İki gazetede de Kabil’deki “kanlı darbe” manşette, kapak! Vincin ucundaki Necibullah. Dünyanın konuştuğu darbeyi görmemiştik. Hikmet Şenol’u bağlayın, dedim. Telefonda nasıl vermezsin diye söyleniyordum: “Siz kanlıysa vermeyin, demiştiniz,” dedi. Haklıydı, sorumlusu bendim!

ARAP BAHARI'NA DARBE

Yıllar sonra 2013 yazında *Milliyet*'te ikinci yayın yönetmenliğim sırasında, Taksim'deki Gezi Direnişi'ni izleyen günlerde, Mısır'da darbe oldu! Afganistan tecrübesiyle hızlı davrandık; Can Dündar, Burcu Karakaş ve Bünyamin Aygün'ü (foto muhabiri) ilk uçakla Mısır'a gönderdik. 4 Temmuz 2013'te "Arap Baharı'na Darbe" manşetiyle çıktık. Tahrir Meydanı'ndaki halk hareketinin ikinci yılında, seçimle gelen Cumhurbaşkanı Mursi ordu tarafından devrilmişti. *Milliyet*, darbeyi Kahire'de izleyen tek gazeteydi.

Darbeci general Sisi'nin tankları meydanlara çıkardığı ilk gece, gazeteyi hazırlıyorduk. Erdoğan Demirören alışık olmadığımız tarzda yazı işlerine geldi, "Manşetiniz ne?" diye sordu. Darbenin seyrinin henüz belli olmadığını, birkaç saat daha vaktimiz olduğunu söyledim. Yazın o zaman dedi: "Mısır halkı kurtuldu!" Ekran başında şaşkına döndük.

Elbette o manşeti atmayacak ve darbeye karşı çıkacaktık. Adeviye Meydanı'nda tank paletleri altında ezilenlerin (15 Temmuz 2016'da Türkiye'de başımıza gelenlerin öncülü olaylar) sesi, vicdanı olduk. 6 Temmuz tarihli *Milliyet*'in başlığıysa, Tayyip Erdoğan'ın fotoğrafıyla "Demokratik Darbe Olmaz" sözlerini içeriyordu. Buna rağmen, gazete yönetimini iktidara gammazlayan çevreler, Can Dündar'ın yazı dizisine attığımız "Taksim'den Tahrir'e" başlığına takılmışlardı. Önce Can'ı Kahire'den çekmemiz istendi, dönüşte de yazılarına bir süre ara vererek atmamız!.. "Can Dündar'ı Mısır'a ben gönderdim, nasıl atarım?" deyince, "O zaman sen gidersin!" dediler. O baskıya daha fazla dayanamayacağımı anlayıp ayrıldım. Can'ı atma görevini de benden sonra yayın yönetmeni olan Fikret Bila üstlendi. Böylelikle Erdoğan Demirören, Can Dündar'ı arayarak *Milliyet*'teki işine son verildiğini bildirdi.

DARBEE VE DARBECİLİĞE HAYIR

8 Temmuz 2013'te *Milliyet*'te yayın yönetmeni olarak gazeteyi de bağlayacak şekilde şunu yazdım:

Arap Baharı'nın simgesi Tahrir Meydanı, "devrim"den sonra "darbe"ye de sahne oldu. Mübarek'i götüren, Mursi'yi getiren kalabalıklar "özgürlük istiyoruz" diye meydanlara çıkıp orduya selam durdular.

Tanklara çiçek atıldılar.

Seçimle gelen cumhurbaşkanının "darbeyle götürülmesine" seyirci kaldılar.

"Namlunun ucundaki demokrasi"lerin yazgısıdır.

Rejimin sosyokültürel, sınıfsal dayanakları, ideolojik korunakları tarihsel anlamda oluşmadığı için demokrasi sürdürülebilir olmaktan çıkıyor. Halk, –istemese de– Mısır’daki gibi devrime de darbeye de kolayca mobilize edilebiliyor. İki sene önce “diktatör”ü yıkan milyonlar, Mursi’ye de aynı sonu layık görebiliyor.

Gelinen süreçte kuşkusuz Müslüman Kardeşler’in (İHVAN) yönetim başarısızlığı, yoksul ve işsiz kitlelerin Mursi’den beklediklerini bulamayışları, seçimle gelen liderin otoriterleşmesi gibi faktörler, ABD’nin ve Batı’nın “geliyorum” diyen darbeye karşı sessizliği de etken. Hiç tartışmasız “demokratik” olan Mısır’ın bu sorunlarla sandıkta hesaplaşması, “ordu”nun siyasete müdahaleden kaçınmasıydı.

O nedenle darbeye ve darbeciliğe “ama”sız karşı çıkmak gerekiyor.

2013 Temmuz’undan üç yıl sonra 15 Temmuz 2016 gecesi Türkiye’de yaşanan Mısır tarzı bir darbe girişimine, olacakları ta o zaman görmüşçesine açık ve net karşı çıkıyorduk. “Beyefendi” diye Tayyip Erdoğan’a sözde destek olanlar, “dünyadan, demokrasiden bihaber” zavallılar, İlber Ortaylı’nın deyimiyle “cahiller”, “Mısır halkının kurtulduğunu” sanıyorlardı. 15 Temmuz darbe girişimi gerçekleşmiş olsaydı, kesinkes bizim Sisi’leri desteklerlerdi. Evren’den bu yana, hep darbelere çanak tutmuşlar, “sivil uzantılar”ı olmuşlardı.

CAN DÜNDAR’IN SON YAZISI: ÜÇ MESLEKTAŞ

Milliyet’teki işine son verilen Can Dündar, 1 Ağustos 2013’te şu yazıyı kaleme aldı:

Geçen hafta İstanbul’un güzelim teraslarından birinde oturduk: Ben, Der-ya (Sazak), Fikret (Bila)...

Meslekte 30 yıldır aynı yolları kimi zaman yan yana, kiminde sırt sırta arşınlamış üç gazeteciydik.

Babadan servet devralmamış, meslekte hazıra konmamış, her mevkiye çabayla, sabırla, gayretle tırmanmış üç meslektaşık.

Yazılı basının farklı mecralarında birbirimizi izleyerek, kollayarak, atlatarak, özenerek yetişmiştik.

12 Eylül kabusunu Ankara’da yaşamıştık. Danışma Meclisi’ni parlamentoda karşılamıştık. Kapanan partiler, devrilen liderler görmüştük; baskıya zulme tanık olmuştuk. 12 Eylül’de sansürü delmeye çabalamış, 28 Şubat’ta cadı avı sürdüren, kelle isteyen askere direnmiştik.

Mesleğimiz dışında bir işe bulaşmadan, olmadık işler yapıp öyle büyük servete kavuşmadan, yolumuzdan çok da şaşmadan bugünlere gelmiş, nihayet onca yılın sonunda aynı gazetede buluşmuştuk.

Derya, neredeyse ömrünü verdiği gazetenin başındaydı, Fikret Ankara kalesinin burcunda... Ben gazetede bir köşe başında...

Geçen 9 ayda güzel işler yapmış, güzel haberler çıkarmış, güzel yazılar yazmış, güzel manşetler atmıştık.

Yanlışımız da olmuştu elbet... Onda da birbirimizi uyarmış, tartışmıştık.

O gece, yeni bir yol ayrımındaydık.

Güzelim terasa vuran yaz rüzgârından çok daha şiddetli bir fırtına ufuktaydı. Bu kez sivil giysili, ama eskisinin birebir taklidi, yeni bir cadı avı başlamıştı. Bizden önce nice meslektaşımıza kıymıştı.

Sıra bizdeydi.

9 ayın bize güzel gelen, gazeteci coşkusu veren işlerinin, “İmralı Zabıtları” manşetinin, Gezi Direnişi haberlerinin, gazetenin muhalif çizgisinin Hükümeti çok rahatsız ettiğinin ipuçları geliyordu nicedir...

Biz, her gerçek gazeteci gibi, “İmralı pazarlığını deşifre eden biziz.”

“Gezi’de, Kahire’de olayların tam göbeğindeyiz,” diye sevinirken, bunun bir bedeli olacağının da farkındaydık elbet.

Daha önce gazetecilik yapanların, her icraata kafa sallamayanların akıbeti bekliyordu bizi de... Başbakan’ın kürsüden söylediği “Batsın böyle gazetecilik” lafı, bir temenni değil bir direktifti. Batırmak için seferber olan bakanların/danışmanların telefonu, patron katını bezdirmişti.

Telefonlara kulak asmayanların, gereğini yapmayanların başına gelenler ortadaydı. Sonunda o baskılar sonuç verdi.

Önce Derya gitti.

Sonra ben...

Enkazı Fikret devraldı.

Bugün öğleden sonra Erdoğan Demirören’den aldığım bir telefonla öğrendim, görevime son verildiğini... Epeydir bekliyordum; sürpriz olmadı. Konuşmanın içeriğini yazınam yakışık almaz. Nedenini artık herkes biliyor zaten.

Ben, ilk değilim; son da olmayacağım. Mesleğe 30 yılını vermiş gazeteciler, Derya, Fikret, ben; önemli değiliz; önemli olan şu ki; sadece işimizi değil, bir mesleği yitirmenin arifesindeyiz. Bir araya gelene dek daha çok kurban vereceğiz. Neyse ki tarih kitapları var: Ve orada, hiçbir haksız baskının haklı bir sesi susturmaya yetmeyeceğini yazıyor. Yeni mecralarda, yine buluşacağız, yine yazıp konuşacağız.

Ta ki özgür bir ülkeyi ve onun özgür medyasını inşa edene dek...

Can Dündar *Milliyet*'ten sonra *Artı 1* televizyonunda çalıştı, *Birgün*'de yazdı. *Cumhuriyet*'e geçti. *Cumhuriyet*'te yazarken, Utku Çakırözen'in yerine Genel Yayın Yönetmeni oldu.

Kendi imzasıyla yayımladığı "MIT Tırları" haberiyle, Suriye'ye giden silahların jandarma tarafından durdurulan tırlardan çıkmasına ilişkin dava dosyasındaki iddialar nedeniyle gözaltına alındı, tutuklandı. Can'ı Silivri Cezaevi'ne gönderen süreci Cumhurbaşkanı Erdoğan başlattı. Dört ay Silivri Cezaevi'nde tutuklu kaldıktan sonra özgürlüğüne kavuştu. Ancak Çağlayan Adliyesi önünde silahlı saldırıya uğradı. Can güvenliği de artık tehdit altındaydı. Almanya'ya gitti. 15 Temmuz darbe girişimiyle, o artık FETÖ'den de suçlanan politik mülteciydi.

METİN GÖKTEPE CİNAYETİ

Milliyet insan hakları, faili meçhuller, çeteler, kontrgerilla, JİTEM, derin devlet gibi konularda her zaman duyarlı bir gazete olmuştur. Kurucu Genel Yayın Yönetmeni Abdi İpekçi'yi suikasta kurban verdikten sonra, bu duyarlılığı daha da arttı. Kırk yıla yakın süredir gelen tüm yönetimler ve yazarlarının büyük çoğunluğu, siyasal cinayetlerin aydınlatılmasında, "hak ihlalleri"nin takibinde büyük duyarlılık gösterdiler.

Örneğin Duygu Asena, yaşamının son günlerine dek gördüğü ağır tedaviye karşın, Mısır Çarşısı'ndaki patlamayla suçlanan Pınar Selek'in "masumiyeti"ne hep inandı ve yargı sürecini sonuna dek takip etti.

Abdi Bey'in kızı Nükhet İpekçi'nin Uğur Mumcu'dan Çetin Emeç'e, Kemal Türkler'den Doğan Öz'e, Madımak kurbanlarına "faili meçhul" dosyalarının Meclis'te yeniden araştırılması amacıyla mağdur ailelerin eşleri, çocuklarıyla başlattığı mücadeleye Can Dündar büyük destek oldu.

Dink suikastı üzerine, "Hepimiz Hrant'ız" diye yollara düştük. "Hayata Dönüş" operasyonundaki vahşete, insanların diri diri yakılmasına, F tipi cezaevlerindeki tecride, ölüm oruçlarının nedeni olan uygulamalara karşı çıktık. 1996 Ocak ayında *Evrensel* gazetesi muhabiri Metin Göktepe öldürüldü. Ümraniye'de polisçe engellenmek istenen bir cenaze törenini izlerken, dövülerek gözaltına alınmıştı. Göktepe'nin bedeni Eyüp Kapalı Spor Salonu'na elli metre uzaklıkta bir büfenin yanında akşam saat 20 sıralarında bulundu. Ablası Meriem Göktepe, 21 yıl sonra 8 Ocak'taki anmada, Ahmet Şık'ın ikinci kez tutuklanarak Silivri Cezaevi'ne gönderilmesiyle de birleştirerek, şöyle konuşacaktı:

Tam da slogan olduğu gibi... Ahmet Şık, öldüremedikleri Metin Göktepe'dir. Bir gazeteciyi neden öldürürler, neden gözaltına alırlar, buna bak-

mak lazım. Aslında öldürmek istedikleri, tutsak etmek istedikleri gerçeklerdir. Onların şahsında “haber” ve halkın bir bölümü yok edilmek istenir.

O insanların hesabı sorulabilseydi, bugün bu halde olmayacaktık. Hepsi birer istatistik olarak kaldılar. O gün orada büyük bir suç vardı. Metin bunu ifşa etmek istedi. Gerçeği açığa çıkarmak isteyen gazetecilerden biriydi. Canıyla ödedi. Tanıklar konuşmasaydı, belki Metin de faili meçhul olarak kalacaktı. Bu nedenle gerçeklerin peşinden gitmek ve konuşabilmek, sadece gazetecilerin işi değil. Topluma da sorumluluk düşüyor.

O gün gizli olan, bugün açık yapılıyor. O günün iktidarı özür diliyordu. Hukuk doğrudan değil ama baskıyla da olsa işliyordu. Elbette sağlıklı değildi. Ancak bugün bunlar da yok!

IŞIK YURTÇU'YA ÖZGÜRLÜK

1996 yazıydı. Erbakan-Çiller koalisyonunun kurulduğu günler. *Cumhuriyet Dergi*'de bir pazar yazısı okudum: “52 yaşında, hapiste ve gazeteci...” diye.

Işık Yurtçu. Ankara Rüzgârlı Sokak'tan babadan gazeteci. Stajyer muhabir olarak mesleğe başladığım *Yeni Ulus* gazetesinin eski yazı işleri müdürü. Senelerdir görmemiştım. Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nün Türkiye temsilcisi Nadire Mater'in kaleminden cezaevinde karşıma çıkınca dehşete düştüm. Senelerdir karşılaşmamıştık ve bizden önceki kuşağın temsilcisi pek çok ağabeyimiz gibi emekli olması doğaldı, hapiste olduğuna dair tek satır haber okumamıştım. Ankara'da geçen onca yıl, sonra İstanbul derken, Işık Yurtçu'nun başına gelenlerden bihaberdim. Ayıp etmişim.

Yazıyı okudum, ertesi gün “Hapisteki Gazeteci” diye *Milliyet*'te Mater'in yazısından alıntı yaparak, Işık Yurtçu'nun esaretini köşeme taşıyarak, bir kampanya başlattık:

Bir buçuk yıldır demir kapıların arkasında bir gazeteci var. Suçu, “yazmak”. Emekliliği gelmiş, bir sahil kasabasında yaşayıp röportajlar yapma düşü kurmuşken, gelip götürdüler. Şimdi, Sakarya Cezaevi'nde ve kırıgın. Kırıgınlığı otuz altı yıl boyunca sadece gazetecilik yaptığını görmeyen, düşünceyi savunmaları gerekirken düşünceyi yargılama gaffetine düşen meslektaşlarına.

2009'a kadar cezaevinde!

Bir sahil kasabasında röportaj yapmak için 13 yıl sonrasına gün vermek, mesleği salt gazetecilik olan bir kişi için en büyük işkence olsa gerek.

Yurtçu'nun suçu *Özgür Gündem* gazetesinde sorumlu müdürlük. Başka eylemi yok!

Milliyet'in ısrarlı yayınlarına diğerk meslektaşlarımızın da katılmasıyla vicdanlar yola geldi. Işık Yurtçu özgürlüğüne kavuştu. Teşekkürler Nadire Matter ve Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü.

MANİSALI GENÇLER VE "AL SANA ÇETE"

Susurluk skandalının patladığı günlerdi. Kamyonun çarptığı Mercedes'ten adeta bir "suikast timi" çıkmış, Sedat Bucak dışındakiler kazada ölmüşler, ancak; Türkiye'de derin devlet bağlantılı "çete" suçüstü olmuştu. Buna rağmen Susurluk'a "fasa-fiso" diyen bir iktidar işbaşındaydı.

Erbakan, nedense skandalı örtbas etmeye çalışırken, Çiller de "Devlet için kurşun atan da yiyen de şerefli dir," diyerek eski ülkücülere selam gönderiyordu. Mehmet Ağar devletin "kara kutusu" ydu. Ancak susuyordu. Türkiye, "Devlette çete var mı, yok mu?" diye tartışırken, Manisa'da bir grup liseli kız ve erkek öğrenci, "örgüt" kurmaktan mahkeme önündeydiler. *Radikal*, olağanüstü etkili bir manşette, "Al Sana Çete" diyerek Manisalı gençleri gündeme getirdi. *Milliyet* olarak özel bir ekip kurup, davayı izlemeye gönderdik. *Kadınca* dergisinin eski yönetmeni olan Zeliha Özden canlı Manisalı kızlarla röportajlar yaptı. O çocukları sahiplendik.

PROMOSYON ÇILGINLIĞI

Haberde Mehteran Bölüğü gibiydik. İki ileri bir geri. İstedğim tempoyu bir türlü yakalayamıyordum. Tirajda ise "promosyon çilginliği" yaşıanıyordu. Gazete günlük beş yüz binler satıyor ama tabak çanakla! Karton evler, ansiklopedi savaşları derken, *Milliyet* bir milyonu görmüşü. O arada *Hürriyet*'le birlikte, *Sabah*'a karşı mücadele veriyorduk. Dinç Bilgin'in adı 5. katta "Ceyar" dı. *Sabah* ne yaparsa, daha büyük atak yapıyorduk. Çarşaf mı veriyor, Paşabahçe'yi mi kapatıyor, Çin'e-Maçin'e heyetler çıkarıyor, kuponla dağıtacağımız ürün arıyorduk. İspanya'dan bulunan züccaciye markası Arcopal büyük iş yaptı. Tiraj patlamıştı, kobalt bardak-tabak takımları kapış kapış gidiyordu.

Bu kampanya furyası bir milyon televizyon dağıtmaya, TOFAŞ araba kampanyasına kadar gidecekti. Araba kampanyası Tansu Çiller'in talimatıyla durduruldu. Gazeteye yakın bir isim olan dönemin Sanayi Bakanı Yalım Erez'in Yalova'daki yazlığına Ertuğrul Özkök'le yaptığımız ikna ziyareti sonuçsuz kaldı. Yalım Bey, akrabalarından biriyle ilgili uyuşturucu kaçakçılığı haberine takılmıştı. "Van canavarı" karikatürlerine de alınganlık gösteriyordu!

Araba veremedik ama bir yıl süreli televizyon kampanyası *Milliyet*'i tirajda lider yapmış, yüksek satış ve reklam gelirleri elde etmiştik. Promosyon toplantıları, İcra Kurulu'ndan sonra, Mehmet Ali Yalçındağ'ın toplantı ve makam odası olarak kullandığı 5. katta yapılırdı. Bir defasında, ürün seçiminin ve kupon hesaplarıyla geçen toplantının aralıksız on bir saat sürdüğünü hatırlıyorum.

Dinç Üner ve rahmetli İbrahim Sezer bu işin üstadiydılar! Hangi ürünle ne kadar tiraj alırsız? Sezer hesap makinesini alır, 3-5 dakikada söyler ve milim şaşmazdı. Bazen maliyetler çok yüksek çıktığı zaman Aydın Bey'e gidilir, biz vermezsek *Sabah*'ın öne geçeceğini söylediğimizde, "Dinç Bilgin intihar ediyor diye ben de mi kendimi 5. kattan atayım? Batıracaksınız gazete-yi!" diye tepki gösterirdi.

Bir cumartesi günüydü. Gazeteye erken geldim. Yalçındağ'ın odasına çıktım. Perşembe pazarı gibiydi. Yeni gelen ürünlere bakınıyordum. Bir kamp çadırı gördüm. Önümüz yazdı, iyi düşünülmüş diye çadıra yürürken, Yalçındağ seslendi. "Buradayım gelsene..." Boylu boyunca uzanmıştı. "Şimdi de çadır mı vereceğiz?" diye sordum gülererek. "Yok yahu," dedi, "akşam belimi incitmişim, kalkamıyorum!"

İNTERNETTE ÇAĞ ATLIYORUZ

Hürriyet ve *Radikal*'le ortaklaşa yapılan medya grubu toplantıları sonunda, bir gün şunu fark ettim: Bizler yanından ayrıldıktan sonra Yalçındağ, Yapı Kredicilerle (Süper online ekibi) toplantılar yapıyordu. *Milliyet* teknik servisten de katılanlar oluyordu. Güvendiğim birisini çağırıp sordum, "Ne yapıyorsunuz kozmik odada?" diye. *Hürriyet*'i internete geçirme hazırlığıymış! Neden *Milliyet* değil de, *Hürriyet*? "Patronlar öyle karar verdiler," yanıtı aldım.

Canım sıkıldı. Biz tencere tavayla uğraşırken, internete geçiş planlanıyordu. Ekonomi Servisi Şefi Şeref Oğuz teknolojiyi yakından izlerdi, internet merakı vardı, çağırdım. Teknik Müdür Hamil Bey'i de... O da bu işlerin kurduydı. *Hürriyet*'le yapılan gizli çalışmayı aktardım. Hamil haberdardı. "Onlar altı aydan önce geçemezler, havanda su dövüyorlar," dedi. "Biz ne yapabiliriz?" diye sordum. "Şimdi karar verirsiniz iki ayda geçeriz," dedi. Şeref Oğuz'a baktım. "Geçeriz," dedi. "Tamam öyleyse başlayın ama 5. kattan kimsenin haberi olmayacak," dedim.

Ara sıra soruyordum, ilerleme var mı diye. Hamil Bey geldi, iki ayı bulduğumuz bir akşamüstü. "Size bir şey göstereceğiz," diyerek beni bir ekran başına götürdüler. Gazetenin web sayfasını açtılar. *Milliyet* karşımızdaydı. Ana

sayfa, manşet, haberler, devam sayfaları, fotoğraflar. Üzerini tıkladıkça geliyordu haberler. *Milliyet* internete geçmişti. Çağ atlamıştık.

“Yine de eksik bir şey kalmasın, ilan edeceğiz *Milliyet* internette diye. Ertesi gün skandal olmasın sayfalara giremezlerse. Acele etmeyelim...” dedim. Öte yandan *Hürriyet* ve *Sabah*’a ağır bir gol atıyor, tarih yazıyorduk. Aydın Bey’in yanına çıktım, sevinçli bir telaşla. “Size bir sürprizimiz olacak. Beş dakika yazı işlerine iner misiniz?” dedim. Heyecanımı görüyordu. “Peki,” dedi, asansörle 1. kata indik. Şeref Oğuz, Hamil ve yazı işleri ekibi bilgisayarın başındaydık.

“Efendim hayırlı olsun! *Milliyet* internete geçti, artık ekrandayız. Dünyanın her yanından bize ulaşabilirler. Anında haber, resim neyi girebiliyorsak.” Aydın Bey çok memnun oldu. “Görelim bakalım açın da,” dedi. Ekranı açtık, başarmıştık. Tebrik etti arkadaşlarımızı. Yazı işlerinden 9 sütun sürmanşet anonsu hazırlamalarını istedim. Aydın Bey’in de ekran başında olduğu fotoğraflı haberle internete geçiş duyuracaktık.

Bir davet vardı. Akşam uçağıyla Ankara’ya gidecektim. Gazeteden ayrıldım. Gece taşra baskısı geldi. Beynimden vurulmuşa döndüm. İnternet sürmanşeti yoktu. Tek sütun bir haberle adeta gizlenmişti. Telefon açtım, “Niye vermediniz interneti?” diye. “Hikmet Bila koymadı,” dediler. Kasıtlı olarak görölmediği çok açıktı. Ercüment Erkul’u ve Şeref Oğuz’u aradım. “Büyütün haberi yarım sayfa ‘İnternetteyiz’ diye, herkes görsün!” dedim.

Sabah, İstanbul uçağına bindim. Ertuğrul Özkök’le birlikte dönüyorduk. Şişli Belediye Başkanı Gülay Atıg geldi, yanımızdaki koltuğa yerleşirken, “Derya Bey, tebrik ederim, *Milliyet* internete geçmiş,” dedi. Teşekkür ettim, gazeteyi açtım arkama yaslandım. Mars’a kadar uçabilirdim!

Ertesi sabah reytinglere baktık. Üç binlerde başlamıştık ama kimsenin haberi yoktu. Bir anda otuz binlere ulaştık. Çığ gibi büyüyordu. Üç yüz bin, üç milyon... “Dünyanın neresinde *Milliyet* okuru varsa oradayız!” sloganını hayata geçirmiştik. ABD’den Avustralya’ya, Uzak Asya’ya, Avrupa’ya her yerdeydik ve *Milliyet* bilgisayarı olan herkes tarafından anında okunuyordu. Devrim yapmıştık.

milliyet.com.tr, 2016 yılında internette öncü olmanın üstünlüğünü sürdürüyor. İçeriğine tam katılmasam da!

Şeref Oğuz ve Hamil ile *Milliyet*’i internette *Hürriyet*’in önüne geçirmeyi başarmıştık.

Birkaç gün sonra Aydın Bey Bodrum’dan aradı. “Derya şu internet reklamına son ver artık. *Hürriyet*’çiler alınıyor, bizim projemizdi diyorlar,” diye uyardı. Atı alan Üsküdar’ı geçmişti. *Hürriyet*’e nal toplatmıştık.

YAŞAR KEMAL'İN ROMANINI "TEFRİKA" EDİYORUZ

Milliyet'i içerikte de farklılaştırmak için arayış içindeydik. Zülfü Livaneli, Yaşar Kemal'in yakın dostuydu. Bir gün "Yaşar Ağabey'in yeni romanı çıkıyor, bir şey yapmak ister misin?" diye sordu. Röportaj yapalım derken, "Neden kitabı yayımlamıyoruz?" noktasına geldik.

1960'ların Türkiye'sinde bize gazeteleri sevdiren olaylar vardı. *Hürriyet*'e aboneydik. Gazete satıcıları koltuk altlarında gazeteler mahalleye gelir, evin kapısına fırlatırlardı. Ekmek, gazete ve sütün kapıya bırakıldığı neslin çocuklarıydık. İngilizler demokrasi için, "Sabah kapınızın önündeki tükürünün sütçü olduğundan emin olduğunuz rejim" derlermiş. Öyle bir kaygımız yoktu henüz.

Teksas, Tommiks. Sinema önlerinde kitap satar, top peşinde koşardı. O gazetelerden iki şey anılarıma yer etmişti. Yaşar Kemal'in *İnce Memet* destanı. Sadun Boro'nun *Kismet*'le dünya seyahati. Çocukluğumun iki efsanesiyle de gazetecilik yaparken tanışacak, dostluklarını kazanacaktım. Bir Yaşar Kemal olamadım ama Sadun Ağabey sayesinde denizci oldum!

Livaneli, "Konuşurum Yaşar Ağabey'le, kitabı alırız," dedi. Gazeteye davet ettik.

İNCE MEMET'İN MEZARI

Yaşar Kemal, heybetli, gümbür gümbür bir insandı. Aydın Bey'e de haber vermiştim. "Çok iyi yapmışsın, mutlaka görüşelim," dedi. 5. kata çıktık, sarmaş dolaş oldular. Eski anılar, Babiali... canlı tarih şeridi gibi önümüzden akıyordu.

Devasa romanların, röportajların yazarı, Nobel'de her sene yüreklerimizi hoplatan Yaşar Ağabey, *İnce Memet*'i *Hürriyet*'in tefrika ettiği yılları, *Cumhuriyet* röportajlarını, Adana'dan Cağaloğlu'na ilk geldiği sıralarda Haliç'te balık tutup parkta uyuduğu müsahhihlik (düzeltmenlik) yaptığı günleri anlatıyordu.

İnce Memet'le şöhret olup para kazandıktan sonra köyüne gidiyor. Hoşbeşten sonra köylüler, "Yaşar bak artık dünya seni tanıyor, ama buraları unutma," diyorlar. "Unutur muyum hiç," diyor ama yüzler asık. "Ne oldu ağalar?" diye soruyor. "Ne zamandır gelip gidersin ama," diyor köylüler, "İnce Memet'in mezarını hâlâ bir yaptıramadın!" Gülererek anlatıyordu, "Nasıl anlattırsın, İnce Memet'i ben yarattım, o bir roman kahramanı, efsane, diye!"

Yaşar Kemal'le anlaştık. Aydın Bey sağ olsun, o tarih için inanılmaz bir telif, yüz bin TL, günümüzün bir milyon lirası ödeyerek, *Fırat Suyu Kan Akıyor Baksana* romanını, Balıkcı Vasili'yle Poyraz Musa'nın öyküsünü bir aya yakın tam sayfa resimleyerek yayımladık.

Yaşar Kemal'e o yıl Yayıncılar Birliği tarafından Frankfurt'ta Barış Ödülü verilmişti. *Der Spiegel*'e yazdığı bir makale nedeniyle yargılanmış, iki yıllık mahkûmiyeti ertelenmesi hapse girecekti, koca Çınar! Oysa o bir "barış adamı"ydı ve romanlarını şu hissiyatla yazıyordu:

"İnsanların içindeki yaşama sevinci ölümsüzdür. Ben, ışığın, sevincin türküçüsü olmak istedim her zaman. İstedim ki; benim romanlarımı okuyanlar sevgi dolu olsunlar, insana, kurda kuşa, börtü böceğe, tek mil doğaya... Benim romanlarımı, hikâyelerimi okuyanlar, hep barıştan yana olsunlar."

Promosyon çilingirliği sürerken *Milliyet*'e yakışan bir yayın oldu.

EŞKIYA, YOLLARA DÜŞÜYOR

Güneydoğu'da yazı işleri toplantıları sürerken, Yeşilçam'ın efsane ismi Şener Şen'in Uğur Yücel'le başrolünü oynadıkları "Eşkiya" büyük ses getirdi. Film, 70'li yıllardaki Yılmaz Güney filmlerinin ağırlık düzenine, insan ve toprak sömürüsüne başkaldıran gerçekçiliğin 90'lardaki devamı gibiydi. Kuşkusuz; anlatımı daha lirik, daha kentliydi.

Film, müziğiyle de seyirciyi yakalamıştı. Şener Şen'e *Milliyet* adına bölgeye gitmesini ve bir sinema sanatçısı olarak üstlendiği rolleri, bir röportajcı gibi yazmasını önerdik. Sağ olsun, kırmadı. Yollara düştü. Eşkiya Urfa'ya, Harran'a, Maho Aga'nın çevrildiği köylere gitti. Dizi yazı büyük ses getirdi.

ÇİLLER'İN KUŞADASI'NDAKİ ÇİFTLİĞİ

Milliyet, Çiller'in ABD'deki mal varlığını ortaya çıkarmış, kıyamet kopmuştu. Ev-bark, mal-mülk işleri epeyce dalgalanıp durulduktan sonra *Hürriyet* "Kuşadası'ndaki Çiftlik" manşetiyle siyasi gündeme eşsiz bir malzeme sundu. Çillerler bu defa Kuşadası'nda geniş bir arazi almışlardı. Özer Çiller, yemekli bir davette aynı masada oturduğu Ertuğrul Özkök'e Kuşadası'nda çiftlik aldığını anlatmış, *Hürriyet* de resimlerini çektirip haberi patlatmıştı!

Çillerlerin bir süredir gündemden düşen serveti yeniden gündemdeydi. Muhalefet yeniden bağırıp çağırmaya başladı. Değirmenin suyu nereden geliyordu? Bizde ise atlamanın dayanılmaz ağırlığı vardı. Örtülü ödenekten sonra, Kuşadası'ndaki çiftliği de kaçırmıştık. "Ne yapabiliriz?" diye tartışırken, Tunca Bengin geldi. Çillerler Yeniköy'deki yalının yakınında bir yer daha almışlardı. Tapudan sızmıştı haber, ancak plandaki yerle semtteki konumu arasında bir karışıklık vardı. Bir türlü emin olamıyorduk. Yanlış bir fotoğraf her şeyi berbat ederdi. *Hürriyet*'in önüne geçelim derken, hata yapı-

bilirdik. Foto muhabirleri seferber oldu, resimler çekildi, sayfa hazırlandı. Tunca tapuya gitti, gözleriyle görmüştü Yeniköy'deki mülkün Çillerlere ait olduğunu. Yeni satın alınmıştı.

Ertesi gün Yeniköy manşetiyle çıktık ama Kuşadası'ndaki çiftlik haberi kadar ses getirmedi.

MİLLİYET SPOR'U ARKA KAPAKTAN DÜŞÜRME!

Gazetelerde patronların "akıl daneleri" çok olur! Her gün yazı işlerine alternatif gazete yaparlar. Mizanpajı beğenmezler, tirajı düşük bulurlar. İstanbul'a yeni geldiğim günlerde 5. katta bir toplantı daveti aldım. "KONDA gazetelerle ilgili araştırma yapmış, sonuçları açıklayacak," dediler. Gittim, Aydın Bey de var; *Milliyet*'e "kulvar araniyor!"

Yayın yönetmeniyim, haberim yok, kim ne zaman istedi, bulgular ne çıktı. Yeni bir "yön" ihtiyacı var mı? Gazete 270-300 binler satıyor. Fikir kulvarında saygınlığı olan etkin, ciddi haber gazetesi. Sağlam bir duruşu var. *Hürriyet* Aydın Doğan tarafından satın alınmış. *Sabah*'la rekabet ediyor. Dinç Bilgin ya da başkası *Hürriyet*'i almış olsa, anlaşılır bir durum. Rakibiniz çok satışlı, reklam gelirleri yüksek iki kitle gazetesiyle *Milliyet*'i zora sokabilir. Tam tersine avantaj bizde! *Hürriyet* satın alınınca, *Milliyet*'in üzerindeki tiraj baskısı kalkmış, gazete Abdi Bey dönemindeki etkinliğine erişmiş. İyi ilan alıyor, kazanıyor ve fikir gazetesi olarak *Guardian*, *Independent*, *New York Times*, *Washington Post*, *Le Monde*, *El Pais* ve benzerleri gibi, "karar vericilerin" okuduğu gazete imajını koruyor.

Milliyet'te geçen otuz yılının son on beş yılı gazeteyi "doğru elde" tutma çabasıyla geçti. Doğan Ailesi'nin ikinci kuşağı "Biz *Milliyet*'te doğduk büyüdük," deseler de, gazetenin elden çıkarılma çabalarına direnemediler! Son dönemde gazeteyi sahiplenme çabasındaki Hanzade Doğan, internet pazarlama şirketlerinden para yapma yolunu *Milliyet*'e tercih etti.

KONDA'nın 1995-96'da *Milliyet*'te yayın yönetmenliğine başlarken daha "bismillah demeden" çizmeye çalıştığı yeni yol haritasını Aydın Bey'in de desteğiyle savuşturmayı başarmıştım.

Aydın Doğan, *Milliyet*'in tirajda da birinci olması halinde *Sabah* ve *Hürriyet*'le reklamda yarışabileceğine inanıyordu ki haklıydı. Bunun yolu daha iyi gazetecilik yapmaktı. Reklamcılar tirajlar kadar sayfalar ilgilendiriyordu.

Tutturdular *Milliyet Spor*'un "arka sayfasını" alacağız diye. Sporu içe alıp, "arka kapağa" reklam istiyorlardı. Oysa *Milliyet* geleneksel olarak sporda "markaydı" ve bu özelliğini Namık Sevik'le sembolleşen yönetimi, yazar çizer kadrosu, fotoğrafçıları kadar, arka kapaktan alıyordu. İpekçi'den sonra

da bu görünümünü bozmamıştı. Ve sporuyla “arkadan okunan gazete” olarak fark yaratmıştı. İkinci bir gazete gibiydi *Milliyet Spor*.

Şimdi benim karşıma spor dayatmasıyla çıkıyorlardı. Reklam gelirlerini artırma karşılığı sporu arka kapaktan düşürmek. “Kesinlikle hayır!” dedim. İkna edemeyince Aydın Bey’e gitmişler. Aydın Doğan’ın başkanlığında toplandık İcra Kurulu olarak, ilan müdürü de var. Spora reklam almanın önemini anlattılar. Dinledik. *Hürriyet*’in *Sabah*’la rekabeti ve *Milliyet*’in kârlılığı açısından gerekli görüyorlardı. Makuldü söyledikleri. Patronun yanında daha az kazanmayı savunmak kolay değildi. Kazançtan yaklaştım. Kabul ediyorum, “Alın sporu içeri!” Gözlerinin içi parlamıştı reklam müdürünün, “oldu bu iş” derken... “Sadece tek bir şey istiyorum,” dedim, “şimdi Aydın Bey’in önünde, toplam reklam gelirlerinin en az yüzde onu kadar reklam artışını sadece arka sayfadan sağlamayı taahhüt edeceksiniz!”

Yüzler asılmıştı. Söz veremediler. Aydın Bey, “Derya haklı, spora dokunmayın,” dedi. Toplantı dağılmıştı. Üç yıl boyunca bir daha gelmediler. 1998’de ayrıldıktan sonra gelen yönetim sporu arka kapaktan düşürdü. Reklamcılara teslim oldular!

FİKRET BİLA’NIN KAZASI

Mesut Yılmaz başbakandı. Makedonya’ya resmî ziyaret yapıyordu. *Milliyet* adına Ankara Temsilcisi Fikret Bila izliyordu geziyi. Öğlene doğru konvoyda bir kaza olmuş dediler. Mesut Yılmaz’ın heyetindeki araçlardan biri öndekine çarparak savrulmuştu. Yaralılar olduğu bilgisi geliyordu. Yazı işlerinde bir telaş, televizyon başına geçtik. Karayolunda birkaç kişi araçtan çıkıyordu. Uzakta gözüken Fikret’e benziyordu. Arabadan çıkmış, ayakta başını tutuyordu.

Hemen arayın falan derken, Fikret ağır yaralı haberi geldi. Sedat Ergin’e ulaştım telefonla. O da konvoydaydı. “Endişelenme hayati tehlike yok,” dedi ama iyi gözüküyordu. Birazdan kötü haber geldi. Fikret en ağır durumda olandı. Kafatası kırılmış, bir gözünü kaybetmişti. Yoğun bakıma kaldırımlar. Komadaydı!

Perişan olduk. Binada bir koşuşturma başladı. Ağabeyi Hikmet Bila, Eren Güvener ve Hasan Çakkalkurt beyin cerrahî aramaya başladılar. Hocaların arasında Prof. Cengiz Kудay’ın ismi öne çıktı. Ambulans uçak tutuldu. Aydın Bey “Ne gerekiyorsa yapın,” demişti. Tam bir seferberlik... Birkaç saat içinde Hikmet, ben, Cengiz Hoca, hemşireler, Yeşilköy’den havalandık, Üsküp’e indik. Manastır’da bir yerde olmuştu kaza. Hastaneye kaldırmışlar. Ameliyata alınmış. Cengiz Kудay girdi ameliyata.

Dışarda ağır bir tablo vardı. Nasıl oldu diye sorduk, anlattılar, o arada büyük bir şans Yugoslavya iç savaşı sırasında Hırvat liderlerden suikasta uğrayan bir kişi, Makedonyalı bir operatör tarafından ölümden kurtarılmıştı. Şans eseri Fikret'e ilk müdahaleyi de o cerrah yapmıştı. Başbakan Mesut Yılmaz ve heyetteki bakanlar geldiler. Fikret, Rüştü Yücelen'in makam arabasındaymış, çok üzgündü bakan.

Cengiz Kuday çıktı Hırvat operatörün yanından. "Her şey yapılmış ama hayati tehlike devam ediyor," dedi. Gözü alınmış, kafatası parçalandığı için beyin hasarlıymış.

Ne yapacaktık? İkinci bir uçakla eşi Mehtap ve kız kardeşi de geldi. Gece olmuş, moraller iyice bozulmuştu. Fikret ölüm kalım sınırındaydı. Cengiz Hoca, "Sabahı bekleyeceğiz, yaşarsa erkenden alıp Çapa'ya götürelim, burada yapılacak bir şey yok," dedi.

Sabaha kadar uyumadık. Gün ağarınca Cengiz Hoca'ya koştuk. "Gidiyoruz, yaşıyor," dedi. Mehtap, Hikmet, "tamam," dediler. Ambulans uçakla döndük İstanbul'a, Çapa'ya nakledildi. Uçakta Prof. Kuday'a sormuştum, "Ayağa kalkabilecek mi, konuşacak mı, bellek ne olacak?" diye. Cengiz Hoca, "Yaşatabilsek, beynin hasarlı kısmı o duyuların merkezi değil, yine de şanslıymış, birkaç aya kadar eskisine döner," dedi.

İnanmak gücü ama Gazi Yaşargil ekolünden Cengiz Kuday'ı orada tanımıştım. Temkinli ama güven veren bir hekimdi, umutlu konuşuyordu. Milliyet, muhabirinden yazar çizerine, odacısından Aydın Doğan'a ve okurlara, Fikret Bila'yla büyük bir dayanışma sergilendi. Çapa'nın bahçesinde kamp kurduk. Gece gündüz, haftalarca çadırlarda nöbet tuttuk. Sonunda iyi haber geldi. Fikret art arda ameliyatlardan sonra gözlerini açmıştı. Henüz konuşmıyor ancak duyuyor ve anlıyordu.

Ecevitler geldi ziyarete. Rahşan-Bülent Ecevit çocukları gibi severlerdi Fikret'i. Hüsamettin Özkan'la birlikte yoğun bakıma girdik, tedavi sonrası ben de ilk kez görecektim. Yatıyordu, bizleri fark edince gözleri ışıldadı. Bir kâğıda yazdık "Geçmiş olsun" diye. Ecevitler elini tuttular. İlyeşeceğine olan inancımız iyice arttı.

Datça'da olduğum bir gece boğuk bir ses telefonla aradı, Fikret telefondaydı. Birkaç ay sonra da aramıza döndü. Yollarımız Milliyet'in Demirörenlere satışı, İmralı Zabıtları ve Gezi olayları sonrasında ayrılacaktı. Yayın yönetmenliği koltuğunu Fikret'e devrederken, geride kalanları korur diye düşünmüştüm. Yanılmışım. Demirörenlere teslim oldu. Bizleri unutmayı seçti.

Can Dündar'ı atarak başladı işe. Tahir Özyurtseven ve yazı işlerindeki başarılıkadroyu da, vefalı şoförüm Salim Koç'u da, salt benimle çalıştıkları için işlerinden atarak devam etti. Seçimlere doğru da son muhalif yazarları tasfi-

ye etti. Üç yıl sonra bıraktı *Milliyet*'i. *Hürriyet*'e geçti! Üsküp uçağındaki Fikret'ten Saray'ın uçağındaki Bila'ya çok şey değişmişti.

CINE 5 KAVGASI, MAÇ YAYINLARI

Sabah'la kavgalarımız zaman zaman “sulh”e eriyordu. Baba filmlerini aratmayacak şeyler oluyordu. Onca bel altı vuruştan sonra yemek daveti yapılıyor, taraflar gözden uzak bir mekânda masaya oturuyorlardı. Dinç Bilgin'in davetleri Yeşilköy'de Beyti'de olurdu. Sarı votkalar içilir, yemeğin sonunda “gündem”e geçilirdi.

İstanbul'a geldiğim sırada *Sabah* ve *ATV*'nin bulunduğu Basın Ekspres yolunda bir sel baskını yaşandı. Otoyol nehir gibi aktı. Binaların alt katını sular basmış, *Sabah* Grubu büyük zarar görmüştü. Sonraki yıllarda benzer bir felakette minibüste mahsur kalan fabrika işçisi kadınlar öldüler.

Doğan Medya Grubu'nun o sıradaki Başkanı Yaşar Eroğlu idi. Yaşar Eroğlu Babıali'de *Hürriyet*'i Aydın Doğan'a satan adam olarak tanınıyordu. Erol Simavi promosyon savaşlarından yorgun düşmüş, gazeteyi satmak istiyormuş. O tarihte *Hürriyet*'in satışı akıllardan bile geçmezdi. Simavi ve *Hürriyet* imparatorluğu erişilmezdi. Satışın öyküsünü Aydın Bey'den dinlemiştik. Yaşar Eroğlu, Bebek Otel Ambassadors Restoran'da *Hürriyet* için istenilen rakamı Aydın Doğan'a söylemiş. Aydın Bey de bir kâğıt peçeye not almış. Ardından da Erol Simavi ile buluşarak gazeteyi satın almış! Eroğlu'nun *Hürriyet*'in satışından beş milyon lira aldığı da medya kulislerinde bol bol konuşulmuştu.

Hürriyet ve *Milliyet*'le Doğan Grubu zirveye çıktı, *Kanal D* kurulmuştu. *Posta* ve *Radikal* doğmuştu. Yaşar Eroğlu Doğan Medya Grubu Başkanı'ydı. Bu görevini *Milliyet*'in Korkmaz Yiğit'e satışına dek sürdürdü. Olaylı satıştan sonra Aydın Bey'in dönüşüyle gruptan ayrıldı.

Sabah-*ATV* sel baskınının üzerinden birkaç ay geçmişti. Sel gider kum karırmış! Doğan Medya Grubu İcra Kurulu'nda bir sabah Yaşar Eroğlu elinde bir raporla geldi. Sel baskınına uğrayan Dinç Bilgin grubuna haksız sigorta primi ödendiği öne sürülüyordu raporda.

Belge uluslararası bir sigorta şirketinden alınmıştı. Eee, bize ne gibisinden bakındık, Ertuğrul Özkök, Mehmet Yılmaz, ben, Mehmet Ali Yalçındağ, mali işlerden sorumlu üyeler İbrahim Sezer, Dinç Üner. Ne yapacaktık o raporu? Yaşar Bey, “Yayımlayacağız,” dedi. Dinç Bilgin'in sigortadan haksız kazanç sağladığını ima ediyordu. Ansiklopedi savaşları biteli neredeyse iki yıl olmuştu. O zaman da *Meydan Larousse*, *Britannica* kavgasında ansiklopediler yerlere atılmış, günler, haftalar boyu birkaç cümle eski bilgi var diye on

ciltlik kitaplar yerin dibine sokulmuştu. Basın tarihinde eşine az rastlanır bir skandal değildi. Yazarlar işi gücü bırakmış, gazetenin verdiği ansiklopediye methiyeler düzüyor, rakibi karalıyorduk. Karaladığımız, çocukluğumuzdan beri evimizde olan *Meydan Larousse*'tu.

Ansiklopedi savaşı ABD'de Kongre Kütüphanesi'ne dek uzanmıştı. Ankara Büro Şefi'ydim. Yakın arkadaşım, çok sevdiğim Turan Yavuz aradı. Diplomat bir ailenin çocuğuydu. Yurtdışında eğitim görmüş, uzun yıllar ABD'de yaşadığı için Türkiye'deki değer yargılarından, yozluklardan uzaktı. Dost canlısıydı. Özal'lı yıllarda liderlerin Washington gezilerinde evini gazetecilere açardı. Cengiz Çandar'dan Ali Kırca'ya Turan'ın konuğu olmayanımız yoktu. Özal'ın Bush'la yaptığı Beyaz Saray'daki görüşmede Dışişleri Bakanı Ali Bozer'in Oval Ofis'e alınmadığına ilişkin haberi Türkiye'de büyük yankı uyandırmış, dönüşte Bozer istifa etmek zorunda kalmıştı. Çiller'in mal varlığı haberini çıkartmıştı. Mehmet Ali Birand'ın "32. Gün" programının vitrin isimlerinden biriydi. State Department ve Pentagon'da ciddi haber kaynakları vardı. Washington'dan kuş uçurtmuyordu. Erken yaşta kaybettik. Keyifli anlardaki kahkahası bugün gibi kulaklarımda.

Turan kafasına bir şey takıldığı zaman arar, Ankara'daki siyasi havayı sorardı. Ben de Washington'da olan bitenleri. Turan, *Sabah*'tan Cengiz Çandar'ın aradığını söyledi. *Milliyet*'in verdiği ansiklopediyle ilgili detaylı sorular sormuş. "Kongre Kütüphanesi'nde ne işin vardı?" diye Turan Yavuz'un ağzından gazete aleyhinde laf almaya çalışmış. O da, niye aradı diye merak etmiş!

Ertesi gün anlaşıldı. Zafer Mutlu, "Senin arkadaşın," diyerek, teybe bağlı bir telefonda Cengiz Çandar'a Turan'ı aratmış, ansiklopedi üzerinden gazete ve patron aleyhinde konuşturmaya çalışmıştı. Neyse ki Turan Yavuz temkinli konuşmuştu. *Sabah* o konuşmayı manşetten yayımlayarak, etik yönden olduğu kadar, bir meslektaşını işinden edecek ölçüde "sınır tanımayan" bir rezalete imza atmıştı. Bunu yapan da Ortadoğu uzmanı, Özal'ın Kürt meselesinde danışmanlığını yapmış, Barzani ve Talabani'ye mesaj taşıyan gazeteci yazar Cengiz Çandar'dı.

Turan'a tuzak kurmuşlardı. Yaşar Eroğlu *Sabah*'a "taarruz" raporunu getirince, Turan Yavuz'a yaptıkları aklıma geldi. Ona rağmen vicdanım rahat değildi. Genel yayın yönetmenliğine bunun için gelmemiştim. Gazetecilik yapacaktık. *Sabah*'ı ve *Hürriyet*'i Ankara haberleriyle defalarca geriye düşürmüştüm. Saddam röportajlarının mürekkebi kurumamıştı. Üstelik Zafer Mutlu ve Selahattin Duman'la Rüzgârlı'dan bu yana eski arkadaşlığım vardı. Ertuğrul Özkök, Zafer'e benden de yakındı. İstanbul dayanışması vardı aralarında.

Hürriyet'le *Sabah*, Simavi döneminde *Milliyet*'e karşı dağıtım şirketlerini birleştirerek, Aydın Doğan'ı batırmak üzere işbirliği yapmışlardı. Sonuç-

ta Erol Bey gazetesini Aydın Doğan'a satarak, sektörden çekilmişti. Eski düşmanlıklara dönmenin, sel felaketi üzerinden *Sabah*'a vurmanın âlemi yoktu.

Özkök de tereddütlüydü. Aydın Doğan'a gitti rapor. "Haber değeri taşıyor-sa verin," dedi. Yaşar Eroğlu'na bu kadarı yeterdi. Raporu yayımladık. *Sabah* da Doğan'a savaş açtı! Manşet, sürmanşet, her gün en ağır şekilde saldırıyordu taraflar. 5. katta "bildiri merkezi" kurulmuştu. Odalardan bildiri yağıyordu. Eski yönetici ve yazarlar *Sabah*'a vurmak için yarışıyorlardı. Kâğıtları toplayıp yumuşatmaya çalışıyordum ama yorgun düşünce yazı işlerine "Koyun gitsin," diyordum.

Okurlar da rahatsızdı medyadaki iç savaştan ama "baltalar gömülene" dek kalemlerden kan damlayacaktı. Sonradan bu kavga Tansu Çiller ve Mesut Yılmaz'ı da taraf haline getirecek, "siyasi savaşa" dönüşecekti: Dinç Bilgin - Aydın Doğan savaşı. Ya da Aydın Doğan - Mesut Yılmaz'la Dinç Bilgin - Tansu Çiller savaşı! Taraflar yorgun düşünce "ateşkes" ilan ediliyordu. Ateşkes dönemlerinde Beyti'de "sarı votkalar" içiliyordu.

SOKAĞA ATILAN 30 MİLYON DOLAR

Uzlaşmanın temelinde *CINE 5* televizyonu vardı. *CINE 5* Erol Aksoy'un kanalıydı ve maçlar ondaydı. Türkiye Birinci Ligi'nde üç büyükler ve Anadolu takımlarının çoğu yayın haklarını *CINE 5*'e veriyordu. Futbol Federasyonu ihale açıyor ve en yüksek bedeli ödeyen yayıncı kuruluş futbol maçlarını naklen yayınlıyordu. Doğan'ın *Kanal D*'si ve Dinç Bilgin'in *ATV*'si için maçları verememek, reyting delayısıyla büyük reklam geliri kaybı demektir.

Uzun müzakerelerden sonra Aydın Doğan ve Dinç Bilgin ihaleye birlikte girme kararı aldılar. İhaleden önce kulüplerle anlaşma yolları aranacaktı. Görev dağılımı yapıldı. İki taraf da yakın oldukları kulüp başkanlarıyla görüşerek, *CINE 5*'ten *Kanal D* ve *ATV*'ye geçiş için zemin anlaşması sağlayacaklardı.

30 milyon dolarlık fon oluşturuldu. Mehmet Ali Yalçındağ Galatasaraylıydı, ben Beşiktaşlı. Harekete geçtik. Süleyman Seba ve BJK yönetimi ve GS teklifi olumlu karşıladı. 12,5 milyon dolara yakın ödemelerle, protokoller yapıldı. Fenerbahçe gelmedi. Anadolu takımlarıyla da büyük ölçüde anlaşıldı. Kulüpler *CINE 5*'ten ayrılacaklardı. İyi iş çıkarmıştık!

Hürriyet'te Aydın Doğan ve Dinç Bilgin'in de katıldıkları öğle yemeği düzenlendi. Kadehler kaldırıldı. Herkes sonuçtan memnundu. Yemek dağılmak üzereyken, *Kanal D* Genel Müdürü Faruk Bayhan, "Bir sorum olacak," diye seslendi. Aydın Bey, "Sor bakalım," diye söz verdi. "Biz bu maçları yayınlayacak mıyız?" diye sordu. Masada bir dalgalanma oldu. Bunu soran Ka-

nal D'nin genel müdürüydü. Devam etti: "Federasyon CINE 5 ihalesini iptal etmeden maçları veremeyiz!"

30 milyon dolar sokağa mı atılmıştı? Ve haklı çıktı! Aylar süren davalar, Yargıtay kararları, federasyon seçimleri derken, CINE 5 Fenerbahçe ve Anadolu takımlarıyla devam eden sözleşmeler gereği maçları yayınlamaya devam etti. Beşiktaş ve Galatasaray ise Aydın Doğan ve Dinç Bilgin'den gelen 25 milyon dolarla transferleri bedavaya getirdi.

O yıllar gazetelerin gazetecilerden çıkıp CEO'ların, mali işlerden sorumlu yöneticilerin etkisine girdiği zamanlardı. Patronlar da onlara güvenirlerdi. Dinç Bilgin o sürecin sonunda *Sabah*'ı kaybetti, hapse girdi. Aydın Doğan ise beş milyarlık vergi cezasıyla tüm varlığını kaybetme noktasına geldi. Bir milyar lira ödemek zorunda kaldı. *Milliyet* ve *Star TV*'yi elinden çıkardı.

DİNÇ BİLGİN'İN YATINDA

CINE 5 savaşının yaşandığı yaz, Aydın Doğan *Sabah* yöneticilerini Bodrum'a davet etti. Dinç Bilgin'in yatı da oradaymış! İkinci bir yat almıştı. Aydın Doğan gösterişi sevmezdi, ne de olsa Vehbi Koç ekolüydü. Uzun yıllar İzmir Caddesi'nde Büyük Dershane'nin üstündeki Ankara Büro iyice köhnemişti. Doğru bir kararla Paris Caddesi'ndeki yeni binaya taşındık. Bir Pazar günü büroda yazıyla uğraşırken gazetede bir telaş oldu, kapı açıldı. Vehbi Bey karışındaydı. "Aydın büroyu görmemi istedi, Angaralı gel gezdir bana," dedi. Ali Baransel'le gelmişti. Dolaştı, beğenerek gitti.

Birkaç yıl sonra Aydın Bey *Hürriyet*'i satın aldığı anda, *Hürriyet* Ankara Bürosu'na beni de alarak gitmişti. Tuhaf bir duyguydu rakip gazetenin yöneticileriyle binayı, matbaayı dolaşmak.

1990'larda önce yat, sonra uçak alındı. Aydın Bey'in yatıyla Türkbükü'ne gittik. Mehmet Ali Yalçındağ, Ertuğrul Özkök, Mehmet Yılmaz. Şık bir yatı ama fazla büyük değildi. Türkbükü'nde beklemeye geçtik. Karada yemeğe çıkacaktık. Dinç Bilgin'in yatını göremiyorduk. Beş on dakika bekledikten sonra Zafer'e telefon edildi. Gelmeyecek misiniz diye. "Geldik biz de sizi bekliyoruz," dedi. Neredeler diye bakındık. "Görmüyor musunuz?" diye güldü. Koyun ilerisinde bir gemi duruyordu. İngiliz mürettebatlı gemicik!

"Ceyar" Dinç Bey yine golünü atmıştı. Mecburen yanaştık. Aydın Bey'in yatı *Headline*'nin yanında kayık gibi kalmıştı!

İNGİLİZ MÜRETTEBATLI YATTAN KARTAL CEZAEVİ'NE

Dinç Bilgin İmparatorluğu'nun sonunu Etibank getirdi. Etibank serüveni *Sabah*-ATV'nin sahibi Dinç Bilgin'in yayıncılık hayatını bitirdiği gibi, İngiliz mürettebatlı yatlarda Bodrum-Londra-İstanbul arasında geçen "Dolçe Vita" günleri trajik biçimde Kartal Cezaevi'nde son bulacaktı.

İlginçtir. Cezaevi günlerinde Kartal'da Dinç Bilgin'in "sürpriz" bir ziyaretçisi oldu. Taylan Bilgel, Kartal Cumhuriyet Savcısı'ndan alınan özel izinle cezaevindeki Cavit Çağlar'la görüşmeye geldi. Dinç Bilgin ve reklamcı Nail Keçili de orada kalıyorlardı. Medyadaki en büyük rakibi Aydın Doğan, muhtemelen bir ihtiyacı olup olmadığını sormak amacıyla yakın dostu Taylan Bilgel'i Kartal Cezaevi'ne göndererek, Dinç Bey'e de moral bir destek vermek istemişti. Dinç Bilgin bu ziyaretten hayli tedirgin olmuş ve haber yapılmamasını rica etmişti.

EROL AKSOY'DAN HAYALİ İHRACAT KİL KEÇİSİ

CINE 5'le davalar sürüyordu. Son umut federasyon seçimleriydi. Federasyon başkanı değişirse, maç yayınlarıyla ilgili ihale erkene alınabilirdi. İki adayla girildi seçime. Celal Doğan ve Mehmet Ali Yılmaz. Grubun adayı Trabzonspor Başkanı Yılmaz'dı. Doğan ve *Sabah* gruplarının desteğiyle seçim bankoydu. Gaziantepspor Başkanı Celal Doğan çekilmedi adaylıktan. Bir gün Mehmet Ali Yılmaz geldi gazeteye. Aydın Bey endişeliydi. "Başkan ya seçilemezsen?" diye sordu. Mehmet Ali Yılmaz Karadenizli şivesiyle kahkahayı patlattı: "Adayız da!.."

Federasyon Başkanı Celal Doğan seçildi. Ne yapsak olmuyordu. Erol Aksoy, "Ya çekilecek ya çekilecekti!" Eski defterler açıldı. Aranılan haberi Ankara'dan Fikret Bila buldu. Maliye'de bir "hayali ihracat soruşturması" başlatılmış. Dosya Erol Aksoy'a aitti. Kıl keçisi ihracatı yapıyor gözüküyordu ama tırlardan gömlek çıkmıştı. O zamanki skandallar da masummuş. MİT tırlarından silah çıktığı şimdiki zamanlardan uzaktık!

İsim benzerliği olmasın diye dosyaya baktık ve Erol Aksoy hakkındaki kıl keçisi dosyasını manşetten verdik. Gözümüz Erol Aksoy'dan başkasını görmediği için, öteki isimlere bakmamıştık. Erol Aksoy, Simavi döneminde hissedardı ve şirketlerden birinin yönetim kurullarında Ertuğrul Özkök de varmış! Dava açıldığında Özkök de kıl keçisinden yargılandı. Beraat etti diye hatırlıyorum.

UZAN'IN STAR'INDAN AYDIN DOĞAN'A BÖCEK

90'larda bir başka medya “efsanesi” de Uzanlardı. Özal döneminde Türkiye'nin ilk özel televizyonu *Star*'ı kurmuşlardı. Baba Uzan, Babıali'de *Yeni İstanbul*'un sahibiydi. İnşaat, enerji sektöründe söz sahibiydiler. Bankaları vardı. Çimento fabrikalarını almışlar, barajlar yapmışlardı. Karamahmet'in Türkcell'ile eş zamanlı Telsim'i kurmuşlar, Amerikan Motorola'yı getirmişlerdi. Cem Uzan siyasete atılıp parti kurmuş, 2002 seçimlerinde % 7 oyla baraja takılmıştı! İMARBANK'a el konulup, Uzanlar yurtdışına kaçtıklarında, ailenin serveti yirmi milyar doları bulmuştu.

AKP'nin iktidara gelişiyle fildişi kule yıkıldı. Çubuklu'daki köşkte, şişesi birkaç bin euroluk Petrus şaraplara kadar mal varlığına el konuldu. Gazete ve televizyonları TMSF'ye geçti.

Uzanların gazete ve matbaa yatırımları 90'larda Marx'ın “Avrupa'nın üzerindeki hayalet” diye tanımladığı komünizm gibi, merkez medya üzerinde dolaşan bir tehditti. “Godot'yu beklercesine” bekliyorduk.

Sonunda geldiler. Bir milyon tirajlı *Star*'la. Korkulan olmadı. Promosyon rüzgârıyla *Hürriyet*, *Milliyet*, *Sabah* da o kadar basıp satıyorlardı. Dağıtım ve reklam tekeli ise Doğan ve Bilgin'in elindeydi. Gazete fiyatını düşük tutarak tutunmaya çalışıyordu *Star*. Sonunda kavgaya patladı.

Star'da görülmemiş bir kampanya başladı Aydın Doğan'a karşı. Aydın Doğan'ın gözünün üstüne böcek konulmuş bir fotoğrafla gazetenin logosunun yanında özel bir kupon basılıyordu. Haftalarca sürdü kampanya! Aydın Bey deliye dönmüştü. Hukukçular dava üstüne dava açıyorlardı ama nafile. Böcekli resim kalkmıyordu.

Uzanlar gitti, kavgaya bitti!

MİLLİYET'İN KORKMAZ YİĞİT'E SATILIŞI

1998 Eylül'ü idi. Gazetede işler iyi gidiyordu. Fikret Bila'nın kazası sonrası Çapa'da güzel bir dayanışma sergilemiştik. Muhabirinden yazarlarına Ankara Büro'dan siyaset dünyasına herkes Fikret'in yaşama tutunma savaşına destek olmuş, gazetede dayanışma ve okur ilişkileri zirveye çıkmıştı.

Fikret'i kurtaran Makedonyalı operatör doktoru İstanbul'a davet edip ağırladık. Bebek Balıkçısı'ndaki yemeğe Aydın Bey de katıldı. Hayat normale dönmüştü. Sakıp Sabancı'nın New York'ta açacağı sergiye davetliydim. Eşimle ABD'ye uçtuk.

Açılış akşamı Metropolitan Müzesi merdivenlerinden çıkarken, iş dünyasından ünlü bir isim “*Milliyet* satılmış, hayırlı olsun,” dedi. Dalga mı geçiriyor

diye baktım. Ciddiydi... Korkmaz Yiğit'e! Beynimden vurulmuşa döndüm. Merdivenleri güçlkle çıktım.

Bir süredir medya kulislerinde Korkmaz Yiğit ismi dolaşıp duruyordu. Özelleştirmede Türk Bank'ı satın almıştı! İstanbul'da pahalı konutlar inşa eden bir müteahhitti. Medyaya girmek istediği konuşuluyordu.

İstanbul'dan ayrılmadan önce Dinç Bilgin'in *Yeni Yüzyıl* gazetesini satın almak istediği yönünde kulisler vardı. *Milliyet*'in satışı da nerden çıkmıştı? Aydın Doğan *Hürriyet*'i satın aldığı günlerde, *Milliyet*'i önünde sonunda elden çıkaracak deniliyordu ama Doğan Medya Grubu büyümüş, *Posta*, *Radikal*, *Kanal D* ile "yenilmez armada" olmuştu. *Milliyet* o yaz 350 bin satıyor ve kazanıyordu. Elden çıkarılması için hiçbir neden yoktu.

Korkmaz Yiğit'in ise medyaya temkinli yaklaştığı ve düşük bütçeli bir gazete almaktan yana olduğu söyleniyordu. *Milliyet*'in satışı tam bir spekülasyondur. Keyfim kaçmıştı. Sergi dönüşü otelden Aydın Bey'i aradım. New York'ta *Milliyet*'in satışının konuşulduğunu söyledim. "Aslı yoktur umarım," diye rahatsızlığımı belirttim. Aydın Bey de "Yok öyle şey, nereden çıkarıyorlar?" dedi.

Dönüşte, *Milliyet*'in satışı, yazı işlerinde (çok sonraları 15 Temmuz gecesi "darbeci askerlerin" basacağı) Doğan Medya Center koridorlarında konuşuluyordu. Aydın Doğan'ın yanına çıktım. Sabancı Sergisi ve New York üzerine kısa birkaç cümleden sonra *Milliyet*'i sordum. "Gazete kaynıyor," dedim, "*Milliyet*'i satıyormuşsunuz." "Yok kardeşim, nereden çıkartıyorlar?" diye tepki gösterdi.

Yazı işlerine indim. Antenleri bu işlere açık arkadaşlarla durumu konuştuk. Ateş olmayan yerden duman tütmezdi! İzleyelim, dedik. Söylentiler giderek artıyordu. Satışın kulisi şöyleydi:

Korkmaz Yiğit *Yeni Yüzyıl*'a talip olunca, "*Radikal*'i niye satmıyoruz?" teklifi ortaya atılmış, Yaşar Eroğlu da Doğan Grubu adına masaya oturmuştu!

Satışı gündemde olan *Milliyet* değil, *Radikal*'di. Bir süre de böyle geçti. Ankara kulislerinden ise başka bilgiler geliyordu: Türk Bank'ın Korkmaz Yiğit'e satışında karar verici olan Başbakan Mesut Yılmaz, 28 Şubat rüzgârını da arkasına alarak, erken seçim hesapları yapıyordu. Refah Partisi kapatılmıştı. ANAP lideri, Aydın Doğan'dan bağımsız medya gücü oluşturma peşindeydi.

Türk Bank'tan sonra, *Milliyet*'in de Korkmaz Yiğit'e satılmasından yanaydı. Doğan Medya Grubu o günlerde yeni bir yatırımın açılışını yapmak üzereydi. Beylikdüzü'nde Doğan Print Center inşa edilmişti. Gazeteler artık tek merkezde, "fabrika" denilen devasa yeni matbaada basılacaktı. Oysa *Milliyet* binasında ses geçirmez camların ardında baskı makineleri vardı ve her şey "şeffaf" gazete kavramına, kâğıt baskıya boyaya uygundu! Aydın Bey misafir-

lerine camların ardındaki matbaayı gururla gösterdikten sonra, “mürekkep-
li çorba içmeye” Konyalı'nın mutfağına götürürdü.

Beylikdüzü'ndeki görkemli tesislere, fabrikaya gittik. Yatırımın büyüklü-
ğü, saatte yetmiş bin basan makinelerin teknolojik üstünlüğü üzerine bilgi
veriliyordu. Aklım *Milliyet*'teydi. *Hürriyet*, *Radikal*, *Posta* orada basılacaktı
da; *Milliyet* satılıyordu!

Milliyet satıldıktan sonra onca yatırım, *Hürriyet*'in ve diğerlerinin nere-
de basılacağı umurumda değildi! Aydın Bey'in peşinde DPC'yi dolaşıyor-
duk. Sema Hanım da oradaydı, her zaman sıcakkanlı dost canlısı. Senelerin
yakınlığıyla, “*Milliyet*'i satıyormuş Aydın Bey, yapmayın sonra üzülürsünüz,
sizin de bizlerin de ilk göz ağrımız. Siz de konuşun lütfen,” dedim. “Dur ba-
kalım, hemen öyle şeyler düşünme,” diye teskin etti.

Aile satıştan yana değildi. Arzuhan Doğan Yalçındağ, Vuslat Sabancı,
Mehmet Ali Yalçındağ... Yalçındağ, Aydın Doğan'ın damadıydı. Grubun en
etkili ismiydi. *Milliyet*'le ilgili pazarlıklar sırasında Almanya'daydı. Telefonla
aradım. “Gazete elden gidiyor. Orada ne yapıyorsunuz?”

Dönüşte 5. kattaki odasına geldi eşi Arzuhan Yalçındağ'la birlikte. Üzgün-
dü, ellerini başının arasına aldı. Gözleri yaşarmıştı, ağlamaklıydı. Teskin et-
tik. Hanzade Doğan Londra'da okuyordu sanırım. Tek tek hepsiyle konuşa-
rak, satış fikrine karşı duygusal bağları güçlendiriyordum.

Başaramadım! *Milliyet*, Korkmaz Yiğit'e satıldı. 320 milyon dolar gibi yük-
sek bir değerle. Haberi Ertuğrul Özkök verdi. Sabah onun aracılığıyla bir top-
lantıya gidiyorduk. Telefon geldi. Aydın Bey'di sanıyorum arayan, bana dö-
nerek “*Milliyet*'in satışı tamamlanmış, hayırlı olsun,” dedi. Yapacak bir şey
yoktu, veda töreninden başka!..

Hürriyet'in Aydın Doğan'a satışındaki gibi, *Milliyet*'in Korkmaz Yiğit'e sa-
tışını da Yaşar Eroğlu yönetmişti. Korkmaz Yiğit, Türk Bank'tan sonra *Mil-
liyet*'i de alarak bir milyar dolarlık büyüklükle medya ve siyaseti sallamıştı.
Beklemedeydik!

İçimdeki ses Aydın Doğan'ın bu işe zorlandığı şeklindeydi. 28 Şubat son-
rası Mesut Yılmaz'ın başbakanlığa gelişinde etkin rol oynamış, Çamlıca'da
müstakbel başbakanı “eşofman”la karşıladığı için hayli eleştirilmişti. Petrol
Ofisi'ni almış, enerji sektöründe ilerliyordu. “Medya karteli” olarak görün-
mekten rahatsızdı. Televizyon sahipliği nedeniyle, RTÜK de gazetedeki pa-
yının azaltılmasını istiyordu.

Sonuçta operasyon Ankara'ya dayanıyordu. Satıştan sonra, Çamlıca'daki
köşkte Aydın Doğan'ın bir akşam yemeği vardı. Başbakan Mesut Yılmaz da
davetliydi. Konuklar gelmeden Doğan Grubu yöneticileri aralarında *Milli-
yet*'in satışını konuşuyorlardı. Mehmet Ali Birand sözünü esirgemezdi. Alay-
cı şekilde, “Derya'yı bırakıp nereye gidiyorsunuz?” dedi. Buz kestiler!

Mesut Yılmaz geldi. Yemeğe geçildi. Açık büfe hazırlanmıştı; Mesut Bey'i kolluyordum. Başbakan masadan kalkıp büfeye yanaştı, tabağına yemek almak üzereydi. "Nasılsınız, iyi akşamlar," diye yaklaştım. Görünce duraksadı. 1983'ten beri tanışırđık, sözümüzü esirgemezdik. "Siz bu satışın neresindesiniz?" diye sordum. Bozulmuştu. "Ne satışı?" diye tabağını bıraktı. "Milliyet'in satışı," diyerek uzaklaştım. Kalakalmıştı. "En azından iştahı kaçmıştı," diyerek yerime geçtim.

Milliyet'in satışı Korkmaz Yiğit'in Paris'te o yaz yakalanarak cezaevine konulan mafya lideri Alaattin Çakıcı ile telefon kaydının ortaya çıkması üzerine yarım kalacak, Türk Bank satışı CHP'nin Güneş Taner ve Başbakan Mesut Yılmaz hakkında verdiği gensoru önergesinin kabulüyle hükümetin düşmesine yol açacaktı. Mesut Yılmaz daha sonra Yüce Divan'a gönderilecekti.

O gece Çamlıca'daki yemekte böyle bir sonuç kimsenin aklından bile geçmezdi.

Ta ki CHP milletvekili Fikri Sağlar'ın bir akşam vakti telefonda bana "Korkmaz Yiğit'in mafyayla bağlantısını öne süren bir kasetten" söz etmesine kadar!

VEDA TÖRENİ

Gazete satılmış, Aydın Doğan bir törenle Milliyet'e veda edecekti. Son derece gergindi. 5. kattaki odasında "Bu tören de nerden çıktı, tören bitse de gitsek" havası vardı. Az sonra Korkmaz Yiğit geldi. Oldukça sessiz, heyecanlıydı. Milliyet'in yeni sahibi oluyordu. Aydın Bey konuşma notları almıştı. Vuslat Doğan'a uzattı, "son haline baksın" diye. Güneri Cıvaoglu da oradaydı. Üçümüz benim odama geçerek metni gözden geçirdik. Yukarı çıktık. Korkmaz Yiğit, "Derya Bey, keşke benim için de bir şeyler yazsanız," dedi. Vuslat Doğan, "Artık yeter, bu işi bir an önce bitirelim," diyerek çıktı. Topluca aşağıya inildi.

Yazı işleri, yazarlar, muhabirler, tüm Milliyet çalışanları tören salonundaydı. Veda kokteyli... Aydın Bey manidar bir konuşma yaptı. Milliyet'i kerhen sattığı gibi tonlamalar vardı sözlerinde. Tüm çalışanlar kapıda uğurladı Aydın Bey'i. Korkmaz Yiğit'le 5. kata çıktık, bazı yazarlarla birlikte.

Aydın Doğan'ın odasına girmek üzereyken Korkmaz Bey, "Başka bir yer yok mu, gazete basılana kadar oturur sohbet ederiz," dedi. Güneri Cıvaoglu davet etti, oraya geçildi. Güneri Bey dolabından bir şişe şarap çıkardı, açtı. Kadehlere koyarak ikram etti, Korkmaz Yiğit'e ve odada bulunanlara. Gazeteyi beklerken lafladık. Sonradan bu enstantane "Aydın Doğan gittikten sonra arkasından şampanya patlattılar"a dönüşecekti. Toptan karalamaydı!..

Öncelikle Korkmaz Yiğit büyük bir zarafetle Aydın Bey'in odasına bile girmedi. Güneri Cıvaoglu'nu tanıyanlar bilir, odasında her zaman konuklarına ikram edecek viski, çikolata, şarap bulundururdu. *Milliyet*'e transfer olduğu ilk sıralar ögle yemeğini bile özel getirirdi.

Kaldı ki; Aydın Doğan gazeteden bir veda töreniyle ayrılmıştı. Birkaç ay sonra Aydın Doğan'la *Hürriyet*'e giden eski *Milliyet* patronajı geri döndüğünde, Mehmet Ali Yalçındağ bir gün bana şaka yollu, "Biz gittikten sonra Korkmaz Yiğit'e şampanya açmışsınız, öyle mi?" diye takıldı. "Eee, dedim, sizi Almanya'dan aradığımda gelip gazetenize sahip çıksaydınız, şampanya açılmazdı. Hepiniz beni yalnız bırakıp koşa koşa *Hürriyet*'e gittiniz." Bir daha şampanya lafı edilmedi.

Korkmaz Yiğit o gece saat 8'e kadar bizlerle kaldı. Gazetenin ilk baskısını gördükten sonra ayrıldı. 320 milyon vererek aldığı *Milliyet*'i ilk ve son defa eline aldı. Kaset patladıktan sonra gazetede isyan çıktı. Aydın Doğan'ın odasında yazı işleri ve yazarlarla yapılan toplantısında Yaşar Eroğlu'na "Korkmaz Yiğit gelmesin," denildi. Gelemedi!

Korkmaz Yiğit'le gazeteyi satın aldıktan sonra Bebek Oteli altındaki Ambassador Restoran'da yemekte bir araya gelmiştik. *Milliyet*'i konuşurken hakkındaki iddiaları sormuş, o da söylentilerin gerçek olmadığını ifade etmişti. İleride ortaya savunamayacağı şeyler çıkarsa bunları tereddütsüz yayımlayacağımı söylemiştim. Tabii cevap hakkı tanıyarak dediğimde, gülmüştü. O günün gelmesi gecikmeyecekti.

ÇAKICI-KORKMAZ YİĞİT KASETİ

CHP'li Fikri Sağlar kaseti getirdiğinde *Milliyet*'teki odamda dinledik. Dehşete düşmüştük. Çakıcı'nın olduğu öne sürülen konuşmalarda Türk Bank'tan medya dünyasına, siyasete uzanan ilişkiler ağında pek çok ünlü isim geçiyordu. Alaattin Çakıcı'nın konuştuğu kişi ise Korkmaz Yiğit'ti. Onu da tanı mıyorduk. Kaldı ki sesler onlara ait olsa bile, montaj olabilirdi.

Ne yapalım diye tartışırken, "Aydın Bey'e gideceğiz," dedim. Korkmaz Yiğit'le en azından birkaç kez masaya oturmuş, konuşmuş olmalıydı. Çamlıca'ya telefon ettim. Akşam 9'u geçiyordu. Fikri Sağlar'ı severdi, kendisiyle birlikte gelmek istediğimizi söyledim. Önemliydi. Gittik.

Sağlar'la hoşbeşten sonra, bir kaset getirdiğimi söyledim. Korkmaz Yiğit'le ilgili. Çakıcı ile görüşüyormuş. Kaseti teybe koyduk, dinlemeye başladık. Aydın Bey, "Bu onun sesi," dedi Korkmaz Yiğit için. "Hay Allah..." diye söylendi. Fikri Sağlar'a sordu: "Ne yapacaksın kaseti?" "Açıklayacağım," dedi Sağlar, tereddütsüz. Aydın Bey bana döndü, "Ne yapacağız?" dercesine. Satış

için yüksek bir ön ödeme yapılmıştı. “Geri alacaksınız, bu şartlarda Milliyet’i isterseniz de satamazsınız,” dedim.

Sağlar’a, “Açıklamadan önce bize birkaç gün süre tanır mısın?” diye sordu. “Elbette,” dedi ve Çamlıca’dan ayrıldık. Çok geçmeden kaset patladı, televizyon kanalları Korkmaz Yiğit’in “her aradığında kimyam bozuluyordu,” dediği Alaattin Çakıcı’nın ses kayıtlarını veriyorlardı.

Best of Çakıcı! Neler yoktu ki içinde, artık Milliyet’in Korkmaz Yiğit’e kalması olanaksızdı! Gazete kaynıyordu. Yaşar Eroğlu çağırırdı, “Bir açıklama koyalım gazeteye,” dedi. Bu saatten sonra umurumda değildi. “Tamam, yazın bir şeyler,” dedim, yazı işlerine indim. Yüzlerden düşen bin parçaydı. Duvara vurmıştık. Yatıştırmaya çalıştım arkadaşları. Yazarlar “kuzuların sessizliği” içindeydiler. Gazete nasıl çıkacak diye merak edip soran bir tek Allah’ın kulu yoktu. Oysa; Aydın Doğan’a veda, Korkmaz Yiğit’e “hoş geldin” yazılarıyla yeni döneme yelken açıyorlardı. Bir kısmı da 5. katta yeni genel yayın yönetmeni arayışındaydılar!

O günlerde 28 Şubat’ta askerlerin gazeteye koyduğu “ambargo” üzerine “Haydi Güneydoğu’ya” diyerek PKK ile çatışma ortamında Van üzerinden Hakkâri’ye gitmiş, yazı işlerini silahların gölgesinde toplamıştık. Yazı işleri editörleri, yazarlar, Zap üzerinde Deniz Gezmişler’in inşa ettiği 68 kuşağının simgesi Barış Köprüsünden geçmişti.

Diyarbakır’da toplantı halindeyken, Yavuz Donat’a bir telefon geldi. Arayan Güneri Cıvaoglu’ydu. Yavuz Ağabey, “Derya yanımda, vereyim onunla konuş” dedi. Telefonu uzatırken de, “Korkmaz Yiğit’le tanışma toplantısına çağırıyor,” dedi. Güneri Bey’i aldım, “Hayırdır, ne toplantısı biz buradayken?” dedim.

Genel yayın yönetmeni ve yazı işleri Diyarbakır’da, Güneydoğu’da silahların susması için ne yapabiliriz diye sivil toplum kuruluşlarıyla çalışırken, İstanbul’da “koltuk savaşı” başlamıştı!

Milliyet’ten sonra, Yeni Yüzyıl da törenle Korkmaz Yiğit’e satılmıştı. Kasetin patladığı akşam yemek vardı Yeni Yüzyıl’da. Yaşar Eroğlu akşamüzeri bir açıklamayla geldi. Korkmaz Yiğit adına Çakıcı kasetine açıklık getiriyordu. Haberi görmeyecek, Korkmaz Bey’in açıklamasını verecektik. “Tamam,” dedim. Aldım metni yazı işlerine gittim. Gazete baskıya hazırdı ama manşet kimsenin umurunda değildi. Sorun, Çakıcı’nın kasetini ne yapacağımızdı. Yazı işleri tümüyle vermekten yanaydı. Doğrusu da oydu. Gazete bağlanmıştı ama manşetle oynayacak zamanımız vardı. Akşam toplantısında “Ne yapacağız?” diye sordum arkadaşlara. Üç yıla yakın süredir birlikte çalışıyorduk. Son söz bana ait olmakla birlikte, gizli kapaklı iş yapmazdık. Konuşur tartışır, öyle gazete yapardık. Ankara Büro’dan ve muhabirlikten gelen alışkanlıkla, “suskunluk” canımı sıkardı. Susanları sevmezdim. İstanbul’da ise

marifet konuşmak değil, susmaktı. Nasıl olsa yayın yönetmeni vardı. Sorumluluk onun sırtındaydı. Belalı bir iş oldu mu, kimsenin ağzını bıçak açmazdı. Olanca yük yazı işlerinde birkaç kişinin üzerindeydi. Bir avuç insan yapıyordu gazeteyi.

RAYDAN ÇIKAN BÜRO

Satış sürecinde Ankara Büro da “raydan çıkmıştı”! Aydın Doğan’a jurnaller başlamıştı. 28 Şubat sürecinde askerle aramız açıldıkça, Fikret Bila o mesafeyi Aydın Doğan nezdinde kullanarak kapatmaya çalışıyordu. Fatura her defasında bana kesiliyordu. Aydın Doğan bir defasında odasına çağırarak, “Benim bir ordum mu var Silahlı Kuvvetler’le çatışmaya girecek, ne yapmaya çalışıyorsun, orduya savaş mı açtın?” diyecekti.

O sabah Fikret aramış, Güneydoğu’da askerî birliklere yapılacak basın turundan *Milliyet* temsilcisinin son anda çıkarıldığını söylemişti Aydın Bey’e. Korkmaz Yiğit’e gazetenin devri sürecinde Fikret Bila bazı yazarlarla birlikte Antalya’da Aydın Doğan’a ait tatil köyünde kamp kuracaklar, “dönüş” sonrasını planlayacaklardı. Bir karakterler geçidiydi. Kimi Aydın Bey hiç gelmeyecek gibi davranıyor, kimisi de tekrar dönecekmiş gibi yayın yönetmenliği düşleri kuruyordu. *Milliyet*’in geleceği umurlarında değildi. Mafyanın kucağına atılmış gazete, organize suçlardan davalık olabilir, batabilirdi. Nitekim Korkmaz Yiğit birkaç ay sonra Çakıcı nedeniyle yargılanacak, hapse girecekti.

GECE MANŞETİ DEĞİŞTİRİYORUZ

İlk baskıda Çakıcı kasetine girmedik. Korkmaz Yiğit’in açıklamasıyla yetindik. Yazı işleri ekibi odama geldi. Tahir Özyurtseven başlarında!.. Gazetecilik açısından haberi karartmamız etik değildi. “Böyle çıkamayız,” diye isyan ettiler. Haklıydılar. Teker teker dinledim. Hepsi Çakıcı kasetini manşet yapmayı istiyorlardı. *Milliyet*’e yakışan oydu.

“Bitti mi?” dedim. “Artık dağılabiliriz. Gazete değişmeyecek, yarımı görelim.” Şoke olmuşlardı. Söylenerek ayrıldılar. Gazete boşalmıştı! Çok güvendiğim iki arkadaşına telefon ettim, “Gitmeyin,” dedim. Odama çağırdım. Ercüment Erkul, Tunca Bengin. Üçümüz gazeteyi baştan sona değiştirdik.

Manşet: “Ve Son Kaset”ti. Çakıcı-Korkmaz Yiğit konuşmalarını birinci sayfadan, en çarpıcı şekilde veriyorduk. Göbek dediğimiz orta sayfalarda kasetin deşifresi tam metin giriyordu. Sessizce hazırladık gazeteyi. Bizim dışımızda duyulması halinde engellenirdik. Gece yarısı 12’den sonra baskıya ha-

zırdık, sayfalar matbaaya geçildi. “Korsan” baskı yapıyorduk. Sabaha kadar uyuyamadım. Erkenden gazeteyi elime aldım. Başarmıştık!

Skandal kaset manşetti. Kimsenin ruhu duymamıştı. 10’a doğru gazete-ye geldim. Darbe yapmıştık ama “karşı darbeye” kapının önüne konabilir-dik. Arayan arayana! Telefonlar susmuyor, kırk yıllık Milliyet okurları gaze-teye sahip çıktığımız için kutluyorlardı. Deprem olmuştu. Artçı şokları bek-liyorduk.

Yaşar Eroğlu aradı, beklediğimin aksine temkinli konuştu. Arkadaşlar-la toplanalım falan dedi ama kimsenin oralı olduğu yoktu. Aydın Doğan’ın odasındaki yazarlar da “Korkmaz Yiğit gelmesin” diye isyan halindeydiler.

ECEVİT DEVREYE GİRİYOR

Öğlene doğru Başbakan Bülent Ecevit, Milliyet’in satışının kabul edilemez olduğuna ilişkin çok sert bir açıklama yaptı. Benim için sürpriz değildi. Korkmaz Yiğit’e satış söylentilerinin çıktığı günlerde Bülent Ecevit ve Deniz Baykal’a telefon etmişim. Ecevit rahmetli Abdi İpekçi’nin en yakın dostuy-du. O dostluk Aydın Doğan’la da güçlenerek devam etti. Aydın Bey 12 Ey-lül Askerî Darbesi’nin yasaklı günlerinde Ecevit’in Arayış dergisine kâğıt ve matbaa desteği sağlamıştı korkusuzca. Körfez Savaşı’nda Bağdat’a gidiş dö-nüşlerde Ecevit’e şahsen teşekkür etmişti Aydın Doğan.

Fikret’in kazasında Rahşan Hanım ve Hüsamettin Özkan’la birlikte has-taneye gelmişler, ayrıca gazeteye geçmiş olsun ziyaretinde bulunmuşlardı. Ecevit kadar Milliyet’e arka çıkan ikinci isim de koalisyonun etkili ismi Baş-bakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan’dı. Özkan, Türk Bank satışından Milli-yet’e uzanan süreçte kamu bankalarından kredi musluklarını Ecevit’in tali-matıyla kesen isimdi.

CHP lideri Deniz Baykal’a da haber göndermişim. Kırmadı. İstanbul’a ge-lerek Aydın Doğan’la görüştü. Gazeteden ayrılırken, “Ok yaydan çıkmış, sen de yorma kendini,” diyecekti. Yorgunluğa değdi! Ecevit’in demeci üzerine Yaşar Eroğlu manşeti değiştirdiğimiz akşamki söylemini yineledi. Açıklama-yı büyütmeyle, tek sütun verelim. Dejavu gibi. “Tamam,” dedim. Nasıl-sa bildiğimi okuyacaktım. Ancak akşam saatlerinde 5. katta gazete dışından birkaç kişi dolaşmaya başladı. Silahlıydılar.

Alaattin Çakıcı’nın Paris’te tutuklandığı günlerdi. Doludizgin gidiyorduk. Paris temsilcisi Mine Kırıkkanat kayıptı; telefonları açılmıyordu. Kimseye söylemeden Türkiye’ye gelmiş, tatile çıkmıştı. Avrupa bürolarından muhabir gönderdik, ajans haberleriyle durumu kurtarmaya çalışıyorduk. Çakıcı’nın ifadesinin peşindeydik. O sırada Çakıcı, merkez sağ liderler Tansu Çiller ve

Mesut Yılmaz arasındaki siyasi mücadelenin taraflarından biri haline gelmişti. Ekranlara çıkıp tehditler savurduğu oluyordu.

İfadesi siyasi dengeleri altüst edebilirdi. Biz habercilik peşindeyken, bir gün odama gelen gazeteden birisi, Çakıcı'dan bahisle "Milliyet ne yapmaya çalışıyor, diye soruyor," demez mi! Sözde Çakıcı "Orası bizim gazetemiz!" diye Paris'ten haber gönderiyordu. Hikâyeydi. Ancak Korkmaz Yiğit'le konuşmaları gerçektir. Milliyet'in düşürüldüğü durum acıklıydı.

Gazetenin taşra baskısını hazırlayıp çıktım. Arabada eşim de vardı, Beykoz'a doğru yola çıktık. O zaman Kavacık'tan bağlantı yolu yoktu, ikinci köprüden Kanlıca'ya indik. Paşabahçe'den yukarı çıkacaktık. Telefon çaldı. Aydın Doğan'ın sesi hayli sertti. "Ecevit haberini verdin mi?" diye sordu. "Verdik ama fazla büyütmedik," dedim. "Değiştir gazeteyi, manşet yap!" "Siz mi istiyorsunuz?" diye söylendim. Ayşe yanımda, "Sakin ol," diyordu. Gazete Korkmaz Yiğit'te! Fatih Sultan Mehmet'in sözleri dökülüyordu: "Yayın yönetmeni benim, istediğimi manşet yaparım. Yok gazetenin sahibi benim diyorsanız, gelin Milliyet'e, geçin başına, o zaman söz hakkınız doğar."

Duraksamıştı! "Bildirğini yap o zaman," deyip kapattı. Arabayı çalıştırdım, hareket etmek üzereyken telefon çaldı. Arzuhan Yalçındağ'dı arayan. "Babamı sinirlendirmişsin yine," dedi. O da Ecevit'i soruyordu. "Manşet olacak, merak etmeyin," dedim. Gece sorumlusunu arayıp Ecevit'i manşet yaptım.

Aydın Doğan'ın gazeteye döneceği belli olmuştu. Birkaç gün sonra asistanı Arzu Hanım, "Patronu bağlıyorum," dedi. İstanbul'a dönmüştü, Hürriyet'e çağırıyordu. 6-7 isim saydı... Umur Talu, Yalçın Doğan, Güneri Cıvaoglu, Hasan Pulur. Sekiz kişi toplandık. Aydın Bey, Korkmaz Yiğit'ten alınan ön ödemenin kırk milyon kadarının geri ödenerek, Milliyet'i yeniden satın alacağını söyledi. En az zararlı krizi aşıyorduk. Aydın Bey'i uğurladığımız gibi karşıladık. Mutluyduk. Kötü bir rüyadan, kâbustan uyanmıştık.

Milliyet'in tirajını 320 binde tutmuştuk iki aylık sıkıntılı dönemde. Dönüşte Aydın Doğan'ın odasında yazarlarla oturuyorduk. Melih Aşık, ironi yaparak "Aydın Bey, gazetenin tirajı kaçta çıkarsa bir daha satmazsınız?" diye takıldı. Patron gülererek yanıtladı: "Beş yüz bini geçerseniz!" Üç ay geçmeden, 5. katta odasına çağırıp "Yayın yönetmenliğini bırakıyorsun," dediğinde gazetenin günlük satışı beş yüz elli bindi!

SON MANŞET, ECEVİT BAŞBAKAN

Günlerim sayılıydı ama hiç gitmeyecekmiş gibi çalışıyordum. Mesut Yılmaz Hükümeti gensoruyla düşürülmüştü. Türk Bank ve Milliyet'in Korkmaz Yiğit'e satışı Başbakan Yılmaz'ın sonunu getirmişti. Yeni bir koalisyon kurul-

ması imkânsızdı. Erken seçim kaçınılmazdı. Nafile turlarla Türkiye zaman kaybediyordu. Bir akşam üzeri Tansu Çiller'e yakın bir isim aradı; hükümet kurmanın zorluğu üzerinde konuşurken, "Neden Ecevit kurmuyor hükümeti?" diye sordu.

DSP'nin milletvekili sayısı 40-50 kadardı. 28 Şubat sonrası kurulan koalisyonların sayıca üçüncü ortağıydı. "Nasıl kuracak," diye sordum, "40-50 kişiyle mi?" Çiller'in telefondaki kurmayı "Azınlık hükümeti kursun, seçime Ecevit götürsün," dedi. Öteki partiler Ecevit'in başbakanlığında seçime gitmek istemezlerdi! Seçim hükümetine eşit sayıda bakan vermek, geleneksel siyasete daha uygundu. Yine de ciddiye aldım, ertesi günkü yazıyı kurtarmıştım.

Sabah erkenden Bülent Ecevit aradı. Her zamanki mesafesiyle, "Sayın Sazak, yazınızı okudum, Tansu Hanım'a ne kadar güvenebiliriz?" diye sordu. Çiller'in kurmayına güveniyordum. "Yazacağımı ve sizin de okuyacağınızı bilerek 'azınlık hükümetini Ecevit kursun' dediklerine göre mesaj vermek istedikleri kesin," dedim.

Ecevit'ten sonra Hüsamettin Özkan aradı. O da heyecanlıydı. Benzer şeyleri konuştuk. Özkan, "Sayın Ecevit yarın Köşk'e çıkıyor, Cumhurbaşkanı hükümeti kurmakla görevlendirecek," dedi. Manşet çıkmıştı. "Görev Ecevit'e" diye başlık attım. Gazete basılmak üzereydi, Aydın Bey'in yanına çıktım. Kravatını bağlıyordu. "Manşetin ne?" diye sordu. Gelişmeleri anlattım, hükümeti Ecevit kuracaktı. "Nasıl olacak, kaç kişiyle?" dedi. İnanmamış gibiydi. Gidici olduğum için "zorladığımı" düşünüyordu haberi. "İyi öyleyse," diye ayrıldı gazeteden.

Ecevit sabah Çankaya'ya çıktı, görevi aldı ve kimsenin şans tanımadığı DSP azınlık hükümetini kurdu. 1999 seçimlerine başbakan olarak gitti. Giderayak Türk basınına bir gol daha atmıştık. Ve inanılmaz bir şey daha oldu. Seçime beş kala Abdullah Öcalan Kenya'da paketlenerek İmralı'ya getirildi. Ecevit sandıktan başbakan olarak çıktı!

28 ŞUBAT'TA DARBEGE HAYIR

28 Şubat "postmodern" darbesinin askerî darbeye dönüşeceği, dönemin Genelkurmay Başkanı İsmail Hakkı Karadayı'nın "Nizamiyeden döndük," dediği günlerden geçiyorduk. Ordunun baskısı artmıştı. Erbakan direniyor, Tansu Çiller Başbakan Erbakan'ı "havada ikmal" olarak tanımlanan, kendi liderliğinde bir hükümete ikna etmeye çalışıyordu. Genelkurmay'da ünlü brifinglerin ikincisi yapılacaktı. Ankara'ya gittik.

Askerler ilk defa o gün "silah kullanacaklarını" açıkladılar. 13 Haziran

gününün yazısına “Silahlı Uyarı” başlığını atmışım. İşte o günün atmosferi içinde yazdıklarım:

Brifingteki korgeneral “Batı harekât planı”nı açıklıyor. Bu konsept siyasi İslamcı tehdidin Türkiye Cumhuriyeti üzerindeki yıkıcı etkilerini içeriyor. Askerler bu defa daha sert. Genelkurmay’da bir ay önce irticayı “iç tehdit” olarak ilan eden brifinge göre hava hayli değişmiş. Uyarıların dozu iyice artmış.

Genelkurmay İstihbarat Başkanı Korgeneral Çetin Saner’den sonra kürsüye gelen Tümgeneral Fevzi Türkeri yükselen tehdit karşısında ordunun kendisini en kötü senaryoya göre hazırladığını duyuruyor.

İlk kez, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Yasası ve İç Hizmet Yönetmeliği’ndeki hükümler açık seçik vurgulanıyor:

Madde 35: Silahlı Kuvvetlerin vazifesi; Türk yurdunu ve Anayasa ile tayin edilmiş olan Türkiye Cumhuriyeti’ni korumak, kollamaktır.

Madde 85: Vazifesi, Türk yurdu ve Cumhuriyetini iç ve dışa karşı, lüzumunda silahla korumak olan Silahlı Kuvvetlerde her asker kendine düşeni öğrenmeye ve öğrendiğini öğretmeye ve icabında son kuvvetini sarf ederek yapmaya mecburdur.

Evet askerler ilk kez gerektiğinde silah da kullanarak Türkiye Cumhuriyeti’ni koruma ve kollama görevini yerine getirmekten kaçınmayacaklarını ilan ediyor.

Ordu müdahaleye, 1991 sonrası Demirel’in Başbakanlığı döneminde çıkarılan “Milli Güvenlik Siyaset Belgesi”ni yasal dayanak yapıyor.

Brifingde “Batı harekât konsepti” uyarınca alınacak önlemlerden söz ediliyor.

Yazıyı “Bir tarih vermedikleri kaldı,” diye bitirmişiz! Hükümetin artık günleri sayılıydı. Ankara’da darbenin ayak sesleri iştiliyordu. Genelkurmay’dan çıkar çıkmaz, saat farkını da gözeterik, Yasemin Çongar’ı aradım. Yasemin, Washington temsilcimizdi. Krizi ABD cephesinden izliyor, haber analizleriyle Ankara’ya da yol gösterici oluyordu. Dışişleri ve Pentagon’daki kaynakları sayesinde, *Milliyet* olarak açık ara öndeydik. Türkiye’de “ABD’den habersiz darbe olamayacağına göre”, doğru adres Washington’dı.

28 Şubat’ın güçlü generali Çevik Bir, Sincan’da tankların yürüdüğü günlerde ABD’deydi ve “Demokrasiye balans ayarı yaptık,” diyecekti. Çongar’a, Genelkurmay’daki brifingi anlattım. 12 Eylül Askerî Darbesi’ni Meclis’te yaşamış bir Ankara gazetecisi olarak, askerlerin İç Hizmet Yönetmeliği’nin 35. ve 85. maddelerine göre “silah kullanma” sözünü ciddiye almak gerekiyordu.

Washington'da o gün Dışışleri brifingi varmış. Mutlaka git dedim Yase-min'e ve "darbe olasılığını" Amerikalılara açıkça sormasını istedim. ABD'de de darbe endişesi giderek artıyordu. Yasemin Çongar akşamüzeri nefes nefese aradı. ABD Dışışleri Bakanı Madeleine Albright'a ulaşmıştı. Daha doğrusu Albright, Washington'ı ziyaret etmekte olan Litvanya Dışışleri Bakanı'nı kabulü sırasında Türkiye'deki siyasi gelişmelerle ilgili açıklama yapma gereği duymuştu.

Clinton yönetimi "darbeye karşı olduğunu" açıklıyor, Albright "Anayasal düzenin dışına çıkılmaması gerektiğini Ankara'ya bildirdik," diyordu. Hem geçmesini söyledim haberi. Manşet hazır: "Krizle ABD Mesa'ji" diye 8 sütun yer açtık. Logonun üzerindeki anonsları da atarak, haberi Albright'ın resmiyle en çarpıcı biçimde verdik. O ortamda bu manşetin başımızı ağrıta-cağını biliyorduk. Milliyet olarak 28 Şubat'ın "türbülanslı" ortamında "ne şeriat, ne darbe" diyerek demokrasi terazisinde gazeteyi dengede tutmaya çalışı-yorduk. Aydın Doğan'a Genelkurmay'da rahatsızlık yaratan gazete yöneti-mi ve yazarlarıyla ilgili bir dosya sunulmuştu. Ancak baskının dozu ne olur-sa olsun, sonuçta "demokrasi" diyecektik.

Öyle de yaptık. Haber öteki gazetelerde yer almadı. Muhtemelen askerleri kızdırmayalım diye görmezden geldiler. Washington'dan "orduya uyarı" ha-berini Yasemin Çongar'ın imzasıyla manşetten yayımladık.

Washington'dan Orduya Uyarı

Türkiye'de askerî darbe fikrine baştan beri soğuk bakan Clinton yönetimi "demokratik-laik düzenin devamı" ve mevcut sıkıntının "sivil denetim altında" çözülmesi yönündeki mesajlarını iki gündür yineliyor. Önceki gün Dışışleri Sözcüsü Nicholas Burns'un Türk ordusunun sivil denetime tabi olduğunu belirterek, bu sivil düzenin devamından yana açıklamalar yapmasının ardından bugün de bizzat Dışışleri Bakanı Madeleine Albright aynı yönde uyarıda bulundu.

Albright bir soru üzerine, "Türkiye'de hangi konular gündemde olursa olsun, hangi tartışmalar yaşanırsa yaşansın ve ne tür bir değişim düşünülürse düşünülün, bunun demokratik bir kapsamda kalması ve anayasa dışı bir yaklaşım içermemesi gerektiğini açıkça bildirdik," dedi. Bu sözleriyle Ankara'ya demokratik düzenin devamı yönünde-ki tercihlerini bizzat ilettiklerini de ortaya koyan Amerikan Dışışleri Bakanı, Türkiye'de-ki durumu azami dikkatle izlemeye devam ettiklerini de vurguladı.

Burns ise bir gazetecinin "Türk ordusu sivilere tabi mi?" sorusu üzerine, cumhurbaş-kanı, başbakan ve başbakan yardımcısının "subay" olmadığını hatırlatarak, "Türkiye'de hükümetin sivil denetimde olmasını destekliyoruz," dedi.

Öte yandan, Washington'da Türk Silahlı Kuvvetlerinin hükümete "doğrudan müdahale" edeceğine uzun süre ihtimal vermeyen çevreler, bu hafta başından itibaren "Refah'ın bir hafta içinde istifa etmemesi halinde darbe mümkün" değerlendirmesini yapmaya başladı.

Böyle bir müdahalenin "Türkiye açısından şanssız olacağını" belirten kaynaklar, sivil-demokratik düzenin hızla inşası yönünde Türk ordusuna güven duyduklarını vurgularken "Yine de hükümetin çekilmesiyle parlamenter sistem hiçbir zarar görmeden alternatif üretebilir" umudunu koruyor.

Darbe durumunda ABD'nin tavrının ne olacağı sorusuna verilen yanıt ise "Sivil düzenin uzun süre kesintiye uğramasının içerideki istikrar, dış çıkarlar ve iktisadi durum açısından sakıncasını Ankara'daki yetkililerin çok iyi bildiğinden eminiz," diye şekilleniyor. Yetkililer, olası bir askerî yönetime karşı cephe almayacaklarını, ancak demokratik sürecin devamı yönünde baskı yapacaklarını ima ediyor.

(Yasemin Çongar, *Milliyet*, 13 Haziran 1997)

ÇEVİK BİR: "ORAYA DA İKİ GENERAL Mİ GÖNDEREYİM?"

Milliyet'in Albright manşeti tahmin ettiğimiz gibi 28 Şubatçılar karargâhında "kıyameti kopardı"! Aydın Doğan Almanya'daydı. Öğle üzeri aradı. Manşeti sordu. Amerika darbeye karşı, Yasemin Albright'ın demecini geçti; "Anayasa dışına çıkmayın" diye uyarılmışlar Ankara'yı. Yorumsuz verdik, "uyarı" diye! Aydın Bey sözümü kesti: "Çevik Bir aradı şimdi, manşetten rahatsızlar. 'Milliyet ne yapmaya çalışıyor?' diye tepki gösterdi!" Haber doğru, ABD Dışişleri Bakanı konuşmuş, "Darbeye karşıyız," diyor diye rahatlatmaya çalıştım Aydın Bey'i ama Çevik Bir belli ki sert çıkmıştı. "İyi de senin dediğinin tam tersini söylüyor, uyarı hükümeteymiş!" İkna olmuyor gibiydi. Yasemin Çongar'ı Aydın Doğan da sever güvenirdi. Yasemin'in tecrübesinden, en az bir diplomat kadar Albright'ın açıklamasının *wording*'ine hâkimiyetinden söz ettim. O mesajın yanlış anlaşılmasının ABD'nin orduya darbe konusunda "yeşil ışık" yakması anlamına geleceğini, bunun da mümkün olmadığını savundum.

"Size açıklamanın İngilizce metnini birazdan geçeyim," dedim. Aydın Bey, "Olmazsa bir açıklama yayımlayın, Güneri de (başyazar) bir şeyler yazsın," deyip kapattı. Sonradan rahmetli Turan Yavuz'dan öğrendim. Çevik Bir, "darbeye beş kala" ABD'den Ankara'ya gönderilen "uyarısı" *Milliyet*'in haber yapmasının Erbakan'ı cesaretlendireceğini ve hükümette kalma direncini artıracaklarını düşünerek esip gürlemiş, Aydın Doğan'a "Oraya da iki general mi göndereyim?" demişti.

Ancak haklı olan bizdik. Hem haberin hem de demokrasinin arkasında duracak cesareti gösterdik. Fehmi Kuru, *Yeni Şafak*'ta Taha Kıvanç imzalı "Kulis" yazısında olanları Turan Yavuz'un kitabına dayanarak aktardı.

Yeni Şafak - Kulis

Turan Yavuz yeni çıkan *İkinci Vatan: Tansu Çiller'in ABD Macerası* adlı kitabında bir Çevik Bir - Aydın Doğan ilişkisi olayı anlatıyor. Benim çok ilgimi çekti.

Olay, Ankara'da "Darbe yapıldı, yapılacak" heyecanı yaşanan 1997 Haziran ortalarında geçiyor. *Milliyet*, 14 Haziran'da "Krizle ABD Mesajı" başlığıyla çıkmıştı. Haberde Madeleine Albright'ın "Ankara'ya demokratik düzenin dışına çıkılmaması gerektiğini bildirdik," sözleri büyütülmüştü.

Askerler *Milliyet*'in bu yayınından hoşlanmamışlar. Turan Yavuz yaşananları şöyle aktarıyor kitabında: "Tüm tepkiler, Madeleine Albright tarafından yapılan açıklama ya yönelikti. Askerler tarafından ABD yönetimine yapılan sitemler, 'Bunların (yani Erbakan ve Çiller'in) darbe yapılamayacağına inanmalarını ve ona göre tavır almalarını sağlıyorsunuz,' şeklindeydi."

Kitaptaki anlatımdan Turan Yavuz'un, bunu, sitemin yöneltildiği bir Amerikalıdan öğrendiği anlaşılıyor.

Beni esas ilgilendiren bundan sonraki satırlar: "Bu haberler ve özellikle *Milliyet*'te veriliş tarzı Orgeneral Çevik Bir'i hayli sinirlendirmişti. Hemen *Milliyet* gazetesi sahibi Aydın Doğan'ı aradı ve ABD Dışişleri Bakanı'nın açıklamalarının neden gazetede bu kadar büyütüldüğünü sordu. Aydın Doğan bu gibi durumlarda hep gazeteyi görmediğini, yazı işleri ile konuştuktan sonra sağlıklı bilgi verebileceğini söyler. Bu kez de aynı şeyi yaptı. Çevik Bir'e, 'Ben bir konuşayım, size bilgi veririm,' dedi. Bu sözlerin hemen arkasından Çevik Bir, *Milliyet* gazetesi patronu Aydın Doğan'a şu uyarıyı yapıyordu: 'Şimdi oraya da mı iki general göndermem gerekiyor.'

Aydın Doğan, donup kalmıştı.

(Taha Kıvanç, *Yeni Şafak*, 8 Aralık 1999)

28 ŞUBATTA DEVRİLMEK... ÇİLLER CEPHESİNDE DARBE GECESİ

DYP lideri Tansu Çiller'in başbakanlığı ve Refahiyol döneminde en yakınındaki isimlerden olan Basın Danışmanı Mehmet Bican, anılarını 2012 yılında *28 Şubat'ta Devrilmek* kitabında yayımladı. Ankara'da "darbe gecesi" olarak kayda geçen 13-14 Haziran'da yaşananları şöyle anlatıyor:

Akşam saatlerinde TRT'den Haber Dairesi Başkanı Okay Göçer heyecanla arıyor: "Refah Partisi Genel Merkezi'nde konuşuluyormuş, bizim oradaki muhabir duymuş. Bu gece ihtilal varmış!"

13 Haziran'ı 14 Haziran'a bağlayan gece bir darbe olacağı fikrine o kadar kaptırmış ki kendisini, "Bak," diyor, "ben sabaha kadar ayaktayım. Telefonlarını açık tut. Belki dinleyenler olur. O nedenle sana darbenin gerçekleştiğini şifreleyerek haber vereceğim. 'Faruk yine üşüttü,' dersem, bil ki darbe oldu. Unutma, parolamız bu!"

Aynı akşam Dışişleri Konutu'nda oturup konuştuğumuz Nalan Kozan'ın da korkuyla baktığını görüyorum çevresine. Tir tir titriyor. İki laf arasında, "Allah göstermesin ama darbe olacak bu gece," deyip duruyor. Dudaklarının kıpırdadığını, dua ettiğini de görüyorum: "Askerlerden duydum. Çok ciddiler. Yapmak istemiyorlar, darbeden yana değiller ama bak göreceksin yapacaklar! Tankla, tüfekte mi? Bilemiyorum ama yapacaklar. Nasıl yapacaklarsa yapacaklar!"

Akın İstanbullu (Özel Kalem Müdürü) ise işin dalgasında. Nazan Kozan'la darbe muhabbetimizi sulandırmaya çalışıyor. Onun görüşü şöyle: "Ordunun Kuzey Irak'a yaptığı harekât sürerken darbe marbe olmaz. Asker sınırdaki dağlarda, Kuzey Irak'taki ovalarda... Bu harekât on günden önce bitmez. Bitmeden de darbe olmaz. Daha on günümüz var darbeye!"

Nazan Kozan'a, Çiller'le geçen gün gece geç saatlerde yaptığımız telefon konuşmasını naklediyorum: "Tansu Hanım, 'Demokrasi varsa bizim dediğimiz olur,' diyor. 'Asker karışamaz' demeye getiriyor ama geçmişte Türkiye'de üç ihtilal olduğunu unutuyor."

Dün gece ben de konuştum kendisiyle, "Asker ihtilal yapacak, çekilin," dedim. Sabah 07'de uyandıran Çiller'den bir dolu fırça yiyorum. "Neredesin Bican?" diye soruyor. "Ankara'dayım," cevabımı alınca sinirleniyor. "Ben neredeysem sen orada olacaksın," diyor. Biraz sakinleşince, "Dün gece darbe bekleniyormuş ama olmadı," diyorum. Çiller, önce tereddüt gösteriyor, konuyu konuşmak istemiyor ama bir anlık sessizlikten sonra müthiş açıklamasına tanık oluyorum: "Darbenin önüne geçmeye çalışıyorum Bican. Amerikalılara bu demeçleri verdiren benim." [Turan Yavuz'un *İkinci Vatan* kitabında yazdığına göre Tansu Çiller bir şey daha yapıyor, Bülent Orakoğlu'nun onbaşı Kadir Sarmusak aracılığıyla Deniz Kuvvetlerinden elde ettiği Batı Çalışma Grubu belgesini "darbe kanıtı" olarak yakın dostu ABD'nin Adana Konsolosu Elizabeth Shelton'a fakslayarak, ABD yönetimini uyarıyor – D.S.]

Çiller, ABD'den son iki gündür üst üste gelen mesajlardan söz ediyor. ABD Dışişleri Bakanı Madeleine Albright, "Türkiye'de hangi tartışma yaşıyorsa yaşansın, bunun demokratik bir kapsamda kalması ve anayasa dı-

şı yaklaşım içermemesi gerekmektedir. ABD, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na saygı gösterilmesini, laik demokrasi geleneklerine uyulmasını beklemektedir,” uyarısında bulunuyor. [Milliyet'in manşeti – D.S.]

Tansu Çiller ABD'de “Demeçleri ben verdiriyorum,” diyor ama 28 Şubat'ın ağır baskı ortamlarında o demeçleri askerlere rağmen verecek gazete ara da bulasın! Albright'ın demecini sürekli “çatışma” halinde olduğu Doğan Grubu gazetelerinden sadece *Milliyet* veriyor!

AMERİKA VE DARBE

Cengiz Çandar *Sabah*'taki 15 Haziran 1997 tarihli yazısında (Çıktık Açık Alınla) darbe olasılığını şöyle irdeler:

Yaklaşık bir ay önce Washington'da, bir Amerikalı yetkili ile görüşürken, Amerikan sistemi içinde Türkiye'ye en yakın kesimin Pentagon olduğunu söylemişti. ABD Savunma Bakanlığı uzun yıllardır Amerika'nın güvenlik politikalarında Türkiye'nin “özel yeri” sebebiyle Türkiye ile en sıcak ilişkilere sahip organ niteliğinde... Genel olarak Türkiye ile, özel olarak Türk Silahlı Kuvvetleri ile.

Bu bilgi üzerine kendisine, “Pentagon, Türkiye'de bir askerî darbeye yeşil ışık yakar mı?” sorusunu yöneltmiştim. Doğrudan cevap vermek yerine, “Eğer Pentagon bir darbeyi gerçekten caydırmak isterse, bunu durdurabilir,” demişti. “Ama Amerika'nın bir kontrol sınırı var. Bu sınır aşılabılır tabii,” diye eklemeyi ihmal etmeden...

Bunun üzerine, “Peki o sınır aşılrısa Amerika'nın tavrı ne olur?” diye sormayı da ben ihmal etmedim. Cevabı: “Türkiye, Amerika için çok önemli ve değerli bir ülkedir. Böyle bir durumda, Amerika, gönülsüzce ve mutsuzca Türkiye ile ilişkilerini devam ettirir...”

Yasemin Çongar'ın dünkü *Milliyet*'te “Washington'dan orduya uyarı” şeklindeki manşet haberindeki, “Yetkili kaynaklar, olası bir askerî yönetime karşı cephe almayacaklarını, ancak demokratik sürecin devamı yönünde baskı yapacaklarını ima ediyor” cümlesi, yukarıda aktardığım diyalogu doğrular ve teyit eder mahiyette...

Yukarıdaki diyalogu, daha sonra İstanbul'da görüştüğüm Graham Fuller'e aktardım. Fuller, bir dönem CIA'in en önemli birimlerinden biri olan Milli İstihbarat Konseyi'nin Başkan Yardımcısı idi. Amerikan sisteminin, özellikle Türkiye'ye yönelik olarak işleyişini bilen birisi... “Pentagon, bir darbeye yeşil ışık yakmayı düşünse bile yetmez. Türkiye ile ilgi-

li bu çapta bir karar mutlaka Beyaz Saray tarafından onaylanmak zorundadır,” dedi.

Amerikan Dışişleri Bakanı Madeleine Albright'ın önceki günkü açıklaması “Beyaz Saray'ın onayı olmadığını” ortaya koyuyor. Amerika'da Dışişleri Bakanı diye bir sıfat yok. İngilizcesi “Secretary of State” yani “Devlet Sekreteri”. Washington'ı ziyarete gelen devlet ve hükümet başkanlarını havaalanında bu sıfatı taşıyan karşılar. Yani, diğer ülkelerdeki Dışişleri Bakanlarından farklı bir konumdur. Başkan'dan sonra Amerikan yürütme organının fiilen iki numarasıdır.

Ve, işte bu konumdaki Albright, “Türkiye’de hangi konular gündemde olursa olsun, hangi tartışmalar yaşanırsa yaşansın ve ne tür bir değişim düşünülürse düşünülün, bunun demokratik kapsamda kalması ve anayasa dışı bir yaklaşım içermemesi gerektiğini açıkça Türkiye’deki ilgili yerlere bildirdik,” diye konuştu.

Yukardaki diyalogdaki satır aralarıyla birleştirdiğinizde, bunun anlamı şudur: “Ne yapacaksınız yapın. Darbe yaparsanız, kendiniz bilirsiniz, bunun arkasında biz yokuz...”

Bu, 27 Mayıs 1960, 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980’den yüz seksen derece farklı bir Amerikan pozisyonunu gözler önüne seriyor. Darbenin arkasında Amerika olmayacak; Avrupa’nın olması söz konusu değil. Türkiye’nin dört bir yanındaki komşular karşı. Darbenin “dış dinamiği” yok. Olursa, pek “yerel bir darbe” olacak ve darbe rejimini bu şartlarda uzun süre ayakta tutmanın da imkânı yok.

Amerika’nın dahi, “devreye girme gereğini duyması” nereden çıktı? Önceki gün, Ankara, öyle heyecanlı bir gün geçirmiş ki, Ankara’daki Amerikan kaynakları Washington’u haberdar etme gereği duymuşlar. Bununla birlikte, rehavete kapılmanın ortamı da yok. Hükümet yolun sonunda. Ancak sorun, Erbakan ile Çiller arasında bir “nöbet değişikliği”yle halledilecek noktayı aştı. Çiller’e Erbakan’dan daha fazla tepki duyuluyor. Bu arada, yarattığı “boşluk”la askeri siyasete çeken Mesut Yılmaz’ın da kurnaz kurnaz ellerini ovuşturmasının gereği yok. Onan da hoşlanmıyorlar.

Türkiye, önümüzdeki günlerde TBMM’nin açık kalacağı ama Erbakan’sız, Çiller’siz ve Mesut Yılmaz’sız bir hükümet formülü arayacağı benziyor.

Aydın Doğan'a "Milliyet'e iki general" uyarısı zaman zaman soruldu. Nuriye Akman'la yaptığı bir söyleşide (*Zaman*, 2002) şöyle diyecekti:

Oraya iki general göndereyim dedi mi, bilmiyorum. Evet orada iki arkadaşına söylemiş galiba, hatırlıyorum. Ben de "Generalleri kışlaya göndersin. Burada ne işi var?" dedim. Ama bana "Şu gazetecileri çıkar kardeşim," dendi. "Hayır, ben çıkarmam," dedim.

Hakkını teslim etmeliyiz. Aydın Doğan, *Milliyet*'te en az on bir gazeteci ve yazar Genelkurmay'ın "kara listesi"nde yer alırken, kimseyi feda etmedi. O günü çok iyi hatırlıyorum. Ankara'da Genelkurmay'a davet edilen Aydın Doğan'a bir dosya içerisinde şikâyetçi olunanların "kırmızı kalem"le çizili yazıları verilmişti. Aydın Bey bunları yayın yönetmeni olarak bana verdikten sonra, Dinç Bilgin'in *Sabah*'ta Mehmet Ali Birand ve Cengiz Çandar'ı kapının önüne koyduğu, *Hürriyet*'in Akın Birdal'ı hedef gösterdiği, Oktay Ekşi'nin "Alçakları tanıyalım" diye meslektaşlarını sattığı ortamda, *Milliyet*'te kimse'nin burnu kanamadı. Kanatmadık!

Kuşkusuz burada "kanatmadık" fiilini ortak bir yüklem olarak kullanmak gerekiyor. Yayın yönetmenlerinin 28 Şubat'ta "askerden çok askerci" kesilmeleri karşısında, *Milliyet* bağımsızlığını ve meslek haysiyetini korudu. Gazetelerin editoryal sorumluluğunun, yayıncılardan önce yazı işlerinde, yayın yönetmenlerinde olduğunu Abdi İpekçi'nin *Milliyet*'inde gururla sergiledik. Ne Aydın Bey benden, askerlerin buyruğuyla "bazı yazarların işine son vermemi" istedi ne de ben "generallere ve patrona hoşluk olsun" diye arkadaşlarını namlunun ucuna sürdüm.

O dönemde *Milliyet*'te yaşananları Doğan Heper'in *Milliyet*'le 50 Yıl kitabından okuyalım:

1998 Nisan başı. Aydın Bey Umur'un odasına doğru gidiyordu. Bana rastladı. Beş dakika konuşalım dedi.

Daha sonra onun odasında bir araya geldik. Dün 1.5-2 saat Genelkurmay'la konuştuk, dedi. Askerler, Derya'dan, Umur'dan, Yalçın'dan, Tahha'dan rahatsızlar. Senden, Ertuğrul Özkök'ten, Emin Çölaşan'dan sitayişle bahsediyorlar.

Ve Aydın Bey devam etti: Onlara, her dediklerine evet demedim. Çocukları savundum ama bak bir dosya verdiler. Yazıları almışlar, satırların altını çizmişler.

Aydın Bey yazarlara karışmamaya dikkat ederdi. Daha doğrusu karış-

mazdı. Ama bu sefer iş ciddiye. Taha Akyol Aydın Bey'le görüşmeden önce bana geldi, danıştı. Ben de düşüncelerimi söyledim. Taha, Aydın Bey'in odasına girdi, konuştu. Aydın Bey kendisine dikkatli yazması gerektiğini söylemiş.

Belli ki Aydın Bey de çok rahat değil.

O dosyada, adı geçen bu yazarlar dışında, Şahin Alpay, Nilgün Cerrahoğlu, Yasemin Çongar, Namık Durukan gibi isimler de vardı.

ANKARA TEMSİLCİSİ HEYETTEN ÇIKARILIYOR, MİLLİYET'E AMBARGO

Genelkurmay'la ilişkilerimiz kopmak üzereydi. Bir hafta sonuydu, gazete-ye geç gidecektim, telefon geldi. Aydın Bey acele seni görmek istiyor dediler. Yine "mayına bastık" diye düşündüm. Aceleyle gittim. Yazı işlerine uğramadan 5. kata çıktım. Aydın Bey'in odasına girdim. Masasındaydı. "Beni sormuşsunuz," diyerek girdim ama Aydın Bey koltuğunu Bağcılar'a çevirmiş, uzaklara bakıyordu. Sessizliği bozan "Benim bir ordum mu var?" sorusu oldu. Bana doğru döndü, "Sen Silahlı Kuvvetlere savaş mı açıyorsun?" dedi. "Ne savaşı?" diye duraksadım. "Bak kardeşim," dedi, "benim Türk Silahlı Kuvvetleriyle savaşacak ordum yok," diye sesini yükseltti. "Ne savaşıymış?" diye yineledim. "Bugünkü yazın," diye uzattı. Aldım, "dipnot"u hatırladım: "Sırrı Sakık fotoğraflarını gazetelere servis ediyorlar, Milliyet'i dışlamışlar. Niye Anadolu Ajansı'na vermiyorsunuz, Ordu Foto Film Merkezi'ne abone mi olsak?" diye yazmıştım.

Bardağı taşıran damla olmuş! Ankara Temsilcimiz Fikret Bila'yı son anda Güneydoğu heyetinden çıkarmışlar. Fikret de benden önce Aydın Bey'i aramış. "Benim ordum mu var, Silahlı Kuvvetlere savaş mı açtın?" tepkisi bunaymış.

Çıktım odadan. Güneydoğu'ya gitmek için ille askerî uçağa, helikoptere mi binmek gerekir diye söylenirken aklıma geldi: "Niye biz Milliyet olarak kendimiz gitmiyoruz Güneydoğu'ya!"

5 Haziran 1977 seçimlerinde *Yeni Ulus*'ta henüz bir yıllık muhabirken, Ecevit'in Diyarbakır mitingine davet edilmiştim. Unutulmaz bir gündü. Uçakla Diyarbakır'a gitmiştik. Kampanyanın son günüydü. Ankara'ya dönüşte Esenboğa'dan Ulus Meydanı'na kilometrelerce araçlık konvoy ve insan seliyle otobüsün üzerinde gelmiş, oradan Kızılay'a geçmiştik. Diyarbakır mitinginde otobüsün üstünde genç DPT uzmanı milletvekili adayı Hikmet Çetin'le tanışmamızı anımsıyorum. Dostluğumuz bugün de sürüyor.

28 Şubatçılara inat "siviller" gidecektik. "Haydi Güneydoğu'ya" diye atık

manşeti. Yola çıkabilirdik. Van, Hakkâri, Diyarbakır, Şanlıurfa. Muhabirler, yazarlar, hepimiz çocuklar gibi şendik. Yazı işleri toplantılarını gittiğimiz ilerde yapıyor, yöre insanıyla, yerel yöneticiler, sivil toplum örgütleriyle görüşüyor, “teröre meydan okuyorduk!”

Demokrasi barış ve özgürlüklere yelken açmıştı. Hakkâri’ye giderken Zap Suyu’nda Deniz Gezmişlerin Gençlik Köprüsü’nde durduk. PKK’nın kol gezdiği dağlarda Özel Harekât Timlerinin tepkisine rağmen *Milliyet*’in ve 68 kuşağının inşa ettiği köprüde araçlardan çıkıp hatıra resmi çekti.

Genelkurmay’la ilişkiler bir türlü rayına oturmuyor, sular durulmuyordu. O günlerde Aydın Doğan’ın davetiyle Çevik Bir gazeteyi ziyaret edecek, *Milliyet* yazar ve yöneticileriyle bir yemek ortamında hâlâ etkisini sürdüren 28 Şubat rejiminin siyaset ve medyadan beklentilerini dile getirecekti. Tüban konusunda Taha Akyol’la tartıştığını, Mesut Yılmaz Hükümeti’nin sekiz yıl kesintisiz eğitim dışındaki kararları uygulamadaki isteksizliğinden yakındığını hatırlıyorum.

“Bin yıl sürecek” denilen 28 Şubat’ın otoritesi çatırdıyordu.

DARBE GÜNLERİNDE BRİÇ

O gergin ortamda “sürreel” şeyler de yaşanmıyor değildi. Eski Dışişleri Bakanı rahmetli Turan Güneş’in bir sözü vardı, “Brîç Kulübü’nde pişpirik oynanmaz,” diye. Batı’yla ilişkilerde Alla Turca demokrasi olmaz anlamında söylerdi. Turan Hoca, “Demokrasi liginde oynamak istiyorsan kurallara uyacaksın,” derdi. En başta da hukuka, temel hak ve özgürlüklere.

Ben şahsen brîçten anlamam. Üniversiteye girmeyi beklerken “kahvehane kültürüm” oldu ama King’den öteye geçemedim. Tavlayı da sevmezdim. Okeye “dördüncü” aranırsa oynardım! Ama 28 Şubat baskısını olanca ağırlığıyla hissettiğimiz günlerden birinde, “Güven Paşa sizi istiyormuş,” diyerek telefon bağladılar.

Erkaya mı? diye duraksadım. O arada, hat bana geçmişti, “Güven amirali mi bağlıyorum,” diyen ses karşısında gardımı aldım. “Derya Bey,” diye söze girdi Güven Paşa, denizci nezaketiyle: “Sizden bir ricamız olacak!” 28 Şubat ortamında rica mı?.. Alistığımız bir durum değildi.

Güven Erkaya’yı Ankara’dan tanırdım. Rahmetli Orhan Tokatlı’nın dostuydu ama mesafeliydi ve kimi davetlerde selamlaşmanın ötesinde gazeteci olarak bir mesaimiz yoktu. Kıbrıs Harekâtı’nda Yunanistan gemisi diye batırılan Kocatepe muhribinin komutanıydı. Bu olayın anlatıldığı ortamlarda bulunmuştum. Erkaya’yı da uzaktan askerden çok diplomat görünümlü haliyle anımsıyordum.

28 Şubat Güven Paşa'yı Çevik Bir'le birlikte dönemin en güçlü aktörü yapacaktı. Başbakan Erbakan'ın Askeri Şura yemeğinde resmî konutta garsondan "rakı isteyen" komutan olarak da tarihe geçecekti!

Güven Erkaya ne diyecekti, meraktaydım... Olanca ciddiyetiyle, "Derya Bey, *Milliyet* bizim de okuduğumuz entelektüel kapasitesiyle saygı gören bir gazete," diye söze başladı. Ehh artık bu girizgâhtan sonra, "Bu haberleri nasıl veriyorsunuz?" diye tepki göstereceğini beklerken, Güven Paşa şöyle devam etti: "Bizim bir briç takımımız var, uluslararası turnuvaya katılacak. Sizden ricamız bu arkadaşlarımızın haberlerine yer vermeniz, onları desteklemeniz. Bu başarıya hepimizin ihtiyacı var, sonuçta Türkiye kazanacak!"

Ne diyeceğimi bilemedim! Paşa acaba "örtülü" bir mesaj mı veriyordu? 28 Şubat'ta ülke "pupa yelken" darbeye giderken, Deniz Kuvvetleri Komutanı "briç desteği" istiyordu! Seve seve...

Briç takımıyla iletişime geçtik, sporun devam sayfalarında yer açtık. Epey de ilgi uyandırdı. Amiral, ara sıra arıyor, teşekkürlerini iletliyordu. Bricin dışına çıkmadan konuşuyorduk.

ANDIÇLANAN GAZETECİLİK, AKIN BİRDAL SUİKASTI

28 Şubat'ın "utanç" sayfalarında "andıç" tam bir kara lekeydi. Kuzey Irak'ta yakalanan PKK'nın iki numarası Şemdin Sakık'ın ifadeleri sızdırıldı. Doğan Heper, *Milliyet*'le 50 Yıl adlı kitabında, olayı gazete yönetiminin bir zaafı olarak gösterip eleştiriyor:

Şemdin Sakık'ın tarihi ifadesi de *Hürriyet*'e, *Sabah*'a verildi. *Milliyet*'e verilmedi. Bu büyük olayı da *Milliyet* atladı. *Hürriyet* ve *Sabah* tam sayfa yaptı. Arkasından Şemdin Sakık'ın Olof Palme'yi, "Apo emir verdi, PKK öldürdü" haberi de *Milliyet*'e verilmedi.

Milliyet Silahlı Kuvvetler tarafından dışlanmış ve soğukluk daha da pekişmişti. 24 Nisan günü tüm gazetelerin temsilcileri Güneydoğu'ya davet edildi. *Milliyet* hariç. Güneydoğu'da son 14 yılın en büyük operasyonu var. 24 general savaş yönetiyor. 40 bin asker, 3 bin korucu katılıyor. PKK ile mücadele tarihinin en önemli anında *Milliyet* yok.

Büyük müesseseler, *Milliyet* gibi kuruluşlar devlet müesseseleriyle, mesela orduyla hasım olamaz. Kavgalı olamaz, dargın olamaz. Marifet olağanüstü anlarda müessesenizi zarara uğratmadan tereyağından kıl çeker gibi çekip çıkartmaktır. Oysa *Milliyet* kayalara tosladı.

Rapor tutmuş Doğan Heper. Tam bir “durumdan vazife çıkarma” hali. Aydın Doğan birkaç gün önce “atılacak gazeteciler listesiyle” Ankara’dan gelmiş, Doğan Heper’e de “Askerler Derya’dan, Umur’dan, Yalçın’dan, Taha’dan rahatsız,” demiş. “Senden sitayişle söz ediyorlar,” mesajını almış. Nisan 1998 tarihli notlarında *Milliyet*’in Sakık haberini atladığını yazıyor. O günkü ortamda beni zora düşürecek!

Milliyet’e Abdi İpekçi’nin öğrencisi olarak girmekle övünen, onca yıl genel yayın yönetmenliği yapmış bir insan, hadi o dönemde bunu bir “atlama”, “gazetecilik başarısızlığı” olarak gördü diyelim. Peki ertesi gün olanlardan habersiz mi, *Milliyet*’in demirbaşı, meslek büyüğü Doğan Abimiz!

28 Şubatçıların “PKK’dan para alan gazeteciler” yalanına, Akın Birdal’ı suikast hedefi yapan kanlı operasyona, “Olof Palme’yi Apo emir verdi, PKK öldürdü” dezenformasyonuna ortak mı olacaktık!

Heper’in *Milliyet*’te olmadığı için hayıflandığı, *Hürriyet* ve *Sabah*’ın tam sayfa yaptığı için alkışlandığı olay tam bir “apoletli gazetecilik” örneğidir. Sonradan Nazlı Ilıcak’ın belgelediği şekliyle, bu yalanlar Şemdin Sakık’ın ifadelerine “andıç” denilen bir çalışmayla Genelkurmay karargâhında eklenmiştir. Emri çıkaran ve talimatla gazetelere yazdıran isimler Çevik Bir ve Erol Özkasnak olarak öne çıkmaktadır.

Dönemin *Sabah* gazetesi yöneticisi Can Ataklı, Ekim 1999’da *Öküz* dergisine verdiği demeçte şunları söyleyecekti: “Bir general Şemdin Sakık’ın ifadesine kendi yazdığı metni ekleyerek Çengiz Çandar ve Mehmet Ali Birand’ı suçladı; bu metin yayımlanmadığı takdirde gazeteyi batırmakla tehdit etti.”

Haber 24 Nisan 1998 akşamı *Kanal D*’de Uğur Dündar tarafından okunmuş, ertesi sabah *Hürriyet* ve *Sabah*’ın manşetinde yer aldı. Mehmet Ali Birand ve Cengiz Çandar’ın *Sabah*’taki işlerine son verildi. Birand *Milliyet*’le bütünleşmiş bir isimdi. Doğan Heper’in anılarından; 28 Şubat sürecinde kendisi gazetenin başında olsaydı, sızdırılan “kirli-kanlı malzemeyi”, haber diye geçilen yalan ifadeleri tereddütsüz yayımlayacağını anlıyoruz. Oktay Ekşi’nin “Alçakları Taniyalım” yazısına da imzasını atardı. Aydın Doğan’ın “askerler rahatsız” diye getirdiği isimleri, yine kendisinin, ertesi gün gazetenin önüne koyacağından kuşumuz yok. Çünkü her zaman kraldan çok kralcıydı!

Doğan Heper’in, hadi o günlerde haberi yoktu. “Andıç” diye bir şeyi 28 Şubat’ın üzerinden geçen yirmi yılda hiç mi duymamıştı?!

Milliyet, Amiral gemisi gibi kayalara bindirmede, o “utanç” günlerinden yüz akıyla çıktı. Bu ekolü anlamak için Kenan Evren’in, 12 Eylül’den Önce ve Sonra Ne demişlerdi? kitabına göz atmakta yarar var. Evren’in talimatıyla Milli Güvenlik Konseyi adından esinlenerek Basın Konseyi’ni kurdular! Babıali’nin “Şeyh-ül-muharririn”i Burhan Felek’in 12 Eylül’den sonra bir törende elini öptüğünü de bir “ileri yaş sendromu” olarak hatırlatırız.

28 ŞUBAT'IN KRİPTOMANLARI

Milliyet, 28 Şubat'ta *Hürriyet*, *Sabah*, *Kanal D* gibi “andıç”lanmadı. 12 Eylül Darbesi’ni yaşamış olmanın tecrübesiyle, “operasyonel” işlerden uzak durduk. 28 Şubat’ın kriptomanlarını, “Burası Türkiye, yarın bu devirler de geçer ve hesabı sizden sorulur,” diye uyardık. Bunlar karanlık odalardaki kirli malzemeyi gazete bürolarına taşıyan zavallılardı!

Vicdan, ucuz bir roman kahramanı olmaktan başka bir anlam taşımaz. İnsanlar kolayca hedef haline getirilir ve öldürülürler. Seri katilden daha çok “faili meçhul” tetikçi cirit atar. Ağcalar, Çatlılar, Yeşiller ülkenin “faili meşhur”larıdır. “Derin devlet”, Gladyo, Mafya cinayetleri saymakla bitmezdi. “Devlet için kurşun atan da yiyen de şerefli!”

Hele “PKK suçlaması” da varsa, “hain” kategorisinde bir eksik, bir fazla hesaba katılmaz. Musa Anter’den Hrant Dink’e, Ahmet Kaya’dan Tahir Elçi’ye kimler hedef tahtasına konulmadı ki!

OKTAY EKŞİ FACİASI VE AKIN BİRDAL VURDURULUYOR

Haber patladı. Şemdin Sakık’ın “itirafları” manşetlerdeydi. İnsan Hakları Derneği Başkanı Akin Birdal da vardı suçlananlar arasında. *Hürriyet*’e servis edilmişti o isimler! Başyazar Oktay Ekşi de “yargısız infaz”a memur edilmişti. *Hürriyet*’te “Alçakları Tanıyalım” başlıklı başyazısı yayımlandı.

Alçakları Tanıyalım

PKK’nın sırrı kalmadı. Çünkü Şemdin Sakık isimli şeririn verdiği ifadelerden, PKK ile kimlerin bağlantıları olduğunu, gizlice ne gibi destekler verdiklerini Türk kamuoyu henüz bilmiyor olsa da devlet biliyor: PKK’ya destek veren gazeteci ve yazarlar... PKK’ya destek veren dernek ve vakıflar... PKK’nın parayla, lehine yazı yazdırdığı ve konuşturduğu kişiler...

Bu bilgilerin “Şemdin Sakık hakkında yapılan soruşturmanın selameti açısından bir süre daha gizli kalması” mümkündür. Ama konu yargıya intikal ettiği andan itibaren Türk kamuoyu bu bilgilerin tamamını öğrenme hakkına sahiptir.

Gerçekten bilmeliyiz: Vatanseverlikte kendileriyle yarışılabilen pek fiyakalı zenginlerimizle allame geçinen gazeteci ve yazarlarımızdan hangileri PKK’ya uşaklık yapıyorlarmış.

Bu alçaklardan “işadamları” sıfatını taşıyanlar bir yandan Türkiye’nin nimetlerinden ya-

rarların, bu ülke vatandaşının verdiği paralarla zenginleşirken öte yandan aynı insanlarımızın evlatlarının PKK kurşunuyla ölmesi için bu örgüte yardım ettilerse onları bilmez kimse engel olamaz.

Keza “dürüst gazeteci” veya “sorumlu aydın” havalarında, bizleri arkadan hangi alçaklar hançerliyormuş, bilmeye mecburuz.

Şemdin Sakık’tan Türk adaleti elbet eylemlerinin hesabını soracaktır. Ama bize kalırsa Şemdin Sakık, bu saydıklarımızdan daha nitelikli, daha saygı değer adam muamelesi görmelidir. Çünkü o hiç olmazsa düşündüğünü saklamıyor. Düşündüğü ne ise o yönde hareket edecek kadar dürüst davranıyor. Örneğin üzerlerinde silah bulunmayan 33 askerî 23/24 Mayıs gecesi Bingöl Elazığ arasında otobüsten indirtip öldürmüş olmanın sorumluluğundan kaçmıyor.

Ya öteki alçaklar!

Kimi alçaklığını saklamak için “hukuk”u kullandı. Kimi “insan hakları”, kimi “demokrasi” dedi.

Elbet haklı oldukları yerler de vardı. Ama onların derdi hukuk, insan hakları veya demokrasi değil, “Kürtçülük” ve PKK idi.

Şimdi hepsi geride kaldı. Sıra kulaklarından tutup adalete gönderilmelerine ve kamuoyuna teşhir edilmelerine geldi. Onu bekliyoruz.

(Oktay Ekşi, *Hürriyet*, 25 Nisan 1998)

Şemdin Sakık itiraflarının ilk şoku “medyada” yaşandı. *Sabah* gazetesi iddiaların doğruluğundan kuşku duymaksızın, 28 Şubatçılara bağlılık gösterek, Mehmet Ali Birand ve Cengiz Çandar’ın ipini çekti. O günkü dalgalanmada şok bir gelişme oldu. ABD’nin Ankara Büyükelçisi Mark Parris, “randevusuz” biçimde çat kapı gazeteye geldi. *Milliyet*’teki yazarların durumunu öğrenmek istedi. Destek mesajı verip gitti.

Sıkıntılı bir döneme girmiştik. Tedirgindik. Ve kötü haber Ankara’dan geldi. Medyanın günlerdir hedef gösterdiği Akın Birdal, bürosunda silahlı saldırıya uğramış, kanlar içinde hastaneye götürülüyordu. Suikast ölümcüldü. Tetikçiler Akın Birdal’a kurşun yağdırmışlardı. İHD Başkanı ağır yaralıydı. Televizyonlar olayı canlı yayınlıyorlardı. Ecevit, Akın Birdal’ın kaldırıldığı hastaneye gitti. Başbakan Yılmaz ve CHP lideri Baykal saldırıyı kınadılar. Baykal, Şemdin Sakık’ın ifadesine gönderme yaparak, Akın Birdal’ın hedef haline getirildiğini söyledi.

Bir suikast ancak bu denli “planlı” olabilirdi. Yavuz Donat aradı. Akın Birdal Niğdeli hemşerisiydi, dostluğu da vardı. “İstersen Akın’a girebilirim,” dedi. “Hemen git,” dedim. Tabii öncelikle hayati tehlikeyi atlatması gerekiyor. Birkaç saat sonra gelen haberler iyiydi. Akın Birdal ölümden mucizevi şekilde kurtulmuştu.

Yavuz Donat sözünü tuttu. Yoğun bakımdan çıkınca Akın Birdal'la hastane odasında ilk özel röportajı yaptı. *Milliyet*'te 25 Mayıs'ta manşetten yarım sayfa verdik röportajı. Suikast "faili meçhul kalmasin" diye üzerimize düşeni yaptık.

ANDIÇ DEŞİFRE OLUYOR

Aradan iki yıldan fazla zaman geçip, 2000 yılı sonbaharına gelindiğinde, müthiş bir belge ortaya çıktı. O zaman Fazilet Partisi milletvekili olan Nazlı Ilıcak, *Yeni Şafak* gazetesindeki köşesinde (10 Ekim 2000) "Mektuptan Çıkan Belge" başlığıyla "Andıç" diye bir belgeden söz etti. Ilıcak yazısını "Manasını bilmediğimiz bu 'Andıç'ın sahte bir belge olmasını diliyoruz. Genelkurmay Başkanlığı'nın açıklaması bizi aydınlatacaktır," diye bitiriyordu.

Andıç doğrulandı. Ve ortaya çıktı ki, Şemdin Sakık'ın ifadelerine Andıç'ta belirtilen Güçlü Eylem Planı çerçevesinde eklemeler yapılmış, gazeteciler o yalanlarla işlerinden olmuş, Akın Birdal'ın hayatına kastedilmişti. Meslek büyüğümüz Doğan Heper'in, *Milliyet*'in "atladıkları" hanesine yazdığı "Olof Palme'yi Apo'nun emriyle PKK öldürdü" yalanı da bu Andıç'ta yazılıymış!

En önemlisi; "Andıç"ın hazırlandığı ve komutanlık onayına sunulduğu tarihi: Nisan 1998. *Milliyet* yazarlarıyla ilgili dosyanın Genelkurmay'da Aydın Doğan'a verildiği, Şemdin Sakık ifadelerinin *Hürriyet* ve *Sabah*'ta yayımlandığı, Akın Birdal isminin Ankara kulislerinde dolaştırıldığı, Oktay Ekşi'nin "Alçakları Tanıyalım" diye yazdığı, Mehmet Ali Birand ve Cengiz Çandar'ın PKK ile bağlantılı gösterilip işten çıkartıldığı günlerde, "Andıç" uygulanmaya konulmuş.

Nazlı Ilıcak'ın Açıkladığı Andıç Belgesi

ANDIÇ

KONU: Güçlü Eylem Planı.

KİMDEN: İstihbarat Başkanlığı'ndan

KİME: Komuta Katına.

KONU:

TSK'nın başarılı bir operasyonu ile yakalanan üst düzey teröristlerden biri olan Şemdin Sakık'ın sorgulanması sonucu alınan ifadelerin psikolojik hareket ve basın uygulamaları açısından değerlendirilmesi amacıyla; ilgi (a) emirle çalışma grubu teşkil edil-

miş ve bu grup tarafından uygulama zamanlarını ihtiva eden bir eylem planı hazırlanmıştır.

İNCELEME:

Sorgulama sonuçları incelenmiş ve yapılan değerlendirmede;

İfadede adı geçen kişilerin, örgütle ilişkilerin, bölgesel değerlendirmelerin çok yeni ve çarpıcı bilgiler ihtiva etmediğini, ancak Türkiye’de demokratik ortamdan istifade ederek bölücü terör örgütünün uzantısı olarak faaliyet gösteren siyasilere, gazetecilerin, HA-DEP ve İnsan Hakları Derneği gibi kuruluşlar hakkında elde edilen bilgilerle önce kamuoyu oluşturulmasının ve müteakiben yasal sürecin başlatılmasının, Olof Palme’nin PKK tarafından öldürülmüş olduğu iddiasının aynntılandırılarak dünya kamuoyunda kullanılacak nitelikte önemli bir bilgi olduğunun uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Güçlü Eylem Planının G Günü (24 Nisan 1998) emirle icraya başlanmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

İstihbarat Başkanı Tümğ. F. Türkeri

Uygundur/ Değildir Çevik Bir Orgeneral II nci Başkanı

GÜÇLÜ EYLEM PLANI

FAALİYET: İnsan Hakları Derneği (İHD)

MAKSAT: Bu derneğin PKK güdümünde olduğu konusunu ortaya koyarak, sağladığı desteği açıklamak ve kapatılmasını sağlamak.

KULLANILACAK YÖNTEM: Elde edilen bilgilerin uygun bir şekilde düzenlenerek, Basına verilecek bilgi notu şekline getirilmesi.

İHD Başkanı Akın Birdal hakkında bilgi notunun hazırlanması.

Jandarma Komutanlığı, MİT ve Emniyet Genel Müdürlüğü’ne İHD ve Akın Birdal’ın PKK ile işbirliğini ortaya çıkarmaya yönelik istihbarat desteğinde bulunulması.

Etkin köşe yazarlarından birine ve televizyonlara İHD ve Akın Birdal ile ilgili bilgilerin aktarılması.

FAALİYET: Gazeteciler

Mehmet Ali Birand, Cengiz Çandar, Yalçın Küçük, Yaşar Parlak, Mahir Kaynak, Mahir Sayın, (ilave edilmesinin fayda sağlayacağı değerlendirilen gazeteciler), Yavuz Gökmen, Altan kardeşler gibi.

MAKSAT: Adı geçen gazetecilerin kamuoyunda saygınlığının azaltılması ve itibarının düşürülmesi ile terör örgütüne sağladığı dolaylı destek ile ilgili aleyhlerine kamuoyu oluşturulması.

KULLANILACAK YÖNTEM: Örgütün para ile her şeyi kendine müzahir gazetecilere yaptırdığının gazete sahipleri, seçilen köşe yazarlarına ve televizyonlara aktarılması.

Bazı basın mensuplarının terör örgütünün oyuncuğu olduğuna ilişkin bilgi notu hazırlanması,

Mektup kampanyası,

Bahse konu gazeteciler hakkında araştırma yapılması maksadıyla Jandarma Komutanlığı, MİT ve Emniyet Genel Müdürlüğü'ne yazı yazılması.

AKIN BİRDAL DARBE KOMİSYONU'NDA

28 Şubat'ta ölümden dönen İnsan Hakları Derneği Başkanı Akın Birdal, 2 Kasım 2012 tarihinde TBMM Darbeleri Araştırma Komisyonu'na davet edildi ve "suikast"ın ardındaki örgütlenmeyi anlattı:

O dönemde sürekli tehdit altındaydık, evimize telefonlar geliyor, mekanik bir ses öldürüleceğimizi söylüyordu. Ta ki saldırıdan sonra bu kesildi.

1998'in Nisan ayında, 26 Nisan günü *Sabah* ve *Hürriyet* gazetelerinde sekiz sütun üzerinden manşetler verildi. Şemdin Sakık'a ait olduğu ileri sürüldü ama asılsız haberlerdi. Sonra, birkaç gün bu haberler fotoğraflı yayınlandı.

12 Mayıs günü Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde bir duruşmaya gittim. Dönüşte iki kişinin benimle görüşmek için geldiğini söylediler. 1 Mayıs'ta mağdur olduklarını söylerken kuşkulandım aslında, çıkarken döndüler, iki şarjör boşalttılar.

Saldırının failleri asker ve sivil 13 kişi tutuklanmış, 9-17 yıl arasında hapis cezası almışlardır. Ne var ki, bir buçuk yıl sonra hepsi şartlı salıverilmiştir. Daha sonra azmettiricilerin başında gelen Semih Tufan Günaltay yeniden tutuklanmış ve Ergenekon davasına dahil edilmiştir. Günaltay ve 15 kişi Başbakan'a suikast hazırlığı içinde oldukları gerekçesiyle tutuklandılar.

Saldırını düzenleyenler eylemi TIT (Türk İntikam Tugayı) adına yaptıklarını ve saldırının Yeşil kod adlı Mahmut Yıldırım tarafından düzenlendiğini söylediler. Ne yazık ki örtülü üzeri. Örgüt bağlantısı ortaya çıkarılmadığı gibi, Dünya Barış Günü'nde yaptığım konuşma nedeniyle iki yıl ceza verilmiş ve sonra da cezaevinde yatırılmışımdır.

O zaman Basın Konseyi Başkanı, şimdi milletvekili Oktay Ekşi geldi buraya, ifade verdi, "Alçakları Tanıyalım" yazısı herhalde hafızalardadır. Bana hiç kimseden talimat gelmedi diyor. Peki o zaman o yazıyı sen nasıl yazdın?

Şimdi *Hürriyet* gazetesinde ben vurulduktan sonra “İHD ve Akın Birdal” adı, hep bu şekilde telaffuz edildi. “İHD ve Akın Birdal” başkan olarak, ki o zaman andıç yoktu. Bir süre sonra andıç genel merkezimizin e-mailine geldi, altında Çevik Bir’in imzası.

Sonra o kişi Basın Konseyi Başkanı “Yanıtıldık,” diyor. Kimin tarafından yanıtıldınız, onu da söylesenize o zaman. O nedenle sadece İHD ve Akın Birdal’a değil, daha sonra Ahmet Kaya’nın sürgünde yaşamını yitirmesinin de birinci derecede “Alçakları Tanıyalım” manşetiyle hedef gösterilmesinde ve daha sonra Hrant Dink’in katlinde yine rol oynamıştır.

26 Nisan’da *Hürriyet*’te haber çıktı, 12 Mayıs’ta bana suikast oldu.

Akın Birdal’ın o dönem yaptığı suç duyurularına itibar edilmediği gibi, 28 Şubatçı generallerin yargılandığı davaya da mağdur sıfatıyla çağrılmadı.

TAKRİR-İ SÜKÛN’DAN ANDIÇ’A

Andıç’la 28 Şubat sürecinde tanışmış olsak da, muhalif basını susturma geleneğimiz demokrasi tarihimizden daha eski ve köklü. Andıç, Takrir-i Sükûn’un çağdaş versiyonudur. Tarihçi Mete Tunçay, Şeyh Sait İsyanı gerekçe gösterilerek “basının nasıl yola getirildiğini” *Türkiye Cumhuriyeti’nde Tek Parti Yönetiminin Kurulması* kitabında anlatır:

Takrir-i Sükûn Kanunu’nun ilk uygulaması, hükûmetin bu yasaya dayanarak hemen 6 Mart 1925 günü, İstanbul’da çıkmakta olan *Tevhid-i Ef-kâr, İstiklal, Son Telgraf, Aydınlik, Orak Çekiç* ve *Sebilürreşat* adlı gazete ve dergileri kapatması olmuştur. (*Vatan*, 7 Mart 1341)

Şeyh Sait davasına bakan Şark İstiklal Mahkemesi, 7 Haziran’daki bir ara kararıyla, ayaklanmayı dolaylı olarak kıskırttıkları iddiasına dayanarak birtakım gazetecileri tutuklatmış (Eşref Edip, Velit Ebûzziya, Abdülkadir Kemali (Öğütçü), Fevzi Lütü (Karaosmanoglu), Sadri Ethem (Erttem), İlhami Safa, Gündüz Nadir), Ağustos ayında bunlara daha başkaları da katılmıştır. Ahmet Emin (Yalman), Ahmet Şükrü (Esmer), Suphi Nuri (İleri), İsmail Müştak (Mayakon).

Gazeteciler sanık olarak yargılanmışlardır. Mete Tunçay o döneme ilişkin çok önemli bir belgeyi, İstiklal Mahkemesi Başkan Vekili Bozok Mebusu Avni Doğan’ın anılarından elde etmiş. 28 Şubat’ın ünlü “andıç” uygulamasının kökeni Takrir-i Sükûn dönemine uzanıyor:

Avni Doğan Kurtuluş, Kuruluş ve Sonrası kitabında Şark İstiklal Mahkemesi üyelerinin kendi aralarında geçimsizlik ve görüş ayrılıklarına işaret ettikten sonra, “Şeyh Said’in gazete muharrirlerinin birer birer isimlerini söyleyerek yaptığı isnadın içyüzünü sıkı bir tetkikten sonra tamamen öğrenmiş bulunuyordum,” demektedir: “Şeyh Said’in gazeteciler hakkında yaptığı beyanat, kendi fikir ve kanaatinden doğmuş değildir, ona (mahkemenin bazı üyeleri tarafından, olacak) telkin yapılmış, muayyen isimler verilerek bunları itham ederse cezasının hafifletileceği vaat olunmuştur.”

Avni Doğan’ın anıları o dönemdeki anlayışın itirafı niteliğindedir: “Beni cesaretlendirmek için Ankara’da ikinci derecedeki bazı zevattan (İsmet Paşa’yı kastetmektedir) her gün şifreler alıyordum. Bu şifrelerde, gazetecilerin Cumhuriyet’in ilanından itibaren hükümete karşı aldıkları menfi durum izah olunarak, haklarında tatbik edilecek cezanın bana itibar sağlayacağı ifade edilmekte idi.”

Çandar’ın Basılmayan Yazısı

Andıç’la ilgili gerçeklerin ortaya çıkması üzerine Cengiz Çandar 4 Kasım 2000 tarihinde bir yazı kaleme aldı ancak *Sabah* gazetesinin sansürüyle yazı yayımlanmadı. Çandar’ın gazeteyle ilişkisi son buldu. İşte basılmayan o yazı:

SUÇ İTIRAFI

Genelkurmay tarafından önceki gün yayımlanan açıklama, üslubu ve “en iyi savunma hücumdur” zihniyetinin izleri bir yana bırakılırsa, tek kelime ile bir “suç itirafı”dır. “Suç” ortaya çıkmış ve emekli Orgeneral Çevik Bir’in de içinde bulunduğu “suçlular” da böylece belli olmuştur.

Nitekim, birdenbire suskunluğundan sıyrılan Çevik Bir, “Açıklama güzel. Aynen katılıyorum. Benim yerime kendinizi koyun. Bunlar şahıs işi değil, devlet işidir. Suçlanıyorsunuz ve cevap veremiyorsunuz. Teşekkür ediyorum,” diyerek Genelkurmay açıklamasından sevincini gizlemedi.

Biz sevince kapılmakta acele etmemesini tavsiye ediyoruz. Genelkurmay açıklamasıyla, asıl ortaya çıkan, bir “ahlâksız tertip” ve en önemlisi de bir “hukuksuzluk”tur. Bu ülkede, “hukukun üstünlüğü” söz konusu olduğu vakit, Çevik Bir’in sevinci “üzüntü”ye dönüşebilir. Şili’nin yıllarca devlet başkanlığını yapmış General Pinochet’nin başına gelenleri bir hatırlasın. Yunan cuntası albay ve generallerinin şimdi nerelerde olduğunu bir araştırсын. Kendisi de kolay kolay hukuktan yakasını kurtaramayacaktır.

Çünkü, “devlet adına” da yapılmış olsa, “hukuku çiğneme”nin, insanlara iftira etme-

nin, insanların onuruyla oynamanın, kişi ve kuruluşlara karşı düzmece belgelerle komplo hazırlamanın mutlaka "cezaî sorumluluğu" vardır. Devlet görevi, hiçbir hukuk anlayışında "cezaî sorumluluk"tan muaf değildir. Örneğin, devlet yetkililerinin, sırf sıfatlarından ötürü "cinayet işleme özgürlükleri" var mıdır? Devlet yetkilisi oldukları için cezaî sorumluluğa sahip değillerdir; istedikleri gibi "katil planları" yapmakta serbesttirler, denebilir mi?

Genelkurmay açıklamasında "Basına dağıtılan belgede de görülebileceği gibi dokümanın başında 'Andiç' kelimesi yer almaktadır. Andiç, karargâh içi çalışmalarda kullanılan, bir emir ve uygulama dokümanından ziyade, karargâh içi ve dışı bilgilendirme faaliyetini öngören bir format durumundadır," deniyor.

İşte Çevik Bir ve arkadaşlarını yakacak olan da bu sözlerdir. Çünkü, "karargâh içi ve dışı bilgilendirme faaliyeti" uygulamaya sokulmuştur. Sanık ifadelerine, Andiç'ta "maksada uygun" denilen tahrifatlar eklenerek "senaryolar" üretilerek ortaya çıkarılan düzmece belgeler, gazetelerde zorla yayımlattırılmıştır. Bu, suçtur.

HÜRRİYET'TEN AL HABERİ

Agos'un önünde yatan bir gazeteci. Üzeri gazetelerle örtülmüş. 19 Ocak 2007. Hrant'ı öldürdüler!

Kızı Delal (Baydzar) Dink anlatıyor:

19 Ocak günü Brüksel'deki işyerimdeydim. Bilgisayarının başında çalışıyordum ama kendimi iyi hissetmiyordum. Hatta çalışma arkadaşlarımdan biri, çok kötü görünüyorsun, evine gidip dinlensene, dedi. Onu bile yapacak halim yoktu. O sırada Guillaume geldi yanıma, gözleri dolu doluydu. Titriyordu. "Bir şey konuşmam lazım seninle," dedi. N'oldu diye ayağa kalktım. Koridora doğru ilerledim. O önden gitmeye başladı, ben de arkadan... İşte o an bir şey oldu. Zaman yavaşladı. Sonra da dondu. O koridoru da yürürken, hayatının değişmekte olduğunu hissettim. Bir şey olmuştu ve hayatımda hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı artık. Bunu anladım.

Guillaume, "Baban..." dedi. Yok diye bağırardım. Sus! Bir şey söyleme, dedim.

Vurulmuş, dedi. Hayır diye bağırıyor, susturmaya çalışıyordum. Sustu.

Hastanede miymiş? Kurtulmuş değil mi diye sordum. Yok, dedi. Ölmüş, dedi.

İnanmıyordum. Hayır diye çılgık atıyordum.

Baktı gerçekten inanmıyorum, çıkarıp *Hürriyet*'in internet sayfasını gösterdi bana... Orada okudum. Babamın öldürüldüğünü yine o *Hürriyet* gazetesinin haberinden öğrendim... İnandım.

Hrant Dink, “Güvercin Tedirginliği” yazısını yazdığı gün Agos’un önünde öldürüldü.

SONUN BAŞLANGICI

Tuba Çandar’ın Hrant’ın ölümünden sonra yayımlanan biyografisinde Sabiha Gökçen manşetinin öyküsü kahramanlarının ağzından anlatılıyor:

Hrant Dink: Birileri karar verdi ve “Bu Hrant Dink artık çok olmaya başladı. Ona haddini bildirmek gerek,” diyerek harekete geçti.

... Asıl bardağı taşıran damla 6 Şubat 2004 tarihinde Agos’ta yayımlanan “Sabiha Gökçen” haberi oldu.

Karin Karakaşlı: 6 Şubat 2004 tarihinde Atatürk’ün manevi kızı Sabiha Gökçen’in Ermeni asıllı olabileceğine ilişkin yazı Hrant Dink imzasıyla ve “Sabiha Hatun’un Sırrı” başlığıyla Agos’ta yayımlandı.

Hrant, Sabiha Gökçen konusundaki bu iddiaya çok önem vermişti, çünkü 1915 olaylarının ağırlıklı olarak kayıpların sayısı üzerinden konuşulmasından büyük rahatsızlık duyuyor ve bu konunun sadece ölenlerin sayısı üzerinden değil, sağ kalanların yaşadıkları üzerinden de konuşulmasını istiyordu.

1915 olayları sırasında sağ kalan ve din değiştiren Ermeniler, sadece Türk tarihi açısından değil, Ermeni dünyası açısından da bir tabuydu. Bu tabunun da kırılmasını istiyordu Hrant.

Anadolu’da kayıp Ermeniler vardı. Sağ kalıp evlat edinilenler... Komşuları tarafından zorla evlendirilenler. İşte onların hikâyelerinin 1915’i konuşmak için büyük bir açılım sağlayacağını düşünüyordu. Çıkış noktası buydu.

Sabiha Gökçen konusundaki iddia, ayrıca tabii ki gazetecilik açısından da değer taşıyan, çok çarpıcı bir haberdi.

Ersin Kalkan (Hürriyet muhabiri): 2004 Şubat’ının başında Hrant beni aradı ve Sabiha Gökçen’le ilgili bir haber üzerine çalıştığını söyledi. Agos’a gittim ve haberin ham halini okudum. Haber dört başı mamurdu. Aslında bildiğimiz hikâyelerin olağanüstü haliydi, çünkü Cumhuriyet tarihinde mitos haline getirilmiş birinin öyküsüydü. Sabiha Gökçen hem ilk “Türk” kadın pilot hem de Atatürk’ün manevi kızıydı.

Haber mükemmel ama tehlikeliydi, çünkü resmî tarihin temel direklerinden birinin yerinden oynamasını sağlayacak özelliklere sahip... Haber

6 Şubat 2004'te Agos'ta çıktı. Daha sonra *Hürriyet*'te manşet oldu. Hrant'la yaptığım kısa söyleşiyi de habere ekleyerek yayımladık. Haber gayet dengeli ve tarafsız bir dille 21. sayfada benim koyduğum başlıklar korunarak sunuldu. Buraya kadar hiçbir sorun yoktu.

Hrant: Bu haber, Türkiye'nin en çok satan gazetesi *Hürriyet*'te 21 Şubat 2004 tarihinde Agos'tan alıntılanarak manşetten verilince olanlar oldu ve Türkiye'de yer yerinden oynadı.

Genelkurmay bildirisi 22 Şubat Pazar günü yayınlandı. Evimde, televizyon haberlerinden dinledim uzun bildiriye. O gece çok rahat değildim. Ertesi gün muhakkak bir şeyler olacağını seziyordum. Nitekim tecrübelerim ve sezgilerim beni yanıltmadı.

...Sabahın erken saatinde çaldı telefonum. İstanbul vali yardımcılarının biri arıyordu. Sert bir tonla, habere ilişkin elimdeki belgelerle Valiliğe beklediğini bildirdi. Bu çağrının hangi amaçla yapıldığını sorduğuma ise "sohbet etmek ve elinizdeki belgeleri görmek" şeklinde yanıtladı.

Elimdeki belgelerle vali yardımcısının yanına gittim. Hayli nazikti. İçeri buyur ettiğinde, odasında biri bayan iki kişi daha oturuyordu. Hiç beklemeden girişi yaptı vali yardımcısı. "Hrant Bey," diyordu: "Siz tebrübeli bir gazetecisiniz, daha dikkatli haber yapmanız gerekmez mi? Sonra böyle haberlere ne gerek var? Bakın ortalık allak bullak oldu. Hayır, biz biliyoruz da sokaktaki adam ne bilsin? Bu tür haberleri başka niyetle yapıyorsunuz sanabilir."

Vali yardımcısının bu girişle başladığı sohbe odadaki misafirlerden erkek olan da başladı ve ondan sonra da sözü zaten başkasına bırakmadı.

Odadan ayrılacaktım ki götürdüğüm belgeleri görmek ya da almak için ısrar bile etmediklerini fark ettim. Belgeleri isteyip istemediklerini onlara ben anımsattım ve verdim.

Karin Karakaşlı: Aslında biz oraya Hrant'la birlikte gittik. Beni korumak istediği için bu ayrıntıya "Niçin Hedef Gösterildim?" yazısında yer vermediğini sanıyorum. Valilikte ikimiz birden odaya girmeye kalkınca beni içeri almadılar. Bir süre sonra Hrant çıktı dışarı. Bir hışım, "Yürü Karakaşlı, gidiyoruz," dedi. Noldu? diye sordum. "Tehdit ettiler, aba altından sopa gösterdiler," dedi. MIT görevlisi olduğunu sandığı o adamın bir saate yakın hiç susmamasından çok rahatsız olmuştu.

Hrant: Zaten konuşmaların içeriğinden, beni hangi amaçla oraya çağır-dıkları belliydi. Haddimi bilmeliydim... Dikkatli olmalıyım. Yoksa iyi olmazdı! Hakikaten de sonrası iyi olmazdı. Valiliğe çağrıldığının ertesi gü-

nünden itibaren birçok gazetede, birçok köşe yazarı, Ermeni kimliği üzerine yazmış olduğum deneme serisinin içinde geçen “Türk’ten boşalacak zehirli kanın yerini dolduracak temiz kan, Ermenilerin Ermenistan’la kuracağı asil damarda mevcuttur,” cümlesini cımbızlayarak, bununla Türk düşmanlığı yaptığımı ortak bir kampanyayla dile getirmeye başladılar.

HRANT DİNK MİLLİYET’E “BU ÜLKEDEN GİTMEDEN ÖLÜRÜM” DİYOR

1915 olaylarının Cumhuriyet’e mirası 90 yıllık “Ermeni Soykırımı” tartışması, 2000’lerin başında Agos gazetesi üzerinden neredeyse tek bir insanın üzerine yüklenmiş ve Hrant Dink, ünlü 301’inci maddeden yargılanmanın ötesinde, mahkeme önlerinde saldırıya uğramıştı.

Hrant’la dostluğumuz o günlerde başladı. 2005 yılında (17 Ekim Pazar günü) Milliyet’te yayımlanmak üzere bir söyleşi yaptım. Sabiha Gökçen haberi ve “Türklüğe hakaret” davası peşini bırakmıyordu. Oysa anlaşılmayacak bir şey yoktu:

Agos gazetesinde Ermeni kimliği üzerine bir yazı dizisi yayımladınız. Orada “Soykırımı dünyaya kabul ettirme sorunu zamanla Ermeni kimliğinin asli unsuru haline gelmiştir. Bu da Ermeni kimliğine zarar vermektedir,” diyorsunuz.

– Aynen öyle.

Mahkûm olduğunuz yazıda, “Türk’ten boşalacak zehirli kanın yerini dolduracak temiz kanın, Ermeni’nin Ermenistan’la kuracağı asil damarında mevcut olduğunu” söylüyorsunuz.

– Mevcut olduğun kudret... Atatürk’ün söylemiş olduğu o cümle hayatımda en etkilendiğim sözdür. Ermenilere diyorum ki, Türklerle uğraşmana gerek yok, aradığın kudret kimliğinde vardır.

“Zehirli kan” benzetmesi ırkçılık çağrıştırmıyor mu?

– “Asil kan” demiyorum, “asil damarında mevcuttur” diyorum. Damarlardan kastım, bağlantın, köprün. Ermeni kimliğinin Türk’ten kurtulmasının yolu basittir. Türk’le uğraşmamak. Ermenistan’a bakın, diyorum. Daha sert bir kelime nasıl kullanırım. Bunu kendi milletime söylüyorum, Türklere ne oluyor!

Tehcir sırasında Anadolu’da komşularına emanet bırakılan çocuklar var.

– Ben bir Sabiha Gökçen haberi yaptım, ondan sonra Türkiye üzerine yürüdü ve ben şu an başıma gelenin de onun devamı olduğunu düşünüyorum.

Orhan Pamuk, Ragıp Zarakolu, Hrant Dink... Peş peşe açılan davalar “ya sev ya terk et” anlayışının sonucu mu?

– Burası benim ülkem. “Giderim” dedim ama bu ülkeden gitmeye kendimi mecbur hissedersen, gitmeden yolda ölürüm.

Hrant Dink, tüm telkinlere karşı ülkesini terk etmedi, kurucusu olduğu Agos’un önünde katledildi. “Kendimi bir güvercinin ruh tedirginliği içinde görebilirim, ama biliyorum ki bu ülkede insanlar güvercinlere dokunmaz” diye yazdığı gün kalleşçe öldürüldü.

Bir Hürriyet Klasığı: Hedef Göster ve Linç Et

Ahmet Kaya lincinde her şey 10 Şubat 1999’daki Magazin Gazetecileri Derneği’nin (MGD) gecesinde başladı. Kaya, ödülünü alırken yaptığı konuşmada, “Önümüzdeki kasetimde Kürt asıllı olduğum için Kürtçe bir şarkı söyleyeceğim ve Kürtçe klip yapacağım,” deyince, salon bir anda hareketlendi ve linç dalgası büyümeye başladı.

Gece Ahmet Kaya’nın apar topar kaçırılmasıyla son buldu ama her şey orada bitmeyecekti. Sahne alma sırası medyadaydı.

Doğrusu medya, *Hürriyet* haricinde, bu konuyla çok da ilgili değildi. *Hürriyet* konuyla özel olarak ilgiliydi. 12 Şubat tarihinde “Ahmet Kaya Yuhalandı” başlığıyla bir haber yaparak, linççi güruhu neredeyse haklı çıkartan bir vurguyla olayı sundu.

Hürriyet’in 12 Şubat tarihli “Ahmet Kaya Yuhalandı” başlığından sonraki ilk büyük hareketi, 14 Şubat’taki “Ayp Ettin Gözüm” manşeti oldu. Bu manşet haberine göre Ahmet Kaya 1993 yılında “Apolu Kürdistan haritası” önünde konser vermişti. Ne var ki, sonradan Ahmet Kaya’nın böyle bir konser vermediği, fotoğrafın da montaj olduğu ispat edildi ama *Hürriyet*’in manşeti Ahmet Kaya için sonun başlangıcı oldu. Bu manşetin yayımlandığı gün “Güzel Magazinciler, Çirkin Adamlar” diye bir yazı yazan, dönemin *Hürriyet* Genel Yayın Yönetmeni Ertuğrul Özkök, çirkin adam olarak Ahmet Kaya’yı ele alıyor ve o gece densizlik yaptığından söz ediyordu.

Olaylı gecenin ardından yapılan haberler Ahmet Kaya’nın hayatını zorlaştırmaya fazlasıyla yetti. Arada Abdullah Öcalan’ın yakalanıp yargılanması ve İmralı’ya konulması gibi gelişmeler de yaşanmış, kamuoyu Kürt meselesinde iyice duyarlı hale gelmişti. Kaya için soruşturmalar, davalar üst üste geldi. Zaten *Hürriyet*, Kaya’nın peşini bırakmaya niyetli değildi. 20 Temmuz 1999 tarihli “Vay Şerefsiz” manşeti de Ahmet Kaya’ya indirilen ikinci büyük darbe oldu.

Ahmet Kaya Münih konserinde, “Üç beş şerefsiz yüzünden arabamı memleketimde bıraktım,” demişti. Bu ifade *Hürriyet* tarafından “Arabamı şerefsizlerin memleketinde bıraktım” şeklinde manipüle edilecek ve Ahmet Kaya’nın tüm Türkiye’ye ha-

karet ettiği vurgulanacaktı. *Hürriyet*, manipüle ettiği yetmiyormuş gibi, sözde o “64 milyon adına” da söz alıyor ve Ahmet Kaya’ya hitaben “Vay Şerefsiz” manşetini atıyordu.

Hürriyet’in 2 Eylül 1999 tarihli nüshasında çıkan “Şerefsiz İşbaşında” başlıklı haber, manipölasyon yapılarak atılan “Vay Şerefsiz” manşetine karşı kendini savunan Ahmet Kaya’nın ne söylediğine bakmadan manipölasyona devam kararını yansıtıyordu. Peki Ahmet Kaya bu başlığı hak etmek için ne yapmıştı? O haber metninden aktaracak olursak sadece şunları söylemişti:

“Ülkeyi bölmek için değil, birleştirmek için vardık. Bunu anlamakta güçlük çektiler. Benim ülkede yaşayan 64 milyon insana şerefsiz dediğimi söylediler: Ben bir halka, halklara asla şerefsiz lafını kullanmadım. Ben sadece Kürt kimliğimden dolayı beni linç etmek isteyen namussuzlara, haysiyetsizlere bir kez daha şerefsiz diyorum. Bunlar Soğuk Savaş stratejileri. Onların o kanlı savaşıını, kirli stratejilerini, oyununu ben bozarım. Daha önce de bozdum, yine bozarım. Bizim istediğimiz küçük bir şeydi, deryada bir damlaydı. Ulusal kimlikten, kültürel kimlikten bahsettik. Onlar bunu nüfus cüzdanı olarak anladılar. Bu kadar acayip ve tuhaf insanlar. Ne yapayım yani.”

Ahmet Kaya, uğradığı haksızlığın telafi edildiğini göremeden, kendisini sür güne mecbur edenlerle hesaplaşmadan 16 Kasım 2000 tarihinde ani bir kalp kriziyle hayata veda etti. Uğradığı linçin üzerinden henüz bir buçuk yıl geçmişti.

Ahmet Kaya’ya, ölene hatta konjonktür değişene kadar ne medyada ne de sanat dünyasında topluca sahip çıkıldı. Yıllar sonra meselelere daha soğukkanlı bakma vakti geldiğinde yine linç edilecek birkaç ismin peşine düşüldü. O geceyle ilgili defalarca özür dileyen Serdar Ortaç örneğın, neredeyse tek günah keçisi olarak sürekli gündeme getirildi. Ertuğrul Özkök birkaç yazı ve röportajla pişmanlığını dile getirecek gibi oldu, Paris’te mezarını ziyaret etti, “Bugün olsa o iki manşeti daha yumuşak atardım,” gibi sözler söyledi ama hep bir “aması” vardı. Zaten bu açıklamalar, başta Ahmet Kaya ailesi tarafından kabul görmedi. Olan olmuş, Ahmet Kaya ölmüştü. Daha önemlisi o konjonktürde Ahmet Kaya’nın üzerine gidilmesinin daha derin sebepleri var mıydı? Örneğın, Kaya’nın güya Kürdistan haritası önünde şarkı söylediği montaj görüntüsü ve hayali konser haberi kim tarafından üretilmiş ve servis edilmişti? Tüm bunların Öcalan’ın yakalandığı ve yargılandığı günlerde olmasının özel bir nedeni var mıydı? Bu sorular çok fazla sorulmadı.

Sonuçta bir medya cinayeti işlenmişti. Yıllar sonra konuşmak, günah çıkarmak, o günlerde yazanları teşhir etmek kolaydı ama o günlerde her şey Ahmet Kaya’nın Atilla İlhan’ın “Cinayet Saati” şiirinden bestelediği şarkısındaki gibiydi. Tıpkı o şarkıdaki gibi “Cinayeti kör bir kayıkçı gördü / ben gördüm, kulaklarım gördü,” diye haykırı gibiydi o günlerin Ahmet Kaya’sı.

(Ümit Alan, *Saray’dan Saray’a Türkiye’de Gazetecilik Masalı*, Can Yayınları, 2015)

HÜRRİYET'İN SABİHA GÖKÇEN MANŞETİ

Hrant Dink'in öldürülmesine giden süreçte ilk adım, Atatürk'ün manevi kızı Sabiha Gökçen'in etnik kökeniyle ilgili Agos'ta yayımlanan bir haberin ardından atıldı. Haber, Gökçen'in yetimhaneden alınan bir Ermeni kızı olduğu iddiasını işliyordu. Güçlü dayanakları vardı. Haber, Agos'un sınırlı ve içe kapalı kitlesi nedeniyle pek dikkat çekmemişti. 15 gün sonra *Hürriyet* muhabiri Ersin Kalkan, haberi gazetesine taşıdığı anda, manşetten verilecek kadar önemi haiz bulundu.

Hürriyet aslında bu ilk haberi gayet tarafsız bir dille aktarmıştı: "Sabiha Gökçen'in 80 Yıllık Sırrı" başlığını taşıyan haberin gazetecilik etiği açısından eleştirilecek bir tarafı yoktu. Kaldı ki haber Agos'ta da, Sabiha Gökçen'in asıl ismi olduğu iddia edilen Hatun Sebilciyan'a göndermeyle "Sabiha Hatun'un Sırrı" başlığıyla çıkmıştı.

Hürriyet, hemen ertesi gün "Hayır Boşnak'tı" başlıklı başka bir haberle tepki toplayan ilk haberini dengeleyecekti.

Agos'ta büyük bir tartışma yaratmayan haber, amiral gemisi *Hürriyet*'te çıkınca birden ortalık karıştı. Genelkurmay'dan zehir zemberek bir açıklama geldi. Genelkurmay, böyle bir tartışma açmanın "milli bütünlüğe ve toplumsal barışa katkısı olmayan bir yaklaşım" olduğunun altını çiziyordu. Yani Genelkurmay, iddianın doğruluğunu, yanlışlığını bir kenara bırakın, "böyle bir tartışma açamazsınız" şeklinde kesin bir buyruk veriyordu.

Bu açıklamadan sonra basının konuya bakışı değişti.

Cumhuriyet gazetesinin simge ismi İlhan Selçuk, peş peşe üç yazı yazdı. Yazıların ilkinde bu iddiaları ortaya atanların "Türkiye'nin parçalanması üzerine yazılan senaryoya hizmet ettiğini" ima ediyordu. İkincisinde "Ermenilerin ortalıkta bırakıp kaçtıkları çocuklardan sayılıyor Sabiha..." cümlesiyle Ermenilerin tehcir sırasında içine düştükleri durumla neredeyse dalga geçiyordu. Üçüncüsünde biraz daha sertleşen İlhan Selçuk, "Ortada fol yok, yumurta yok ama kuluçkasız tavuğun gıdıklaması belleklere işlendi mi? İşlendi. Öyleyse anasının gözü, babasının fırlaması medya amacına ulaştı, demektir" cümleleriyle Genelkurmay'inkine paralel bir medya eleştirisini de aradan çıkarıyordu.

O günlerde *Hürriyet*'te Emin Çölaşan, Oktay Ekşi Sabiha Gökçen haberini ağır şekilde eleştiren yazılar yazdılar.

Çölaşan "İstanbul'da yayımlanan bir Ermeni gazetesi" vurgusuyla haberin asıl kaynağını ortaya koyuyor, böylece haberi Agos'tan sonra yayımlayan *Hürriyet*'i konudan uzaklaştırmaya çalışıyordu.

Tartışmanın, "İstanbul'da yayımlanan bir Ermeni gazetesi" diye kodlanan Agos'tan Hrant Dink'in kendisine yönelmesi çok uzun sürmeyecekti. Milli-

yet gazetesi yazarı Hasan Pulur 25 Şubat 2004 tarihli “Sabiha Gökçen’in Ermeniliği Nereden Mi Çıktı?” başlıklı yazısıyla Hrant Dink’i hedef tahtasına ilk oturtanlardan biri oldu.

Artık Hrant Dink, merkez medyada daha çok tartışılır olmuştu. Pulur’un yazısından üç gün sonra, o meşhur “cimbızlama” alıntının yapıldığı Emin Çölaşan yazısı geldi. Çölaşan 28 Şubat 2004 tarihli yazısında Hrant Dink’in “Türklüğe hakaret etmekle” yargılanacağı süreci de başlatmış oldu. Yazı şöyle sonlanıyordu: “Ermeni Agos gazetesinde rahmetli Sabiha Gökçen’in Ermeni olduğunu hiçbir belgeye dayanmadan iddia edebilen Hrant Dink’in, aynı gazetede çıkan 13 Şubat 2004 tarihli yazısının ilk iki cümlesi aynen şöyle: ‘Türkten boşalacak o zehirli kanın yerini dolduracak temiz kan, Ermenilerin Ermenistan’la kuracağı asil damarında mevcuttur. Yeter ki bu mevcudiyetin farkında olunsun.’”

Çölaşan’ın yazıda cimbızladığı o cümleler Hrant Dink’in sekiz yazılık bir yazı dizisinin bir yerinden özenle seçilmiş ve tam tersi anlama gelecek halde aktarılmıştı. Dink, bu cümlelerle aslen diaspora Ermenilerine sesleniyordu ve olayın zehirli Türk kanıyla hiç ilgisi yoktu. Zehirli kan olarak ifade edilen husus, Türklük ya da Türkler değil, Ermeni kimliğindeki Türk algısıydı.

Dink bu yazılarda ısrarla Ermenilerin Türklerle uğraşmayı bırakmasını talep ediyordu. Hatta diaspora Ermenilerine “1915 Olaylarını soykırım olarak dünyaya kabul ettirme çabası ve inadından kurtulmaları gerektiğini” söyleyerek asil Ermeni cemaatinde tepki toplamıştı. Ne var ki, Emin Çölaşan’ın yaptığı cimbızla yazılanlar tam tersine algılanabiliyordu.

Nitekim bu yazı, Dink’in 301. maddeden, yani “Türklüğü aşağılamaktan” yargılanmasına giden süreci başlatacaktı.

Dink’in ölümüne giden süreç elbette sadece basın üzerinden okunacak bir süreç değil. Devletin içindeki bağlantılarına, belli çevrelerin sistemli hareket ve ırkçı açıklamalarına kadar çok daha derin bir süreç. Ancak linç kampanyasının basın üzerinden yürüyen kısmının ana hatları böyle. Sonrası malum, 2004’te “Sabiha Gökçen Ermeni miydi?” haberiyle başlayan bu süreç, 2007 yılının 19 Ocak gününde Dink’in öldürülmesiyle son bulacaktı.” (Ümit Alan, *Saray’dan Saray’a Türkiye’de Gazetecilik Masalı*, Can Yayınları, 2015)

OLLI REHN VE ORHAN PAMUK İLE CİHANGİR’DE

Orhan Pamuk, zaman zaman yurtdışına çıkarak, gündemden düşmeye çalışıyordu. Türkiye’de olduğu bir gün (8 Ekim 2005) telefonla aradı, “Derya Bey, yarın sabah Cihangir’e gelir misiniz? Olli Rehn gelecek, sizin de bulunmanızı istiyorum,” dedi.

Olli Rehn, Türkiye-AB müzakerelerini yürüten komisyon temsilcisi (komiseri) idi. Bir gazeteci için daha iyi teklif ne olabilirdi? “Özel görüşmeye” davet edilmiştim.

Sabah erkenden gittim. Orhan Pamuk simitleri almış, çay peynir sessiz bir hazırlık içindeydi. Mutfakta ayaküstü, “kıyamet koparan” Ermenilerle ilgili demeci üzerine bir şeyler söyledi. Fazla etkilenmiş gözüküyordu.

Birazdan Olli Rehn geldi, hoşbeşten sonra ceketini çıkardı. Orhan Pamuk’a romanlarıyla ilgili sorular yöneltti. *Kar* romanını merak ediyordu. Eşine ve kendisine imzalaması için *İstanbul*’un İngilizce baskısını yanında getirmişti. “Yeni roman var mı?” diye sordu. Aşk romanı yazmaya başlamıştı Pamuk (*Masumiyet Müzesi*), konusunu anlattı: “İstanbul’da Batılı hayat tarzı yaşayan, buna uygun aşk ve evlilik ilişkisi içinde geçen bir dönemi anlatacağım. Kesinlikle siyasi olmayacak. Yaşadığımız çağı ve değişimi içerecek. Bir yanda geleneklerimiz, kendi kültürümüz, öte yandan Batılılaşmanın, globalizmin etkisiyle modernliğe sarılma uğraşımız. Artık bunlar hakkında yazmak istiyorum.”

Orhan Pamuk’a yönelik davalar ve tehditler üzerinde de konuşuldu. Cihangir’deki evin balkonundan Kızkulesi, Topkapı’ya panoramik “eski İstanbul” manzarasına karşı kahveler içildi.

Çıkışta kapının önünde bir gazeteci, kameraman ordusu vardı. Önce Olli Rehn konuştu:

“AB’ye girecek herhangi bir ülkenin, Avrupa’nın en önemli değerlerinden biri olan fikir ve ifade özgürlüğüne mutlaka saygı duyması gerekir. Herkesin Orhan Pamuk ve onun gibi düşününlerin görüşlerine katılması gerekiyor. Avrupa değerlerine saygı duyan bir ülkede fikir özgürlüğüne de saygı duyulması gerekir.”

Orhan Pamuk da AB sürecine destek veren şeyler söyledi: “Benim davam, beni çok endişelendiren bir şey değil. Ama Türkiye’deki demokrasi, insan hakları, düşünceyi ifade özgürlüğü, hepimiz için çok önemli bir ayrıntı.”

Olli Rehn’den ben de *Milliyet*’e özel, manşeti kurtaracak sözler almıştım. AB Komiseri, Türkiye’ye “İmtiyazlı ortaklık diye ikinci sınıf bir statü yoktur, olamaz, hedef tam üyeliktir,” diyordu.

Orhan Pamuk’a teşekkür edip Cihangir’den ayrıldım. Ertesi yıl İsveç’te Nobel ödülü alan Orhan Pamuk’u törende gururla izleyecek, alkışlayacaktık. Vize kuyruğunda havamız bin beş yüzdü. İsveç gümrük polisinin, “Neden geldiniz?” sorusuna, “Nobel ödül töreni,” diyor geçiyorduk!

YENİ ŞAFAK'IN MANŞETİ

Ergenekon soruşturması açılıp, dosyalar patlamaya başladığında, *Yeni Şafak*'ta Abdülkadir Selvi'nin (şimdi *Hürriyet* yazarı) sürmanşet haberi yayımlandı.

Gazetenin sürmanşetten yarım sayfa verdiği (25 Ocak 2008) haberde, Nobel ödüllü yazar Orhan Pamuk'un Beyoğlu'nda Refik'in önünde vurulacağı öne sürülüyordu. Abdülkadir Selvi imzalı haber şöyleydi:

Ergenekon örgütünü mercek altına alan İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde kurulan özel bir ekip, aylar süren takiplerde silah üzerine yemin, ölme ve öldürme yemini ile tanınan emekli albay Fikri Karadağ'ın yazar Orhan Pamuk'u öldürmek için tetikçi Selim A. ile Bursa'da anlaştığını tespit etti.

Polis Selim A.'yı Pamuk'un oturduğu Cihangir'deki evinin etrafında istihbarat toplarken ve yazarın evde olup olmadığı günleri not ederken, Beyoğlu'nda sık sık uğradığı Refik adlı restaurant çevresinde keşif yaparken takip etti.

Orhan Pamuk'u gazeteci Hrant Dink gibi infaz etmek üzere tetiği basma noktasına gelen Selim A.'nın suikast için Refik Restaurant'ın önünde karar kıldığı telefon polis takibine takıldı. Bunun üzerine harekete geçen polis zanlıyı yakaladı. Tetikçi operasyondan 1,5 ay önce tutuklanarak, etkisiz hale getirildi.

Orhan Pamuk şanslıydı. O badireden sağ çıkabildi. Hrant Dink, öldürüldü!

10. YIL ANMASINDA RAKEL'İN ÇIĞLIĞI

Hrant öldürüleli on yıl oldu. On yıl önce, eşi Rakel Dink'in Agos'un balkonundan "Bir bebekten katil yaratan karanlığı sorgulayalım" çıığı bu kez, "Çutağımın dediği gibi, gelin bu ülkedeki güvercin tedirginliğini kaldıralım, güvercinlere kıymayalım. Gelin önce birbirimizi yaşatalım" diye yankılanıyordu.

On yıl sonra gelinen nokta, yine tarifsiz acılardı. Rakel Dink, "Bu cinayetin faili meşhurdur. Bu cinayetin faili öyle görünüyor ki, tüm kademeleriyle devlettir. Yok eğer, devlet değilse, o devlet kendi içindeki taşları ayıklamalıdır," diyor, "Hrant'ı hedefe koyanlar, tehdit edenler, Sabiha Gökçen haberinin ardından Genelkurmay'dan bildiri yayınlayanlar, ne zaman adalet önüne çıkarılacak?" diye soruyordu.

Ve sevgiliye özlem sözcükleri:

On yıl. Dile kolay tam on yıl. Sensiz hiç kolay değil. Sensiz olmak, sevdiğinin yanında olmayışı, hele kalles bir planla benden almaları ayrıca acı, keder ve üzüntü dolu. Acısı yirmi yılı bulanlara, otuzu, kırkı bulanlara ben şimdi ne diyeyim? Çocuğu öldürülenlere ben şimdi ne diyeyim?

On yıldır neler neler oldu. Ah sevgilim.

Malatya Katliamı, Iskenderun, Sevag Balıkçı, Roboski, Gezi, Suruç, Diyarbakır, Sur, Mardin, Nusaybin, Cizre, Şırnak, Tahir Elçi, Ankara, 15 Temmuz, Maçka, İzmir, Gaziantep, Ortaköy (Reina) ve Ortadoğu'daki savaş. Operasyonlar, terör, daha neler neler... Ülke kan gölüne döndü. Ülkeyi bir karabasan sardı. İnsanlar korkar oldu, nefes alamaz hale geldi.

On yıldır neler neler oldu. Mahkemelere girdik, çıktık. Gün geldi devletin içindeki ittifaklardan biri birden bozuldu... Birkaç milliyetçi gençten oluşan örgüt gitti, yerine FETÖ geldi. Bir ara Ergenekon'muş gibi yaptılar ama bizim davayı teğet geçti. Devlet her defasında kuyruğunu yerde bırakıp "işte iblis" diyor.

SONU GELMEYEN "YANLIŞ ANLAŞILMALAR": TAHİR ELÇİ'NİN SUR'DA ÖLDÜRÜLMESİ

Hrant Dink'ten tam sekiz yıl sonra, bu kez Diyarbakır Barosu Başkanı Tahir Elçi "yanlış anlaşılmaya" kurban gidecekti. Daha doğrusu Kürt sorununun barışçı çözümüne adına senelerdir verdiği mücadelenin doğru bildiği fikirlerin çarpıtılmasına "hayır" dediği CNN Türk'te, Ahmet Hakan'ın programında ona dayatılan "cümlelerle" konuşmadığı için hedef haline gelecekti.

Tahir Elçi ile 2014 yazında Diyarbakır'da *Batsın Böyle Gazetecilik* kitabının tanıtım toplantısında tanışmıştık. Prof. Mithat Sancar'la üçümüz, "İmralı zabıtları", Öcalan ve silahlara veda çağrısı yapılan Nevruz üzerinden "barış süreci"ni konuşmuştuk.

İki yıl sonra kaybettik barış elçisini.

Tahir Elçi'ye davet edildiği programda tam da PKK'nın Hendek Savaşları diye adlandırılan 2015 yılında Diyarbakır Sur'dan başlayarak Güneydoğu'da şehirlerde silahlı çatışmaya girdiği günlerde ekranda Ahmet Hakan'ın "Tarafsız Bölgesi"nde "PKK terör örgütüdür" dedirtilmeye çalışılmıştı. Elçi, "PKK terör örgütü değildir" dediği için derhal soruşturma açıldı ve gözetine alındı. Serbest bırakıldıktan sonra Diyarbakır Sur'da Dört Ayaklı Minare'ye isabet eden kurşunların "Tarihe, kültüre, insanlığa, barışa suikast" olduğunu bir bildiriyle açıklamaya çalışırken suikasta uğradı. Öldürüldü.

Bariş elçisi, devletin “faili meçhul”, daha doğrusu “faili meşhur”lar listesine eklenmişti.

BİR ROL MODELİ OLARAK ERTUĞRUL ÖZKÖK: UĞUR MUMCU, İPEKÇİ GAZETECİLİĞİ MÜZEYE

Hürriyet gazetesini yirmi yıl yönetmenin “müktesebatıyla” Ertuğrul Özkök medyada yeni rol modelleri önerme hakkını kendinde bulmuştur. Abdi İpekçi ve Uğur Mumcu gazeteciliğine öteden beri takıntılıdır. *Milliyet*’te bu arayışı eleştiren bir yazı kaleme almıştım:

Hürriyet Genel Yayın Yönetmeni’nin medya için önerdiği gelecek yapılanmasında itiraz ettiği noktayı 21. yüzyılda medyanın dünyada ve Türkiye’de “değişen rolü” oluşturmuyor! Özkök’ün itirazı, “nostaljik” hatta “demode” bulduğu Abdi İpekçi ve Uğur Mumcu’nun gazetecilik anlayışının yeni kuşaklar tarafından örnek alınmasına... Her konuda olduğu gibi gazetecilik okullarında da “zihniyet değişimi” öneriyor Özkök.

İpekçi ve Mumcu’nun gazetecilik anlayışları “müze”ye” kaldırılırsa yeni rol modellerine yol açılmış. Özkök akademisyen kökenli olduğu için “yeni gazetecilik modelleri” arama işini iletişim fakültelerine bırakıyor. Popstar türü yarışma açmayı önermemesi yine de mesleğe saygının ifadesi!

Abdi Bey’in ve Uğur Mumcu’nun salt gazetecilik yaparken katledildiklerini genç gazetecilere duyurması da önemli. Bir gazeteci niye öldürülür? Niye tabulaşırlar? Müzelik denilen olgular nelerdir? Salt gazetecilik, bağımsız duruş, etik değerler, ilkeli olmak, tutarlı davranmak, cesaret değil midir?

Medyada yeni rol modelleri sorgulanacaksa, kişilerin ötesinde bugün “yitirdiğimiz değerler” nedir, onları tartışmamız gerekmez mi? Kimleri kaybettik? Nelerden vazgeçtik?

Özkök yazılarıyla “gündem yaratmayı” sever. *Hürriyet*’in başında olmak ona bu gücü veriyor. Geçenlerde, “Medya hortumcuların üzerine niye gitmiyor?” tartışması açmıştı.

Yerinde bir meydan okumaydı.

Medyada etik kirlenme temel sorun. 1990’larda medya, siyaset, ticaret üçgenindeki “negatif sinerji” mesleğe büyük darbe vurdu. Gazetecilikte, “bağımsız duruş” kayboldu. Medya gücü kötüye kullanıldı. Siyaset, medyayı teslim aldı. Etik duvarlar çöktü. Milyarlarca dolar, gazete sahibi bankacılar tarafından hortumlandı. Türkiye’de tuhaf bir denge oluştu.

Bir yanda batık şirketlerini kurtarmak üzere medya gücünü iktidarın hizmetine sunan gruplar. Öte yanda, “sistem”e muhalif olma iddiasındayken AKP işbaşına gelince düşünsel reflekslerini tümüyle iktidara odaklayan, “resmî gazete”ye dönüşen İslâmcı gazeteler. Burada bir kırılma kaçınılmaz, zamanla siyaseti, düşüncüyü dışlayan “bulvar gazeteciliği” dışında arayışlar güçlenecek, “üçüncü denge” kurulacak.

Medyada “rönesans”a her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyuluyor. Bu görev de geleneği olan gazetelere düşüyor. Mesleği ayakta tutan değerleri aşındırarak geleceği kuramazsınız. Sahi genç iletişimciler hangi tür gazetecilik anlayışını örnek alacaklar? “Mini etekli kızı Paris’te diri diri yaktilar” manşetini mi?

Medyada özeleştiriyeye her zamankinden daha fazla ihtiyaç var.

“Siyaset Günlüğü”, *Milliyet*, 5 Ocak 2004.

HUYLU HUYUNDAN VAZGEÇMEZ: HÜRRİYET’TEN ORHAN PAMUK’A REFERANDUMDA “HAYIR” SANSÜRÜ

Hürriyet gazetesinin Nobel ödüllü yazar Orhan Pamuk’u 2017 yılı Türkiye’sinde onca gazeteci yazar hapisteyken Anayasa referandumunda “hayır” diyeceğini açıkladı diye sansür edeceği akla gelir miydi? Bu da oldu!

Sedat Ergin’in yayın yönetmeni olduğu gazete, Orhan Pamuk’la yapılan röportajı basmadı. Utanç verici bir durumda. Doğan Grubu birkaç gün önce de referandumda “hayır” diyen *Kanal D*’nin sabah kuşağı haberlerini sunan İrfan Değirmenci’yi işten çıkartmıştı.

Ankara kulislerinde bu gelişmeler Aydın Doğan’ın Saray’a yaptığı ziyarete bağlanıyordu. Seçim süreçlerinde olağan hale gelen patronların Erdoğan ziyaretlerinde medyaya ayar veriliyordu. Başkanlığa giden yolda “hayır” Doğan Grubu’nun göze alabileceği bir çizgi değildi. Tarafsızlık adına Orhan Pamuk’u sansür katlanılabilir bir durumdu.

Gazetenin Okur Temsilcisi’nin “Keşke yayınlansaydı,” dediği röportajın çöpe atılması konusunda Pamuk’tan özür bile dilenmedi. İlginç olan *Hürriyet*’in Yönetim Kurulu Başkanı Vuslat Doğan Sabancı’nın Orhan Pamuk’un da ders verdiği Columbia Üniversitesi’nde “İslâmafobi” üzerine yaptığı konuşmaydı. Vuslat Doğan şunları söylüyordu:

Hürriyet gazetesi, Türkiye’nin çok partili hayata gelişinden iki yıl sonra kuruldu. Yani neredeyse Türk demokrasisiyle aynı yaştayız. Türkiye demokrasisinin yolculuğundaki iniş çıkışlara şahitlik ettik. Gazete olarak kör noktalarımızı bulup, onlardan kurtulmaya çalıştık. Duyulmamış ses-

leri dinlemeye çalışıyoruz. Birbirine muhalif, karşı fikirlere beraber yer veriyor ve daha samimi, daha yapıcı bir sohbet gerçekleşmesini sağlamaya çalışıyoruz.

Bu pozisyon kolay bir pozisyon değil. Çünkü kutuplaşma sizi zorla içine çekmeye çalışıyor, sadece tek bir tarafın sesi olmaya zorluyor. Taraf tutmak kolay, ancak biz buna karşı direniyor, her tarafı dinleyen, farklı görüşleri yansıtan basının önemli ve değerli olduğunu düşünüyoruz. Bu pozisyonu tutmak da kolay değil, bir bedeli var elbette.

Bedeli Türkiye'nin Nobel ödüllü tek yazarı Orhan Pamuk'u 154 gazeteci yazarın cezaevinde olduğu, düşünce ve ifade özgürlüğünü savunmaya en çok ihtiyaç duyulan bir dönemde sansürlemek oluyor! Yazık.

Vuslat Doğan'ın konferans verdiği Columbia Üniversitesi'nin koridorlarından birinden Orhan Pamuk çıksa ve karşılaşmış olsalar ne diyecekti acaba? Değer mi?

ABD medyasının onlara her gün "yalancı" diyen Başkan Trump karşındaki onurlu savaşımlarından çıkarılacak hiç mi ders yok? *New York Times*, *Washington Post* gibi Vietnam Savaşı'nda Pentagon belgelerini yayımlayan, Nixon'ı istifa ettiren gazeteler, yeni ABD Başkanı'nın Ulusal Güvenlik Danışmanı'nı Rusya ile kurduğu ilişki nedeniyle Trump'ın hiddetine rağmen görevden uzaklaştırdılar.

Çünkü ABD medyası "önce gazetecilik" diyor. Beyaz Saray'a girmesi yasaklanan *CNN*, *BBC*, *New York Times*'in Trump yönetiminden ne beklentileri olabilir ki? İhale vs...

MESUT YILMAZ VE GÜNEŞ TANER'İ YÜCE DİVAN'A GÖNDEREN TBMM SORUŞTURMA KOMİSYONU RAPORU

BAŞBAKAN *MİLLİYET*'E YALÇIN DOĞAN'I GETİRMEK İSTİYOR

SEDAT ERGİN (HÜRRİYET ANKARA TEMSİLCİSİ): 1998 yılı Haziran ayı sonunda Korkmaz Yiğit'in kendisini arayarak buluşmak istediğini, 1 Temmuz'da bir sabah kahvaltısında bir araya geldiklerini, basın da büyük bir medya grubu oluşturduğundan bahsederek, yönetimin başına getirmek istediğini belirtip iş teklifinde bulunduğunu, basında güçlü olduğu takdirde bu durumun kendine koruma zırhı getireceğini, ayrıca Başbakan ile görüşerek pürüzleri giderdiğini ve ihaleye girebilmek için olur aldığını söylediğini, bilahare Temmuz ve Ağustos ayları içinde ve Eylül ayı başında birbiri ardına gazete ve televizyon kanalları olarak med-

ya patronlarından biri haline geldiğini, Türkbank skandalı patlak verdikten sonra Emniyet Genel Müdürlüğü'nün iki gün arka arkaya gönderdiği iki ayrı istihbarat notunun birden Başbakanlık'ta kaybolmasının garibine gittiğini, gazetede ki köşesinde defalarca bunu gündeme getirdiğini, keza; bant olayının ortaya çıkmasından sonra Mesut Yılmaz'ın açıklamalarını inandırıcı bulmadığını,

MESUT YILMAZ (ESKİ BAŞBAKAN): *Milliyet* gazetesinin satışının ardından Aydın Doğan'ı arayarak gazetenin mafyanın eline geçmemesi için bu satıştan vazgeçmesini istediğini ... (sayfa 107).

AYDIN DOĞAN GÖRÜŞMESİ: SAĞLAR'IN KOD ADI SUSURLUK KİTABINDAN

Sağlar aynı günlerde *Milliyet* gazetesini arıyor, Genel Yayın Yönetmeni yakın arkadaşı Derya Sazak'ı üstü kapalı bir biçimde konudan haberdar ediyor. Derya'nın ilk tepkisi şöyle oluyor:

"Hemen bir uçağa atlayıp gelebilir misin? Ben Aydın Bey'e konuyu aktaracağım ve onun da dinlemesi yararlı olur..."

Sağlar 19.30 uçağına binerek İstanbul'a gidiyor, aynı gece Aydın Doğan ve Derya Sazak'la birlikte kaseti yeniden dinliyordu.

Aydın Doğan'ın yüz hatları gerildi. Kasetin sonuna gelindiğinde ise tepkisini şöyle dile getirdi:

"Çok şaşırdım, ben bunları bilmiyordum. Şimdi ne yapabilirim? Bu kişiye medya dünyasına girmemesini söyleyeceğim. Ancak gazetenin satışı dolayısıyla ön ödeme olan miktar şu anda bizim hesabımızda. Hatta ben bu paranın transferi için daha bu akşamüzeri imza attım. Günlerdir hesapta bekliyordu. Anlaşıyor ki, yeni bir değerlendirme gereği doğdu!"

Sağlar, "Bu bant gizli kalmaz. Biz bir basın toplantısıyla açıklayacağız. Kamuoyuna bu bilgileri aktarmak bizim için bir yurttaşlık görevi," dedi. Derya Sazak da bandı dinlerken şaşırmış ve şunları söylemişti: "Bu kaset çok önemli. Siz açıklayın biz gereğini yaparız ve bu bilgileri yayınlarsınız. Şüphemiz olmasın. Hem gazetemizi korumalıyız hem de temiz toplum için ödünsüz görev yapmalıyız."

Bu sözler Sağlar'ı umutlandırmıştı. Kaseti cebine koyup 23.55 uçağı ile Ankara'ya dönerken, bir taraftan kasetin öneminin fark edilmesine sevinmiş, diğer yandan da *Milliyet* gibi bir çıkarın gücünü koruması doğrultusunda olumlu şeyler yapabileceğini hissetmişti.

Fikri Sağlar'ın *Kod Adı Susurluk* kitabında kaset açıklandıktan sonra Başbakanlık konutunda 27 Ekim gecesi bakanlar ve gazetecilerle yapılan toplantının orada bulunanların notlarından derlenmiş bir tutanağı yer alıyor.

Başbakan Mesut Yılmaz şunu söylüyor:

"Korkmaz Yiğit İçişleri Bakanlığı'na gelip de Çakıcı ile ilişkisini itiraf edip, biz de Güneş'e "durdur" dediğimiz anda ben Aydın Doğan'a telefon açtım. Dedim ki, 'Bak, bunun mafya ile ilişkisi çıktı. Gazeteyi satma.' Aydın Doğan bana dedi ki; 'Geç kaldın, çünkü yarın devir işlemini yapıyoruz.'"

MESUT YILMAZ'IN YÜCE DIVAN SAVUNMASINDAN

(25.05.2005 TBMM Soruşturma Komisyonu)

Benim Korkmaz Yiğit'i medyaya girmeye teşvik ettiğim, onun sayesinde bir medya gücü oluşturmaya çalıştığımı iddiası her türlü mesnetten yoksundur. Bir gün önce tanıdığım bir insanı, ertesi gün, "sen git gazeteleri al, televizyonları al, benim için medya gücü kur" şeklinde yönlendirmem mümkün değildir.

Ben bir gazetecinin size değil de, daha önceki soruşturma komisyonuna verdiği bir beyanı hatırlatıyorum. (*Hürriyet* Temsilcisi Sedat Ergin'in Korkmaz Yiğit'le görüşmesinden aktardıkları) Benimle görüşmesinden bir gün sonra, Korkmaz Yiğit kendisine, benimle ilk görüşmesinden, yani 30 Haziran'daki görüşmesinden bir gün sonra, 1 Temmuz'da medyadaki büyük projelerinden bahsetmiş, "Şu gazeteyi alacağım, bu gazeteleri alacağım, basın kralı olacağım," demiş.

Herhalde ben bir gün önce kendisiyle görüşüp de "Tamam, sen bu ihaleye gir ama benim için de şu gazeteleri al," diye bir tavsiyede bulunmadım. Eğer böyle bir niyetim olsaydı, herhalde bunu hayatta hiç tanımadığım, bir gün önce gördüğüm birisi aracılığıyla yapmazdım. Bunu yapmam için bir sebep de yok, basınla bir kavgam da yok. Daha önceki beyanları var, (Korkmaz Yiğit'in) benim basınla aramın iyi olduğunu, gazete patronlarıyla aramın iyi olduğunu söylüyor. Bu işin bir mantığı yok.

Beni Yüce Divan'a göndermenizi istiyorum, talebim budur.

PLAZALARIN EFENDİSİ AYDIN DOĞAN KİTABINDAN MİLLİYET'İN SATIŞI

Emin Karaca, Ekim 2003'te yayımladığı kitapta, *Milliyet*'i satış sürecine getiren olayları Aydın Doğan'ın ağzından "Genel Yayın Yönetmenleri Resmigeçidi" başlığı altında şöyle anlatıyor:

Doğan Heper *Milliyet*'in vazgeçilmez, demirbaş yöneticisidir Abdi Bey'in zamanından beri. Doğan'la mutabık kalarak Derya Sazak'ın genel yayın yönetmeni yapılmasına karar verdik.

Burada bir Doğan Heper parantezi açmak gerekiyor. *Milliyet*'in, Abdi Bey'den sonra, suikast kurbanı olan rahmetli Çetin Emeç'le başlayan 1980'lerin ortasındaki yükseliş döneminde, İstanbul yazı işlerinde, Ankara Büro başta, dış temsilciliklerdeki genç kadronun Umur Talu'dan Fikret Billa'ya, Tahir Özyurtseven'den Zülfikar Doğan'a, Turan Yavuz'dan Nur Batır'a, Ahmet Sever'den Reha Muhtar'a, yaşları 30'larda, gecesini gündüzüne katan parlak isimlerin başarısı vardır. Sonuçta gazete mutfakta o imzaların haberleriyle çıkmıştır.

Hasan Pulur'un Evren'in anıları, Mehmet Ali Birand'ın Apo röportajı, Ecevit'le birlikte Körfez Savaşı'nda Bağdat'a giderek gerçekleştirdiğimiz Saddam röportajlarının, *Milliyet*'i 1990'lar başında "Basında Güven" noktasına taşıyan başarıda tartışmasız katkısı vardır.

Ancak o katkıları görmezden gelerek, gazeteciliğin bir ekip, bir takım, bir kadro işi olduğunu yadsıyarak, "ben" diyerek *Milliyet*'in tarihindeki isimli-isimsiz kahramanları unutmak emeğe büyük haksızlık, saygısızlık olur. *Milliyet*'in yakın tarihi biraz da hayatını gazeteye adanmış bu insanlara yapılan haksızlıklar tarihidir!

Örneğin; iki kez Aydın Doğan tarafından göreve getirilen Umur Talu'nun, Yalçın Doğan'ın, Zeynep Oral gibi Abdi Ipekçi'yle *Milliyet Sanat*'la bütünleşmiş bir ismin, Duygu Asena'nın, onlarca yazarın, *Radikal*'den *Milliyet*'in başına getirilen Mehmet Yılmaz tarafından bir gecede kapı önüne konulması böyle bir şeydir.

O gün, kapı önüne konulan isimlerden birisi de Aydın Doğan'ın "Abdi Bey'den beri gazetenin demirbaşı", "25 yıllık arkadaşım" dediği Doğan Heper'dir. Heper'i *Milliyet*'in eski ekibi, yazar-çizerleriyle sakinleştirip evine götürmeyi sağlayamasaydık, ya kalp krizi geçirecekti ya da beyin kanaması! O halde, koluna girip çıkardık odasından!

Aynı Doğan Heper'in, Saddam röportajını Bağdat'tan geçtiğimiz ve Umur Talu'nun müthiş mizanpajıyla *Milliyet*'e siyah beyaz kapak olduğu gün say-

faya inizamızı koymadığını anımsıyorum. Geleneksel Bodrum toplantıları o yaz Antalya'ya alınmıştı. Fikret Bila aradı. İlk baskıyı görmüş, "Derya imzanı koymamışlar," diye uyardı. Bağdat'tan güç bela bir telefon bulabildim, Aydın Doğan'a ulaştım, durumu ilettim. "Biz burada savaşta gazetecilik yapıyoruz, ölüm haberini alınca mı ismimizi koyacaksınız?" gibi ağır ve hayli duygusal birkaç cümle söyledim. "Nasıl olur?.. Kapat sen, ben gereğini yaparım," dedi. Gece imzamnı koymuşlar!.

Plazaların Efendisi kitabında Aydın Doğan anlatmaya devam ediyor:

Derya da bu işe iyi niyetle girdi, uğraştı. Onun zamanında gazete internete bağlandı. Derya'nın döneminde de güzel şeyler oldu. Güneydoğu Anadolu'da haber toplantıları yapıldı, halkla daha bütünleşme sürecine girildi. Ama gene bir talihsizlik oldu: Gazetenin satışı...

KORKMAZ YİĞİT ADLI BİRİ... AYDIN DOĞAN'IN VEDA MESAJI

8 Ekim 1998 tarihli *Milliyet*'te resimli olarak çerçeve içinde "Aydın Doğan'ın Mesajı" başlıklı şu yazı yayınlandı:

Değerli *Milliyet* okurları,

Bu bir veda yazısı ve Türk basını açısından zorunlu gördüğüm bir açıklamadır. Çünkü yirmi yıla yakın süredir, gururla taşıdığım bu sorumluluğu şimdi neden devretme durumu olduğunu sizlerle paylaşmak istiyorum.

Bu sektöre geldiğimde en yeni ve en genç gazete sahibiydim. Şimdi ise en kıdemlisiyim. Hayatım boyunca ülkemın yararlarını hep ön planda tuttum. Türk medyasında birçok ilklere imza attım.

Bu dönemde *Milliyet* "basında güven" sloganı ile anılmaya başlandı. Gazetenin bu özelliği; en zor koşullarda, ağır baskılar altında bile eğilmeden, bükülmeden, ilkelerinden ödün vermeden dimdik durarak kazanıldı ve sürdürüldü.

Ben en büyük yatırımlarımı bu sektöre yaptım. Mali gücümü bu sektörden aldım. Türkiye'de vergi rekortmenleri ödüllendirilmeye başladığından beri listenin hep üst sıralarında yer aldım.

Milliyet bağımsız ve tarafsız yayın politikasının yanı sıra, teknolojiye yenilikleriyle de dünya ölçeğinde saygın ve büyük bir sanayi yatırımı haline dönüştürüldü. Kurulduğu tarih olan 1950'den bu yana *Milliyet*'in basın sektöründeki tek kaygısı, gazetenin içeriğindeki kalitesi olmuştur. *Milliyet*, "doğru haber, hür yorum" ilkesiyle Türkiye'nin vicda-

nı olmuş, bu mesleğe gönül veren herkes için bir okul, bir referans gazetesine haline gelmiştir.

Basın sektörünün evrensel ve etik ilkelerine hep bağlı kalmaya çalıştım. Dünyanın her yanında gazete sahipliği büyük sanayi ve finans gruplarının bünyesine geçmiştir.

Ne var ki gazeteler, bu kuruluşlardan bağımsız olarak yönetildiklerinde uzun ömürlü olabilmişlerdir. Ben de gazetelerimle diğer işlerim arasında hep yüksek duvarlar çektim. Birbirlerinin sınırlarına tecavüz etmedim.

Ayrıca... Gazete ve TV sahipleri şeffaf olmak zorundadır. Kamuoyu önünde adeta camdan evlerde yaşamalıdır.

Ben bunu yaptım.

Milliyet'i devretme gerekçesine gelince... Her şeyden önce bunu ekonomik bir ihtiyaç nedeniyle yapmadığımı belirtmeliyim. *Milliyet*'i mali yapısı güçlü, geleceğe güvenle bakan bir gazete olarak devrediyorum. Nedenim maddi değil manevidir.

Kamuoyunda yanlış bir tekel imajı oluşmaya başladı. Bu haksız tutum giderek basının toplum gözündeki imajını olumsuz etkiledi. Sektörün en eskisi ve en büyüğü olarak üzerime ağır bir sorumluluk yüklenmesini hissettim.

Yapabileceğim tek şey vardı. Sahibi bulunduğu gazetelerden birini devretmek. İşte 20 yıl boyunca arkadaşlarımla birlikte şeref ve gurur duyarak yayımladığımız *Milliyet*'i bu nedenle devretme kararı aldım.

Bu büyük sorumluluğu devrederken, Türk demokrasisinin vazgeçilmez güçlerinden biri olan *Milliyet*'in yayın ilkelerini ve "doğru haber, hür yorum" kavramı etrafında kenetlenmiş yazı ailesinin özgürlüğünü sürdürmesini satış protokolünün bir maddesi haline getirdim. Dileğim, *Milliyet*'in aynı anayasa ile devam etmesidir.

Milliyet'in çalışanlarından ve gerçek sahibi okurlarından aldığı güçle geleceğe güvenle baktığını ifade etmeliyim. Doğan Grubu bundan böyle de Türk medya sektöründeki lider konumunu sürdürmeye devam edecektir.

Ve yıllardır iyi kötü günleri paylaştığımız arkadaşlarıma başarı ve mutluluklar diliyorum.

Allah'a şükürler olsun...

BODRUM'DA GERÇEKLEŞEN SATIŞ

Milliyet'in satış öyküsünü Emin Karaca'nın *Plazaların Efendisi* kitabından, Aydın Doğan'dan okumaya devam edelim:

Gazetenin satılması olayı çok enteresandır. Ben, *Milliyet* gazetesinin sahibiyken basın amiral gemisi *Hürriyet*'i satın aldım.

Hürriyet'ten sonra karşıma yeni bir durum çıktı; iki gazete de aynı kulvara yaklaşmıştı. *Hürriyet* de sosyal demokrat bir çizgiye geliyordu. Çünkü orada da aynı çizgide yazarlar vardı. Bende bir sıkıntı başladı. Efendim, *Milliyet*'i daha fikir ağırlıklı yapalım, daha ciddi gazete yapalım demildi. Böyle yapınca da tiraj düşüyordu. Tiraj düşünce de yük taşınmıyordu. Böyle düşünürken, hiç aklımda olmayan bir şekilde Korkmaz Yiğit alternatifini çıkıyordu karşıma.

Alışveriş olayından 6-8 ay evvel tamamen başka bir şey için şöyle bir görüştüm. "Beraber televizyon yapalım," demişti, ben de "Niye olmasın?" demiştim; ama baktım ki yapamayacağız, vazgeçmiştim. Bu olaydan sekiz ay sonra gazete almak için benimle temasa geçince, ben "Olur," dedim. Bizim bir arkadaşımız, murahhas aza Yaşar Eroğlu araya girdi, o tanıyormuş Korkmaz Yiğit'i. Evvela *Radikal* ya da *Posta*'yı alacak dendi. Daha önceden *Yeni Yüzyıl* gazetesini almıştı zaten. İlk başlarda Yaşar Eroğlu ile görüşüyorlardı. Ben Bodrum'daydım. Yaşar'la görüşmelerinin sonucunda *Radikal* ve *Posta*'yla ilgili yürüttükleri pazarlık sonunda "Milliyet olmaz mı?"ya dönüşmüş. Ben de, dışarıya karşı yalanlamamıza rağmen "Olur," dedim. Şartlarımı ortaya koydum. Hatta gazetenin benden sonraki yayın politikasını bile sözleşmeye koydurdum. Sonunda ne kadar uyardı böyle bir şarta bilemiyorum ama, ben en azından topluma karşı görevimi yaptım. Anlaştık. Bunun üzerine Korkmaz Yiğit'i Bodrum'a alıp getirdiler. Gece saat 2'ye kadar oturduk. Bütün detaylar konuşuldu.

Gazeteyi kamuoyunun da bildiği gibi, tamamı 310 milyon dolar olarak Korkmaz Yiğit'e sattım. 1998 yılının Eylül ayı sonlarındaydı. Adam, takır takır saydı, verdi yanında getirdiği dolarları. Anlaşmamız o kadar açıktı ki, verdiği 90 milyon dolar, şartları yerine getiremediği zaman yanacaktı. 90 milyon dolar, benim bankam Dışbank'a yattı.

BU İŞTE YANIK VAR!

Korkmaz Yiğit olayında iş sarpa sarmaya başlar. *Plazaların Efendisi* kitabından Aydın Doğan anlatmayı sürdürüyor:

Korkmaz Yiğit'le ilişkimiz böyle sürüp giderken bir gün Derya Sazak bana geldi. "Bu işte yanık var," dedi. "Ben Fikri Sağlar'la konuştum, üç beş gün sonra bir belge verecek, Korkmaz Yiğit'le bu iş olmayacak göreceksiniz." Ben de, "Bu belgeyi hemen getirin görelim," dedim. Ertesi akşam Fikri Sağlar'daki kaseti benim Çamlıca'daki evime getirdiler. Dinledik. Kasette o malum kişiyle, Alaattin Çakıcı'yla konuşmaları geçiyor. Kaset bitti, Fikri Sağlar, Derya Sazak ben oturuyoruz. İkisi birden, "Ne düşünüyorsunuz?" dediler. Kafam allak bullak olmuştu. "Ben bu adama gazeteyi sattım, karşılıklı taahhütlere girdik, para aldım. Bu kaset biz pazarlık etmeden ortaya çıksaydı vazgeçerdim, şimdi ne yapacağımı bilmiyorum," dedim. Fikri Sağlar'a "Sizden bir ricam var, bu kaseti bana bir günlüğüne ödünç verir misin?" dedim. "Peki," dedi.

Kaseti aldım, ertesi gün Korkmaz Yiğit'i çağırdım; "Dinle," dedim, "senin böyle bir kamburun var idiyse, niye girdin bu işe?" dedim. Yüzüme bakıyor öyle... "Ne olacak şimdi?" dedim.

"Siz ne diyorsunuz?" dedi bana... "Ben ne diyeyim Allah'ın belası," dedim, "sen medyaya girerken Alaattin Çakıcı'nın suç ortağı olduğunu söyleyen, sana kim verirdi gazeteyi? Şimdi," dedim, "bu pisliliği nasıl temizleyeceksin, nasıl yapacağız?"

"Siz bana gazeteyi teslim edin de halledeyim bari," dedi.

Ben de, "Hadi ver paranın devamını, vereyim gazeteyi," dedim. "Şimdi olmaz birkaç gün içinde," dedi. "Olmaz, ben bunu hazmedemem, ben Alaattin Çakıcı'nın ortağına *Milliyet*'i sattı dedirtmem," dedim. "Bana biraz müsaade edin," dedi. Müsaade vermeyip de ne yapacaktım, zaten o benden alacaklıydı, kaparo olarak verdiği 90 milyon doları vardı bende.

O günlerde İstanbul'da IPI toplantısı oldu. Bülent Ecevit de vardı. Rahsan Ecevit'le toplantıya katılmıştı. Swiss Otel'de aynı masada onlar, ben, eşim, Metin Toker ve daha birçok gazeteci bir aradaydık. Bülent Bey bana dedi ki: "Biz *Milliyet*'in satılmasından rahatsızız." Kaset olayını sadece biz ve Deniz Baykal biliyor sanıyordum. Bülent Bey devam etti: "*Milliyet*'i satmaktan vazgeçemez misiniz ya da geriye alamaz mısınız?" Ben de, "Rahatsızım, fakat ben vazgeçemem. Birtakım taahhütlere girdim, ancak onun uyması gereken taahhütlerde hiçbir yumuşama yapmayacağım, zorlayacağım," dedim.

Anladığım kadarıyla zaten hükümet, Korkmaz Yiğit'in devlet bankalarından kredi almasını önleyici bir tavra girmiş.

Bundan sonra ben Korkmaz Yiğit'i sıkıştırmaya başladım. Bir sürü banka sayıyor, şundan bu kadar, bundan şu kadar teminat getireyim, kalan parayı da vereyim, diyor. 125 milyon dolar daha vermesi gerekiyor. Ben de tamamını bir kalemde vermesi konusunda direktmeye başladım. Sonunda gazeteyi kendisine törenle teslim ederek Antalya'ya gittim. Tören sırasında bir konuşma yaptım. O kadar heyecanlıydım ki Hasan Pulur'a tutunmasaydın düşecektim. [Pulur, Korkmaz Yiğit'e hoş geldiniz yazısında Abdi İpekçi öldürüldükten sonra gazeteyi satanERCÜMENT KARACAN'a, NAMIK SEVİK'in "Bizi Kunta Kinte gibi sattınız!" dediğini hatırlatacaktı – D.S.]

Bu kez Milliyet kadrosu isyan etti..

Ben Antalya'dayken gazete karıştı. Kaset ortaya çıkmıştı.

Korkmaz Yiğit; "Kasette bir şey yok zaten, ben korktum da bir şeyler söyledim," diyordu. Kasette Çakıcı, "Şunu durdurayım, bunu durdurayım," diyor, bu da, "Ben sana haber vereceğim," diyordu. "Vücut kimyam bozuldu," filan gibi laflar ediyordu. Antalya'ya telefon etti bir gün, "Gazeteye müdahale edin, ayaklandılar," diye. "Ben artık gazetenin sahibi değilim, ben sana gazeteyi teslim ettim, kalktım buraya geldim," dedim.

"Milliyet kadrosu tekrar sizi getirmek istiyor," dedi. Zaten künyeye ismi bile girmemişti. Ama o bir hafta, on gün içinde su içtiğimiz bardakları bile değiştirmişlerdi. Milliyet'in satılıp tekrar geri alınmasının manevi sıkıntısının yanında maddi zararı da dokundu bana. Görünen görünmeyeni 10 milyon dolar kaybımız oldu.

Bunun üzerine Antalya'dan Doğan Heper'e, Derya Sazak'a ve Yalçın Doğan'a telefon ettim "Ne oluyor?" diye. Onlar da "Bizi nasıl bırakırsın, nasıl yaparsın bunu," diyorlardı. "Sakin olun, beni haksız duruma düşürmeyin, her şey düzelecek, ben geleceğim, beni bekleyin," diye yatıştırdım. Geldim Antalya'dan. Tabii Hürriyet'e, oradaki odama... Doğan Medya Center'ın önünden bile geçemiyorum, geçerseniz duyulanıyorum... Teslim edeceğim gün kızım Vuslat bile Korkmaz Yiğit'e "Sen aşağıya inme, senin için iyi olmaz," diyor. Adam da diyor ki, "Nasıl olur, ben bu gazeteyi satın aldım..."

Yani Milliyet'in satılmasına ailem de karşı... Ailemde büyük mücadele verdim.

Ben, Korkmaz'ın taahhüdü yerine getiremeyeceğini biliyordum. Ama kendi paçamı da kurtarmak istiyordum. Zaten yara almıştın... Milliyet'teki arkadaşlardan Doğan Heper, Hasan Pulur, Melih Aşık, Umur Talu, Yalçın Doğan, Güneri Cıvaoglu kalkıp geldiler Hürriyet'teki odama. [Satışa baştan beri karşı çıkan ve Sağlar'ın kasetiyle mafya bağlan-

tısını Korkmaz Yiğit-Çakıcı ilişkisini belgeleyen Genel Yayın Yönetmeni de var yazarlar arasında ama hatırlanmıyor – D.S.] “Kalk yemeğe gidiyoruz,” dediler. “Bakın arkadaşlar,” dedim; “Bu iş çıkırından çıktı, bu adamın Milliyet gazetesinin sahibi olamayacağı belli oldu, ben de onun medyaya girmesini istemiyorum. Ben bu işte bir tokat yedim, hata ettim. Alaattin Çakıcı’nın ortağı olduğunu ben nereden bilebilirdim, bilsem ne diye böyle bir maceraya gireyim. Ama benden önce birisi ona televizyon satmış, gazete satmış, hükümet Türkbank olayında desteklemiş, Hazine’den geçmiş, bense bütün tedbirleri almışım. Ne yapalım, başıma böyle bir şey geldi. Bana bir hafta müsaade edin, en azından mali sorumlulukların altına girmeyeyim,” dedim. Bu konuşmayı cumartesi günü yapmıştık.

Ertesi haftanın çarşamba günü Korkmaz Yiğit’i çağırdım. “Bak kardeşim,” dedim, “taahhütlerini yerine getirmiyorsun, ne olacak şimdi?”

“Boynum kıldan ince, ne istiyorsan yap,” dedi. “Ne yapalım bir şey söyle,” dedim. “90 milyon dolarlık kaparonun 50 milyon dolarını bana iade edin, gerisi sizin olsun, gazeteyi geri alın,” dedi. Bir mukavele daha yapıp verdik gitti.

Birkaç gün sonra basına, “Ben bütün taahhütlerimi yerine getirmeme rağmen Aydın Doğan benim 40 milyon dolarımı vermedi,” diye beyanat verdi.

Bir sabah eşim dedi ki “Bizim Korkmaz Yiğit’in parasına ihtiyacımız var mı?” “Yok ama,” dedim, “adam bize bu kötülükleri yaptı, şu zararları verdi...” Eşim, “Ama,” dedi, “sonra bana, sana, çocuklarımıza, torunlarımıza ‘Aydın Doğan’ın parasının içinde mafyanın parası var,’ diyecekler.” Ben de geri vermek için bahane arıyordum. “Sema,” dedim, “aptal diyecekler diye çekindim”. “Boş ver, mafyanın ortağı demesinler de, aptal desinler, varsinlar,” dedi...

Bunun üzerine tekrar aradık, verdik kalan parasını.

Ben artık döndüm Milliyet’e... Artık Milliyet bu satılış-geri alınış işinden epeyce yara almış, hırpalanmış. Kamuoyu önünde hırpalanmış. Korkmaz Yiğitçiler, Korkmaz Yiğitçi olmayanlar gibi taraftarlıklar çıkmış. Aradan bunca zaman geçti, epeyce toparlandık...

Şimdi sık sık, neredeyse ayda bir, haftada bir “Milliyet satıldı” dedikodusu çıkıyor. Bana geliyorlar, diyorum ki kardeşim; bir şey söylesem inanmazsınız, çünkü yalancının evi yanmış kimse inanmamış! [Sonunda Erdoğan Demirören’e satıldı – D.S.]

Aydın Doğan, *Milliyet*'in satışı sırasında olayların geri dönüşünde payı olan Derya Sazak'la ilgili olarak da şunları söylüyor:

Derya Sazak, tabiri caizse bizim elimizde büyüttüğümüz birisi. Ankara Büro'ya çok genç yaşta girdi. On yıl kadar büroyu yönetti. Sonra buraya getirdik. Gazetenin girdisini, çıkısını bilen biriydi.

Korkmaz Yiğit dönemi, patronu bile yiyen bir dönemdi.

Korkmaz Yiğit olayından sonra Derya'nın genel yayın yönetmenliği makamında durması sıkıntılar yarattı gazete içinde. Benim başka gazetelerim var: *Hürriyet*, *Radikal* vs. *Milliyet*'in idaresi fevkalade zor. Benden başka kimse idare edemez, çok sabırlıyım, çok genişim. Başka patronlar olsa *Milliyet*'i hallaç pamuğu gibi atarlardı.

Korkmaz Yiğit olayından sonra *Milliyet*'te kazan kaynamaya başladı. Kaset konusunda Derya'yı suçluyorlardı. Derya aslında kaseti benden iki gün önce öğrendi. [Doğru değil. Fikri Sağlar aradı. "Uçağa atla gel," dedim. Aynı gece Çamlıca'da Aydın Doğan'la dinledik. Ben de o gün öğrendim ve birkaç saat sonra İstanbul'da Aydın Doğan'a ulaşmasını sağladım! – D.S.] Bu bakımdan değişmesi arzusu biraz da aşağıdan geldi. Derya'yı tutabilir miyim diye biraz ayak sürüdüm. [Doğru. Tutamazdı! Mesut Yılmaz'a satış sürecinde Yalçın Doğan'ı genel yayın yönetmeni yapma sözü verilmişti. TBMM Araştırma Komisyonu tutanakları. Korkmaz Yiğit'in ifadesi – D.S.]

Baktım tutamıyorum. Özellikle Derya da eski arkadaşlarıyla, Ankara Bürosu'yla anlaşmazlığa düştü. Sonunda şöyle oldu; zaten diyorlar ki, kim genel yayın yönetmenliğinden ayrılırsa patron onu beşinci kata alır... Derya'yı 5. katta yer olmadığı için 4. kata aldık. Derya'yı ayırdık. O dönemde Yalçın (Doğan) çok hevesliydi, çok istiyordu. Umur da (Talu) istiyordu, ama genel yayın yönetmeni olarak değil de, biraz daha geride durmaktan yanaydı. İkisi birlikte geldiler bana, "Biz gazeteyi şöyle yapacağız, böyle yapacağız," dediler. Biz de dışardan birini aramaktansa, içerden olsun dedik ve onları getirdik.

Yalçın Doğan ve Umur Talu ikinci kez yönetime geldiler. Bana 4. katta oda, nedense bir türlü bulunamıyordu. İki-üç ay evden yazılarımı geçtikten sonra, bir gün Mehmet Ali Yalçındağ'ı aradım. "Aydın Bey'le konuş istersen, gazeteye gelmem istenmiyorsa istifamı göndereyim," dedim. Birkaç gün sonra, "Oda hazır," dediler. Aydın Bey, eşi Sema Hanım, Arzuhan ve Mehmet Ali Yalçındağ'la birlikte, Beykoz Konakları'ndaki evimize "hayırlı olsun" a akşam yemeğine geldiler. Bu bir gönül alma ziyaretiydi. Sağ olsun. Bir ara kulağı-

ma eğilip, “Gazetenin zararı üç ayda 25 milyon lirayı buldu, bu işte bir yanlışlık var,” dedi.

Ne diyeyim... “Bir Aydın Doğan klasığı” diyemezdim! Üzerimden ağır bir yük kalkmıştı. Vicdanım rahattı. Gazeteyi doğru ele teslim etmiştim. Milliyet’i seviyordum!

VE SON KASET: SATIŞ SUYA DÜŞÜYOR

Milliyet’teki veda töreninin ardından Korkmaz Yiğit’in Alaattin Çakıcı ile bağlantısını ortaya koyan kasetler gündeme bomba gibi düştü. Mesut Yılmaz Hükümeti’nin “gensoruyla” düşürülmesinin önünü açacak kaset, Milliyet’in satışının da suya düşmesi anlamına geliyordu. Gece gazeteyi değiştirerek kaseti manşet yaptı.

Genel Yayın Yönetmeni olarak son durumu Milliyet okurlarıyla şöyle paylaşacaktım:

“Best of Çakıcı” albümünün son kaseti, özelleştirme ihalelerine düşen gölgenin ve son aylarda Türkiye’yi sarsan alışverişlerin aydınlatılması açısından tarihi bir belge niteliğindedir.

CHP’li Fikri Sağlar ve arkadaşlarının Meclis’e verdikleri araştırma önergesiyle şimdi yeni bir döneme girilmiştir. Geline bu süreç, gazetemiz dahil, medyadaki değişiklikleri de yakından etkileyecek önemdedir. Çünkü “Basında Güven”in simgesi olan Milliyet’e okurların çizdiği rota “temiz toplum”dur.

CHP’nin Türk Ticaret Bankası ve Petrol Ofisi’nin özelleştirilmesindeki usulsüzlüğe ilişkin Meclis araştırma manşetten verildi. Önergeye eklenen Çakıcı’nın işadamı Korkmaz Yiğit’le yaptığı konuşmanın ilgili taraflarca nasıl izah edildiği de dünkü gazetemizde yer almıştır.

Fikri Sağlar’ın Başbakan Yılmaz’ı ziyareti sırasında, Devlet Bakanı Güneş Taner tarafından, Türk Ticaret Bankası satışının durdurulduğu açıklanmıştır. Başbakan Yardımcısı sayın Ecevit’in aynı zamanda mesleği gazetecilik olan siyasetçi sıfatıyla yaptığı değerlendirme önemlidir:

“Türk Ticaret Bankası’nın satın alınmasıyla ilgili olarak Alaattin Çakıcı ve Korkmaz Yiğit arasında geçen konuşmalar dün kamuoyuna yansımıştır. Perde arkasındaki bir mafya veya çete ile bağlantılı işadamlarının bazı medya kuruluşlarıyla bankaları olağanüstü bedellerle satın alma girişimleri, bir yandan medyayı ve finans kesimini ele geçirme, bir yandan da kara para aklama amaçlarını akla getirmektedir.”

Milliyet’te “yeni dönem” den söz ederken, bu gazetenin “halkın gazete-

si” olduğunu belirterek hepimizin yanı sıra, gazetenin müstakbel sahibi-ni de bağlayan değerlerin altını defalarca çizmiştik.

Yineliyoruz.

Bu gazetenin gerçek sahibi okurlarıdır. Gücümüzü sizlerden aldığımız sürece –bizler kalsak da gitsek de– yayın politikamız, çizgimiz asla değişmez. Çünkü “Temiz Toplum” ilkesi okurlarımızın bu gazeteye armağandır.

Kimsenin kuşkusu olmasın...

Milliyet, yazılı anayasasına sadık kalacak; sahip olduğu değerleri koruyarak Türkiye’nin en saygın kalemlerinden hiçbirini kaybetmeden, ödünsüz yoluna devam edecektir.

Milliyet, 15.10.1998.

Okurlarımız da satışa karşı çıkarak gazeteyi sahiplendiler, tarih yazdılar.

AYDIN DOĞAN’IN DÖNÜŞÜ

Aydın Doğan alkışlarla Milliyet’e döndü. Merdivenlerde onu karşılayanlar arasında “Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak,” diyen “kurtarıcılar” başroldeydi. Kurtarıcıların çoğu ya yazar ya eski yöneticiydi.

Yazı işleri editörleri, bölüm şefleri dönüşün “isimsiz” kahramanlarıydılar ve “Savaşta ne yaptın?” diye soracak köşeleri yoktu. Onlar da yazılanları okumakla yetindiler. Gazetenin “kaset”i manşet yaptığı gece, tek bir yazarın bile yazı işleri odasına gelip, “Yarın nasıl çıkıyorsunuz?” diye sormadığını unutmadılar.

“Gelen ağam - giden paşam” yazıları arasında Fikri Sağlar ve Ecevit’e teşekkür edilirken, “Sahi bu kaset gazeteye nasıl gelmişti? Kimler dinlemişti?” sorusuna gerek duyulmadığı gibi, gazetenin “patronsuz” olduğu günlerde eski Babıali’deki gibi her gün genel yayın yönetmenince çıkarıldığı unutulmuştu.

O genel yayın yönetmenine en çok ihtiyaç duyduğu anda, “Bize düşen bir şey var mı?” denilmediği gibi, 5. kattaki yazar odalarında Korkmaz Yiğit döneminin “post”ları dağıtılmaya başlamıştı. Unutulan bir başka olay da, Milliyet’in Bodrum’da bağlanan “satış pazarlığına” hangi gazetecilerin aracılık yaptığı, transfer tekliflerini patrona karşı baskı aracı olarak kullanarak, “kasabaya gelen yeni zengin”e Radikal ve Posta’yı teklif edip, Milliyet’i satma başarısını sergilemeleri idi. O araçlar, satış kazasız belasız sonuçlandırılсын diye ellerini ovuşturuyorlardı.

320 milyon dolar o kadar göz alıcı bir rakamdı ki; Vuslat Doğan dışında Doğan ailesinden pek karşı çıkana da görmedim.

Gazetenin o tarihteki başyazarı, Güneydoğu'da toplantı halindeyken, Yavuz Donat başta olmak üzere yazarları arayarak, Korkmaz Yiğit'le tanışma yemeği davetini –Genel Yayın Yönetmeni'nden habersiz– iletmeyi görev saymıştı.

Sonuçta krizi az hasarla atlattık. Bazı yazarlar ayrıldı. En trajik olanı ise, “Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak,” denilirken, “saray darbeleri” ile peş peşe devrilen yönetimlerden biri Mehmet Yılmaz'a geçerken, Umur Talu, Yalçın Doğan, Doğan Heper, Şahin Alpay, Zeynep Oral, Duygu Asena gibi Milliyet'le bütünleşmiş isimlerin bir gecede işlerine son verilmesi gibi ağır bir tasfiyenin yaşanacağı kimsenin aklına gelmemişti.

KADDAFİ'NİN ÇADIRINDAKİ ERBAKAN

Başbakan Erbakan “tartışmalı” Libya gezisine çıkmıştı. Geziye Ankara Temsilcimiz Fikret Bila da davetliydi. Sakin bir hafta sonu olacağı düşüncesiyle cumartesi gecesi Ankara'ya geldim. Oran'da oturuyorduk. Ayşe ve Onur'la yemek, televizyon, birkaç saat İstanbul üzerine konuşmalardan sonra yat-tım. Hat kaçtı, kâğıt koptu kaygısı olmadan sabaha kadar uyurum diye düşündüm. Öyle de oldu nitekim, ama telefon çalana kadar.

Birkaç kez bekledim nasılsa susar diye!.. Çalmaya devam ediyordu. Saate baktım, gece yarısını geçmişti. Uykulu gözlerle salona geçip telefonu açtım. “Derya benim, Fikret,” diyordu.

“Hayırdır Fikret, Ankara'dayım, sen Erbakan'la değil misin, bir şey mi oldu?” diye sorduğumu hatırlıyorum. Hâlâ uyanamamıştım! “Ben de onun için arıyorum,” dedi, “Kaddafi, Erbakan Hoca'nın önünde, Türkiye Cumhuriyeti'ne, Atatürk'e hakaretler yağırdı. Olay manşetlik.”

“Tamam, geç o zaman, yarın pazar baskımız da çok yüksek, ara yaparız artık, kaç bin gazeteye girsek,” dedim. Fikret bu kez de, “Biz Trablus'ta değiliz, Kaddafi'yle görüşme 300-400 km uzakta oldu. Sen gazeteyi değiştirecek-sen ben iki üç saatten önce haberi geçemem,” diye yanıtladı.

Saate baktım, haberi 04:00'e kadar alırsak, baskıyı durdurur, bir iki saate manşeti değiştirir, 6:00 gibi Ankara ve İstanbul'da şehir içlerinde haberi yetiştirirdik. “Tamam veriyoruz,” dedim: “Ben yazı işleri ve Ankara matbaayı arayayım, sen de Trablus'tan beni ararsın, bir olağanüstülük olmazsa Kaddafi'yi gireriz!”

Fikret kapatınca İstanbul'u aradım, gazete dönüyordu ve gece sorumlusu arkadaşımız çıkmıştı. Ercüment Erkul'u aradım, gazetenin fiilen “ikinci adamı”ydı, hem benim iyi bir dostum hem de meslek uğruna gecesini gündüzüne katan, son derece seri ve pratik meslektaşımı. (15 Temmuz darbe

gecesi Milliyet'te yıldırım baskı yaptı diye, büyük haksızlığa uğrayarak işinden oldu.) Erkul'la konuştuk. Gece sorumlusu Bahri'yi (Badembağları) evden aldırmasını söyledim. Ankara matbaasından Erdal'ı (Kelecioğlu'nu) buldum, ayrılmamasını söyledim.

Fikret ararsa haberi o alacak, dizgide zaman kaybetmeyecektik. Hazırlığımızı yapmıştık. Birkaç saat daha uyudum.

Fikret, sağ salım Trablus'a ulaşmıştı, manşet sözlerini aldım. O, haberi Erdal'a yazdırırken, biz de Bahri'yle haberi tam sayfa kapak yaptık. Baskıyı durdurduk. Sabah 5:00'e geliyordu. Kalan bir saatte 25-30 bin daha gazete basabilirdik. Dağıtım aksamamın diye Yaysat'ı uyardık. Her şey yolunda gidiyordu. Sabah 6:00'da gazete yeniden dönmeye başladı ve ancak geç biten maç günlerindeki kadar bir gecikmeyle Milliyet Ankara ve İstanbul'da Kadafi manşetiyle çıktı.

Libya gezisini izleyen Fikret Bila olmasa, Milliyet yazı işleri o heyecanı duymasa, hiçbir yayın yönetmeni baskıyı durdurup saat 3:00-6:00 arasında o haberi vermeyi göze alamazdı. O zamanlar hepimizde böylesine bir meslek aşkı vardı. Çadırda Erbakan değil, Ecevit de olsa yine verirdik!

MESUT YILMAZ'A 20 MART MUHTIRASI

28 Şubat "postmodern" darbesi, üç buçuk ay sonra Erbakan'ın istifasıyla sonuçlanıp, Mesut Yılmaz Başbakan olduktan sonra, ordunun siyaset üzerindeki etkisi azalmış, Refah Partisi Anayasa Mahkemesi tarafından kapatıldıktan sonra asker iyice rahatlamıştı. 1997 yılı "gerilimsiz" sona eriyordu.

Ancak, 28 Şubat'ın birinci yılında, 1998 Mart'ına girilirken Ankara üzerinde yine elektrik yüklü bulutlar toplanmaya başlamıştı. Ordunun rahatsız olduğu bilgileri kulislere yansımaya başladı. Gerekçe, 28 Şubat kararlarının Mesut Yılmaz hükümetince hayata geçirilmesindeki atalet, hatta isteksizlikti. Tıpkı önceden ilan edilen, davul zurna ile gelen 28 Şubat MGK'sı ve kararları gibi, 27 Mart MGK'sı takvime bağlanmıştı. O gün, önemli şeyler olacağı, Mesut Bey'in istifa edeceği öne sürülüyordu. Bunu söyleyen, Yılmaz Hükümeti'ne dışarıdan destek veren CHP lideri Deniz Baykal'dı. "Diyalog Grubu" adıyla faaliyet gösteren, TBMM'de farklı partilerden "akil insanlar" bir "milli mutabakat hükümeti" arayışına geçmişlerdi.

Başka bir spekülasyon da, Genelkurmay Başkanı Karadayı'nın görev süresinin uzatılması yönünde sürüyordu. Karadayı bir yıl daha görevde kalırsa, 28 Şubat'ın "İkinci Başkanı" Çevik Bir'e Genelkurmay Başkanlığı yolu açılacaktı. Aksi halde emekli olacaktı!

GÜLEN'İN PAPA ZİYARETİNDEN RAHATSIZLIK

Koalisyon ortakları, Yılmaz, Ecevit ve Cindoruk, Refahyol'u götüren Batı Çalışma Grubu'nun "Demokles'in kılıcı" gibi iktidarın üzerinde sallanmasından rahatsızdılar. Lağvetmek istiyorlardı. O arada 28 Şubat'ta Erbakan'ın istifasını isteyen ve "Askeriye muhtıra verdi diyemem" sözleriyle Refah'ın kapatılmasına ses çıkarmayan, hatta "siyasi fetva veren" Hocaefendi (Fethullah Gülen, 15 Temmuz 2016 Darbesi'nden sonra FETÖ) Vatikan'a giderek Papa ile görüşmüştü.

Askerler Gülen'in Vatikan ziyaretinden rahatsız oldular. Rahatsızlığın bir nedeni Papa görüşmesinde Türkiye büyükelçiliğinin de devrede oluşuydu. Bu durumun Çevik Bir tarafından Ecevit'e bildirildiği söyleniyordu. Fethullah Gülen bu eleştiriler karşısında "Bu kadar rahatsızlık yaratıyorsam, Türkiye'yi terk ederim," diyerek, yurtdışına gidişin ilk sinyalini verecekti.

TİFLİS GEZİSİNDE "SESSİZ FİLM" OYNAYAN BAŞBAKAN

Başbakan Mesut Yılmaz'ın Ankara'da "Mart sendromu" yaşanan günlerde Bakü-Ceyhan hattı konusunda Gürcistan Cumhurbaşkanı Eduard Şevardnadze ile görüşmek üzere Tiflis'e yaptığı gezide olanlar, Türk siyasi tarihine "sessiz film" olarak geçecek bir parodiye sahne olacaktı.

Uçakta Başbakan'a gazeteci yazarlar Yalçın Doğan, Mehmet Ali Birand, Muharrem Sarıkaya eşlik ediyordu. Yalçın Doğan izlenimlerini *Milliyet*'teki köşesinde "Askere Rest" diye yazıyor:

Hükümet ortakları "darbe söylentilerine karşı" ortak davranma kararı alıyor. Mesut Yılmaz zehir gibi: "İrtica ile mücadeleyi hiç kimse iktidar mücadelesine alet etmesin."

Cindoruk ondan geri kalmıyor: "Tanzimat'tan bu yana irtica olayları hep görülmüştür. Ama en büyük irtica, darbe yapmak veya darbe istemektir."

Uçaktaki sohbet Başbakan Yılmaz ile gazeteciler arasında aynen şöyle:
– Askerdeki rahatsızlığın nedenini nasıl açıklıyorsunuz?

Yılmaz: Rahatsızlık için hiçbir neden yok. İrtica ile mücadelede toplumun tüm kesimleri hassastır. Aynı hassasiyet hükümette de vardır. Ama irtica ile mücadeleyi hiç kimse iktidar mücadelesine alet etmesin. Bizim hükümetin iddiası irticayı demokrasiyle aşmaktır. Tıpkı terörle mücadelenin demokrasi içinde yapılması gibi. Hukuk devletinden taviz vermeyiz. Teröre de irticaya da demokratik hukuk devleti içinde çözüm bulunacaktır.

– Askerler Cumhurbaşkanı'na MGK'den önce neden brifing veriyor?

Yılmaz: O brifingi Cumhurbaşkanı istemiş.

– Fethullah Hoca'ya dönük bir rahatsızlık var askerde.

Yılmaz: Demokratik hukuk devletinde hiç kimse dayanaksız suçlanamaz.

– Genelkurmay Başkanı'yla bunları görüştünüz mü?

Yılmaz: Her şeyi görüştük.

Gezide başka şeyler de oluyor. Tabii yazılmamak kaydıyla! Daha doğrusu Başbakan Yılmaz, gazetecilerin ısrarlı soruları karşısında çareyi “sessiz film” oynamakta buluyor.

– Askerler rahatsız mı?

Yılmaz: Hepsi değil, Bir'i?

– Hangisi? (elini omzuna götürüyor) “Dört yıldızlı” olanı!

– Ne yapmaya çalışıyor?

Yılmaz: (Havaya bakıyor) Gözü yukarıda, Genelkurmay Başkanı olmak istiyor.

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı o tarihte Genelkurmay İkinci Başkanı'nın adını vermeye çekiniyor ve işaret diliyle, “sessiz film” oynayarak derdini anlatıyor. 13 Mart'ta vizyona giren “sessiz film” Mehmet Ali Birand yapıımıydı. Mesut Yılmaz'ı çözebilmek için eğlenceli bir formül ortaya atmıştı. “Biz tahminlerimizi söyleyelim, siz başınızla doğru, yanlış işareti yapın,” dedi Başbakan'a. Sonrasını Can Dündar'ın *Birand* kitabından okuyalım:

Şifre çözülmüştü:

Çevik Bir...

“Sessiz sinema” ilerledikçe, asıl sorunun terfilerle ilgili olduğu anlaşıldı. Genelkurmay Başkanı Orgeneral Karadayı, Ağustos'ta süresini doldurup emekli oluyordu. Yerine Orgeneral Hayri Kıvrıkoğlu gelecekti. Ancak onun gelmesiyle İkinci Başkan Çevik Bir ile Erol Özkasnak'ın önleri kapanacak, onlar da birer yıl arayla emekli olmak zorunda kalacaktı. [O dönemde Kıbrıs'ta gazetelerde tek sütun ancak yer bulan sıra dışı bir olay yaşandı; Kıvrıkoğlu'nun da katıldığı bir törende protokol çadırını hedef alan uzun namlulu silahtan çıkma bir kurşun Kara Kuvvetleri Komutanı'nın arkasındaki subaylardan birine isabet edecek ve öldürecekti – D.S.] Görevde kalabilmeleri, Karadayı'nın süresinin uzatılmasına bağlıydı. Onun süresi uzarsa Çevik Bir için Genelkurmay Başkanlığı yolu da açılmış oluyordu.

Hükümet ise ordunun geleneklerinin bozulmamasından yanaydı. Yani, “sırası gelen” gidecekti. Yılmaz bunları anlatmış, ancak “Yazarsanız yalanlarım,” demişti. Ertesi gün üç sütunda da, Başbakan kaynak gösterilmeden askerle iktidar kavgası anlatılıyordu.

Üstelik *Sabah*, “sessiz film”i manşetten vermişti.

Genelkurmay da bunun üzerine, “komuta kademesine nifak sokmaya çalışıldığı” açıklamasını yapmış, Yılmaz’ın işaretle tarifini yaptığı paşalar, “Bunu yanlarına bırakmayız,” demişti.

Darbeyi hiç beklemediği bir yerden yiyecekti. PKK’nın iki numarası Şemdin Sakık Kuzey Irak’ta teslim alınıp Türkiye’ye getirildi. Ve Genelkurmay karargâhında, tarihe “andıç” olarak geçecek, inanılmaz kumpas kuruldu. Mehmet Ali Birand ertesi gün gazeteye gittiğinde Can Ataklı odasında, Güngör Mengi ile Ankara’da kaynayan kazanı tartışıyordu. Zafer Mutlu odaya girdi, “Ağabey, bunlar senin de bacağını kıracak galiba,” deyiverdi. Bir haber aldığı belliydi.

Nitekim ertesi gün Yazı İşleri Müdürü Ergun Babahan, “Ağabey, Sakık’ın verdiği isimler elimize geçti. Sen de listedesin. Yayınlıyoruz,” dedi. Birand şaşkına dönmüştü. “Açıklama mı yaptılar?” diye sordu. “Hayır, bazı gazetelere sızdırdılar,” diye yanıtladı Babahan...

Sakık, Birand’ın ve Cengiz Çandar’ın para karşılığı PKK lehine yazı yazdığını iddia ediyordu. Birand, “Buna kargalar bile güler. Üstelik ben sizin yazarınızım. Bunu nasıl yayınlarsınız,” dediyse de dinletemedi. Babahan, bunu Zafer Mutlu’nun istediğini söyledi; “*Hürriyet*’e de vermişler. Biz koymazsak onlar yayınlar. Sen de köşende yalan olduğunu belirtebilirsin,” dedi. Birand, arkadan hançerlendiğini hissetti.

KONUTTA BAŞBAKAN’A DESTEK

Beklenen bildiri (muhtıra) 20 Mart günü geldi. Komutanların açıklamasından birkaç gün önce Ankara’daydık. Başbakan Mesut Yılmaz’ı ziyaret ettik. Akşam yemeğiymi diye anımsıyorum. *Milliyet*, *Hürriyet*, *Sabah* yayın yönetmenleri, patronları, Aydın Doğan, Dinç Bilgin.

Sektörün sorunları, Türkiye’nin gündemi konuşuldu. Gecenin sonunda, “ordunun rahatsızlığına” gelmişti sıra. 28 Şubat’ın ürünü iktidar, bir yıl sonra aynı noktaya gelmişti. 28 Şubat’ın “hayaleti” Mesut Yılmaz Hükümeti’nin üzerinde dolaşıyordu. Bu tuhaf duruma karşı “istifa etmeyeceğini” söylüyordu Yılmaz. Askerin uyarısını da 27 Mart tarihli MGK’da yumuşatarak devam edeceğini düşünüyordu.

Salondakiler hep birlikte Başbakan’a arka çıktılar. “Her sene muhtıra, darbe... Askerler de rahat versinler artık hükümetlere!” En önemlisi de komutanlar “bildiri” yayımlasalar bile, buna asla “muhtıra” demeyecektik! 28 Şubat’ın günahlarından da böylece bir ölçüde arınmış olacaktık.

Yirmi yıl sonra bu kitabı yazarken, o gün *Milliyet*’te ne başlık atmışız diye

baktım. Manşetimiz: “Ordu Sert Çıktı, Yılmaz Yumuşattı!”

Kendi payıma sözümde durmuşum!

21 Mart 1998 tarihli gazete manşetlerine (zamanın ruhuna) ilişkin bir sap-tama da Hasan Cemal’in *Türkiye’nin Asker Sorunu* kitabından:

Sabah: 20 Mart Muhtırası

Milliyet: Ordu Sert Çıktı

Hürriyet: Askerin Cevabı

Türkiye’nin asker sorunu bir kez daha manşetlerdeydi. Ama “sivil sorunu” da öyleydi. Türkiye’nin bir sivil sorunu olmasaydı, bu bildirinin altında imzaları olan Genelkurmay Başkanı ve dört kuvvet komutanının ertesi gün emekliye sevk edilmesi gerekirdi.

Ama emekliye sevk edilmediler.

Hasan Cemal *Sabah*’ta 20 Mart atmosferini şöyle anlatıyor:

Cumhurbaşkanı Demirel, Başbakan Yılmaz’a kızılıyordu: “Ne yapmak istiyor, bilemiyorum, galiba bu iş ona kısa geldi. Bir bakıyorsun askerle sı-cak, bir bakıyorsun gazetecileri karşısına alıp her şeyin içine ediyor.”

Mesut Yılmaz, Zafer Mutlu’ya da, “Kardeşim, ben kimsenin gönlünü al-mam,” demiş... Bu arada *Milliyet*’in komutanlarla ilgili “Muhtıra Gibi!” manşetini taşra baskısında görünce, değiştiriyor. [Doğru değil – D.S.] Er-tesi gün *Sabah*’ın “20 Mart Muhtırası” manşetini görünce: “Kardeşim siz askercilik oynuyorsunuz, bunlarla hesaplaşmak lazım,” diye bozuk atıyor.

MESUT YILMAZ: MUHTIRAYDI!

Dönemin Başbakanı Mesut Yılmaz, Mehmet Ali Birand’ın *Son Darbe 28 Şubat* (Reyhan Yıldız) kitabında, komutanların 20 Mart bildirisini “muhtıra” ola-rak nitelendirecekti.

İşte o sözleri:

Bence bu bir muhtıraydı, çünkü bir kere kendi görev alanlarına giren, yani net olarak askerlikle ilgili, savunmayla ilgili konuların, aslında o konular-da bile açıklama yapmaları bağlı oldukları merciin iznine bağlıdır. Ama ona girmeyen bir konuda, ülkenin genel yönetimini ilgilendiren bir konuda hü-kümeti aşarak direkt kamuoyuna böyle bir açıklama yapmaları, burada da dolaylı olarak hükümetin değil kendilerinin sorumlu olduklarını vurgula-mış olmaları bence bir muhtıraydı. Diğer bütün muhtıralar gibi yasalara ay-

kırı bir muhturaydı. Hukuki kaynaktan yoksun bir açıklamaydı. Ben baktım ki yeni bir kopmaya gidiyor, ülke yeni bir krizi kaldıracak durumda değil, durumu yumuşatmak için, “Genelkurmay kendi görüşünü açıklamıştır ama bu konuda sorumlu olan hükümettir,” dedik ve biz yola devam ettik.

Hükümeti, altı ay sonra asker değil, mafya düşürdü!

ROMA'DA ÖCALAN RÖPORTAJI

Nilgün Cerrahoğlu Milliyet'in Pazar röportajlarını yapıyordu. Genelde “başına buyruktu!” Gündemin etrafında dolaşmayı sevmezdi. Kendince önemsedığı olayların dışına çıkmayı istemez, o hafta “kıyamet de kopsa” kiminle görüşmeyi planladıysa gider konuşur ve yazı işlerine iletirdi. Manşet kaygısı taşımazdı. Yaptığı söyleşiler ses getirirdi.

Tayyip Erdoğan'ın, “Demokrasi bizim için hedefe giden tramvaydır” sözleri, bir Nilgün Cerrahoğlu röportajı olarak bugün de belleklerdedir.

Abdullah Öcalan'ın Suriye'den çıkarıldığı günlerdeydi. Apo, onca yıl sırtını dayadığı Esat rejimince Türkiye'nin baskısı sonucu terk edilmiş, Şam'dan Moskova'ya uçmuş, orada da barınamayarak Roma'ya gitmişti.

Roma'da bir villada gözetim altında tutuluyor, kendisini kabul edecek ülke arıyordu. “Kürt sorununu bir Avrupa sorunu haline getirmeye” çalışıyordu. Uluslararası medya, PKK terör örgütü liderinin Roma'daki günlerini yakından izliyor, Türk basını ise; Apo'yu uzaktan “göz hapsinde” tutuyordu.

Kamuoyu ise İtalya'nın Öcalan'a kucak açmasına tepkili, elçilik ve konsolosluk önlerinde narenciye kasaları kırılıyor, öfkeli kalabalıklar limon portakal ne varsa eziyorlardı.

Böyle günlerden birinde Nilgün Cerrahoğlu, gazetede ki odama geldi. Klasik, “Bu hafta ne yapsak, kiminle konuşsak?” muhabbeti. Nilgün isimleri saydı. “Boş ver bunları,” dedim, “Öcalan'ı istiyorum!” Dalga geçtiğimi düşündü, “Şaka mı yapıyorsunuz?” diye sordu olanca ciddiyetiyle. “Yoo...” dedim. “Roma senin evin, senelerce İtalya'yı İspanya'yı izledin, yazdın çizdin. Apo'nun yanına girebilecek tek gazeteci sensin. Yabancılar yapıyor da biz niye yapmayalım? Otuz yıldır bu adamın peşindeyiz, şimdi git ve konuşmadan gelme!”

Şoka girmişti Nilgün Cerrahoğlu. Ben o arada sekreterime, “Nilgün Hanım ve kimle gitmek istiyorsa foto muhabiri arkadaşımıza uçak biletlerini alın, otel rezervasyonlarını yaptırın,” diye sesleniyordum.

Nilgün yerinden kalktı, birazdan koşar adım geri göndü. “Derya Bey, Apo'yla konuşsam, siz basabilecek misiniz?” diye sormaz mı!.. Yerimden kalktım, “Senin için Öcalan'la görüşmek, benim işim de gazetede yayımla-

mak. İkimizin de işimizi yapabilmesi için önce röportajın gelmesi gerekiyor. Şimdi Roma'ya uçuyorsun ve Öcalan'la görüşmeden dönmüyorsun,” dedim.

İkna olmuş gibi gözüküyordu ama yapacak bir şey de yoktu. Ertesi gün Roma'ya gitti. Arada bir “Olmayacak bu iş, ben artık dönüyorum,” diye telefonlar açsa da, sonunda zoru başarmıştı. Öcalan'la röportajı yaptı.

1987'de Bekaa'da Mehmet Ali Birand'ın Apo ile yaptığı ilk görüşme gibi, Kenya'da yakalanmadan önce “son görüşmeyi” de Roma'da Milliyet gerçekleştireliyordu. 8 sütun manşeti açtık, Nilgün'ün Öcalan'la resmi ve Apo'nun “Amerika'ya gidebilirim” sözleri. Yazı işlerinde kimi hukuki tereddütler de sergilenmedi değil. 28 Şubat'ın etkileri sürüyordu ve Öcalan röportajı “terör propagandası” niteliğinde görülüp, gazeteye dava açılabilirdi.

“O zaman,” dedim, “künyeyi değiştirin. Sorumlu Yazı işleri Müdürü olarak benim adımı yazın!” Röportajı basacaktık.

Nilgün Cerrahoğlu'nun Öcalan'la Yaptığı O Röportaj

• *Suriye'den neden ayrıldınız?*

– İsrail anlaşması ve Yılmaz Hükümeti'nin başa gelmesiyle, politik planlama sonucu kriz geliştirildi. Suriye'nin tavrı benim ve Türkiye açısından kimsenin tahmin etmediği, beklenmedik gelişmelere yol açtı.

• *Bunca yıl sizi himaye eden devletin “git” demesi, sizin için bir teslimiyet değil mi?*

– Hayır. Suriye'nin bize gösterdiği tutumun tutarlı olmadığı doğru. Ama Suriye ile biz resmi, siyasi ilişki içinde de olmadık. Almanya gibi Suriye de bizi yabancı, yasak örgüt olarak değerlendiriyor. Yüzlerce tutuklama yapıldı. Suriye bizimle dolaylı bir ilişki kurmuştu. Ama bu resmî değildi. Türkiye bunu çözemedi. Savaşı Suriye desteği ile yürüttüğümüzü sandı. Aşırı yüklendi. Şimdi memnun olduğunu sanmıyorum.

• *Size ne zaman “git” dendi?*

– Gitmeye irademle kendim karar verdim. Ama (Suriye'yi de) hesaba kattım. Demirel'in 1 Ekim konuşmasıyla birlikte parlamentodaki tartışmalar, tatbikat hazırlıkları, generallerin konuşmaları. Suriye son anda durumu fark etti. Baktım dayanamayacakları bir durum geliyor, bunları değerlendirdim ve kararımı verdim. Kalıp, dağlık araziye çıkarılabildim. O zaman savaş, operasyonlar olabirdi. İş benim istemediğim sonuçlara yönelirdi. Politikaya kanallı olmayı uygun buldum.

• *Sakık gibi yakalanmaktan mı korktunuz?*

– Hayır. Şemdin kendisini yakalattı. Abartmalı bir kişilikti. Parti içinde de öyle. Korumaya tedbirlerimize ihtiyaç görmedi, bildiğini okudu. KDP kolaylık sağladı. Zaten Türkiye ile ilişkileri vardı. Yakalanmak yolunu kendisi açtı. Kişiliğine ilişkin kuşkularım vardı.

• *Size yakın değil miydi Sakık?*

– Onunla yoğun mücadele ettim. Özal döneminde gerçekleştirmek istediğimiz ateşkeste Şemdin'in rolü çok tehlikelidir. O dönemde aşırı eylemci kesilirken, yakalanış sürecindeki son bir yılda eylem yapmamak tutumuna girdi. 90 öncesi köy baskınları, Der-sim şiddet olaylarında ileri düzeyde payı var. Şimdi pişman olduğunu söylüyor. Çelişki-li, savruilan bir kişilik. Faili meçhul cinayetler, yani Çiller döneminde güdümlendiğini dü-şünüyorum. Şemdin'in Özal ekibinin tasfiyesiyle, onun yerine geçen ekip anlayışı için-de, o konseptte değerlendirilmesi gerekir.

• *Niye 20 yıl Suriye'de kaldınız?*

– Kürtlere yak in olmak için. Her şeyi tek başına yapmanın sınırları olduğunu gördüm. Ama ayrılmayı göze alamadım.

• *Kız kardeşiniz, "Avrupa'ya gideceğine dağda silahıyla ölmesini tercih ederdim," diyor.*

– Onunla 20 yıldır görüşmedim. Okuması yazması yok ama acayip bir kadın, bu yorumu da çok ilginç. Bilincinin olduğunu gösteriyor. Yenilgiden ziyade, beni tanıyor. Kır-sal alanda doğup yaşadığım için buraya dayanamayacağımı söylüyor.

• *İtalya'ya niye geldiniz? Burada her kafadan bir ses çıktığını bilmiyor muydunuz?*

– Bu kadarını tahmin etmiyordum.

• *Nereye gideceksiniz?*

– TC. Devlet kendine göre politika bellemiş. Gittiğin yerde seni barındırmam diyor. Bu aşırı bir iddia. Ama madem bunu başarı görmek istiyor, aksini kanıtlamak için gidecek yer bulacağım kendime. Amerika'yı da deneyebilirim.

• *ABD, teröre en sert tavır alan ülkelerden biri...*

– Olabilir. Süreç içinde bunlar değişebilir. Sancılı geçecek ama ağır da olsa herhal-de dolaşılmadık ülke kalmayacak. Haa ömrüm yeter mi? Her gün şartlar giderek ağır-laşıyor.

• *Ölümü düşünmeye mi başladınız?*

– Ölümünden çok Türkiye ve Ortadoğu'da çok önemli sonuçlar yaratacak bir mücade-lenin yarım kalması düşündürüyor beni. Bir doğru anlaşılmalıdır: Türkiye bunu fark-lı değerlendiriyor.

• *Nedir doğru anlaşılmayan, PKK terör örgütü değil mi?*

– Niye barış istemiyorsunuz? Kürt kimliğini tanıyın, silahları bırakalım. Verin kimliği-mi bırakacağım. Bunu bir yıl kabul etsin Türkiye, terör bir yılda biter.

• *Şimdi demokrasi savunucusu olarak ortaya çıkıyorsunuz.*

– Hepsinden vazgeçelim, kimliği verecek misiniz? Düşük yoğunluklu savaş, bunu Genelkurmay söylüyor.

(Nilgün Cerrahoğlu, *Milliyet*, 13 Aralık 1998)

KANAL 7: KARTEL SAVAŞLARI

Bir hafta sonuydu –cuma gecesi olabilir– eşimle Boğaziçililer Lokali'nde yemeğe gittik. Rumeli Hisarı'nda, Boğaz'ın tablo gibi pencereye asılı olduğu eski bir taş konakta kiracıydık. Yanımızdaki patika yol, aşı boyalı Ahmet Vefik Paşa'nın tarihi konağından, Malkoçoğlu'nun Bizans askerlerini tek tokat burçlardan aşağıya attığı Hisar'a çıkıyordu. O güzelim arnavut kaldırımli patikayı, belediye, ansızın, bir oldu-bittiyle, sabaha karşı asfalta dönüştürdü! Semt sakinlerinin, “Yapmayın, Bizans'tan kalma bu yol!” isyanlarına aldırmadan.

Sessiz sakin ortamda, birkaç masada üniversite hocaları, eski Boğaziçi mezunları yemek yerken cep telefonum çaldı. Aydın Bey arıyordu: “Neredesin?” dedi. Hayli sinirliydi. Dışarıda yemekte olduğumu söyledim. “Bulunduğun yerde televizyon var mı?” diye sordu. İlk defa gittiğim bir yerdi, etrafa bakındım, uzaktan bir müzik sesi geliyordu. Bir piyanist şantör şarkı söylüyordu. Günler o kadar yorucu geçiyordu ki, onun bile farkında değildim.

Aydın Bey'i telefonda bekletmemek için “Televizyon varsa sizi arayacağım, yoksa eve geçerim,” dedim. “Kanal 7'yi aç hemen,” dedi. Savaş çıkmıştı yine anlaşılan!

Hükümetin Refah kanadı, Tansu Hanım'ın da etkisiyle “kartel basınına” savaşa açmıştı. Doğan Grubu'na verildiği öne sürülen teşvikler, bugünkü “havuz medyası”na göre hayli etkisiz ve az sayıdaki gazete ve televizyonlarda sürekli karşımıza çıkarılıyordu. Hükümet Meclis'e medyanın sermaye yapılması, dağıtımı ve hatta yayınların “sansür”le önlenmesi konusunda bir yasa taslağı sunmuştu.

Biz de bu saldırılar karşısında “besleme basın” söylemiyle savunma yapıyorduk. Hedef Kanal 7'ydi. Aydın Doğan, “Televizyon bul, Kanal 7'yi aç!” deyince “özel bir yayın yaptıklarını” anladım. Çünkü Aydın Bey, ısrarla “Ya sen çık, ya söyle beni bağlasınlar,” diyordu.

Yeni “bypass” ameliyatı olmuştu Aydın Bey. Böyle ortamlarda çabuk heyecanlanıyor, sinirleniyordu. “Okumayın, izlemeyin” demememize karşın, gece yarılarında kadar Kanal 7 izliyor. (Ahmet Hakan tutkusu o zamanlardan mı geliyordu... Bilmiyorum. Sonradan bizim sıkça “İskele Sancak” adlı tartışma programına çıktığımız, Ahmet Hakan'ın Kanal 7'de ana haberi sunduğu dönemlerde bu yakınlığı gözlemedim. Doğan Grubu'nda Ahmet Hakan'ın yıldızı, 2002'de AKP iktidara geldikten sonra parladı.) *Yeni Şafak*, *Akit* okuyordu.

Televizyona bağlanıp, sert tartışmaların yaşandığı günlerin ertesinde Aydın Bey, “Sema da söylüyor, ‘çıkma’ diye; hatta beni arkamdan odaya kilitleyip anahtarı alıyor, yine de dayanamıyorum haksızlığa. Bir yolunu bulup çıkıyorum,” diye anlatıyordu şaka yollu gece evde yaşananları.

Boğaziçi Üniversitesi Lokali'nde sağa sola telaşla koşturup, yönetici oda-

sında televizyonu buldum. “Kanal 7’yi açın,” dedim. “Hangi kanal?” diye soran, o güne kadar kanalın varlığından haberi olmayan “müdüriyet”e tek tek kanal atlatarak, Kanal 7’yi açtırdım. Bütün bunlar 4-5 dakikaya sığdı, şanslıydım. Aydın Doğan’ın tepki gösterdiği programı gazeteci Ahmet Tezcan yönetiyordu. (2003’te yasağı kalktıktan sonra Başbakan Erdoğan’ın basın danışmanı oldu.) Tezcan, Milliyet Ekonomi Servisi Şefi Şeref Oğuz’un arkadaşıydı. Gazeteye de uğrardı, uzaktan “merhabamız” vardı.

Ahmet Tezcan’ın programının adı “Dördüncü Kuvvet Medya” idi. Kanal 7’yi arayarak not bıraktık. Aydın Bey’i aradım, “Ahmet Tezcan’ın etik değerleri sağlam, dürüst bir gazeteci olduğunu, bize mutlaka cevap hakkı tanıyacağını” söyledim. Aydın Bey sakinleşmişti. “Siz yine de hatta kalın, program canlı, çok üstümüze gelirlerse sizin telefonunuzu da veririm, bağlanırsınız,” dedim. Birazdan bağladılar.

Müdüriyete ikinci ricamı ilettim, “Piyaniş şantör birkaç dakika ara verebilir mi?” diye. Sağ olsunlar, müzik sustu, ortalık sakinleşti.

Tartışma “kartel” olunca, mesele gazete ve televizyon sahipliğine, Aydın Doğan’a uzandı. Ben de “stüdyo” dışından programa katılma deneyimsizliğiyle –kendi sesimi duyamadığım için– bağıra çağıra, “Kanal 7’nin sahibi kim? Parti mi, kişiler mi? Refah mı, Recai Kutan mı, Tayyip Erdoğan mı?” diyerek sertleşmeye başladım.

Ahmet Tezcan araya girmeye çalışıyor, beni susturamıyordu. Bant kopmuştu bir kez: “Şeffaflık istiyoruz. Kanal 7 kimin kanalı, açıklayın. Aydın Doğan orada. Bakın telefonunu veriyorum, arayın bağlanacak yayına, ne soracaksanız sorun!” diyordum. Kavga gürültü arasında “tartışma” iyice kontrolden çıktı!

Ve ekran karardı. “Müdüriyet” odasından dışarıya “Bakar mısınız, televizyon gitti,” diye seslendim. Elimde telefon salona geçtim. Bir alkış koptu! Müzik susunca, Boğaziçili hocalarla çalışanlar, orada kim varsa, içeriden gelen konuşmalara mecburen odaklanmışlar. Alkışlar bizedydi. Hayli mahcup, masaya geçtim. Ayşe, “Ne yaptın öyle, bir daha almazlar buraya bizi,” diye söylendi.

Aydın Doğan’ı aradım, “İyiysin ama yayını kestiler,” dedi. Gazeteyle konuştum, Ahmet Tezcan’la bağlantı kurmalarını istedim, başına bir şey gelmesinden korkuyordum! Faturayı ona keseceklerdi.

Nitekim öyle olmuş! Beni susturamayınca, Zekeriya Karaman aramış (Kanal 7 Yönetim Kurulu Başkanı). Ahmet Tezcan’a bir not uzatmışlar, “telefonu kesin” diye... Yayını kesip, reklam koymakta bulmuşlar çareyi. O arada, Zekeriya Karaman’ın telefonda beklediği söylenmiş, tartışmışlar. Ahmet Tezcan’a, “Stüdyoyu terk et, kovuldun,” demiş. Ahmet Tezcan, kapanış anonsu için geri döndüğünde, ekrandan “istifasını” açıklamış.

Bunları sonradan öğrendim ve çok üzüldüm. Tezcan'ı aradım ve “Mutlaka görüşelim,” dedim. Canı sıkındı doğal olarak. “Gazeteye gelebilir misin?” dedim. Saat gece yarısı biri geçmişti. Eşimi eve bıraktıktan sonra arabayla Bağcılar’a, Doğan Medya Center’a gittim. Ahmet Tezcan da geldi, olanları konuştuk.

Medyada sahiplik müessesesini konuşuyoruz, iki gazeteciden biri işinden oluyordu. Ve Ahmet Tezcan mesleki etik gereği, “cevap hakkı” tanıdığı *Milîyet* gazetesi genel yayın yönetmenini *Kanal 7*'ye çıkardığı için “bedel” ödüyordu. Üstelik Zekeriya Karaman'ın “Stüdyoyu terk et, kovuldun,” sözlerine karşın, *Kanal 7* genel yayın müdürü Mustafa Çelik'in “Hiçbir şey olmamış gibi yayına devam et,” diye sahip çıkmasına fırsat vermeyerek...

Tezcan, sergilediği mesleki duruşu daha sonra şöyle ifade edecekti: “O şartlarda devam etmem mümkün değildi. Telefon kesintisinden dolayı özür dileyip, istifa ettiğimi açıklayarak doğru olanı yaptım. Biz orada Sazak'ı değil, bir sistemi eleştiriyoruz. Ve bu eleştiri yapıırken, bir kurum adına yapıyoruz. Elbette ki o kurumun temsilcisinin mutlaka cevap hakkını kullanması gerekir. Bu amaçla arayan ve cevap hakkını kullanan bir insanın telefonunu kesmek gibi bir olay gazetecilik anlayışına sığmaz. Hiçbir şey olmamış gibi devam etmem mümkün değildi.”

Asil bir davranış. Nerede şimdi böyle gazetecilik?! Ahmet Tezcan, canlı yayındaki istifayı *Tele Star*'a anlatırken, yirmi yıl önce bugünleri görüyor-muşçasına şöyle diyecekti:

Medyanın hali, Türkiye'nin haliyle aynı. Bugün Türkiye'de nasıl bir çözümsüzlük, umutsuzluk hâkimse, medyada da aynı çözümsüzlük hâkim. Medya çalışanları açısından söylüyorum bunu. Yıllar içinde, onca promosyona, tabak çanağa rağmen, gazetelerin toplam tirajları düştü. Gazete okuyan insan, nüfus arttığı halde sürekli olarak azalıyor.

Böyle bir düşüş, çöküşü de getirecektir. Sonsuza kadar devlet ilanlarıyla ve kredileriyle yaşayamazsınız. Eğer bunlara bel bağlıyorsanız, bir bedeli olacaktır. Bu bedel de özgürlüktür.

Yirmi yıl sonra manzara meydanda: 28 Şubat'ın muhalif medyası, iha-le havuzlarıyla, müteahhitler eliyle güçlenen iktidar medyası oldu. Ahmet Tezcan'ın “Ben medyanın değil, bu mesleğin, yani gazetecilerin kurtuluşunu düşünüyorum,” dediği dürüst, onurlu, yürekli gazetecilik kaybetti. Kaybetmeye devam ediyor. 28 Şubat sürecinde fikirlerinden ötürü tutuklu gazeteci yazar tv yorumcusu var mıydı? 2017 Türkiye'sinde bu sayı 150 dolayındadır.

Kanal 7 olayından sonra ertesi gün Milliyet 5. katta Mehmet Ali Yalçındağ'ın odasında 3-4 kişi sohbet ediyoruz. Aydın Doğan girdi birden odaya. Elleri iki yana açık "Gel seni bir kucaklayayım," diye geliyor. Masada oturduğumuz için, haliyle bir kıpırdanma, doğrulma oldu. Ancak "patron neden ve kimi kucaklayacak" belli değil.

Uzaktan sevmek, sevilme Babiali'de "aşkların en güzeli". Hatta sevilme-mek! "Baba" filmlerine özgü kucaklaşmada ise, malum ertesi gün yoksun! "Gel Derya" deyince yerimden kalktım, "kucaklaştık". Odadaki zevat, pek bir anlam veremedi. Aydın Doğan, "Akşam Kanal 7'yi izleyeniniz oldu mu?" diye sordu. Kimse izlememişti. "Darmadağın etti Kanal 7'yi, sunucuyu bile gönderdi," dedi.

Aydın Bey gidince, birkaç cümleyle anlattım olanları. Yazı işlerine inmek üzere koridora çıktım. Aydın Doğan'ın odasından Taylan Bilgel çıktı. Demirel'in has adamı "Sarı Taylan", dost görünse de Koçlarla falan akrabalığınız yoksa "yaralı parmağa işemez"! Aydın Doğan'a özel konuşmalarında "Aydın" diyen en yakın arkadaşı, sırdaşı, "derin Milliyet" Taylan Ağabeyimiz de kollarını açmış üzerime geliyor. "Yaa arkadaş akşam neler yapmışsın Kanal 7'de, Aydın anlata anlata bitiremiyor, gel seni öpeceğim," demez mi? Sarıldı, öptü.

Bir günün beyliği beylik. "Ben de neymişim," diye böbürleniyorum. Kutlamaları kabul ediyoruz. Taylan Bilgel'le Ankara'dan tanışırız. Genel Yayın Yönetmeni olunca daha sık görüşür olduk. Aydın Doğan'ın "gölgesi" gibi olduğu için, patronun olduğu tüm zamanlarda gazetededir. Antenleri sürekli açıktır. Ankara'yı yakından izler, askere yakındır, siyaset ve iş dünyası kulislerinin içindedir.

Mesela Tansu Çiller'i henüz başbakan olmadan, Demirel'in Ekonomi Bakanı olarak gazeteye arabasıyla getiren, bizlere tanıştıran Taylan Bilgel'di. Ne övgüler, "sarışın güzel kadın"a. Amerika'da yetişmiş, Boğaziçi'nde ekonomi profesörü. "Geleceğin başbakanı..."

Demirel Çankaya'ya çıktı, Tansu Çiller başbakan oldu. "O kadın"lığa layık görüldü. "Kadın Türkiye'yi batıracaktı!" Baba kadını kötülüyorsa, Taylan Ağabeyimizin sevmesi düşünülemezdi.

Dün dündür, bugün bugündür hali. Taylan Bilgel, ara sıra pazarları da gazeteye uğrardı. Sağ olsun, yazı işlerine inip, "merhaba" demeyi de ihmal etmezdi. Haberleri sorar, kulisleri alır, Ankara üzerine laflardık. Her defasında, "Arkadaş senin evin barkın yok mu, ne zaman gelsem buradasın. Geçen gündüzün yok, nasıl bir insanmışsın? İstanbul'a geleli bir yıl oldu, otelde kalıyorsun, nasıl bir inat, iş disiplini. Bak şimdi gençsin, ilerde yapamaz-

sın, yorma kendini bu kadar. Karınla çocuğunla daha çok zaman geçir,” diye moral verirdi.

“Çalışmaya geldik, kimse silah dayamadı, severek yapıyorum işimi, gazete iyi gitsin yeter,” derdik. Beraber İstanbul’da ev aradığımız bile oldu! İyi bir insandır ama Aydın Bey’in “kıta sahanlığından” çıkmaz. Siz o çevreden koparsanız, o da ufuktaki gemi misali gözden kaybolur.

28 ŞUBAT ORTAMINDA DEMİREL’E AMBARGO

1980 öncesi mesleğe siyasi muhabir olarak başladığım ve 1978’den itibaren ANKA Ajansı’nın parlamento muhabiri olduğum için, dönemin liderleri, bakanları, milletvekilleriyle kalıcı dostluklar kurdum ve hep korumaya çalıştım.

Süleyman Demirel’le dostluğum gazeteci-siyasetçi mesafesi içinde ama onun “yasaklı” olduğu yıllarda gelişti. Demirel 1991’de Başbakan, 1993’te Cumhurbaşkanı oldu. 1983’te *Milliyet*’e geçmiştim.

Süleyman Bey’le yakınlaşmamda meslek “ustam” Cüneyt Arcayürek’in de desteği oldu. Hep söylenir, Arcayürek’e ünlü “Johnson mektubu”nu Demirel’in talimatıyla Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil verdi, denir. Bunları “çaylak gazeteciler” olarak TBMM Basın Bürosu’nun etrafında dinler, “mektup, muhtıra” hayalleri kurardık. Şefle arası iyi her çaylak muhabir, mutlaka “Genelkurmay’ın çöplüklerine bakma” görevi almıştır. Gizli anlaşmalar, darbe planları oralardan çıkar!

Hele bir de Genelkurmay’ın ışıkları yanıyorsa. Darbe geliyor demektir. Süleyman Bey, “darbe” uzmanı olduğu kadar, “demokrasi” uzmanıdır. Demokrasiye geçme vaktini ondan iyi tahmin eden olmaz. Hakkını teslim etmeliyim, Taylan Bilgel, İstanbul Dukalığı’nın Özal’a kul-köle olduğu dönemlerde “Baba”nın Güniz Sokak’taki evini her fırsatta ziyaret eden, 1986-87’lerden itibaren Demirel’in “başbakan olacağını” söyleyen kişidir.

Aydın Doğan da Ankara’ya geldiğinde, Demirel’e uğramadan İstanbul’a dönmezdi. 28 Şubat sürecinde Demirel ile olan “diyalogumuzu” kullanarak, hem askerî hem sivil kanadın üzerimizdeki baskılarını “dengelemeye” çalıştık. Gazetenin genel yayın yönetmeni olarak buna en çok benim ihtiyacım vardı. İktidar cephesiyle zaten çatışma halindeydik. *Hürriyet* ve *Sabah*’a göre, askerle ilişkilerde daha mesafeli, temkinliydik ancak bu tutum üzerimizde bir “haber blokaı” oluşturunuyordu.

Haftada 2-3 gece Cumhurbaşkanı Demirel ile konuşuyordum. Bunların çok azını köşemde yazıyor, Çankaya’yı kod ediyordum. Ancak haber akışı ve siyasi rota açısından çok değerliydi konuşmalar.

Bir gün “Aydın Bey çağırıyor,” dediler, 5. kata çıktığımda Ertuğrul Özkök de oradaydı, birlikte girdik içeri. Heyheyleri üzerindeydi Aydın Bey’in. “Bundan sonra gazetelerinizde Demirel haberi görmeyeceğim. Kanal D’yi de çağıracağım birazdan. Çankaya hakkında hiçbir şey koymayacaksınız!”

Anlamadık tabii ki... Ertuğrul Özkök’le birbirimize bakıyoruz, “Neden?” diye. Cesaretimizi toplayıp soramıyoruz. Aydın Bey, inanılmaz tepkili. Nasıl olacak, hiç mi vermeyeceğiz? “Evet, bundan sonra benim gazetelerime Demirel haberi girmeyecek!” Soran gözlerle bakarak, Ertuğrul Özkök’le odadan çıktık.

“Ne oldu acaba?” diyoruz ama olacak şey değil. Demirel’e “ambargo” koyacağız. 28 Şubat kararlarında, Refahiyol Hükümeti’nin düşürülmesinde, Erbakan’ın istifasında görevin Mesut Yılmaz’a verilmesinde manşetlerde olan Demirel adı, artık “bulmaca” da bile geçmeyecekti.

Menderes’in Osman Bölükbaşı’na oy veren şehri ilçe yapması gibi, gücümüz olsa Süleyman Demirel’in doğduğu İslâmköy’ün adını bile haritadan silcektik.

Kötü bir şaka olmalıydı. Ertuğrul Özkök, her zamanki pragmatizmi ile, “Anlınız ne olduğunu şimdi, birkaç güne de unutulur nasılsa. Biz işimize bakalım abicim,” dedi. *Hürriyet*’e geçti.

“Dert edinen” gazeteci profili olarak Demirel’e ambargo koyma fikrini bir türlü içime sindiremiyordum. Ayrıca böyle bir kararı nasıl uygulayacaktık? Medyanın bunu fark etmemesi olası değildi! Demirel’i nasıl arayacaktık, “Beyefendi haberlerinizi koyamıyoruz ama biz yine görüşmeye devam edelim!”

Tamam, 12 Eylül’den çıkarken böyle bir saçmalık vardı ama o yasağı askerler koymuştu. Biz Anayasa değişikliğiyle 5-10 yıllık siyasi yasakların kaldırılması referandumundan çok önce Demirel ve Ecevit’in demeçlerine *Milliyet*’te yer vermeye başlamıştık. Bülent Ecevit’i eski Türk-İş Başkanı Halil Tunç’un bahçesine götürmüş, şimdilerde “organik” denilen doğal ortamda temiz hava ve suda yetişen çiçeklerin, sebze meyvelerin zaman alsa da çok daha sağlıklı ve faydalı olacağı demecini almıştık Rahşan-Bülent Ecevit’ten.

Ecevitlerin “çile çiçekleri” beyanı, solda yeni parti bekleyenlere mesajdı. Demirel de yasaklar konusunda tecrübeliydi. 12 Eylül’ün en karanlık günlerinde Güniz Sokak’a giden gazetecileri başbakan gibi karşılar, “Sorun bakalım,” diye gündemde ne varsa konuşur, teybi kapatma zamanı gelince kapıya kadar uğurlardı: “Hadi sizinkilere selamımı ilet bakalım da bunu nerede yayınlacaklar diye soruyor Süleyman Bey, dersin!”

Bu sahneyi 1983-87 arasında yasaklar resmen kalkana dek onlarca defa yaşadım. On yıl sonra bu defa Genel Yayın Yönetmeni olarak Demirel’e “ambargo” koyacaktım. Gece uyuyamadım! *Hürriyet* cephesinde yeni bir şey var

mı diye Özkök'le yeniden konuştum. Aydın Bey, Nuh diyor peygamber demiyordu. Öfkesi devam ediyordu.

Sonunda anlaşıldı mesele. Cumhurbaşkanlığının o yıl dağıttığı eğitim onur ödülleri Aydın Doğan adı yer almamıştı. Aydın Doğan da buna gücenmişti. Tepkisi şahsen Demirel'e idi. Aydın Bey senelerce Türkiye vergi rekortmeni oldu. Eğitime büyük katkılarda bulundu. Aydın Doğan Vakfı'nın öncelikli hedefi eğitimdi. Okullar, meslek liseleri, kız çocukları için yurtlar yaptırdı. İletişim fakültelerinde geleceğin genç gazetecileri için yarışmalar açıldı, burslar verildi.

KELKİT HAMAMI'NDA TER ATIYORUZ

Aydın Doğan için Kelkit, doğup büyüdüğü yer olmanın ötesinde, kişiliğine yön veren "efsane" bir beldedir. M.Ö. 3 binlere, Hititlere, Bizans'a, Selçuklulara, Osmanlı'ya uzanan Gümüşhane tarihinin bir parçasıdır. Kelkit çayından beslenen yemyeşil bir vadi, kır çiçekleriyle bezenmiş yaylalar, pınarlar.

Doğduğunda babası İrfani Bey, Kelkit Belediye Başkanı'ymış. Amcası da Halk Fırkası (CHP) Başkanı'ymış. Kendisi Erzincan'da lise, İstanbul'da yüksek iktisat ve ticaret okuyor. 1958'in Ekim ya da Kasım ayında Mecidiyeköy Vergi Dairesi'ne kayıtlı bir işletme defteri de tasdik ettirerek, vergi mükellefi olur. 1958 devalüasyonuyla dolar 2 lira 80 kuruşa fırlayınca, iflasa doğru sürüklenir:

Öğrenciliği ve iş hayatını birlikte götürmekte olan Aydın Doğan aileden CHP'li olarak siyasetle ilgisini de azaltmamaktadır.

27 Mayıs 1960 Darbesi'yle, işinde tümüyle durgunluk başlar: "Bir yandan kamyonların taksitleri, öte yandan biriken borçlar. Kamyonlar Ankara'ya, Adana'ya daha çok ispirto götürürlerdi. Tekel'in İstanbul Paşabahçe'deki fabrikasından taşırlardı. O zamana kadar yükün kilosunu 10 kuruşa naklederken 2 kuruşa düşmüştü.

Babam kalkıp İstanbul'a geldi, halimi gördü. Borçlarımı ödedi, taksitlerimi ödedi. Bana dedi ki, 'Sen gel Berlin'e git, Hasan Bey'in oğlu orada yüksek mektepte, ihtisas yapıyor. Sen de git oraya, bitir gel okulu, o zaman sana bir yerde iş kurayım.'

'Hayır,' dedim. 'Ben para kazanacağım, gerekirse okulu bile bırakırım.'

Babam buna çok üzüldü. 'Peki,' dedi, 'Ben gene sana yardım edeceğim. Okumayı bırakma!'

Emin Karaca, *Plazaların Efendisi*

1960'larda Sirkeci'de Yıldız Han'da nakliyecilikten oto yedek parçacılığına ve Koç'un bayiliğine geçiş, sonra sanayicilik ve 1979'da Milliyet'i satın alarak basına geçiş.

Kelkit'i Aydın Bey'den o kadar çok dinlemiştik ki; Ankaralı olmama karışın babamın memleketi, halalarımın öğretmenlik yaptığı Kalecik'i daha az biliyor gibiydim. Bağlarıyla Kızılırmak'ın suyu, havasıyla yetişen ünlü "Kalecik karası" üzümünün şöhreti, Kavaklıdere'nin Fransızlarla ürettiği şaraplar dünya çapında tanınıyordu.

Doğal olanı da Aydın Bey'in bizi memleketine davet etmesiydi. Milliyet ve Hürriyet'in genel yönetmenlerinin ara sıra Anadolu'ya çıkması iyi bir şeydi. Gerçi ben, Güneydoğu Anadolu'ya gitmeyi daha çok seviyordum ve Aydın Bey, Özkök'le New York'ta Central Park'ta yürüdüğü zaman ben ya Urfa'da ya Diyarbakır'da, Van'da, Hakkâri'de oluyordum ama şikâyetçi değildim.

Kelkit'e gidince de yabancılık çekmedim! Sadece akşam yemeğinde kuzu beklerken, "gıdık" getirdiler. Bunun oğlak eti olduğunu ancak sorarak öğrendim.

Aydın Bey o akşam Kelkit'in eşrafiyla, eş dost akraba, eski arkadaşlarıyla toplandı. Senelerdir okul yaptırıyordu. Bu kez "istihdam" yaratacak sanayi yatırımından yanaydı. Holdingden uzmanlar da gelmişti. Söze her giren –samimiyetle– "Aydın, seni buralar var etti, sen de buraya bir şey yapmalısın," diyordu. "Ne istiyorsunuz, söyleyin yapalım," diye sorunca somut proje gelmiyordu.

Gece böylece uzayıp gitti. Aydın Bey bize, "Yarın erkenden benimle gelmenize gerek yok. 11'de liseye getirirler sizi," (anne ve babasının adını taşıyan Yaşar-İrfani Doğan Lisesi) dedi. İyi geceler dileyip odalara çekildik. Sabah kahvaltı yaptık, gazetelerle konuşup çarşıya çıktık. Yanımızda Aydın Bey'in yeğenleri gençler de var. Esnafla falan konuşuyoruz ama vakit geçmiyor, saat 10 bile değil. Akrabalardan birisi "Niye Kelkit Hamamı'na gitmiyoruz?" diye sordu. Ertuğrul'la birbirimize baktık, "Ne alaka?" diye.

Hamam, kaplıca... gitmişliğim olan yerler değil. Özkök desen, en fazla sauna, buhar odası. "Hadi gidelim," dedik, "bir saat vaktimiz var, ter atarız!"

Gittik, fena da değilmiş, sıcak su, gelsin sodalar derken, bir telaş, koşuşturma, içeriye seslenmeler... Ne oluyor, demeden bizi getiren arkadaş, "Eyvah, amcam sizi soruyormuş!" dedi. Saate baktık 11'e geliyor, Kelkit avuç içi kadar yer, okul neredeyse, bir arabayla beş dakikada gideriz. Giyindik çıktık. Zamanında okuldayız.

Aydın Bey sınıflardan birinde öğretmenlerle konuşuyor. Bizi görünce "Neredesiniz, sabahtan beri sizi aratıyorum, yer yarıldı içine girdiniz sanki?" diye merakla söylendi. Kızımıştı belli ki ama misafiriz, "Hamama gittik!" de diyemiyoruz.

Nereye götürdünüz bunları dercesine yeğenlerine baktı. “Hamama gittik,” dedik. Inanamadı. “Pes vallahi, doğru büyüme Kelkitliyim, ben bilmem Kelkit Hamamı nerede. Gazetecilerden korkulur, nasıl geliyor aklınıza böyle şeyler, hadi işimiz var,” diyerek okuldan ayrıldık!

Aydın Doğan, Kelkitlilerin isteği üzerine hem eğitim hem de yöresel kalkınma amaçlı meslek yüksek okulu açtı. Açılışa gittik. Hamama uğrayacak vaktimiz olmadı.

ŞARK'I SÖYLÜYORUZ KAMPANYASI

Demirel açısından da eğitim deyince akan sular dururdu. Koç Üniversitesi için Sarıyer tepelerindeki orman alanına izin verdiği için senelerce eleştirildi. İki eli kanda olsa, okul açılışlarına, temel atmalara giderdi. Yorulmaz, angarya olarak görmezdi. *Milliyet*'in “Haydi Güneydoğu'ya” kampanyasına destek amaçlı, Sezen Aksu'nun İstanbul'da evini bağışlayarak başlattığı kampanya ve “Şark'ı Söylüyoruz” konserlerinden elde edilen gelirlerle Diyarbakır'da Güzel Sanatlar Lisesi inşa edildi. Sezen Aksu'nun, gazeteyi arayıp, “Güneydoğu için analar evlatlarını veriyor, ben evimi bağışlamışım çok mu?” dediğini anımsıyorum.

O konserleri Mustafa Oğuz organize etti. Tarkan'dan Ajda Pekkan'a, Nilüfer'den Zülfü Livaneli'ye Türkiye'nin önde gelen sanatçıları, Candan Erçetin, Mazhar Fuat Özkan, Erkin Koray, Sertab Erener, Bulutsuzluk Özlemi, Aşkın Nur Yengi, Mirkelam, Şükriye Tutkun, Sabahat Akkiraz sahne aldı. Başbakan Mesut Yılmaz da katıldı konsere. Suna Kıraç o dönemde sağlıklıydı, İnan Kıraç'la birlikte eğitim gönüllüleri olarak en önde yer aldılar.

Tümüyle okurların desteğiyle inşa edilen okulun yapımındaki gecikme Cumhurbaşkanı Demirel ve dönemin başbakanı Mesut Yılmaz'ın talimatıyla Milli Eğitim Bakanlığı'na çözümlendi. Okulun temeli Demirel tarafından atıldı. Güzel Sanatlar Lisesi olarak Diyarbakır'da hizmet veriyor.

Durum böyleyken, “eğitim” üzerinden kopan kriz bir süre hepimizi zorladı. Demirel haberlerini koymuyorduk. Yok sayıyorduk! Süleyman Bey durumun farkında olmasına karşın hiçbir şey söylemiyor, büyük bir olgunluk gösteriyordu. Zaten Demirel'e ambargo, Çankaya'yı değil *Milliyet*'i, *Hürriyet*'i zora sokuyordu. Sürdürülebilir de değildi. Cumhurbaşkanı'nın salt Türkiye'yi değil, dünyayı da ilgilendirecek uluslararası bir faaliyetini nasıl karartacaksınız. Siz vermediniz, yerli yabancı medya veriyor, okurlarınıza ne diyeceksiniz?

Şimdilerde Başbakan ya da Cumhurbaşkanı konuşmaya başladığında canlı yayına geçmeyecek görsel medya düşünebiliyor musunuz? Ya da Özal'la ara-

nız bozuk diye Paris Şartı'na atılan imzayı görmeyeceksiniz. Hadi biraz abartalım: Obama ile görüşen Tayyip Erdoğan'ı, Clinton ile görüşen Demirel'i vermeyeceksiniz. (Gerçi Beyaz Saray muhabirleri ikili görüşmenin haber değeri yoksa ancak ABD Başkanı'nı haber yapıyorlar, yanındaki lider Hollande, Merkel olsa bile görüntüyü kesiyorlar!)

Demirel krizini zamana yayarak aşmaya çalışırken, o günlerde önemli olduğunu düşündüğüm bir haberi birinci sayfaya koydum. Manşet değildi ama katlamanın üstünde görünür bir yerdeydi. Resimli verdik diye hatırlıyorum. Soğuk Savaş'ın Moskova'sında değildik. Eski Sovyet liderlerinin resimlerinin indirilmesi, adlarının tarihten silinmesi gibi şeyler artık Rusya'da, Çin'de bile uygulanmıyordu.

Üstelik Demirel yaşıyordu ve haftada birkaç kez telefonla görüşüyorduk. Bu saçmalığa bir son vermeliydik. Ertesi gün sakin başladı. "İyi, kazasız belasız çıkıyoruz bu işten," diye rahatlattım kendimi. Ankara'yla konuşmalar, yazı işleri falan derken, tümüyle aklımdan çıkmış Demirel. Arzu Hanım aradı, Aydın Bey'in sekreteri, "Patron sizi çağırıyor," dedi. Başka işlere odaklı ve o saatler itibariyle dalgın olduğum için "Herhalde Aydın Bey'i ziyarete birileri gelmiştir, yayın yönetmeni de bulunsun istiyordur," diye düşündüm.

Odaya girdim. Taylan Bilgel'le oturuyorlar. Yanlarına doğru ilerledim. Aydın Bey bağırırmaya başladı. "Sen kimsin de benim gazetemde Demirel haberi veriyorsun? Koymayacaksınız kardeşim, demedim mi?" Hak etmediğim biçimde ağır konuşuyordu. Nefes aldım ama benim de tansiyonum tavan yapmak üzereydi. "Tamam da Aydın Bey, ne zamana kadar koymayacağız. Haber değeri var. Kaldı ki Demirel Cumhurbaşkanı, büyüklük gösteriyor, sesini çıkarmıyor. Yarın çıkıp konuşsa, Doğan Grubu bana ambargo uyguluyor dese, ne yapacağız? Ben bunu daha fazla sürdüremem," deyip arkamı döndüm, odadan çıktım.

Taylan Bilgel yetiştirdi arkamdan. Sözde beni yatıştırarak. Her zaman "Baba, Baba" diye dört dönen Demirel'in kıymetlisi Taylan Bilgel, günlerdir arazi. Aydın Doğan da, "Demirel haberini nasıl koyarsın?" diye onun yanında bağırıp çağırıyor. Odadan çıkarken, "Demirel sizin Baba'nız değil mi, ayıp! Adama yasak koyup, sonra da beni harcıyorsunuz. Ben solcuyum, insani ilişkiler dışında siyaseten işim olmaz ama bu yaptığınız yakışmıyor. Aydın Doğan bağırırken niye Baba'nı savunmadın?" dedim.

Kan beynime sıçramıştı. Akşama kadar güçlükle sakinleştirdim. Gazeteden çıktım.

DEMİREL'İN AYDIN DOĞAN'A MEKTUBU

Emin Karaca'nın Aydın Doğan kitabında (*Ben de Kelkitliyim*, 2015), Cumhurbaşkanı Erdoğan'la girdiği "Kasımpaşalı-Kelkitli" polemğinde 9. Cumhurbaşkanı rahmetli Demirel'in mektubunu görünce, hüznle o günleri anımsadım.

Sayın Cumhurbaşkanı,

Millet olarak Kurban Bayramı'nı kutladığımız bugünlerde size böyle bir açık mektup yazmak durumunda kaldığım için gerçekten üzgünüm. Ama hayatta karşılaştığınız bazı şeyler, uğranılan büyük haksızlıklar, ne yazık ki, insanın duygularını ertelemesine imkân bırakmıyor. Bu mektubumu işte böyle bir haksızlığın bende yarattığı üzüntüyle yazıyorum.

22 Eylül akşamı Kanal 7 televizyonundaki mülakatınızda doğrudan şahsımı kastederek, yıllar önce İstanbul Conrad Otelinde yaptığımız bir görüşmeyi yeniden gündeme getirdiniz. Bu görüşmede benim daha önce cumhurbaşkanlığı ve başbakanlık yapmış üç değerli devlet şahsiyeti hakkında size şu ifadeyi kullandığımı ileri sürdünüz: "Öyle dönemler oldu ki, biz hükümet getirdik, hükümet götürdük."

Benim bu sözleri rahmetli cumhurbaşkanları Turgut Özal ve Süleyman Demirel ile eski başbakan Tansu Çiller için söylediğimi belirttiniz.

Aynı mülakat sırasında Conrad'daki görüşmede bana şunu söylediğinizi de eklediniz: "Kusura bakma. Ben doğma büyüme Kasımpaşalıyım. Hak bildiğimiz şeyden taviz vermeyiz."

Sayın Cumhurbaşkanı,

Eğer doğup büyüdüğümüz yerler hepimizin söyledikleri için bir referans ise ben de doğma büyüme Kelkitliyim. Ben de doğup büyüdüğüm Anadolu yaylasının yiğit delikanlılarının yetiştirdiği Kelkit'ten geliyorum.

Hayatım boyunca seçilmiş hiçbir lidere, hiçbir devlet insanına böyle veya bu manaya gelecek bir şey söylemedim. Asla söylemem.

Yine doğma büyüme bir Kelkitli olarak şunu da eklemek isterim. Conrad Otelindeki görüşmede size de böyle bir şey söylemedim, bu manaya gelecek bir söz sarf etmedim.

Sayın Cumhurbaşkanı,

Konuşmanızda Dokuzuncu Cumhurbaşkanımız rahmetli Süleyman Demirel'e de bu yönde sözler sarf ettiğimi öne sürüyorsunuz. Madem doğup büyüdüğümüz yerler bizim şahidimiz oluyor, o zaman ben de İslâmköylü Süleyman Demirel'in vefatından beş ay önce bana gönderdiği bir mek-

tufta şahsımla ilgili söyledığı şu sözleri sizin ve milletimizin takdirine sunuyorum:

“Seni 40 yıldır tanırım. Bu 40 yılda benden hiçbir talebin olmadı. Ben de senden hiçbir ricada bulunmadım. Gazetelerinin yayınları sebebiyle zaman zaman sana kızdığım günler oldu. Ancak bunları insani münasebetlere hiç karıştırmadım. Küsmedim, darılmadım. Devletin kudreti ile senin üzerine gelmeyi aklıma bile getirmedim... Neticede sen basın olarak doğru bildiğin şekilde yayın yapıyordun, ben ise devlet sorumluluğu, tarafsızlığı ve hoşgörüsü ile davranmak mecburiyetindeydim.”

BİR SANSÜR HİKÂYESİ

2001 yazıydı. Haziran'ın ilk günleri. Datça'dayım. Ecevit Hükümeti'nde işler iyi gitmiyor, ekonomi krizde; ANAP cephesinde Beyaz Enerji skandalı patlamış, jandarma operasyonu ile Enerji Bakanı Cumhuriyet Ersümer üzerinden Mesut Yılmaz zan altında.

Bir de RTÜK tasarısı var. Refahiyol'dan itibaren yılan hikâyesine dönen medyada tekelleşme, pay sahipliği, ihale yasağı gibi “tartışmalı” konuları sonuca bağlayan tasarı, uzun bir aradan sonra Meclis'e sunulmuş!

Gazetede yönetici olmadığım için, eskisi kadar sıcak izlemiyorum gelişmeleri. Kabaca bildiğim sahiplikte % 25 sınırı “izlenme” üzerinden hesaplanacak. Medya sahiplerine ihale yasağı kalkıyor ve öteden beri savunduğumuz “şeffaflaşma” sonucu, televizyonların gerçek sahipleri naylon hisselerle gerek kalmadan ad ve unvanlarıyla şirketlerde görünecek.

Kanal D'nin, CNN Türk'ün sahibi Aydın Doğan'sa, aynı zamanda Hürriyet ve Milliyet'in de sahibi olduğu için, “paravan” şirketlerin arkasına saklanmayacak. Böylece alım satımlarda, halka açılmalarda sermaye yapıları şeffaflaşacak.

Geçmişte Kanal 7'de Nazlı Ilıcak, eski Maliye Bakanı Abdüllatif Şener'in de katıldığı açık oturumlarda saatlerce teşvikler, tekelleşme, şeffaflık, televizyonlarda sahiplik yapılanması gibi başlıkları tartıştığımız için zaten görüşlerim belli. Ve tarafım! O nedenle bu alanlarda gerekmedikçe yazmıyorum. Zaten RTÜK tasarısı epeydir uyutuluyor. Gündem ise daha çok “yolsuzluklar” üzerinden belirleniyor.

Ecevit'in 1999'da Apo'nun Kenya'da derdest edilerek “seçime beş kula” Türkiye'ye teslim edilmesi üzerine partisini iktidar, kendisini 75 yaşında Başbakan yapan “devlet adamı” imajı da hızla eriyor. Özellikle Çankaya'da Cumhurbaşkanı Sezer'in MGK toplantısında Ecevit'le girdiği tartışmada “Nerede yazılı?” diyen Hüsamettin Özkan'a fırlattığı Anayasa kitapçığın-

dan sonra kriz patlamış, ekonomi çökmüştü. Bu olaydan sonra Dünya Bankası'ndan Kemal Derviş yeni bir aktör olarak Türkiye'ye gelmişti.

Krizin artçı şokları 2001 yazında devam ediyordu. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer de RTÜK yasasına karşıydı. Maliye Bakanı Zekeriya Temizel ile İçişleri Bakanı Sadettin Tantan isimleri de Sezer'le birlikte anılıyor ve yolsuzluklara karşı bir "Çankaya Bloğu" oluşuyordu. Bu görüntü Ecevit-Yılmaz cephesinde rahatsızlık yaratmıştı. Nitekim önce Temizel sonra Tantan kabine dışına itildi. İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın istifası üzerine, aynı gün bir eleştiri yazısı kaleme aldım. Başlığı "İstifa" idi. Akşama doğru gazeteye geçtim.

Yazı 7 Haziran günü *Milliyet*'te çıkacaktı.

İstifa

ANAP'taki Tantan'ı tasfiye operasyonu, İçişleri Bakanlığı'ndan gümrüklere kaydırılan bakanın istifasıyla noktalandı. Bu atamayı ilkeleri ve siyasal anlayışıyla bağdaştıramayan Sadettin Tantan, kabinedeki görevinin yanı sıra partisinden de ayrıldı.

Tantan, eski bir polis şefi olmasına karşın, dürüstlüğüyle halkın gönlünde taht kurmuş bir siyasetçiydi. Ödünsüzdü!

Yolsuzlukla mücadele denilince son dönemde akla gelen, "Sezer, Temizel, Tantan" üçlüsünün "icracı" üyesiydi.

Ortaçağın taht mücadelesini yansıtan filmlerde, kralın şövalyesi asilzadeler arasında daima "halktan biri" de vardır. Tantan da, "halkının yanında dövüşen, halkın şövalyesi"ydi.

Son şövalyenin gidişi de "asil" oldu.

İki yıldır sürdürdüğü İçişleri Bakanlığı'ndan gümrüklere atanmaya evet demeyerek onurunu korudu. Kendisine uzatılan koltuğa oturması, "yaşamı boyunca sürdürceğini ilan ettiği, haksızlıklara ve güç odaklarına karşı savaşı" kaybetmesi anlamına gelecekti. Aslında bu tasfiyeyle kimin kaybettiğini zaman gösterecek.

Başbakan Ecevit'in de geline sürecin üzüntü duyduğunu tahmin edebiliriz. Tantan'ın kabinede kalması yönünde telkini olmuş.

57. hükümetin kuruluşunda iki büyük iddia vardı: "Yoksulluk ve yolsuzlukla mücadele!" Ekonomik program iflas edince, iki yıllık özveri boşa gitti, krizin faturası devalüasyon ve çığ gibi gelen işsizlik oldu. IMF'ye teslim ekonominin yeni çarı Derviş, umutları tazelemeye çalışıyor.

Borç batağındaki ülke ekonomisini ve iyice yoksullaşan halkın durumunu seçime dek iyileştirmek mümkün mü? Zor ama hükümet artık son şansını kullanıyor.

Kemal Derviş'i kabinede ne kadar tutacakları da meçhul. *The New York Times*'in dış

politika yazarı Thomas Friedman, İstanbul izlenimlerini kaleme alırken, “Türk halkı lekesiz, alçakgönüllü Derviş’in başarılı olması için destek veriyor” tespiti yapmış. Amerikalı yazar, aynı restoranda karşılaştığı yaşlı bir kadının havlu verirken “Lütfen istifa etmeyin,” diye fısıldadığını yazdı.

Halkın artık koalisyon liderlerine güveni kalmadı...

Cumhurbaşkanı Sezer’i zorlamak için de az uğraşmadılar. Zekeriya Temizel’i kaçırdılar. Şimdi de Tantan gitti. Tantan operasyonunun, “Beyaz Enerji” davasının başladığı güne rastlaması kaderin bir cilvesi olmalı.

Kabinedeki “etik denge” açısından Tantan’dan boşalan yere Ersümer’i öneriyoruz. Hükümette bir “Temiz Toplum Bakanlığı”nın ihdas edilmesi de “reformcu” yaklaşım olur. Şeffaflığa iyi gelir!

(Derya Sazak, *Milliyet*, 7 Haziran 2001)

Bisiklete atladım, “kelebekler özgürdür” ruh haliyle turluyorum, bir telefon geldi yazı işlerinden.. “Selam” demeye kalmadan, konuşan “Senin yazı girmiyor,” demez mi?.. Bisikletten düşüyordum:

“Ne yazısı, nasıl? Saçmalama...”

“Seninle birlikte 3-4 yazar daha var: Hasan Cemal, Melih Aşık, Meral Tamer, Meliha Okur.”

“Eee. N’olcak?”

“Mehmet Yılmaz çıkardı!”

“Neden?”

“RTÜK’le ilgiliymiş!”

“İyi de, benim yazının RTÜK’le alakası yok,” diye tepki gösterdim.

“Mehmet Yılmaz’la konuş,” dediler, “Evet’ derse istersen yeni bir yazı yazabilirsin!”

“Niye arayayım yayın yönetmenini? Gazete basılacak, siz aramasanız benim yazının girmediğini yarın sabah göreceğim. Bu düpedüz sansür! Neden basılmadığını da bilmiyorum. Bunca yıldır yazı yazıyorum, ilk defa böyle bir şey başıma geliyor. Yeni yazı falan yazmam, yarın siz bir açıklama yaparsınız herhalde,” diye kapattım telefonu.

Sinirlerim altüst olmuştu. Hasan Cemal’i aradım, “Abi doğru mu yazıların girmediği?” diye sordum. “Evet benimkini de koymamışlar,” dedi. Canı sıkındı. “Ne yapacağım bilmiyorum. Bir daha yazmak içimden gelmiyor,” diye söylendi.

Melih Aşık “parçalı” yazdığı için onun köşesi etkilenmiyordu. Kısa bir yazı, resim, karikatürle fark edilmezdi sansür! Ne yapmalıyım diye düşünürken, bu sansürü kabullenmenin bundan sonrakiler için yol olacağının far-

kındaydım. Mehmet Yılmaz'ı iyi tanıyordum, bu nedenle ararsam "Yazma o zaman," diyecekti! Mehmet Ali Yalçındağ'ı aradım. Olanları anlattım. "Şimdi müdahale etmezseniz, yarın bu köşeler boş çıkacak ve RTÜK'e bağlanacak. Milliyet'i bu duruma düşürmeyin. Mehmet Yılmaz'ı ara ve konuş lütfen, yoksa ben şimdi senden sonra Aydın Bey'i arayacağım. Haberi var mı biliyorum ama yazıların sansür edildiğini söyleyeceğim. Bu gece yazılar girmezse yarın açıklar bir daha da gazeteye gelmem," dedim.

Yalçındağ, "Nasıl olur, dur sen arama Aydın Bey'i, ben şimdi Mehmet'le konuşup çözerim sorunu," diye kapattı. Birkaç dakika sonra aradı. "Yazılar giriyor, Hasan Ağabey'e de, Melih Aşık'a da söyle," dedi. Kriz çözülmüştü. Yazılar taşrada basıldı. Ertesi gün hayat normale döndü. "Sansür teşebbüsü" önlenmişti.

Ancak bir süre sonra Kürşat Bumin ve Alper Görmüş'ün hazırladıkları *Medya Kronik* adlı haber sitesinde, RTÜK yasası o gün Meclis'e gelecek diye bazı yazıların *Milliyet*'in taşra baskısına girmediği sızdırılmıştı. Taha Kıvanç da (Fehmi Kuru) sansürü "Kulis" köşesinde yazdı. Anlaşılan yazılar çıkarıldıktan sonra, gazetenin Kıbrıs baskısı o şekilde dönmüş, taşra ve şehir baskılarına "sansürsüz" girmişti. Bir sansür hikâyesinin gerçeği budur!

HER ŞEY Mİ 28 ŞUBAT'TA OLUR? MİLLİYET'TE TASFİYELER

Ölü Ozanlar Derneği gibi, *Milliyet* de "Yayın Yönetmenleri Mezarlığı!" Gazetenin Korkmaz Yiğit'e satıldığı süreçte, Aydın Doğan'ın dönüşünü Derya Sazak'ın götürülmesinde fırsata dönüştüren iki eski yönetici, Yalçın Doğan ve Umur Talu, 1998 sonunda "ikinci kez" yönetime gelmişlerdi. Onların dönemi de 2000 sonbaharında son bulacaktı!

Gelişmeleri Doğan Heper'in *Milliyet*'le 50 Yıl kitabından okuyalım:

Aydın Bey'in kapısında Mehmet Yılmaz göründü. Atama yapıldı, bildiri hazırlandı. Gazeteye haber yapsınlar, dedi. Aydın Bey ve ben de Yalçın'a söyleyelim dedik.

Aydın Bey kendi kapısının önünde "Doğan," diye seslendi. O da ben de yürüdük, ortada buluştuk, "Yahu," dedi, "ben istediğimi yapamayacak mıyım? Her kafadan bir laf çıkıyor."

O gece yani perşembeyi cumaya bağlayan gece Yalçın, Umur, Dinç bir meyhanedeymiş. Ertuğrul'u aramış Umur, "Bu işlerin müsebbibi sensin," diye ağır sözler söylemiş.

Çünkü Aydın Bey perşembe günü Yalçın'ı konuşmaya çağırdığında "İş-

ler iyi gitmiyor. Bunu ben söyleyince Mehmet Ali, Yalçın ve Ertuğrul ‘Öyleyse yönetmeni değiştirin,’ dedi,” demiş.

Bu nedenle sonucun sorumluluğu ondan biliniyor.

Yeni *Şafak* görevden almaları Yalçın’la Umur’un Nail Keçili ile Murat Demirel işbirliği haberi ve o habere konulan fotoğraf nedeniyle olduğunu söylüyordu.

Aydın Bey, “Yalçın’a söyledim, açıklama koyacak,” dedi.

Yalçın (Doğan) odama geldi. “Bütün sorumluluk sende, A takımının desteğini bu derece kimse alamadı. On yıl kalmalıydım,” dedim.

“Nedenler o kadar basit değil,” dedi.

Mehmet Yakup Yılmaz *Milliyet*’te genel yayın yönetmeni oldu. Ve 15 Ekim 2000 tarihinde künyede yerini aldı.

Kısa bir süre sonra 28 Mart 2001’de *Milliyet*’te yazı işlerinden, yazarlardan işe son vermeler başladı. Bu bütün Babıali’de yayınlandı.

10 yazarın işine son verildiği açıklandı: Doğan Heper, Yalçın Doğan, Umur Talu, Nilgün Cerrahoğlu, Duygu Asena, Şahin Alpaz, Yalım Erallp, Bedri Koraman, Zeynep Oral ve Turhan Selçuk.

İşten çıkartılanlardan birinin, Zeynep Oral’ın veda mektubu şöyleydi: “Otuz üç yıldır kesintisiz çalışmakta olduğum *Milliyet* gazetesinden, kurucuları arasında bulunduğum *Milliyet Sanat* dergisinden 28 Şubat günü çıkarıldım. Kovuldum –atıldım– iş anlaşmam iptal edildi... Sözcük seçimini size bırakıyorum.

‘Uygar bir ortamda bu bilgiyi *Milliyet*’ten öğrenebilirdiniz. Olmadı... Bu ‘haberi’ birçok gazetede (*Milliyet*, *Hürriyet*, *Sabah*, *Radikal*, *Posta*, *Star* vb.) okuyamadınız, duyurmak bizlere düştü. Sizlerin de çevrenize duyurmanızı diliyoruz.”

Milliyet gazetesinde yaşanan yazar depreminin 28 Şubat’ın yıldönümüne rastlaması bazı gazeteciler tarafından “Medyada 28 Şubat süreci başladı,” diye yorumlanıyor.

Evet, bu isimlerin bir kısmı 28 Şubat’ta askerlerin rahatsızlık belirttiği çıkarılacaklar listesindeydi: Umur Talu, Yalçın Doğan, Şahin Alpaz, Nilgün Cerrahoğlu.

Ancak daha da önemlisi, bu isimler, *Milliyet* Korkmaz Yiğit’e satıldıktan sonra Aydın Doğan’ın gazeteye dönüşü için ‘seferberlik’ başlatanlardı.

Doğan Heper’le devam edelim (*Milliyet*’le 50 Yıl):

Gazete *Milliyet* olmaktan çıktı. Tirajda dün 3 Nisan 2001 günü 210 bine düştü. [Korkmaz Yiğit krizinde 320 binlerdedi. Aydın Doğan gazeteye dönüp Melih Aşık’a “Tirajınız 500 bine çıkarsa bir daha satmam ga-

zeteyi,” diye takıldığı iki ay sonra Genel Yayın Yönetmeni Derya Sazak ayrıldığında 550 bin – D.S.] Mehmet Yılmaz hani gazeteyi bu olağanüstü yetenekle şahlendirecekti. Gazetede ilan yok. *Milliyet* kalmadı. Yerini alan magazin gazetesi de (*Cadde*) satmıyor. Bugün 3 Nisan 2001. Bu arada Dinç Bilgin hapse atıldı. Etibank nedeniyle.

“SOHBET ODASI”, RÖPORTAJLAR

Mehmet Yılmaz’la 1980 öncesi gazeteciliğimizin ilk yıllarına uzanan bir dostluğumuz vardı. *Yol İş* ya da *Petrol İş* dergilerinden birini çıkarıyordu. Mülkiyeliler Birliği gibi “sol” mekânlarda karşılaştık. Zafer Mutlu gibi 80’lerde İstanbul’a gitti ve meslekte hızla yükseldi, başarılı oldu. Özellikle de dergicilikte...

Benim yayın yönetmeni olduğum 1995’te *Sabah*’tan Doğan Grubu’na geldi. *Milliyet* İcra Kurulu’na girdi. *Posta* ve *Radikal*’i çıkararak başarılı oldu. Özellikle *Radikal* müthiş bir ivme kazandı. Susurluk sürecinde “çetelere karşı” çıkan gazete kimliğiyle öne çıktı. Murat Belge yazıyordu. Pek çok genç gazeteci yetişti.

Radikal İki ise Tuğrul Eryılmaz yönetiminde “boşluğu” her geçen gün çok daha fazla hissedilen entelektüel yayın organı oldu. Kitap eki de öyle...

Mehmet Yılmaz *Milliyet*’e gelince, doğal olarak *Radikal*’de yakaladığı rüzgârı arkasına alacak, *Milliyet*’i geleneksel merkez sol klasik çizgisine oturtacak diye beklerken, “içini boşaltmaya başladı”. Belki de tiraj kaygısıyla gereğinden fazla magazinleştirdi. Neredeyse “İkinci Ufuk Güldemir” dönemine girildi. Günü gününü tutmayan haber ve başlıklar.

Bir bildiği vardır diye düşünüyorduk! Geldiği gün benim köşemi senelerdir yazdığım orta sayfadan alıp, arka sayfalardan birine, tam da “künye”nin üstüne attı. Başyazarlığa terfi etmişim!

Künye nedeniyle yazıyı uzatma şansım yoktu. Senelerce o köşede her gün 2650 vuruş yazıyla yeni bir disiplin kazandım! Benden boşalan köşeyi de Tuncay Özkan’a verdi! Tuncay Özkan, Karamehmet’in televizyon kanalına astronomik rakamlarla transfer olana dek *Milliyet*’in manşetlerinde dolaştı, göbek sayfalarda bazen tam sayfaya varan yazılar yazdı.

Bir gün Mehmet Yılmaz çağırıp odasına. Senelerce İcra Kurulu’nda aynı masada bulunmuştuk, kendi arkadaş grubu dışında fazla konuşmayı sevmeydi. Az konuşur işine bakardı. Genel Yayın Yönetmeni olunca odasına bir “langırt masası” koydurmuştu. Yazı işleri ekibiyle langırt oynar, stres atardı.

“Nasıl gidiyor” tarzı klasik birkaç cümleden sonra, “*Milliyet*’e haftalık röportaj sayfası açacağım, senin yapmanı istiyorum,” dedi. Beklemediğim bir

teklifti. O dönemde gazeteler arasında “pazar röportajları” modası vardı. Ve iyi işler çıkıyordu. Okunuyordu.

Abdi İpekçi’den beri de bir Milliyet klasığıydı röportajcılık. Rahmetli Çetin Emeç, Emin Çölaşan’la zirve yapmıştı!

“Tamam,” dedim, “ama bana biraz zaman tanı, ses getirecek bir isimle başlayalım.” Deniz Baykal’la başladık. Aralıksız altı yıl 300’den fazla röportaj yaptım. Yazıları ikinci plana atmış, tüm enerjimi o hafta gündem oluşturabilecek konu ve konuklara veriyordum. Milliyet Yayın Koordinatörü Emre Oral, adını “Sohbet Odası” koymuştu ve eski deyimle güzel bir “klişe” yaptırmıştı.

Mehmet Yılmaz görevden ayrılıp Sedat Ergin gelene dek röportajlar devam etti. Aradan onca yıl geçtikten sonra bile, Mehmet Yılmaz Milliyet’in içini neden boşalttı, magazine çevirdi sorusuna yanıt bulamam. Hanzade Doğan, CEO olup gazeteye geldiğinde, “Milliyet’i *New York Times* yapacağız, tiraj yüz bine düşse bile içerikten ödün vermem,” diyordu. O dönemden geriye “Baba Beni Okula Gönder” kampanyasından başka akılda ne kaldı? Duyduğum, Mehmet Yılmaz’ın son günlerinde, Aydın Doğan Milliyet yöneticilerini holdinge çağırması. Orada gazetedeki düşüşten genel yayın yönetmenini sorumlu tutmuş. Mehmet Yılmaz da “Siz ne istediyseniz, o gazeteyi yaptım,” demiş! Birkaç hafta sonra da yerine *Hürriyet*’ten Sedat Ergin atanmıştı.

Sedat *Hürriyet*’in Ankara temsilcisi olduğu sırada nerede karşılaşsak röportajları överdi. *Hürriyet*’ten Milliyet’e Genel Yayın Yönetmeni olduktan bir süre sonra odama gelip, “Artık röportajları senin yapmanı istemiyoruz,” dedi ve son verdi!

AKP’NİN KURULUŞU: ERDOĞAN, “BİAT DÖNEMİ BİTTİ”

Refah’ın kapatılmasının ardından Fazilet’teki liderlik mücadelesinde Erbakan’ın “emanetçisi” Recai Kutan’a karşı Abdullah Gül-Tayyip Erdoğan öncülüğündeki “Yenilikçiler”e destek olmuştum.

Henüz kurulmayan partinin müstakbel “yasaklı” lideri Recep Tayyip Erdoğan’ı Pınarhisar Cezaevi’nden çıktı günlerde arayarak “Geçmiş olsun,” demiştim. Partileşme aşamasında görüşme sözü almıştım.

6 Temmuz 2001 tarihli Milliyet “Sohbet Odası”nda Tayyip Erdoğan’la ilk söyleşimiz yayımlandı. Bu aynı zamanda 28 Şubat’ta örülen duvarların yıkılması, buzların kırılması anlamına geliyordu. Gazete, Erdoğan görüşmesini birinci sayfadan oldukça çarpıcı verdi.

Tayyip Bey, “Erbakan’a biat dönemi bitti,” diyordu. Ufuktaki AKP’nin ideolojisi ve gelecek vizyonunu şöyle anlatıyordu:

Din eksenli parti kurmayacağız, ideolojik devlet istemiyoruz. Herkesi kucaqlayacağız. Pergelimizin sabit ayağı merkezde olacak, diğeri Türkiye'yi dolaşacak. Çevreyi merkeze nasıl çekeriz diye tartışıyoruz.

Yeni oluşumun fikrî temelinde geçmişin gerginlikleri olmayacak. Din eksenli, ırka dayalı milliyetçilik, bölge temelinde politika yapmayacağız. Barışı, kardeşliği, bütünlüşmeyi amaçlıyoruz. İnanç ve özgürlükleri savunacağız.

En önemlisi de sabıkası, şaibesi olmayan dürüst, mert, net bir kadroyu yönetime taşıyacağız.

Tayyip Erdoğan “başörtüsünü sistemle kavganın aracı olmaktan çıkarcaklarını” belirterek şöyle diyordu:

Başörtüsü sembol ya da simge değil, insanlar inancından ötürü bunu takıyorlarsa ne var? Başörtüsü ülkenin gerçeği. Laikliğin tarifinde inançlara saygıdan söz edilmiyor mu, başörtüsünü bir dayatma haline getirmeyelim.

Erdoğan'a ünlü “demokrasi araç mı amaç mı” sözünü hatırlatıyorum:

Demokrasi araçtır derken, felsefi bir niyet taşıyordum. Sistemler ve dinler insanların mutluluğu içindir. Din, İslâm bile bir araçtır, amaç değil. Allah böyle vaaz ediyor, önemli olan insanın saadetidir.

LİDER HEGEMONYASI İSTEMİYORUZ

Tayyip Bey, Erbakan sonrası liderlik anlayışını da şöyle açıklıyor:

Artık benmerkezli siyaset dönemi bitmiştir. Lider hegemonyası istemiyoruz. Neresi yenilikçi diye soruyorlar. İşte yenilik. Kimseye biat etmeyeceğiz, tapınmayacağız. Bir kadro yönetecek partiyi. Liderin gölgesi düşmeyecek. Seçimle gelen seçimle gidecek.

Biz orkestra şefi arıyoruz. Ama kemana ut diyen değil, bütün enstrümanları bilen birisi olacak. İlkeler öne çıkacak. İcazeti halktan alacağız, hesabı halka vereceğiz. Katılımcı, çoğulcu demokrasi anlayışını hayata geçireceğiz. Hoşgörü, barış, kardeşlik duyguları esas olacak.

Erdoğan, Hoca'ya cephe açarak, “Biat dönemi bitti,” derken, Hocacılardan “Ha Necmettin Erbakan ha Recep Tayyip Erbakan, bir şey değişmez” okları

geliyordu. Yenilikçiler ise Hoca'nın partiye başkan değil emanetçi, "musalla taşında ölü" aradığını savunuyorlardı.

ABDULLAH GÜL: LAİKLİK TAYYİP BEY'İ BAĞLAR

27 Ağustos 2001'de "Sohbet Odası"nın konuğu Abdullah Gül'dü.

Abdullah Bey ile Kanlıca'da Hidiv Kasrı'nda görüştük. Gül yakın dönemin özeleştirisini yaparak, geleceğe bakıyordu:

Dini ağırlıklı siyaset yapmanın, dindar insanlara, Türkiye'ye bir faydası olmadığını gördük. Siyasi parti bir tebliğ aracı değildir. Parti, hizmet aracıdır. Din meselesini artık bireysel özgürlükler çerçevesinde görüyoruz.

Siyasi partileri zayıflatan değişmez liderlik anlayışıdır.

Liderler kendilerini ve etraflarını sağlama aldılar ama partilerini küçülttüler. Bu da Türkiye'yi bunalımlara soktu.

Takiye yapan kendini aldatır. Refah kapatılmasa da, biz parti içinde demokrasi yürüyüşüne çıkmıştık.

Dün bir, bugün iki. Bu program önce Tayyip Bey'i bağlar, sonra hepimizi. Dinde dayatma olmayacak. Buna inanıyoruz. Tayyip Bey, "Değiştim," diyor. [Milli Görüş gömleğini çıkardık – D.S.] Tayyip Bey "Değişmek erdemdir," diyor.

Daha rasyonel, gerçekçi ve moderniz. Kapısında ayakkabı çıkarılan, tekke gibi particilik anlayışı değişti.

O dönemde Tayyip Erdoğan'ın AKP'de kurucu genel başkan olmayacağı konusunda Başsavcı'nın Anayasa Mahkemesi'ne açtığı dava var. Gül'e bu durumu soruyoruz: "Tayyip Bey genel başkanımızdır. Sonuna kadar arkasındayız," diyor.

Modern Mahrem'le başörtüsü sorununa özgürlükçü yaklaşan sosyolog Nilüfer Göle'nin "Siyasetin iki yeni aktörü Tayyip Erdoğan ve Kemal Derviş, birisinin atı –partisi– yok, diğerinin binicisi engelli" nitelemesini hatırlatıyoruz Gül'e. "Binici düşse kalka ata binmeyi öğrendi. Bundan sonra düşmez," diyor.

2002 seçimlerinde AKP tek başına iktidara geldi.

Yasaklı liderin yerine, Abdullah Gül başbakan oldu. Daha sonra CHP'nin desteğiyle Anayasa değişti, Tayyip Erdoğan Siirt'ten milletvekili seçilerek başbakanlığı devraldı.

2007 Cumhurbaşkanlığı seçiminde partinin Çankaya adayı Abdullah Gül'dü. Gül, 27 Nisan "e-muhtırası" ve Anayasa Mahkemesi'nin 367 kara-

ıyla cumhurbaşkanı seçilemeyince, feshedilen Meclis'te AKP'nin oylarını % 47'ye çıkartmasıyla yeniden aday oldu ve Çankaya'ya çıktı. 2014'te görev süresi dolunca, partinin 2002'de kurucu lideri olan Tayyip Erdoğan halk tarafından Cumhurbaşkanı seçildi.

AKP on beş yıldır iktidarda. 15 Temmuz'da "darbe" ile devrilmek istendi. Kanlı darbe girişimi Tayyip Erdoğan'ın Marmaris'ten CNN Türk'e bağlanması ve halkı darbecilere karşı koymaya çağırmasıyla başarısız kılındı.

Bu arada MHP'nin de desteğini alan Anayasa değişikliğiyle, Tayyip Erdoğan'a "başkanlık yolu" açıldı.

NECİP FAZIL İLE NÂZİM HİKMET'İN ÇOCUKLARI

Radikal İki'de Seyfi Öngider'in 9 Eylül 2007 tarihli yazısı "kazanan ve kaybedenler" açısından çarpıcı bir analizdi:

Bundan 40 yıl kadar önce 1969'da, Abdullah Gül İstanbul Üniversitesi'nin Beyazıt'taki merkez binasında bulunan İktisat Fakültesi'nde okurken, hemen onun yanındaki Hukuk Fakültesi'nde de Deniz Gezmiş okuyordu.

İki genç de sistemle başı beladan kurtulmayan iki büyük şairin hayranıydı. Gül, İslâmcı-faşist Necip Fazıl'ın şiirlerine, Gezmiş ise komünist Nâzım Hikmet'in şiirlerine tutkundu. Gül, İslâmcı Milli Türk Talebe Birliği (MTTB) liderlerinden biriydi, Gezmiş Devrimci Öğrenciler Birliği (DÖB) lideriydi. Rivayete göre devrimci öğrencilerin okula girmesini yasakladıkları militan İslâmcılardan biri de Gül'müş...

Çok değil üç yıl sonra, 12 Mart muhtırasıyla gelen baskı döneminde, Mayıs 1972'de askerî mahkeme devrimci Deniz'i astı. Askerlerden Süleyman Demirel'e kadar uzanan geniş bir kesim, devrimci öğrenci liderini darağacına gönderince günün birinde İslâmcı öğrenci liderini de Çankaya Köşküne göndereceklerini hesaplamış mıydı? Bilmiyoruz ama şimdi Gül'ün cumhurbaşkanı olmasından rahatsızlık duyanlar, bir AKP'linin Çankaya'ya çıkmasına itiraz edenler öncelikle Deniz Gezmiş ve 68 kuşağından özür dilemeliler.

SOLA HAYAT HAKKI TANINMAZSA

12 Mart muhtırasının ardından Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idamına destek verenler, 12 Eylül 1980 darbesiyle birlikte Kenan Evren'in "Asmayalım da besleyelim mi?" politikasına arka çıkanlar bugün Gül'ün Çankaya'ya çıkmasına nasıl itiraz edebilirler?

12 Mart ve 12 Eylül dönemlerinde olan bitenlerden sonra Çankaya'ya kim çıkacaktı? Ya bir ülkücü ya da bir İslâmcı... Sonuçta her ikisi el ele vererek bir eski İslâmcıyı devletin başına oturttular.

Son yıllarda AKP'nin yelkenindeki rüzgârlar dikkate alındığında bugün gelinen noktada Köşk'e çıkan kişinin başka biri değil de Abdullah Gül olması aslında iyi oldu. Böylece AKP 22 Temmuz seçimlerinde elde ettiği desteğe dayanarak 27 Nisan muhtırasıyla yolu kesilen Gül'de ısrar ederek önemli bir adım attı.

Şimdi devletin tepesinde yolu hapishaneden geçen iki isim bulunuyor ve kim bilir, belki de bu durum memleketin hayrına bazı sonuçlar doğurur. Ama tam da bu durumu ülke için bir felaket, sistem için bir tehlike olarak görenler, 27 Nisan muhtırasından medet umanlar eğer timsah gözyaşı dökmüyorsa, dönüp son 40 yıllık tarihe bakmak ve onunla yüzleşmek zorundadır. Sola hayat hakkı tanınmazsa olacağı budur.

Siyasi kimliği Büyük Doğu Fikir Kulübü'nde şekillenen Abdullah Gül gibi gençlere güvenen ve onlar için Atatürk gibi bir hitabe kaleme alan Necip Fazıl sonunda şöyle demişti: "Surda bir gedik açtık; mukaddes mi mukaddes / Ey kahpe rüzgâr, artık ne yandan esersen es!"

TİMSAH GÖZYAŞLARI DÖKMÜYORSANIZ...

Bugün Türkiye'yi Necip Fazıl'ın çocukları yönetiyor. Evet, Cumhurbaşkanı ve Başbakan hapse girmiş eskinin militan İslâmcısı. Cumhurbaşkanı Gül 12 Eylül'den sonra bir ay kadar Metris Cezaevi'nde, Başbakan Erdoğan ise 28 Şubat'tan sonra dört ay Pınarhisar Cezaevi'nde yattı. Gördükleri zulüm eziyet budur.

Türkiye'nin siyasi sistemi ABD'nin desteğiyle "ılımlı İslâm" adı altında yeniden düzenleniyor. Üzerine titrediğimiz sistem, Erdoğan ve Gül'e gösterdiği hoşgörünün, esnekliğin ve affediciliğin zerresini Deniz Gezmiş ve arkadaşlarına, devrimci gençlere göstermedi. 68 ve 78'in devrimci kuşağı tank paletlerinin altında vahşice ezilmeseydi bugün çok daha başka bir Türkiye olurdu. Daha vicdanlı, daha adaletli, daha dürüst, daha özgür bir Türkiye...

Ve tabii İslâmcı dalganın böylesine kabarıp her şeye egemen olmadığı bir Türkiye. Ve kimsenin kuşkusu olmasın eğer günün birinde Türkiye bu neo-İslâmcı kadrolardan yakasını kurtaracaksa yine solun sayesinde olacak!

Eğer timsah gözyaşları dökmüyorsanız bunca zamandır devrimci gençlere, sosyalistlere yaptıklarınızla yüzleşin! Abdullah Gül'e itiraz etmek için önce Deniz Gezmiş'ten özür dileyin! Necip Fazıl'ın çocuklarına itiraz edecekse-
niz önce Nâzım Hikmet'in çocuklarının hakkını verin!

SON FAZILCI YAZAR PAKDİL'E AKAR VE FİDAN ZİYARETİ

İlginçtir. 15 Temmuz 2016 akşamında Genelkurmay'da buluŖan iki isim Hulusi Akar ve Hakan Fidan'ın darbenin önlenmesindeki rolleri üzerinde üretilen onca senaryodan sonra çok çarpıcı bir buluŖma Ocak ayı sonunda Seyfi Öngider'in "Necip Fazıl kuŖağı" nitelemesine uygun bir edebiyatçıya ev ziyaretinde gerçekteŖti.

Yazar Nuri Pakdil "son Fazılcı" olarak muhafazakâr İslâmcı çevrelerde "itibar" görüyor, Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından Külliye'deki davetlere çağrılıyordu. O davetlerden birinde Genelkurmay Başkanı Akar'la edebiyat üzerine konuŖmuşlardı. Ocak ayının son cuması bu kez Hulusi Akar sivil kıyafetle Nuri Pakdil'in evine gitti. *Star* gazetesinin yayımladığı fotoğraflı haberde Hakan Fidan'la masada oturuyordu. Akar ve Fidan o kareye girerek yine bir Cuma gününe rastlayan 15 Temmuz darbe girişiminden altı ay sonra, artık edebiyat sohbeti yapacak kadar hayatın normalleŖtiğı mesajını mı vermek istemişlerdi? Öyle olsa bile MİT MüsteŖarı'yla Genelkurmay Başkanı'nı birbirinden habersiz buluŖturan Nuri Pakdil "Ne mutlu Müslümanın diyene" Ŗiarıyla tanınan muhafazakâr İslâmcı bir yazardı.

Darbenin yaralarının yeni sarıldığı bir dönemde Genelkurmay Başkanı'nın onlarca, yüzlerce gazeteci yazar tutukluyken, sohbet için Nuri Pakdil'i seçmesi dikkat çekiciydi. Nitekim *Sözcü*'de Saygı Öztürk, Kozmik Oda operasyonuna yol açan askerî takipte Nuri Pakdil'in evinin izlendiğini yazacaktı!

OMBUDSMAN KRİZİ: YAVUZ BAYDAR ATILIYOR

Mehmet Yılmaz döneminde Doğan Gazetecilik Yönetim Kurulu Başkanlığı'na Hanzade Doğan atandı ve *Milliyet*'i tekrar eski gücüne kavuşturmak için büyük bir heyecanla "patron" koltuğuna oturdu. *Hürriyet*'i ise Vuslat Doğan Sabancı yönetiyordu. Vuslat ve Hanzade "elele" grubu Mehmet Ali Yalçındağ'a bırakmadan güçlendirme iddiasındaydılar. *Milliyet*'te Mehmet Yılmaz'ın gönderilip, *Hürriyet*'ten Sedat Ergin'in getirilmesi de "Vuslat Doğan operasyonuydu!"

O arada beklenmedik bir kriz doğdu. *Milliyet* ombudsmanı (Okur Temsilcisi) Yavuz Baydar'ın işine son verildi. Kriz, 2003-2004'lere damgasını vuran 1 Mart tezkeresi, Askere Çuval, Kerkük'e Müdahale üçlemesinin son ayağıydı!

O dönemde, ABD'nin Irak'ı işgali sırasında 1 Mart tezkeresinin reddiyle başlayan gerginlik sürüyor, Washington-Ankara hattında Türkiye'nin Kuzey Irak'a asker göndereceğı konuşuluyordu. "Kerkük'e müdahale" senaryosu da bunun parçasıydı.

ABD Dışışleri'nde Kerkük planlarının masaya yatırıldığı bir toplantıya katılan Türkiye uzmanınca alınan notlar Genelkurmay'a iletilmiş, oradan da *Milliyet*'e uçurulmuştu. Haberin altında Ankara Temsilcisi Fikret Bila'nın imzası vardı. Washington'daki toplantıya katılan ve haberde adı geçen kimi Amerikalı uzmanlar ise olayın doğru olmadığını savunuyorlardı.

Sorun, nasıl olduysa Aydın Doğan'a kadar uzandı. Yavuz Baydar'ın işten çıkarılmasıyla son buldu. Okur Temsilcisi gitmiş ancak "medyanın Kerkük meselesi" bitmemişti. Kasım başında Kerkük'e müdahale haberlerinin yeni dalgası geldi. Bu kez *Cumhuriyet* de topa girmişti. Genelkurmay İkinci Başkanı İlker Başbuğ da, bir açıklama yaparak, "Kerkük'e müdahale konusunda Amerikalılarla anlaşmaya vardığımız yolundaki haberler gerçeği yansıtmıyor," diyecekti. O arada medya siteleri, "*Milliyet* bu manşeti niçin attı?" sorusuyla çalkalanıyordu.

Kürşat Bumin *Medya Kronik*'te şunu yazacaktı: "Bu soruyu *Milliyet*'ten kim cevaplayacak... Bizzat genel yayın yönetmeni mi, gazetenin ombudsmanını mı, yoksa spor servisi mi?"

HANZADE DOĞAN'IN MEKTUBU

Doğan Gazetecilik CEO'su Hanzade Doğan, Doğan Yayın Konseyi üyelerine bir mektup yazarak Yavuz Baydar'ı işinden eden olayı kendi penceresinden şöyle yansıttı:

22 Haziran (2004) tarihinde Fikret Bila imzası ile *Milliyet* gazetesinde yayınlanan "Amerika'nın Kerkük Sınavı" başlıklı haberde; *Milliyet* gazetesinin gerek yayın ilkelerimize, gerekse büyük titizlikle yürütölmekte olan ombudsman müessesesine zarar verecek bir davranış sergilemediğini teyit etmek amaçlı, haber ile ilgili gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Hakan Yavuz (Utah Üniversitesi Öğretim Görevlisi) *Milliyet* Ankara Bürosu'nu ziyaret ederek Washington'da yapılan toplantının detaylarını Fikret Bila'ya bizzat anlatmış, bu görüşmeye Mehmet Yılmaz da şahitlik etmiştir. Haberin yayınlanmasının ardından Amerikan Büyökelçiliğ'inden söylenen tarihte bahsedilen toplantının yapılmadığına dair bir yazı geldi. Hakan Yavuz tarafından toplantıda olduğu iddia edilen Henry Barkey de, Yavuz Baydar'a attığı e-mail mesajında, "toplantının yapıldığını, kendisinin o tarihlerde Washington'da olmadığını" belirtti.

Bu iki gelişmenin ardından, Fikret Bila'dan Hakan Yavuz ile tekrar konuşmasını ve haberin kaynağının kendisi olduğunu açıklayacağımızı söylemesini istedim. Telefon görüşmesinde Hakan Yavuz toplantının yapıl-

diğını ve içeriğinin onun anlattığı şekilde olduğunu ısrarla belirtti. Adının açıklanması durumunda çok üstüne geleceklerini ve gizli tutmamızı rica etti. Fikret Bila artık bunun mümkün olmadığını belirterek, ertesi gün köşesinde hem Amerikan Büyükelçiliği'nin yalanlamasına yer verdi hem de Hakan Yavuz'un ismini açıkladı.

Aynı gün Yavuz Baydar da, Hakan Yavuz ile ilk telefon görüşmesini yaptı. Konuşmanın ardından bana geldi. Hakan Yavuz, Fikret Bila ile görüştüğünü, Ankara Bürosu'nu ziyaret ettiğini yalanlıyor, "Böyle bir şey yaşanmadı," dedi. Bu iddiaya inanmak o kadar zor ki... Yavuz'a bunun mümkün olmadığını, Fikret Bila ve Mehmet Yılmaz'a bu kadar ağır bir hakarete bulunurken daha dikkatli olması gerektiğini, Hakan Yavuz'un ziyaretinin ve anlattıklarının kasetler ile elimizde ispatlı bulunduğunu ve Hakan'ı bir kere de benim yanımdan aramasını rica ettim. Her nedense kendisi yanımdan bu görüşmeyi yapmak istemedi, bunun üzerine konuşmayı mutlaka kasete almasını söyledim. Eğer Hakan Yavuz gerçekten, Yavuz Baydar'ın iddia ettiği gibi, tüm görüşmeleri yalanlıyorsa (elimizde kaset olmasına rağmen) bunun Yavuz Baydar'ın demecinden daha ciddi bir ispata ihtiyacı vardı. Fakat her nedense ertesi gün Yavuz Baydar tekrar geldi ve Hakan ile konuştum; "Kıvırıyor, üstüme gelmeyin," diyor şeklinde konuşmasını özetledi. Israr etmeme rağmen konuşma kaydedilmemişti.

Yavuz bu haberin size mektubunda da belirttiği gibi yalan olduğunu iddia ediyordu ve benim görebildiğim üç ana argümana dayandırıyordu:

1) Hakan Yavuz, benimle yaptığı görüşmede toplantıyı doğrulamadı. Fikret'in elinde olan bant kayıtlarının karşısında Yavuz'un ısrarla gizli yaptığı görüşmelerin doğal olarak hiçbir inandırıcılığı yok.

2) "Henry Barkey; o dönemde Washington'da değildi. İstanbul'daydı, uçak bileti ile ispatlayabilirim." Yavuz, bu iddiasını kanıtlamak için önce Sedat Ergin'i kullandı. Sedat'ın, o tarihte Henry'yi İstanbul'da gördüğünü iddia etti. Oysa Sedat ile benim yaptığım görüşmede bunun doğru olmadığı ortaya çıktı. Beklenen uçak bileti de benim bütün ısrarlarıma rağmen gelmedi.

3) "Washington muhabirimiz Yasemin'in bu toplantıyı yalanladığı." Yasemin böyle bir toplantının yapıp yapılmadığını yalanlayacak otorite konumunda değil. Nitekim kendisi ile görüşmemde de; toplantıdan haberi olmadığını söyledi. Yavuz gibi bu toplantı yapılmadı diye net bir iddiada bulunmadı.

Tüm bu veriler çerçevesinde ortada toplantıya katıldığını iddia eden bir Türk profesör (Hakan Yavuz) ve olmadığını ifade eden bir Amerikalı danışman (Henry Barkey) var. Henry Barkey'in demeci neden otomatik olarak Hakan Yavuz'ununkinden daha doğru olsun?

Yavuz'a bunu söylediğimde bana, "Amerikalılar yalan söylemez," dedi. Yavuz "Hakan Yavuz Yalancı" yazısını yayınlamadan önce, sayın Aydın Doğan'a da götürdü. Doğal olarak Sn. Aydın Doğan Yavuz Baydar'ın elinde Hakan Yavuz'un yalancı olduğunu kanıtlayacak bir veri olmadığını ve kanıt olmadan da bu şekilde bir sonuca varmanın ombudsmanın amacını aştığını, dolayısıyla yazısını daha objektif hale getirmesi gerektiğini belirtti. Sn. Aydın Doğan Okur Temsilcisi'nin taraf olamayacağını alını çizdi. Bu konuşmanın üzerine Yavuz tamamen yanlış olan başlığı değiştirmek ile beraber yazısının içeriğini değiştirmede ve bu yazı aynı şekli ile yayınlandı.

Yavuz'u, *Milliyet*'ten biz çıkarmadık. Kendisi bana geldi ve "İşime son verin," dedi. "Ben gitmek istiyorum, ama tazminat yüzünden siz çıkarın," dedi. Biz de yasal olarak mecbur olmadığımız halde tazminatını son kurşuna kadar ödedik.

OMBUDSMAN OLUYORUM

Yavuz Baydar, *Milliyet*'ten olaylı şekilde ayrıldıktan sonra, Hanzade Doğan'ın asistanı aradı: "Hanzade Hanım sizi bekliyor." Gittim. Hoşbeşten sonra konuya girdi: "Babamla konuştum (Aydın Doğan). Ombudsmanlığı senin yapmanı istiyoruz." Hiç düşünmediğim, aklımdan bile geçirmediğim bir görevdi. Zaten yazılar ve haftalık söyleşilerden bunalmış haldeydim. Röportajlarda bant çözümünde asistanım Özlem sağ olsun yardımcı oluyordu ama redaksiyon ve uzun söyleşileri kısaltmak ve tam sayfaya düşürmek iki günümü alıyordu. Genellikle cumartesi geceleri çalışarak, pazar öğlene dek gazeteye geçiriyordum. Ombudsmanlık kaldırabileceğim bir yük değildi.

Üstelik Yavuz Baydar işten çıkarılmışken, onun yerine geçmem "etik" olarak yakışmazdı. Yavuz arkadaşımды. Biraz tez canlı olmasına karşın, İsveç'te bulunmuş, mesleğin etik kurallarını bilen, gazetecilik heyecanı duyan bir kişiydi. *Milliyet*'te genel yayın yönetmeni olduğum 1995-98 yılları arasında, Şahin Alpay ve Nilüfer Kuyaş'ın birlikte hazır'ladıkları "Entelektüel Bakış" sayfası için kadro zorluklarını aşarak Şahin Alpay'ın isteğini kırmamış, editör olarak işe ben almışım.

Caz tutkusu vardı. Bir süre çalıştıktan sonra, "bir radyodan teklif alarak Dj'lik yapacağını" söyledi ve ayrıldı. Şahin Alpay'la inanamamıştık. Yavuz'un gidişi, sonra parlak bir televizyoncu olacak Banu Güven'in (NTV) yolunu açacak, yine Şahin Alpay'ın önerisiyle Banu önce "Entelektüel Bakış"a, ardından dış haberlere geçerek, *Milliyet*'te genç bir gazeteci olarak isim yapacaktı.

Hanzade Doğan'ın ombudsmanlık teklifi üzerine bunları düşünüyor, ancak "asıl meseleyi" de söylüyordum. Çekincem "Mehmet Yılmaz"dı. "Bakın," dedim, "Milliyet'in eski yayın yönetmeniyim. Hiçbir yayın yönetmeni, eskiden kendi yerinde oturmuş birisinin eleştirilerine tahammül etmez. Kasıt arar. Rahatsız olur. Ben de olsam aynı şekilde davranırdım. Hatta çok üzerime gelirse, o kadar biliyorsanız kendiniz yapın derim. Ya da birisi bana 'Ombudsman olarak yazdıklarını yayın yönetmenliğinde uygulaysaydın,' diyebilir. Dünyada örnekleri nedir bilmiyorum ama eski genel yönetmenler herhalde yapmıyordu. Gazete dışından birini arasanız daha iyi olmaz mı, ya da bir akademisyen, iletişim fakültelerinden bir hoca!"

Dinlemiyordu. "Peki," dedim, "şimdi sizden sonra Mehmet Yılmaz'a gideceğim, o da istiyorsa düşünürüm." Mehmet'e uğradım: "Haberin var mı? Hanzade ombudsmanlık yapmamı istiyor!" "Evet, senin olmanı istiyoruz. Aydın Bey'in de kararı," dedi. Ankara jargonuyla "üçlü kararname"yle atanıyordum. Biraz zaman kazanmak istedim. Yazılar, röportajlar, şimdi de onlardan çok daha ağır ve angaryası bol, bıçak sırtı bir iş. Gazeteleri tara, öteki gazeteleri izle, okur şikâyetlerini al, yazı işlerinden yanıt iste, kırıp dökmeden her hafta bunları açık bir dille ombudsman sayfasında yaz.

Birkaç hafta geçmişti ki, Aydın Bey'den bir telefon: "Sen niye başlamıyorsun okur temsilciliğine?" diye sordu. Artık ombudsmandım.

2012 sonbaharında Milliyet'e ikinci kez genel yayın yönetmeni olunca, ilk işim ombudsmanlığı bırakmak oldu ve bu göreve 7-8 yıl süresince bana büyük destek olan Belma Akçura'yı, Demirören ailesini bilgilendirerek atadım.

Ombudsman, yazı işleri ve genel yayın yönetmeninden bağımsız, "yayıncı" tarafından atanır. Mehmet Yılmaz'la başladım, Sedat Ergin ve Tayfun Devecioğlu dahil üç dönemde de sorunsuz çalıştım. İşime karışmadı. Yayın yönetmenleri de gazeteye dönük okur eleştirilerini, okurla eş zamanlı haftada bir yayınladığımız sayfada görüyorlardı. Sedat Ergin, kimi "kritik" olaylarda ombudsmana kendisi başvurarak, "özenetimi" ileri bir noktaya taşıdı.

En sıkıntılı olduğum dönem, Yavuz Baydar işten çıkarılıp ombudsman olduğum sırada, Londra'da yapılacak Dünya Ombudsmanlar Birliği (ONO) toplantısına katılma sırasıydı.

Yavuz ONO'nun eski başkanıydı. Daha birkaç yıl önce, ONO toplantısı İstanbul'da Doğan Medya Grubu'nun ev sahipliğinde yapılmıştı. Organizasyon, gazete ve televizyonların okur denetimine açık olduğunu taahhüt eden dünyanın saygın kuruluşlarını bünyesinde barındırıyordu. İngiltere'den *Guardian*, *Independent*, *BBC*, Fransa'dan *Le Monde*, İspanya'dan *El Pais*, İsveç, Norveç gibi düşünce özgürlüğünün tavan yaptığı ülkelerin medyaları, ABD'den *New York Times*, *Washington Post*, *Los Angeles Times*, *NPR*, Avustralya, Brezilya'dan Orta Amerikan temsilciler. Salt bağımsız medya platform-

mu değil, demokrasi ve düşünce özgürlüğü ligiydi ONO. Rusya, Çin, eski Doğu Avrupa ülkeleri gibi, medya sicili hâlâ bozuk ülkelerden temsilciler üye olamıyorlardı.

Türkiye'ye ise AB müzakere süreci nedeniyle ilgi ve destek vardı. Böyle bir ortamda ONO'nun eski başkanı *Milliyet* ombudsmanının atılmış olması "felaket" bir gündem maddesiydi. Yavuz Baydar'la ilgili bütün bir öğleden sonra "özel oturum" maddesi konmuştu. *Milliyet*'in ONO'dan çıkarılması da kaçınılmaz olarak tartışılacaktı.

Hanzade ve Vuslat Doğan *Milliyet*'in Londra'dan prestijini koruyarak dönmesi için bir dizi telefon görüşmesi yaptılar ONO yönetimiyle. Bir de mektup kaleme alındı. Yavuz Baydar'dan sonra ben de söz alacak ve konuşacaktım. Ancak Londra'da toplantı gündemini görünce, böyle bir şansım olmadığını anladım. Gündem önceden hazırlanmış ve basılmıştı. Kaldı ki Yavuz'la orada "tartışma" niyetim de yoktu. *Milliyet*'in eski genel yayın yönetmeniydim. Ombudsmanı şu gerekçeyle attık savunması bana yakışmazdı.

Katılımcılar 60-70 kişi olduğu için zaten herkes birbirini tanıyordu. Yavuz Baydar konuşmasını tamamladıktan sonra, sorulara geçilmeden söz isteyecek yeni ombudsman olarak kendimi tanıttım ve gazete yönetiminin bu konudaki mektubunu başkanlığa sunmak istediğimi söyledim. Mektup bu şekilde değerlendirmeye alındı ve ancak üzerinde yeni bir tartışma açılmadan, Yavuz Baydar'ın işten çıkarılma şeklini kınayan sözlerle toplantı dağıldı.

Böylece *Milliyet*'in ONO üyeliğini kesintiye uğratmadan Londra'dan döndüm. Ombudsmanlık yaptığım 7-8 yıl boyunca, her yıl yapılan ve mesleki anlamda çok değerli ve öğretici bulduğum konferanslardan en az beş-altısına katıldım. Önemli dostluklar ve tecrübeler edindim.

FETHULLAH GÜLEN DİZİSİNE TEPKİLER

Okur Temsilcisi olarak beni hayli zorlayan yayınlardan birisi, gazeteci Mehmet Gündem'in ABD'de bulunan –o zaman bugünkü gibi aforoz edilmemiş olan– Fethullah Gülen'le yaptığı dizi-röportajdı. *Milliyet*'te üç haftayı aşkın süreyle yayımlandı ve hayli tepki aldı röportaj.

17 Ocak 2005 Pazartesi günü, Fethullah Gülen'e yönelik tepkileri –daha çok aleyhte– okur görüşlerini seçerek ve özetleyerek "Gülen Röportajı ve Ötekini Sorgulamak" başlığıyla ombudsman sayfasında değerlendirdim:

Mehmet Gündem'in ABD'de Fethullah Gülen'le yaptığı röportaj ikinci haftasına girerken *Milliyet*'e gelen okur tepkilerinden, dizinin uyandırdığı ilgi kadar, tepki yarattığına da tanık oluyoruz.

Abdi İpekçi'den bu yana gazetenin Atatürkçü, laik, demokrat çizgisini sahiplenen *Milliyet* okurları, Gülen'e açılan sayfalarca yer nedeniyle kendilerini "yaralanmış" hissediyor. Nur cemaati liderinin geçmişteki "Cumhuriyet karşıtı" düşünceleri, *Milliyet* Anayasasına bağlı, çağdaş okur kitlesini rahatsız ediyor.

Okur telefon hattı ve yazarlarımızın "e-mail" adresleri hafta boyunca tepki mesajlarıyla doldu, taşıtı.

Milliyet gibi "ifade özgürlüğü"nden ödün vermeyen bir gazetenin, kimi okurlarımız "içine sindiremiyor" diye toplumun bir kesimini "öteki" sayması ve gazete sütunlarını "farklı düşünen" akımlara kapatması, dolaylı bir "sansür"e araç olması düşünülemezdi.

AB sürecindeki Türkiye'de "din meselesi"nin toplumu bölen, siyasal "düşmanlık" halinde tutulması yerine, "öteki"ni anlamaya, birlikte yaşamaya yönelik diyalog ortamına, demokratik olgunluğa ulaşılmasının zamanı gelmedi mi?

Gülen röportajı, böyle bir toplumsal algılamaya fırsat verecek malzeme içermiyor mu? Gülen gerçekten değişti mi? Yoksa *Milliyet* tiraj arayışıyla mı Mehmet Gündem'i (serbest gazeteci, *Milliyet*'in röportajcısı, yazarı değil) ABD'ye gönderdi?

Sordum: Dizi günlük altmış bin dolayında tiraj almış. Hepsi bayi satışı. Toplu "dağıtım ve satış" istekleri geri çevrilmiş.

MONTAJ MI, TAKİYE MI?

Mehmet Gündem, "kasetler" konusunda daha detaylı sorular yöneltebilirdi. Gülen'in yurtdışına çıkışına (kaçışına) neden olan, 18 Haziran 1999'da Ali Kırca'nın ATV'de yayınladığı kasetlerdeki sözleri unutulmadı: "Belli bir noktaya gelinceye dek hizmete devam edin. Başkalarına kapılıp erken huruç diyeceğim çıkışlar yapmayın. (...) Adliye'de, Mülkiye'de veya başka hayati müessesede bizim arkadaşlarımızın varlığı İslâm'ın geleceği adına bu işin garantisidir. İstikbale yürümek için sistemin püf noktalarını bulun. Kuvvet dengesi olmadığı yerde asla kuvvete başvurmayın, esneklik gösterin, gerekirse namaz kılmayın, oruç tutmayın, hatta içki bile için, ta ki onlar sizi kendilerinden bilene kadar."

Kasetteki bu sözler de "montaj" mıydı? Yoksa "takiye" mi? *Milliyet* okurları bunları da merak ediyor!

Ali Kırca'nın 28 Şubat sürecinde ATV'de yayınladığı Fethullah Gülen'in "Kuvvet dengesi olmadığı yerde asla kuvvete başvurmayın, onlar sizi kendilerinden bilene dek, esneklik gösterin, başkalarına kapılıp erken huruç yap-

mayın” sözlerinden neredeyse yirmi yıl sonra, 15 Temmuz kalkışması Cumhurbaşkanı Erdoğan ve hükümet tarafından “FETÖ’cü bir darbe” olarak tarihe geçirildi ve “darbeye teşebbüsün lideri ve bir numaralı sanığı” olarak Gülen’in ABD’den iadesi istendi.

BİTMEYEN KAVGA: “KAOSA KALKAN 411 EL”

Doğan Grubu’yla AKP iktidarı ve Başbakan Erdoğan arasında 2007 seçimlerine dek yolunda giden işler, ilişkiler o tarihten itibaren baş döndürücü bir hızla tersine döndü. Oysa *Hürriyet*, Emin Çölaşan’ın yazılarına son vererek “temiz bir sayfa” açıyordu. İktidarın ilk beş yılını kapsayan “balayı” döneminde, Dünya Gazeteciler Birliği (WAN) toplantısı 2004 yılında İstanbul’da Doğan Grubu’nun ev sahipliğindeydi ve açılış konuşmasını Başbakan Tayyip Erdoğan yapıyordu. Dünyanın saygın medya örgütleri temsilcisi 1.500 dolayında gazeteci yayıncının katıldığı toplantıda Erdoğan, ifade özgürlüğü ve reformlar konusunda hayli ilerici mesajlar veriyordu.

2007 seçimleri ardından hızla baş aşağı giden ilişkileri Ümit Alan’ın *Türkiye’de Gazetecilik Masalı* kitabından aktaralım:

Doğan Grubu yani eski merkez medya ile AKP arasındaki gerginliğin ilk tırmanmaya başladığı anlardan biri, “411 El Kaosa Kalktı” manşeti olur. Konu, başörtüsüne üniversitelerde serbestlik getirecek olan anayasa değişikliğidir. Değişiklik, 411 oyla kabul edilir. *Hürriyet*’in yorumu, 28 Şubat günlerini hatırlatacak şekildedir.

Haber, “Türkiye’yi bölen türban, 518 milletvekilinin 411’inden kabul gördü. Anayasa paketi Meclis’ten geçti. Kutuplaşma endişe yaratıyor” şeklinde olur. Erdoğan’ın buna çok kızdığı haberi gelir. Hükümete yakın medya da *Hürriyet*’e yüklenir. Özkök durumu toparlamaya çalışsa da, Doğan Grubu’nun ve bizzat Özkök’ün üzerinin çizilmesinin tarihinde bu manşet kritik bir virajdır.

DENİZ FENERİ e. V

Emin Çölaşan’ın işine son verilmesinin ardından daha fazla hükümete yaklaşacağı düşünülen Doğan Grubu, şaşırtıcı bir atığa kalkar ve gazetecilikte ısrar eder. Mevzu, Almanya merkezli Deniz Feneri e. V davasıdır.

Almanya tarihinin en önemli dolandırıcılık olayı sayılan Deniz Feneri e. V davasında çalışıldığı ortaya çıkan paranın değeri 16 milyon eurodur. Davanın Almanya’daki sanıkları ağır cezalara çarptırılır. Ancak mahke-

meye göre bu suç şebekesinin liderleri Türkiye'dedir. Şebekenin lideri, o zamanki Kanal 7 Yönetim Kurulu Başkanı Zekeriya Karaman olarak gösterilir. Kanal 7 Yayın Yönetmeni Mustafa Çelik ve RTÜK Başkanı Zahid Akman'ın da adları geçer. Bu isimlerin Başbakan Erdoğan'ın yakın çevresi olduğu bilinmektedir. Bağış paralarının amaç dışı işlerde kullanılmış olduğu da Alman mahkemelerinin kararıyla sabittir.

Doğan Grubu gazeteleri ve başta Hürriyet, 2008'deki bu davayı manşetten incelemeye alır. Hükümete yakın medyanın davalara ilgisi yok demek kadar azdır.

HILTON ARAZISI, RAFİNERİ İSTEĞİ

Aslında Erdoğan'ın hayalindeki basın budur. Çünkü Doğan Grubu'nun bu konuyu bu kadar yakından incelemesine tepkisi çok ağır olur. Erdoğan'ın Aydın Doğan'ı vurduğu yer, "medya dışı" yatırımlardır.

"Hilton Otel'i'ne imar rantı da mı haber değeri taşıyor? Müsaade etmediğimiz için bu yaygaralar başladı. Diyorlar ki mahkemeye verseydin. E ben müsaade etmedim ki, neyi vereceğim mahkemeye..."

Doğan Grubu'nun bu konudaki gazetecilik yapma inadı; ama yanlış ama doğru medya dışı işlerinin çizdiği sınıra gelip dayanmıştır. Bu da 1990'larda artan medya dışı yatırımların bir sonucu olarak tarihteki yerini alır. Aydın Doğan'ın bu iddiaya cevabı, medya-iktidar ilişkileri açısından tarihe geçecek kıvamdadır:

"Velev ki ben ona gittim, ben ona Hilton için gitmedim. Ben ona, 'Sayın Başbakan, 2,5 milyar dolar paramız var; biz bu ülkede yatırım yapmak istiyoruz. Ben sizden ruhsat istiyorum, ben o ruhsatla yatırım yapacağım. Rafineri kuracağım,' dedim. 'Nerede kuracaksın?' dedi. 'Ceyhan'a,' dedim. 'Hayır, olmaz, orayı Çalık Grubu istiyor, Bizim Çalık'a sözümüz var,' dedi. Ben de 'Çalık da kursun ben de kurayım,' dedim. Ama kabul etmedi. Kendisi bana sordu: 'Hilton'u ne yapacaksınız?' diye. Ben de 'Hilton demo-olmuş, yanına bir şeyler (rezidans) yapılması lazım,' dedim. Ben Başbakan'dan bir şey istemedim."

DOĞAN GRUBU'NA REKOR VERGİ CEZASI

AKP ile Doğan Grubu arasındaki bu güç savaşında kimin galip geleceğini belirleyen en önemli gelişme, 2009 yılına kesilen ve faizleriyle birlikte 4.8 milyar lirayı bulan rekor vergi cezası oldu. Normal şartlarda bu ceza, grubun bir manada bitişi anlamına geliyordu. Aynı zamanda "411 El Kasa Kalktı" manşetindeki tavrı ve Deniz Feneri e. V. davasındaki gazeteci-

lik çabasının da bir faturası olarak yorumlanabilirdi. Medya dışı ilişkilerle büyüyen bir medya grubunu kontrol altına almanın en kolay yolu buydu.

2011 seçimlerine 25 gün kala 4.9 milyar lirayı bulan vergi cezası, 940 milyon lira ödenerek sıfırlanır.

Doğan Grubu'nun ilk etapta Demirören-Karacan ortaklığına sattığı, sonradan tamamen Demirören kontrolüne geçen *Milliyet* ve *Vatan* gazetelerinin satışının ardından nasıl dizayn edildiğiyle ilgili en çarpıcı örnek, bizzat Başbakan Erdoğan'ın ağzından kamuoyuna yansıdı:

Bizim Demirören ailesine, başbakan olarak baskı kurduğumuz söyleniyor. Bu iki gazetenin alımında da Erdoğan Bey ve oğluna en ufak bir tavsiyem olmadı. İşadamları olarak ister alırlar ister almazlar.

Satın aldıktan sonra Erdoğan Bey bana, "Kimi tavsiye edersin?" diye sordu.

O zaman 24'ten ayrılmakta olan Akif Bey'i tavsiye ettim. Onlar anlaşımadılar. "Şunu al, bunu al," demedim.

Derya Bey atılırken de benim haberim olmadı.

BAŞBAKAN'A TELEFONDA AĞLAYAN GAZETE SAHİBİ

Milliyet'in yeni patronu "gazete sahipliğini taşımakta" hafif kaldı. 28 Şubat 2013 tarihinde *Milliyet* "İmralı Zabıtları" manşetiyle çıktı. Gazetenin deneyimli siyasi muhabiri Namık Durukan, İmralı Cezaevi'nde PKK'ya ateşkes ilanı bağlamında Abdullah Öcalan'la görüşen BDP heyeti Pervin Buldan, Sırrı Süreyya Önder, Altan Tan'ın aldığı notları ele geçirmişti. O zabıtları virgülüne dokunmadan yayımladık.

Ve kıyamet koptu. Hükümet sözcüleri, Gülençi-Tayyipçi ayrımı yapmaksızın "yandaş medya", *Zaman*'dan *Star'a*, *Sabah*'tan *Yeni Şafak'a* *Milliyet*'i barış sürecini sabote etmekle suçluyorlardı. Başbakan Erdoğan da tepki vermekte gecikmedi. Balıkesir meydanından "Batsın sizin gazeteciliğiniz," diye seslendi.

Demirörenlerin eli ayağı çözüldü. Tayyip Erdoğan'ın gazabından korkuyordu. Ertesi gün gazeteye geldiğinde "Dün gece ağladım," diyecekti. Tayyip Erdoğan'ı ekranda izlerken Başbakan'ın tepkisinden çekinip birkaç damla yaşın gözlerinden süzüldüğü akla gelebilir. Ancak bir yıl sonra ortaya çıkan bir telefon konuşması –tapeler– olayın çok daha vahim olduğunu, gazete sahibinin Başbakan'ı arayıp sonunda ağlayarak telefonu kapattığını ortaya koyacaktı.

İşte o konuşmalar:

Erdoğan Demirören: Üzdüm mü seni patron?

Tayyip Erdoğan: Valla duman ettiniz etrafı, rezil ettiniz.

Erdoğan Demirören: Ne zaman bir araya gelelim seninle?

Tayyip Erdoğan: Valla, neyini bir araya geleyim ben yani, böyle bir rezillik olur mu ya, böyle bir yani...

Erdoğan Demirören: Bunu sızdıranları bulmamız lazım onun için.

Tayyip Erdoğan: Siz bırakın sızdıranları, yani sızdıran sızdırmış size, o ayrı mesele de, yani sizin gazetenizin görevi böyle bir provokasyonu yapmak mı?

Erdoğan Demirören: Yok böyle aklımızın ucundan geçer mi Sayın Başbakanım?

Tayyip Erdoğan: Ne demek geçer mi canım, işte geçti daha ne olacak. Yani başlık böyle bir şekilde atılacak, yani aklımızın ucundan geçer mi geçmez mi, üç beş tane fazla satayım diye böyle namussuzluğu hangi adamın yapıyorsa, ondan sonra siz hâlâ bunları savunuyorsunuz, yani aklımızın ucundan geçer mi?

Erdoğan Demirören: Savunmuyorum, bütün gece ben bununla uğraştım.

Tayyip Erdoğan: Allah aşkına, yani siz bu gazetelerin başlıklarını manşetlerini...

Erdoğan Demirören: Benim senden bir ricam var, sen bana bir yarım saatini ver.

Tayyip Erdoğan: Valla sana çok yarım saatler ayırdık ya. Yani ayıp oluyor ya. Böyle bu şey olur mu ya. Ve ben bundan sonra zaten bir tane gazetenizden adam almayacağım bütün yurtdışı seyahatlerime, hadi alalım hadi alalım falan, e adamla kaç kere oturduk konuştuk. Derya efendiyi ben de konuştum, arkadaşlarım da konuştu, yani güzel bir sürecin içine girmişiz, bir çözüm süreci diyoruz, riskler alıyoruz bilmem neler yapıyoruz ve yalan yanlış bir tane şey, orada atıyor manşeti ahlâksız herif, kepaze herif, yani bu sürecimizi bizim baltalamak istiyor, siz de bunun patronusunuz.

Erdoğan Demirören: Peki benden ne istiyorsun?

Tayyip Erdoğan: Benim senden isteyeceğim bu adamların, bu namussuzların hepsine ne yapacaksan yapman lazım, yani "Bu başlığı nasıl atarsınız?" demen lazım. İşyerinizde size birisi bir namussuzluk yapsa acaba bir yarım saat tutar mısınız?

Erdoğan Demirören: Tutmayız.

Tayyip Erdoğan: Hemen kapıya koyarsınız.

Erdoğan Demirören: Ama ben söyleyeyim bak.

Tayyip Erdoğan: Bu kadar risk alacağız, bilmem ne yapacağız, dün atılan başlık yenilir yutulur değil, bak sizi aramadım arkadaşlar... siz bugün aramasanız beni yine...

Erdoğan Demirören: Alo.

(GÖRÜŞME KESİLDİ)

Tayyip Erdoğan: Alo.

Erdoğan Demirören: Gerekeni yapacağım ben Sayın Başbakanım.

Tayyip Erdoğan: Siz takdir edersiniz nasıl şey yaparsınız.

Erdoğan Demirören: Ben sana söz...

Tayyip Erdoğan: Derya (Sazak) bu işin birinci derecede sorumlusudur, haberi yapan terbiyesiz (Namık Durukan) bunun sorumlusudur, bunu kim ona sızdırdıysa...

Erdoğan Demirören: Ben onu bugün.

Tayyip Erdoğan: İyi niyetliyse o size kim sızdırdıysa onu söylesin, acil onun hakkından gelelim. Eğer bu benim ekibimden biriye ben gereğini yaparım ama bu BDP'den biriye onu da söylesin, onun da biz gereğini yapalım.

Erdoğan Demirören: Ben size bu akşama kadar kimden geldiğini önünüze getireceğim.

Tayyip Erdoğan: Tamam.

Erdoğan Demirören: Tamam mı Başbakanım.

Tayyip Erdoğan: Tamam tamam.

Erdoğan Demirören: Sen kendini üzme.

Tayyip Erdoğan: Tamam tamam.

Erdoğan Demirören: Hadi bakalım.

Tayyip Erdoğan: Peki hadi, hayırlı günler. Alo...

Erdoğan Demirören: (AĞLIYOR) Nasıl girdim bu işe ya, kim için (AĞLIYOR).

Tayyip Erdoğan: Hayırlısı olur inşallah, peki hayırlı günler.

Erdoğan Demirören: Sağ olasın (AĞLIYOR).

15 TEMMUZ DARBEŞİ SONRASI SIZAN MEHMET ALİ YALÇINDAĞ JURNALLERİ

Doğan Medya Grubu CEO'su Aydın Doğan'ın damadı Mehmet Ali Yalçındağ'a ait olduğu öne sürülen "e-mailler" in Red Hack tarafından yayımlanmasıyla, medya tarihinde görülmemiş bir skandal daha gündeme bomba gibi düştü.

“e-posta” trafiği Yalçındağ’ın ağırlıklı olarak Cumhurbaşkanlığı Özel Kalem Müdürü Hasan Doğan ve Enerji Bakanı Berat Albayrak ve Turkuaz (Sabah-ATV) Medya Grubu Başkanı Berat Albayrak’a geçtiği “günlük” yazışmaları içeriyordu.

T 24 Haber sitesinde “e-mail”leri görmek mümkün.

18 Ağustos tarihli notta Yalçındağ şöyle diyor:

Sağ olsun Hasan Doğan’ın yardımıyla hemen darbe sonrası sayın CB’mızı, (cumhurbaşkanı) telefonla arayarak geçmiş olsun dileklerimi ilettim, kendisine sayın başkomutanım diye hitap ettim hoşuna gitti, anayasamızda böyle söylüyor sen de rahatlıkla söyle dedi, gülüştük, çok keyifliydi. Ve telefona AD’ı (Aydın Doğan’ı) verdim.

Çok uzun zamandır ilk kez telefonla konuştular. Bence iyiydi. Daha sonra aile fertleri bana teşekkür edeceklerine, “Biz de zannettik ki CB kendi aradı babamı teşekkür etti” dediler. Küçümsediler işi. Beklentileri sayın CB’mızın AD’yi arayıp teşekkür etmesiniymiş!

AYDIN DOĞAN’A SARAYDAN RANDEVU

18 Ağustos tarihli “günlük”ten:

3 Ağustos Çarşamba akşamı geç saatte Hande Fırat ile birlikte sayın CB’mızı ziyaretimizden çıkarken Hasan Bey Hande ile Aydın Bey’le birlikte ziyaret konusunu konuşmuş. Siz isteyin randevuyu bir bakalım dediğini AD’ye (Aydın Doğan) ertesi gün ilettik. Hande AD’ye demiş ki Mehmet Ali Bey’le birlikte olacak.

AD iki gün sonra beni çağırarak bu randevuyu sadece benimle değil Vuslat’ı da yanına alacağını söyledi. Gerekçe olarak Vuslat’ın eşi Ali’nin (Sabancı-Pegasus) işlerinin bizim yüzümüzden kötü gittiğini ve bu sebeple de Vuslat da bu oyuna dahil olmak istiyor, dedi. Benim yaptığım işe devam edeceğimi Vuslat’ın ise yurtdışında çalışmalar yapmak istediğini ve olan olayların yurtdışında anlatılmasına yardımcı olacağını anlattı.

Ben de cevaben Vuslat ve Ali daha düne kadar bizden (Ak Parti’den) nefret ederken nasıl gidip yurtdışında bu olanları samimiyetle anlatacak, nasıl CB’mızı, nasıl bu darbeyi içten anlatacak. Bu doğru karar değil hoş karşılanmayacaktır dedim. (...) Daha sonra Hande Fırat ile konuşur ve CB randevusuna Vuslat’ı da dahil etmek istediğini anlatır. Hande bunun çok yanlış olduğunu böyle bir şey yaparsanız randevuyu riske atarsınız der. Hatta Hasan Doğan’ın kesin değil uğraşacağız bir bakalım dediğini hatırlar.

latmış. AD bunun üzerine karar değiştirir ve bana “seni götürmeyeceğim ben yalnız gideceğim” der. Burada niyet yine iyi giden bir şeyi bozmaktır.

Yalçındağ'ın 6 Eylül 2016 tarihli gece 02.25'te gönderdiği öne sürülen “Jandarma” konulu mailinden:

Hasan Bey iyi akşamlar, 10 gün önce Jandarma Genel Komutanı Yaşar Paşa'ya Ankara'da geçmiş olsun ziyaretinde bulundum. Yanıma Hande Fırat'ı da aldım. Yaşar Paşa şöyle lafa başladı; “Mehmet Ali Bey eğer Aydın Bey sizi tekrar bu göreve getirmeseydi belki de bugün Doğan Grubu olmayacaktı. Siz geldiniz grup kurtuldu. Teşekkür ederiz. Ama bundan sonra beklentimiz bu birlik beraberliğe sahip çıkmak, inşallah bu ayar da gidersiniz.” (Bu arada bunları bayağı asker sertliğinde söyledi.) Ben de “Emredersiniz komutanım,” dedim.

Mehmet Ali Yalçındağ'ın 13 Mayıs 2016 saat 18.57'de gönderdiği öne sürülen bir başka yazışmasından:

Hasan Bey kolay gelsin. Geçen gün sayın Cumhurbaşkanımız Hilton Otel'i'ne gelmiş. Benim bilgim yoktu, olsa zıtalılarını kapıda karşılardım. Bizimkiler bana haber vermemişler ve Vuslat (Doğan Sabancı) İbrahim Kalın Bey'le görüşerek haberleşerek orada karşılamak talebinde bulunmuş, hatta Aydın Bey'le birlikte. Sonra askerî protokol Aydın Bey'in karşılama ekibinde olmasının uygun olmayacağını bildirmiş. Vuslat ise İbrahim Bey'le görüşerek oraya davet edilmiş. Ve gitmiş Beyefendi'yi kapıda karşılamış. Olabilir çok normal tabii ki ama burada bu iş şöyle satılıyor, işte bizi Külliye ile temas kurabiliyoruz. Bu beni biraz sıkıntıya sokuyor. Sadece bilgi vermek istedim.

HÜRRİYET'İN İÇİ AHMET HAKAN

Mehmet Ali Yalçındağ'ın Albayrak kardeşler ve Cumhurbaşkanlığı Özel Kalem'i'ne attığı 11 Mayıs 2016 tarihli maillerde *Hürriyet* bünyesindeki gelişmelere ilişkin önemli notlar var:

Konu: Ahmet Hakan. Bildiğiniz gibi uzun zamandır *Hürriyet* gazetesinde yapılan hatalar, yanlışlar ve gazetedeki satış kaybı nedeniyle mevcut genel yayın müdürünün değiştirilmesi gerektiği konusunda 2 aydır çalışmalar yapmaktayım. Sedat (Ergin) değiştiğinde kim olmalı ki ben ke-

fil olayım. Sonunda benim sorumluluğumda işi yeni birine teslim edeceği ama beni zor durumda bırakacak biri olmamalı.

Bu arada Vuslat, “Ben Sedat’a çok güveniyorum benim adamım oldu” diye Sedat’tan vazgeçmiyor. Sedat benimle yaptığı her toplantıyı Vuslat’a gidip anlatıyormuş diye Sedat’a çok güveniyormuş! Aydın Bey de nasıl olsa Sedat değişecek diye düşündüğü için kim olmalı ki rahat etsin ve güvensin diye bir çalışma içinde. “Ahmet Hakan’ı düşünüyorum,” dediğinde ben Ahmet ile uzun toplantılar yaptım. Ahmet de şunun farkında ki biz birbirimizi anlamalıyız ki birlikte çalışalım. Sonunda gördüm ki ben Ahmet’e kefil olabilirim. Benimle çok paralel düşünüyor. Ayrıca “Sadece size bağlı olursam çalışırım, Vuslat Hanım müdahale ederse çalışmam,” diyor.

Bugün gazeteciler.com’da çıkan haber ilginç. Çok doğru. Vuslat’ın kendi yapmak istediği, Aydın Bey’in olmaz dediği dahi doğru. Vuslat genel yayın müdürü olacaktı. “Olmaz,” dedi.

UTANÇ YAZIŞMASI: DÜŞMAN GAZETECİ

21 Nisan 2016 saat 00.04’te gönderildiği öne sürülen mailde, Mehmet Ali Yalçındağ *Hürriyet* Ankara Temsilcisi Deniz Zeyrek’i “üstat” dediği Serhat Albayrak’a jurnalliyor:

Üstat selam, Deniz Zeyrek düşman. Elimden geleni yaptım. *CNN Türk*’te haftada 5’ten 2’ye düşürdüm. Ne kavgayla. Efendim *Hürriyet* Ankara temsilcisine bunu yapamazmışım. Vuslat ve Sedat öyle diyormuş. Ama ne mücadele. Ankara’da kimse görüşmüyor diyorum bu arkadaş olmaz diyorum. Binali Bey diyor ki her gün beni arıyor. Sonunda geçen hafta Binali Bey ona konuştu. Deniz havaya girdi. Dün Binali Bey’e haber yolladım, “Deniz’i nerdeyse yolluyordum, adamı kurtardınız,” diye. Bu sabah Enerji Bakanımız tüm Ankara temsilcilerini çağırmış Deniz hariç. İçime su serpildi. Süper oldu. Sedat Ergin aradı, “Deniz çağrılmamış, çok üzül-dük,” dedi. “İyi,” dedim. Üstat ben burada uğraşıyorum ama bir koordinasyon içinde olmamız lazım. Bu kardeşin burada tek başına mücadele ediyor ama yalnızım, sen ciddiye almıyorsun ama tek başıma strateji yapıyorum. Nasıl olacak böyle bilmiyorum vallahi. Yalnız da kalsam mücadeleye devam edeceğim pes etmem. Eyvallah.

Sonunda Yalçındağ, Red Hack yazışmalarıyla patlayan skandal sonucu Doğan Medya Grubu CEO’luğundan istifa ederek önce kendi gitse de, 2016 sonunda Deniz Zeyrek’i göndermeyi de başardı.

Darbe gecesi Marmaris'ten Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı "facetime"dan canlı yayında *CNN Türk*'e çıkaran Hande Fırat, darbenin bastırılmasında tarihî bir rol oynamakla kalmadı, Saray'la yıldızı bir türlü barışmayan Aydın Doğan'ın makûs talihini de değiştirmiş oldu. *Hürriyet* Ankara Temsilciliği'ne getirildi. 21 Nisan 2016 saat 00.09'da gönderilen e-mail. Başrolde yine Yalçındağ:

Yine ben. Üstat, Ben bu projede gücümü 3 kişiden alıyorum. Beyefendi (Cumhurbaşkanı Erdoğan), Berat Bey ve sen. Üçünüzle görüşmeyince benim gücüm azalıyor, ne oluyor anlayın beni [Erdoğan Demirören'den sonra yeni bir ağlama vakası – D.S.] 10 gün önce sayın Cumhurbaşkanımız Kandil için arayınca biraz toparlandım, çünkü Aydın Bey ile akşam yemeğindeydim, şahane oldu. Ama konuşmamız lazım. Kalbimde ritim bozukluğu var inanmıyorsun bana. Mehmet Ali.

BAŞKANLIK REJİMİNE AÇIK DESTEK

6 Mayıs 2016'da gönderdiği öne sürülen mailde Yalçındağ Doğan Medya Grubu'nun yeni yayın dönemine ilişkin değerlendirmeler yapıyor:

(...) Bu dönemde grubumuzla ilgili artıların eksilerin muhakemesini yaparsak hepimiz için faydalı olur. (...) Net olunması gereken 2 konunun Paralel ile mücadele ve Başkanlık sistemi olduğu kanaatindeyim.

Şu anda Ak Parti ve Sayın Tayyip Erdoğan en güçlü olduğu günleri yaşıyor. [İki aya kalmadan 15 Temmuz darbe girişimi yaşanacak – D.S.]

Motor ısındı bundan sonra durması mümkün değil. Ancak tam temizlik olduğunda motor kapanacak. Yeni Başbakan ile 1 yıla kalmadan Partili Cumhurbaşkanı veya Başkanlık modelinin gelmesi için çalışılacak.

Son olarak bugün *Hürriyet* gazetesinin manşetini büyük bir sorumsuzluk ve düşmanlık olarak görüyorum. İş bitmiş gitmiş neye yarayacak bu manşet, anlamakta zorluk çekiyorum. Kafasızlığın daniskası Sedat'ın yaptığı. Yine bir çuval inciri berbat ettiğimizi düşünüyorum. Yazık.

DOĞAN'DA KAYBETTİ, TRUMP'LA KAZANDI

Mehmet Ali Yalçındağ, Doğan Grubu'nda kaybettiği pozisyonun moral karşılığını ABD seçimlerinde aldı. Donald Trump'ın başkan seçilmesi, hiç tartışmasız Yalçındağ'ın Doğan ailesi içindeki hisselerini yeniden tavan yaptırdı.

Yalçındağ, ABD'nin emlakçı başkanıyla Şişli-Mecidiyeköy'de ikiz kule inşaatında ortaklık yaparak, Trump Towers'ı yükselterek, ne denli uzak görüşlü olduğunu dosta düşmana gösterdi! ABD Başkanı'na bu yakınlık kuşkusuz "başkanlık yolunda" ilerleyen Erdoğan'ın Putin ve Trump'la kuraacağı "yeni dünya düzeni"nde Mehmet Ali Yalçındağ'ın da önünü açacaktır. Yalçındağ aynı zamanda Ruslarla Yandex adlı arama motorunda ortak iş yapıyor.

Vuslat Doğan'la savaşında Red Hack yazışmalarıyla CEO'luktan istifa ederek geriye düşmüş olsa da, Trump'ın başkanlığında yeniden öne geçecektir.

YA SEV YA TERK ET

Doğan Grubu'nun beş milyar liralık vergi baskısıyla çökertilip, *Milliyet* başta etkin ve saygın gazetelerin elden çıkartılması sürecinde yaşanan pek çok dramatik anın tanığıyım. Aydın Doğan'ın o dönemden sağ salım çıkıp, *Hürriyet*'i ve iki büyük televizyon kanalını elinde tutması inanılmaz bir başarı öyküsüdür.

Kırk yılın deneyimiyle ancak Aydın Bey, *Titanic* gibi "buzdağına" çarpan gemiyi o badireden en az hasarla kurtarabilirdi. *Milliyet*'i satarak bunu başardı. *Star TV* zaten Uzanlarındı, tasfiye sürecinde alınmıştı. Doğu'ya gitti. 300 milyon dolarlık alışveriş taraflara zarar vermedi.

Asıl operasyon Aydın Doğan'ın "medyadan çıkarılmasıydı!" Aydın Bey birkaç kez o noktaya getirildi, ancak direndi ve kaldı. O aşamada salt siyasi iktidar değil, çevresindeki tüccar gazeteciler de "sat kurtul"cuymdu. İçerden dışardan kuşatılmış Doğan Grubu'na İngiltere'den ABD'ye, Avustralya'dan Almanya'ya "alıcı" aranıyordu. *Milliyet*'i ise, bugün FETÖ'cü diye gazete ve televizyonlarına, altın madeni işletmesine el konulan Akın İpek'e satmak üzereydiler.

Aydın Doğan'ı medyadan tasfiye planının miladı, Ümit Alan'ın da yerinde tespitiyle, Deniz Feneri haberleri ve *Hürriyet*'in "Kaosa Kalkan 411 El" manşetidir.

İktidar bu yayınları kaçınılmaz olarak AKP'nin kapatılması ve Tayyip Erdoğan'ın bitirilmesi olarak algılamış ve "en iyi savunma hücumdur" anlayışıyla çok daha şiddetli bir savaş açmıştır Doğan Grubu'na.

Erdoğan'ın doğrudan Aydın Doğan'ı hedef aldığı günlerden birinde Aydın Bey *Milliyet*'teki odasında yazarlarla bir toplantı yaptı. Henüz vergi cezası gelmemişti. Ancak "rafineri olayı"nın arka planını öğrenmiştik. Aydın Doğan'ın hükümetle teması kesilince Petrol Ofisi'ndeki Avusturyalı ortağı devreye girmiş, Türkiye'de enerji yatırımları olan ve rafineri kurmak iste-

yen yabancı sermaye temsilcisi sıfatıyla Başbakan Erdoğan'la görüşerek niyetini açınca şu yanıtı almış: "Siz Türkiye'deki ortağınızla yeni ihale alamazsınız. Burada devam ederseniz Aydın Doğan'la konuşun, Petrol Ofisi'ndeki hisselerini size devretsin. Ortağınıza söyleyin yalnız enerjiden değil, medyadan da çekilsin!"

Aydın Bey "dehşete düşmüştü!" "Bana her şeyini sat, ülkeyi de terk et, diyorlar. Bunu nasıl yaparım. Türkiye'den başka gidecek yerim yok. Burada kalıp sonuna kadar mücadele edeceğim," diyordu.

O sıkıntılı günlerde asıl büyük dalga beş milyarlık vergi cezasıyla geldi. Tsunami gibi Doğan Grubu'nu tümüyle yutacak boyuttaydı. Davaya konu olacak teminatlar süratle bulunmasa gazete ve televizyonlara el konacaktı.

O badireler aşılrken holdingte bir "kriz yönetimi" oluşturuldu. Aydın Bey'in gazetelerle iletişimi kesildi. *Milliyet*'e neredeyse gelmez oldu. O günlerde en yakınındaki isim Zafer Mutlu'ydü! Zafer Mutlu ise iktidarın hedefindeydi. Kızının Kemer'deki okulu, "kaçak" diye belediye tarafından yıkılmıştı. Haberleri artık uzaktan, birkaç haftalık, aylık zaman dilimlerinde "duyumlar" şeklinde alıyorduk. Onlardan birisi, Aydın Doğan isminin gazetelerden çıkmasıydı. *Hürriyet*'te, Vuslat Doğan'ın da katıldığı bir törende, "Yarın bizler de buralarda olmayız," diye yaptığı, hayli duygusal, gözyaşlarıyla son bulan bir veda toplantısıyla açıklamıştı.

O günlerde *Milliyet*'in patronajında Hanzade Doğan vardı! Zaman zaman sohbet ediyorduk ama çıkış yolu gözük müyordu. "Küçülmek zorundayız," diyordu. Aile moral bir çöküş yaşıyordu. Altan Öymen'in meslekte altmışıncı yılı nedeniyle düzenlenen bir gecede, Arzuhan Yalçındağ ile dertleştik. "Siz yarın yine gazetelerinizde yazacaksınız ama bizler olmayacağız, zorla elden çıkarmamız isteniyor kurumlarımızı, *Milliyet*'i nasıl satarız, biz bu gazeteyle büyüdük," derken gözleri dolacaktı.

Sonuçta onlar kaldı. Bizler gittik! Mehmet Ali Yalçındağ ise bir başka ortamda "Hep sizin yüzünüzden, Ertuğrul'la ikinizin Tayyip Erdoğan düşmanlığınız yüzünden bu hale düştük," diyecekti.

Tabii ki bu inandırıcı olmaktan öte, büyük bir haksızlıktı. Hele *Milliyet* için böyle bir suçlamanın hiçbir haklılığı yoktu. 28 Şubat'tan çıkış sürecinde, AKP'nin kuruluşunda Gül, Erdoğan, Arınç gibi partinin lider kadrosuyla ilişkileri normalleştiren bizlerdik. Gazete satıldıktan sonra, ABD Başkanı Barack Obama'nın *Milliyet*'e verdiği özel demeci manşet yaptığımızda, Mehmet Ali Yalçındağ'ın arayarak kutladığını hatırlıyorum.

Patronlar unutkan olur ama arşivler yalan söylemez!

AYDIN DOĞAN GİTSİN, YALÇINDAĞ GELSİN

Gerçekte ne olduğunu İstanbul'da bir davette Mehmet Ali Yalçındağ'dan dinleyecektik. Arzuhan Yalçındağ'la birlikte, protokol masalarından birinde oturuyorlardı. Gece ilerleyince hareketlenmeler başlar, masadan kalkmalar, eş dost tanıdıklarla sohbetler; Ankara kulislerinin İstanbul versiyonudur.

Mehmet Ali Yalçındağ'ın yanı boştu. Oturdum, "Neler oluyor?" diye sordum. Arzuhan Yalçındağ'a da bakarak, anlatmaya başladı: "Başbakan'a gittik Arzu'yla, gidin babanızla (Aydın Doğan) konuşun, medyadan çekilsin. Hayır devam edeceğim diyorsa, o zaman gazete ve televizyonların yönetimini bıraksın. Aydın Doğan ismini künyede görmek istemiyorum!"

"Bu kadar açık mı?" diye sordum. Yalçındağ, "Evet, bu kadar açık, üstelik sert, yumuşayacağı da benzemiyor!" dedi ve ekledi: "Bana dedi ki, (Mehmet Ali Yalçındağ) sen geç Doğan Medya'nın başına!"

"Nasıl olacak? Aydın Bey böyle bir şeyi kabul etmez ki, baskıyla medyadan çekildi dedirtir mi?" diye itiraz ettim. Yalçındağ, "O zaman satacak, başka yolu yok!" dedi. Aileyi tanıdığım için, Aydın Doğan "dereyi geçene dek" medyadan çekilse ve görevlerini Mehmet Ali Yalçındağ'a geçici bir süre bırakmayı düşünse bile, Vuslat ve Hanzade'nin Mehmet Ali'ye "evet" demepleri olası değildi.

Bu konuşmanın üzerinden neredeyse on yıla yakın zaman geçtikten sonra, 2016 sonbaharında sızdırılan yazışmalar Mehmet Ali Yalçındağ ile Vuslat Doğan Sabancı arasındaki "güvensizlik" ve ayrışmanın ne denli derin olduğunu gösteriyor.

Aydın Doğan'ın da işi zordu. Bir yanda Ferit Şahenk'le birlikte Saray'ın "ideal patron profili" damadı Mehmet Ali Yalçındağ, öte yanda "imparatorluğun" güçlü varisleri kızları Vuslat Doğan Sabancı ve Hanzade Doğan Boyner. Aydın Bey, her şeyini kaybetme riskine karşın "medyadan çekilme" baskısını zamana yayarak vergi krizini aştı. *Hürriyet*'i elinde tutmayı başardı.

SEDAT'I GÖTÜREN MANŞET: "KARARGÂH RAHATSIZ"

Hürriyet'te suların durulduğu sanılan bir ortamda 25 Şubat 2017'de Hande Fırat imzalı "7 Eleştiriye 7 Yanıt" manşet haber yayımlandı. Hande Fırat, 15 Temmuz gecesi *CNN Türk*'te Cumhurbaşkanı Erdoğan'a Marmaris'ten "face-time"dan bağlanarak darbenin yazgısını değiştiren gazeteciydi.

Doğan Grubu'na hükümet nezdinde duyulan "güvensizliği" büyük ölçüde ortadan kaldırmıştı. *CNN Türk*'ten *Hürriyet* Ankara Temsilciliği'ne atanarak ödüllendirildi. Ayrıca Aydın Doğan'dan, "çıtıçıtıyla evlendirilme sözü" aldı.

Hande Fırat gibi Ankara tecrübesi giderek artan bir gazeteci durup dururken Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar ve TSK'ya yönelik eleştirilerden duyulan “rahatsızlığı” Karargâh'a sorup haber yapma ihtiyacını neden duymuştu?

7 başlıktan birisi ve en canalcı olanı “kadın subay ve astsubaylarla ilgili başörtüsü yasağının kaldırılması”ydı. Haberde, başörtüsü kararı alınırken Karargâh'ın görüşünün alınmadığı, Milli Savunma Bakanlığı'nca yapılan düzenlemede Genelkurmay Başkanlığı'nın dahil olmadığına teyit edildiği belirtiliyordu.

Haberin iç sayfadaki devam başlığı “Karargâh Rahatsız” şeklinde açılmıştı. Rahatsızlık konuları şöyle sayılıyordu:

- 1) Silahlı Kuvvetlerde başörtüsü kararı,
- 2) *Akit* gazetesine Hasan Karakaya'nın ölümünden sonra açılan başsağlığı telefonu,
- 3) Cumhurbaşkanı ile yapılan yurtdışı ziyaretleri, Akar'ın Suudi Arabistan ve Katar'a gitmesi,
- 4) ABD Genelkurmay Başkanı Dunford ile görüşmek üzere Genelkurmay Başkanı'nın Incirlik'e gitmesi,
- 5) 2003'te Süleymaniye'de Türk askerinin başına çuval geçiren birliğin komutanı ABD'li generalin Pentagon'da Hulusi Akar'a liyakat madalyası takması,
- 6) Akar ve Kuvvet Komutanlarının Kardak'ta gemiden verdikleri kararlılık mesajı,
- 7) 15 Temmuz darbe girişiminin kilit ismi Mehmet Dişli ile Akar'ın ortak arsa aldıkları iddiası.

Hürriyet'in haberi havuz kalemşorlarının ve AKP'li “trollerin” de devreye girmesiyle, bir anda “Karargâh Rahatsız” başlığından hareketle 28 Şubat'la ilişkilendirildi. Hilmi Özkök'ün genelkurmay başkanlığı döneminde *Cumhuriyet*'te Mustafa Balbay'ın “Genç Subaylar Rahatsız” başlığını çağrıştıracak şekilde “serseri mayın” gibi Amiral Gemisi'ni vurdu.

Yeni bir darbeye, cuntaya ortam mı hazırlanıyor diye İstanbul Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı'nca şikâyet üzerine *Hürriyet*'e soruşturma açıldı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan Pakistan'a giderken sivil giysili Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'ı da yanına alarak haberden duyulan rahatsızlığı çok sert bir üslupla dile getirdi. Daha önce *Milliyet*'e, *Cumhuriyet*'e yaptığı gibi, *Hürriyet* yönetimi ve patronajını da bedelini en ağır şekilde ödemekle tehdit etti.

Erdoğan'ın “Karargâh Rahatsız” haberine yönelik tepkisi özetle şöyle:

Atılan başlık bir terbiyesizliktir, seviyesizliktir. Böyle bir başlığı atmaya bir defa bir gazetenin ne yönetimi ne patronaj kadrosu muktedir değildir, olamaz. Onun için de bu işin hukuki süreci neyse, zaten şu anda bu

adımlar atılmış vaziyette. Bizler bunun takipçisi olacağız. Çünkü devleti kendi içinde birbirine düşürmeye kimsenin hak ve yetkisi yoktur. Bunlar, bunların eski alışkanlıkları. (...) Yok amiral gemisiymiş, yok suymuş yok buymuş. Kusura bakmasınlar. Artık böyle bir şey yok. Bizi kendi içimizde kim birbirimize düşürüyorsa bunun bedelini de ağır ödeyecektir. Tabii sayın Genelkurmay Başkanı'yla görüştük, birazdan kendileri de bu konuda daha detaylı açıklamayı kendi sitelerinden yapacaklar.

Genelkurmay Başkanlığı'ndan yapılan açıklamada *Hürriyet*'in haberi konusunda bir basın mensubuna bilgilendirmede bulunulmakla birlikte, “Karargâh rahatsız, TSK'darahatsızlık” gibi ibareler kullanılmadığı savunuldu.

Hürriyet de 1 Mart 2017 tarihli gazeteye birinci sayfadan “Karargâh Rahatsız başlığı maksadı aşan bir editoryal hata olarak görülebilir. Bunun için üzgünüz” açıklaması koydu. “Ordumuzun seçimle işbaşına gelmiş sivil iradenin emrinde olması demokrasimizin vazgeçilmez bir şartıdır” notu düşülerek.

15 Temmuz darbe gecesi “demokrasiden yana” tutum alan *Hürriyet*, dokuz ay sonra rota değiştirme gereğini niye duymuştu? Yapılan, bir tenis kavramı olan, “basit hata mıydı”? Yoksa Akar'ı yıpratma gelişmelere karşı Karargâh'ın korumaya çalışırken, “kaş yapayım derken göz mü çıkartılmıştı”? Aydın Doğan daha birkaç hafta önce Cumhurbaşkanı Erdoğan'la görüşmüştü. Referandumda “hayır” diyen İrfan Değirmenci atılırken, Orhan Pamuk röportajı sansürlenirken, Sedat Ergin “28 Şubatvari” bir haberle neden “harakiri” yapacaktı?

Ancak kader ağlarını ördü. “28 Şubat'ın laneti” denebilecek şekilde, 28 Şubat'ın 20. yılında Sedat Ergin'in *Hürriyet*'teki yayın yönetmenliği son buldu. Yerine 28 Şubat'ın aktörlerinden bir başka Ankara gazetecisi Fikret Bila getirildi. Fikret, 1 Mart 2003 tezkeresi oylanırken Aytaç Yalman'la görüşerek, *Milliyet*'te “Ordu Rahatsız” manşetine imza atmış ve tezkerenin reddinde hayli etkili olmuştu.

Fikret'in Sedat'tan farkı cumhurbaşkanlığı uçağındaki yeridir. Birinci vazifesi Aydın Doğan'a Saray'da duyulan güvensizliği, rahatsızlığı gidermek, Başkanlık yolunda engel görmek istemeyen Tayyip Erdoğan'a *Hürriyet*'ten gelecek “bel altı” vuruşları önlemek olacaktır.

Eski bir Sayıştay denetçisi olması Bila'yı şanslı kılabilir. Önemli bir avantajı da, böyle bir krizde bile giydiği “don markası”yla ortamı yumuşatan yazarların varlığı olacaktır! Yeni bir editoryal kazaya kadar Amiral Gemisi'nin kaptan köşkü Fikret'e emanet!

SONSÖZ: DEMOKRASİ İÇİN MEDYA İNŞASI

Türkiye 2017 baharına parlamenter sisteme son verecek bir anayasa değişikliği referandumuyla giriyor. 16 Nisan'da sandığa gidilecek. AKP iktidarının önerdiği model halk oylamasından geçerse ülke bundan böyle "Cumhurbaşkanlığı sistemi" ile yönetilecek. "Türk usulü başkanlık" diye tanımlanan bu modelde artık hükümetleri değil, ABD'de olduğu gibi "bakanları da atayacak" cumhurbaşkanını seçeceğiz. TBMM'den geçen anayasa değişikliğiyle "partili" cumhurbaşkanı "icranın başı" olacak, parlamentoların hükümet çıkarma vasfı sona erecek. Parti devletine dönüşeceğiz!

Referandumda evet çıkarsa...

Ülke 1930'ların "tek adam tek parti" rejimi olarak anılan Kemalist Türkiye'ye, Tayyip Erdoğan liderliğinde dönmüş oluyor. Üstelik 1946'dan bu yana uygulanan, kökleri Osmanlı'nın Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerine dek uzanan, "iki yüz yıllık" demokrasi serüveninde yeni bir yola girilecek. Makas değiştirilecek.

Türkiye; başkanlığa ne denli hazır bilmiyoruz.

Tayyip Erdoğan, İslamcı köklerinin yanı sıra "Demokrasi bizim için amaç değil, araç," diyen bir lider. Otoriter. Ve her seçimde daha baskıcı, muhalefet tanımayan "hegemonik" güç. Batı'nın son dönemde ona çizdiği "sultan" profiline koşar adım giderken krizlerden güç devşirmeyi çok iyi biliyor. Sürekli "düşmanlık" yaratarak, bir zamanlar iktidarına tehdit gördüğü "askerî vesayet" in yerine kendi "vesayeti" ni kurmayı başardı. Almanya, Hollanda'ya "Nazi artığı," diyebiliyor. Ergenekon, Balyoz gibi davalar "kumpas" nitelemesiyle tarihin çöplüğüne atıldı. *Radikal* yazarı Nuray Mert, bu gerçeği çok önceden görerek "sivil dikta kuruluyor" derken haklı çıktı. Ge-

linen süreç “Yetmez ama evetçiler”, Kürt sorununun barışçı çözümünden yana olanlar, 2013 Nevruzı’nda Diyarbakır’da Öcalan’ın İmralı’ndan gönderdiği mektup okunurken “silahlara veda” zamanı geldiğine inananlar açısından da büyük bir düş kırıklığıdır.

Şimdi Türkiye, Erdoğan’a “başkanlık” yolunu açacak bir anayasa değişikliğiyle pupa yelken bir rejim krizine gidiyor.

16 Nisan’daki referandum öncesinde ülke, OHAL altında, 21. yüzyılın ilk çeyreğinde Abdülhamit benzeri bir “istibdat” dönemi yaşamakta, muhalif yayın organları kapatılmakta, gazeteci yazarlar susturulmaktadır. Medyasız bir demokrasi amaçlanmaktadır. Buna karşılık “demokrasinin yeniden inşasının medyasız olamayacağı” süreçten geçmekteyiz.

Gazetecilik suç değildir ve tutuklanamaz.

NAMIK KEMAL’İN İSYANI

Aziz Nesin’in 1960 öncesinde yazdığı bir yazısında, Namık Kemal’in *Diyojen* gazetesinde 19 Ağustos 1288 (1872) gün ve 130. sayısında yer alan yazısına yer veriyordu. Tam 145 yıl önceki durum günümüzün OHAL rejiminden kararnamelemlerle getirilen yasaklardan farklı değil. O zaman “monarşi” var, bugün sözde demokrasi.

Namık Kemal’in yazısının başlığı “Matbuat Nizamnamesi”ydi:

Benim anlayışıma göre “Kanun ve nizamın hükmü, her zaman için Padişah’ın yüce buyruklarıdır.” Çünkü kanun böyle diyor. Ama kendime göre kafa yoruyorum da şunu anlamıyorum: “Matbuat Nizamnamesi” adı ile yürürlüğe konulmak üzere çıkarılan Padişah’ın yüce buyruğundaki hükümleri, sürekli olarak “karnameler”le nasıl değiştirebiliyorlar?

Vekilin sözü, asilin iradesini yürürlükten düşürür diye Yunan sofistlerinden bile bir kural işitmemiştin.

Ama bu nizamnameden memnun muyuz? Doğrusu aranırsa, pek de memnun değiliz, denilemez. Nizamname, yurdumuzda hiçbir gazeteyi ne büsbütün ne de bir süre kapatmadı.

“Matbuat Nizamnamesi”ne göre, “Devlet-i Aliyye”nin dost ve müttefiki bulunan hükümdarlara dokunacak sözler, deyimler kullanmayacağız. Ama “Fransa Cumhurbaşkanı M. Thiers Cenapları son olaylara karışmış olmak suçuyla mahkûm edilen sekiz yaşlı kadınla, onar, on ikişer yaşlarında beş çocuğu lütfen ve tenezzülen kurşuna dizdirmişlerdir diyebileceğiz ya...

Her ne kadar yüce saltanat büyüklerine dokunur söz yazamayacağız

ama (yazmak da istemeyiz) “filan zat, filan memurluktayken filan işi yaparak, filan işi bozdu” diyebileceğimiz ya...

Düşmanca ve saldırgan dil kullanmayacağız.

Nizamnamelere bakarak, kararnamelere “Zerkayı Arap” denilse yeridir. Bu kararname doğduğu gün İstanbul’da üç gazete birden mahvoldu.

Ondan sonra muhakeme edilmeden, sebepsiz yere kapatılan gazetelerin sayısı ise bundan daha önce gördüğümüz değişikliklerden pek de geri kalmaz değil mi?

Hele biz (Diyojen) birkaç kere kapandık.

Ne yazık ki, biz birtakım biçareleriz. Küpte oturmaya, ağaç yaprağından elbise giymeye, suçumuz olunca her türlü cezaya peki. Ama Allah için olsun hiçbir sebep gösterilmeden dilimizi kesmeye, beynimizi ezmeye, hele açıklıktan midemizi hareketsiz bırakmaya çalışmanın bir faydası var mıdır?

Bizim Sokratçılar şöyle derlerdi: “Hiç kimse söz söylemekle ya da yazı yazmakla umumi efkârı yaratamaz. Olsa olsa umumi efkârı tercüman olabilir.” Zamanımızın anlayışlı kişileri de “Her hükümet umumi efkârı bilmeye muhtaçtır,” diyorlar.

Gerçek durum böyleyse, umumi efkârı hükümete bildirmek için gazeteler gibi doğru bir dil varken, onu koparıp da yerine halkın ne düşündüğünü öğrenmek için casus denilen uzun kulakları kullanmak hoş bir şey midir?

İhsan filan istemez. Şu üstümüzdeki gölgeyi kaldırırsınlar da biz de biraz ısınalım. Biz de biraz nefes alalım.

Canileri, katilleri, Girit asilerini, Yunan haydutlarını mahkeme önüne çektiler. Hâlâ da çekiyorlar. Muhakemesiz sürgüne göndermek, muhakemesiz dil hapsine uğramak, muhakemesiz geçiminden olmak, muhakemesiz aç bırakılmak yalnız biçare memurlarla gazetecilere mahsus bir bela mıdır?

Ama hükümetin adaletine güvenimiz yok mu? Olmasaydı, hiçbir zaman düşüncelerimizi böyle açık söylemeye cesaret edemezdik.

Aziz Nesin, Namık Kemal’in isyanına makalesinde yer verirken, “hükümete gazeteleri yargısız kapatma yetkisi veren” düzenlemeler konusunda yetkili DP Komisyonu üyelerine sesleniyor:

Namık Kemal’in 145 yıl önceki yazısı bugün yazılmış gibidir.

İkide bir “Neden ilerlemiyoruz?” diye kendimize sorar, hırçınılarsınız. Yüzyıldan beri gözü bağlı dolap beygiri gibi, hep aynı sorunların yöresinde döner durursak, nasıl, söyleyiniz nasıl ilerleyebiliriz?

Dedelerimizin, babalarımızın, bugün de bizim dediğimiz gibi, yarın da çocuklarımız “Az gittik uz gittik, dere tepe düz gittik. Bir de arkamıza baktık ki, arpa boyu yol gitmişiz,” demesinler.

14 Aralık 1958, *Akşam*

Biz de Aziz Nesin usta gibi bitirelim: “Böyle gelmiş, böyle gitmez.”
İtirazımız var!

GAZETECİLER VE ZAVALLILAR

FİKRET İLKİZ

Hızla akıp giden zaman içinde, birçok şeyin bir arada yaşandığı bu topraklar üzerinde, yasaklar ülkesine döndük.

Geçmişte olup bitenlerin hemen unutulduğu, hatırlanmadığı ama korkunun ve endişenin egemen kılınmaya çalışıldığı biçimsel demokrasi ortamında, artık “düzene uygun gazetecilik” gazetecilik sayılıyor, ne yazık ki!

Çok değil yaklaşık on dört ay kadar önce tutuklama kararları kaldırılan gazeteciler Can Dündar ve Erdem Gül, 27 Şubat 2016 günü saat 03.15 sıralarında Silivri Cezaevi'nden salıverilmişlerdi. Silahlı terör örgütüne üye olmaksızın, MİT TIR'larının durdurulmasıyla ilgili olarak “Devletin güvenliği veya iç ve dış siyasal yararları bakımından niteliği itibarıyla gizli kalması gereken belgeleri”, “örgüt kapsamındaki soruşturmaya rağmen” yayınlamak suretiyle ve “devletin gizli kalması gereken bilgilerini siyasal veya askerî casusluk amacıyla temin etme” suçundan ve bu bilgileri “basılmış eserler dışında” internet sitesinde de yayınladıkları için, “mesleki durumları” da gözetilerek, Can Dündar ve Erdem Gül hakkında tutuklama kararı verilmişti (İstanbul 7 Sulh Ceza Hâkimliği 26.11.2015 tarih 2015-490 sorgu sayılı karar).

Gazeteciler savcılığa telefonla çağırılmış, onlar da gitmişti. Sonra da tutuklandılar.

Hemen ardından İstanbul Başsavcılığı 27 Kasım 2015'te soruşturma hakkında basın açıklaması yapmıştı. Gazeteciler Can Dündar ve Erdem Gül hakkındaki “Soruşturmanın anayasal teminat altında bulunan ‘basın özgürlüğü’ ile hiçbir ilgisi bulunmayıp, kişi hak ve hürriyetlerini ihlal edecek hiçbir tavır içerisine girilmediği” iddia edilmiş ve “Can Dündar(ın) genel yayın yönetmenliği görevini yürüttüğü Cumhuriyet gazetesinde 29 Mayıs 2015 tari-

hinde Can Dündar imzasıyla ‘Jandarma Var Dedi’ başlıklı bir haber yayınlanmıştır. Haberde gizli kalması gereken fotoğrafların FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü’nün nihai amacına yardım etmek için temin edildiği ve devlet sırrını ifşa maksadıyla yayınlandığı tespit edilmiştir,” denilmiştir.

Zaten Türkiye’de gazetecilik yaptıkları için tutuklanmış gazeteci de yoktu ve Can Dündar ve Erdem Gül gazetecilik faaliyetinden ve gazetecilik yaptıkları için tutuklanmamışlardı! Onlar gazetecilik değil, siyasal ve askerî casusluk yapmıştı. Sulh ceza hâkimleri kararlarından ve sonra ortaya çıkan iddianameden anlaşıldığına göre, ortada “gazetecilik faaliyeti” yoktu, casusluk vardı, devletin sırlarını ifşa ederek suç işlemişlerdi...

Silivri Cezaevi önünde “dışarıda” olan gazeteciler, içerdeki meslektaşları salıverilinceye kadar “nöbet tutmaya” başladılar. Tutuklama kararlarına yapılan itirazlarda gazetecilik faaliyetinin suçlanamayacağı ileri sürüldü ve gazetecilerin salıverilmeleri istendi ama sonuç alınamadı. Bunun üzerine son çare olarak Anayasaya Mahkemesi’ne bireysel başvuru yapıldı (Başvuru No. 2014/1440).

Anayasa Mahkemesi 25/26.02.2016 tarihli genel kurul kararıyla, iki gazetecinin tutukluluk halleri için “hak ihlali vardır” dedi. Mahkeme, Anayasa’nın 19. maddesiyle güvence altına alınan kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının, Anayasa’nın 26. (düşünceyi açıklama ve yayma hakkı hürriyeti) ve 28. maddelerinde (basın özgürlüğü) yer alan hakların ihlal edildiğine ve ihlalin sonuçlarının yani tutukluluk hallerinin ortadan kaldırılması için karar örneğinin İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi’ne gönderilmesine karar vermişti. Bunun üzerine İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, iki gazeteci hakkında açılan dava görülmeye başlamadan “tahliyelerine” karar verdi...

Can Dündar ve Erdem Gül, 27 Şubat 2016 günü sabaha karşı saat 03.15 sıralarında Silivri Cezaevi’nden salıverildiklerinde, meslektaşları tarafından cezaevi önünde karşılandı.

Bu yazının yazıldığı tarih bakımından Anayasa Mahkemesi’nin kararı ve gazetecilerin salıverilmelerinin üzerinden yaklaşık on dört ay geçmiş. Geçen zamanda olup bitenler ve gazetecilerin başına gelenler ise inanılmaz...

İstanbul Başsavcılığı basın açıklaması ve iddianamede ileri sürülen “ağır” suçlara karşılık Anayasa Mahkemesi üç ay sonra ileri sürülen iddiaların tam aksine karar vermişti. “Tutuklanan gazetecilerin kişi özgürlüğü, güvenliği, ifade ve basın özgürlüğü hakları ihlal edilmiştir,” diyen Anayasa Mahkemesi’ne en yüksek dereceli politikacılardan çok sert eleştiriler geldi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 28 Şubat 2016 Pazar günü, Afrika ülkesi Fildişi Sahili’ne hareketinden önce, İstanbul Atatürk Havalimanı’nda gazeteciler hakkındaki tahliye kararıyla ilgili görüşlerini açıklarken, en yüksek yargı makamını eleştirdi ve verilen tahliye kararına çok sert karşı çıktı.

Söyledikleri unutulmuş olabilir, şöyle demişti: “Anayasa Mahkemesi bu şekilde bir karar vermiş olabilir. Ben Anayasa Mahkemesi’nin vermiş olduğu karara sadece sessiz kalırım, o kadar. Ama onu kabul etmek durumunda değilim, bunu çok açık net söyleyeyim ve verdiği karara da uymuyorum, saygı da duymuyorum. Niye çünkü ortada bir gerçek var. Bakın bu bir beraat kararı değildir. Bu bir tahliye kararıdır. Aslında onlarla ilgili kararı veren mahkeme kararında direnebilirdi. Eğer kararında direnmiş olsaydı bu bireysel başvuru veya Anayasa Mahkemesi’nin vermiş olduğu karar boşa çıkacak ve yahu şu anda tahliye edilmiş olan bu kişiler AIHM’e gideceklerdi.”

Hükümet yetkilileri bu açıklama için “Kendi kişisel görüşünü açıklamıştır” ve “Onun ifade özgürlüğüdür,” dediler önce... Sonra Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği halk tarafından seçilmiş cumhurbaşkanının “devletin başı” olduğunu ve görüşünün kişisel değil “devlet görüşü” olduğunu açıkladı. Bunun üzerine Adalet Bakanı Anayasa Mahkemesi’ni yetki aşımı yaptığı için eleştirdi. Tutuksuz yargılamadan yana olduklarını söyleyen ve cumhurbaşkanına saygılı oldukları anlaşılan birçok hukukçu, siyasetçi, politikacı ve milletvekili, gazetecilerin tutuklanmasını ister olmuştular...

Gazetecilerin ne yapacaklarını ve yargının hatalarını dile getiren yüksek dereceli yöneticiler, gazetecilerin gazeteciliklerini suçlamak suretiyle haberlerin ve gazetecilerin yargılanması yolunda en önemli adımları atmaktan çekinmediler. Bağımsız yargı da olup bitenlere kulak kabarttı!

Gazeteciler Can Dündar ve Erdem Gül hakkındaki Anayasa Mahkemesi kararı bu nedenle önemlidir ve ifade özgürlüğü/basın özgürlüğü için umut vericidir. Umalım ki bu umut uzun ömürlü olur!

Bu arada Türkiye, hak ihlallerinin olağanlaştığı bir sürece girdi ve deyim yerindeyse başa döndü. Oysa 4 Kasım 1950’de imzalanan, 03.09.1953 tarihinde yürürlüğe giren İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Avrupa Sözleşmesi’ni (AIHS) Türkiye aynı tarihte imzaladı. 18 Mayıs 1954’ten itibaren iç hukukumuzda kanun hükmünde olan bu sözleşmenin yükümlülüklerini yerine getirmek Türkiye’nin görevidir.

İç hukukumuzda kamu gücü, yasama, yürütme ve yargı organları tarafından, Anayasa ve AIHS’de yer alan temel insan hak ve özgürlüklerinin ihlallerinin önlenmesi amacıyla, temel insan haklarına gösterilmesi gereken saygının gereği olarak, tıpkı AIHM kararlarında olduğu gibi Anayasa Mahkemesi’nin bireysel başvuru kararlarına uyulması esastır.

Yaşananlar dün gibi ama unutuldu... Anayasa Mahkemesinin kararına “uymamak anlayışı” ve “saygı duymamak” aslında üzücü ve endişe verici...

Can Dündar ve Erdem Gül haklarında açılan ceza davası nedeniyle yargılandılar ve haklarında mahkûmiyet kararı verildi. İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2016/37 Esas ve 2016/162 Karar nolu 6.5.2016 tarihli kara-

rı ile “devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından niteliği itibarıyla gizli kalması gereken bilgileri açıklamak” suçundan dolayı gazetecilerden Can Dündar için beş yıl on ay hapis cezası verdi. Erdem Gül hakkında da beş yıl hapis cezasına hükmedildi. Karar Yargıtay incelemesinde...

Gazeteciler hakkında reva görülen ceza davalarının hukukun üstünlüğü ile sınavındaki kırılma noktalarından birisi olan bu dava, böylece basın tarihinde yerini almış oldu. Mahkeme silahlı FETÖ/PDY olarak adlandırılan silahlı terör örgütüne üye olmaksızın, bilerek ve isteyerek yardım etme suçundan dolayı dosyayı ayırarak tefrik kararı verdi. Bu dava İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam ediyor. Bu dava devam ederken, gazeteci kökenli CHP milletvekili Enis Berberoğlu hakkında açılan ceza davası bu dava ile birleştirildi. Çünkü bu davada savcılığın verdiği esas hakkındaki mütalaaya göre, “...tıpkı diğer sanıklar Can Dündar ve Erdem Gül gibi, FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün hiyerarşik yapısına dâhil olmaksızın FETÖ terör örgütünün amaç ve stratejisi doğrultusunda devletin güvenliği veya iç dış siyasal yararlar bakımından niteliği itibarı ile gizli kalması gereken bilgileri siyasal casusluk amacıyla Cumhuriyet gazetesinde yayınlanmasını sağlayarak...” suçunu işlediği ve cezalandırılması istendi. Dava devam ediyor...

Diğer yandan, olup bitenler arasında, *Özgür Gündem* gazetesine karşı artan baskıya dikkat çekmek için 3 Mayıs 2016 Dünya Basın Özgürlüğü gününden itibaren bu gazetede “nöbetçi” veya “bir günlük” genel yayın yönetmenliği yaparak dayanışma göstermek isteyen otuz altı gazeteci hakkında başlanan soruşturmalardan sonra açılan ceza davaları sürüyor. Gazetecilerin birçoğu sanık oldu ve haklarında mahkûmiyet kararları veriliyor. *Özgür Gündem* gazetesi ile dayanışma için bir günlük genel yayın yönetmenliği görevinden dolayı İstanbul Cumhuriyet Savcılığı Terör ve Örgütlü Suçlar Soruşturma Bürosu'na giderek savcılıkta ifade veren Türkiye İnsan Hakları Vakfı Başkanı Şebnem Korur Fincancı, Uluslararası Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) temsilcisi gazeteci Erol Önderoğlu ve gazeteci/yazar Ahmet Aziz Nisin İstanbul 1. Sulh Ceza Hâkimliği kararıyla tutuklandılar. Şimdi “serbest” yargılanıyorlar. Davanın sanıkları arasında müzisyen, insan hakkı savunucusu Şanar Yurdatapan, oyuncu Jülide Kural, yazar Murat Uyrukulak, gazeteci Ertuğrul Mavioglu, Yıldırım Türker, Nadire Mater, Celal Başlangıç, Ragıp Duran, *Özgür Gündem* gazetesi eski genel yayın yönetmeni Eren Keskin, eski sorumlu yazışleri müdürleri Reyhan Çapan ve tutuklu bulunan İnan Kızılkaya, gazetenin Yayın Danışma Kurulu'na yönelik soruşturma kapsamında ise dört buçuk ay tutuklu kalan yazar Aslı Erdoğan ve Necmiye Alpay da var. Bir günlük dayanışma yüzünden yargılanan gazeteciler hakkında terör propagandası, suçu ve suçluyu övmek gibi suçlardan dolayı mahkûmiyet kararları veriliyor. Hasan Cemal, Tuğrul Eryılmaz gibi gazetecilerin yanında,

aynı günde yirmi bir gazetecinin birden yargılandığı ceza davaları yüzünden zamanlarını mahkemelerde geçiren gazeteci ve sanıkların sayısının bir hayli çoğaldığı günlerdyiz.

15 Temmuz 2016'da başlayan "askerî darbe kalkışması" 16 Temmuz 2016 sabahı püskürtüldü, "demokrasi kazandı". 21 Temmuz 2016 tarihi itibariyle ülke genelinde üç ay süreyle OHAL ilan edildi. Milli Güvenlik Kurulu'nun 20 Temmuz 2016'da aldığı tavsiye kararını göz önünde bulunduran Bakanlar Kurulu aynı gün yaptığı toplantısında 2016/9064 sayılı kararıyla 21 Temmuz 2017 tarihinden itibaren doksan gün süreyle ülke genelinde olağanüstü hal ilan etti. Sürekli uzatılmak suretiyle devam ediyor...

Bu karar Anayasa'nın 120. ve 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu'nun 3. maddesinin (b) bendine göre alındı. Meclis, çoğunlukla kararı onadı. Olağanüstü hal, Anayasa'nın 120. ve 121. maddelerine göre ilan edilmiş olup, OHAL Kanunu'na uygundur. Ancak Anayasa'nın 13. maddesinin son cümlesine göre, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması "Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyet'in gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz".

Temel hakların çekirdek özüne dokunulamaz. Hatta temel hakların kullanılmasının durdurulması hakkındaki Anayasa'nın 15. madde düzenlemesine göre temel hakların çekirdek özü her durum ve koşulda mutlaka korunmalıdır. Çünkü 15. maddede yer alan düzenlemeye göre olağanüstü hallerde bile, "milletlerarası yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla" ve "durumun gerektirdiği ölçüde" temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasa'da öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir. Bir başka deyişle, "durumun gerektirdiği ölçüde" ve "uluslararası sözleşmeler ihlal edilmemek kaydıyla" sınırlandırma mümkündür ama bu ölçütler aşılsa, temel haklar ihlal edilmiş demektir.

Olağanüstü Hal Kanunu'na göre kanunen yapılanlar kanuna uygundur. Ancak gazete, dergi, broşür, kitap, internet, televizyon, radyo ve benzeri yayınların yayımlanmasını, dağıtılmasını, basılmasını, neşrini (çok çok çok zorunlu olmadıkça) önleme tedbiri alınmaması demokrasiye çok daha uygundur. KHK ile önlerseniz bile "durumun gerektirdiği ölçüyü" aşmamak gerekir. Hatta sansür uygulanmamalıdır ve yayınlar yasaklanmadan, gereken ve durumun gerektirdiği ölçüde tedbir alınmalıdır.

İfade özgürlüğü tüm hak ve özgürlüklerin omurgasıdır. Hakları ve özgürlükleri kısıtlamayın.

Ama Olağanüstü Hal (OHAL) kapsamında çıkarılan kanun hükmünde kararname (KHK) basın özgürlüğü ve gazeteciler üzerinde uygulandı. Örneğin FETÖ/PDY silahlı terör örgütü ile "iltisaklı" olduğu için kapatılan Zaman gazetesinde yazar Şahin Alpay ve Ahmet Turan Alkan ile birlikte, mu-

halif olmalarıyla bilinen Nazlı Ilıcak ve Murat Aksoy'un da içinde bulunduğu gazeteciler, 10 Eylül 2016 tarihinde gözaltına alınan ve tutuklanan Ahmet Altan, Mehmet Altan ve daha sonra tutuklanan Atilla Taş, Kadri Gürsel ve beş yıl önce devlet içindeki FETÖ yapılanmasını araştıran ve yazan Ahmet Şık da tutuklandı.

Gazetecilerin tutuklanması içselleştirildi ve doğaldır haberler, yazılar, eleştiriler ve yorumlar artık otosansüre uğratarak yayınlanma yeri bulabilirse, yayınlanmaya başladı...

150'ye yakın medya organı KHK ile kapatıldı. 778 basın kartı iptal edildi. 54 gazetecinin mal varlığına soruşturma aşamasında el konulması kararı verildi. Gazetecilerin ve/veya yakınlarının pasaportları iptal edildi.

Gün ışığında yönetim, sadece devletin değil hepimizin, toplumun ve demokrasinin kazanımıdır. Bu kazanım olağanüstü hal rejimi ile korunamaz ama hukukla, adaletle, vicdanla, demokrasiyle korunur ve insan hakları kazanır.

Cumhuriyet gazetesi gazetecileri ve yöneticileri 31 Ekim 2016 tarihinde gözaltına alındılar ve tutuklandılar. Haklarında ceza davası açan iddianamelelerini Silivri Cezaevi'nde hâlâ bekliyorlar...

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan kamuoyu açıklamasına göre başlatılan savcılık soruşturması ile 31.10.2016 tarihinde Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. (*Cumhuriyet* gazetesi) ve gazetenin imtiyaz sahibi konumundaki Cumhuriyet Vakfı yöneticileri ve gazetecileri hakkında gözaltı kararı verildi. Başsavcılık *Cumhuriyet* gazetesi ve Vakfı yöneticileri hakkında; PKK/KCK ve FETÖ/PDY terör örgütlerine müzahir olduklarına, yönetim kurulu toplantısında alınan vakıf üyeliğine seçim kararının usulsüz olduğuna, 15 Temmuz darbe girişiminden kısa bir süre öncesinde darbeyi meşrulaştırıcı yayınlar yapıldığına, dair "iddialar" ve "tespitler üzerine"; FETÖ/PDY ve PKK/KCK terör örgütlerine üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek suçlarından bir kısım şüpheliler hakkında 18.08.2016 tarihinde soruşturma başlatıldığını açıklamıştı.

Cumhuriyet gazetesinin yayınları suçlanmaktadır. Bu yayınlar yayınlandığı andan itibaren herhangi bir savcılık soruşturmasına tabi tutulmadıkları ve yayın nedeniyle basın savcıları tarafından herhangi bir soruşturma açılmadığı halde, hakkında Yargıtay 16. Ceza Dairesi'nde FETÖ/PDY örgütüne üye olmak suçlamasıyla yargılanan bir savcı tarafından yürütülen bu soruşturmanın konusu, haberler, yazılar ve *Cumhuriyet* gazetesinin yayın politikasıdır. Tutuklanan şüphelilerin tümü yayınlardan sorumlu tutulmaktadır. Geriye dönük olarak "yayın"lar, *Cumhuriyet*'te atılan manşetler, yayınlanan köşe yazıları, çıkan haberler suçlanmaktadır. Yazılar ve haberler savcılık tarafından neden olduğu bilinmeyen gerekçelerle "terör suçu" gibi al-

gılanarak ve varsayıma dayalı olduğu anlaşılan yorumlarla bezenmiş sorular haline çevrilerek, “Cumhuriyet gazetesi manşetlerinin atılmasında görevli kişi ve kişiler kimlerdir, bu kişilerin bu şekilde manşet atması için kimlerden talimat almaktadır?” soruları sorulmuş, diğer gazetelerle benzeyen başlıklar sorgulanmış, köşe yazılarında “subliminal” mesajlar verildiği iddiaları ile “Neden böyle bir yazı yazdınız ve şunu demekle bunu mu demek istediniz?” gibi şüphelileri hayretlere düşüren sorular sorulmuştur.

Gazeteciler Güray Tekin Öz, Hakan Karasınır, Ahmet Kadri Gürsel, Turhan Günay, Murat Sabuncu, Hacı Musa Kart, avukatlar Mustafa Kemal Güngör, Akın Atalay, Bülent Utku, yönetici Önder Çelik hakkında verilen tutuklama kararlarının özü budur.

Soruşturmada bir bilirkişi raporuna dayanarak, “Cumhuriyet gazetesinde manipölasyon ile perdeleyip terör örgütlerinin amacına uygun hareket ederek iç kargaşa çıkartmaya ve ülkeyi yönetilemez hale getirmeye yönelik haberlere imza attığının, 17-25 Aralık darbe girişimi sürecinde Ergenekon savcılarının Cumhuriyet gazetesinde yer alması ve Can Dündar ile görüşmelerinin, Cumhuriyet’in devletçi, geleneksel, laik ve ulusalcı çizgisini ansızın değiştirip devleti hedef almasının, FETÖ kaynaklı haberleri manşete taşıması...” suçlaması da tutuklama kararlarında ve savcılık iddiaları arasındadır. Gazeteci Ahmet Kadri Gürsel’in tutuklanmasına neden olan iddia ise, “12.07.2016 günü ‘Erdoğan babamız olmak istiyor’ isimli haberde, ... subliminal içerikli mesaj verilerek seçimle gelen cumhurbaşkanına karşı ayaklanma ve buna benzer gayrimeşru bir yöntem önerildiği” iddialar arasında yer almıştır.

Gazeteci Murat Sabuncu hakkında, “şüphelinin Cumhuriyet gazetesi genel yayın yönetmeni olarak görev yaptığı” gerekçesiyle, atılı suç bakımından kuvvetli şüphe altında bulunduğu kanaatine varıldığından tutuklama kararı verilmiştir. Hemen belirtmeliyiz Murat Sabuncu 01.09.2016 tarihinden itibaren Cumhuriyet gazetesi genel yayın yönetmenidir.

Tutuklama tedbirdir, ama cezaya dönüştürülerek ileride verilecek mahkûmiyetlere karşılık sürdürülmektedir.

Cumhuriyet gazetesinin haberleri suç değildir, gazetecilik hiç suç değildir.

Bir de şu yönüyle bakalım. Türkiye’nin taraf olduğu Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme’ye (MSHS) göre, herkesin kişi özgürlüğü ve güvenlik hakkı vardır. Hiç kimse keyfi olarak yakalanamaz veya tutuklanamaz. Hiç kimse kanunun tayin ettiği sebeplere ve usule uygun olmaksızın özgürlüğünden yoksun bırakılamaz. Bir suç işlediği iddiasıyla yakalanan ve tutuklanan herkes, derhal bir yargıcın ya da yasalarla yargı erkini kullanmaya yetkili kılınmış bir başka resmi görevlinin önüne çıkarılacak ve uygun bir süre içinde yargılanma ya da salıverilme hakkına sahip olacaktır.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi'nin kişi özgürlüğü ve güvenliği ile ilgili yorumlarından birinde (1982) "uygun bir süre içinde yargılama ve salıverilme" ilkesiyle uyumluluk sağlanması için, dava öncesi gözaltı sürelerinin mümkün olduğu kadar kısa tutulmasını ve istisnai olmasını tavsiye etmiştir.

MSHS Madde 4 hükmüne göre, olağanüstü hallerde devletin sözleşme yükümlülüklerinin bir kısmını geçici bir süre için ve tek taraflı olarak askıya alması veya sözleşmeden doğan yükümlülüklerden ayrılan tedbirlere başvurmaları mümkündür. Askıya alma ve sözleşmedeki yükümlülüklerden ayrılan tedbirler almaya yönelik devlet uygulamaları istisnai ve geçicidir.

Nitelikleri itibarıyla temel amacı, sözleşmeye "bütünüyle uymanın yeniden sağlandığı normal duruma dönüş" olmalıdır. Sözleşme, devletin yükümlülüklerinden ayrılmak suretiyle alacağı tedbirlerle derogasyonu (yasa ve kurallara getirilen istisna veya anlamında) mümkün olmayan hakları saymıştır (Madde 4). Örneğin yaşama hakkının, işkence yasağının, herkesin sahip olduğu düşünce, vicdan ve din özgürlüğünün, herkesin kanun önünde kişi olarak tanınma hakkının, ayrıca suç ve cezaların kanuniliği ilkesinin derogasyonu mümkün değildir (Leyla Uyar, *BM İnsan Hakları Yorumları*, Bilgi Üniversitesi Yayınları, Eylül 2006, BM İnsan Hakları Komitesi 2001 Genel Yorum no 29, s. 103).

Ulusalüstü hukuki düzenlemeler şunu söylüyor: İnsan hakları hukuk yoluyla ihlal edilemez, aksine hukuk hak ihlallerini önler ve sorumluluk devletlerindir. Devletin kendisi, bireyi özgürlük ve güvenlik hakkından mahrum bırakmamalıdır.

Ulusalüstü sözleşmelerde kişinin özgürlük ve güvenlik hakkının birlikte kullanılmasının nedeni, güvenlik denilince kişi özgürlüğüne karşı yapılacak tüm keyfi müdahalelere karşı kişinin korunmasıdır, olağanüstü hal zamanında bile...

Gücün kullandığı yetki hukuka uygun olsa bile, eğer kişinin özgürlüğünün sınırlandırılmasında "ölçü" aşılmışsa, orantısız kullanılmışsa, kişi haksız tutulmuşsa, kanuna aykırı gözaltına alınmışsa, hukuka aykırı nedenlerle soruşturmayla uğramışsa ve ceza hukuku kişinin temel hak ve özgürlükleri aleyhine "kötüye" kullanılmışsa, *habeas corpus* vardır. Anglosakson hukukunda kişi hürriyetinin belki de en etkili koruyucusu, Latince "kişinin huzura çıkmasına müsaade et" anlamına gelen *habeas corpus* emridir.

Habeas corpus, hukuka aykırı olarak hürriyetinden mahrum bırakılmış bireyin bir an önce hürriyetine kavuşmasını sağlamayı amaçlayan, antik kökene sahip bir "ortak hukuk" emridir. *Habeas corpus*, bir mahkeme ya da yargıç tarafından çıkarılan ve gönderildiği kişi ya da kurumdan gözaltında tuttuğu kişiyi belirli bir amaçla mahkeme önünde hazır bulundurmasını isteyen ya-

zılı ve yargısal emirdir. Yargı, *habeas corpus* gereği hukuksuzluğa dur diyor.

Habeas corpus, başkasını alıkoyan bir kişiye, alıkoyduğu kişiyi serbest bırakmasını veya mahkemeye bu alıkoyma için geçerli hukuki sebep göstermesini emretmek suretiyle, alıkoymanın hukukiliğini araştırmayı hedefleyen “ayrıcalıklı” bir mahkeme emridir.

Bir çeşit “yargısal emir” olan bu tür kararların özelliği birey özgürlüğünü çiğneyici işlemleri gidermektir ve yasallığını yargıç kararına bağlamaktır. Bireyi gayri meşru haptiden ve alıkoymalardan koruyan güçlü ve etkili bir çare olan *habeas corpus* emri, bir kişiyi hukuka aykırı olarak alıkoyduğu iddia olunan şahsa yöneltilir ve bu şahsın alıkoyduğu kişiyi alıkoyma gerekçeyle birlikte belirlenen saat ve yerde mahkemenin ya da hâkimin huzuruna çıkarmasını öngörür.

İnsan haklarının korunmasında izlenen aksine yöntemle, gazetecilerin özgürlüğünün bu şekilde kısıtlanması nedeniyle sürdürülen uygulama, antik değere sahip *habeas corpus*’u çoktan aştı.

Artık uzun tutukluluk hali nedeniyle Anayasa Mahkemesi’ne başvurmuş olmalarına rağmen sonuç alamayan birçok gazeteci, örneğin Altan kardeşler, Şahin Alpay ve *Cumhuriyet* gazetesi gazeteci ve yöneticileri Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne yaptıkları başvuru ile kişi özgürlükleri ve güvenliklerinin ihlal edildiği görüşüyle ilgili karar bekliyorlar...

Yargıda antik “ortak hukuk emri” olan *habeas corpus*’u titizlikle uygulamak gerekirken aksine uygulamayla, gözaltına alınmanın “uzun süren” yargısal işleme dönüştürülmüş olması kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlalidir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 5. maddesi, “herkesin kişi özgürlüğü ve güvenliğine hakkı vardır” cümlesiyle başlar ve kişilerin “özgürlük ve güvenlik hakkı” benzersiz bir haktır.

“Yakalama” ve “alıkoyma” kişiyi özgürlüğünden mahrum etmeye yönelik her tür tedbirdir. Sözleşmenin 5. maddesine göre “yargı gözetimi teminatı” şartı kişinin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı andan itibaren aranır. Aksine uygulama sözleşmenin ihlalidir. Temel şart, süreçlerin ne şekilde adlandırıldığı değildir. Asıl olan bu süreçlerde neyin nasıl yaşandığıdır.

Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi’nde (MSHS) geçen “gözaltı” terimi, özgürlüğünden yoksun bırakılmaya başlanan bir kişinin herhangi bir şekilde alıkonulmasıdır. “Tutma” ise gözaltı ile başlayıp tutukluluktan itibaren salıverilmeye kadar devam eden kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılmasına karşılık gelen süreçtir.

7-31 Ekim 2014 tarihinde Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi’nin 112. oturumunda kararlaştırılan (MSHS 9. madde) Kişi Özgürlüğü ve Güvenliği Hakkındaki, 35 no’lu Genel Yorumu’na göre, gözaltı, tutma veya tutukla-

ma kararları keyfilikten uzak olmalıdır. Buradaki “keyfilik” kavramı, “hukuka aykırılık” demektir. Hukuka aykırılık ya da keyfilik, uygunsuzluk, adaletsizlik, öngörülebilirlik eksikliğidir. Her türlü “tutma” için gereklilik, orantılılık ve makullük kişi özgürlüğü ve hakkı lehine geniş yorumlanmalıdır.

Komite’nin 35 numaralı kararına göre, Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’nin garanti altına aldığı düşünce ve ifade özgürlüğü (md. 19), toplantı özgürlüğü (md. 21), dernek kurma özgürlüğü (md. 22), din özgürlüğü (md. 18) ve özel hayatın gizliliğini (md. 17) içeren bu hakların hukuka uygun bir şekilde kullanılmasına yönelik bir yaptırım olarak ve eğer cezalandırma amacıyla kişi gözaltına alınırsa veya tutulursa, bu durum “keyfilik” olarak yorumlanabilir. Keyfilik, hukukun üstünlüğüne aykırıdır; hukuk keyfiligi reddeder.

“Acaba gazetecilerin tutuklanması, gazetecilerin basın özgürlüğü hakkının ihlali sayılabilir mi?”

Bu soruyu AIHM, İkinci Daire Şık / Türkiye Davası (Başvuru no. 53413/11, tarih 8.07.2014) kararı ile yanıtlamaya çalışalım. Başvuran gazeteci Ahmet Şık, hakkında açılan soruşturma sürecinde tutuklanması ve tutukluluk halinin devamı nedeniyle kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ve ayrıca ifade özgürlüğünün ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuştur. AIHM böyle bir müdahalenin, yani bu olayda gazeteci için verilmiş tutuklama kararının ifade özgürlüğünü ihlal edip etmediğini, bu müdahalenin “yasayla öngörülüp öngörülmediğini”, Sözleşme madde 10/2. paragrafında yer alan meşru amaca dayalı olup olmadığını, demokratik bir toplumda bu müdahalenin gerekli olup olmadığını belirlemek suretiyle karar vermiştir.

AIHM, “esas niyetin” ne olduğunu sorgulamıştır. AIHM’e göre ifade özgürlüğü, demokratik bir toplumun ana temellerinden biridir. Genel anlamda, ifade özgürlüğünün kullanımına getirilen herhangi bir kısıtlamanın “gerekliliği” inandırıcı bir şekilde ortaya koyulmalıdır. Ayrıca, hükümete karşı yapılan kabul edilebilir eleştirinin sınırları, herhangi bir bireye hatta politikacıya karşı yapılan eleştiriden daha geniştir. Demokratik sistemde, eylem ve ihmaller, yalnız yasama ve yargının değil aynı zamanda basın ve kamuoyunun da denetimi altında bulunmalıdır.

AIHM, Sözleşme’nin kişi özgürlüğü ve güvenliği ile ilgili 5/3 maddesinin ihlali hakkındaki kararlarını hatırlatmıştır. Mahkeme, başvuran gazeteci Ahmet Şık’a karşı alınan tedbirlerin türünü ve ağırlığını dikkate almıştır. Bu nedenle “koşullar ne olursa olsun” bu tedbirlerin, “yani tutuklama dâhil diğer tüm tedbirlerin” Sözleşme’nin 10. maddesince gözetilen meşru amaçlarla orantısız bir müdahale teşkil ettiğini saptamıştır. Mahkeme, aynı zamanda, adli makamların, yeterli veya somut gerekçe olmadan başvuran gazeteciye bu kadar uzun bir süre “özgürlüğünden yoksun bırakarak, kamu menfaa-

tini ilgilendiren konularda, gazetecinin kendisini ifade etme iradesine caydırıcı etki uyguladıklarını tespit etmektedir”.

Mahkeme, başvurayı özgürlükten yoksun bırakan böyle bir tedbirin, bu şekilde uygulanmasının, devlet organlarının tutum ve davranışları hakkında araştırma ve yorum yapmayı tasarlayan tüm araştırmacı gazeteciler ve başvuruyu yapan gazeteci için “otosansür ortamı” yaratmak olduğu hakkındaki gazetecinin bu görüşüne katılmaktadır.

Bu noktada mahkeme, hükümet ve devlet organlarının, ceza yoluna başvurma konusunda, özellikle medyanın haksız saldırı ve eleştirilerine cevap vermek için başka yöntemleri var ise, sahip oldukları baskın konumun, kendilerine daha ölçülü davranmaları gerektiğini vurgulayan içtihadına (Castell kararı) atıfta bulunmaktadır

Tüm bunlar dikkate alındığında mahkeme, cezai önlemlerin, yani başvuranın tutuklanması ve bir seneden fazla bir süre tutuklu kalmasının, toplumsal zorunlu bir ihtiyacı karşılamadığını, her halükarda hedeflenen meşru amaçlarla orantılı olmadıklarını, bundan dolayı da demokratik bir toplumda zorunlu olmadıklarını belirtmektedir. O halde, Sözleşme’nin 10. maddesi yani “gazetecinin uzun tutukluluk hali nedeniyle ifade özgürlüğü hakkı ihlal edilmiştir”.

Gazeteci Ahmet Şık, hakkındaki bu AIHM kararından iki sene sonra yine tutuklandı!

Anlaşılabacağı üzere, AIHM kararı suya yazılmıştır.

Gazeteciler dün yaptıkları haberlerde haklıydılar, bugün de haklılar. Sadece gazetecilik görevlerini yaptılar. Yarın da gazetecilik yapacaklar. Yaptıkları haberlerle ve yazılarla haklı olacaklar. Ama gazetecilerin gazetecilikleri hakkında ileri sürülen bazı görüşler, bazı kararlar, bazı sözler, bazı politik söylemler ve gazeteciler hakkında verilen mahkûmiyetler ve hatta beraat kararı verilmiş olsa bile, gazetecilere yapılanlar “haksızlık” ve “adaletsizlik” olacak...

Gazeteci, gazetecidir. Gazeteciler haberleriyle unutulmazlar... Adları özgürlükler tarihine yazılır.

Tarih boyunca halkın gerçekleri öğrenme ve görüş edinme hakkını ortadan kaldırmak isteyenler olmuştur, olacaktır. Her devirde, her yerde ve her şekilde ortaya çıkabilirler ama mutlaka bir gün gideceklerdir. Anılacak adları bile olmayacak, unutulacaklardır.

Onlar için söylenecek tek şey vardır!

Zavallılar...

19.03.2017

EKLER

Ek 1

28 Şubat Medyası Patron ve Yöneticileri TBMM Darbeleri Araştırma Komisyonu'nda

2 Ekim 2012

BİRİNCİ OTURUM

BAŞKAN: NİMET BAŞ (İSTANBUL)

ALİ BAYRAMOĞLU

BAŞKAN: Darbe, muhtıralarla demokrasiye uğratan dönemler hakkında tanıklıklara başvuruyoruz. Amacımız, daha demokratik bir Türkiye inşasında darbe ve benzeri postmodern süreçlerin sona ermesi için en azından tarihe kayıt düşmek adına parlamento çatısı altında böyle bir çalışma yürütüyoruz.

Komisyonumuz üç ayrı alt komisyon oluşturdu. Bunlardan ilki 1960 darbesi ve 71 muhtırasını kapsıyor. İkincisi 1980 darbesini, üçüncüsü 28 Şubat postmodern darbesi ve 27 Nisan muhtıra dönemini araştırarak.

ALİ BAYRAMOĞLU: 28 Şubat'ın arka planında bir askerî eylem var, buna aktif olarak katılan toplumun yönetici elit, ekonomik, medyatik, politik kesimleri var. Bir militan demokrasi üretildi. Genelkurmay brifingleriyle darbe tehlikesi korkusu paniği yaratıldı. Basının da açıkçası 28 Şubat'ta askerinin silahı olduğu bir dönem olarak karşımıza çıktığını söylemek gerekir. Eskiden asker radyoevini ele geçirirdi, o dönemler bitince basının gönüllü katkısıyla ele geçirildiği bir dönem karşımıza çıktı.

BAŞKAN: Genelkurmay'daki brifinglerden sonra Batı Çalışma Grubu kuruluyor ve İçişleri Bakanlığı baypas edilerek doğrudan valiliklerle bağlantı kuruluyor. Bunu da EMASYA sağlıyor.

ALİ BAYRAMOĞLU: EMASYA 28 Şubat'ı mükemmel tarif eden bir yönetmelikti, Türkiye'de askerinin yeni iç güvenlik stratejisinin payandası olmuştur. Güneydoğu'da OHAL'in kaldırılmasıyla çıkan boşluk EMASYA tarafından doldurulmak istenmiştir.

ÖZCAN YENİÇERİ (ANKARA): 28 Şubat postmodern darbe olarak anılıyor. Postmodern olmayan darbelerden 28 Şubat'ı ayıran silah dışındaki özelliği nedir?

ALİ BAYRAMOĞLU: 28 Şubat kalıcı, sürekli ve sistemin içinden büyüyen bir, yani bir elyafın içine atılmış girmiş bir kıvılcımı düşünün, topyekûn militerleşmeyi ifade eder. 28 Şubat ani ve keskin bir darbe değildir.

Bugün darbeye açık mıyız? Darbe bir daha olur mu? Bu koşullarda çok kolay gözüküyor ama şunu unutmayın: Biz yedi yüzyıllık bir askerî imparatorluğuz, seksen doksan yıllık bir askerî cumhuriyetiz. Demokrat Parti döneminde askerler çok sert bir tokatla geriye itilmişlerdi, sonra darbe oldu. Bugünün koşulları, bugünün dünyası darbelerle müsait değildir ama askerî etki ve askerî etkinin yaratacağı krizler, sivilleşme süreci tamamlanmadıkça her zaman mümkündür.

MEHMET ŞEKER (GAZİANTEP): İç Hizmet Kanunu'nun 35. maddesi askere müdahale yetkisi veriyor bu ülkede hâlâ, maalesef bu da bizim siyasilerin ayıbı.

11 EKİM 2012

BAŞKAN ENVER YILMAZ (İSTANBUL)

ALİ KIRCA

ALİ KIRCA: 27 Mayıs'ta çocukluk biz, yaşadık. Darbeden haftalar önce Başvekil Adnan Menderes doğup büyüdüğü Akşehir'e gelmişti. İlkokul son sınıftaydım, Menderes'i taşıyan konvoy bir insan seliyle İstasyon Caddesi'nden geçiyordu. Bir fotoğraf karesi gibi kısacık bir an çocuk hafızama nakşedilmişti. Günlerce çığlık çığlığa bağırdıysam da kimseyi ikna edemedim. "Menderes bana el salladı." Birkaç hafta sonra ben yine pencere önündeydim, Menderes'e bağırın çağıran insanlar geçiyor, radyoda marşlar çalınıyordu. Üçüncü fotoğraf karesi ise öğle yemeğinde yer sofrasında bir aile büyüğünün donuk bir sesle "Menderes'i asmışlar," deyişiydi. Babamın arka odaya çekildiğini hatırlıyorum, ağladığını da. Sene 1961'di.

BAŞKAN: 28 Şubat'a gelelim. O zaman önemli bir televizyonun yöneticisisiniz. Fetullah Gülen kasetleri yayınlanmaya başladığında "Düğmeye ben bastım" şeklinde bir açıklamanız var.

ALİ KIRCA: Gazete yazısı o.

BAŞKAN: Sizinle ilgisi ne?

ALİ KIRCA: Benim bir prensibim var, hiç kimseye cevap vermemek. Bunu susma hakkı olarak görüyorum.

BAŞKAN: Sükût ikrardır.

ALİ KIRCA: Hayır, öyle değil. Ben yazacağımı yazdım, söyleyeceğimi söyledim. Kasettığım polemige girmek açısından. O bir ironidir. Düğmeye basmak diye... Onu başkaları kullandılar, "Düğmeye kim bastı?" diye. "Ya bu kadar adam çıkıp bir şey söylemiyorsa ulan -pardon- ben bastım," dedim.

28 Şubat'ın ana damarı olarak görülen iki şey vardır. Birincisi Andıç meselesi. Be-

nim gazetem (*Sabah*) gruptaki gazetelerin hepsinde manşetten verilirken biz o haberi (ATV) vermedik.

İkinci olay Fadime'er, Emineler, Müslüm Gündüz olayı. Bize de gelmiş bunları ekrana çıkarın diye. Arkadaşlarımla konuştuk, "Hayır" dedik. Biz bunları ekrana çıkarmayacağız. Ben o rüzgâr bitince hayatımda ilk defa televizyona çıktım, ATV'nin kayıtlarında vardır, yorum yaptım, batarsak hepimizin aynı gemide olduğunu söyledim. Rahmetli Erbakan o dönemde ilk ve son defa benim canlı yayıma katıldı haberlerde.

BAŞKAN: 28 Şubat döneminde ATV televizyonunda Haber Dairesi Başkanı'ydınız. O kasetler (Gülen) size birileri tarafından mı yoksa posta kutusundan mı, nereden geliyordu? Asker mi veriyordu? Çünkü Ankara'da dinlediğimiz gazete patronlarının asker tarafından verildiği iması olmuştü.

ALİ KIRCA: 28 Şubat Refahyol'un devrilmesiyle bu çok sonradır. Bambaşka bir olaydır. O nereden gelmiştir, onları bilemem. Haber merkezlerine gelir bunlar. O bir "Siya-set Meydanı"nda tartışma programıydı aslında.

4 EKİM 2012

BAŞKAN NİMET BAŞ (İSTANBUL)

ALPER GÖRMÜŞ

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): *Nokta*'da yayımladığınız "Özden Örnek Günlükleri"nden hareketle o dönemde ihtilal hazırlığı var mıydı, postaları kapak yaparak yayınladığınız o belgeler bir çuval içinde nasıl geldi?

ALPER GÖRMÜŞ: Evet, benim 2003-2004'te Türkiye'de ciddi darbe girişimleri olduğuna dair en küçük bir şüphem yok! 2003'teki bir mahkeme tarafından sonuçlandırıldı. "Evet, bu bir darbe girişimidir," dendi. Sarıkız, Ay Işığı o döneme ait henüz bir dava açılmadı. Mustafa Balbay'ın günlüklerini okuduğumuzda her şey birbirini teyit ediyor.

Günlüklerin niye *Nokta* dergisine geldiğine dair hayli tezvirat yapıldı. Benim Fethullahçı olduğuma dair şeyler söylendi. 5 milyon dolar para aldığım yazıldı. Bunlar çok komikti, sonradan anlaşıldı ki bu günlükler ilk defa bize gelmemiş. Sonradan hepsi açıklandı, bir Mustafa Balbay'ın kendisi, iki Mehmet Ali Birand, üç şu anda *Hürriyet*'in Ankara temsilcisi Metehan Demir. Doğrulatamadıklarını, cesaret edemediklerini söylediler. Dolayısıyla ne yapsın kaynaklar baktılar ki büyük gazeteler yayımlamıyor, garibanlar sonunda bizi buldular. Büyük bir gazetecilik olayı değildi Günlükler, sonuçta takdim edilmiştir, böyle bir şey var diye. Biz de yayımladık.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): Dergi kapatıldı, baskın yapıldı.

ALPER GÖRMÜŞ: Evet. dergimiz askerî savcılığın talebiyle askerî mahkemeden çıkartılan bir kararla basıldı, ama sadece "Darbe Günlükleri" haberiyle ilgili değil. Daha sonra Genelkurmay bünyesinde hazırlanan bazı dost sivil toplum örgütleriyle ilişkileri geliştirmeyi amaçlayan bir belge yayınladık. O belgeyi yayımladığım gün askerî savcı beni arayarak "o belgenin orijinal olduğunu ve istediklerini" söyledi. Ben de ve-

remeyeceğimizi söyledim. Onun üzerine süreç başlamış. *Nokta*'ya gelen arama emrinde gördüm, jandarma tarafından bu baskının yapılması yönünde talep var. Mahkeme şehrin göbeğinde bir derginin jandarma tarafından basılmasının tam bir rezalet olacağını düşünerek reddediyor. Polis tarafından basılmasını kabul ediyor. Ve dergimiz basıldı.

Daha sonra derginin sahibi, üzerine gelen baskılarla öbür işlerinin akamete uğrayacağını düşünerek dergiyi kapatma kararı verdi. *Nokta* mahkeme tarafından değil baskılara dayanmayan imtiyaz sahibince kapatıldı.

MEHMET ŞEKER (GAZİANTEP): Amerika'nın izni olmadan bu ülkede darbe olur mu? Darbe Günlükleri bilinçli olarak verilmiş olabilir mi Wikileaks belgeleri gibi...

ALPER GÖRMÜŞ: ABD'nin izni olmadan darbe olabilir mi? Olamaz, benim kanaatim bu, ama neyi açıklar, ne anlama gelir bunun yorumu konusunda bir sürü şey konuşabiliriz. Mesela ABD'nin izni olmadan darbe olmayacağına göre AKP'ye karşı girişilmiş olan darbeler başanya ulaşması imkânsız olan darbelerdir. Dolayısıyla niye yapılınsın ki, askerler de bu bilgiye sahip olarak niye böyle boş bir çabaya girsinler ki? Bunu mu ima ediyorsunuz?

MEHMET ŞEKER (GAZİANTEP): Mevcut iktidara karşı da böyle bir darbe olmasını Amerika istemiyor.

ALPER GÖRMÜŞ: Evet, bu anlaşılmayacak bir durum değil. Zaten 2004 Sarı Kız darbe girişiminden vazgeçilmesinin dört nedeninden biri olarak bunu belirtiyorlar, yani ABD desteklemiyor. 12 Eylül'deki gibi değil durum. Fakat bu onları yine de durduramayabilir, olsun Amerika desteklemesin, "Biz yine de yapamaz mıyız acaba?" diye pekâlâ böyle bir şeye girişilebilir ve girişilmiş.

5 EKİM 2012
AYDIN DOĞAN

BAŞKAN: TBMM Darbeleri Araştırma Komisyonu'nun daveti üzerine buradasınız. Ne bir sorgulama ne bir yargılama yapıyoruz. Demokrasiyi kesintiye uğratan darbeler ve daha demokratik bir Türkiye inşa etme yolunda hepinizin katkılarını medeni bir şekilde konuşarak almak.

AYDIN DOĞAN: Böyle bir görev için TBMM'nin huzuruna ikinci defa çıkıyorum. 2002 yılında yüce Meclis'in oluşturduğu Medya Sorunları Araştırma Komisyonu'nun huzuruna çıkmış ve burada yöneltilen bütün sorulara açıklıkla cevap vermiştim. Huzurlarınızda soracağınız sorulara da cevap vermeye hazırım.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (MERSİN): Başbakanımız Recep Tayyip Erdoğan'la aranız nasıl? Düzelde mi?

AYDIN DOĞAN: Gayet iyi, aramızda böyle bir dostluk, samimiyet, arkadaşlık ilişkisi yok ama gayet medeni ilişkiler içerisindeyiz. Ben kendisini gördüğüm zaman gerekli saygıyı gösteririm, o da bize hal hatır sorar, bir sıkıntım yok. Ülkenin başbakanına gi-

decek bir meselem varsa da giderim. Şu anda bundan birkaç yıl önce kamuoyuna yansımış olan sertlikler yok.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (MERSİN): Ben sizi Tansu Çiller'le bir televizyon programında sert tartışma yaparken de izlemiştim, o zaman da siyasete bir meydan okuma tavrı içinde görmüştüm, o zaman milletvekili değildim. Medyanın asli görevi toplumu tarafsız bilgilendirmek değil midir, siyaseti dizayn etme isteği nerden kaynaklanmaktadır?

AYDIN DOĞAN: Tansu Hanım bizi isim vererek, üzüldüyorum şu anda yıllar geçti, itham etti. Dedi ki; "Doğan Grubu, Erzurum'a gitti, orada mahkemeyi ayarladı, muhabirini yolladı ve -unuttum şimdi- uydurma haber yayınladı." *Milliyet* gazetesinin Ankara temsilcisini aradım, "Bakın, televizyonda Sayın Başbakan böyle bir şey söylüyor, ne halt ettiniz siz?" "Öyle bir şey yok," dediler, belgeleri bana geçtiler. Tansu Hanım'a telefonda, "Efendim, bizi itham ediyorsunuz, yalan diyorsunuz," dediğimde, Tansu Hanım'la televizyonda işte "Sen kartelsin" bilmem ne münakaşası oldu. Ben de kendisine "Bunu açıklayın," dedim. Keşke olmasaydı, Tansu Hanım'la kavgalarımızın temelinde bu tip şeyler yatmaktadır.

Mesela Sultanahmet Meydanı'nda Refahiyol Hükümeti döneminde Tansu Hanım çıktı. O zaman benim bacanağım da (Namık Kemal Zeybek) onun bakanıydı. Dedi ki, "O kartelin cebine -Doğan Grubu'nun- 7 katrilyon koydum." Ben oturduğum yerde kurdum. Ya eüzübillah, böyle yalan olur mu yahu? Yalanın da bir "mızrak çuvala girer". 7 katrilyon ne koydunuz ettiniz, 7 kuruş koymadı! Mahkemeye verdim. 26 milyon para kazandım. Bir sohbetimde bana "Canımı yaktın," dedi. Buyurun mahkeme kararı da elimde...

Ben hiçbir zaman "ülkeyi yönetirim" demedim. Maalesef siyasetçiler bize kırdıklarında "Biz seçilmişleriz, siz mi yöneteceksiniz?" derler. Seçilmişlere fevkalade saygılıyım, seçilmek kolay iş değildir, sınıf mümessili seçilmek bile zordur. Muhtar seçilmek bile zordur. Tansu Hanım'la hiçbir kavgam, siyasi meydan okuma uğruna olmamıştır.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (MERSİN): Bir medya patronunun -siz ya da bir başkası- devletle milyarlarca dolarlık ilişkisine girmesi, ihale beklentisi içinde olması, eğer böyle yapıyorsa o iktidara karşı bağımsız olabilir mi?

5 Haziran 2010 tarihinde *Hürriyet* künyesinden adınızı niye çıkardınız? Size vergi cezası kesildi. Grubunuzda çalışan kimi yazarlar işten çıkarıldı. Neden?

AYDIN DOĞAN: *Hürriyet*'in künyesinden neden ismimi çıkardım, çocuklarım istedi. Ben o dönemde grubumdaki bütün şirketlerden ayrıldım. Ailemiz arasında bir işbölümü yaptık. İlk etapta çocuklar işin başına geçsinler dedik. Dört kızım var, curcuna oldu. Büyük kızım da TÜSİAD Başkanı'ydı. Ona da ısrar ettiler, "kal" diye, ben "yeter artık gel buraya işlerimiz var" dedim. Aydın Doğan ismi Doğan Holding Onursal Başkanı olarak geçmeye başladı. Gazeteleri sat işi bırak başka bir şey, ismini orada çıkar başka bir şey, burada siyasi bir şey aramayın. Yazar çizerler işten çıkarıldı deyince akla gelen iki tane yazar oluyor, Türkiye'de çok tartışılan Emin Çölaşan, Bekir Coşkun.

Emin Çölaşan'ı, ben kovdum arkadaşı. Bekir (Coşkun)... Bekir'e hakkımı helal etmeyeceğim. Bekir'e "git" demedim ben, çok para vermişler. Sonra da kitabını yazdıktan

sonra ben ona bir telefon etmişim, çok duygusal bir yazı yazmıştı. “İyi ki varsın Bekir,” demiştim. Ankara Rüzgârlı Sokak’tan geçip de nasıl Ankara havası aldığını yazarken “İyi ki varsın Hürriyet,” dedi. Bu iç meselemiz. Sonradan yazdığım mektupta “İyi ki yoksun Bekir,” dedim. Bekir’i biz kovmadık, kendisi gitti!

Şimdi diğer arkadaşları... Ben kimseyi siyasi nedenlerle kovmadım. Gazetelerden insanlar ayrılır, giderler gelirler. Çetin Altan’ın bir lafı var: Babıali büyük bir konak. O konakta bugün döner denize bakan tarafında otursun, yarın döner bahçe-ye bakan tarafında otursunuz. 28 Şubat döneminde hiçbir zaman “Askerler yönetime el koysun, askerlerden yana olalım,” demedik. Nasıl derim? 80 İhtilali’nde Ecevit’in *Arayış* dergisini çıkarıyorum diye Recep Ergun Paşa çağırıp, “Seni hapse atarım, bu dergiyi çıkarmayacaksın,” dedi. “Ben basıp yayınlıyorum, siz yasaklayın,” dedim. Askerin olduğu bir rejimde demokrasi olmaz, demokrasinin olmadığı rejimde de yayın olmaz.

Türk basınında 33-34 yıldır kesintisiz gazete sahipliği yapan tek adam benim. Aileden gelmiyorum. Bir zamanlar moda, aileden gelenler yayıncı olur, taşradan gelenler olamazdı. Ben Kelkitli Aydın Doğan’dım, geldim oldum.

5 EKİM 2012

BAŞKAN NİMET BAŞ (İSTANBUL)

DİNÇ BİLGİN

BAŞKAN: Sayın Dinç Bilgin, komisyonumuzun davetine icabet ettiğiniz için teşekkür ediyoruz. Burada vereceğiniz bilgilerin her şeyden önce ülkemizin geleceğine, demokratik yapılanmasına katkısı olmasını ümit ediyoruz.

DİNÇ BİLGİN: Ben gazeteci bir ailenin çocuğuyum, babam, dedem gazeteciydi. Dedem 1895 senesinde Selanik’te *Asır* gazetesini kurmuş. Babam İzmir’de *Yeni Asır* gazetesini çıkarmış. 1960’tan beri gazetecilik yapıyorum. 1985 senesinde İstanbul’a gelip *Sabah* gazetesini kurdum.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): Siz medya patronu olarak banka işlerine nasıl girdiniz, niye girdiniz?

DİNÇ BİLGİN: Ben 28 Şubat’ta banka sahibi olmadım. Çok daha sonradır. İhaleyi alan Cavit Çağlar’dır. Ben sonradan Cavit Çağlar’a ortak oldum, büyük hata yaptım. Hayatımın en büyük talihsizliği Etibank işine girmek oldu.

Mesut Yılmaz’a, “Beni ortak et,” diye bir şeyim olmadı. Bir gece Cavit Çağlar telefon açtı bana, “Etibank’ı aldım.” “Hayırlı olsun,” dedim. “Senin ortak olmanı istiyorum,” falan dedi. “Ya Cavit, benim uykumu kaçırma,” bu saatte benim öyle şey yapacak halim yok,” dedim ve unuttu hikâyeyi. Ertesi gün gazetede, akşamüstüne doğru söyledim. “Aman patron, yapalım,” dediler, böyle bir işe burnumuzu soktuk. 2001 yılında tutuklandım, bir yıla yakın süre hapis yattım, malvarlığımı, her şeyimi kaybettim.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): Şu anda emekli maaşıyla geçindiğinizi söylüyorsunuz,

sizin yanınızda çalışan Zafer Mutlu bugün bir patron. Nasıl oldu da çalışınız patron oldu, siz fakirleştiniz?

DİNÇ BİLGİN: Benim fakirleşmem büyük bir talihsizlik. *Sabah* gazetesi, yani grup olarak biz bir büyük suikasta maruz kaldık.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): Kim yaptı suikastı?

DİNÇ BİLGİN: Onu bilemem. Belki bize biçilen görevi yapmayacağımız, yapamaya çağımız farz edildi.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): *Sabah*'ta çalışan gazetecilerin işlerine niye son verildi?

DİNÇ BİLGİN: Ben bir kere Genelkurmay'a davet edildim, karargâha yemeğe, tekdir gidişim. Ondan evvel bir odaya alındım, orada zamanın Genelkurmay İkinci Başkanı ve Özkasnak'la birlikte beni aldılar içeriye. Orada pek hoş olmayan 15-20 dakika geçirdim onlarla.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): Ne dediler size, nasıl hoş olmayan bir olay o?

DİNÇ BİLGİN: Orada *Sabah* Grubu'ndaki yazarlarla ilgili şikâyetlerini söylediler. O tarihte Çetin Altan da *Sabah*'taydı. Baba Altan daha fazla tepki çekiyordu. Yani bana böyle bir bülten gösterdiler. Mehmet Altan şunları yazdı ama aslında şunu demek istedi gibi ufaktan notlar. Ben de kendilerine gazetenin böyle okunmasının doğru olmadığını, gazetenin böyle keyifle açılıp okunması lazım geldiğini, belli rütbelerdeki askerlerin okuduklarını anlama kabiliyetleri olması lazım geldiğini söyledim. Bir böyle ağız münakaşası oldu. Yani onlar Türk ordusunun geleneklerinden falan bahsettiler, ben de onlara böyle bir karşılık verince tatsız şey geçti aramızda.

AHMET TOPTAŞ (AFYON): Mehmet ve Canan Barlas'ı dinledik. "Dinç Bilgin'e dedim ki," diyor Canan Barlas, "sen askerci oldun!"

DİNÇ BİLGİN: Barlas ailesinin işlerine 28 Şubat döneminde son vermedim. Çok daha sonra Mehmet Barlas'la, çok yüksek ücretli bir yazarımdı, bize rakip televizyonlarda program yapmaya başladı, aramızda ihtilaf doğdu. Yani bunun arkasında böyle bir siyasi baskı aramak son derece beyhude. Sayın Hanımefendi'ye gelince, inanın farkında değilim bizimle çalışıp... Yani o öyle bizim çok fazla önem verdiğimiz bir yazar filan değildi.

AHMET TOPTAŞ (AFYON): Canan Barlas için mi söylüyorsunuz?

DİNÇ BİLGİN: Evet, Canan Barlas için söylüyorum, işine son verilip verilmediğinin farkında değilim. Mehmet Barlas'la ilgili tasarruf bana ait, 28 Şubat'tan çok sonra. Ben bir yurtdışı gezisine çıkıyordum, o sırada Zafer'i (Mutlu) çağırdım, "Bu adamı gönder," dedim.

AHMET TOPTAŞ (AFYON): Diyorsunuz ki bazı Ankara temsilcileri yayın yönetmenlerine seninle ilgili endişeler, dosyalar var diye mesajlar getiriyordu. Bu anormal haberlerin büyük bölümü bu baskı ve endişelerle yapıldı. Kim gönderiyordu bunları?

DİNÇ BİLGİN: Ben gazete patronuyum ama aynı zamanda gazeteciyim, yani işin farkında olmamam mümkün değil. Yani bir Türkiye düşünün, şimdi zannederim Balyoz'dan mahkûm olan general 35. maddeden söz etmişti hatırlarsınız. 35. madde, yani "silahla el koyarız" maddesi. Türkiye korktu, biz de gazeteciler olarak korktuk. O zamanki Türkiye başka Türkiye'ydi, o zamanki başbakanlar farklıydı. Şimdiki başbakan gibi bir başba-

kan olsaydı şimdiki meclis gibi bir meclis olsaydı, böyle araştırma komisyonları kurabilecek ve darbeleri araştırabilecek bir meclis olsaydı Türkiye'nin başına bunlar gelmezdi.

MEHMET ŞEKER (GAZİANTEP): Dinç Bilgin'in hapse girmesinde Sadettin Tantan ve Zekeriya Temizel'in parmağı olduğu söylenir.

DİNÇ BİLGİN: Öyle bir şey söylemedim ama öyle bir isim var doğrusu. Şimdi hatırlayın o günkü Türkiye'yi, rahmetli Ecevit rahatsız, yani partinin başına kim gelecek o tartışılıyor. Tantan, Mesut Yılmaz'ın yerine meraklı. Yani böyle bir şeyde böyle bir gazete operasyonu yaptıklarına dair içimde bir kuşku yok değil.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İSTANBUL): Andıç meselesinde, dile getirdiğiniz bir şey var: Eyvah! *Sabah* gazetesi yazarları Kürtlerden para alıyorlar şeyi çıkmasın diye. Zafer Mutlu'nun *Hürriyet*'i aradığını söylüyorsunuz.

DİNÇ BİLGİN: İkimiz de yurtdışındaydık doğrusu o Zafer de benim yanımdaydı. Zafer'e haber verdiler böyle bir şey çıkacak diye.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İSTANBUL): Yayınlamayın diye...

DİNÇ BİLGİN: Ricacı yaptık. Öyle bir şey koymayın, böyle bir şeyin olması mümkün değil dedik, rica ettik, kabul ettiler önce.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İSTANBUL): Ama dinlemediler diyorsunuz.

DİNÇ BİLGİN: Sonradan öğrendik ki, onların televizyonunda ilk defa çıkmış, yayınlanmaya başlamış. Utanç verici bir şeydi doğrusu.

3 EKİM 2012

BAŞKAN NİMET BAŞ (İSTANBUL)

ERTUĞRUL ÖZKÖK

BAŞKAN: 28 Şubat alt komisyonunun daveti üzerine buradasınız. Şeffaf, demokratik ve gelişmiş bir demokrasi oluşturmak adına bütün çabalarımız bu yönde, katkılarınızın da bu yönde olması temennisiyle sözü size bırakıyorum.

ERTUĞRUL ÖZKÖK: *Hürriyet* gazetesinde görev yaptığım 20 yıl boyunca olağanüstü birçok dönemi yaşadım. 1980 darbesi ve olağanüstü dönemlerde Türkiye'de medyanın rolü son derece önemlidir.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): 28 Şubat sürecinde *Hürriyet*'in manşetlerinde Genelkurmay'la paralel çalışmanız etkili oldu mu? Medya olmasaydı, 28 Şubat başarılı olur muydu?

ERTUĞRUL ÖZKÖK: 28 Şubat süreci boyunca hiçbir askerden şu ya da bu yönde bir manşet yapmamız yönünde ben bir talimat almadım, bunu size bütün kalbimle söyleyebilirim. 28 Şubat sürecinde Genelkurmay Başkanlığı'na bir kere gittim, o son brifingdi ve 70-80 gazeteci vardı. Sonra Çevik Bir'in odasına gittik, biraz sohbet ettik. Orada konuştuklarımızı da yazdım. O dönemde Çevik Bir'le bir tek telefon konuşması yaptığımı hatırlıyorum, o da Fethullah Gülen'le ilgili bir konuşmaydı. Çünkü Gülen'in okullarına askerlerin itirazları vardı. O sırada Alaattin Kaya Bey -Fethullah Gülen'in yakının-

da bulunan isimlerden birisi, benim eskiden beri dostumdur- bana telefon etti, "Biz bu okulları devretmeye hazırız," dedi. Ben de bunu yazdım. Çevik Bir aradı. Yapılan şeylerin haksızlık olduğunu anlattım, sonra da yanılmıyorsa Alaattin Kaya'yla beraber buluştular Çevik Bir. Bunun dışında askerlerle herhangi bir şekilde ilişkim olduğunu hatırlamıyorum.

Benim en çok tartışılan manşetlerimden birisi "Bu Defa Silahsız Kuvvetler Halletsin" manşeti idi. Bu haberin hikâyesi de şöyle: Sayın Güven Erkaya dönemin Deniz Kuvvetleri Komutanı, hastaydı. *Hürriyet*'in Ankara Temsilcisi Sedat Ergin'le Nurcan Akad ziyarete gittiler çünkü onlar tanıyorlardı. Geçmiş olsun ziyareti, sohbet etmişler, ben bunu yazayım dedim. Önce itiraz ettiler sonra peki yaz dediler.

"Ankara kulislerinde yayılan söylentiler. Asker huzursuz. Üst düzey komutan: Bu defa işi silahsız kuvvetler halletsin, diyor. Bu defa vurgusundan kastettiği şey açık, 12 Eylül'den önceki durumu kast ediyor: Toplum atalet içinde, işler kötüye giderse nasılsa Silahlı Kuvvetler bu işi çözer rahatlığı var. Ana muhalefet partisi bile bu havada. Ama siyasi sorunların çözümünü Silahlı Kuvvetlerden beklememek gerekir. Öyleyse adres kim? Sivil güçler, milletvekilleri, meclis." Ben bunları bir askerin ağzından duymaktan mutlu oldum. Benim hayatım askerî dönemlerle mücadeleyle geçti. Ama bu manşet çıktıktan sonra bunun algılanması artık bana ait değil.

FEYZULLAH KIYILIK (İSTANBUL): 28 Şubat'ın başlıklarına bakıyorum: Tarihî Karar. Ordunun rahatsızlığından bahsediliyor, aba altından sopa gösteriliyordu. Bizim gençliğimiz devletin merhametli polislerinden sopa yemekle geçti.

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Ortakmışız aşağı yukarı.

AHMET TOPTAŞ (AFYON): Siz pek yemediniz ama!

BAŞKAN: Ahmet Bey nedense "sopa yedik" diyenler, bugün Sayın Özkök de dahil, 12 Eylül'ü savunan yazılar yazıyorlar.

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Bakın bugün Alex olayını tartışıyoruz. Alex manşeti bile böler toplumu, 28 Şubat'ta MGK toplanmış, niye manşet attınız diye bana sorarsanız "tarihî karar" olmasa zaten burada bu komisyonu toplamış olmaz dık! Ertesi gün Başbakan "aynen imzaladı" diyoruz kararları. *Sabah*'ın manşeti "Paşa Paşa İmzaladı", benimki daha sıradan bir başlık. O başlığı gördüğüm zaman "Yahu benim zekâm niye bunu bulamadı" diye şey yaptım.

BAŞKAN: Bunu bir zekâ pırlıtısı olarak mı görüyorsunuz Ertuğrul Bey?

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Ben öyle görüyorum, ben gazeteciyim çünkü.

BAŞKAN: Yani emir ve talimatı daha sert bir şekilde ifade etmedim diye üzüntü duyuyorsunuz.

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Verilen talimat değil. Sayın Başkan, işinize gelmeyen yazıları da görmüyorsunuz. "Refah'ı kapatmak yanlış olur," diye yazmışım. 23 Mayıs 1997. Sanmayın ki askerlerle ilişkimiz bizim çok iyi. Özden Örnek Günlüklerini, Mustafa Balbay'ın notlarını okursanız, orada askerlerin benimle ilgili fikirlerini görürsünüz. Andıç meselesi. Sormadan ben söyleyeyim, hayatımın sonuna kadar taşıyacağım bir utanç, ne yapalım. Evet, dolduruşa geldik. Ve haberi verirken de çok acı çektim. Çünkü ikisi de iyi ar-

kadaşımdı (Mehmet Ali Birand, Cengiz Çandar) ama kafamızda da şu vardı: "Kendi arkadaşları olunca vermiyorlar," diyorlardı. Verdik.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İSTANBUL): "Bütün darbelere karşıyım," dediniz, önce onunla başlayayım. 12 Eylül Darbesi'ni olumlayan birden fazla yazınızı hatırlıyorum. Sakık'ın ifadeleri meselesine gelince, sorun sadece iki gazetecinin işinden olma meselesi değil ki, "Akın Birdal benden daha fazla PKK'cıdır" da var haberde, bundan kısa süre sonra Akın Birdal vuruldu, biliyorsunuz. Fethullah Erbaş, o dönemde Refah Partisi milletvekilinin "müthiş ihanet mesajı" var. Apo, PKK'ya irticayı destekleme emri verdi. Kürt meselesiyle İslâm'ı aynı torbaya koyup bir o duvara bir bu duvara çarpma haberleri "gaza gelmekle" açıklanabilir mi? Oksimoron bir durum. Apo Zana ilişkisi diyorsunuz. Altında Oktay Ekşi'nin "Alçakları Tanyalım" yazısı. Türkiye'de çok önemli bir kırılmanın idam yaftası gibi bu gazetenin ilk sayfası. Bizim sizden muradımız utanmanız değil, bu mekanizma nasıl çalışıyor. Çevik Bir'le görüştüğünüze göre bunu size kim getirdi? Biri telefon mu açar, içinde bu işlerle görevli muhabir mi vardır, bir görevli mi vardır?

ERTUĞRUL ÖZKÖK: 12 Eylül'ü radyodan duyduğum anda "Oh hayatım kurtuldu," dedim.

Hissiyatım buydu. Türkiye'de sivil toplum güçlü olsaydı, sokakları sağ sol 5 bin mililitana teslim etmeseydi, Meclis buna karşı hep birlikte irade oluştursaydı, 12 Eylül Darbesi'ni yaşamazdık diyorum. Ben sosyologum, böyle bakıyorum.

BAŞKAN: Çok şükür hayatım kurtuldu sözü biraz bencilce değil mi?

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Evet bencilce.

BAŞKAN: Hayatları kurtulmayan ve işkence altında ölen binlerce genç vardı ülkede.

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Andıçla ilgili "Bunlar nasıl geliyor?" diye sordunuz. Balyoz davasının belgeleri nasıl geldi bir gazeteye (*Taraf*, Mehmet Baransu)?

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İSTANBUL): Valizle mi geldi?

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Hayır, Nazlı Ilıcak yazdı. Bu andıçtır, dedi. Genelkurmay Başkanlığı da kabul etti. Siz diyorsunuz ki "Oksimoron bunlar yan yana gelir mi?" Bundan üç buçuk yıl önce bir gazetenin manşetinde "Ergenekon'un Medya Ayağı" diye bir çetele yayımlandı Tuncay Güney diye bir kişinin el yazısıyla. Bu çetenin başında Dinç Bilgin var, o zaman *Hürriyet*'te çalışan Enis Berberoğlu, Bekir Coşkun ve benim isimlerimiz var, Hüseyin Gülerce var. Fethullah Gülen'in sağ koluyla Bekir Coşkun aynı çetenin içinde nasıl olur? Bu ülkenin MİT'i bu belgeyi gerçekmiş gibi aldı Genelkurmay Başkanlığına ve Başbakanlığa gönderdi. Oradan da Ergenekon savcılığı gitti. Ergenekon davaları sonuçlanmak üzere, biz neredeyiz o çetenin içinde?

Ben elbette andıç davasından kendi üzerime çıkan payı çıkardım.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İSTANBUL): Genelkurmay'dan mı gelmişti Sayın Özkök?

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Ben bilmiyorum nereden geldiğini. Sonraki gelişmelerden haberin kaynağı ortaya çıktı. Genelkurmay Başkanlığında bir andıç hazırlanmış. Bir ihtimal, yani bilmiyorum ben ama o andıcın çerçevesinde geldiğini tahmin ediyorum.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (MERSİN): Siz son zamanlarda suya sabuna dokunmayan yazılar yazmaya özen gösteriyorsunuz. 1 Mart 2003 tezkeresi sırasında iktidarı övüyordunuz.

İktidarla Doğan Grubu arasında çatışma başladıktan sonra değiştiniz, *Hürriyet*'teki görevinizden ayrılmak zorunda kalmanız bugünkü iktidarın basına özellikle de Doğan Grubu'na baskılarından mı kaynaklanıyor, vergiler falan, bu çatışma sona ermiş midir, ilişkiler düzelmiş normalleşmiş midir?

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Bana diyorsunuz ki "Niye sudan şeyler yazıyorsunuz?" Samimi söylüyorum, artık yoruludum. Hayatımı yaşıyorum. Vergi sorunları yaşamış bir grubun eski yöneticisi olarak.

AHMET TOPTAŞ (AFYON): Yok canım, uzlaşıldı, taraf değilsiniz artık o konuda, öyle bir derdiniz yok.

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Avrupa Birliği İlerleme Raporu'na bakarsanız Türkiye'yle ilgili tablonun ne olduğu görülür. Gazetecilikle ilgili, bu sorguladığınız dönemle ilgili yapılan hataların çok büyük bölümü bugün de yapılıyor. Ali Tatar diye bir yarbay var. Darbeyale ilişkisi var denildi, adamcağız kafasına sıkıttı gitti. Bu da bu dönemin arızası.

MEHMET ŞEKER (GAZİANTEP): Darbelerin arkasında ABD'nin rolü var mıydı?

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Benim karım olduğuna inanıyor, ben bilmiyorum, işin kötüsü çok da fazla inanmıyorum. Karımla da her gün kavga ediyoruz bu konuda! Türkiye ve Akdeniz ülkeleri komplo teorilerine çok açıktır. Her şeyin arkasında bir şeytan, deccal ararız. Eğer baktıysanız Wikileaks belgelerinde Amerika'nın ilişkilerinin çoğu çıktı, kitaplar halinde yayınlandı. Benim adım bir yerde geçiyor, Başbakan'ın eşinin ayakkabısını çok beğenmişim!

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): Sayın Özkök, Refahyol düştükten sonra herkesin kafasında şu soru var, Batı Çalışma Grubu faaliyetleri durdurulacak mı diye yazmışsınız. Dönemin Genelkurmay Başkanı'na Dolmabahçe'de sorduğumuz zaman "Ben Batı Çalışma Grubu diye bir şey bilmiyorum, böyle bir şey kesinlikle söz konusu değil," diye inkâr etti. 1997'de Batı Çalışma Grubu'yla ilgili tespitleri neye göre yaptınız?

Yine o meşhur brifingden sonra şahsınız, Gülçin Telci, Emin Çölaşan, Tufan Türenç, Sedat Ergin Çevik Bir'in odasına gidiyorsunuz.

ERTUĞRUL ÖZKÖK: İşte o brifing, aynı gün.

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): O günle alakalı Emin Çölaşan Çevik Bir'e "Darbe yapacak mısınız?" diye soruyor. Karşılığında aldığınız cevap tatmin eden bir cevap mı? 4-5 kişilik gazeteci grubu ve spontane bir gelişme sonrasında "Darbe yapacak mısınız?" diye bir soru soruyor. Bu demokratik kültürle bağdaşır mı? Emin Çölaşan sizin yanınızda o gün, siz kudretli bir şekilde *Hürriyet*'in başındasınız, böyle bir şeyi sorma ihtiyacını neden hissetti?

28 Şubat döneminde şunu da yapmasaydık diye pişman olduğunuz olayı burada açıkladınız, andıç...

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Evet, andıç olayı.

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): Andıç dışında bu hisse kapıldığınız başka olay var mı? Sincan'da yürütülen tanklarla alakalı ilk haber ne *Hürriyet*'in ne *Sabah*'ındı. İlk defa *Meydan* muhabiri görüntüyü çekmişti. Ama ondan sonraki aşamada tekrar görüntü alındı dendi. Genelkurmay'la ilişki kurulmak suretiyle yeniden tankların geçirilmesi...

BAŞKAN: Yeniden fotoğraf çekilmesi.

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): Özellikle yeniden fotoğraf çekilmeye dair bir talep oldu mu?

BAŞKAN: O kısma ilişkin bir şey ekleyeceğim, Sincan'da tankların yürütülmesini dönemin Genelkurmay Başkanı İsmail Hakkı Karadayı'ya sorduğumuzda "Maalesef şanssızlık, tesadüf tankların oradan geçmesi," diyor. O zaman darbe söylentisi çıkarıldı, "Darbe olacak, tanklar yürüdü," denildi. Medyada o tarihte bu yorumlar yapılıyor.

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Sincan'daki tanklar meselesinde dünyada duyduğum en komik iftira atıldı, inandı insanlar, biz telefon etmişiz, haberi atladık, "Şu tankları geçirin, fotoğrafını çekelim," dedik.

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): Sayın Özkök, Fatih Çekirge'ye de şu soruyu sorduk: "*Hürriyet* gazetesi bu fotoğrafları çekip haber yaptıktan sonraki aşamada, sizin de haber yapmak üzere tekrar fotoğraf çektiğiniz hadisesi doğru mu?" diye.

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Ben hatırlamıyorum, haberi sabah öğrendik biz. Anadolu Ajansı'na da haber vermişler.

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): Bir de manşete bakar mısınız?

ERTUĞRUL ÖZKÖK: "Tank Sesleri", evet tank sesleri, ne peki? İkincisine gelem, diyorsunuz ki siz "Batı Çalışma Grubu'nu nereden öğrendiniz?" Tarih nedir, benim yazının tarihi 18.7.1997 değil mi? Size 12 Haziran yani ondan bir buçuk ay önce *Hürriyet*'in manşetini okuyorum: "Gerekirse Silah Bile Kullanırız." Meşhur manşet. Bir buçuk ay önce Batı Harekât Grubu kuruldu irticaya karşı, buyurun.

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): Genelkurmay "öyle bir şey yok" diyor.

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Vallahi o günlerde yalanlamadılar. Çevik Bir'i sordunuz, bir de "Darbe yapacak mısınız?" diye Emin... Gazeteciler soruyu sorarlar. Emin Çölaşan o soruyu sorduğu zaman Paşa oturmak üzereydi koltuğa. Otururken ayakta kaldı, "Ne diyorsunuz Emin Bey?" dedi. "Böyle soru mu olur?" dedi. Aynen verdiği cevap bu. O dönemde ilgili bana eğer gerçek kanaatimi soruyorsanız, askerlerin darbe yapabileceklerini ve yapma niyeti olduklarını zannetmiyorum.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): 28 Şubat'a baktığımızda 25 banka var fona devredilmiş, bir kısmı da medya patronları ve sanayicilerin bankaları. 35 milyar dolar batmış, devlet fonlardan ödedi. Bankaların yönetim kurullarına baktığımız zaman medya patronlarıyla eski komutanlar.

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Sayın Başkan, bu ülkenin 35 milyarı battı diyorsanız doğru, battı ama o günkü gazetelere bakarsanız o dönemde "hortumlama" kelimesi icat edildi, hortumlandı diye en büyük mücadeleyi verenlerden biri *Hürriyet* gazetesi. Manşetlere bakarsanız o paranın hesabının sorulması yönünde yayın yaptığımı göreceksiniz.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): Medya patronlarının banka sahibi olması doğru bir şey mi?

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Bugün bizim grubumuzun bir bankası yok artık. Geçmişte vardı ama o bankanın kapısından Aydın Doğan'ı bile sokmuyordu yönetimi. *Sabah*'ın batmasında Etibank'ın kötü yönetiminin büyük etkisi oldu. Sahibi hapse girmek zorunda kaldı o dönemde.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İSTANBUL): İzniniz olursa bir küçük anekdotla Ertuğrul Bey'in anlattıklarını özetlemek istiyorum. Köyün birinde bir şeytan –rivayet bu ya– işte ağacın dibinde oturuyormuş. Bir kadın inekten süt sağıyor, buzağı da ağaca bağlı. Şeytan bir müddet bu manzarayı seyretmiş, sonra kalkmış buzağının ipini biraz gevşetmiş. Buzağı o gevşeyen iple saldırmış, kendisinin hakkı olan süt bir kovaya sağılıyor diye. Kovaya hamle edince kova devrilmiş. Kova devrilince gelin sinirlenmiş elindeki odun parçasıyla buzağıya vurmuş. İnek buzağına bu muameleyi görünce geline bir çifte atmış, gelin cansız yere düşmüş. Kayınbabası hadiseyi görünce evden çifte almış ineği vurmuş. Oğlan gelmiş bakmış ki karısı yerde cansız yatıyor, babasının elinde bir tüfek, kanlar içinde kadın. O da silahını çekmiş kendi babasını vurmuş. Sonra meseleyi öğrenince dayanamamış kendi kafasına sıkmış. Bütün bu olanlar şeytana yükleyenlere “Ya ben bir şey yapmadım ki,” demiş “birazcık buzağının ipini gevşettim.” Şimdi basın...

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Şimdi ben şeytan mıyım, buzağı mıyım, dana mıyım, çıkaramadım yani?

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İSTANBUL): Sizin savunmanız biz bir şey yapmadık ipi gevşettik biraz. Basının demokratik işlevi açısından nelerden uzak durması gerekiyor?

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Size bir şey hatırlatmak isterim. 2007'deki Cumhuriyet mitinglerinde “Bir Tayyip Erdoğan alana Aydın Doğan bedava” sloganları atıldı ve orada *Hürriyet* gazetesi yakıldı.

BAŞKAN: 2007 yılına giderken 17 Mayıs 2006 tarihinde Daniştay'da bir saldırı yapıldı, siz o tarihte “Kaşıya Kaşıya” şeklinde bir manşet attınız, “Cumhuriyet'in 11 Eylül'ü” diye bir yazı kaleme aldınız. Hâlâ aynı görüşte misiniz? 28 Şubat bal gibi toplum hareketidir, destekledim, yarın Türkiye yeniden 97 şartlarına düşse yeniden desteklerim diyorsunuz. Şimdi 28 Şubat “postmodern” darbe olarak yargılanıyor, siz hâlâ aynı yerde misiniz?

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Türkiye'de adalete yapılmış bir saldırının 11 Eylül gibi önemli bir olay olduğu kanaatindeyim, hâlâ da o görüşüm devam ediyor, isterse provokasyon olsun isterse derin devlet tarafından yapılmış olsun, benim için fark etmiyor.

28 Şubat'ı sivil toplumun oluşturduğu bir iklim olarak görüyorum. Bugün yazsam aynı ifadelerle yazar mıydım emin değilim. Bugün nasıl bambaşka bir şey, belki de bugünü Türkiye'de ileri demokrasi diye görüyoruz. Yarın başka bir konjonktürde bugün yapılan işleri de o günkü gibi değerlendireceğiz. Bugün yazan arkadaşlarımız çok samimi olarak bugün yapılan her şeyin ileri bir demokrasi olduğuna inanıyor ama başkaları öyle değerlendirmiyor, Avrupa Birliği İlerleme Raporu'na bakarsanız onlar öyle görmüyor. Size bir örnek vereyim, Çetin Altan'ın 28 Mayıs 1960 sabahı yazdığı yazıyı alın, girin internetten okuyun.

3 EKİM 2012

BAŞKAN NİMET BAŞ (İSTANBUL)

FATİH ÇEKİRGE

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): Fatih Bey, burada *Sabah* gazetesinin manşetleri var. Karadayı ile yapmış olduğunuz bir haber var.

FATİH ÇEKİRGE: Şimdi o elinizde tuttuğunuz manşetle sanıyorum ben ödül aldım. O gün hangi gün biliyor musunuz 30 Ağustos olması lazım.

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): 1 Eylül Pazar günü.

FATİH ÇEKİRGE: 30 Ağustos resepsiyonu, o gece Genelkurmay Başkanı tarafından söylenmiş o sözler. Ben size başka bir şey söyleyeyim. Kaddafi'nin çadırında Sayın Gül, Erbakan Hoca oturuyor. Kaddafi hakaret ediyor, o olayı yazdık. Eğer yazmasak işimi yapmamış olurum, diye düşünüyorum. Mesela benim sayın Mesut Yılmaz'la telefonda kavgam olmuştu.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): Manşet miydi?

FATİH ÇEKİRGE: "Nasıl böyle bir manşet atarsın," diye. Ben gazetecilikten başka bir şey yapmadım.

FEYZULLAH KIYILIK (İSTANBUL): Dinç Bilgin bir söyleşisinde diyor ki, "Öyle bir an oldu ki ben gazete idaresinin tamamen dışına çıktım. Bu işi Zafer ve Fatih biliyor." Erol Özkasnak Bey'in, Çevik Bir'in haberleri size aktarması tercih ediliyordu.

BAŞKAN: Niye siz?

FATİH ÇEKİRGE: Evet, neden beni seçtiler, o dönemi incellerseniz üç büyük gazete var: *Milliyet*, *Sabah* ve *Hürriyet*. Bunların hepsinde birer gün arayla aynı haberler yer almıştır. Bir gün ben atlatmışımdır, öbür gün onlar. "28 Şubat Bin Yıl Sürecek", "Sincan'da Tanklar Yürüdü", bunlar yalnız *Sabah*'ta mı çıktı?

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İSTANBUL): Bilerek bilmeyerek sizleri demokrasi dışı kanallara sürükleyen sistem nasıl çalışıyordu?

FATİH ÇEKİRGE: Ben hâlâ kendime soruyorum: "Niye arkadaş, Leyla Zana ve arkadaşlarını Meclis'ten gönderirlerken neden karşı çıkmadım!"

BAŞKAN: Veya Merve Kavakçı.

FATİH ÇEKİRGE: Merve Kavakçı, evet onu da söylüyorum. Orada gazetecilik yapıyoruz, o ortamda yalnızca haberi yapıyorsunuz. O zamanlar savcı yok muydu, "Hop bir dakika" demediler?

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İSTANBUL): Brifing alıyorlardı o zaman.

FATİH ÇEKİRGE: 27 Nisan bildirisinde siyasi irade "Hop bir dakika kardeşim," dedi. 28 Şubat'ta Sayın Erbakan çıkıp, "Sen ne yapıyorsun?" deseydi çok farklı olabilirdi. Hoca geçiriyor.

BAŞKAN: O gün bir darbe olsaydı o darbeyi alkışlayan bir medya olacaktı.

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): Sincan'da tanklar yürürken sizin haber atlamamak ilkesinden hareketle daha sonra bu görüntüleri almanızda Genelkurmay'la irtibata geçtiniz mi, çünkü aynı fotoğraflar değil.

FATİH ÇEKİRGE: Hangi gazete?

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): *Sabah*.

FATİH ÇEKİRGE: Sincan'da tanklar yürüdü. *Hürriyet*'teki haber şöyle: "Sincan'da Tanklar Yürüdü." Aynı gün *Sabah*'ta da var. Resim altında şöyle diyor: "İki tank bozulduğu için meydana kaldı." Bu *Hürriyet*'in ertesi günü birinci sayfasının fotoğraf altı yazısıdır. Yani hay Allah tankı kaçırdım bir daha geçirin diye bir şey yok, zaten bozuk bırakmışlar. Dolayısıyla o bir şehir efsanesi!

BAŞKAN: Karadayı, tankların geçişinin normal olduğunu söylüyor. Darbe amaçlı bir tehdit olmadığını...

FATİH ÇEKİRGE: Peki şimdi buradan çıkan tankları biz mi yürüttük! "Balans Ayarı" manşetlerini hatırlıyor musunuz?

BAŞKAN: Balans ayarını da soracağız. Basın başka türlü yürüttü tankları.

FATİH ÇEKİRGE: Basın yürüttü dersiniz haksızlık olur. Bütün basın bir tek *Hürriyet*, *Sabah* değil bütün televizyonlarda çıktı. Neden Genelkurmay ertesi gün bir açıklama yapmadı, NATO'dur matodur, demedi.

AHMET TOPTAŞ (AFYON): Haber çıkarmak için Genelkurmay'la da MİT'le de görüşürüm dediniz. Bu yakınlığın bir bedeli var mı?

FATİH ÇEKİRGE: Bakın, dünyanın en önemli gazetecilik olayı "Watergate"dir. Watergate'i veren derin gırtlaktır. Kime verdi, götürdü yakın hissettiği güvendiği birine verdi. Bu hâlâ böyledir, hâlâ da haberler şu anda böyle alınmaktadır. Balyoz belgeleri nasıl geldi?

2 EKİM 2012

BAŞKAN NİMET BAŞ (İSTANBUL)

FEHMİ KORU

BAŞKAN: Sözü size bırakıyorum.

FEHMİ KORU: 28 Şubat sürecinde Ankara'da gazetecilik yapıyordum, önce *Zaman* gazetesinin Ankara Temsilcisi'ydim. Sonra *Yeni Şafak* gazetesine geçtim. Karanlık bir dönem ve talimatla manşetlerin atıldığı yüzkarası bir dönemdir 28 Şubat medya açışından.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): Erbakan Hoca'nın İslâm ülkeleriyle işbirliği çalışmaları 28 Şubat'ın dış bağlantılarını da akla getiriyor.

FEHMİ KORU: Türkiye'de darbeler çoğunuzun bildiği gibi dış destek olmadan sonuca ulaşamıyor. 28 Şubat'a ben ABD'nin bir şekilde dahil oldu kanaatindeyim ama görünen bir müdahale değildi. 28 Şubat'ın belli bir noktasına kadar Refahyol Hükümeti'nin devrilmesi amaçlanan dönemde bir biçimde Amerika'nın etkisi oldu ama bildiğimiz tarz askerî darbeye ABD'nin engel olduğu kanaatindeyim.

Mayıs ayında böyle bir niyet olduğu o dönemde Ankara'da çok ciddi konuşuluyordu. ABD Dışişleri Bakanlığı'nda Türkiye'yi tanıyan bilen eski diplomatların da yer aldı-

ğı birileriyle toplantılar yapıldığı, o toplantıların sonucunda da o sırada *Milliyet* Washington Temsilcisi olan Yasemin Çongar'ın haberleştirdiği şekliyle ABD'nin Türkiye'de askerî bir müdahaleye yeşil ışık yakmayacağı yolunda bir haber ve bu işin engellendiği, bir mesaj yoluyla bunun verildiği yolunda... Kitaplarda yazıldı o döneme ilişkin, bunun gerçek olduğu kanaatindeyim.

BAŞKAN: O süreçte postmodern darbe zaten yapıcılar tarafından tanımlanmış. "Hukuki bir darbeye dönüşmesini ABD engelledi," dediniz.

FEHMİ KORU: Askerlerin bizzat iktidara gelmesini.

BAŞKAN: Evet ama hangi gerekçeyle böyle düşünüyorsunuz? Cumhurbaşkanı Demirel de "Hukuki anlamda darbeye dönüşmesini önledim 28 Şubat'ın. Parlamento'yu açtım," diyor. Burada bir çelişki yok mu?

FEHMİ KORU: O tarihte gerçekten Ankara'da fiili darbe havası vardı. Hatta Tansu Çiller'in ofisinde, bir gece gizli bazı belgelerin ABD'den gelen bir haber üzerine kıyma makinelerinden geçirilerek yok edildiği tarzında istihbarat da geliyordu gazetelere ama sonra gerçekleşmedi. Ne oldu? İşte o sırada *Milliyet* gazetesinde Yasemin Çongar imzasıyla çıkan ABD Dışişleri Bakanı Madeleine Albright'ın "Türkiye'de askerî rejime karşıyız," sözlerinin *Milliyet* gazetesinin manşetine yansımaları sonucunu doğurdu. Haber kendisi o sonucu doğurmuş olmayabilir, ama yeşil ışık yakılmadığı böylece anlaşılıyor. O haberle bunu öğrenmiş olduk diyorum ben.

BAŞKAN: Teşekkür ediyorum.

FEYZULLAH KİYILIK (İSTANBUL): Sizce 28 Şubat modern darbe 27 Nisan muhtıralarına askerin üzerinde bu işleri düzenleyen daha kuvvetli bir güç var mıydı? Siyasilerden... Asıl aktör asker miydi?

FEHMİ KORU: Olabilir. Askeri, birilerinin harekete geçirdiğini geçmiş darbelerden biliyoruz. 12 Eylül sonrası Evren kitap bile çıkardı. 28 Şubat'ta da böyle olduğunu biliyoruz, iş dünyasının belli kesimi çok faaldiler.

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): Bizzat Cumhurbaşkanı'nın müdahaleleriyle mevcut hükümetin düşürülmesi, Sayın Ecevit'in hükümet kurmakla görevlendirilmiş olması, Abdullah Öcalan'ın teslim edilmesi, bunlar ABD'nin menfaatleri doğrultusunda hareket edebilecek ve 28 Şubat kararlarının da uygulanmasını kolaylaştıracak bir iktidarın çıkması-na sebep teşkil etmiş olabilir mi?

FEHMİ KORU: Bence çok makul söylediniz, bunun olabileceğine dair bir kanaat ancak söyleyebilirim ama bildiğim bir şey yok.

BAŞKAN: "Ergenekon" kelimesini medyada ilk dile getiren gazeteci sizsiniz.

FEHMİ KORU: Farkına varmadan diyelim.

BAŞKAN: 28 Şubat sürecinde Ergenekon yapılanmasının etkisi olmuş mudur?

FEHMİ KORU: Ben bu komisyonun çalışmalarını çok önemsiyorum, sadece bizlerin dinlediğiniz için değil devletin bizlerin erişemeyeceğimiz birtakım belgelerine de erişme fırsatı ve imkânına sahip olduğunuz için. Böyle bir yapılanma varsa (Ergenekon) ki var olduğunu düşünüyorum, mutlaka bunun bir yerde Milli Güvenlik Kurulu'nda bir kayıtlı olduğu kanaatindeyim. 1980 askerî dönemler de dahil olmak üzere Milli Birlik Kom-

tesi, Milli Güvenlik Kurulu toplantılarında alınan kararlara bir şekilde ulaşabilirsiniz bu soruların cevaplarını daha net biçimde bulmanızın mümkün olacağını düşünüyorum.

MEHMET ŞEKER (GAZİANTEP): Ama vermiyorlar ki.

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): 1980 sonrası mı?

FEHMİ KORU: Tabii 1980 sonrasında. Şimdi eğer Susurluk'a gidersek biliyoruz ki bu devlet içinde devlet yapılanmaları NATO'yla bir biçimde ilişkili. Beynelminel bir yapı. Amerika'yla NATO'yla irtibatlı kurucuları CIA, İngiliz istihbaratı. 1980'e kadar böyle gelmiş. Türkiye'nin yanlış ellere geçebileceği varsayımıyla Soğuk Savaş'ın o en soğuk dönemlerinde bir şeyler mutlaka yapmış.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İSTANBUL): Efendim, bunları istiyoruz vermiyorlar.

BAŞKAN: Devlet sırrı kabul edilecek birçok evrak Cumhurbaşkanlığı tarafından 14 klasör olarak bize gönderildi. Hiçbir şekilde bilgi verilmiyordan ziyade verilen bilgileri yetersiz buluyorsak elbette daha sonra kanun değişiklikleri yapabiliriz, demokratik şeffaf bir yönetimin savunulmasında yalnız değilsiniz.

4 EKİM 2012

BAŞKAN NİMET BAŞ (İSTANBUL)

MEHMET ALİ BİRAND

BAŞKAN: Darbe dönemlerinde aldığınız demokratik tutum için kutluyorum.

MEHMET ALİ BİRAND: Sağ olun Sayın Başkan. 28 Şubat postmodern darbedir. Askerin o güne kadarki tüm birikimiyle çok zekice zaten kullanılmaya hazır bütün mekanizmaları kullanmasıdır. Yargısı, üniversitesi, medyası, işadamları, hepsinin kullanıldığı bir süreçtir.

28 Şubat sonrasında Mesut Yılmaz'a da baktım. Ben şeyi yaşadım... Gürcistan'da dört yıldız sinema oyununu (Sessiz film). Ben oradaydım. Mesut Yılmaz başbakan. Çevik Bir'in niçin bağırıp çağırdığını, o koalisyona karşı niçin tutum aldığını anlatırken dedim ki: "Peki biz soralım siz cevap verin." Sonunda Çevik Bir'in Karadayı'nın süresini uzatmak için bunları yaptığını, onun süresi uzarsa ilerde kendisinin Genelkurmay Başkanı olmak istediğini anlattı. Ertesi gün dört kuvvet komutanı -ben bunu yazdım- Genelkurmay Başkanı çok ağır bir açıklama yaptı, yerden yere vurdu. Hiç unutmam, gece evdeyim, Ali Kırca Mesut Yılmaz'ı programa aldı, "Yok ben söylemedim," dedi. 28 Şubat'ta ben andıçlandım!

Erol Özkasnak, en başımdaki dert oydu. Çevik Bir adına hareket ediyordu. Bir kere sinde hiç unutmam, İzmit'te bir şehit töreninde bir albay konuşuyor, diyor ki: "Bu ahlâksızlar, tamam PKK öldürüyorlar ama asıl vatan hainleri aramızda dolaşıyor, işte Mehmet Ali Birand, Cengiz Çandar." Sayıyor. Çok korktum. Genelkurmay Başkanı'na faks çektim, dedim ki: "Ya bu albay doğru söylüyor ve siz buna katılıyorsunuz, eğer katılmıyorsanız açıklama yapın! Bir şey yapın, hedef halindeyim, öldürülürsem sizsiniz sorumlusu."

BAŞKAN: Hangi tarihte yazdınız?

MEHMET ALİ BİRAND: 1998. Ertesi gün Özkasnak aradı. "Sen kim oluyorsun da benim genelkurmay başkanına faks gönderebiliyorsun?" dedi. Nazlı Ilıcak andıcı yayınladığı zaman ben inanmadım. Dedim ki, biri Nazlı ile alay ediyor, abuk sabuk bir şey hazırladılar ve yolladılar. Emin olun inanmadım. Çünkü Türk Silahlı Kuvvetlerinin böylesine dangalakça bir şey yapabilecek kurum olduğuna inanmamıştım.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): Nasıl olması lazım peki?

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İSTANBUL): Eğitim şart.

MEHMET ALİ BİRAND: Eğer Sakık kalkıp tepinmeseydi hapisanede, mahkemede, "Yahu ben böyle bir şey söylemedim, nereden çıkıyor" demeseydi, biz çok rahatlıkla PKK'ya para akıtan, işte Öcalan'dan direktifler alan... Zaten bir söyleşi yaptım hayatım çöktü. Yani bir Öcalan röportajı yaptım (1988) Kürt sorununu ben çıkarmış hale geldim askerin gözünde...

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): Onun için mi andıçlandınız?

MEHMET ALİ BİRAND: Ben iki sebeple andıçlandım. Bir, Kürt sorunundaki tutumum. İki, Fethullah okulları. "32. Gün" programlarında diğerleri gibi asker yanlısı değildim. Aydın Doğan o andıç şeyinde Allah'ı var... Ben kovuldum. Zafer Mutlu dedi ki genel yayın yönetmenim kem küm ediyor, "Askeri tutamıyoruz, çok baskı var." "Peki," deyip çıktım, yani bu kovulmak değil de ne? Bir ay sonra Allah'ı var, Aydın Bey aradı: "Ertuğrul'la beraberiz, sen gel benimle işe başla."

Devlet mekanizması. Çok gaddar. Canınıza okuyor. Mehmet Eymür ile Mehmet Ağar anlattı. Yeşil'e verilmiş benim şeyim, "Kes bunun hesabını..." diye.

FEYZULLAH KIYILIK (İSTANBUL): Kim vermiş?

MEHMET ALİ BİRAND: Birileri vermiş. Bu JİTEM mi, MİT mi bilinmiyor.

ENVER YILMAZ (İSTANBUL): Sizin kanaatiniz?

MEHMET ALİ BİRAND: Bence JİTEM, daha çok asker. Bir ara asker emeklilerinden kurulmuş bir grup vardı, onların elindeki listede benim de adım çıkıyordu. Adam gelmiş demiş ki "Tamam, toplam işi tamam," demiş. Topal deyince bunlar Ömer Topal'ı kumarhaneler kralı...

BAŞKAN: Ömer Lütfü Topal.

MEHMET ALİ BİRAND: Ha, onu zannetmişler. "Yahu ona ne oluyor?" demişler.

BAŞKAN: Onu da orada yanlışlıkla mı vurmuşlar?

MEHMET ALİ BİRAND: Hayır, işte...

BAŞKAN: O da vuruldu o dönemde.

MEHMET ALİ BİRAND: "Yok yok o değil, Mehmet Ali," demiş. Ayağım arızalı ya, bana "topal" demiş ve gelmiş bizim evi dolaşmış satıcı olarak. "Gayrimenkul satıcısıyım, bakayım." Oradaki güvenlik de "Tabii gelin buyurun," demişler, almışlar adamı. O krokiler çizmiş. Kuşadası'nda bir evim var, oraya gitmiş, oraları çizmiş. Sonra ne oldu? "Bilmiyoruz," dedi Eymür de Mehmet Ağar da! "Biri o emri kaldırdı," dedi. "Sen mi kaldırdın?" dedim Mehmet Ağar'a. "Yahu karıştırma şimdi, geçmiş zamandır," dedi.

BAŞKAN: Ağar'a soralım bunları.

ENVER YILMAZ (İSTANBUL): 12 Eylül'ün darbelerin anası olduğunu söylediniz.

MEHMET ALİ BİRAND: Bana Paul Henze söylemişti, sonra yalanlamaya kalktı, Allah'tan kameraya da anlattığı için. Şöyle demişti: "Carter başkan, gittim Kennedy Center'da bir konserde. 'Our boys did it', bizim çocuklar yaptılar bu işi." Biliniyordu, bekleniyordu.

2 EKİM 2012

BAŞKAN NİMET BAŞ (İSTANBUL)

MEHMET ALTAN

BAŞKAN: Yazmış olduğunuz *Darbelerin Ekonomisi* adlı kitap uluslararası sistemin de içinde bulunduğu bir sorgulamayı da gerekli kılıyor. Söz sizin.

MEHMET ALTAN: Ben İstanbul Üniversitesi iktisat hocasıyım. Bütün darbeleri yaşadım ama 28 Şubat'ta medyada yazı yazabilen birisiydim, bugün itibarıyla o imkândan mahrumum. [15 Temmuz sonrası cezaevinde – D.S.] 28 Şubat'ın nedenlerinden biri de Türkiye cami kışla kavgasını aşamıyor. Darbeleri kaldırmamanın yolu Türkiye'yi demokratlaştırmak. Birileri din devleti peşinde koşarsa başka birileri de askerî devlet peşinde koşar. 28 Şubat'ın on beşinci yılında 12 Eylül rejiminden AB standartlarında bir demokrasiye geçip geçemeyeceğimiz hâlâ muammadır. Siyasetçiye 12 Eylül rejimini berhava etmek yerine ele geçirmek daha cazip geliyor. Bu ise 28 Şubatların, 27 Nisanların yeniden yaşanmasına neden oluyor.

MEHMET ŞEKER (GAZİANTEP): Darbelerin arkasındaki yapımcı başrol oyuncusu ABD midir?

MEHMET ALTAN: Amerika'nın izni olmadan Türkiye'de darbe olmaz.

MEHMET ŞEKER (GAZİANTEP): 28 Şubat'ta Zafer Mutlu'nun aranıp Erol Özkasnak'ın telefonu sonucu sizin de içinde olduğunuz gazetecilerin işten atılmasıyla ilgili bir konuşma geçtiği söyleniyor.

MEHMET ALTAN: Aslında benim için 28 Şubat, 28 Şubat'tan önce başlamıştı. Hasan Cemal *Kürtler* kitabında 14 Şubat 1996'da tuttuğu şu notu aktarır: "Dinç Bilgin, *Sabah* gazetesi sahibi, hafta başı Genelkurmay 2. Başkanı Orgeneral Çevik Bir'le baş başa görüştü. Mehmet Altan ve Koray Düzgören'le ilgili memnuniyetsizliğini bildirmiş. Zafer Mutlu da bu ikiliyi uyaracak, işlerine son vermek söz konusu değilmiş."

14 Şubat Sevgililer Günü. Zafer Mutlu çağırdı, "Seni vuracaklar," ded. Dinç Bilgin, Çevik Bir'le görüştü, "seni atacağız" demeye utanıyorlar, korkutarak göndermeye çalışıyorlar. Bir gün gazetede "Seni öldürecekler" tehdidinden sonra dediler ki: "Kardeşim bizim bankamız var, dünyanın en büyük gerçeklerini sen buraya yazmal!"

O banka süreciyle birlikte de çok değişti medya da; bütün bu siyaset medyayı ele geçirmek üstünden anlaşıldığı için 28 Şubat'ın kırılma noktalarından biri Dışbank ve Etibank, yani medya gruplarının bu bankaları almasıyla birlikte!.. Mesela Etibank batıyordu, niye bu kadar askerci oldu çalıştığım gazete çünkü bankanın kendisi soyulduğu için, askerler darbe yapsaydı askerlerle anlaşarak bankanın batması engellenecekti. Askerler bağırды zaman ilk sansür ettikleri yazı benim yazı olurdu.

4 EKİM 2012

BAŞKAN NİMET BAŞ (İSTANBUL)

MEHMET VE CANAN BARLAS

BAŞKAN: Sizler her ne kadar eş sıfatıyla burada olsanız da her ikinize de ayrı ayrı değerlendirmek üzere söz vereceğiz.

MEHMET BARLAS: Bizim burada karı koca bulunmamızın sebebi 28 Şubat darbesi ikimizin aynı günde yazısının kesilmesine neden oldu, yani bir nevi "soyadı kırımı". Canan *Yeni Yüzyıl*'da yazıyordu, ben de *Sabah*'ta. Mesleki kader ortaklığımız da var, kırk dört yıllık evliyiz.

CANAN BARLAS: Koç ailesince Gümrük Birliği'ne karşı çıkılması benim *Pazar Posta*'nın ve yazılarımin kesilmesinin nedenlerinden biri oldu. Mehmet'in de benim de işten ayrılımda Mesut Yılmaz'ın da çok büyük katkıları, talimatları oldu.

MEHMET BARLAS: Türkiye'de hepimiz darbeye çok alışkınız. Canan'la bir televizyon programına çağırmışlardı. Sunucu birden evlilik tarihimizi sordu. Hatırlayamadım. Darbe tarihlerini ezbere biliyoruz. 12 Eylül arifesinde bir anımı hatırlıyorum. 1 Şubat 1979 yani Humeyni'nin İran'a döndüğü gün Abdi İpekçi'nin öldürüldüğü günle aynı. Ben trenle Ankara'ya gidiyordum. Gece kondüktör uyandırdı. Abdi İpekçi öldürüldü, dedi. Tren den indim doğru Ecevit'e gittim, Başbakanlığa. Bülent Bey bir şeyler yazıyordu daktıloyla. Dedim ki: "Sizi alacağım, Demirel'i de alacağım, buluşturacağım." Yani *Milliyet* adına geliyorum. Sizi siz yapan insanlardan biri Abdi İpekçi öldürüldü. Sizi, ikinizi ortak mesaj vermeye davet edeceğim.

"Yok, benim Senato Başkanı'yla yemeğim var, böyle bir şey yapamam," dedi Ecevit. Dedim ki, "Abdi İpekçi'nin öldürüldüğü gün Demirel'le bir araya gelmeyecek misiniz?" "Hayır, gelemem, ben böyle şeylere inanmıyorum," dedi. "Peki," dedim. Atladım Demirel'e gittim, Güniz Sokak'a. Beni gördü, sarıldı, ağladı falan. Abdi İpekçi'nin ölümüne üzülmüş. Dedim ki, "Bülent Ecevit'in yanından geliyorum, sizinle görüşmek istiyor." "Sen yalan söylüyorsun, o benimle görüşmez," dedi.

"Şimdi ikinizin fotoğrafını çekeceğim, *Milliyet*'in manşetine basacağım. Abdi İpekçi'yi bunlar öldürdü," diye. "Haklısın," dedi, "bizim kavgamız yüzünden öldü! Sana söz veriyorum Abdi Bey'in cenazesinde Ecevit bana dönsün gülümse sin, bir selam versin, koluna gireceğim, arabasına bineceğim, koalisyonda başbakan olsun, istediği görevi versin, ben onu destekleyeceğim."

Cenazeden sonra Hüsamettin Cindoruk geldi. "Sayın Demirel gönderdi," dedi. "Cenazede Ecevit dönüp gülümsemedi, selam bile vermedi." Siyasetçiler birbiriyle kavgaya ettikleri, uzlaşamadıkları zaman darbeci generaller bunu fırsat biliyor.

Bir başka nedeni darbelerin dış konjonktür. Erbakan'ın Kaddafi'yi ziyaret etmesi 28 Şubat'ın dönüm noktasıydı. Amerika'yı rahatsız etti bu ziyaret. Zaten 28 Şubat'ı yapanlar Çevik Bir'e Amerika'da ödül verdi başarılı bir subay olduğu için. Somali'de başarısızdı, buna rağmen madalya verdiler 28 Şubat'ı yaptıkları için.

Rahmetli Erbakan'ı hatırlıyorum. 28 Şubat ertesi beni telefonla aradı, "Ankara'ya

teşrif eder misin?" dedi. Çok kıbar bir insandı. Gittim. Hasan Hüseyin Ceylan vardı, iki deviet bakanı, Erbakan, oturduk. "Ne diyorsunuz bu olanlara?" dedi. 28 Şubat muhtırası verilmiş. Dedim ki: "Geçmiş olsun, siz devrildiniz!" "Ne demek?" dedi. "Bu muhtıra sizin bittiğinizi gösteriyor." "Yok, generaller beni seviyor," dedi. "Onlar Çiller Hanım'ı sevmiyor."

"Tansu Çiller'i sevmemeleri sizi başbakan yapmasından," dedim. İki saat konuştuk, sonunda ikna ettim askerlerin onu sevmediğine. 28 Şubat muhtırasının işini bitirdiğine. Sabaha karşı Hasan Hüseyin Ceylan aradı "İstifasını veriyor," diye. "D-8 Zirvesi olacağı için hemen istifa etmeyecek," dedi. Demirel Doğru Yol Partisi'ni dağıttı, her şey altüst oldu.

Erbakan çok temiz bir insandı, olayın içyüzünü göremedi. Bir de işin kirli yanı var, mafya işi. 28 Şubat döneminde, benim yedi yıl başyazarlık yaptığım *Milliyet*, Korkmaz Yiğit'e satıldı. Korkmaz Yiğit'i, belki *Kanal 6*'daki konuşmasını -kimyam bozuldu- dinlemişsinizdir. Yani bir ucunda Alaattin Çakıcı. Aydın Doğan Korkmaz Yiğit'e *Milliyet*'i sattı. Dinç Bilgin *Yeni Yüzyıl*'ı sattı. Sonra geri aldılar. *Yeni Yüzyıl*'ı alamadılar, Korkmaz Yiğit vermedi. O sırada hapisteyken *Yeni Yüzyıl*'ın patronluğunu yaptı. Böyle kirli ilişkiler de var. Açgözlülük.

BAŞKAN: Yarın medya patronlarını dinleyeceğiz, başka bilgi ve belgeler varsa ihaleler de dahil olmak üzere..

MEHMET BARLAS: Mesela Zafer Mutlu şu anda varlıklı bir insan. Dinç Bilgin de galiba yoksul, öyle görünüyor, bilmiyorum. Bu nasıl oluyor? Patronlardan daha zengin çalışan nasıl olur? Eğer bankadan sorumluydu Dinç Bilgin, Etibank'ın yönetim kurulunda Zafer Mutlu da var. Dinç Bilgin zavallı hapse girdi, malına mülküne el kondu. Zafer Mutlu *Vatan* gazetesinin patronu oldu. Nasıl oluyor bu?

CANAN BARLAS: Güngör Mengi'nin evindeydik. Tansu Çiller baştaydı. Zafer Mutlu masaya geldi: "Askerlerden haber aldım. Yarın sabaha kadar Özer ve Tansu Çiller hapse giriyor, ne olacaklarını da bilmiyorum," dedi.

İDRİŞ ŞAHİN (ÇANKIRI): Hangi tarihte?

MEHMET BARLAS: 1997.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): RTÜK'teki frekans tahsisleriyle ilgili neler yapıldı? Bildikleriniz varsa paylaşırsanız memnun olurum.

MEHMET BARLAS: Hatırlayın, RTÜK Kanunu'nun Meclis'te müzakeresi sırasında Bülent Ecevit olaya karşı olmasına rağmen hasta hasta sabaha kadar Meclis'te oturmuş ve Doğan Grubu'nun istediği gibi kanun çıkması üzerine baskı yapılmıştır. *Sabah*'tan ayrıldıktan sonra *TGRT*'de yorum yapıyordum. Bir gün Enver Ören geldi ağlayarak odama, çok nazik bir insandır. "Mehmet Ağabey, dün Ankara'da generaller çağırdı, sen daha yorum yapmaya devam edersen beni batıracaklarmış," dedi. "İyi, ben de veda konuşması yapıyorum," dedim.

AHMET TOPTAŞ (AFYON): Darbelere karşıym dediniz ama 12 Eylül'de sizin Nazlı Ilıcak'ın darbeye methiye düzen yazıları var. Öncesinde Ecevit'e "Hadi gel, seni Demirel'e götüreceğim," diyorsunuz. Sonraki yıllarda Özal. Yani siz kimsiniz?

MEHMET BARLAS: Siz kaç yaşındasınız?

AHMET TOPTAŞ (AFYON): 62.

MEHMET BARLAS: Bakın ben 70 yaşındayım. İsmet İnönü benim kardeşimle cumhurbaşkanıyken misket oynardı. Turgut Özal başbakan değilken benim arkadaşımıydı. Ecevit 1954 yılında babamın gazetesinde arka sayfayı yapıyordu. Sizin de geçmişinizde böyle ilişkiler olsa Ecevit'e "Hadi yürü gidelim," derdiniz. Turgut Özal'ın omzuna elinizi atardınız. [Tayyip Erdoğan'ın yanağından makas aldığını unutuyor ya da atlıyor, söylemiyorum - D.S.] Hepsini arkadaşımıydı, anlıyor musunuz? Süleyman Demirel daha bir hafta önce beni aradı halimi hatırlımı sordu. "Senin müzik programın benim ruhuma neşe katıyor," dedi. Benim dünyam bu.

Mesela Turgut Özal. Saddam Kuveyt'e girdiğinde telefon etti, ben denize giriyordum. "Hemen Ankara'ya gel," dedi. "Niye?" diye sordum. "Haritalar değişiyor," dedi. "Ankara'da bu kadar politikacı var, diplomat var," dedim. "Vallahi çoğu mağarada yaşıyor, dünyayı görmekten acizler bazı subaylar, diplomatlar," dedi. Özal'ın ölümünden kaç yıl sonra -ben bunu yazmadım- ilk defa size söylüyorum.

FEYZULLAH KIYILIK (İSTANBUL): Demirel bu işin neresindeydi?

MEHMET BARLAS: 28 Şubat'taki Demirel, "Bu sefer de devrileceğime ben devireyim," dedi.

FEYZULLAH KIYILIK (İSTANBUL): O dönemde ekonomide bir düzleme olmuş muydu?

CANAN BARLAS: Vallahi ben dün Tansu Çiller'le beraberdim. Kendisi verdi bana rakamlar. Ekonominin de iyiyi gittiğini... Üstelik Gümrük Birliği'ne de girilmişti.

FEYZULLAH KIYILIK (İSTANBUL): Medya niye hiç bunu dile getirmedi?

CANAN BARLAS: Çünkü Gümrük Birliği'ni Aydın Doğan istemiyordu. Koçlar istemiyordu. Tansu Çiller'in bana söylediği -kendisi de söyler herhalde- "Bu Aydın Doğan'a elini versen kolunu alamıyorsun, ben çıkacağım Sultanahmet'te bunları anlatacağım. Artık bu iş nereden incelirse kopar." Çünkü böyle bir şeyden bahsetti. [Canan Barlas'ın sözleri yıllar sonra Tayyip Erdoğan'ın Fethullah Gülen'e yönelik "Ne istediler de vermedik!" tepkisini çağırıştırıyor. Benzer yakınmayı Japonya seyahati sırasında uzun Tokyo uçuşunda biz de duymuştuk - D.S.]

28 TEMMUZ 2012

BAŞKAN YAŞAR KARAYEL

NAZLI ILICAK

BAŞKAN: 28 Şubat döneminde hem şahsi olarak hem de bulunduğunuz görev itibarıyla muhatap oldunuz. Buyurun.

NAZLI ILICAK: Akşam gazetesini oğlum Mehmet Ali Ilıcak çıkarıyordu. Akşam'ın dağıtımını durdurdular Sabah ve Hürriyet. Mehmet Ali sıkıntıya düştü, Akşam'ı Mehmet Emin Karamehmet'e sattı. Bir gün gazeteye geldim. Tarih, 20 Mart 1998. Mehmet Emin Karamehmet'i Erol Özkasnak çağırıyor ve hatta ayaküstü bekletiyor kapıda. Onun du-

yacağı şekilde Teoman Koman'la konuşuyor. "Tamam sizin arzu ettiğiniz şekilde, çağır-
dım Karamahmet geldi, bekliyor." Belki bunu gözünü korkutmak için yapmış olabilirler.
Onun o sırada Türkcell'de lisans beklentisi var. Öyle bir ortamda beni işten çıkarttı. Sa-
dece beni çıkarmakla kalmadı. Mehmet Ali benim arkamdan bir veda mektubu yazdı.
Her gecenin bir gündüğü vardı gibi. Ertesi gün Karamahmet gazeteye geldi. Mehmet
Ali Ilıcak'ın da işine son verdi.

Daha sonra *Yeni Şafak*'a geçtim, Fazilet Partisi'nden milletvekili seçtim. Benim mil-
letvekilliğim düştüğü zaman Merve'yle benim fotoğrafımı basmak suretiyle "FP'yi bu iki
kadın yaktı" diye birinci sayfadan teşhir edildik.

Benim hadisem ayrıca RTÜK yasasıyla ilgili. Milletvekili olduğum zaman RTÜK yasa-
sı değişiyordu. Bir gazeteci olarak her zaman şuna inandım: Bir medya patronu çok faz-
la işe karıştığı vakit, hükümetle devletle işi olduğu vakit o zaman özgürlük olmuyor. Bir-
denbire hücum başladı Sayın Ecevit'e. İşte şöyle hasta böyle hasta Emin Çölaşan'ın sü-
tununda. Varis çoraplarını giyemiyor, bacaklarından düşüyor gibi yazılar. İstifalar başla-
dı DSP'den. Yeni parti arayışları.

Sonra ben andıcı yayınladım. Ekim 2000'de elime bir belge geçti. Bu belgede söz-
de Şemdin Sakık'ın itiraflarına dayanarak nasıl bazı insanların karanılacağı anlatılıyor-
du ve eylem planının başlangıcı da Nisan 1988 olarak belirlenmişti. Bir baktım ne var o
tarihte diye. *Hürriyet* ve *Sabah* gazetelerinde bir haber yayınlanmış. Bu haberde birçok
gazetecinin yanı sıra İnsan Hakları Derneği Başkanı Akın Birdal gibi isimler, bazı Kürt
milletvekilleri Şemdin Sakık'la işbirliği yapmakla suçlanıyor. O güne kadar "andıç ne-
dir" bilinmiyor. Sonra ben *Sert Adımlarla Her Yer İnkısa*n kitabımda neşrettim.

BAŞKAN: Bunlar Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'nin marifetiyle mi yapılan
şeyler?

NAZLI ILICAK: Çevik Bir'in imzasıyla bir eylem planı hazırlamışlar, andıç. MGK mı,
Batı Çalışma Grubu mu planladı? Basın mensuplarının terör örgütünün oyuncağı haline
geldiğine ilişkin bilgi notu hazırlanması, mektup kampanyası. İsimler sayılıyor. Mehmet
Ali Birand, Cengiz Çandar, Yalçın Küçük, Altan kardeşler.

BAŞKAN: Bu elinize, normal...

NAZLI ILICAK: Mektupla geldi. Ne olduğunu anlamadım. Sordum soruşturdum bak-
tım tuhaf bir şey var, çok önemli bir belge herhalde dedim ama ya yalan çıkarsa beni
tuzağa çekmek... *Yeni Şafak*'ta sütunumda yayınladım, hiçbir ses çıkmadı. Bir tek o za-
man Ahmet Altan bir yazı yazmış. "Bu ne acayip şey doğru mu acaba, değilse ne?" diye...
Ben milletvekili olduğum için bir basın toplantısı yaptım o zaman. Parlamentoda belge-
yi çoğalttım, gazetecilere dağıttım. "Nedir andıç?" diyorlar. İşte bilmiyorum, andıç askerî
belge dedim. Bunun üzerine çok güzel bir tesadüf oldu. Kıvrıkoğlu, Genelkurmay Baş-
kanı bir açıklama yaptı. "Ne var bunda, tabii ki böyle çalışmalar yapar Türk Silahlı Kuv-
vetleri. Karanlık görüşlü insanlar bunu başka yönle çekmek istiyor." O zaman 1 liralık
dava açtım Kıvrıkoğlu aleyhine. Ayrıca Çevik Bir hakkında suç duyurusunda bulundum.

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): Andıçla devam edelim mi Nazlı Hanım. 24 Nisan 1988 tarihli
bu eylem planından sonra Akın Birdal'a yapılan suikast var Mayıs ayında. Bunun aca-

ba, andıçla irtibatlı olup olmadığını düşünüyör musunuz?

NAZLI ILICAK: Tamamen düşünüyörüm. Çok irtibatlı olduğuna inanıyorum. Andıç Akın Birdal'ı öyle hedef gösteriyor, ondan sonra "Türk İntikam Tugayı" diye gene bir uydurma ne olduğu belli olmayan aşırı milliyetçi bir teşkilat onu PKK'yla işbirliği yaptı diye öldürmeye çalışıyor. Mehmet Ali Birand'la Cengiz Çandar'ın hayatları da biraz tehdit altına girmişti. Mesela Çandar gitti yurtdışına oturdu. Bülent Orakoğlu mecburen gitti Batı Çalışma Grubu belgesi yüzünden. Kadir Sarmusak –zannediyörüm polis zaten askerliğini yapan– o belgeyi alıyor Bülent Orakoğlu'na getiriyor. O belgede o zaman duyduk Batı Çalışma Grubu nedir, diye.

BAŞKAN: O dönemin Genelkurmay Başkanı'na sorduk. "Haberim yok," dedi.

NAZLI ILICAK: Neden?

BAŞKAN: Batı Çalışma Grubu'ndan.

NAZLI ILICAK: Belgesi bile var ıslak imzalı.

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): Şu andaki gözaltıların tek sebebi Batı Çalışma Grubu faaliyetleri. 28 Şubat'la alakalı hadisede başka gözaltı yok. Batı Çalışma Grubu illegal olduğu için onun üzerinden yürütülüyor.

NAZLI ILICAK: Kıvrıkolu kabul etti andıcı. Sonra bana bir de CHP andıcı yolladılar. O sırada Altan Öymen CHP Genel Başkanı. Kürtlerle ilişki kuruyor diye.

BAŞKAN: 28 Şubat'la ilgili dönemin Genelkurmay Başkanı Karadayı'yı da dinledik burada. Erbakan'ın da hataları oldu dedi.

NAZLI ILICAK: Tabii Milli Görüş çizgisi askerde büyük tedirginlik uyandırdı çünkü buna göre yetiştiriler laik cumhuriyet. Bölücülük ve laiklik, askerin tehdit algısı böyle. Erbakan'ın da endişe uyandırır halleri vardı. Ama devirmeye hiçbir zaman bu şekilde hakları yok. Karadayı bence tehdit etti çünkü o devrilince "ordu nizamiyeden döndü" dedi. 28 Şubat kararlarında hükümet de dik duramadı. İpe un serdi. İmzalamasa ne olacaktı? İstifa edip seçimleri ilan etmesi lazımdı.

Ha dik dursaydı, seçimleri ilan etseydi, darbe gene olabilirdi. Çünkü vasat uygundu. Sıcak darbe de olabilirdi.

BAŞKAN: Gerekirse silah bile kullanırız diyor Genelkurmay.

NAZLI ILICAK: Brifing, o brifingler korkunçtu.

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): Demirel 28 Şubat'ın neresindeydi?

NAZLI ILICAK: Süleyman Demirel'in askerlerle ilişkisi... her zaman idare yoluna gitmiştir. Demirel 28 Şubat'ı organize eden kişi değil benim görüşüme göre. Askerler daha ilk anda Erbakan'ın hükümet kurmasına karşıydılar. Karadayı Demirel'e gidecek "Görevi verme" diyecekti! Mesela o meşhur 9. Senfoni olayı var, "İşte çağdaş Türkiye," diyor Demirel.

Bundan böyle artık herkes darbelerin ne olursa olsun kötü olduğunu, askerlerin sivillerden daha akıllı olmadığını da idrak ediyor. Niye ben kendi irademle askerin iradesine teslim edeyim?! [28 Temmuz 2012 tarihli bu konuşmadan dört yıl sonra 15 Temmuz 2016 gecesi yapılan başarısız darbe girişiminden sonra Nazlı Ilıcak, Fethullahçı Terör Örgütü FETÖ'ye ve darbeye destekten tutuklanarak cezaevine konuldu – D.S.]

30 EKİM 2012

BAŞKAN NİMET BAŞ (İSTANBUL)

OKTAY EKŞİ

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): 28 Şubat'ta Şemdin Sakık'ın sözlerinden yola çıkarak kaleme aldığınızı "Alçakları Tanıyalım" başlıklı yazınızla ilgili üzüntümüzü de ifade ederek bundan dolayı bir pişmanlığınız var mıdır? Başörtüsüyle Meclis'e girdiği için Merve Kavakçı'yı canlı bombaya benzetiyorsunuz.

OKTAY EKŞİ: Darbeler konusunda basın iyi imtihan vermedi demişim, doğrudur, hâlâ kanaatim öyledir ve maalesef, eskidir. O nedenle bugün bir darbe olacak olsa Türk basınının dünkünden farklı bir tavrı olacağını düşünüyorum. [Yanılmış! 15 Temmuz 2016 darbe teşebbüsü gecesinde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı Marmaris'ten cep telefonuna facetime görüntülü bağlayan *CNN Türk* Ankara Temsilcisi Hande Fırat, darbenin başarıya uğratılmasında etkin tarihî rol oynadı - D.S.] Şemdin Sakık olayı diyorsunuz ya Sayın Şahin...

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): Evet.

OKTAY EKŞİ: Şemdin Sakık olayını Ertuğrul Özkök geçenlerde açıkladı. "Zarfa gelmiş bir bilgiydi. Biz de bunu yayınladık." Genelkurmay'dan gelmiş anlaşılan. Bizim kullandığımız hikâyesi içinde olan husus bu. Yazı işlerine geldi bu haber, birileri, işadamları, gazeteciler, aydınlar PKK'yla işbirliği yapıyorlarmış, para alıyorlarmış. Kimsenin ismi falan yok! Ben de başyazarım. Ertesi gün yazdım ki bugün de aynı şeyi yazarım. "Eğer varsa böyle PKK'yla işbirliği yapan gazeteciler bu alçakları tanıyalım," dedim. Fakat bir süre sonra Şemdin Sakık huzurunda ifade verirken demiş ki "Ben böyle bir şey söylemedim, benim ifademde yok." O ortaya çıkınca anladık ki bizleri yani medyayı birileri yalan haberle kullanmış. O zaman özür diledim. Ben de özür dilediği için yıllardan beri dövuilen birisiyim.

4 EKİM 2012

BAŞKAN YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ)

TAHA AKYOL

BAŞKAN: Buyurun efendim, söz sizde.

TAHA AKYOL: 28 Şubat sürecinde *Milliyet* gazetesi yazarıydım. Çevik Bir bizleri ikna etmek için *Milliyet*'e geldi, türban meselesi açıldı. Ben Çevik Bir'e dedim ki: "Türban irtica simgesi değil, aksine modernleşme simgesidir." Şaşırdı, "Bu nasıl olabilir Taha Bey, siz herhalde üniversite mezunusunuz, böyle şey olur mu, türban hiç modernleşme simgesi olabilir mi?" Nasıl şoke oluyor? İşte bunun temelinde o çarpık çağdaşlaşma anlayışı var.

FEYZULLAH KIYILIK (İSTANBUL): Bu kadar eğitim görmüş gün görmüş, yargının en üst düzey insanları brifinglere gittiler. Nasıl oldu da "Ya olmaz" sözcüğünü kullanmadılar.

TAHA AKYOL: Efendim, 28 Şubat'ta Genelkurmay'da verilen brifinglere ben çağrılmadım. Genelkurmay'ın hiçbir faaliyetine çağrılmadım, benim gibi itiraz edecek, soru soracak gazeteciler de çağrılmadılar. Giden arkadaşlar da zaten Türkiye'de bir irtica tehlikesi olduğuna inanan arkadaşlar. Burada haklı olarak sizin sorduğunuz soru, "Bu kadar eğitilmiş insanlar irtica tehlikesi olduğuna nasıl inanırlar?"

1930'ların Türkiye'sinde bir çağdaşlaşma tanımı vardır, o dönemin çok dar endişelerinden dolayı. Çağdaşlaşma tanımının dışında kalanlar ya vatan haini ya mürteci. Dolayısıyla Genelkurmay'da o konuşmayı yapanların hâkimler tarafından ayakta alkışlanması da ideolojik meseledir. Rahmetli Ali Fuat Başgil'in dediği gibi Türkiye'de en büyük inkılap Anadolu'nun iktisadi ve kültürel gelişmesidir. Türkiye bunu yaşıyor, rahmetli Menderes, rahmetli Özal sayesinde. Gelişme oldukça çeşitlenme de oluyor, o çeşitlenme demokrasiyi de getiriyor.

5 KASIM 2012

TURGAY CİNER

BAŞKAN. Buyurun lütfen söz sizin.

TURGAY CİNER: 28 Şubat'ta medyanın içinde olan biri değildim ama işadımıym, medya patronu olarak 28 Şubat'ta yaşadığım herhangi bir olay yok.

BAŞKAN: Medya patronu olarak davet edildimdeniz. İş dünyası çerçevesinde.

TURGAY CİNER: Ben medyaya arzu ederek girmedim, zorlanarak, daha para kaptırarak girmek mecburiyetinde kaldım. 5 Nisan 1994, Türkiye'nin krize girdiği bir tarihtir. Doların 40 bin liralara çıktığı dönemde çoğu insan iş hayatında önemli şeyler kaybetmiştir. Bu süreç 2001'e kadar devam etmiştir. Bu sürecin içinde medyanın almış olduğu rol de buradan pay kapma kavgasıdır. Medyanın içinde kim varsa – yani burada siyasi entelektüelite, ideoloji, tarafgirlik bana göre sübjektif kriterlerdir, objektif kriter pay kapma kavgasıdır.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (MERSİN): Elimde bir yazı var, "Sabah-ATV Grubu Dinç Bilgin'in elinden alındı, TMSF, BDDK üzerinden alınıp Turgay Ciner'e verildi," diyor. 2003 günü Mustafa Balbay'ın Kara Kuvvetleri Komutanı Aytaç Yalman'la yaptığı bir görüşmeye ilişkin Nazlı Ilıcak yazmış, orada Yalman, "Medyada yoğun bir ayıklama var, Tuncay Özkan'ı tasfiye ettiler, Karamehmet teslim oldu, hükümetle masaya oturdu, Turgay Ciner de teslim oldu," diyor. Kime teslim oldunuz ya da teslim oldunuz mu tabii, aynı zamanda maden enerji işleriniz var, şu anda da medya patronusunuz, devletle işleriniz var.

Bir medya patronu, siz ya da başkası devletle milyarlarca dolarlık iş yaparsa, ihale beklentisi varsa o medya grubu siyasi iktidara karşı bağımsız duruş gösterebilir mi?

TURGAY CİNER: Sabah-ATV grubu, kayıtlara bakarsanız 94 senesinde Sabah-ATV grubu batmıştı. Batışı 2000 senesine kadar sürdü. O zamanki medya terörünü hatırlarsanız, ben işadımı olarak bayağı eziyet çektim. 94'teki kırılma Sabah'ı 2000 senesine taşıdı. Bir gazete markadır, kolay kolay batmaz. Sürünür, sahip değiştirir. 2000'de Sa-

bah-ATV grubundaki alacaklarımıza karşılık belirli oranda hisse aldık, ki o zaman halka açık şirketti. Sonradan sistem rakip medya grubunun eline geçti. *Sabah*'ın sahibinin, Dinç Bilgin'in başına gelenleri biliyorsunuz. 2002 senesinde bu arkadaşlar bizi tekrar çağırdılar, dediler ki, "Biz batıyoruz, katkı verir misin?" Bizim de belirli bir miktar paramız içinde batık olduğu için bu işe girdik. Yaklaşık 5 sene sonra ben o grubu ayağa kaldırdım. Beş sene sonra yine aynı kurulu düzen, "establishment" denilen düzen.

Ben tekil bir insanım, TÜSİAD'a, MÜSİAD'a üye değilim. Sanayi odasına, ticaret odasına gitmem. İzmit'te, Bursa'da fabrikalarım yok. Siirt'te, Silopi'de Cudi Dağı'nı deliyorum. Neticede 1 Nisan 2007 tarihinde o günkü kurulu düzen bu taraftaki kurulu düzeni ikna ederek kandırarak, neoldu bilmiyorum o olay vuku buldu, biz gazetenin dışına çıktık. Ne BDDK'nın ne TMSF'nin Dinç Bilgin'in elinden zorla aldığı bir şey yoktur.

Batmış bir Dinç Bilgin, kanunlar gereği herkesin gittiği gibi bankaları batan insanlar nereye gittiyse, adresi olan adrese gitmiştir. Karamehmet'in de alacağı vardı. Dediğim gibi, kurulu düzen dışardan gelen insanları pek sevmez. Mücadele o şekilde devam etti. BDDK'nın veya TMSF'nin Dinç Bilgin'in elinden aldığı bir çöp dahi yoktur. Bana göre son olarak 1 milyar 100 milyon dolara satılan maldan Dinç Bilgin'e hayatının en büyük hediyesini yapmışlardır bütün borçlarını ödeyerek veya ödeyeceklerdir. Bilmiyorum nasıl yapacaklar.

ALİ RIZA ÖZTÜRK: İkinci sorum Nazlı Ilıcak... "Turgay Ciner teslim alındı."

TURGAY CİNER: *Cumhuriyet* gazetesine bizim giriş nedenimizi siz sormadan açıklayayım: 2002 senesinde biz medyaya girdiğimizde medya düzeni tamamen *ATV-Sabah*'ın rakip kuruluşunun (Doğan) yönetimi altındaydı, yani reklamını rakip kuruluş yapıyordu. *Sabah*'a girer girmez karşı rakip grup Dinç Bilgin'in en yakın adamlarını transfer ederek veya anlaşılarak *Vatan* gazetesini kurdurup *Sabah*'ın yerine ikame etmek istediler. *Sabah*'ın dağıtım şirketi yoktu. *Akşam*, *Cumhuriyet*, *Yeni Şafak* bir araya gelecek bir gecede dağıtım şirketini ihya ettik.

Cumhuriyet gazetesıyla alakamızın tamamı ticaridir. *Cumhuriyet*'in içinde bulunmamızın ideolojik, siyasal, sosyolojik hiçbir yanı yoktur. Ne hiç kimseye şantaj tehdit şu bu şekilde yayın yaptım ne de hiç kimseden herhangi bir şekilde baskı gördüm. Zaten ben yapı olarak asosyal kişiliğe sahip birisiyimdir, görüştüğüm insan sayısı üç kişiyi geçmez! Benim kurumumun başında da çok güvendiğim, saygı duyduğum bir kardeşim vardır, medyayla ilgili bütün işleri o yapar, [Alo Fatih - D.S.] eğer yanlış yapmışsa sorumluluğu da benimdir.

2 EKİM 2012

BAŞKAN NİMET BAŞ (İSTANBUL)

YAVUZ DONAT

BAŞKAN: 28 Şubat Komisyonu'nun davetlisi olarak çağırıldınız ama darbeleri yaşayan siyasilere yakınlığınızla bilinen bir gazetecisiniz.

YAVUZ DONAT: Parlamentoyu kutluyorum. İlk defa böyle bir şey yapılıyor. Darbeler dönemi sora erdi ama eğer işin içerisinde siyasetçinin eli ayağı olmasaydı, medya desteği olmasaydı, Türkiye’de darbelerin muhtıraların olması mümkün değildi. 12 Eylül öncesi Kenan Evren’e gidip “Daha ne duruyorsunuz” diyen siyasetçiler vardı. 28 Şubat da göz göre göre geldi. Türkiye 28 Şubat’ı benden öğrendi!

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): “80 İhtilali’ni Demirel’e ben haber verdim. 28 Şubat’ı da Türkiye benden öğrendi,” diyorsunuz. “Maçtaydım, beni işaretle çağıran birisi vardı, baktım arkada bir kuvvet komutanı, ‘Dikkat et, üç gün sonra bomba patlayacak,’ diyen.” Siz bu işleri bunlardan nasıl öğreniyordunuz? Niye böyle bir gücü kendilerinde vehmediyorlardı?

YAVUZ DONAT: Bu, biraz karşılıklı güvenle ilgili, elli yıllık gazeteciyim. Yazdıklarım bana gelen bilgilerin KDV’sidir. 23 Şubat Pazar günü, Gençlerbirliği-Altay maçı vardı. Maça gittiğim zaman bazen basın tribününe otururum bazen de şeref tribününde otururum, devlet adamları geliyor devre arası sohbet ediyoruz. Maça gittim ilk sıraya oturdum, geriye baktım kimler var diye. Arka sıralardan birisi, siyah gözlüklü, kasketli, pardösülü, boynu falan bağlı tanımadığım birisi, “Gel yanıma otur, gel gel,” dedi. Şimdi bir de bozuldum, çağırılıyorum el işaretiyle falan, ama çağırın da kim merak ettim. Cavcav’a dedim ki, “Biri işaret ediyor, ona bir ‘merhaba’ diyeyim.” Gittim, yaklaştım. Oranmiral Güven Erkaya. Deniz Kuvvetleri Komutanı. “Otur, ne var ne yok,” dedi. “Nasılınız, iyi misiniz, hayırdır?” dedim. “Sen Gençler’i ben de Altay’ı tutuyorum, maç izlemeye geldim,” dedi. Konuştuk. “Ayn 28’inde görürsün işlerin nasıl gittiğini,” dedi. “Hayırdır?” dedim. “Kıyamet kopacak!”

“Ne kıyameti?” diye sordum. “Bazı gelişmeler var hükümetle ilgili.” Elimi cebime uzattım. “Kâğıt kalem çıkarma, mümkün olduğu kadar aklına yaz,” dedi. Maç boyunca konuştuk. Aşırı dinci akımların devletin geleceği konusunda tehlikeli olmaya başladığını anlattı. Ocak 1997 MGK’sına üç sayfa notla gitmiş. Demirel de bunları 28 Şubat gündemine aldirmiş. Ben bunları Pazartesi günü yazdım, 25 Şubat Salı günü *Milliyet*’te manşet oldu.

MEHMET ŞEKER (GAZİANTEP): Şunu merak ediyorum, heptartışma konusu oldu. Erbakan 28 Şubat kararlarını imzaladı mı, imzalamadı mı?

YAVUZ DONAT: Erbakan Hoca imzaladı, iki kere iki dört. Asker kışladan çıkmak üzereydi, Demirel bunu önlemek için bence elinden geleni yaptı ama derdini o gün de bugün de kimseye anlatabilmiş değil. Demirel’in bana söylediği şu: “Eğer 28 Şubat’tan bir gün önce Erbakan ve Çiller askerle bir araya gelselerdi bu iş bu boyuta varmazdı!”

BAŞKAN: Eğer bu tür muhtıraların postmodern darbe girişimlerinin önlenebileceğine dair dönemin cumhurbaşkanı Sayın Demirel’in bir kanaati var idiyse o zaman 71 muhtırasına giden süreci de kendisi engelleyebilirdi.

YAVUZ DONAT: Bir gün ben Demirel’e sordum. “12 Eylül sabahı askerler sizi almaya geldiğinde Nazmiye Hanım size demiş ki, ‘Süleyman Bey gitme, diren!’ Bu doğru mu?” Süleyman Bey, “değildi” demedi, “Kime karşı nasıl direnecektim? Benim kendime ait bir ordum mu vardı? Türk Silahlı Kuvvetlerine karşı nasıl direnecektim?”

FEYZULLAH KIYILIK (İSTANBUL): Ben sizin 28 Şubat sonrası yazılarınızda 28 Şubat öncesi gibi şeyleri de görmedim. Sanki canım bunlar da epey kaşınmıştı –kaba tabirle söylüyorum– bu tip yazılarınızı okudum.

YAVUZ DONAT: 28 Şubat'ta ya ertesi gün ya da bir gün önce yazdığım yazı arşivdedir, keşke getirseydim. Çözüm yeri Meclis'tir. Bu saatten sonra kendimizi ispatlayacak bir şeyimiz yok, “darbeye evet” diyecek de halimiz yok. Profesör Erbakan ölmeden kendisiyle en son konuşan gazeteci benim.

MEHMET ŞEKER (GAZİANTEP): Direnme konusunda Rusya'da Boris Yeltsin'in de ordusu yoktu ama tankların önüne yattı darbe yapamadılar. Bizim sivillerimiz ne yaptı, askerden kaçacak delik aradılar. 28 Şubat'tan sonra Tansu Çiller'in hükümet kurmak için topladığı imzalar vardı, sonra bunlar imzalarını çektiler partiden istifa ettiler. İstifalarda Demirel'in rolü olmuş mudur?

YAVUZ DONAT: Bilmiyorum ama temiz bir dönem değildi.

5 EKİM 2012

BAŞKAN NİMET BAŞ (İSTANBUL)

ZAFER MUTLU

BAŞKAN: İlk sözü size veriyorum, buyurun lütfen.

ZAFER MUTLU: Türkiye'nin en çok satan en iddialı liberal gazetesi *Sabah* bizim elimizdeydi, 2000-2007 Etibank talihsizliği ve travmasına kadar. Dinç Bey bana göre yüzde yüz haksız olarak 10,5 ay hapis yattı. Çok mağduriyetler yaşandı, tabii en büyük mağduriyeti Dinç Bilgin yaşadı. O çıktıktan sonra, Dinç Bilgin bir başka ortakla devam etmek istedi. Turgay Ciner'i getirmek istedi biz istemedik, Temmuz 2002'de ayrıldık 150'ye yakın arkadaşım ile. *Vatan* gazetesini kurduk. Aydın Bey'in (Doğan) desteğini de gördük. Türkiye 2008 senesinde o meşhur krize doğru gidiyordu. Doğan Grubu'na olan borçlarımız da büyüdü. Aydın Bey'e de borçlarımız artınca gazeteyi Doğan Grubu'na devrettik. Daha sonra Doğan ailesi *Vatan* ile *Milliyet*'i Demirören Grubu'na sattılar.

Ana konumuz 28 Şubat'la ilgili de öncelikle şunu söyleyeyim, 28 Şubat'ı savunmak mümkün değildir.

BAŞKAN: Dinç Bilgin'le siz de Etibank fona devredildiği tarihe kadar Etibank yönetim kurulu üyesi olarak görev yaptınız, ana ceza davasında Dinç Bilgin ceza almasına rağmen sizin hakkınızda dava açılmamış olmasını neye bağlıyorsunuz?

ZAFER MUTLU: Bir parti gazetesi gibi hareket ettik, bunlar yanlıştı. 1995 seçimleri diğer grup Mesut Bey'i destekliyordu. Biz olduğu gibi Çiller'i. Takım tutar gibi gazete yaptık.

Etibank'tan ne maaş aldım ne temettü aldım. Tek kuruluşluk hissem olmadı, üzerimden bir tek kuruluşluk kredi geçmedi. Bu bana çok soruldu: “Etibank'tan sen niye takipsizlik karan aldın?” Ben takipsizlik kararını bunun için aldım. Etibank fona devredilenler arasında en ayrıcalıklı bankadır. Teminatın nakde çevrilmesiyle borcunu ödeyen tek

bankadır. Dinç Bey'in borcu 338 milyondur, faizlerle 600'lere çıkardılar, sonradan 1,1 milyar dolara sadece *Sabah-ATV* satıldı.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (MERSİN): Siyasi iktidarların medyayı kontrol etme isteği nereden geliyor? 28 Şubat basın özgürlüğü açısından olağanüstü bir dönem miydi?

ZAFER MUTLU: İbrahim Tatlıses'in meşhur bir lafı vardı hani, "Urfa'da Oxford vardı da okumadık mı?" 28 Şubat dönemi dahil, 12 Eylül'de, önceki dönemlerde Türkiye'de demokrasi treni otobüsü vardı da biz mi binmedik? Bir sürü şey yanlış. Ben Genelkurmay'a bir kere gittim bütün meslek hayatım boyunca, 28 Şubat dahil. Sonra bir kere de İlker Başbuğ çağırıldı, hükümetle nasıl iyi çalıştıklarını, terör meselesini çözeceklerini söyledi *Vatan*'dayken. 28 Şubat brifinginde Genelkurmay'da bizi aldılar karşılırlarına "Geçerirse silah kullanırız," dediler. Korktuk.

Medya, devletle iş yapan gazete sahipleri iktidarlar karşısında güçlü, sağlam durabilir mi? Hayır, duramazlar! Ben bunu defalarca yazdım, bizim patron (Dinç Bilgin) Eti-bank'a girinceye kadar, bizim de zaten ondan sonra tekerlek kırıldı.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (MERSİN): *Sabah-ATV*...

ZAFER MUTLU: Turgay Ciner meselesi benim dışımda çünkü onu Dinç Bilgin ortak etti. Dinç Bilgin sonra onunla arasındaki gizli bir belgeyi (protokol) dönemin TMSF Başkanı'na verdi, TMSF de Ciner'den aldı, bana göre yaptığı en iyi ihalelerden biridir 1,1 milyar dolar gibi çok iyi bir fiyatla Çalık Grubu'na sattı. Çalık Grubu parayı nereden buldu, bulmadı, parayı hangi şartla aldı bilmem ama *Sabah-ATV*'nin satış fiyatı çok iyidir.

FEYZULLAH KIYILIK (İSTANBUL): Dinç Bilgin Bey kendisiyle yapılan bir röportajda "Gazete bir müddet sonra benim kontrolümden tamamen çıktı ve Zafer Mutlu'nun kontrolüne girdi, o da yanlış ilişkilere girmiş," diyor. Bu tür ilişkilere girdiniz mi? Sizin Silahlı Kuvvetler'deki bazı insanlarla yakın ilişkileriniz biliniyor, bu yayınlar nasıl bu hale geldi?

ZAFER MUTLU: Sizi şerefimle temin ederim ben hayatımda Çevik Bir, Erol Özkasnak dışında o dönemde adı geçen hiçbir komutanı tanımam, görmedim, çayını içmedim. Erol Özkasnak bana üç ya da dört defa telefon açmıştır, hayatımda hiç aramadım. Telefonlar şöyle gelirdi: "Bunlar demokratlık uğruna Türk Silahlı Kuvvetlerine zarar veriyorlar." Yani beklenti "atın..." Biz "muhalif yazar" denilen arkadaşların tamamını tuttuk. Daha sonra Mehmet Ali Birand'la, Cengiz Çandar'la ayrılma oldu ama daha sonra. Yani bu komisyonun konusu ne? Darbe. 1997'deki hükümetin istifasından ya da düşürülmesinden sonra ayrılışlardı, yedi sekiz ay sonra.

Şimdi o meşhur, Oktay Ekşi'nin yazısı, kastettiğiniz andıca gelmek istiyorum. Bu alçakça onursuzca "andıç" denen olay... o tarihte Nazlı Ilıcak -bana göre yaptığı en önemli gazetecilikten bir tanesidir- 2001'de bunun bir askerî komplo olduğunu -"andıç" lafını biz o zaman öğrendik hepimiz- çıkartıncaya kadar biz bunu böyle bilmiyoruz. O tarihte Dinç Bilgin'le yurtdışındayız. Bir telefon geldi bana Ankara temsilcisinden veya benim yerime bakan Ergun Babahan'dan, hatırlamıyorum, şöyle bir şey oldu: "Ne var?" Şemdin Sakık bir ifade vermiş, demiş ki: "İki tane gazeteciye para veriyorduk yazması için. 'Kim?' Mehmet Ali Birand. 'Kim?' Cengiz Çandar." Eyvah, ikisi de bizde yazıyor. Yani şimdi Allah aşkına bir empati yapın.

FEYZULLAH KIYILIK (İSTANBUL): Şey mi dediler, yani "Maaşlarını azaltın mı biraz?" dediler.

ZAFER MUTLU: Yok, yok... biz para veriyorduk... PKK'ya... anlıyorum... özür dilerim. Şimdi empati yapın, koyun Dinç Bilgin'in, benim yerime kendinizi... Türkiye terörle savaşıyor, PKK ile savaşıyor. Ortaya bir iddia atılıyor. PKK'nın 2 numarası ifadesinde "İki adama para veriyorduk," diyor. İkisi de *Sabah* gazetesi yazarı. Bu dehşet bir şey, arkadaşlar kadar bizim için de dehşet bir şey. Delî saçması filan ama ortada bir şey var. Yani *Hürriyet*'le bize verildi haber!

Arıyorum Ertuğrul Özkök'ü, baskı ilk bize ulaştığında aradım, dedim ki: "Ertuğrul, bu acayip bir şey. Allah aşkına girmeyin bu işel!" "Ya Zafer ne yapalım?" "Bir dur bakayım," dedi. Sonra beni aramamış! Ergun Babahan'ı aramış. "Zafer bana böyle söylemişti ama Uğur Dündar bu akşam -Uğur'a da vermişler- *Kanal D*'de bu haberi giriyor!"

Eyvah ne yapacağız? "Haber bekleyin, biz yurtdışındayız." Haber yayınlandı, gayet sert şekilde yayınlandı, bangır bangır Türkiye, Uğur Dündar'ın o meşhur -Allah var- o meşhur belagati, sunuşu, yakışıklılığıyla... İki tane hain ilan edildi. Biri Cengiz Çandar, beni ilgilendiren o, Akın Birdal filan benim dostumdur onlar. Ama benim profesyonel ilişkim, Dinç Bey'i patron-sermaye ilişkisi olarak ilgilendiren, iki tane yazar arkadaşımız PKK'dan para alan adam. Ben apar topar hemen döndüm. "Haber verin," dedim ama şunu söyleyeyim: Biz haberi "iddia" olarak verdik! Etibank'a el konulduğunu da verdik, yani kamuya mal olmuş bir haberi vermemezlik edemezdik. *Hürriyet*'i aldık, meşhur "Alçakları tanıyalım?" Şimdi gece Uğur Dündar çıkmış, ertesi gün Oktay Ekşi çıktı.

Dinç Bilgin dedi ki "Gel Mehmet Ali'yi yollayalım!" Ben Mehmet Ali Birand'la konuştum utana sıkıla, "Yolları ayıracağız," diye.

ASKERLER GEÇİDİ, KARADAYI'DAN HUMEYİNİ UYARISI

28 Şubat'ın Genelkurmay Başkanı İsmail Hakkı Karadayı, TBMM Darbeleri Araştırma Komisyonu'na çağrılarak dinlendi.

Erbakan liderliğindeki Refahiyol'un askerlerin baskısıyla "postmodern" darbe yoluyla istifaya zorlanarak düşürülmesinin üz rinden on beş yıl geçmişti. Karadayı'ya dave-tin simgesel önemi, Meclis'in gecikmeli de olsa "hesap sorması" anlamına geliyordu. Karadayı, 30 Ağustos gecesi Gazi Orduevi'nde Fatih Çekirge'ye verdiği demeçle 28 Şubat'ın ayak seslerini duyuran komutandı.

Karadayı, Şah devrildikten sonra Türkiye'ye sığınan İranlı kuvvet komutanıyla yaptığı konuşmayı aktarıyordu:

"Bana öyle şeyler anlattılar ki, dayanamayıp sordum: Peki siz hiç böyle irticai bir gelişmenin farkında olmadınız mı? İranlı komutan şu cevabı verdi: 'Sayın General, devamlı bir çiçeğe bakarsanız, o çiçeğin büyüdüğünü göremezsiniz. Örneğin bir gülün nasıl açtığını bile fark edemezsiniz. İşte bizde de böyle oldu.'

Humeyni için Tahran'da 500 bin kişiyle miting yapıldığında da mı fark etmediniz? Ko-

mutanın verdiği o cevap kulaklanmızdan hiç silinmedi: ‘Sayın General, fark ettik; fark ettik ama iş işten geçmişti!’”

Komisyon, Kayseri milletvekili Yaşar Karayel’in “28 Şubat’ta ne oldu?” sorusuyla açıldı:

İSMAİL HAKKI KARADAYI: 28 Şubat nedir, ne değildir görüşlerimi ana hatlarıyla ortaya koyacağım. Refahiyol kuruldu, bundan son derece mutlu olduk. Başbakan’ı ziyarete gittim. Başbakan’ın beyanatları Silahlı Kuvvetleri umutlandırmıştı.

Sonra Erbakan’daki tavır değişmeye başladı, tarikat liderlerinin sarıklı, cübbeli ziyareti. Sincan’da Kudüs gecesı. Cihat çağrıları, Libya Kaddafi olayı. Sonra, maalesef büyük bir şanssızlık, tankların geçmiş olması.

BAŞKAN: Niye maalesef Paşam?

İSMAİL HAKKI KARADAYI: Sincan’da tanklar geçti, darbe olacak, denildi. Tankların yürüyüşünden benim haberim yoktu. Sayın Cumhurbaşkanı Milli Güvenlik Kurulu’nu 28 Şubat günü toplantıya çağırdı. 18 maddelik bir tablo çıktı ortaya. Baskıyla falan olmadı... Hayır, kesinlikle. Sayın Cumhurbaşkanı tecrübeli adamdı, her maddeyi Başkan’a, Genelkurmay Başkanı’na, bakanlara tek tek sordu. Yarın imzalayalım kararları dedi. MGK Genel Sekreteri ertesi gün getirdi, imzaladık.

Bunları biz Hükümet’e bildirdik. Sonra Hükümet tarafından onaylandı ve bir genelge yayınlandı. Böylece Milli Güvenlik Siyaset Belgesi haline döndü. Ve artık biz rahatladık, tekrar işimize döndük. Sonra, televizyondan ben Başbakan’ın istifa ettiğini duydum.

MEHMET ŞEKER (GAZİANTEP): Üç ay sonra tabii.

İSMAİL HAKKI KARADAYI: Üç ay on sekiz gün sonra istifa ettiğini duydum. Şimdi, bazıları bana soruyor: “Ya Paşam, hakikaten bilmiyor muydun?” Hem vallahi hem billahi bilmiyordum. Silahlı Kuvvetler siyasete katıyen bulaştırılmamalıdır. 27 Mayıs ihtilali-ni, 12 Eylül’ü görmüş bir insan olarak söylüyorum.

BAŞKAN: Niye bulaşıyor peki?

İSMAİL HAKKI KARADAYI: İşte sebeplerini izah ettim. 28 Şubat bir darbe dönemi değildir. Ondan sonra ne oldu bilemiyorum. Ben sekiz ay sonra emekliye ayrıldım. En büyük şans Demirel gibi bir cumhurbaşkanı, Karadayı gibi bir genelkurmay başkanı olmasıydı, diye yazıldı. Sayın Demirel bir sene daha kalmam için teklif etti bir bakan vasıtasıyla, kabul etmedim. Hatta çok ayıptır bunu söylemek, Cumhuriyet tarihinde ilk defa Devlet Şeref Madalyası bana verildi.

BAŞKAN: Sizin hayatınız bir bakıma darbeler tarihi, 60’tan sonraki cuntalar...

İSMAİL HAKKI KARADAYI: 28 Şubat demeyin ama...

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): Sayın Karadayı, biz bir şey demiyoruz da sizin silah arkadaşınız, bakın burada bir belge var. Genelkurmay Başkanı adına diye imza atan Çevik Bir’in yazıları var. Sizin adınıza konuşanlar diyor ki: (Erol Özkasnak) “Bu bir postmodern darbedir.”

İSMAİL HAKKI KARADAYI: Hah, çok güzel bir laf.

BAŞKAN: Yani siz söylemeseniz bile sizin adınıza imza atanlar ve sizi temsil edenler bunu böyle tasnif ediyorlar: "Postmodern darbe" veya "darbe girişimi".

İSMAİL HAKKI KARADAYI: "Postmodern darbe" ifadesini kullanan fevkalade aptalca bir ifade kullanmıştır.

BAŞKAN: Çevik Bir'in ismi var.

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): Batı Çalışma Grubu hakkındaki bilginiz nedir? Kurulması talimatını siz mi verdiniz?

İSMAİL HAKKI KARADAYI: Batı Çalışma Grubu diye bir grup yoktu.

İDRİS ŞAHİN (ÇANKIRI): Basında bir kısım yazarların işten uzaklaştırılması, köşe yazılarını yazmaması noktasında Genelkurmay'dan etkili isimlerin aradığına ilişkin bilginiz var mı?

İSMAİL HAKKI KARADAYI: Taha Akyol buna benzer şeyler yazdı ama benim hiçbir gazeteciye böyle müdahalem olmamıştır. Sorun, Aydın Doğan'a sorun. Aydın Doğan'la tanışırım, katiyen böyle bir şey söylemedim.

Tansu Çiller Yalıda 28 Şubat'ı Anlatıyor

Refahiyol döneminin başbakan yardımcısı, eski başbakan ve DYP lideri Tansu Çiller TBMM Darbeleri Araştırma Komisyonu üyeleriyle İstanbul Yeniköy'deki yalısında görüşerek (7 Kasım 2012) 28 Şubat sürecinde yaşadıklarını anlattı.

BAŞKAN NİMET BAŞ: Başbakanlık yapmış birisi olarak ülkemizin demokrasi tarihi açısından darbeler dönemini ve 28 Şubat "postmodern" darbesinin genel bir değerlendirmesini yapmak üzere sözü size bırakıyorum.

TANSU ÇİLLER: Darbelere ilişkin yaşanmışlığın içinde 28 Şubat darbesine ilişkin ilk kez konuşuyorum. Ben yanlış yazılmış bir tarihin yine milletin arşivlerine, meclisin arşivlerine doğrudan geçmesinin daha doğru yöntem olacağını hep düşünեgeldim. Dolayısıyla bugün burada paylaşacaklarım çoğunlukla ilk kez söyleyeceklerimden oluşacaktır.

28 Şubat bir darbedir. Belki ezber bozan bir darbedir ama darbedir. Ezber bozan bir darbe çünkü öncelikli olarak zihinlerde bir darbenin silahlı, tanklı yapılması, meclisin önüne gelmesi, meclise kilit vurulması gibi bir şartlanmışlık var. Siyasi tarihimizin bize bıraktığı bir şartlanma bu. 28 Şubat böyle değil.

28 Şubat tankla tüfekle yapılmadı. Meclis'in önüne gelmedi tanklar. Eğer gelseydi hiç kuşum yok ki siyasetçi onu durdurmak için üstüne çıkardı. O tankların üstüne çıkılırdı. Ama öyle olmadı, bunun tam tersi... Evet Sincan'da tanklar yürüdü ama gittiği yer bir tatbikat alanıydı, en azından öyle söylendi ve öyle de oldu. Meclis'e gelmedi.

Onun yerine görülüyor ki, Meclis'e bir boğa salındı ve Doğru Yol Partisi'nin üstüne atıldı. O parti parçalanarak hükümetin düşürülmesi meselesi icra edildi. 28 Şubat'ın ikinci ezber bozan boyutu da budur; bir süreç olması.

Ak Parti'nin 2002 seçimlerini kazanmasından sonra dahi devam eden ve illa bir gün bir tarih belirlenecekse eğer belki Sayın Cumhurbaşkanı'nın, Abdullah Gül'ün yukarı

çaktığı [Çankaya 2007 seçimleri - 367 darbesi - D.S.] veya tarih belirlemek de mümkün değil; gölgeler halinde yok olan gölgeler halinde başlayan ama çok somut bir darbe.

Şimdi 28 Şubat bir süreç ve bu süreçte Doğru Yol Partisi'nin parçalanması üzerinden hükümetin düşürülmesi amaç edilmiş. Biz bunu yaşadık. Partimizin milletvekilleriyle ilgili "ikna odaları", menfaat, ikbal. Korku. Unutmayın, yakın tarihimizde bir eski fotoğraf şuurlarımıza saplanmış hançer gibi durur: Eski Başbakan'ın (Menderes) ipe yürürken o son hazin bakışı. Bunun altında o korkuyu yaratmak daha kolay oluyor. O korku refleksi içerisinde darbe üstüne darbe yiyen ve genel başkanı bunları karşı karşıya iken arkadan da milletvekillerinin kopuşuyla hançerlenen bir ortamda bu süreç devam etmiştir.

Bu koalisyonun silahla, tankla, tüfikle düşürülmesi ihtimali baştan beri var mıydı? Hayır. Bu defa bunu sivil güçler yapsın, dediler. Zihniyet buydu. Zaman zaman şunlar söyleniyordu: "Efendim işte, şu şu kişiler Amerika'ya gittiler, icazet almak için darbe hazırlığı içerisinde." Bana bunu soran arkadaşlarım oluyordu. Benim aldığım izlenim gerek Clinton'la gerek Albright'la yaptığım -ki burada da etkin biçimde demokrasi-nin devamının neden gerekli olduğunu anlattığımızı, iyi anlattığımızı düşünüyorum- görüşmelerde hiçbir zaman bu tehlikeyi gündemde görmedim. Ama bu farklı, ezber bozan -28 Şubat bir darbedir- tanımlamasının tersine işlediği ve olmadığını göstermiyor.

Clinton çok net olarak darbeye karşı tutum almıştır. 28 Şubat bir tavsiye kararıdır. Bunu Sayın Erbakan'la bizzat konuştum. Ya bunu Meclis'e götürürüz veya daha çok daha radikal konumda paşaları emekli ederiz. Sayın Erbakan merhum, gerginlik istemiyordu. Nisan ayı içerisinde bizim yeni İçişleri Bakanı yaptığımız Meral Akşener tarafından bir gün bana doğrudan bir belge getirildi. Bunu Başbakan'a götürmek en doğrusudur dedik. Meral Akşener bunu Erbakan'a götürüyor, o da Cumhurbaşkanı'na iletiyor. Ben 10 Mayıs'ta Sultanahmet mitingi yaptım. Bütün gazeteler yine bize olmadık biçimde saldırı halindeydiler. D-8'ler sonrası Sayın Erbakan'la yaptığımız protokol çerçevesinde görevi bana bıraktı, başbakan ben olacaktım. Refah'ın ikinci dönemini, ikinci faslını açmış olacaktık. 282 imzayla Meclis çoğunluğunu tescil etmiş olduk, bunu ben Sayın Cumhurbaşkanı'na götürdüm. Sayın Cumhurbaşkanı görevi sayın Mesut Yılmaz'a verdi.

Ben bunu "Çankaya darbesi" olarak nitelendirdim.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İSTANBUL): Siz seçim kampanyanızda "Refah'la koalisyon kurmayacağım," dediniz, sonra da Refah'la koalisyon kurdunuz. Elimde birtakım belgeler var Sayın Çiller... *Özgür Ülke* gazetesinin bombalanması, ikinci sorum. Üçüncüsü, DEP milletvekillerini hedef gösterdiniz [Çiller o sırada Başbakan - D.S.] Aynı gün Türk siyasal hayatına "2 Mart Darbesi" olarak geçen operasyon sonucu Orhan Doğan ve Leyla Zana Meclis kampüsünde yaka paça gözaltına alındılar. Dokunulmazlıklar kaldırıldı. Linç kampanyası sonucu bir kısmı cezaevine atıldı, bir kısmı da ülkeyi, demokratik siyaset alanını terk etmek zorunda kaldı.

Mehmet Sancar 4 Eylül 1993 tarihinde Batman'da katledildi. "Yeşil" kod adlı Mahmut Yıldırım'la ilişkilendirildi. MİT'ten herhangi bir bilgi istediniz mi, ne yaptınız? 4 Kasım 1993'te elinizde PKK'yı destekleyen Kürt işadamlarının listesi olduğunu belirterek, "Onlardan hesap soracağız," dediniz. Bu da şu an Grup Başkan Vekilimiz Pervin Bul-

dan'ın size yönelmemi istediği bir soru... Yalın Erez, adı geçenlerden bazılarının listeden çıkarılması için aracı olduğunu sorduğumda "Evet, oldum," dedi. Mustafa Bayram için Mehmet Ağar'ı Hilton Otel'i'ne çağırıp konuşmuş. Mustafa Bayram öldürüldü ama diğerleri her köşe başında infaz edildiler. Ortada milyon dolarlar çarpışıyordu o zaman isimlerin listeden çıkarılması karşılığında.

Pervin Buldan, kocası (Savaş Buldan) öldürüldüğü gün kızı Zela'i doğurdu. Madem elinizde böyle bir liste vardı, bunları mahkemeye verdiniz mi, suç duyurusunda bulunmuyor musunuz? Bolu'da atış poligonunun yanında Yığılca köyünde cesetleri bulundu.

TANSU ÇİLLER: Hangi yıl oluyor bu?

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İSTANBUL): 94'te. Öcalan'a suikast planı var, bir suikast teşebbüsü oluyor. Bir ton kadar C4 patlayıcısı Suriye'ye sokuluyor ve buna 500 milyar TL harcandığı söyleniyor. Sizin de "Örtülü ödeneği açıklarsam savaş çıkar" şeklinde bir beyanatınız var. Bu sözle neyi kastettiniz? *Özgür Ülke* 28 Şubat 1997'de "postal-ı darbe" diye yaşanan sürecin adını koymuş. Bunun gibi ve benzeri sıkıntı yaşadı Kürtler o dönemde.

TANSU ÇİLLER: Sayın Önder, seçim kampanyasında Refah Partisi'yle bir koalisyon yapmayı öngörmedim. Bunun nedeni, "kanlı mı kansız mı olur" şeklindeki yaklaşımın tabanımız dahil olmak üzere bize yansımasydı. Seçim sonrası Refah'la değil ANAP'la koalisyon kurduk. Anayasa Mahkemesi kararıyla bu azınlık hükümeti düştü. Gelinek nokta Refah'la koalisyon milli iradenin tezahürü haline geldi.

Benim çok önemli bir vizyon olarak gördüğüm Avrupa Birliği projesini götürecek başka bir koalisyon yoktu. ANAP "Gümrük Birliği'ni rafa kaldıralım, vazgeçelim," diyordu. Acaba ben bunu Yüce Divan tehditleriyle, belli korkularla mı sürdürdüm? Öyle olsa Refah'ol çökerken, gel seninle kuralım diyorlar, verilecek cevap orada "hay hay" demek olurdu. 93'te ben güvenoyu alırken Sivas Katliamı oldu. JİTEM'in kurucuları, Adnan Ersöz'ler, Bahtiyar Aydın'lar falan öldürülüyor, ben bunların çoğunun ismini bilmem. Yani sanki faili meçhuller benle başladı, ben çekildim bitti.

Sayın Zana ve diğer arkadaşlarımızın yaka paça alınarak götürülmesi beni de çok üzdü ama dokunulmazlıkların kaldırılmasını isteyendim, doğru. Çünkü gelen istihbarat öyleydi, PKK'nın uzahtısı olarak gözüküyordu. Bu meseleyi adalete bırakmaktan başka çare yoktu.

Şimdi bir de listeleri sordunuz, değil mi?

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İSTANBUL): Evet.

TANSU ÇİLLER: Listeler... Bu kadar duyulanmamın sebebi [Gözleri doluyor, Sırrı Süreyya Önder ayrılırken gazetecilere Tansu Hanım ağladı diyecek - D.S.] İnsan öldürmek, evlat öldürmek; anasınız. Çok acı. Evet, böyle bir liste geldi benim önüme. Tahmin ediyorum ki İçişleri Bakanlığı'ndan geldi. Benim verdiğim zorla para topladığı, bazı işadamlarının finansman için tehdit edildiği, bunlar MGK'da gündeme geldi. Ben de kim yapıyorsa onları dedim. Vermek istediğim mesaj buydu. Yani işadamlarına, "öldürürüz" değil. Yani akıl tutulması lazım, bir başbakan çıkacak ilk önce öldürecekleri insanların listesini yapacak, sonra onları tek tek avlayacak. El insaf, el insaf.

MEHMET ŞEKER (GAZİANTEP): MİT'in Susurluk'la ilgili bir raporu var. Mehmet Ağar'la ilgili birçok iddia var. Mercedes'te bulunan silahlar.

TANSU ÇİLLER: Susurluk'la ilgili Çankaya zirvesi. Ben o dönemde, "Devlet için kurşun atan ve kurşun yiyen," tabirini kullanmıştım (şerefli dir). Susurluk olayından sonraki günlerde biz medyanın dağıtım tekelini kaldırmıştık. Çok büyük tepki geldi, bu mesele (Susurluk) daha çok alevlendirildi.

Ek 3
Erol Özkasnak:
“Batı Çalışma Grubu Çevik Bir’in Fikriydi”

Refah Gerçeği kitabında Adalet eski Bakanı Şevket Kazan, Refahyol’u yıkan gizli gücün Batı Çalışma Grubu olduğunu savunur. 28 Şubat’ın Genelkurmay Genel Sekreteri Erol Özkasnak, 16 Şubat 2006 tarihli *Sabah* gazetesine “Batı Çalışma Grubu Çevik Bir’in fikriydi,” diyecekti. İşte o söyleşiden özetler:

• *28 Şubat nasıl bir süreçtir?*

– Bir kriz yönetimidir. Kriz yönetiminin amacı; savaş veya bir çatışmaya girmeden istekler nizi karşı tarafa kabul ettirmektir. Bu amaç hasıl oldu, yani kriz başarıyla yönetildi.

• *Batı Çalışma Grubu nasıl oluştu?*

– O günlerde ülkede irticai faaliyetleri izleme, takip ve karışanların adalete rapor edilmesi adına bir çalışma grubuna ihtiyaç duyuldu. Daha sonraki hükümet döneminde feshedildi. Görev Başbakanlık Takip ve İzleme Kurulu’na devredildi. Kuruluşun fikir babası Genelkurmay İkinci Başkanı Org. Çevik Bir’dir. Adı çeşitli önerilerin benimsenmesi üzerine bizzat Çevik Bir tarafından konuldu.

• *Tansu Çiller nasıl bir politika izledi?*

– Bana göre ülkedeki irticai faaliyetlerden kaygı duymadığı gibi iktidar hırsından başka bir şey düşünmüyordu.

• *Demirel’in bu süreçte rolü ne oldu?*

– TSK’nın uygulama ve tutumuna karşı bir tavır takınmadı, destekledi.

• *ABD’nin katkısı oldu mu?*

– 28 Şubat sürecinde ABD’nin en ufak bir dahli yoktur. Şimdiki manzaraya bakarsanız, ılımlı İslâm’ı destekleyen, onunla flört eden bir Amerika’nın böylesine bir süreçte destek vermesinin mantıklı olmadığını görürsünüz. 28 Şubat tamamen milli bir süreçtir.

Ek 4
27 Nisan E-Muhtırası,
Yaşar Büyükanıt'a Dolmabahçe Soruları

8 KASIM 2012

BAŞKAN NİMET BAŞ: Sayın Büyükanıt söz sizin.

YAŞAR BÜYÜKANIT (ESKİ GENELKURMAY BAŞKANI): Şimdi bu komisyona çağrılmamın 27 Nisan bildirisiyle ilgili olduğunu düşünüyorum. En son söyleyeceğim sözü en başta söyleyerek başlamak istiyorum. 27 Nisan bildirisi asla ve kata bir muhtıra değildir. 27 Nisan bildirisi, benim tarafımdan kaleme alınıp, kamuoyuna duyurulan bir bildiridir. Zaten bu konuda devletin yetkilileri de gerekli açıklamayı yapmıştır. Bunun muhtıra olmadığını, Silahlı Kuvvetlerin düşüncelerini dile getiren bildiri olmadığını teyit etmişlerdir.

Bir sürü yerde bunun başkaları tarafından hazırlanıp bana dikte ettirildiğine dair iddialar yer almıştır. Bu külliyen gerçek dışı beyanlardır. Gerçekten benim kendi kalemimden çıkmış bir bildiridir. Ben yazdım. Bildirinin hazırlanmasında Genelkurmay Başkanı olarak kendi yetkimi kullandım. O zamanki kuvvet komutanlarına bilgi vermedim. Onları bu işin içine katmak istemedim. O zaman işin mahiyeti değişebilirdi. Sorumluluğu ben üstlendim.

Özellikle laiklik konusundaki hassasiyeti toplumla paylaşmak istedim. 27 Nisan bildirisinin temeli budur, başka bir şey değildir. Meslek hayatım boyunca -53 yıl üniforma giydim- siyasete, demokrasiye müdahale etmek gibi bir anlayışa hiç sahip olmadım. Bugün de aynı duygular içerisindeyim.

Bu bildiri sanki cumhurbaşkanlığı seçimine mani olmak için yapılmış bir bildiri olarak algılandı. Bu kesinlikle doğru değildir. Cumhurbaşkanlığı seçimiyle ilgili küçük bir cümle vardır. O da şudur: "Cumhurbaşkanlığı seçim süreci Türkiye'de laik-anti laik tartışmasını alevlendirmiştir." Bu bildiride, aynen var. Cumhurbaşkanı şu olsun, bu olmasın gibi bir düşünceye sahip olmam mümkün değildir. Kaldı ki, 12 Nisan 2007 tarihinde Genel-

kurmay Başkanlığı'nda çok geniş katılımlı bir toplantı yapıldı. Orada gazeteciler bana sordular, verdiğim cevap şuydu: "Seçilecek cumhurbaşkanının sözde değil özde anayasal ilkelere bağlı olacağını umut ediyoruz. Tabii ki yetki TBMM'nindir."

27 Nisan bildirisini cumhurbaşkanlığı seçimiyle ilişkilendirmek bana göre çok aşırı bir gayrettir. Cumhurbaşkanı şu olsun, bu olsun buna askerın karar verecek hali yok.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): En çok merak edilen konulardan birisi de Sayın Başbakan'la Dolmabahçe'de yaptığınız görüşme.

YAŞAR BÜYÜKANIT: Soracağınızı biliyordum.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): Dolmabahçe'den sonra "Burada konuşulanlar bizimle mezara gidecek" açıklaması yapıldı.

YAŞAR BÜYÜKANIT: Onu ben söylemedim zaten.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): Cumhurbaşkanlığı seçimiyle ilgisi yok diyorsunuz ama sizin bildirinin tarihiyle Anayasa Mahkemesi'nin karar vermesi (367) arasında iki gün var.

YAŞAR BÜYÜKANIT: Özür dilerim. Ben Anayasa Mahkemesi'nin ne zaman karar vereceğini bilmiyordum ki.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): 27 Nisan bildirisinden iki gün sonra CHP toplantı yeter sayısının 367 olması için Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. Ülkemizin Avrupa Birliği'ne katılmasıyla bu işlerin bir daha olmaması gerektiğini bir asker olarak düşünüyormusunuz?

YAŞAR BÜYÜKANIT: Türkiye'nin AB üyeliğine sanki Sıfahlı Kuvvetler karşıymış gibi algı yaratılıyor. Sonunda bir kokteylde dedim ki; "Türk Silahlı Kuvvetlerinin AB'ye karşı olduğunu söyleyenı ekmek çarpar." Bu hemen yankılandı, neden akılda kalacak bir söz. AB'ye üyelık, çağdaşlaşma Atatürk'ün vizyonunun tam paralelindedir. Türkiye NATO'ya üye olduktan sonra Türk Silahlı Kuvvetleri çağ atlamıştır. AB de böyle.

Dolmabahçe görüşmesi 2007'de gerçekleştirildi. Tesadüfen ben İstanbul'daydım. Sayın Başbakan'la telefonla görüştük, "Zaman uygunsa gelin görüşelim," dedi. Hassas konular görüşülmüştür. Bazı şeyleri Sayın Başbakan da ifade etmiştir, ben de. İki saat süreyle başka ne konuşacağız? Bunu başka taraflara çekenler oldu. İşin çirkin yanı budur. Bazı köşe yazarlarıyla mahkemelik olduk, siz kalkar dersiniz, "Dolmabahçe'de pazarlık yapıldı, Yaşar Paşa'nın önüne bir dosya atıldı, eşinin yaptığı harcamalarla ilgili olarak."

Ya zaten mayıs ayı, görev süremın sonuna geliyorum. Genelkurmay başkanı haftada bir ayda bir bildiri mi yayınlayacak. Ama kalkıp da bir başbakan -dedim size üç tane başbakana danışmanlık yaptım- tehdit etmez. Söyleyeceği varsa söyler, tenkit edecekse eder, bu onun da hakkı. Ama tehdit ve bunun içine eşimi de karıştırmaları çileden çıkardı.

Dolmabahçe konuşmaları sırdır, değildir, ben bunları kesinlikle kabul etmiyorum. 27 Nisan Sayın Başbakan'a çeşitli kereler soruldu. Eğer hükümetin başındaki kimse "Bu muhtıra değildir" diyorsa, e, bu sese kulak vermek lazım. Çünkü muhtıra olup olmadığını anlayacak olan Başbakan'ın kendisidir. Türkiye'de şehir efsaneleri üretilen bir yapı var. Hemen bir efsaneye dönüştürülüyor.

YAŞAR KARAYEL (KAYSERİ): Benim bir sorum daha var, kamuoyuna da yansıdı Sayın Büyükanıt. E bildiri yayınlandığı gece hükümet kanadından sizin defalarca telefonla arandığınız, özel kaleminizin arandığı fakat sizin telefonlara çıkmadığınız şeklinde basında bilgiler yer aldı. Gerçekten çıkmadınız mı, hükümetten gelen telefonlara?

YAŞAR BÜYÜKANIT: Bunu sorduğunuz için teşekkür ediyorum, çünkü açıklık getirmem lazım. Başbakanlık düzeyinde aranacak da genelkurmay başkanı telefona çıkmayacak. Böyle bir şey olmaz! 27 Nisan bildirisi gece 11 civarında yayınlandı, ertesi sabah çok erken saatlerde Ankara'dan ayrılıyorum. Karayolundan İstanbul'a hareket ettim. Makam arabalarında gizli telefon yok. Bana karargâhımdan Başbakan'ın aradığını söylediler ama arabadan konuşmak istemedim, "Haber verin," dedim, "2-3 saat sonra İstanbul'da olurum." Nitekim İstanbul'a geldim, ilk aradığım kimse Başbakan'dı. Efendim, ben isteyerek telefona çıkmamışım. Bir genelkurmay başkanının bu lüksü olmaz.

MEHMET ŞEKER (GAZİANTEP): 2007 Cumhurbaşkanlığı seçim süresinde askerler Mehmet Ağar ve Erkan Mumcu üzerinde çok baskı yaptılar deniyor. Ağar ve Mumcu direnemediler. Bildiride gelişmelerin endişeyle izlendiği yazılı. Bence efendim, bu bal gibi muhtıral!

YAŞAR BÜYÜKANIT: Yok efendim.

MEHMET ŞEKER (GAZİANTEP): Sayın Büyükanıt, Wikileaks belgelerinin doğruluğuna inanıyor musunuz, sizinle ilgili de iddialar var, Dolmabahçe görüşmesiyle... Sayın Başbakan ABD'nin verdiği dosyaları sizin önünüze koymuş. Şunlar deniliyor o zaman: Eşinizin yaptığı harcamalar, Rusya'dan alınması düşünülen silah sistemleri ve helikopter ihalesi. Şemdinli iddianamesinde yer alan faili meçhul cinayetler. Sayın Başbakan, "Mezara kadar gidecek," dedi. Bu görüşme devlet sırrı mıydı?

YAŞAR BÜYÜKANIT: Wikileaks belgelerinin hangisi doğru hangisi yanlış bilgin yok. Onun için bir şey diyecek halim yok. JİTEM ve "kontgerilla" mı dediniz? Neyse, derin devlet. Devlette çok uzun süre hizmet yaptım, "JİTEM" diye bir teşkilat görmedim. Yasal zemine oturmuş JİTEM diye bir kuruluş yok. 93 yılıydı yanılmıyorsam, ben o tarihte Genelkurmay Genel Sekreteri'ydim. Doğan Güreş Paşa da Genelkurmay Başkanı'ydı. Ben Doğan Paşa'nın müdahil olduğunu biliyorum, yani en yakın çalışma astlarından biri'ydim. Bazıları kendilerine olmayan, yasal olarak kurulmamış olan "JİTEM" adını takmışlar.

BAŞKAN: Sayın Büyükanıt, araya girmeme izin verir misiniz. Daha dün eski Başbakan Tansu Çiller'i dinlerken o da "Ben bunu defalarca dönemin Genelkurmay Başkanı'na sordum, bana her defasında hayır, yok böyle bir şey," dedi.

AHMET TOPTAŞ (AFYON): "Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş müdahil oldu" dediniz konuyu açar mısınız?

YAŞAR BÜYÜKANIT: Rahmetli Eşref Bitlis Paşa o tarihte Jandarma Genel Komutanı'ydı. Ben de görüşmelerinde içeriye giriyor, not tutuyorum Genel Sekreter olarak. "Kulağıma böyle şeyler geldi, bak böyle şey olmaz, yasal olmayan bir şey," dedi. Rahmetli Eşref Bitlis Paşa da "Benim böyle bir şeyden haberim yok," dedi. Jandarma Genel Komutanı.

AHMET TOPTAŞ (AFYON): Ne gelmiş kulağına, biraz açar mısınız?

YAŞAR BÜYÜKANIT: Yani birileri kendisine "JITEM" adını vererek bir faaliyet yaptığına dair brifing veriyor. Genelkurmay Başkanı tabii hangi bilgiyi kimden aldığı-nı açıklamak zorunda değil. 27 Nisan'ın kaydı var mı? Yani belge yok. Ben de not almadım. Başbakan'ın not aldığını görmedim, zaten baş başa görüşme sekreteryası falan yok. Onun için öyle bir kayıt yok. Ankara 5. İdare Mahkemesi 2007 yılında 27 Nisan'ın muhtıra olmadığı, sadece idari işlem olduğunu belirtmiş, bu karar da kesinleşmiş durumda.

Son sorunuz, "Size kimse şantaj yaptı mı?" Vallahi, açık söyleyeyim, pek şantaja pa-buç bırakmam. Dört kere suikasta maruz kaldım. Hepsinde Allah yardım etti.

ENVER YILMAZ (İSTANBUL): Ben Şemdinli Komisyonu üyesiydim. Siz o zaman Astsubay Ali Kaya...

YAŞAR BÜYÜKANIT: İyi çocuk.

ENVER YILMAZ (İSTANBUL): "İyi çocuktu," dediniz. Şemdinli'de karakola alındığında sizinle yapılmış birkaç telefon görüşmesi var.

YAŞAR BÜYÜKANIT: Yapmayın... Astsubay. Ben o sırada Kuvvet Komutanı'yım. Açacak da astsubay benimle telefonla görüşecek. Eşyanın tabiatına aykırı.

ENVER YILMAZ (İSTANBUL): Yani görüşmeniz yok.

YAŞAR BÜYÜKANIT: Yok, kesinlikle yok. Ama şöyle söyleyeyim. Ali Kaya'yı tanıyorum. 97 baharında Kuzey Irak'a operasyon yaptık. Barzani bütün peşmergeleri bizim emrimize vermiş. Peşmerge komutanıyla konuşmam lazım. Ali Kaya çok iyi Kürtçe konuşurdu. Jandarmada görevli. Yanıma verdiler tercümanlık yapsın diye. Oradan tanıyorum, 2-3 ay Kuzey Irak'ta bana tercümanlık yaptı. Üstelik ben "Ali Kaya'yı tanıyorum," dediğim zaman daha tutuklanmamıştı.

AHMET TOPTAŞ (AFYON): Hükümete muhtıra veren bir genelkurmay başkanı hakkında hiçbir soruşturma yapılmaması, hatta kendisine özel olarak hiçbir genelkurmay başkanına alınmadığı gibi bir lüks zırhlı araç alınmasını nasıl karşılıyor Genelkurmay Başkanımız?

YAŞAR BÜYÜKANIT: Kim alıyor o arabayı?

AHMET TOPTAŞ (AFYON): Nasıl karşılıyorlar?

YAŞAR BÜYÜKANIT: Hayırlara vesile olsun derim, ne diyeyim yani. O arabayı Hükümet mi aldı bana? Hayır. Hükümet araba falan almadı. Genelkurmay ödeneklerinden Milli Savunma Bakanlığı aldı arabayı. Almanya'dan alındı, bizim ikmalataşemiz tarafından sıfır gümrükle geldi Türkiye'ye. Bir şeyin ödülü olarak verilmedi.

ATILA KAYA (İSTANBUL): Sayın İlker Başbuğ terör örgütü yöneticiliğinden yargılanıyor şu anda.

YAŞAR BÜYÜKANIT: İlker Başbuğ'u teğmenliğinden beri tanırım. Ordu komutanı-ken ben Kara Kuvvetleri Komutanı'ydım, emrimde çalıştı. Çok sevdiğim, çok yetenekli bir insan. Bir genelkurmay başkanı terör örgütü lideri olamaz. Yani gündüz genelkurmay başkanlığı, gece de terör örgütü liderliği... Benim aklım almıyor.

FEYZULLAH KIYILIK (İSTANBUL): Sayın Abdullah Gül, 27 Nisan bildirisi yayımlanma-

dan evvel Meclis'te oylama yapıldı ama 367 olayından dolayı seçilememişti. Ancak sizin bildirinizden sonra ve şahsen endişe duyduğunuz laiklik olayından sonra Sayın Gül yeniden enteresan bir şekilde cumhurbaşkanı oldu.

AHMET TOPTAŞ (AFYON): Enteresan niye?

FEYZULLAH KIYILIK (İSTANBUL): Laiklik endişesi var ya.

ATİLA KAYA (İSTANBUL): Olamaz denmiş, oldu.

YAŞAR BÜYÜKANIT: O bildiri Türk Silahlı Kuvvetleri'nin hassasiyetini...

FEYZULLAH KIYILIK (İSTANBUL): İşte, "O hassasiyet giderildi mi?" diyorum.

YAŞAR BÜYÜKANIT: Bir bildiriyle her şey düzelmez.

CENGİZ YAVİLİOĞLU (ERZURUM): Genelkurmay Başkanlığı'nın Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanmasıyla ilgili görüşünüz?

YAŞAR BÜYÜKANIT: Orduyu siyasetin tam göbeğine sokmak istiyorsanız Milli Savunma Bakanlığı'na bağlayın. Türkiye, bunu denedi. Demokrat Parti döneminde dendi, ordu tamamen siyasete bulaştı. Şimdi, düşünebiliyor musunuz genelkurmay karar-gâhında x rütbesinde bir komutan bütün pusulasını Milli Savunma Bakanı'na çevirir, genelkurmay başkanına bakmaz.

Ek 5

Kanal D'de Uğur Dündar'ın Çakıcı-Korkmaz Yiğit Kasetleri Üzerine Yaptığı Özel Program

UĞUR DÜNDAR: Korkmaz Yiğit önce *Yeni Yüzyıl*'ı alıyor 75 milyon dolara, *Posta* ve *Radikal* gazeteleri için 150 milyon dolarlık pazarlığa giriyor, bu arada oradan gelen bir teklifle *Milliyet*'e yöneliyor. Size de telefon açtığını söylüyor bu alışverişler sırasında. Siz de destek veriyorsunuz. Burada ortaya çıkan tablo şu: Siz döneminizde özelleştirmelerin yarattığı olanakları kullanarak hem bu iktidarın bir zenginini yaratıyorsunuz hem de kendinize bir medya gücü oluşturmak için Korkmaz Yiğit'i destekliyorsunuz?

MESUT YILMAZ (BAŞBAKAN): Böyle bir tablo çıkarılmak isteniyor.

UĞUR DÜNDAR: Sizin de kendisini cesaretlendirmeniz üzerine bir taraftan *Milliyet*'e ödemeler yapmaya başlıyor. Tabii nakit açığı ihtiyacı büyüyor. Güneş Taner Bey'i sıkıştırıyor bu sefer, altı bankanın oluşturacağı bir konsorsiyum ve Yapı Kredi'den alacağı 100 milyon dolar kredi için. Bunlar teamüle, siyasi etiğe uygun mudur?

MESUT YILMAZ: Kendisi bana açtı, "Ben *Milliyet*'i de alıyorum," dedi. "Nereden çıktı bu?" dedim. Aydın Bey'le sizin de olduğunuz bir yemekte beraberdik, Aydın Bey'e de sordum "Niye satıyorsunuz, bu nereden icap etti?" diye. İşte, o, kartel laflarından rahatsız olduğunu falan bana söyledi.

Uğur Bey, benim bu işte iki tane endişem var. Birincisi mafyaya bu iş bulaşmasın, ikincisi bankayı güçlendirmeyi amaçlıyorum. Biz 5 Ekim günü Sayın Ecevit, ben, Kutlu Aktaş, Sayın Hüsamettin Özkan, dördümüz Başbakanlık Konutu'nda buluştuk. İçişleri Bakanımız Korkmaz Yiğit'le yaptığı görüşmenin deşifresini getirdi (banda almış) ve biz o gün ihaleyle ilgili bütün işlemleri iptal etmeyi kararlaştırdık.

UĞUR DÜNDAR: O sırada Sayın Fikri Sağlar'ın bantları yayınlanmış mıydı?

MESUT YILMAZ (BAŞBAKAN): Hayır, hayır. Şimdi, bu 5 Ekim, onun yayınlanması 13 Ekim, sekiz gün önce. Ben Emniyet'i, MİT'i sıkıştırıyorum, Çakıcı-Korkmaz Yiğit irtibatını delillendirin diye, bana kaseti vermiyorlar. Uğur Mumcu Merkezi'nin açılış günü sizin arkadaşınız Tuncay Özkan Fikri Sağlar'la görüşüyor. Sağlar dinletiyor. Gece beni ar-

yor Özkan, "Böyle bir kaset var, sizden gizliyorlar," diyor. Ben ertesi gün Emniyet'i tekrar çağırıyorum, güvendiğim birisi bana böyle bir bilgi getirdi bulun diyorum, çünkü Fikri Sağlar da diyor ki, polisten aldım. Ertesi gün bandı açıkladılar. Sonra Fikri Bey getirdi bana verdi kaseti.

UĞUR DÜNDAR: Korkmaz Yiğit ne yapmak istedi? Varmak istediği yer size göre neydi?

MESUT YILMAZ (BAŞBAKAN): Sayın Dündar, bu sorunun cevabını öylerahatça verebilecek durumda değilim. Ben daha Çakıcı ile Korkmaz Yiğit arasındaki ilişkinin hangisinin patron, hangisinin tabi olduğunu da anlamış değilim.

UĞUR DÜNDAR: İstifa edecek misiniz, yoksa düşmeyi mi bekliyorsunuz?

MESUT YILMAZ: İstifa etmeyeceğim. Bugün içinde bulunduğumuz şartlarda bu komplonun doğrudan doğruya, hükümetimizin çetelerle verdiği mücadeleyi engellemek için yapıldığına inanıyorum. İstifa ederek onların işini kolaylaştırmayacağım.

TUNCAY ÖZKAN: (Deniz Baykal'a soruyor) Korkmaz Yiğit'le siz de görüştünüz. O görüşmede Fikri Sağlar'ın kasetleri açıklamaması yönünde sizin bir telkininiz oldu mu?

DENİZ BAYKAL: Ne münasebet... Bu kasetlerden ben Çanakkale'de seçim çalışması yaparken Sayın Fikri Sağlar'ın bana açtığı telefonla haberdar oldum. O arada ben İstanbul'da basın dünyasında bazı temaslarda bulundum.

MESUT YILMAZ (BAŞBAKAN): Sayın Baykal konuya sadece siyasi çıkar açısından yaklaşmaktadır. Onun, mafya çeteler umurunda değil.

DENİZ BAYKAL: Bakın, olaylar sadece banka satışı çerçevesinde değil. Eyüp Aşık'ın Çakıcı ile ilgili kasetinin de değerlendirilmesi gerekiyor. Düşünebiliyor musunuz; şimdi bir kahraman olarak ilan ediyor neredeyse Sayın Başbakan Eyüp Aşık'ı, istifa etmiş olması şükranla karşılamamız gereken bir olaymış gibi. Elbette ayrılacaktı, ayrılmak zorundaydı. Yani biz açıkça bir azınlık hükümetinin bakanı olarak orada kalamayacağını ifade ettik, bunu ortaya koyduk. O kasette Eyüp Aşık, Çakıcı'ya yer değiştirme önerisini Başbakan'ın bilgisiyle yaptığını söylüyor.

TUNCAY ÖZKAN: Şu anda DGM'de yargılanıyor zaten.

DENİZ BAYKAL: Evet, o yargılanıyor, Sayın Başbakan ne düşünüyor? İşinize geldiği zaman çeteyi kullanacağız, yeraltı dünyasındaki insanlarla ikili ilişki kuracağız. Bugün Çakıcı, Çakıcı diye, Çakıcı ile telefon teması var diye milli felaket olarak ilan ediyoruz Korkmaz Yiğit'i, Sayın Başbakanımız onunla içli dışlı ilişki içerisinde. Korkmaz Yiğit'e Çakıcı'yla ilişki konusunda kullandığınız standardı Eyüp Aşık'a, kendinize kullansanız.

Ek 6

Karadayı Savcılıkta Sorgulanıyor, Tutuklanması İsteniyor

Karadayı'dan sonra Genelkurmay Başkanı seçilen Hüseyin Kıvrıkoğlu'nun "Bin yıl sürececek," dediği 28 Şubat süreci Refah Partisi'nin kapatılmasına karşın aynı tabana seslenen, Erbakan'ın talebelerinin kurduğu Ak Parti'nin 2002'de tek başına iktidara gelmesiyle son bulacaktı. 27 Mayıs, 12 Eylül darbelerinde olduğu gibi, askerlerin "plan"ı yine tutmamıştı.

2012 yılında 28 Şubat "postmodern" darbesinin Genelkurmay kadrosuyla ilgili Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nca soruşturma açıldı. Çevik Bir'den Erol Özkasnak'a, Çetin Doğan'dan, Teoman Koman'a dönemin 62 ismi hakkında yakalama ve tutuklama kararı çıkartıldı.

O arada İsmail Hakkı Karadayı'nın Genelkurmay karargâhındaki faaliyetlerden ve Batı Çalışma Grubu'ndan haberi olmadığını söylemesi üzerine Çevik Bir tarafından suç duyurusunda bulunuldu. 16 Kasım 2012 tarihli dilekçede Genelkurmay Başkanı'nın "emir" ve "olur"u alınmadan işlem yapılamayacağını belirten Bir, Batı Çalışma Grubu'nun da Karadayı'nın bilgisi dahilinde oluşturulup çalıştığını açıklayacaktı. Karadayı hakkında soruşturma açıldı.

Saygı Öztürk, *Belgelerle 28 Şubat* kitabında dönemin Genelkurmay Başkanı'nın sorgulama tutanağını yazar.

Karadayı'ya sorular ve yanıtları:

• 10 Nisan 1997 tarihli iki sayfadan oluşan Batı Çalışma Grubu konulu Çevik Bir imzalı belge gösterildi. Çevik Bir, imzanın kendisine ait olduğunu, belgenin emir komuta silsilesi doğrultusunda hazırlandığını belirtmiştir.

- Aradan 15 yıl süre geçti, benim bu belgeden haberim ve parafım da yoktur. Genelkurmay Başkanlığı karargâhımızda hazırlanan bu belge 28 Şubat Milli Güvenlik Kurulu'nda alınan kararlara paralel hazırlanmış bir belge görünümündedir. Aslında kuvvet

komutanlarına yazılan yazılarda benim imzam veya parafım olması gerekir, karargâh kendi iç bünyesinde böyle bir çalışma yaparak belgeyi hazırlayabilir. Belgeden haberim olmadığı, parafım ve imzam da bulunmadığı için söyleyecek sözüm yoktur.

- *Batı Çalışma Grubu Kriz Masası ile ilgili bildiklerinizi anlatınız?*

- Bu belge karargâhın iç çalışması olabilir. Dışardan gelen istihbarat raporlarını Cumhurbaşkanlığına arz etmek üzere toplayan ve değerlendiren bir ekip olabilir.

- *Şüpheli Çetin Doğan, ifadesinde “Batı Çalışma Grubu şemasını da karargâh çalışması olarak ben hazırladım ve imzaladım, belge doğrudur,” demiştir.*

- Benim bilgim yok.

- *Batı Harekât Konsepti Mücadele Esaslarının {2-1} bendinde “Türk toplumuna Türk Silahlı Kuvvetlerinin anayasa ve kanunlarla kendisine verilen Türkiye Cumhuriyeti’ni koruma ve kollama görevini yapacağını doğal bir şekilde izah ederken” ifadesinde aynı gerekçe ile 27 Mayıs 1960, 12 Eylül 1980 askerî darbelerini gerçekleştiren cunta benzeri bir darbeyi mi hedefliyorsunuz? Bu kapsamda yapılan çalışmaların hükümeti devirmek maksadıyla mı yaptınız? Açıklayınız.*

- Ben bu belgeyi görmedim, bana hiçbir bilgi verilmedi. İmzam ve parafım da yoktur. Belge içeriğinde de katılıyorum.

- *Şüpheli Çevik Bir’in avukatları sizin hakkınızda suç duyurusunda bulunmuştur. 10 sayfadan oluşan suç duyurusu gösterilerek şikâyet dilekçesinde özetle; o dönemde Genelkurmay Başkanı olmanız sebebiyle Batı Çalışma Grubu’nun sizin emir ve talimatlarınız doğrultusunda kurulduğunu ve belgelerle ilgili sizin olurunuzun alındığını, her emir ve yazının Genelkurmay Başkanı namına ve Genelkurmay Başkanı emri ile yayınlandığını belirtmişlerdir.*

- Bu iddialar doğrudan doğruya savunma amaçlı ortaya atılmış iddialardır. Gerçekle hiçbir alakası yoktur.

- *Hükümete karşı “irtica” gerekçesiyle psikolojik harp başlatılmış, Özel Kuvvetler Komutanlığının psikolojik harp unsurları ve Genelkurmay Psikolojik Harp Dairesi kullanılmıştır. Bu husus Batı Eylem Planı’nda açık olarak yer almaktadır. Yapılan bu psikolojik harekâtlar sırasında TSK’nın en önemli kara silahlı olan tanklar Sincan’da yürütülmüştür.*

- Tankların yürümesinden benim haberim yoktu. Tatbikat için mutlak aralıklarla gittiği güzergâh kapalı olduğu için yolu değiştirerek şehir içinden gittiğini söylediler. 28 Şubat döneminde hükümete hiçbir baskımız olmadı. 28 Şubat bana göre bir darbe değildir, darbe hazırlığı yoktur.

Saygı Öztürk, bu sorgulamaya ek olarak Karadayı’nın avukatı Erol Aras’ın savunmasını da kitabına alır:

“Savcılığın tutuklama tezine karşı ‘Var olduğu iddia edilen hukuk dışı yapının Genelkurmay Başkanı olmadan hayata geçirilemeyeceği tezinin hiçbir dayanağı yoktur. Tam

tersinin ise en belirgin kanıtı 27 Mayıs 1960 Darbesi'dir. Genelkurmay Başkanı Erdel-hun'un rütbeleri sökümü, er yapılmış ve hapse atılmıştır.

Savcılığın tutuklanmasını istediği 28 Şubat'ın Genelkurmay Başkanı, adli kontrole mahkeme tarafından serbest bırakıldı."

28 ŞUBAT'IN GÜÇLÜ GENERALİ ÇEVİK BİR'E SAVCILIKTA SORULAR

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi Özel Yetkili Savcısı Çevik Bir'i 28 Şubat'ta "darbe şüphelisi" olarak sorgular.

Saygı Öztürk'ün *Belgelerle 28 Şubat* kitabında o sorgulamadan tutanak özeti:

• 10 Nisan 1997 tarihli 2 sayfadan oluşan "Batı Çalışma Grubu BÇG" konulu Çevik Bir imzalı belge. Genelkurmay Başkanlığı'nın 3 Nisan 2012 tarihli cevabı yazıları ekinde Başsavcılığımıza gönderilen belgeyi kimin emriyle hazırladınız? (Savcı, belgeyi Çevik Bir'e uzattı. Bir, bunu inceledi. İkinci sayfasına baktı. İmzasını tanıdı. Yazıyı da hatırladı.) Bilgi veriniz.

– Bana göstermiş olduğunuz belge doğrudur. Söz konusu belge MGK kararları doğrultusunda ve İçişleri Bakanlığı'nın o tarihlerde yayımlanmış olduğu genelgeler doğrultusunda hazırlanmıştır. Söz konusu emir MGK emriyle hazırlanmıştır.

• 10 Nisan 1997 tarihli "Batı Çalışma Grubu Teşkilat Yapısı"nı gösteren şemanın altında Çetin Doğan imzası bulunuyor.

– Çetin Doğan'ın, Harekât Başkanı olarak imzaladığı doğrudur. Bu belge doğrultusunda BÇG oluşmuştur.

• Batı Harekât konseptinde "Türkiye, tarihinin hiçbir döneminde görülme-yen irticai bir tehdit altında bulunmaktadır" tespiti kim ve kimler tarafından hangi gerekçeyle yapılmıştır? Böyle soyut bir tespit askerî müdahaleyi meşru kılar mı?

– Askerî müdahaleyi kastetmiyoruz. MGK'da bize verilen görevi buraya madde olarak koymuşuzdur.

• Harekât konseptinde "Tedbirler alınmazsa birkaç yıl içinde müdahale etme ve önlem alma imkânının bile kalmayacağı değerlendirilmektedir" tespitinde ifade edilen müdahaleden kasıt nedir?

– Burada kastedilen irticanın devleti ele geçirmesidir. Bu da MGK kararlarında açıkça belirtilmiştir.

• Konseptte "TSK bütün ağırlığını irticanın daha fazla mesafe katetmesini önlemede kullanacaktır" ifadelerinin gereği olarak ne tür faaliyetler icra ettiniz?

– İç Hizmet Kanunu'nun 35. maddesinde TSK'ya vermiş olduğu yetki dahilinde faraziye ve uzun vadeli olarak iç tehdit olarak irticanın ortaya çıkması halinde TSK'nın tüm ağırlığını irticayı önleyecek şekilde kullanacağı maddede belirtilmiştir.

• 27 Mayıs 1960, 12 Eylül askerî darbelerini gerçekleştiren cunta benzeri bir darbeyi mi hedefliyorsunuz? Bu kapsamda yapılan çalışmaları hükümeti devirmek amaçlı mı yaptınız?

– Burada kastedilen darbe değildir. Dış tehdit ve aşırı dinci grupların ihtimalle devlete ele geçirmesi durumunda alınacak tedbirlerdir. Önleyici amaçlıdır.

• 29 Nisan 1997 tarih ve Batı Çalışma Grubu Rapor Sistemi konulu Orgeneral Çevik Bir imzalı belge hangi amaçla hazırlanmıştır, açıklayınız.

– 10 Nisan ve 16 Nisan 1997 tarihli yazılar üzerine Batı Çalışma Grubu rapor sistemi olarak hazırlanmıştır. Genelkurmay Başkanı'na imzadan önce veya sonra bilgi verip belgeyi göstermişimdir.

• Sosyal Sigortalar Kurumu'ndaki bölücü ve mezhepçi kadrolaşma ile yapılmakta olan yolsuzluklarla (gizli ibareli iki sayfadan oluşan belge şüpheliye gösterildi) ilgili belgede Kemal Kılıçdaroğlu (CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun SSK Genel Müdürlüğü dönemi) ve SSK hakkında bilgiler olduğu görüldü. Bu belgelerin hazırlama talimatını BÇG faaliyetleri kapsamında siz mi verdiniz?

– Söz konusu belgeden haberim yok, bana sunulmadı.

• Güçlü Eylem Planı başlıklı 12 sayfalık faaliyetlerde PKK terör örgütü üyesi Şemdin Sakık'la ilgili olarak hazırlanan belge gösterildi.

– Söz konusu belgeler bizim askerî belgelere uymamaktadır. Şemdin Sakık olayında bazı gazetecilerin andıçlandığı konusuna değinmek istiyorum: Şemdin Sakık PKK terör örgütünün yöneticisi iken Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından yakalanmış ve ifadesi alınmıştır. Bu ifade alelacele Genelkurmay'a gönderildi. Bize andıç şeklinde "Şemdin Sakık yakalandı, şunları söyledi" diye komutana ve bana arz edildi. Şemdin Sakık daha sonra bu ifadesinden vazgeçti, inkâr etti. Bunun sebebi de "Her sayfayı imzalamadım," demiş. Biz de bu durumu öğrenince Andıç'ı yayınlamadık. Çünkü bize evrak geldi, imzalandı, komutana arz edildi fakat yayınlanmadı. Bu olayın Batı Çalışma Grubu'yla hiçbir alakası yoktur.

Korkmaz Yiğit'in TBMM Soruşturma Komisyonu'nda Dinlenmesi (8.04.2004)

KORKMAZ YİĞİT: Bir gün Sheraton Oteli'ndeyiz. Cefi Kamhi dedi ki; "Korkmaz'ı Türkbank'a girmeye ikna etmeye çalışıyoruz ama korkuyor!" Oradaki insanlar bana şunu söyledi: "Alaattin Çakıcı bizim elemanımızdır, korkmana gerek yok. Daha geçen hafta silah ve mühimmat sevkiyatı yapıp göreve gönderdik..." Dedim ki; "Onun Türkbank olayından beklentisi var, karşılanması lazım." "Yahu elimizi veriniz, sonra kolumuzu kurtaramayız."

"Hayır, biz onu kontrol ederiz. Çin'de Yavuz Ataş diye bir arkadaşımız var, ona bağlı çalışır, onun baskısıyla bu işi kontrol ederiz," dediler. Bunu söyleyen devletin en başındaki insanlar. Daha sonra Alaattin Çakıcı mevzuu konuşuluyor. Büyük Millet Meclisi'nde Hüsamettin Cindoruk Mesut Bey'den randevu aldı, Cefi Kamhi ile beraber görüşmeye gittik. Kamuran Çörtük de ihaleye girmek istiyormuş, "Korkmaz Yiğit çekilsin," diye mesaj göndermiş. Beni sıkıştırıyorlar *Kanal 6*'yı al diye.

BAŞKAN: Kim sıkıştırıyor?

KORKMAZ YİĞİT: Mesut Bey sıkıştırıyor Kamuran vasıtasıyla. Daha bankanın parasını hazırlayamadık, daha bankayı alamadık, neyle alıyorum, dedim. Al ve parasını düşünme, bunların hepsinin parası sana verilecek, dedi. Arkasından *Yeni Yüzyıl*, *Milliyet*, Mesut Bey bana *Radikal* ve *Posta*'yı da al demişti. Ben *Radikal* ve *Posta*'nın görüşmesini yaparken onlar *Milliyet*'i önerdiler. Bu sefer biz *Milliyet*'i konuştuk. Mesut Bey çok heyecanlandı, çabucak bitir onu dedi. Ama Güneş'in haberi olmasın, çünkü o Zafer Mutlu'nun arkadaşı. Zafer'e söyler, işi bozarlar.

Bu arada *Milliyet* alındı. Mesut Bey, "Başına Yalçın Doğan gelecek," dedi. Doğal olarak Alaattin Çakıcı'yla görüşmeler devam ediyor. Mesut Bey bana "Telefonunu değiştir," dedi, ben de değiştirdim. Daha sonra "Daha az konuş," dedi, daha az konuştum. Kamuran (Çörtük), "Alaattin'e, söz verdiğim paranın yarısını vereceğim, çünkü 'bankayı çok pahalya aldım' de," diye bana söyledi. Kim söylüyor bunu, Mesut Bey söyledi. Bu işadamı mı ki, böyle konuşasın. Neyse.

Bu arada Emniyet'ten yazılar geliyor. Banka alındığı gün, 4'ünde bu yazı Merkez Bankası'na, Hazine'ye ve Başbakanlığa gidiyor. Ben ve Kamuran gece saat 03'te Mesut Bey'in evindeyiz. Mesut Bey, merak etmeyin bir sorun yok, MİT'ten de Emniyet'ten de bilgi alıyorum diyor. Sonra onaylanıyor. Tabii henüz hâlâ 1 lira gelmiş değil. Bu arada ben *Milliyet* için habire para ödüyorum ve banka için ayırdığım parayı ödüyorum.

Deniz Baykal ve Bülent Ecevit'le görüşmek istedim. Deniz Baykal Bey'le görüştük. Hüsamet'in Özkan'la görüştük. "*Milliyet*'i almaktan vazgeç," dedi. "Devletin birçok birimi başına bela açacak, Türkbank'a bile sirayet edebilir," dedi. "Peki o zaman vazgeçiyorum," dedim. Ecevit'i aradı ve "Tamam efendim, *Milliyet*'in satışı olmayacak," dedi.

Bu arada Bülent Ecevit Aydın Bey'e, Dinç Bilgin'e gidiyor, gazeteyi satmayın diyor.

Arkasından... Mesut Bey Bodrum'daydı. Kamuran, "Ceylan Otel'de Mesut Bey seni bekliyor," dedi. Orada bir araya geldik, Mesut Bey gülerek, "Sen Hüsamet'in Özkan'la ne konuşuyorsun... yok almıyorum, malmıyorum, bu iş bitti," dedi.

Sonra bant yayınlandı. Türkbank olayında Bank Ekspres hiçbir zaman 64. madde kapsamında değildi. Korkmaz'ı batırabilmek için önce Bank Ekspres'i almak lazımdı. Ne yaptı, önce devlet bankalarının "line"ını kesti, ardından özel bankalara baskı yaptı. Bank Ekspres tek başına kaldı, muazzam bir mevduat çıkışı oluyor. Bir milyar liraya hapis tehdidiyle banka alındı.

BAŞKAN: *Milliyet* gazetesi o zaman Aydın Doğan'a ait bir gazeteydi. *Milliyet*'i satın alma fiyatı neydi?

KORKMAZ YİĞİT: Efendim, evvelden 310 milyon dolara ilk başta *Milliyet*, *Radikal*, *Posta* gazeteleri ve 42 tane dergiye anlaştık. Daha sonra bu döndü dolaştı, dergiler çıktı. Sadece *Milliyet* gazetesi için 320 milyon dolara anlaşıldı.

BAŞKAN: Çok yüksek bir fiyat değil mi?

KORKMAZ YİĞİT: Çok.

BAŞKAN: Peki siz geri dönüp, Mesut Yılmaz'a, "Bu çok yüksek fiyat, niye acele ediyorsunuz?" demiyor musunuz?

KORKMAZ YİĞİT: Bana öyle bir pres vardı ki tarif edemem. Bu medya alımından çok rahatsız oluyorum, olmaz diyorum, böyle bir alışveriş olmaz, ağır bir baskı altındayım. Ne zaman bitiriyorsun, neden bitmedi... sıkı bir pres vardı. (Sayfa 517-550)

Fikri Sağlar'ın TBMM Soruşturma Komisyonu'nda Dinlenmesi (20.04.2004)

BAŞKAN: Hüsamettin Özkan'ı dinlediğimizde verdiği bir cevap var: Bu kasetten evet, dört aydan beri haberdarlar. Korkmaz Yiğit'le sizin kaseti açıklamanızdan önce görüşüyor ve *Milliyet*'i almaktan vazgeçtiğini Hüsamettin Özkan'a söylüyor ve Ecevit'i arıyor vazgeçildi diye..

SAĞLAR: Bence doğru değil. Çünkü ben kaseti aldığımda görüştüğüm kişilerden biri Aydın Doğan'dı. *Milliyet* gazetesinin sahibi. Derya Sazak ile birlikte görüştük. O anda, o kaseti dinlediğinde Aydın Doğan olaydan haberdar oldu ve bu adamın medya dünyasına girmemesi gerektiğini kendisine söyleyeceğim, dolayısıyla oradaki ifadeler, bence, kronolojik farklılıklardan kaynaklanıyor gibi geliyor. Bana Aydın Doğan, kaseti dinlediğimiz gün, "Bugün daha yeni imzaladım satışla ilgili," demişti ve vazgeçti. Vazgeçeceğini daha sonra söyledi. *Milliyet* gazetesi de bu konuda son derece önemli görev yaptı. Kaseti açıklayan, diğer gazeteler gibi.

BAŞKAN: Korkmaz Yiğit'in satın aldığını, *Milliyet*'i Korkmaz Yiğit'e sattığını biliyor. [Burada kastedilen Çakıcı-Korkmaz Yiğit ilişkisi - D.S.]

FİKRİ SAĞLAR: Orada öğrendi. O kasette kendisiyle ilgili bölümler de var, onu okursanız. Benim yüz yüze görüştüğüm kadarıyla, o anda öğrendi. Ben söyledim ona; *Milliyet* gazetesi gibi asırlık bir çınarın bu şekilde, bu ilişkiler içerisinde gitmemesi gerektiği düşüncemi aktardım kendisine.

FERİDUN FİKRET BALOĞLU (ANTALYA): Bu kaset başka yerlere de gönderilmiş olabilir mi?

FİKRİ SAĞLAR: Mümkündür. Susurluk Komisyonu'nda da benzeri olaylarla karşı karşıya kalmıştım. Gerçek olup olmadığı konusunda teknik araştırma yaptım, yaptırdım. Devletin arşivlerinde mutlaka vardır. O günkü koşullarda bizim vicdanımıza bırakılmıştı.

Aradan altı yıl geçtikten sonra bazı şeyleri konuşmak kolay. Genel Başkan da dahil olmak üzere bu kaseti aktardığımda, dinlediğimizde, "Ben yarın Korkmaz Yiğit'le ko-

nuşacağım,” dediğinde, ben bütün deşifre edilmiş metinleri, kaseti çantama koydum. Vermedim kaseti. O günkü koşullarda herkesin “bunu açıklarsan seni vururlar” diyerek korktuğu bir dönemde, lav suikastlarıyla işadamlarına suikast yapılmasının planlandığının gazetelerde açıklandığı günlerde, bu kaseti belgeleyen yetkililer, kamu görevlileri, vicdanı gerçekten yurtsever olan insanlar bir çaba içindeydiler. O dört ay boyunca Başbakan’ın bilgisi dahilindeyse mutlaka bir çaba söz konusudur her tarafta. Bir tarafta bunu isteyenler, bir taraftan da ortaya çıkmasını engelleyenler vardır demektir ki; bu kadar süründü. Ben Susurluk olgusunun devamıdır diye düşünüyorum. (sayfa 609-612)

Ek 9
Türkbank Gensorusu
ve Mesut Yılmaz Hükümeti'nin Düşürülmesi

TBMM 23 KASIM 1998

BAŞKAN: Çete ve mafya liderleriyle doğrudan ilişki kurarak Türkbank'ın satış ihalesinde devletin menfaatini gözetmeyerek görevlerini kötüye kullandıkları iddiasıyla Devlet Bakanı Güneş Taner ve Başbakan Mesut Yılmaz haklarında Doğru Yol Partisi, Fazilet Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi grupları adına verilen gensorular üzerindeki görüşmelere başlıyoruz.

FP grubu adına ABDÜLLATİF ŞENER (SİVAS): Çete-mafya ilişkileri 55. Hükümet'te görev alan bazı bakanlara ve Sayın Başbakan'a kadar uzanmaktadır. Çakıcı, Devlet eski Bakanı Eyüp Aşık'a şöyle diyor: "Bana bir banka teklif ettiler..." Emniyet, Çakıcı'nın Amerika'da yakalanması için bir ekip göndermeye hazırlanıyor; birileri Çakıcı'ya "kaç" diye haber gönderiyor. Bu haberi kim gönderdi? Aşık-Çakıcı kasetine itibar edilecek olursa "kaç" haberini gönderenin Sayın Mesut Yılmaz olduğu sonucu çıkmaktadır: "...hatta, o zaman, sen bana 'Mesut Bey bana dedi ki, işte Alaattin'e ulaşırsan söyle, Amerika'ya onun için buradan bir ekip gitti de,' dedin. Ya abi, ben senin lafından sonra hemen yer değiştirdim, Kanada'ya çıktım."

Görüldüğü gibi ilk başlarda Çakıcı Sayın Yılmaz'a toz kondurmuyor. Kasetlerden anlaşılan, muhalefetteyken başlayan bu ilişkilerden Başbakan kurtulmak istiyor. Sonra Çakıcı emin bir kaynaktan Başbakan'ın kendisini ölü yakalatma talimatı verdiğini duyuyor, ihanete uğradığını düşünüyor. Eyüp Aşık'a, "Adamcağız hem haber verip hem benim canımı niye istesin?" diye soruyor. Çakıcı ikna olmuyor, "Mesut Bey benim için önemli değil, daha evvel yumruğu yedi bak.. Mesut Bey kendisine hizmet edeni sevmez," diyor.

Evet, bu konuşma da Budapeşte olayıyla ilgili pek çok soruyu gündeme getiren ipucu vermektedir. Çakıcı'nın Başbakan'a yapmış olduğu hangi hizmettir? Korkmaz Yiğit-Ça-

kıcı ilişkilerini dört ay önceden haber aldığı halde Türkbank ihalesi onaylanmıştır. Çakıcı-Korkmaz Yiğit ilişkileriyle ilgili Emniyet Genel Müdürlüğü yazısı çok garip biçimde Başbakan'ın Özel Kalem'i'nde kaybolmuştur.

Sayın Mesut Yılmaz'ın başbakanlığı bırakması gerekmektedir.

CHP grubu adına DENİZ BAYKAL (ANTALYA): Umut ediyorduk ki, Sayın Başbakan bu toplantıya katılır ve ortaya atılan iddiaları cevaplarken bir arada bulunma şerefini bize bağışlar ama Sayın Başbakan...

ÜLKÜ GÜNEY (BAYBURT): Geliyor, geliyor.

DENİZ BAYKAL: Bekliyorum, geisin çünkü Sayın Başbakan'ın yanında konuşmam, onun yüzüne söylemem gereken şeyler var.

19 Kasım'da Sayın Başbakan diyor ki: "Ben, 30 Eylül'e kadar Korkmaz Yiğit'in Alaattin Çakıcı ile ilişkisi konusunda hiçbir bilgiye sahip değildim. Aksini ispat eden olursa, başbakanlıktan değil milletvekilliğinden de istifa ederim." Bu iddia karşısında tartışılmayacak bir tanık, herhalde, Sayın Mesut Yılmaz'ın kendisidir (CHP sıralarından alkışlar). "30 Eylül'den önce hiçbir bilgiye sahip değildim," diyor. Şimdi Sayın Mesut Yılmaz'ın 11 Kasım 1998 tarihli açıklamasını okuyorum: "Mayıs ayının sonunda ve haziran ayının içinde, bana, emniyetten bazı bilgi notları geldi. Özeti şuydu: Alaattin Çakıcı belli kişileri arıyor ve Türk Ticaret Bankası ihalesinde Korkmaz Yiğit'i desteklediğini ifade ediyor (FP sıralarından "Hayda" sesleri). Ben bu bilgiye sahip olduktan sonra Güneş Taner'i aradım, dedim ki 'Bakın, bu ihalede Korkmaz Yiğit'in arkasında Alaattin Çakıcı var.'"

ÜLKÜ GÜNEY (BAYBURT): Ne alakası var.

DENİZ BAYKAL: Şimdi Sayın Başbakan kendisi itiraf ediyor ki mayıs ayında... Mayıs, eylül'den önce mi sonra mı? Sayın Başbakan mayıstan beri bunu bildiğini gazetecilerle yüzleştirmede söylüyor, beni ziyarete geldiğinde bana da söylüyor ama burada çıkıp 30 Eylül'den önce bunun benim tarafımdan bilindiğini ispat edin istifa edeyim diye meydan okuyor.

Korkmaz Yiğit Güneş Taner'le bir araya geliyorlar. Krediyi nasıl bulacağız, deniyor. Yapı Kredi verir! Hazinesiden sorumlu bakan kredi organizasyonu yapıyor. Daha sonra o güvenle yola çıkılıyor, medya projeleri yürüyor. Başbakan, "Sen Korkmaz Yiğit'le ne konuştun?" diyor. Bakın ben Korkmaz Yiğit'e "Sen 420 milyon doları vermeyi göze almışsın, sana 380 milyon dolara bunu bağlarız, Güneş Taner'e söylerim kredi ihtiyacını karşılar, sen girmişken *Milliyet*'i de al, böylesi daha iyi olur," demedim.

BAŞBAKAN MESUT YILMAZ (RİZE): Türkbank özelleştirmesinde devletin bir zararı olmamış, mafyanın bu satışa müdahalesi engellenmiştir.

DSP grubu adına ALİ İLİKSOY (GAZİANTEP): Korkmaz Yiğit'in bazı televizyon ve gazeteleri satın almaya başlamasıyla bu alımlardan kuşkulanan Genel Başkanımız Bülent Ecevit daha Çakıcı-Korkmaz Yiğit kaseti yokken Maliye Bakanımız Zekeriya Temizel ile Devlet Bakanımız Hüsamettin Cindoruk'la birlikte Korkmaz Yiğit'in incelenmeye alınması gerektiğini duymuşlardır.

Korkmaz Yiğit'in elinde bu satın almalar için kaynak bulunmadığı, kredi ve teminat

mektubu arayışlarına girdiği anlaşıyor. Ayrıca Çakıcı ile yakın ilişkisi olan bu kişinin elinde çok sayıda yayın organı ve banka bulunmasının sakıncalar doğurabileceği sonucuna varılıyor.

5 Ekim günü Genel Başkanımız Sayın Ecevit, Devlet Bakanı Sayın Özkan ve İçişleri Bakanı Sayın Aktaş birlikte Başbakan Mesut Yılmaz'ı ziyaret ederek Türkbank'ın satışının durdurulmasını önerirler. Türkbank'ın satışı durdurulur. Böylece, Korkmaz Yiğit'in banka alma ve medya krallığı hayalleri yıkılır.

DEVLET BAKANI GÜNEŞ TANER (İSTANBUL): Gensoru üzerinde Hükümet adına görüşlerimi arz etmek için huzurunuzdayım.

Korkmaz Yiğit'e Alaattin Çakıcı ile ilişkisi olduğu duyumlarının bize Başbakanlıkça iletildiğini, kendisine bu şartlarda bankayı veremeyeceğimizi söyledim.

Korkmaz Yiğit, "Allahım bu bana reva mı, ne olur bir bardak su verin," dedikten sonra Alaattin Çakıcı ile bir iki sefer görüşüğünü ve çok korktuğunu anlattı. 4 Ağustos 1998 günü ihale televizyonlarda yapıldı.

5 Ağustos'ta Korkmaz Yiğit telefonla arayarak 17.30'da makama geldi. İhaleye en yüksek teklifi verdiğini, 240 milyon dolar nakit, 360 milyon dolar teminat mektubu getirmek durumunda olduğunu, bankayı devralmak için nasıl bir prosedür izlemesi gerektiğini sordu. Ben de Hazine'yle temasa geçmesini söyledim.

İhaleden sonraki günlerden birinde Sayın Başbakan, Maliye Bakanı Zekeriya Temizel ve benim de bulunduğum ortamda MİT'ten aldığı bilgiye göre endişe edilecek bir durum olmadığını söyledi.

13 Eylül 1998 Pazar günü Korkmaz Yiğit, benimle çok önemli meseteleri görüşmek istediğini belirterek, İstanbul'da randevu istemiştir. Aynı gün saat 16.00'da İstanbul'da eve gelerek almış olduğu *Yeni Yüzyıl* gazetesine ilaveten *Milliyet* gazetesini de almak için görüşmelere başladığını ifade ederek, kendisinin bu operasyon sonrasında Türkiye'nin en büyük medya devi olacağını ifade etmiştir.

Bu sırada Yapı Kredi'nin sahibi Mehmet Emin Karamahmet ve Osman Berkmen müteakip randevu için eve geldiler. Korkmaz Yiğit, *Milliyet* gazetesini satın aldığını ifade edip, 75-100 milyon dolarlık, üç dört aylık nakit eksikliği olduğunu ve kendisine yardımcı olup olmayacaklarını sordu. Konuyu aralarında görüşmek üzere randevulaştılar.

Ekim başında Washington ziyaretim sırasında Korkmaz Yiğit'in beni aradığını ve görüşmek üzere Washington'a gelmek istediğini öğrendim. Kendisini cevaben aradım, Yapı Kredi'nin kendisine kredi vermediğini, bunun nedenini anlayamadığını söyledi. Osman Berkmen'e durumu sordum. Hiçbir teminat vermeden sadece imza karşılığı krediyi almak istediğini, onların da bunu ciddiye almayıp kredi komitesine bile götürmediklerini anlattı. Korkmaz Yiğit'i arayarak durumu kendisine ilettim. Verdiği cevap çok ilginçti: "Nasıl yani, *Milliyet*'in hisselerini kendilerine vereyim de gazeteyi 100 milyona elimden mi alsınlar?"

11 Ekim 1998 Pazar günü Amerika'dan İstanbul'a döndüm. Korkmaz Yiğit korumaların cep telefonundan aratarak ısrarla görüşmek istedi, bir saat sonra bana geldi. *Milliyet* gazetesini devraldığını, 75 milyon dolar peşin ödediğini ve ayın 29'una kadar temin-

nat mektubu vermesi gerektiğini söyleyerek, çevremin geniş olduğunu, kendisine yardımcı olmamı talep etti. Sayın Başbakan'ın beni Amerika'dan aradığını, menfi gelişmeler olduğunu ve işlemin durdurulacağını söyledim. Korkmaz Yiğit Devlet Bakanı Hüsamettin Özkan ile görüştüğünü ve kendisini ikna ettiği gibi Sayın Deniz Baykal ile bir buçuk saat görüştüğünü ve her türlü desteği aldığını söyledi.

DENİZ BAYKAL (ANTALYA): Yalan... Yalan.

YUSUF ÖZTOP (ANTALYA): No.. No.. Bay No.. No.

GÜNEŞ TANER: Korkmaz Yiğit medyanın devleri arasına girdiğini belirterek, "Devlet, diğer medya kuruluşlarına nasıl yardım ediyorsa bana da öyle yardımcı olmanız gerekir," dedi. Bugüne kadar Korkmaz Yiğit'e bilgim ve talimatım doğrultusunda bir kuruş kredi verilmemiştir. Önceki yıllarda basına da akseden Asil Nadir ve Kemal Ilıcak olaylarında da aynı tutumu sergiledim.

13 Ekim 1998 Salı günü Sayın Yalım Erez'in "Korkmaz Yiğit'in Alaa tin Çakıcı ile ilişkisi hakkında bir bant açıklandı, haberin var mı?" diye sorması üzerine, kendisindeki bant deşifre metnini okudum. Derhal Hazine Müsteşarı Sayın Dinçmen'i arayarak hisse devrinin durdurulması onayının hazırlanmasını istedim. Makama giderek onayı imzaladım. Sayın Başbakan'ı ziyaret ederek dokümanların kopyasını kendisine verdim.

DEVLET BAKANI HÜSAMETTİN ÖZKAN (İSTANBUL): Sayın Bakan yanlış anlamalara neden olacak bir cümle kullandı; onu düzeltmek istiyorum. Ben Korkmaz Yiğit ile Sayın Başbakan (Mesut Yılmaz) ve Sayın Başbakan Yardımcısı'nın (Ecevit) talimatıyla satıştan vazgeçirmek için konuştum ve bunda da muvaffak oldum.

"George Orwell'in 1984'te kurguladığı; Büyük Birader'in her şeye kadir olduğu bir düzende hiçbir bellek, yeniden yazılmış bir geçmişe, eski düşmanlıklara dayalı gerçekliklere, yeni söyleme dayanamaz. Giderek muhakeme gücünü yitirir, doğru da yanlış da ayırt edilemez hale gelir: 'Geçmişin Gerçek Bakanlığı tarafından günü gününe çarpıtılması, düzenin varlığını korumak açısından Sevgi Bakanlığınca yürütülen baskı ve istihbarat çalışmaları kadar gereklidir.'

Günlük haber-yazı kaygısıyla olayların peşinden koşan bir gazeteci için bile, Türkiye gibi, başka ülkelerde on yıla sığabilecek gündemi biraz soluklanmadan, geçmişe dönüp bakmadan anlayıp yorumlayabilmek kolay değildir. Üzerinden yirmi yıl geçtikten sonra 28 Şubat'ı yazacağım diye yola çıkar, kendinizi 15 Temmuz darbesini izlerken bulabilirsiniz!

Bu kitabın serüveni de öyle oldu. Milliyet'te birlikte kendi bireysel tarihimizin sayfalarında dolaşmaya başlarken, eski geçmiş, yeni gerçeklik olarak karşımıza çıkıverdi."

Derya Sazak, bu kitapta, Milliyet gazetesinde geçirdiği otuz yıl boyunca, 1990'ların yükselen sektörü medyada, dönemin güçlü isimlerinin aralarındaki mücadeleleri, gruplar arasındaki rekabeti, iktidar muhalefet kavgalarını, kazanan ve kaybedenleri, 28 Şubat'tan 15 Temmuz darbe girişimine kadar tanık olduğu gelişmeleri ve gözlemlerini aktarırken, medya ve demokrasi tarihimizin tartışmalı dönemlerine ışık tutuyor. Bugün medyanın büyük bölümünün siyasal iktidara teslim oluşunun, muhalif gazetecilerin çoğunun ya işsiz ya da mahpus olmasının yakın tarihimizdeki kökenlerine işaret ediyor.

